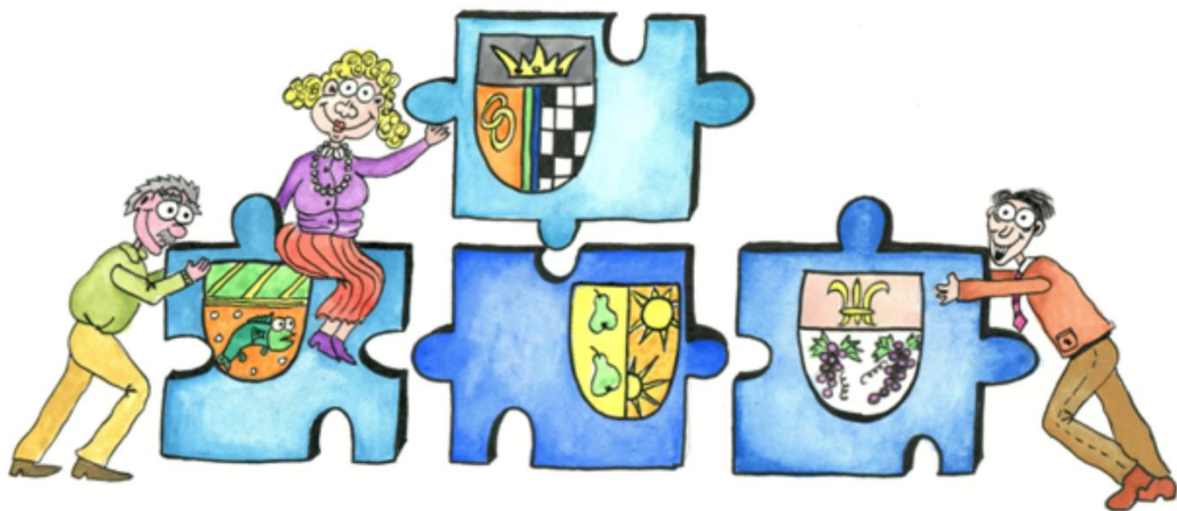
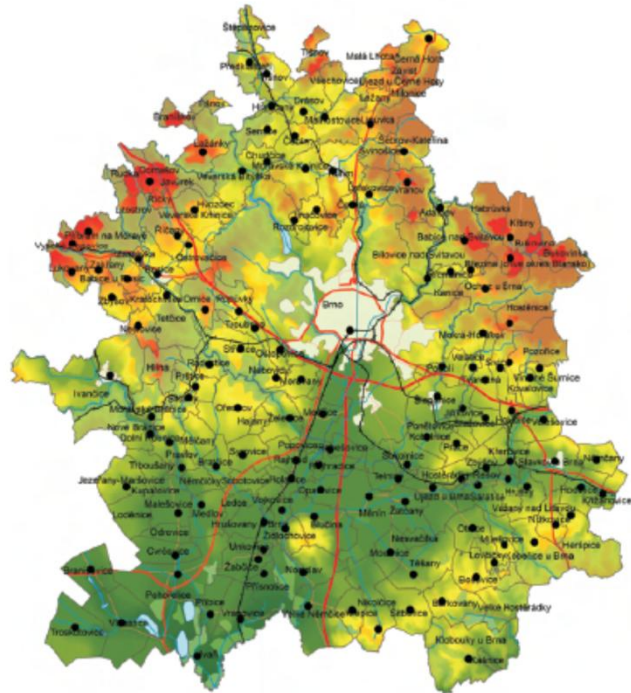
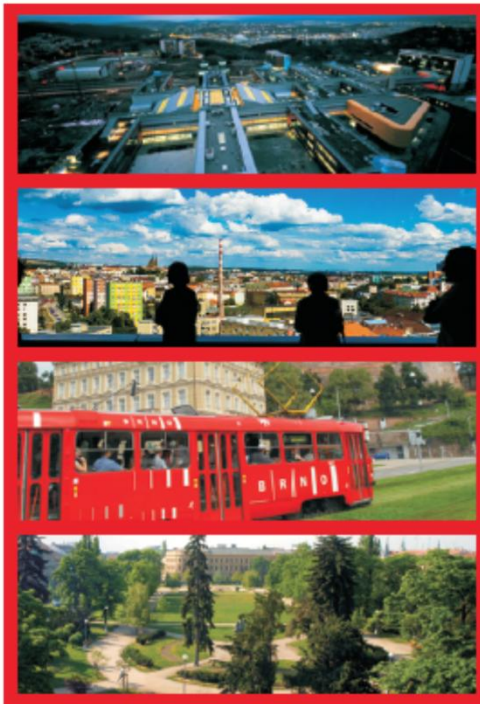

B | R | N | O |

STRATEGIE ÚZEMÍ SPRÁVNÍHO OBVODU ORP BRNO V OBLASTI PŘEDŠKOLNÍ VÝCHOVY A ZÁKLADNÍHO ŠKOLSTVÍ, SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ A ROZVOJ AGLOMERACE 2015 - 2024

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

1. Úvod.....	5
1.1. Základní informace o strategii.....	5
1.2. Stručná informace o městech a obcích správního obvodu	6
1.3. Kontext vzniku a existence strategie	6
1.4. Účel strategie – proč byla zpracována	6
1.5. Uživatelé strategie – komu strategie slouží	6
1.6. Vybrané relevantní významné strategické dokumenty.....	7
2. Profil (základní charakteristika) území správního obvodu a souhrnná SWOT analýza.....	8
2.1. Profil území správního obvodu.....	8
2.1.1. Identifikace správního obvodu	8
2.1.2. Stručná charakteristika území správního obvodu	9
2.1.3. Aktéři regionálního rozvoje	37
2.2. Souhrnná SWOT analýza území správního obvodu.....	37
3. Téma 1.: Školství	38
3.1. Analytická část: definice a analýza řešených problémů.....	38
3.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému.....	38
3.1.2. Popis předškolního a základního vzdělávání správního obvodu (situační analýzy, finanční analýza), očekávaný vývoj	40
3.1.3. Tabulka 3.37: Analýza rizik a další potřebné analýzy	72
3.1.4. SWOT analýza školství.....	81
3.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)	82
3.2. Návrhová část pro oblast školství.....	84
3.2.1. Struktura návrhové části	84
3.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)	86
3.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech.....	91
3.2.4. Indikátory	97
3.3. Pravidla pro řízení strategie (implementační pravidla).....	101
3.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	101
3.3.2. Systém změn strategie	104
3.3.3. Akční plán	104
3.4. Závěr a postup zpracování.....	107
3.4.1. Shrnutí	107
3.4.2. Popis postupu tvorby strategie	107
3.5. Přílohy.....	108
4. Téma 2.: sociální služby	109
4.1. Analytická část: definice a analýza řešených problémů.....	109
4.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému.....	109
4.1.2. Popis sociálních služeb ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj	110
4.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy.....	123
4.1.4. SWOT analýza oblasti	126
4.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)	127

4.2.	Návrhová část pro oblast sociálních služeb.....	130
4.2.1.	Struktura návrhové části	130
4.2.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	132
4.2.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech.....	137
4.2.4.	Indikátory	142
4.3.	Pravidla pro řízení strategie (implementační pravidla)	146
4.3.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	146
4.3.2.	Systém změn strategie	149
4.3.3.	Akční plán	149
4.4.	Závěr a postup zpracování.....	153
4.4.1.	Shrnutí	153
4.4.2.	Popis postupu tvorby strategie	153
4.5.	Přílohy.....	154
5.	Téma 3.: odpadové hospodářství	157
5.1.	Analytická část: definice a analýza řešených problémů.....	157
5.1.1.	Vymezení a zdůvodnění řešeného problému.....	157
5.1.2.	Popis odpadového hospodářství ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj	158
5.1.3.	Analýza rizik a další potřebné analýzy	189
5.1.4.	SWOT analýza oblasti	194
5.1.5.	Souhrn výsledků analýz (analytické části)	195
5.2.	Návrhová část pro oblast odpadového hospodářství	197
5.2.1.	Struktura návrhové části	197
5.2.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	199
5.2.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech.....	206
5.2.4.	Indikátory	211
5.3.	Pravidla pro řízení strategie (implementační pravidla)	218
5.3.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	218
5.3.2.	Systém změn strategie	221
5.3.3.	Akční plán	221
5.4.	Závěr a postup zpracování.....	224
5.4.1.	Shrnutí	224
5.4.2.	Popis postupu tvorby strategie	224
5.5.	Přílohy.....	226
6.	Volitelné téma 4 – Vysoké školství a trh práce.....	250
6.1.	Analytická část: definice a analýza řešených problémů.....	250
6.1.1	Vymezení a zdůvodnění řešeného problému.....	250
6.1.2	Popis ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj	257
6.1.3	Analýza rizik a další potřebné analýzy	259
6.1.4	Shrnující SWOT analýza oblasti	263
6.1.5	Souhrn výsledků analýz	264

6.2.	Návrhová část pro oblast Vysokého školství a trhu práce.....	265
6.2.1.	Struktura návrhové části	265
6.2.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	267
6.2.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech.....	271
6.2.4.	Indikátory	277
6.3.	Pravidla pro řízení strategie (implementační pravidla)	282
6.3.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	282
6.3.2.	Systém změn strategie	286
6.3.3.	Akční plán	287
6.4.	Závěr a postup zpracování.....	289
6.4.1.	Shrnutí	289
6.4.2.	Popis postupu tvorby strategie	290
7.	Téma 5.: rozvoj aglomerace (s důrazem na dopravu a životní prostředí).....	291
7.1.	Analytická část: definice a analýza řešených problémů.....	291
7.1.1.	Vymezení a zdůvodnění řešeného problému.....	291
7.1.2.	Popis ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj	295
7.1.3.	Analýza rizik a další potřebné analýzy s důrazem na mobilitu a životní prostředí.....	343
7.1.4.	SWOT analýza oblasti	350
7.1.5.	Souhrn výsledků analýz (analytické části)	358
7.2.	Návrhová část pro oblast volitelného tématu.....	360
7.2.1.	Struktura návrhové části	360
7.2.2.	Vize a problémové oblasti (okruhy)	362
7.2.3.	Popis cílů v jednotlivých oblastech.....	364
7.2.4.	Indikátory	371
7.3.	Pravidla pro řízení strategie (implementační pravidla)	376
7.3.1.	Systém monitorování a hodnocení realizace strategie	376
7.3.2.	Systém změn strategie	380
7.3.3.	Akční plán	380
7.4.	Závěr a postup zpracování.....	383
7.4.1.	Shrnutí	383
7.4.2.	Popis postupu tvorby strategie	383
8.	Závěry, kontakty	385

1. Úvod

1.1. Základní informace o strategii

Tabulka 1.1: Základní informace o strategii

Název strategie	<i>Strategie území správního obvodu ORP Brno v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství, spolupráce v rámci aglomerace a trhu práce a znalostní ekonomiky</i>
Popis realizace klíčových aktivit:	<i>Klíčová aktivita zajistí vznik rozvojových strategií pro území všech zapojených SO ORP, které budou zaměřeny na vybrané samosprávné oblasti a na kterých bude demonstrována výhodnost MOS.</i>
Kategorie strategie	<i>Místní strategie (strategie správního obvodu ORP) tematického charakteru</i>
Řešené území	<i>Správní obvod ORP Brno + blízké okolí (5 obcí ORP nacházejících se v zázemí Brna – Šlapanice, Kuřim, Rosice, Židlochovice, Slavkov u Brna)</i>
	<i>Počet obyvatel správního obvodu ORP Brno: 377 789 (k 31. 11. 2013) – dle MV ČR</i>
	<i>Počet obcí ve správním obvodu: 1</i>
	<i>Rozloha správního obvodu: 230 km²</i>
Zadavatel strategie	<i>Svaz měst a obcí České republiky v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností"</i>
Gestor tvorby strategie	<i>Magistrát města Brna, Kancelář strategie města</i>
Koordinátor tvorby strategie	<i>Koordinátor meziobecní spolupráce (člen realizačního týmu smluvního partnera)</i>
Rok zpracování strategie	<i>2014 – 2015</i>
Schvalovatel strategie	<i>Řídící skupina ke strategii (složená z jednotlivých starostů)</i>
Číslo a datum aktualizace	<i>Zatím neproběhla aktualizace</i>
Související legislativa	<i>Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích; Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje; Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání; Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů</i>
Doba realizace strategie	<i>2014 – 2023</i>
Odpovědnost za implementaci	<i>Kancelář strategie města ve spolupráci s relevantními partnery</i>
Kontext vzniku strategie	<i>Strategie byla zpracována v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Cílem projektu je posílit meziobecní spolupráci (MOS) v rámci právním řádem definovaného území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP).</i>
Stručný popis řešeného problému a obsahu strategie	<i>V rámci projektu je zpracován souhrnný dokument, který obsahuje dílčí strategie v 5 oblastech (4 povinné a 1 volitelná):</i>
	<i>1. předškolní výchovy a základního školství,</i>
	<i>2. sociálních služeb,</i>
	<i>3. odpadového hospodářství,</i>
	<i>4. spolupráce v rámci aglomerace (s důrazem na dopravu a životní prostředí),</i>
	<i>5. volitelné téma: trh práce a vysoké školství.</i>

1.2. Stručná informace o městech a obcích správního obvodu

Správní obvod ORP Brno je tvořen jedinou obcí. Z tohoto důvodu je zapojení města Brna do projektu Meziobecní spolupráce poněkud specifické a individualizované. Město Brno zpracovává prostřednictvím Kanceláře strategie města analýzy pro 3 povinná témata (odpadové hospodářství, školství a sociální oblast) pouze v rámci svého správního obvodu. Z těchto témat má největší potenciál pro meziobecní spolupráci téma odpadového hospodářství. Dále je pro město Brno jako povinné stanoveno téma aglomerací. Páté téma bude volitelné a je zaměřeno na trh práce a vysoké školství.

Tabulka 1.2: Vybrané výsledné charakteristiky Brna a Brněnské metropolitní oblasti dle SLDB 2011

Brněnská metropolitní oblast	Počet obcí	Trvale bydlící obyvatelstvo	Obvykle bydlící obyvatelstvo
Obce celkem	167	592 344	609 114
Obce bez Brna	166	223 186	224 837
SO ORP Brno	1	369 158	384 277

Zdroj: Funkční vymezení území Brněnské metropolitní oblasti pro využití nástroje ITI (2013) – vlastní výpočty, SLDB 2011, upraveno

1.3. Kontext vzniku a existence strategie

Důsledky nekoordinovaného vývoje brněnské metropolitní oblasti z minulých let se negativně projevují ve využití a rozvoji tohoto území. Absence strategického plánování, koordinace a integrovaného přístupu na úrovni aglomerace se promítá do každodenního života obyvatel. Zároveň snižuje atraktivitu a konkurenceschopnost města Brna. Odstraňování tohoto stavu je následně řešeno vynakládáním značných veřejných prostředků.

Z tohoto důvodu město Brno zpracovává strategii v rámci projektu Meziobecní spolupráce. Vzhledem k tomu, že město Brno (potažmo Brněnská metropolitní oblast), je jednou ze 7 metropolitních oblastí v ČR, kde se připravuje pro programové období 2014-2020 využití nástroje ITI, pro který rovněž vzniká intervenční integrované strategie, tam, kde je to účelné a vhodné, jsou výstupy integrované strategie sdíleny v projektu Meziobecní spolupráce.

1.4. Účel strategie – proč byla zpracována

Brněnská metropolitní oblast má šanci dlouhodobě obstát jako druhý nejvýznamnější pól rozvoje České republiky pouze tehdy, když bude Brno úzce spolupracovat se svým zázemím, se kterým vytváří prostor aglomerace. Je nutno překonat administrativní bariéru mezi městem a okolními sídlami a spojit úsilí s cílem vytvoření fungující sídelní soustavy – aglomerace. Problémy Brna nejsou izolované, ale ovlivňují situaci v celé aglomeraci. Řadu z problémů nelze vyřešit bez zapojení okolních obcí. Jde zejména o řešení brněnského dopravního uzlu, o systémy technické infrastruktury, koordinaci výstavby v hraničních částech katastru, o spolupráci při zajišťování veřejných služeb a mnohé další.

Účelem předkládané strategie je tedy vymezit a definovat v 5 oblastech možnosti meziobecní/metropolitní spolupráce ve správním obvodu ORP (a tam, kde je to účelné, i mimo něj), a to včetně návrhu možných řešení.

1.5. Uživatelé strategie – komu strategie slouží

Strategie je určena statutárnímu městu Brno potažmo i obcím v zázemí Brna, jejich občanům, voleným orgánům a zřízeným či založeným organizacím. Slouží také představitelům organizací a

subjektů v rámci daného území správního obvodu i mimo něj – mikroregionům, MAS, ziskovému i neziskovému sektoru. K uživatelům strategie mohou patřit též stát a jeho organizace.

1.6. Vybrané relevantní významné strategické dokumenty

- **Obecní a metropolitní úroveň:**
 - Případová studie – rozvoj Brněnské aglomerace z hlediska kohezní politiky EU 2014+ (MEPCO)
 - Územní studie aglomeračních vazeb (Fixel)
 - Výstupy projektu URBACT II – Joining Forces (včetně LAP)
 - Funkční vymezení území Brněnské metropolitní oblasti pro využití nástroje ITI
 - Pracovní verze Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro využití nástroje ITI
 - Strategické dokumenty 5 obcí ORP v zázemí Brna (Šlapanice, Kuřim, Rosice, Židlochovice, Slavkov u Brna)
- **Krajská úroveň:**
 - Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje
 - Strategie JMK 2020
- **Národní úroveň:**
 - Dohoda o partnerství
 - SRR ČR 2014-2020
 - Operační programy v aktuálních verzích (dostupné na webu obcesobe.cz)

2. Profil (základní charakteristika) území správního obvodu a souhrnná SWOT analýza

2.1. Profil území správního obvodu

2.1.1. Identifikace správního obvodu

Město Brno mělo k 31. 12. 2013 celkem 377 789 obyvatel s trvalým bydlištěm a 22 280 cizinců (zdroj: MV ČR), denně je však v Brně přítomno kolem 540 000 lidí (zdroj: Odborná analýza vývoje počtu osob oficiálně neregistrovaných ve městě Brně, 2013). Je přirozeným správním, dopravním, kulturním a obchodním centrem Jihomoravského kraje. V Brně se v jednom z nejkrásnějších výstavních areálů v Evropě konají mezinárodní výstavy a veletrhy. Je také hlavním městem soudnictví v zemi – sídlí zde Ústavní soud, Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud a Nejvyšší státní zastupitelství. Z dalších státních orgánů sídlí ve městě Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a Kancelář veřejného ochránce práv. Ve městě dále působí 14 vysokých škol, mnoho vědeckých institucí a specializovaných zdravotnických zařízení. Brno je také městem kultury, sportu a zábavy. Nabízí dobré podmínky pro poznávací i kongresovou turistiku. Ve městě se nachází mnoho historických památek (vila Tugendhat je zapsána na seznamu světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO) a bylo dějištěm významných historických událostí.

Geografická poloha:

49°12' severní šířky

16°34' východní délky

Nadmořská výška:

190 - 425 m. n. m.

Většina intenzivních ekonomických a společenských vazeb a interakcí se odehrává na regionální úrovni v prostoru městské aglomerace zahrnující území jádrového města a různě široké zázemí. V tomto území dochází k intenzivním dojížděkovým tokům do zaměstnání, škol a za službami a rovněž k postupné expanzi jádrového území města do příměstského prostoru. Nejsilnější aglomerační vazby se odehrávají na území okresu Brno-venkov. Současný model prostorového rozvoje brněnské aglomerace se vyznačuje bodovým rozvojem zejména sídelní, ale i komerční infrastruktury - suburbanizací. Jedním z důvodů nekoordinovaného územního rozvoje je snaha okolních obcí o získání pracovních příležitostí, investic do infrastruktury, resp. zvýšení daňové výtěžnosti.

Nejintenzivnější projevy suburbanizace v podobě nesouvislé rezidenční či komerční výstavby mimo administrativní hranice města se vyskytují především ve vnitřním území brněnské aglomerace, a to zejména v územních pásech Řečkovice – Česká – Kuřim, Modřice – Rajhrad, popřípadě Moravany – Střelice. Tyto pásy jsou současně potenciálními směry dalšího rozvoje vlastního města. Lze předpokládat, že takto vymezené aglomerační vazby budou nadále sílit.

Pro koordinovaný rozvoj je potřeba intenzivní spolupráce v celé aglomerační oblasti města Brna.

A. Obyvatelstvo a obce

Pro rozvoj města Brna je významný počet a struktura jeho obyvatel. Vývoj brněnské populace je stejně jako v celé České republice od počátku devadesátých let silně ovlivněn měnicími se hospodářskými a sociálními podmínkami. V demografickém vývoji se odráží i řada vlivů s evropskou působností, jako jsou populační stagnace a úbytek spojené s demografickým stárnutím obyvatelstva, i vlivů spojených s demografickou situací v České republice (např. v těchto letech již končící baby boom, který souvisel se zahájením reprodukce silných ročníků narozených v 70. letech 20. století a který zároveň nemůže mít dlouhé trvání) a stále nekončící suburbanizace, která znamená odliv mladších skupin obyvatelstva do zázemí města.

Počet obyvatel města Brna se od šedesátých let 20. století zvyšoval, v převážné míře zásluhou migrace zejména z ostatních okresů Jihomoravského kraje. Nejvyšší počet obyvatel - 392 507 osob, mělo Brno v roce 1990 (k 31. 12.). Zlom nastal koncem roku 1993, kdy celkový počet obyvatel města Brna začal pomalu klesat. Na nejnižší počet obyvatel se město dostalo na konci roku 2006, kdy mělo 366 680 obyvatel. Od roku 2007 dochází k mírnému nárůstu počtu obyvatel. Podle výsledků Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 se počet obyvatel Brna zvýšil na 378 916 obyvatel

Věková struktura obyvatel města zůstává stejně jako v předchozích letech nepříznivá (roste počet obyvatel v produktivním a poproduktivním věku). Index stáří brněnského obyvatelstva (počet obyvatel starších šedesáti pěti let na 100 obyvatel mladších patnácti let) nabýval k 31. 12. 2005 hodnoty 123,5 a k 31. 12. 2010 pak již hodnoty 136,5. Ve srovnání s ostatními okresy dosahuje tento index nejvyšších hodnot v celé ČR. Tento trend demografického stárnutí se bude v Brně stejně jako v celé České republice i nadále prohlubovat.

Prostorová mobilita obyvatel je v českém prostředí obecně malá, regionální rozdíly v ekonomické úrovni nejsou zatím stimulem pro masivnější přesuny pracovní síly. Tento stav je umocňován málo pružným bytovým trhem a tradičně nízkou ochotou obyvatelstva ke změně bydliště.

Migrační saldo (rozdíl počtu přistěhovalých a vystěhovalých) vykazovalo ve městě Brně až do konce roku 1995 kladné hodnoty. Od roku 1996 se však migrační bilance stala zápornou. Tento jev se zvrátil v roce 2007, kdy hodnota migračního salda byla + 1 735 osob. Od roku 2010 však již opět pozorujeme zápornou migrační bilanci (-725 obyvatel v roce 2010 a -1 459 osob v roce 2011). Vývoj migračního salda je však poněkud zkreslen skutečností, že od roku 2001 jsou do bilance obyvatelstva zahrnováni i cizinci s dlouhodobým pobytem v ČR pobývajících zde déle než rok a cizinci s uděleným azylem. Tyto osoby tvoří z hlediska migrace aktivnější složku obyvatelstva, což ovlivňuje srovnatelnost výsledků v časových řadách. O možném nastupujícím trendu kladného migračního salda jsou do budoucna přesvědčeni autoři studie Demografický vývoj obyvatelstva města Brna a jeho okolí, která byla zpracována pro potřeby Magistrátu města Brna v roce 2008: „Vzhledem k atraktivitě Brna pro

zahraniční imigranty a věkovou skupinu tzv. mladých dospělých a rovněž vzhledem k předpokladu postupného 'vyčerpání' množství potenciálních emigrantů do suburbanizovaného zázemí předpokládáme ve všech variantách prognózy kladné migrační saldo.“

Tabulka 2.1: Charakteristika území ORP a JMK

	1. čtvrtletí 2014	
	Jihomoravský kraj	okres Brno-město
ZÁKLADNÍ ÚDAJE		
Rozloha v km ²	7 195	230
Počet obcí	673	1
Části obcí	905	48
OBYVATELSTVO		
Živě narození	2 889	956
Zemřelí	2 607	759
Přistěhovalí	2 622	2 243
Vystěhovalí	2 480	2 615
Sňatky	372	114
Rozvody	731	234
Počet obyvatel ¹⁾	1 170 502	377 333
z toho ženy	597 732	195 497
NEZAMĚSTNANOST (podle MPSV) ¹⁾		
Neumístění uchazeči o zaměstnání	73 200	23 238
z toho ženy	34 845	11 565
Volná pracovní místa	3 481	992
Podíl nezaměstnaných osob ²⁾ (%)	9,08	8,99
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	19,4	23,4

¹⁾ stav k poslednímu dni sledovaného období

²⁾ podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu ve věku 15–64 let

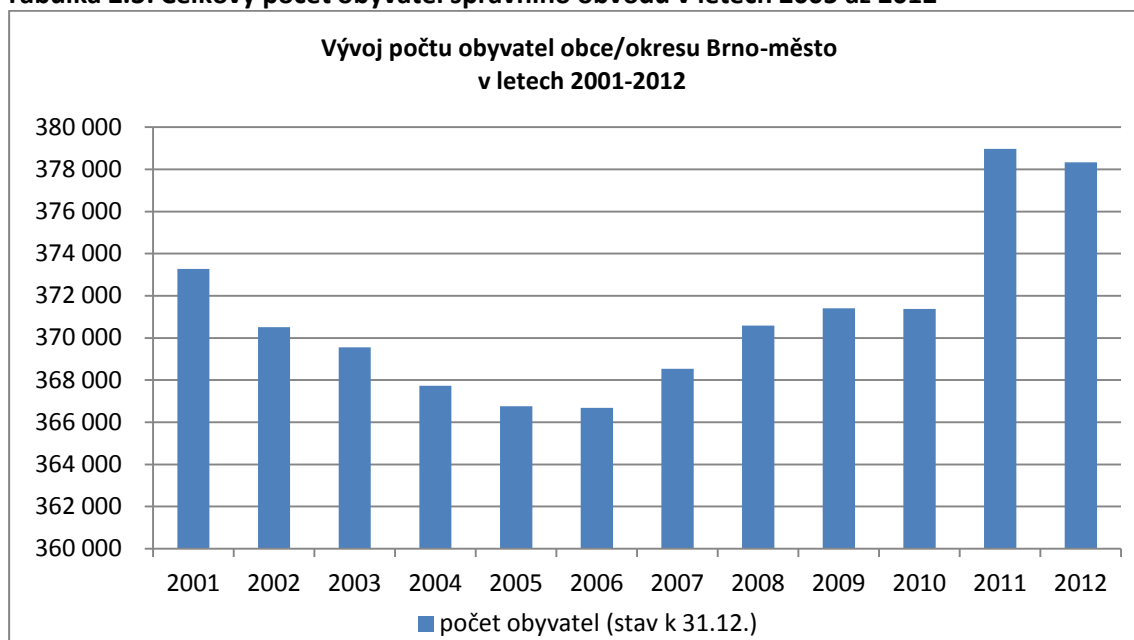
Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 2.2: Demografický vývoj obyvatel v území ORP

Brno-město	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
počet obyvatel (stav k 31.12.)	366 757	366 680	368 533	370 592	371 399	371 371	378 965	378 327
-muži	174 286	174 592	176 035	177 588	178 429	178 567	182 733	182 418
-ženy	192 471	192 088	192 498	193 004	192 970	192 804	196 232	195 909
živě narození	3 906	4 056	4 209	4 490	4 578	4 511	4 401	4 365
živě narození na 1000 obyvatel	10,65	11,07	11,47	12,15	12,33	12,16	11,61	11,54
zemřelí	4 010	3 833	4 091	3 816	3 915	3 814	3 848	3 925
zemřelí na 1000 obyvatel	10,93	10,46	11,15	10,32	10,54	10,28	10,15	10,37
přirozený přírůstek	-104	223	118	674	663	697	553	440
přirozený přírůstek na 1000 obyvatel	-0,28	0,61	0,32	1,82	1,79	1,88	1,46	1,16
přistěhovalí	6 115	6 943	10 540	9 476	8 101	8 061	6 773	7 692
vystěhovalí	6 983	7 243	8 805	8 091	7 957	8 786	8 232	8 770
přírůstek stěhováním	-868	-300	1 735	1 385	144	-725	-1 459	-1 078
přírůstek stěhováním na 1000 obyvatel	-2,4	-0,8	4,7	3,7	0,4	-2,0	-3,8	-2,8
celkový přírůstek	-972	-77	1 853	2 059	807	-28	-906	-638
celkový přírůstek na 1000 obyvatel	-2,65	-0,21	5,05	5,57	2,17	-0,08	-2,39	-1,69
index stáří (%)	123,5	127,8	131,0	134,7	136,3	136,5	134,9	136,1

Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 2.3: Celkový počet obyvatel správního obvodu v letech 2005 až 2012

Zdroj dat: ČSÚ

B. Občanská a technická vybavenost obcí správního obvodu

Město Brno je významnou českou aglomerací s veškerou občanskou vybaveností. Brno je centrem soudní moci České republiky, která je tím i geograficky oddělena od moci výkonné a zákonodárné. Sídli v něm Ústavní soud, Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud a Nejvyšší státní zastupitelství. Mezi další celostátní orgány sídlící v Brně patří Veřejný ochránce práv, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv, dále Vinařský fond a některé profesní komory - Exekutorská komora, Komora daňových poradců, Komora patentových zástupců a Komora veterinárních lékařů.

Brno je sídlem významných státních institucí, univerzit, vysokých škol, veletržním centrem střední Evropy, branou kraje s dvoutisíciletou vinařskou tradicí, významnou křižovatkou železniční, silniční i letecké dopravy, průmyslovým a obchodním centrem jižní Moravy. Brno je územně členěné statutární město s magistrátem a primátorem, spravované podle statutu města Brna. Vedle zastupitelstva a rady je orgánem města i sněm starostů, jehož členy jsou starostové jednotlivých brněnských městských částí a primátor města Brna.

V Brně se nachází i Vazební věznice Brno - věznice pro výkon vazby mužů, žen i mladistvých.

V Brně jsou pro děti k dispozici mateřské školy, základní školy, střední odborné školy, technické školy, gymnázia a vysoké školy.

Z vysokých škol jmenujme veřejné a státní - Janáčkova akademie múzických umění, Masarykova univerzita, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Veterinární a farmaceutická univerzita Brno, Vysoké učení technické v Brně a Univerzita obrany.

Soukromé vysoké školy - Akademie STING, Brno International Business School, NEWTON College, Rašínova vysoká škola, Vysoká škola Karla Engliša v Brně, Vysoká škola realitní - Institut Franka Dysona.

Kamenné divadelní scény s činohrou, baletem, operetou, muzikálem a operou doplňuje celá plejáda nezávislých profesionálních souborů, mezi nimiž nechybí dětské ani experimentální. Koncertní sály a kluby nabízejí hudbu všech žánrů od vážné hudby přes jazz až po rock, ať už v podání nových českých objevů i stálic nebo nejproslulejších světových hvězd. K posezení u plátna zvou moderní multiplexy i

klasická kina, v nichž lze zhlédnout poslední filmové premiéry a také perly světové kinematografi. V létě otvírá své brány „sál“ pod širou oblohou.

Nejvýznamější kulturní stánky v Brně - Národní divadlo Brno, Janáčkovo divadlo, Mahenovo divadlo, Divadlo Reduta, Městské divadlo Brno, Centrum experimentálního divadla, Loutkové divadlo Radost, Besední dům, Jazzová kavárna Podobrazy, Hudební kavárna Stará Pekárna, Metro Music Bar, Kino Art, Kino Scala, Kino Lucerna, Palace Cinemas.

Kulturní kluby a střediska - Brněnské kulturní centrum, Kulturní centrum Semilasso, Kulturní středisko Omega - Musilka, Kulturní centrum Starý Pivovar, Společenské centrum Sýpka a další.

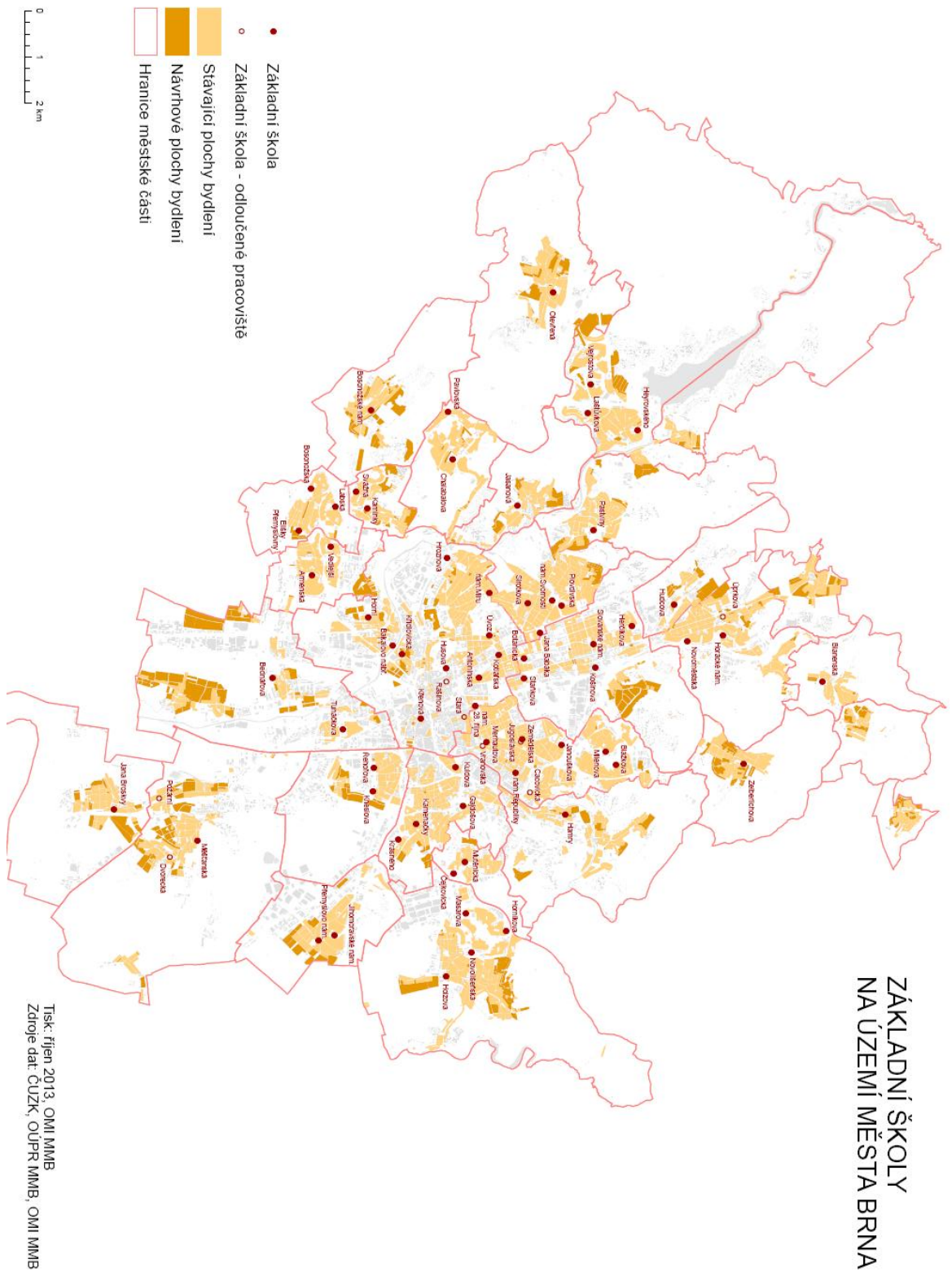
Muzea a galerie - Muzeum města Brna, Moravské zemské muzeum, Moravská galerie, Mendelovo muzeum, Muzeum sakrálního umění, Muzeum romské kultury, Dům umění města Brna, Muzeum českého a slovenského exilu 20. století, Letohrádek Mitrovských, Galerie Brněnského kulturního centra, Galerie Brno, Galerie architektury, Wannieck Gallery.

Kulturní akce v Brně - Jazz a Etno Jaro, Mezinárodní hudební festival Brno, Febiofest, JazzFestBrno, Brněnský Majáles, Tmavomodrý festival, Brněnská muzejní noc, Dny evropského filmu, Brněnský varhanní festival, Divadelní svět Brno, Evropský svátek hudby, Mezinárodní hudební festival ŠPILBERK, Mezinárodní folklorní festival a další.

Ve volném čase můžeme navštívit - Zoologickou zahradu Brno, Hvězdárnu a planetárium Mikuláše Koperníka, Technické muzeum, Modelový svět, Brněnskou přehradu, Mariánské údolí, Automotodrom Masarykův okruh, koupaliště na Kraví hoře, koupaliště Riviéra v Pisárkách, koupaliště Brno, koupaliště Královopolská, Lázně města Brna, Městské lázně Zábřovice, plavecký stadion Za Lužánkami, plavecký bazén Tesla, golfový areál Kaskáda, Golfové hřiště Slavkov u Brna - Austerlitz a další.

Významné sportovní kluby v Brně - 1. FC Brno - prvoligový fotbalový klub, HC Kometa Brno - extraligový hokejový klub, Basketball Brno - basketbalový klub hrající Mattoni NBL, BK Frisco SIKKA Brno - ženský basketbalový klub hrající ŽBL, SK Draci Brno - prvoligový baseballový klub, Brno Alligators - klub amerického fotbalu hrající A-ligu, Volejbal Brno - mužský volejbalový klub hrající extraligu a VK KP Brno - ženský volejbalový klub hrající extraligu.

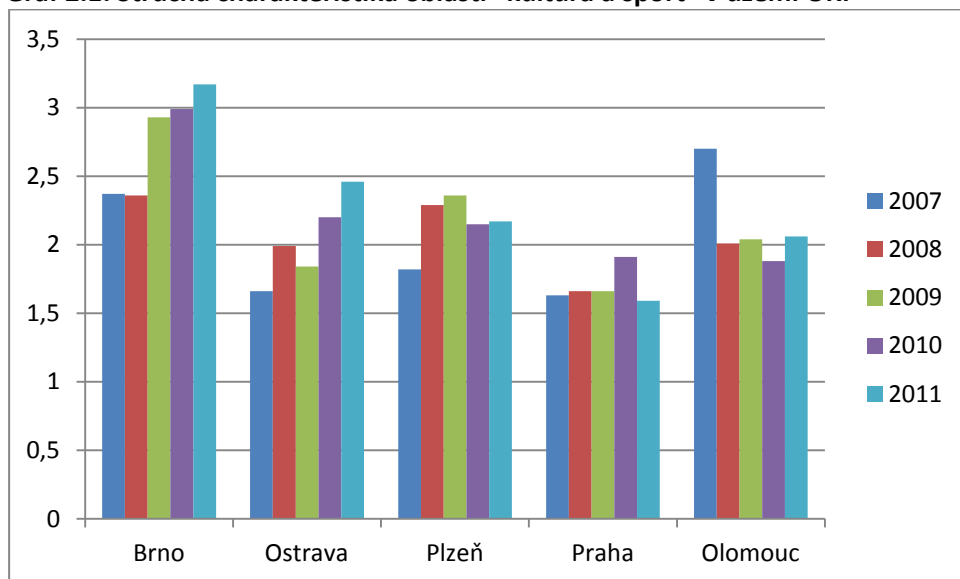
Mapa 2.2: Rozmístění školství v území ORP

Tabulka 2.4: Stručná charakteristika oblasti "kultura a sport" v území ORP

	Brno	Ostrava	Plzeň	Praha	Olomouc
2007	2,37	1,66	1,82	1,63	2,7
2008	2,36	1,99	2,29	1,66	2,01
2009	2,93	1,84	2,36	1,66	2,04
2010	2,99	2,2	2,15	1,91	1,88
2011	3,17	2,46	2,17	1,59	2,06

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Graf 2.1: Stručná charakteristika oblasti "kultura a sport" v území ORP

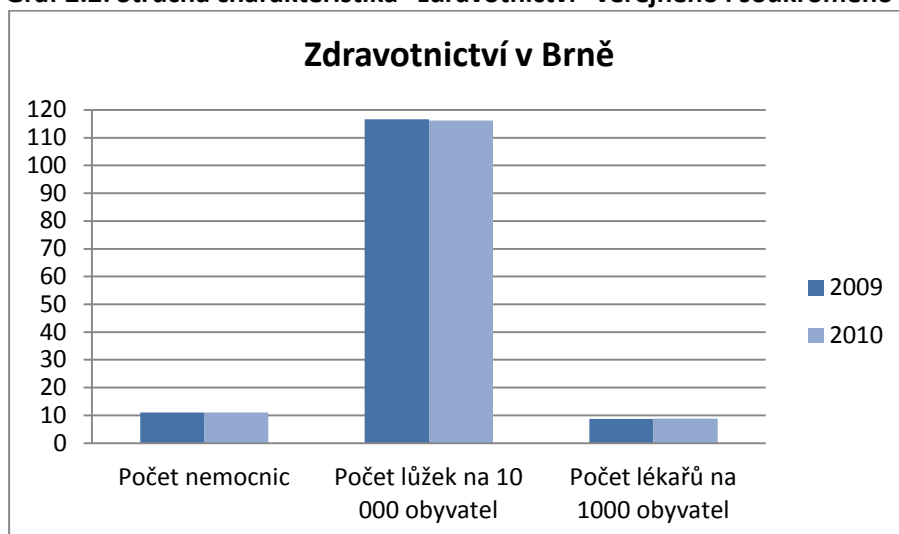
Zdroj dat: Ministerstvo financí

Tabulka 2.5: Stručná charakteristika "zdravotnictví" veřejného i soukromého charakteru v území ORP

Počet lůžek v nemocnicích v ČR, JMK a okrese/obci Brno-město	2009	2010	2011
	Brno-město	Brno-město	Brno-město
Počet nemocnic	11	11	11
Počet lůžek v nemocnicích	4 334	4 316	0
Počet lůžek na 10 000 obyvatel	116,7	116,2	0
Počet lékařů na 1000 obyvatel	3 240	3 246	0
Počet lékařů na 1000 obyvatel	8,7	8,8	0

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 2.2: Stručná charakteristika "zdravotnictví" veřejného i soukromého charakteru v území ORP

Zdroj dat: ČSÚ

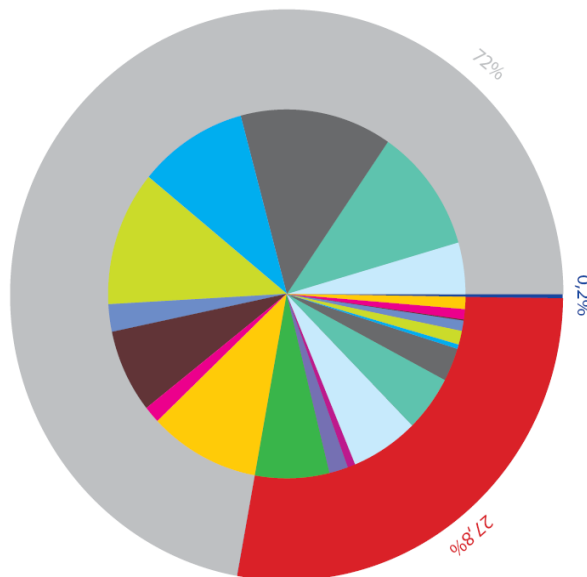
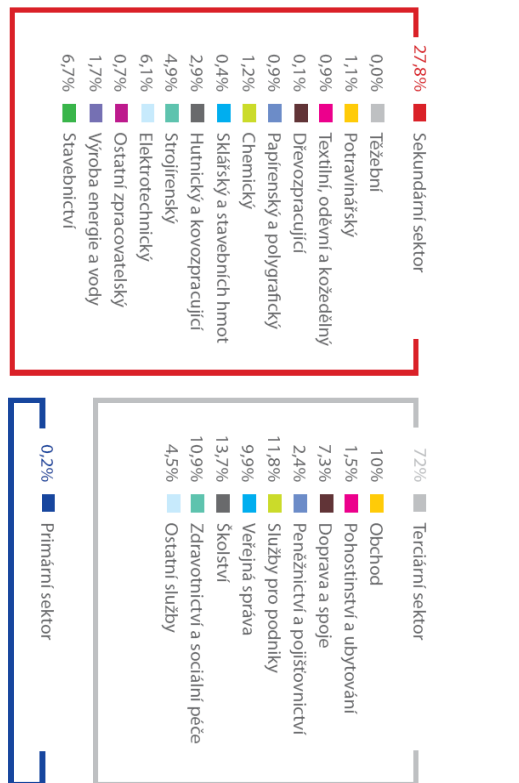
C. Ekonomická situace území, struktura ekonomiky území a trh práce

Vnějšími znaky stále pokračující restrukturalizace místní hospodářské báze byly útlum výkonnosti průmyslové výroby, pokles významu místních, především průmyslových podniků v národním srovnání, zvyšování produktivity práce a technologické náročnosti průmyslové výroby. Tento proces vedl k velkému úbytku pracovních sil v průmyslu.

Od roku 2004 lze v Brně pozorovat zastavení procesu deindustrializace, na čemž má hlavní podíl vstup přímých zahraničních investic. Brno ve srovnání s Českou republikou vykazuje vyšší podíl počtu průmyslových podniků se zahraniční účastí. V průmyslu se podniky se zahraniční účastí podílí na zaměstnanosti Brna téměř polovinou. Ještě významnější podíl (téměř 70 %) má zahraniční kapitál na tržbách v průmyslu. Produktivita práce, měřená účetní přidanou hodnotou na pracovníka, je u firem se zahraniční kapitálovou účastí proti domácím průmyslovým podnikům více než dvojnásobná; tyto firmy se značnou měrou podílí na růstu výkonnosti průmyslu.

Graf 2.3: Sektory hospodářství města Brna

(Zdroj: ÚP Brno-město – Dotazníkové šetření 2009)

Svou budoucnost zakládá město Brno mj. na rozvoji své znalostní základny, na schopnosti místních obyvatel, různorodosti podnikání a co největší přidané hodnotě místní práce. Příkladem mohou být třeba firmy Tescan, AVG, Honeywell, Student Agency, FEI, Zetor a další.

Brno vykazuje dlouhodobě rostoucí hodnotu v umístění přímých zahraničních investic. Díky svému univerzitnímu zázemí má jednoznačně obrovský potenciál, aby získávalo investory, kteří se zaměří na investice do oblasti výzkumu, vývoje a inovačního podnikání. Tyto investice podporují mezinárodní konkurenceschopnost města a regionu a jsou odolnější proti hrozícímu přemísťování výrobních kapacit do míst s levnější pracovní silou.

Při získávání zahraničních investic se Brno pohybuje v konkurenčním prostředí, které vyžaduje politiku aktivního vytváření podmínek pro investory. Jedním z předpokladů pro umístění přímých zahraničních investic je nabídka vhodných rozvojových ploch včetně nemovitostí. Rozvojové trendy v poslední době stále více akcentují četné výhody územní koncentrace příbuzných a navazujících firem. Praktickým řešením jsou různé typy podnikatelských parků a rozvojových zón. Město Brno i přes poptávku zahraničních investorů zpočátku nemělo dostatečnou nabídku vhodných rozvojových ploch, a tak řada významných investorů umístila své investiční projekty v jiných částech Evropy, případně jiných městech ČR. Rozhodujícím zvratem v nabídce podnikatelských nemovitostí se stalo dokončení základní infrastruktury „Brněnské průmyslové zóny – Černovické terasy“. Po zainvestování zóny projeví zahraniční investoři značný zájem o umístění svých výrobních závodů. Průmyslová zóna je prakticky obsazena převážně investory z oblasti automobilového a elektrotechnického průmyslu.

Specifickou rozvojovou lokalitu představuje projekt Českého technologického parku Brno zaměřený na technologicky vyspělé druhy výrob, výzkumů a vývoje. Zajišťování prostorových podmínek pro další rozvoj investic v Brně je jednou ze strategických priorit městské politiky v oblasti místního ekonomického rozvoje. Evropské trendy indikují pro Brno zvýšenou poptávku po prostorově méně náročných nemovitostních typech. Skutečné potvrzení tohoto faktu v Brně bude ještě nutno analyzovat a doložit. Poměrně silné postavení v rámci brněnského průmyslu si stále drží strojírenská výroba. Brno, resp. Jihomoravský kraj, stále patří mezi nejvýznamnější místa koncentrace výrobních kapacit v ČR. Na trhu působí množství místních úspěšných inženýrských firem s významnou pozicí v investičním strojírenství.

Transformace ekonomiky se výrazně promítla do odvětvové skladby zaměstnanosti. Odvětvová struktura zaměstnanosti se začala značně přibližovat situaci ve městech Evropské unie s podobným regionálním významem. Proces přeměny sektorové zaměstnanosti byl v druhé polovině devadesátých let doprovázen poklesem počtu obsazených pracovních míst, který se zastavil až v roce 2004. Na konci roku 2005 se terciérní sektor podílel na celkové zaměstnanosti z více než 70 %, dnes je to již více než 72 %.

Počet zaměstnaných v primárním sektoru stagnuje a představuje podíl 0,5 % z celkové zaměstnanosti. V roce 2004 byl poprvé po roce 1989 zaznamenán nepatrný nárůst počtu zaměstnaných v sekundárním sektoru (i když pouze v absolutních číslech). Relativně diverzifikovaná struktura městské ekonomiky se odráží i ve vyrovnaném rozložení zaměstnanosti do jednotlivých odvětví.

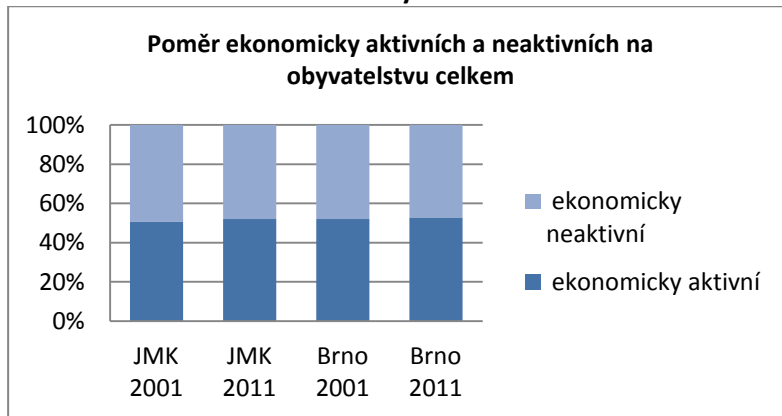
Velmi razantní snížení počtu pracovníků v sekundárním sektoru se odráží i na pořadí největších zaměstnavatelů v Brně. Faktem je, že město příliš nevytěžilo ze své relativně příznivé výchozí výrobní základny. V ekonomickém prostředí města nevznikl subjekt výrobního charakteru, který by byl schopen v území plnit funkci jakéhosi „pólu růstu“, tedy podniku, který je schopen svým rozvojem pozitivně podněcovat rozvoj celého regionu.

Situace na trhu práce z pohledu zaměstnanosti se začala měnit k horšímu na konci roku 2008, kdy se začaly projevovat důsledky globální ekonomické krize. Nepříznivá situace akcelerovala v průběhu prvního pololetí roku 2009. Pokles počtu obsazených pracovních míst však nebyl tak dramatický jako v jiných okresech ČR. Některé podniky v okrese Brno-město však ekonomická recese zasáhla významně. K hromadnému propouštění svých zaměstnanců muselo přistoupit celkem 14 zaměstnavatelů (z toho však byly 3 vojenské útvary v rámci plánované reorganizace Armády ČR, tedy bez souvislosti se současnou ekonomickou situací). Odhadem lze konstatovat, že „v důsledku krize“ bylo propuštěno zhruba 2,5 – 3 tisíce osob.

Ekonomická recese postihla v Brně v první vlně zejména průmyslové podniky v oblasti elektrotechniky, strojírenství a textilní výroby. Vzhledem ke struktuře zaměstnanců v těchto podnicích jsou v současnosti tedy postižení nezaměstnaností více muži než ženy. V první fázi však zaměstnavatelé uvolňovali zejména tzv. „agenturní pracovníky“, případně cizince, takže na růstu nezaměstnanosti se pokles počtu pracovních příležitostí nepromítl v plné míře.

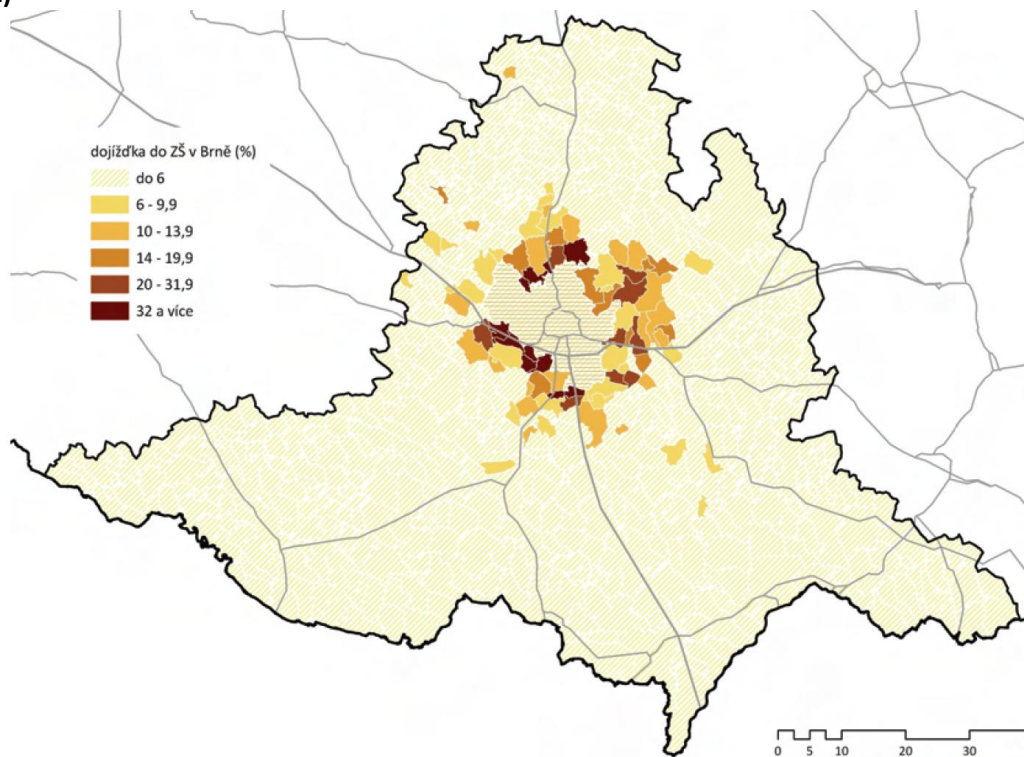
Dalším dokladem zhoršené situace na trhu práce je také výrazný pokles počtu nabízených volných míst, a to meziročně o více než dvě třetiny. Počet pracovních míst ve městě poklesl v důsledku krize odhadem o cca 4 – 5 tisíc.

Graf 2.4: Ekonomická aktivita obyvatel území ORP

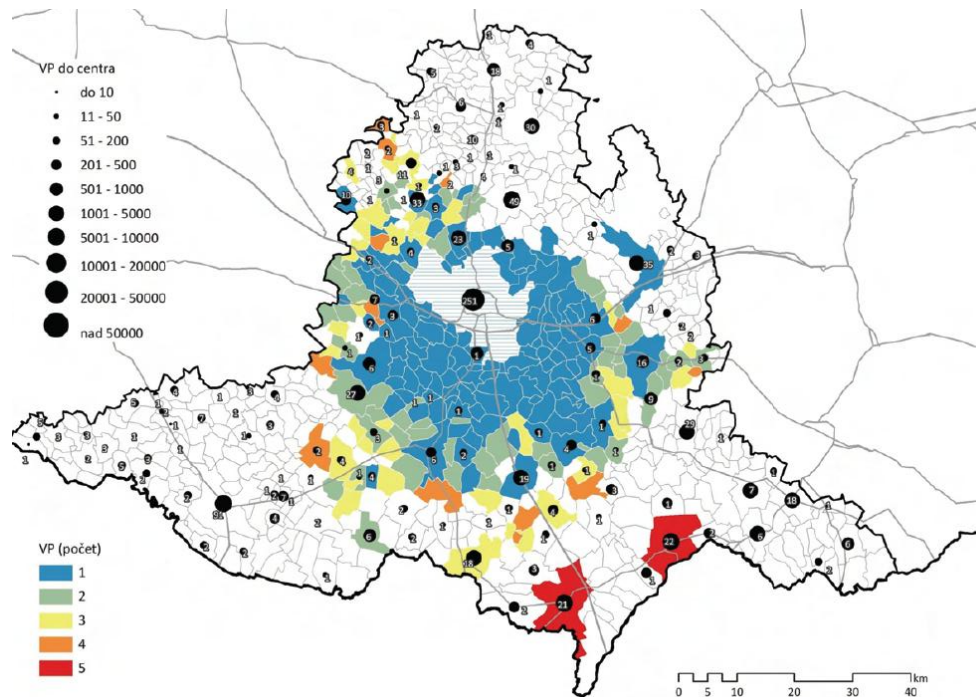
Zdroj dat: ČSÚ

Mapa 2.3: Významné proudy dojížděky do škol (mimo základních) do Brna v roce 2011 (Zdroj: SLDB, 2011)

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Mapa 2.4: Obce s významným proudem pracovní vyjížďky směřujícím do Brna v roce 1991 (Zdroj: SLDB, 1991)

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Tabulka 2.6: Charakteristika domácností - Lokality s nejvyšším zastoupením jevu: „Top 20“ ZSJ

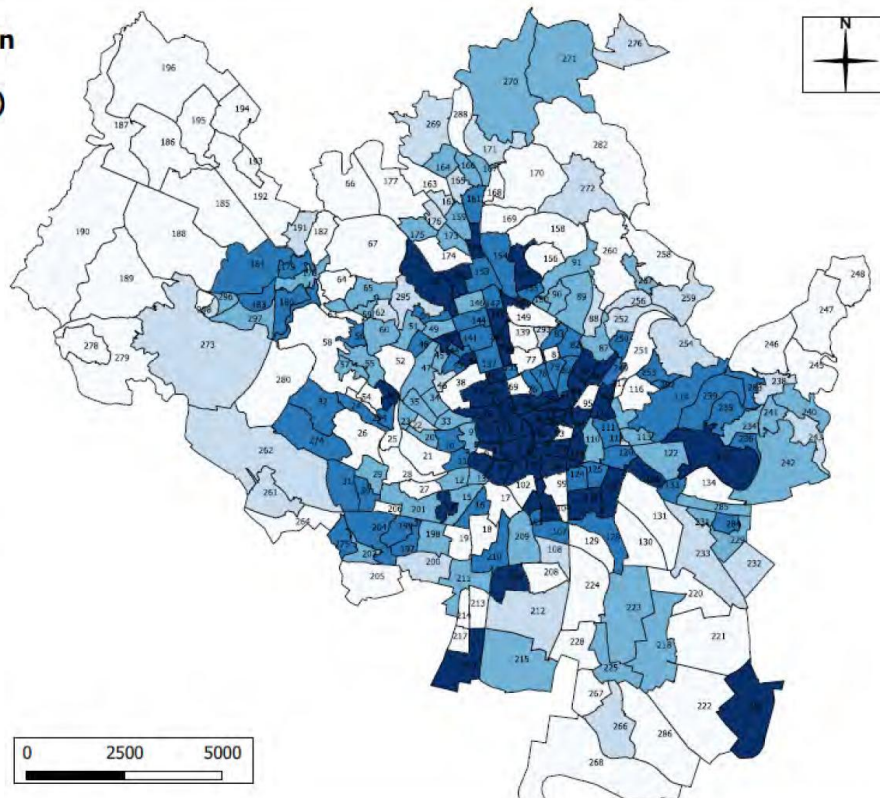
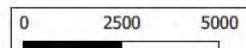
Pořadí	Č_UO	Název ZSJ	Část obce / katastr	% Neúplné rodiny
1	216	Vídeňská-jih	Přízřenice	100,0
2	127	Léčebný ústav	Černovice	50,0
3	71	Bratislavská	Zábrdovice	45,2
4	289	Soudní	Zábrdovice	44,8
5	92	Špitálka	Zábrdovice	43,5
6	100	Přízova	Trnitá	43,2
7	96	Skořepka	Trnitá	43,1
8	97	Stavební	Trnitá	42,2
9	72	Hvězdová	Zábrdovice	42,1
10	123	Trtní	Černovice	41,5
11	14	Stráž	Štýřice	40,0
12	119	Markéty Kuncové	Ľidenice	39,9

13	138	Staňkova	Ponava	38,8
14	2	Náměstí Svobody	Město Brno	38,1
15	84	Svitavská	Husovice	37,9
16	5	Pekařská	Staré Brno	37,7
17	140	Cimburkova-Antonína Macka	Ponava	37,6
18	290	Spolková	Zábřdovice	37,4
19	74	Vranovská	Zábřdovice	37,2
20	73	Tkalcovská	Zábřdovice	37,0

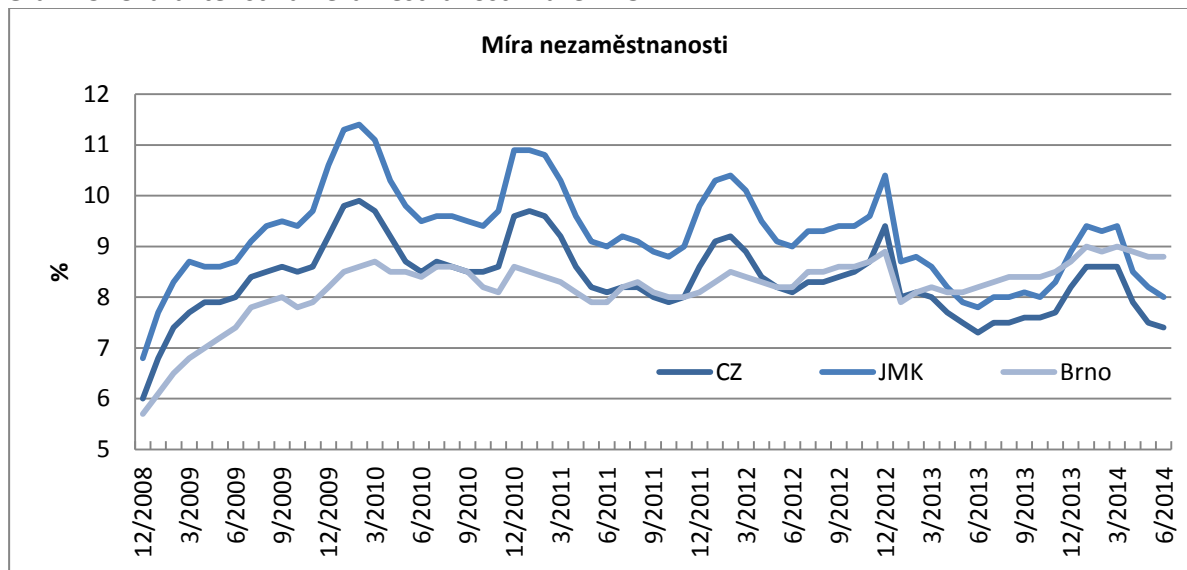
Zdroj dat: ČSÚ

Mapa 2.5: Podíl neúplných rodin (z domácností tvořených 1 rodinou)

**Podíl neúplných rodin
(z domácností
tvořených 1 rodinou)
(%)
SLDB 2011 (ZSJ)
Brno-město**

Graf 2.5: Charakteristika nezaměstnanosti v území ORP

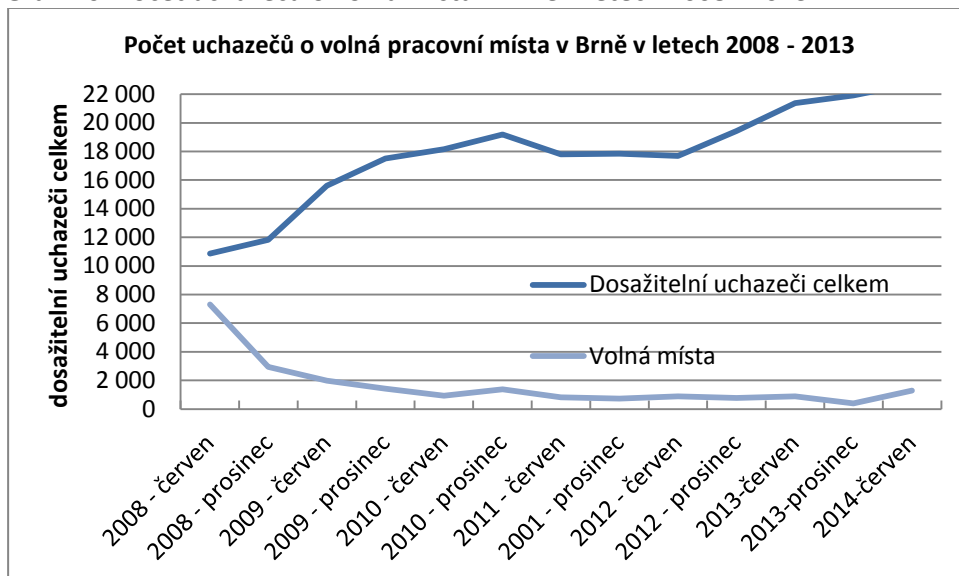
Zdroj dat: ČSÚ

Tabulka 2.7: Charakteristika trhu práce v území ORP

	Dosažitelní uchazeči celkem	Počet uchazečů na jedno místo	Míra zaměstnanosti	Volná místa
2008 - červen	10 859	1,49	5,6	7 300
2008 - prosinec	11 821	4,00	6,1	2 952
2009 - červen	15 603	7,89	8,0	1 978
2009 - prosinec	17 501	12,31	9,0	1 422
2010 - červen	18 152	19,56	9,3	928
2010 - prosinec	19 180	14,02	9,9	1 368
2011 - červen	17 796	21,57	9,2	825
2011 - prosinec	17 854	24,56	9,2	727
2012 - červen	17 677	19,88	8,2	889
2012 - prosinec	19 440	26,30	8,9	767
2013 - červen	21 369	24,10	8,2	887
2013 - prosinec	21 918	57,90	8,7	390
2014 - červen	22 744	17,62	8,8	1291

Zdroj dat: ČSÚ

Graf 2.6: Počet uchazečů o volná místa v Brně v letech 2008 - 2013

Zdroj dat: ČSÚ

D. Doprava

Udržení kvalitní vnitřní dostupnosti města je jedním ze základních předpokladů jeho fungování. Jednotlivé dopravní systémy a infrastruktura se však rozvíjejí s rozdílnou intenzitou a často se dostávají do konfliktu s dosavadní prostorovou strukturou města. I v případě Brna lze identifikovat problémy pramenící z rostoucích dopravních nároků, jejichž řešení je často nutné koordinovat na regionální a národní úrovni.

Charakter městské dopravy, ať už hromadné, nebo individuální, je ovlivňován komplexem ekonomických, společenských a environmentálních faktorů. Změny po roce 1989 v rozložení a struktuře pracovních příležitostí, extenzivní komerční a rezidenční rozvoj v suburbánních lokalitách a související změny životního stylu našly svůj odraz i ve vývoji dopravy na území města. Mezi nejviditelnější projevy patří prudký nárůst individuální automobilové dopravy (IAD), odklon od nemotorové a hromadné dopravy a celkové zvýšení dopravní zátěže města.

Individuální automobilová doprava

Prudký nárůst individuální automobilové dopravy (IAD) je fenoménem, který můžeme v městské dopravě pozorovat zejména po roce 1990. Počet registrovaných osobních automobilů se v Brně neustále zvyšuje. V současné době je úroveň automobilizace charakterizována stavem 400 osobních automobilů na 1 000 obyvatel. Jedním z vlivů zvýšené IAD na kvalitu prostředí je růst míry nehodovosti a zhoršování stavu ovzduší ve městě Brně. Nárůst počtu automobilů a jejich využívání vede ke změnám v dělbě přepravní práce, zejména na úkor veřejné hromadné dopravy.

Od roku 1990 vzrostla v Brně intenzita automobilové dopravy zhruba o 80 %, což mělo významný dopad na zatížení především vnitřní části města (intenzita dopravy na nejzatíženějším úseku Koliště dosahuje cca 50 000 automobilů za den). Negativním prvkem je také pokles přepravy nákladů železnicí a následné zvýšení nákladní silniční dopravy.

Rozvoj individuálního automobilismu je mnohem rychlejší než rozvoj komunikační sítě města. Radiální model silniční sítě vede k neúměrnému zatěžování centrálních částí Brna, a to i tranzitní dopravou. Situaci zhoršuje prozatímní nekompletnost velkého městského okruhu a vysoké finanční náklady na jeho dostavbu. Tranzitní doprava v ose sever – jih a částečně i sever – východ se tak dostává do vnitřních částí města. Dálniční síť byla sice původně trasována vhodně na okraji města,

lokalizace několika velkých nákupních center na jihu města však způsobila neúměrné posílení obslužné funkce této dříve hlavně tranzitní komunikace. V současné době je proto připravováno rozšíření dálnice D1 na území města v úseku Kývalka-Holubice na šestipruhové uspořádání.

Parkování

Naléhavým problémem je řešení parkování, a to jak v historickém centru města, tak i ve starších obytných územích a v sídlištích. Zejména v centru města se dostávají do střetu bilanční nároky a skutečná kapacita parkovacích míst. Rozpor lze zatím pouze mírnit – např. vyšším zpoplatňováním parkovací plochy a omezeným poskytováním firemních parkovacích stání či využitím části vnitrobloků pro parkování rezidentů. Výstavba parkovacích domů je zatím nedostatečná a brzdí ji nedostatek financí a majetkové spory.

Situace v obytných celcích je řešena především organizací dopravy (zvyšování podílu jednosměrných ulic) a následnou úpravou parkovacích míst na komunikacích. V Brně není doposud v provozu oficiální záchytné parkoviště typu Park and Ride, kdy parkovné je např. zároveň jízdenkou na MHD. Velkou výhodou je ale funkční integrovaný dopravní systém.

Železniční doprava

Brněnská aglomerace je historicky dobře napojena na železniční dopravní infrastrukturu, město Brno leží na mezinárodní železniční trase Hamburk – Berlín – Praha – Brno – Vídeň/Bratislava, s uvedenými hlavními městy má kvalitní spojení zpravidla ve dvouhodinovém intervalu. Velký význam má železnice v meziregionální a zvláště v příměstské dopravě především díky funkčnímu integrovanému dopravnímu systému. Možnosti vlaku jako prostředku pro dopravu osob v rámci kontaktního území s městem jsou však dosud využity omezeně.

Hlavní překážkou dalšího zapojení železnice do dopravního systému města a jeho aglomerace je zastaralost železniční infrastruktury a dlouhodobé odkládání koncepčního řešení optimalizace tratí na území města. V rámci projektu přestavby železničního uzlu – Europoint Brno – dojde nejen k modernizaci průjezdu městem Brnem a výstavbě nového osobního nádraží, ale také k realizaci přestupních terminálů Židenice/Bubeníčková, Černovice/Olomoucká a Vídeňská s vazbami železniční dopravy a městské hromadné dopravy včetně zajištění parkovacích míst. Spolu s již vybudovanou zastávkou Lesná a s připravovaným terminálem ve Starém Lískovci přispějí tyto nezbytné investice k atraktivnější nabídce veřejné dopravy.

Podmínkou využití potenciálu polohy Brna na Baltsko-jaderském koridoru spojujícím přímořské regiony i velké aglomerace Vídně a Varšavy je modernizace tratě Brno – Přerov. Brno se potom stane plnohodnotným uzlem transevropské dopravní sítě.

Městská hromadná doprava

Městská hromadná doprava (MHD) je nejvýraznější alternativou vůči individuální automobilové dopravě. Velikosti podílů obou subsystémů na městské dopravě jsou navzájem podmíněny a vyplývají z řady dopravních, ekonomických a sociálních faktorů, jakými jsou např. dostupnost a rychlost MHD, charakter silniční sítě, cena pohonných hmot a rozložení pracovních příležitostí. Městská hromadná doprava se s IAD dostává do silného konkurenčního boje a v souladu se současnými celostátními trendy se mění podíl přepravní práce ve prospěch IAD. Přitom ještě na začátku 90. let ve velkých českých městech byl tento poměr 3:1 (resp. 9:1 v ranní špičce) ve prospěch hromadné dopravy.

Páteř dopravní sítě dnes tvoří 13 tramvajových linek propojených přes centrální oblast města, doplněných trolejbusovými radiálami, napájecími autobusovými linkami, okružní autobusovou linkou a trolejbusovou tangентou. V takto uspořádaném systému vzrostl význam klíčových přestupních uzlů vně jádrového města.

Základním předpokladem zastavení nárůstu individuální automobilové dopravy je posílení atraktivity městské hromadné dopravy. Rezervy jsou v kratších čekacích intervalech na spoje, v docházkové vzdálenosti na zastávky a v přepravní době, dále v dodržování jízdního řádu (v současné době je již

dosahováno až 95% přesnosti dodržování jízdního řádu u všech spojů v průběhu dne) a v udržování přijatelné obsazenosti vozidel, zejména na páteřních tramvajových linkách. Atraktivnost MHD rovněž ovlivňuje cena jízdného, vázaná na ceny vstupů (pohonných hmot a elektrické energie), ale i nutná modernizace zastaralé infrastruktury a vozového parku.

Regionální příměstská doprava

Od počátku roku 2004 se postupně zavádí v Brně a jeho okolí Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje (IDS JMK). Aglomerační dopravní vazby, příměstská a městská veřejná doprava jsou tak vzájemně po tarifní, dopravní i informační stránce provázány. Cestující mohou s jedním jízdním dokladem libovolně cestovat vlaky, tramvajemi, trolejbusy, městskými nebo regionálními autobusy.

Vznik IDS JMK umožnil snížit podíl regionální autobusové dopravy na území města Brna a přesunout část poptávky cestujících z regionu i města Brna (např. Chrlice, Řečkovice) z autobusové, respektive tramvajové dopravy na železnici, nezávislou na propustnosti brněnské silniční sítě.

Současný denní obrat dojíždějících do Brna vlakem činí 63 tis. osob, v případě autobusové dopravy jde o 46 tis. osob, tramvaj přijíždí 6 tis. osob a trolejbusem 4 tis. osob.

Linky městského dopravce DPMB, a. s., obsluhují v současné době i některé obce přiléhající k městu Brnu, např. Modřice, Šlapanice, Sokolnice, Veverskou Bítýšku, Bílovice nad Svitavou, Kobylnice nebo Prace. Autobusy regionálních autobusových linek naopak částečně zajišťují dopravu na vnitroměstských linkách.

IDS JMK koordinuje společnost KORDIS JMK, s. r. o., která byla v roce 2002 založena statutárním městem Brnem a Jihomoravským krajem. V současné době pokrývá IDS JMK celé území kraje.

Za základní rozvojový cíl IDS JMK týkající se brněnské aglomerace lze pokládat postupnou modernizaci současných a budování nových přestupních terminálů veřejné dopravy, podporu rozšiřování sítě vlakových, tramvajových a trolejbusových linek, stejně jako součinnost při projektové přípravě severojižního diametru. IDS JMK je připraven reagovat na vybudování Europointu Brno a upravit síť linek tak, aby vyhovovala potřebám cestujících.

Cyklistická doprava

Přes relativně nepříznivé terénní podmínky je cyklistická doprava díky nízkým prostorovým nárokům a velké šetrnosti vůči životnímu prostředí výhledově dalším silným prvkem mobility ve městě. Nejvyšší uplatnění kola je vedle rekreačních jízd pravděpodobně především u cest do zaměstnání kratších než 5 km.

Z hlediska efektivity a bezpečnosti cyklistické dopravy je nutným předpokladem vybudování alespoň základní sítě cyklistických stezek na území města. V Brně jsou stezky budovány od roku 1992, současná celková délka je kolem 30 km. Nevýhodou sítě stezek je její fragmentace do čtyř hlavních,

Pěší pohyb

Nejlepší podmínky pro pěší chůzi v Brně má v rámci pěší zóny centrum města, které prošlo v nedávné době výraznou proměnou (rekonstrukce náměstí Svobody či Moravského náměstí a ulice Joštovy a rekonstrukce řady dalších veřejných prostranství). Pěší pohyb v historickém jádru města je před ostatní dopravou preferován uplatněním systému pěší zóny spolu s regulovanou obsluhou zón.

Letecká doprava

Na území města fungují dvě letiště: mezinárodní veřejné letiště Brno-Tuřany provozované firmou Letiště Brno, a. s., a sportovní veřejné letiště Medlánky, s jehož stabilizací a využíváním ke sportovnímu létání se počítá i nadále.

Letiště v Brně-Tuřanech, které je ve vlastnictví Jihomoravského kraje, má statut mezinárodního letiště I. kategorie. Svými technickými parametry a vybavením splňuje mezinárodní standardy pro celoroční provoz všech typů letadel i za ztížených povětrnostních podmínek.

Lodní doprava

Lodní dopravu, která má ryze rekreační charakter, provozuje na Brněnské přehradě Dopravní podnik města Brna, a. s. Za plavební sezónu šest lodí přepraví více než 200 000 pasažérů. Současný lodní park se skládá z menší jednopalubové lodi Brno a pěti větších dvojpalubových lodí Stuttgart, Dallas, Lipsko, Utrecht a Vídeň. Za zmínku stojí i elektrický pohon u všech lodí, který je šetrný k životnímu prostředí.

E. Průmyslová výroba a stavebnictví a další podnikatelské aktivity, komerční služby a maloobchodní sféra, inovace

Společnost Veletrhy Brno (dříve Brněnské veletrhy a výstavy) vlastní světově proslulé Brněnské výstaviště, na němž se každoročně pořádá řada výstav a veletrhů s mezinárodní účastí. K dalším významným projektům patří Český technologický park, společný projekt britské firmy B&O a města. Porevoluční doba přinesla krach většiny tradičních firem, některé byly restrukturalizovány. Brno se přeorientovalo na lehký průmysl, logistiku a služby, v současnosti v těchto odvětvích zažívá nebývalý rozvoj. Výrobní závody se soustředí především do nových průmyslových zón v Brně a okolí (Černovická terasa, Modřice, Šlapanice...), díky neutuchajícímu zájmu investorů se v okolí letiště Tuřany připravuje největší průmyslová zóna v zemi. Především podél ulic Heršpická a Vídeňská na jihu Brna také roste mnoho velkých administrativních center (Spielberk Office Centre, Brno Business Park, Axis Office Park, Vienna Point Brno...). Po roce 2000 v Brně otevřely svoje pracoviště zahraniční technologické firmy jako IBM, Honeywell nebo Cisco a další.

V Brně se nachází množství obchodních center například - Avion Shopping Park Brno (ul. Skandinávská), Futurum (ul. Vídeňská), Nákupní centrum Královo Pole (v Ponavě), Obchodní galerie Orlí (v centru Brna), Velký Špalíček (v centru Brna), Galerie Vaňkovka (v centru Brna), obchodní centrum OMEGA, Campus Square (Bohunice), Pro občany Brna i okolí je významné nákupní a zábavní centrum Olympia, které se však nachází již na území sousedního města Modřice. V Brně mají své obchodní domy a prodejny například řetězce Globus, Tesco, Interspar, Kaufland, Albert, Plus-Discount, Lidl, Billa, Penny Market, DATART, Electro World, Baumax, Bauhaus, Hornbach, Kenvelo, Newyorker, OKAY, Timeout, Brněnka, Elektro Spáčil.

Postavení Brna v oblasti výzkumu a vývoje je význačné. Rozvinutá výzkumně-vývojová základna souvisí s širokou vzdělávací nabídkou a bohatou průmyslovou tradicí města.

Dominantní postavení města Brna v rámci České republiky dokládá analýza distribuce finančních prostředků do výzkumu a vývoje evidovaných v databázi Centrální evidence projektů (CEP).

Svá sídla a odloučená pracoviště má v Brně řada ústavů Akademie věd České republiky. V současné době zde sídlí 7 samostatných ústavů a 18 poboček či detašovaných pracovišť, které zastřešuje Sdružení jihomoravských pracovišť Akademie věd České republiky.

V Brně působí řada výzkumných ústavů, které zahrnují velmi široký rozsah oborů. Z nich nejvýznamnější jsou ústavy z oblasti chemie (Polymer Institute Brno, s. r. o., VÚCHZ Brno, a. s. – dříve Výzkumný ústav chemických zařízení), strojírenství a elektrotechniky (SVÚM Praha, a. s. – pobočka Brno – dříve Státní výzkumný ústav materiálu), VUES Brno, a. s., ZKL – Výzkum a vývoj, a. s., Ústav aplikované mechaniky Brno, s. r. o.), textilu (Výzkumný ústav pletařský, a. s., Textilní zkušební ústav, s. p.), potravinářského průmyslu a zemědělství (Výzkumný ústav veterinárního lékařství, Státní veterinární ústav), stavebnictví (Výzkumný ústav stavebních hmot, Výzkumný ústav maltovin Praha, pobočka Brno), vojenství (Vojenský technický ústav ochrany Brno) a dalších oblastí (např. Český metrologický institut).

Z univerzit mají největší výzkumný potenciál Masarykova univerzita a Vysoké učení technické v Brně. V této souvislosti ale nelze nezmínit také Veterinární a farmaceutickou univerzitu Brno a Mendelovu univerzitu v Brně. Při rozvoji vědecko-výzkumné základny, zejména v oblastech, které mají ambice stát se základem nových průmyslových odvětví, se na univerzity přirozeně velmi spoléhá. I když existuje řada vysokoškolských pracovišť, která mají úspěšné partnery ve firemní sféře, proniká soukromý sektor stále velmi obtížně k výsledkům výzkumu. Důvody jsou jednak v nevhodném zacílení výzkumu, na čemž mají svůj podíl komerční společnosti, které nedostatečně poskytují výzkumné a vývojové podněty, jednak v absenci motivačních mechanismů vedoucích k příslušným snahám a krokům a také v menších zkušenostech. Aktuálně v regionu proto existují dvě centra pro transfer technologií, a to při Masarykově univerzitě a Vysokém učení technickém v Brně. Tato centra poskytují služby zaměstnancům univerzit. Obě centra jsou napojena na Jihomoravské inovační centrum, které jejich činnost doplňuje odborně a také tím, že obsluhuje širší cílovou skupinu (na podporu kontrahovaného výzkumu realizuje schéma Inovační vouchery). Útvar transferu technologií VUT je i regionálním kontaktem pro 7. rámcový program. Dne 1. 7. 2012 zahájilo činnost nové Centrum transferu technologií na Mendelově univerzitě v Brně.

Mezi pracoviště s největším aplikačním potenciálem ústavu Akademie věd ČR patří Biofyzikální ústav a Ústav přístrojové techniky. Příkladem aktivního zapojení do tvorby inovací těchto dvou ústavů je v případě Ústavu přístrojové techniky vývoj elektronických mikroskopů (poznatky uplatňují místní firmy Tescan, Delong Instruments či FEI Company) či vývoj medicínské techniky uplatněné v rámci spolupráce s americkou Mayo Clinic. Na tomto místě je nutné zmínit existenci několika projektů, které mají velký potenciál posílit brněnský výzkum a tím i regionální konkurenceschopnost na globálním trhu a které jsou minimálně ve středoevropském měřítku výjimečné. Prvním a nejdůležitějším projektem je zmiňovaný Středoevropský technologický institut (CEITEC), jehož cílem je mimo jiné výstavba špičkové V&V infrastruktury s tematickým zaměřením na biomedicínu (tzv. life science) a pokročilé materiály. Projekt se chce stát centrem excelentní vědy, jehož výsledky budou přispívat ke zlepšování kvality života a zdraví člověka. Dne 24. 9. 2012 byl položen základní kámen stavby s plánovaným rozpočtem přibližně 5,246 mld. Kč.

Dalším významným projektem je International Clinical Research Centre (ICRC) – speciální výzkumné centrum zaměřené na klinický výzkum kardiovaskulárních chorob. Přidaná hodnota tohoto projektu spočívá v úzké spolupráci Fakultní nemocnice u sv. Anny a americké Mayo Clinic. V Brně tak vznikne první zdravotnický technologický park v České republice kombinující medicínský výzkum světové úrovně s přímými dopady na poskytovanou lékařskou péči. Dne 12. 10. 2012 se centrum slavnostně otevřelo městu a světu a začali do něj proudit první pacienti.

F. Ekologická situace a ochrana životního prostředí, zemědělství a lesnictví

Zdraví a kvalita života brněnských obyvatel nemalou měrou souvisí s kvalitou prostředí, ve kterém žijí. Kvalita ovzduší, vody a půdy, způsoby likvidace odpadů, rozsah a stav zeleně, to vše přímo či nepřímo ovlivňuje zdraví a životní spokojenost obyvatel města. Ve městě Brně patří k nejzávažnějším problémům životního prostředí znečištění ovzduší v bezprostřední blízkosti frekventovaných komunikací, hlučnost z dopravy a staré ekologické zátěže. Rozsáhlá je naopak nabídka přírodních rekreačních možností.

Zemědělský půdní fond a lesy

Podle zemědělské klasifikace agro-ekologických a ekonomických typů je celé Brno zahrnuto do oblasti řepařské s výjimkou vysoko položeného Útěchova. Z hlediska zemědělské produkce i rozdělení zemědělské půdy jsou důležité rozdílné přírodní podmínky v severní a jižní části Brna. Řeky Svratka a Svitava vytékají z více členitého terénu Brněnské vrchoviny do Dyjsko-svrateckého úvalu. Tento fakt má silný vliv na rozložení zemědělské půdy v Brně či směřování výstavby, jak průmyslových, tak rezidenčních či dopravních staveb. Největší společností, která hospodaří na zemědělské půdě, je AGRO Brno-Tuřany, a. s., která hospodaří na 1 453 ha. Provozuje zemědělskou činnost na většině území jihu Brna, nejvíce v katastrech Tuřany, Chrlice, Holásky a Přízřenice. Druhá největší firma je

Zemědělská společnost Veverží, a. s., z Veverských Knínic, která hospodaří v Komíně a Medlánkách s výměrou 385 ha, třetí největší společností je **GenAgro Říčany, a. s.**, která na území Brna hospodaří v Žebětíně s výměrou 344 ha. Dalších 7 subjektů hospodaří na ploše ne větší než 100 ha. Na území Brna, stejně tak jako na území celé ČR, dochází k velkému úbytku zemědělské půdy. Úbytek zemědělské půdy byl způsoben zejména jejím převodem do ostatních a zastavěných ploch v souvislosti s individuální bytovou výstavbou (Soběšice, Útěchov, Ivanovice, Žebětín, Komín, Horní Heršpice aj.), pro stavby obchodních center, těžbu nerostů (Ivanovice, Líšeň a Černovice) a také postupným naplňováním ploch Brněnské průmyslové zóny - Černovické terasy (Černovice, Slatina, Tuřany). Změna využití zemědělské půdy je připravována také v souvislosti s plánovanou průmyslovou zónou v okolí letiště v Tuřanech. Urbanizační vliv města Brna silně přesahuje jeho administrativní hranice.

Brno má velmi atraktivní okolí díky členitému terénu a velkému množství lesů, které ho s výjimkou jihu obklopují. Většina lesů má kromě funkce hospodářské i významný rekreační potenciál. Lesnatost na území města činí 27,8 %, kolísá však podle jednotlivých katastrálních území. Na území města je 7 větších vlastníků, resp. správců, kteří hospodaří na pozemcích větších než 50 ha. V největší míře je zastoupen podnik Lesy České republiky, s. p., Hradec Králové, který v rámci města Brna spravuje prostřednictvím svých dvou lesních správ Náměšť nad Oslavou a Černá Hora přibližně 3 180 ha lesa. Dále zde působí Školní lesní podnik Masarykův les Křtiny, jako účelové zařízení Mendelovy univerzity v Brně, který obhospodařuje 1 063 ha lesních porostů. Lesy města Brna, a. s., hospodařící na pozemcích ve vlastnictví statutárního města Brna, spravují na území města bezmála 910 ha lesa. Lesnickou činnost provozují i další, menší subjekty, kterými jsou lesy Belcredi v Líšni (202 ha), lesy LHC Jehnice (115 ha), singulární lesy St. Lískovec (83 ha) a singulární lesy Rozdrojovice (53 ha). Kromě toho 760 ha lesa patří 1 400 drobným vlastníků s výměrou majetku do 50 ha, v řádu několika desítek arů až desítek hektarů, kteří les obhospodařují v součinnosti se svými odbornými lesními hospodáři; z toho pozemky s rozlohou od 3 do 50 ha patří 43 vlastníků a rozprostírají se na ploše 305 ha.

Veřejnost navštěvuje lesy nejčastěji za účelem rekreace, relaxace, sportu a sběru lesních plodin. V posledních letech vykazuje narůstající trend cykloturistika a jízda na koních, neboť lesní prostředí v oblasti brněnské aglomerace je protkáno poměrně hustou sítí jak veřejných, tak účelových komunikací a rozdělovacích průseků. V lesnatých okrajových částech města se tento fenomén prosazuje na úkor pěší turistiky. Samostatnou kapitolou obecného užívání lesů, která má dlouhodobě negativní dopad na lesní porosty a lesní půdu, je individuální rekreace v chatách. Lesní prostředí je v lokalitách s vysokou koncentrací chat a dalších objektů určených k rekreaci poškozováno terénními úpravami, narušováním půdního krytu, těžbou stromů a keřů, nepovolenými rekonstrukcemi staveb a je znečišťováno odpady. Posledním vážným zásahem do příměstského lesního prstence byla stavba automotodromu v území Podkomorských lesů v roce 1987.

Ochrana přírody a krajiny

Jednou z velkých předností města Brna je jeho jedinečné přírodní zázemí s celou řadou cenných území s různým stupněm ochrany. Příměstská krajina spolu s lesními komplexy tvoří zelený rámeček města Brna. Zelené klíny prostupují do zastavěného území města, kde pokračují městskými parky. Funkce příměstské krajiny jsou rozmanité – primárně produkční, vodohospodářské, ekologické, rekreační, estetické, zdravotní, psychohygienické atd.

Poloha města na rozhraní dvou zásadně odlišných geomorfologických jednotek – České Vysočiny a Západních Karpat - předurčuje velkou rozmanitost přírodních podmínek a velké druhové bohatství živé přírody. Svědčí o tom 29 zvláště chráněných lokalit na území města Brna, které jsou zařazeny do kategorie národní přírodní památka, přírodní rezervace a přírodní památka. Do katastru města zasahuje na severovýchodě také Chráněná krajinná oblast Moravský kras. K ochraně krajinného rázu byly na území města vyhlášeny dva přírodní parky Podkomorské lesy a Baba. Na území města Brna je registrováno 71 významných krajinných prvků, které utvářejí ekologicky, geomorfologicky nebo

esteticky hodnotné části krajiny. V současnosti je ve městě Brně vyhlášeno celkem 33 památných stromů, z toho 4 stromořadí, čítající desítky jedinců.

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie na základě zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, byla navržena cenná území do soustavy NATURA 2000. Tato soustava zahrnuje dvě kategorie chráněných území – evropsky významné lokality a ptačí oblasti. V rámci vytvoření soustavy NATURA 2000 na území města Brna bylo vyhlášeno 11 evropsky významných lokalit (EVL). Ptačí oblasti se v Brně nevyskytují.

Na celém území města je navržena kostra územního systému ekologické stability (ÚSES), která má zajistit zvýšení ekologické stability krajiny příznivým působením na okolní, ekologicky méně stabilní části území, vytvořit předpoklady pro přežití a migraci druhů, podpořit možnost polyfunkčního využívání krajiny, včetně rekreačního využití a uchování významných krajinných fenoménů. ÚSES je tvořen biocentry, biokoridory a interakčními prvky a podle významu se člení na lokální, regionální a nadregionální. Územní systém ekologické stability na území Brna však zatím není (až na výjimky) realizován a není tedy zcela funkční. Navržené prvky ÚSES jsou postupně realizovány dle projektové dokumentace včetně zajištění péče.

G. Technická infrastruktura (elektroenergetika, plynárenství, teplárenství, dálkovody, telekomunikace, vodovody a kanalizace pro veřejnou potřebu, odpadové hospodářství, vodní hospodářství, ochrana před povodněmi a živelními pohromami)

Zásobování vodou

Dodávku pitné vody na území města Brna zajišťuje společnost Brněnské vodárny a kanalizace, a. s. (BVK), jíž je město významným akcionářem. Město Brno je vlastníkem vodohospodářské infrastruktury, kterou pronajímá akciové společnosti BVK.

V současné době je zásobování města Brna pitnou vodou postaveno na dvou hlavních zdrojích – podzemní voda je dodávána z prameniště Březová nad Svitavou a voda povrchová upravovaná na úpravně vody Švařec z Vířského oblastního vodovodu (VOV). Úpravna vody Pisárky slouží od roku 2001 jen jako záložní zdroj pro mimořádné provozní situace a havarijní případy. V roce 2011 již vodu do vodovodního systému nedodávala, pouze byla její funkčnost prověřována provozními zkouškami (zrušení úpravny vody v Pisárkách se předpokládá na přelomu r. 2012/2013, a to po ukončení stavby „Přívodní a zásobovací řad Bosonohy – VDJ Kamenný vrch“).

BVK spravují vodovodní síť o celkové délce včetně přivaděčů 1 354 km a na tuto síť je napojeno téměř 50 tis. vodovodních přípojek.

Cca 280 km vodovodních řadů zůstávajících v provozu je svým stářím již za hranicí padesáti let. Změny ve společensko-ekonomických podmínkách se začaly pozitivně projevat i v oblasti oprav, obnovy a rekonstrukcí vodovodní sítě. Tempo obnovy vodovodní sítě se za poslední období zrychlilo. Je však nutné objektivně konstatovat, že se nedaří včas realizovat některé investiční akce, např. výstavbu vodojemu Medlánky, přivaděčů VOV – VDJ Palacký vrch, VOV – VDJ Bystrc, které mají zásadní vliv na spolehlivost zásobování vodou. Tyto akce nejsou zajišťovány z důvodu absence finančních prostředků.

Specifická průměrná spotřeba vody se pohybuje na úrovni 112,4 l/obyv./den.

Kvalita vody v brněnském vodovodním systému splňuje dané limity po stránce chemické a mikrobiologické.

Odkanalizování

Systém základní kanalizační sítě města Brna vytvářejí kmenové a hlavní stoky jednotného (stoky A, B, C, D, E) a oddílného systému (AI, BI, CI, F, FII). Značná část stokové sítě města Brna je kapacitně

Centrální zásobování tepelnou energií

Kombinovaná výroba elektrické energie a tepla má v Brně dlouhou tradici, kdy již od roku 1930 brněnská teplárna zajišťovala elektrickou energii a páru pro technologii i vytápění (především) textilních továren. Dnes společnost Teplárny Brno, a. s., jako dominantní dodavatel tepelné energie ve 100% vlastnictví města Brna pokrývá spotřebu tepla pro vytápění a ohřev teplé vody ve městě. Jedná se o formu služby občanům s využitím systému centrálního zásobování tepelnou energií.

Tato současná výroba tepelné a elektrické energie v jednom technologickém zařízení zvyšuje celkovou účinnost takového procesu. Vyrobená elektrická energie je dodávána do distribuční soustavy a tepelná energie je distribuována tepelnou rozvodnou sítí do výměňkových stanic připojených objektů. Brněnská soustava zásobování tepelnou energií se svými 95 km primárních parovodů, 98 km primárních horkovodů, 110 km sekundárních teplovodů a 721 výměňkových stanic a plynových kotelen je jedna z největších teplárenských soustav v České republice. Teplárny Brno, a. s., dodávají tepelnou energii k vytápění a ohřevu teplé vody přibližně 92 tisícům domácností.

Příprava prací na zásobování města Brna tepelnou energií horkovodem z jaderné elektrárny Dukovany započatých před rokem 1989 byla zastavena a k jejich realizaci zatím nedošlo.

Pokles prodeje tepla po roce 1989 – způsobený především ukončováním výroby průmyslových podniků a prováděním úsporných opatření na straně odběratelů – je dnes již zmírněn a částečně kompenzován připojováním nových odběratelů.

Na druhé straně také v současné době uvažují odběratelé napojení na soustavu centrálního zásobování tepelnou energií o alternativním způsobu vytápění. Pokud by tendence k odpojování od soustavy centrálního zásobování tepelnou energií narůstaly, mělo by to řadu negativních důsledků, zejména tyto:

- Dnešní výměňkové stanice sítě dálkového tepla jsou situovány přímo v obytné zástavbě. Jejich případná plynofikace představuje vznik nového zdroje znečištění ovzduší, což se projeví na zhoršení kvality ovzduší. Statutární město Brno je každoročně zahrnuto Ministerstvem ŽP do seznamu oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší.
- Zařízení soustavy centrálního zásobování tepelnou energií je navrženo na určitý tepelný výkon. Snížením výkonu dochází ke snižování efektivity soustavy. Výrazná změna v požadované dodávce tepelné energie může vést k nefunkčnosti soustavy nebo její části.
- Odpojování ve větší míře by mělo dopad také na zvýšení ceny dodávaného tepla, neboť počet odběratelů by se snížil a náklady spojené s výrobou a distribucí tepelné energie by se výrazně nezměnily.

Z důvodu posílení konkurenceschopnosti a ve snaze optimalizovat náklady související s výrobou a distribucí tepelné energie a tím zvýšit celkovou účinnost kombinované výroby tepelné a elektrické energie bylo přistoupeno v roce 2010 k zahájení postupné rekonstrukce rozvodných tepelných sítí v historickém jádru města a v okolí ulice Tábor a přebudování parní sítě na horkovodní. Pro uložení potrubí na dodávku tepelné energie odběratelům v ulicích historického jádra města se využilo již vybudovaných podpovrchových kolektorů a v místech, kde kolektory vybudovány nejsou, se potrubí ukládá bezkanálovým způsobem.

Teplárny Brno, a. s., vyrábí teplo ve čtyřech teplárenských zdrojích, které jsou vzájemně propojeny parním a horkovodním potrubím. Jedná se o provozy Špitálka, Červený mlýn, Brno-sever a Staré Brno. Do soustavy je připojen provoz SAKO Brno, a. s., který umožňuje využít tepelnou energii vzniklou spalováním komunálního odpadu. V případě, že by tepelnou energii nebylo možno dodávat do potrubní sítě k odběru, lze ji použít na výrobu elektrické energie. V okrajových částech Brna provozuje teplárenská společnost kotelny na zemní plyn.

Na spotřebě paliv se podílí téměř výhradně zemní plyn, komunální odpad a malou částí dřevní štěpka.

Elektroenergetika

Distribuci elektrické energie na území města Brna zajišťuje společnost E.ON Distribuce, a. s., jejímž hlavním předmětem činnosti je distribuce elektrické energie a plynu koncovým odběratelům, která dále zajišťuje výstavbu a provozování distribučních elektrických sítí napěťových hladin 110 kV, 22 kV, 0,4 kV a transformačních stanic příslušných napěťových úrovní. Distribuční síť je řízena dispečinkem 110 kV a 22 kV umístěným v Brně a provozovaným na základě smluvního vztahu společnosti E.ON Distribuce, a. s., se společností E.ON Česká republika, s. r. o.

Distribuční síť města Brna je převážně napájena z přenosové soustavy společnosti ČEPS, a. s., prostřednictvím nadřazených transformací 400/220/110 kV Sokolnice a 400/110 kV Čebín dvojitým okružním vedením 110 kV kolem celého města, které napájí hlavní distribuční transformační stanice 110/22 kV. Distribuční síť 22 kV se používá pro dodávku elektrické energie jednotlivým velkoodběratelům a dále pro napájení distribučních trafostanic 22/0,4 kV. Z těchto distribučních trafostanic jsou již pomocí distribuční sítě NN napájeni jednotliví maloodběratelé, a to jak domácnosti, tak i odběry sloužící pro podnikání.

Z dalších energetických zdrojů na území města jsou významné provozy společnosti Teplárny Brno, a. s., s provozy Špitálka, Červený mlýn (paroplynová jednotka) a Brno-sever, s celkovým instalovaným výkonem 180 MW a Spalovna komunálního odpadu s instalovaným výkonem 23 MW.

Plynárenství

Plynofikace města Brna byla zahájena v roce 1848. V současnosti jsou plynofikovány všechny městské části. Další rozšíření plynovodní sítě je svázáno s další výstavbou a rozvojem města.

Oblast města Brna je zásobována zemním plynem distribuční společností JMP Net, s. r. o., která je plně vlastněna společností Jihomoravská plynárenská, a. s., se sídlem v Brně. Obě společnosti jsou součástí skupiny RWE.

Distribuční vysokotlaková (VTL) soustava JMP Net, s. r. o., je zásobována celkem 9 předávacími stanicemi z přepravní soustavy a 2 virtuálními předávacími místy od naftařských těžebních společností. Do sítě města Brna je plyn dodáván přes předávací a regulační stanici Podolí. Řízení celé distribuční soustavy RWE je zajišťováno z centrálního dispečinku s pracovišti v Brně a Ústí nad Labem.

Soustava VTL plynovodů tvoří páteř distribuční sítě JMP Net, s. r. o. Z VTL rozvodné sítě je dodáván zemní plyn jak přímo zákazníkům, tak do středotlakých (STL) a nízkotlakých (NTL) rozvodných sítí. Dostupnost distribučního systému z hlediska možné dodávky odběratelům je velmi dobrá, a to nejen díky husté síti plynovodního systému, ale i díky velké kapacitě distribuční soustavy.

Koncepce zásobování plynem spočívá ve vybudovaném VTL obchvatu kolem Brna. Z VTL regulačních stanic situovaných poblíž VTL obchvatu vychází síť STL plynovodů jednak pro přímé zásobení odběratelů, jednak pro napájení regulačních stanic STL / NTL ve městě. Vzájemným propojením tvoří STL plynovod v podstatě okružovou síť, rozvod je provozován pod tlakem 0,1 MPa až 0,3 MPa. Ze STL regulačních stanic je proveden uliční rozvod nízkotlakého plynu pro zásobování obyvatel a maloodběratelů.

H. Rekreace, památky a cestovní ruch

Předpoklady města Brna jako destinace příjezdového cestovního ruchu jsou pro intenzivnější rozvoj klasické pobytové a poznávací turistiky pouze průměrné, a to i po vyrovnání nabídky v oblasti turistické infrastruktury. Tato forma cestovního ruchu je vázána na širokou nabídku přírodních či historických zajímavostí, která je dostatečně pokryta teprve na regionální úrovni. Brno je ale jihomoravskou metropolí a vzhledem k rozvinuté dopravní infrastruktuře je také výchozí turistickou destinací pro poznávání přírodních krás i historických památek regionu. Tento aspekt rovněž souvisí s rozvojem Letiště Brno-Tuřany, kde byla dokončena výstavba nové odbavovací haly. Mnohem příznivější je situace v oblasti specializovaných turistických aktivit, kam patří kongresová a incentivní

turistika, veletržní turistika, obchodní cesty a turistika orientovaná na cílové skupiny klientů. Tyto segmenty přitom patří mezi nejprogresivnější směry cestovního ruchu. Intenzita kongresové turistiky je zvyšována – spíše než nadstandardní úrovni poskytované infrastruktury a služeb - veletržními aktivitami, dále pak přítomností silného vysokého školství. Na brněnském výstavišti se každoročně konají významné mezinárodní veletrhy a výstavy. Během 90. let došlo k rozšíření nabídky potřebné infrastruktury (Kongresové centrum, a. s., kongresová centra vybraných hotelů, doplňková infrastruktura škol). V roce 2006 byla Jihomoravským krajem, statutárním městem Brnem a Svazem obchodu a cestovního ruchu ČR založena Centrál cestovního ruchu - Jižní Morava, která se zabývá koordinací podpory rozvoje cestovního ruchu.

Vysoký potenciál má v Brně městská turistika a kulturně-historické památky. Brno je městskou památkovou rezervací, nachází se zde řada historických památek, z nichž nejdůležitější jsou dvě dominanty města – Petrov (chrám sv. Petra a Pavla) a hrad Špilberk. Z atraktivit celoevropského významu je nejvýznamnější vila Tugendhat – památka moderní architektury zapsaná od roku 2001 na seznamu světového dědictví UNESCO. Brno je i kulturním centrem regionu s množstvím divadel, muzeí, galerií, kin, koncertních sálů a knihoven. Novinkou je pak Brněnské podzemí, které představuje pro turisty významnou atraktivitu. Brno pokračuje v rozvíjení tradice konání kulturních akcí a festivalů (např. Brno – město uprostřed Evropy s přehlídkou ohňostrojí Ignis Brunensis) a také sportovních akcí. Silným subjektem je Masarykův okruh s každoročním pořádáním Mistrovství světa silničních motocyklů (Moto GP) a dalších akcí. V nedávné době vzniklo Městské golfové hřiště. K přednostem Brna patří i kvalitní přírodní prostředí města a jeho okolí (rekreační oblast Brněnská přehrada s lodní dopravou na hrad Veverží, zoologická zahrada, botanická zahrada apod.). Město je také vyhledávaným centrem nákupní turistiky (např. Galerie Vaňkovka, Avion Shopping Park či Nákupní centrum Olympia v Modřicích). Tyto aktivity však nejsou nabízeny v ucelených turistických nabídkách (balíčcích), což negativně ovlivňuje možnost koordinovaného marketingu a provázání dílčích nabídek.

Město Brno se snaží o co nejlepší marketing a propagaci, např. formou prezentací na veletržích cestovního ruchu v ČR i v zahraničí nebo propagace v médiích. Projekty zaměřené na cestovní ruch by měly do Brna přilákat více turistů (např. se jedná o projekty modernizace turistických informačních center, turistická trasa centrem města, zpřístupnění Brněnského podzemí, turistický vláček, nové informační a propagační materiály města v jednotném vizuálním stylu či rekonstrukce a modernizace veřejných prostranství včetně náměstí a parků apod.). Velká pozornost je v současné době věnována také projektům přispívajícím k rozvoji kongresové turistiky.

Územní plánování obcí a kraje, širší vztahy území

Územní plán města Brna (ÚPmB) byl schválen Zastupitelstvem města Brna v listopadu 1994 pro návrhové období do roku 2010. V době, kdy vznikal, nemohl předvídat rychle se vyvíjející společenské i ekonomické podmínky, nebyla zajištěna koordinace s plánem veřejných investic (výkup a zainvestování rozvojových pozemků) a vzhledem k tehdejší neexistenci regionální úrovně veřejné správy nebylo možné dostatečně zohlednit regionální vazby. Územní plán však vytvořil předpoklady k zajištění trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území s ohledem na péči o životní prostředí, což je jeho cílem. Preferuje především regeneraci a přestavbu s důrazem na životní prostředí a fungující infrastrukturu.

Mezi hlavní zásady územního plánu patří respektování a obnova přírodního rámce města, revitalizace historicky vzniklé struktury města, napojení města na evropské dopravní síť a zároveň jeho ochrana před tranzitní dopravou. Kapacita funkčních ploch je dimenzována pro 420 tisíc trvale bydlících obyvatel, 600 tisíc denně přítomných osob a 370 tisíc pracovních příležitostí.

Hlavní směry rozvoje územní plán orientuje do jižní a východní, částečně pak i do západní části města. Vývoj společenského a ekonomického prostředí i situace na trhu nemovitostí však vedou k potřebě dílčích změn územního plánu, které jsou průběžně pořizovány. Změny jsou vyvolány

především nárůstem ploch pro bydlení, prostorová skladba městských funkcí je však stále vyvážená. Úbytek je v plochách zemědělského půdního fondu.

Od roku 2004 je pořizován nový Územní plán města Brna. Jeho hlavním cílem je udržitelný rozvoj a prosperita města Brna, s nimiž je bezprostředně spojen růst počtu obyvatel a omezení suburbanizace (odliv trvale bydlících obyvatel města, ale i odliv investorů, a tedy i pracovních příležitostí do obcí v okolí Brna).

Současný prostorový vývoj

Současný vývoj prostorové struktury města se odehrává v několika rovinách a pod tlakem celé řady socioekonomických faktorů. Mezi nejvýznamnější rámcové změny ovlivňující tvář města náleží základní transformační procesy jako privatizace, liberalizace cen a otevření domácího trhu zahraničním investicím. Některé z těchto faktorů vedly k přímým změnám vlastnických poměrů (restituce); nastolené tržní principy uvolnily doposud statický obchod s nemovitostmi a poloha ve městě získala komerční hodnotu. Uvolnění zahraničního obchodu přispělo k poměrně rychlé a v některých sektorech (maloobchod) zásadní internacionalizaci městského hospodářství. Ekonomická restrukturalizace oslabil průmyslovou funkci města a větší důraz byl položen na sektor služeb. Zmíněné ekonomické změny druhotně ovlivnily i sociální úroveň jednotlivých skupin obyvatelstva a výraznější sociální diferenciaci se projevila např. v nárocích na bydlení či trávení volného času.

Nastíněný vývoj se promítl i do prostorového vývoje Brna – vydělil oblasti prodávající intenzivní prostorové změny a oblasti podléhající útlumu.

Historické jádro města, v případě Brna relativně malé, bylo ovlivněno komercializací a prudkým rozvojem služeb. Současný vývoj v historickém jádru i širším centru města vede k fyzické obnově nemovitostí a k intenzivnímu využívání ploch (např. Galerie Vaňkovka, Trinity Office Center apod.). Negativním důsledkem je především zvýšená intenzita automobilové dopravy. Oblast historického jádra města je ohraničena poměrně kompaktním prstencem parkové zeleně (s výjimkou jižního, resp. jihovýchodního sektoru, který souvisí s přestavbou ŽUB). Širší střed města je území s relativně kompaktní blokovou zástavbou představující konsolidované oblasti, které mohou být v některých případech ohroženy sociální degradací (např. území mezi ulicemi Francouzská a Cejl). Naproti tomu je možné identifikovat oblasti se zřetelně vyšším sociálním statutem (např. Stránice, Pisárky). Jižně od historického jádra, v oblasti Heršpická, se soustřeďují administrativní komplexy (Spielberk Office Park, AZ Tower – ve výstavbě), které svou kapacitou a výškou ovlivňují i obraz a vedutu města.

Brněnská průmyslová výroba byla hluboce postižena změnami makroekonomických podmínek. Proces deindustrializace nejvíce zasáhl historicky vyvinutou posvitavskou průmyslovou zónu. Pro řadu nekonkurenceschopných podniků znamenal přelom 90. let silný útlum výroby, který způsobil postupnou degradaci výrobních areálů. Ty fyzicky a ekonomicky negativně ovlivňují své okolí. Nejčastěji jsou tyto areály využívány pro distribuční velkosklady obchodních firem, pro různé servisní služby, pro provozovny ve stavebnictví (stavební dvory) a v odpadovém hospodářství (sběrný surovin). Vzhledem k ekologickému zatížení řady ploch a mnohdy nevyjasněným majetkoprávním vztahům jsou tyto plochy označovány pojmem “brownfields” zatím jen málo atraktivní pro investory, kteří dávají nadále přednost stavbám “na zelené louce”, zejména v okrajových územích města. V Brně je celkem více než 550 ha brownfields, což odpovídá 6,3 % zastavěného území města. Jedná se tedy o významný potenciál pro revitalizaci, která je podmíněna vysokými investicemi, především v oblasti sanace ekologických zátěží. I přesto se postupně daří některá brownfields revitalizovat a opět zapojit do fungujícího území. Jedním z nejznámějších příkladů je revitalizace areálu bývalé továrny Vaňkovka (v roce 2005) na obchodně-společenské centrum Galerie Vaňkovka, jejíž součástí je galerie současného výtvarného umění umístěná v objektu bývalé strojírny. Dalším příkladem pozitivního přístupu k zachování stávajícího kulturního dědictví pro nové využití je revitalizace areálu bývalých městských jatek pro provozně-skladovací středisko Brněnských komunikací, a. s.

Mezi poslední realizace patří přestavba bývalého kláštera s hospodářským dvorem v Králově Poli na ulici Božetěchově pro vzdělávací účely VUT v Brně (fakulta informačních technologií) a proměna

původně nejstarší části městských jatek v lokalitě nazvané Masná – Křenová pro bydlení doplněné o komerční prostory. V druhé polovině roku 2011 byla zahájena přestavba areálu bývalých vojenských kasáren ve Slatině pro služby a maloobchod, bydlení, sport a rekreaci, občanskou vybavenost, volnočasové aktivity a zeleň. Připravována je přestavba bývalého vojenského areálu mezi ulicemi Veveří, Kounicovou, Pekárenskou a přestavba původně výrobního areálu Vlněny na ulici Přízově a na Dornychu. Na revitalizaci pro potřeby umístění celoměstských sportovních aktivit stále čeká lokalita podél ulice Sportovní, zvaná Ponava.

Okrajové sídlištní celky jsou oblastmi s poměrně příznivou sociální skladbou. V řadě sídlišť probíhají programy regenerace obytného prostředí a bytového fondu.

Nejdynamičtější současné změny se odehrávají v okrajových příměstských částech. Markantními projevy prostorové expanze jádrového města je nárůst velkoplošných nákupních středisek na okraji města, který lze v současné době již pokládat v zásadě za téměř ukončený, a masivní rozvoj bytové výstavby (zejména ve formě rodinných domů a rozsáhlých bytových komplexů). V příměstských částech jsou situovány rozvojové projekty náročné na plochu, jako je např. projekt Brněnské průmyslové zóny – Černovická terasa, Český technologický park či Univerzitní kampus Masarykovy univerzity v Bohunicích, kde v současné době probíhá intenzivní výstavba. Extenzivní prostorový rozvoj v suburbánních zónách zvyšuje nároky na městskou infrastrukturu, především dopravní. Často také vyvolává nutnost spolupráce v rámci širší aglomerace, která však dosud není uspokojivě řešena.

Trh s pozemky

Největší dynamiku lze pozorovat, podobně jako v ostatních velkých městech ČR, v případě stavebních pozemků pro bydlení. Zejména ceny pozemků pro výstavbu obytných domů jsou nejvíce závislé na umístění lokality a dostupnosti dopravní a technické infrastruktury.

V současné době po uzavřených smlouvách s investory na území Brněnské průmyslové zóny – Černovické terasy není k dispozici dostatečná nabídka pozemků pro výrobu většího rozsahu. Statutární město Brno nicméně prověřuje a bude připravovat další lokality (Moravanská, Brno-jih, Tuřany, ul. Průmyslová aj.).

Obchodování s pozemky pro komerční a výrobní využití lze zaznamenat spíše u menších ploch.

Agglomerační vazby města Brna

Při strategickém plánování rozvoje území velkého města je třeba dívat se za jeho administrativní hranice, ačkoliv to dosud česká legislativa neumožňuje. Zatímco administrativní hranice jsou desítky let neměnné, prostor, ve kterém jsou jednotlivé složky života města a jeho zázemí velice úzce funkčně propojeny, administrativní hranice nerespektuje. V literatuře se lze v této souvislosti setkat s pojmem funkční geografie. Pro město a jeho zázemí se v odborné literatuře používá pojem metropolitní oblast nebo městský region (city region).

Města jsou často nucena řešit technickou i dopravní infrastrukturu a systém veřejné dopravy i mimo své administrativní hranice. Stále větší počet osob ve městě pouze pracuje, studuje, využívá služeb apod., ale trvale bydlí a volný čas tráví v zázemí města.

Na základě „Územní studie aglomeračních vazeb města Brna a jeho okolí“ z roku 2009 došlo k vymezení Brněnské aglomerace, která i s Brnem zahrnuje celkem 96 obcí, ve kterých dle výsledků SLDB žilo v roce 2011 téměř 530 000 obyvatel.

Město Brno disponuje – v rámci ČR prakticky jako jediné – množstvím teoretických poznatků a inspirativních příkladů ze zahraničí, které získalo prostřednictvím zapojení do projektu Joining Forces (Operační program Urbact II) a pracovní skupiny sítě Eurocities zaměřenou na metropolitní oblasti.

Ambicí města Brna je zahájit efektivní komunikaci se svým zázemím s cílem oboustranně výhodné spolupráce a koordinace rozvoje, aby bylo zamezeno disproporcím ve využití a rozvoji území.

K tomu ostatně vybízí v rámci obecných nařízeních pro nové programové období po roce 2013 i Evropská unie. Její pojetí urbánní dimenze a nového nástroje s názvem integrované územní investice (integrated territorial investments) jsou toho jasným důkazem.

Do budoucna je žádoucí rozvoj Brněnské aglomerace částečně usměřňovat společnou strategií rozvoje zaměřenou na cílený komplexní a efektivní rozvoj této oblasti založený na spolupráci všech zainteresovaných subjektů aglomerace.

2.1.3. Aktéři regionálního rozvoje

Hlavními aktéry regionálního rozvoje jsou:

Statutární město Brno a jeho MČ, Jihomoravský kraj, Univerzity, Firmy, Veřejné instituce, Příspěvkové organizace a firmy zřizované městem, Neziskové organizace, Občanská sdružení (viz výše).

2.2. Souhrnná SWOT analýza území správního obvodu

Tab.: SWOT analýza ORP Brno

Silné stránky: atraktivita města pro investory, národní centrum justice a práva, vysoká míra termalizace ekonomiky, kvalitní lidský potenciál, atraktivní zázemí města Brna, infrastruktura pro podporu inovačního podnikání, funkční integrovaný dopravní systém a fungující MHD.
Slabé stránky: nedostatečná nabídka připravených ploch pro podnikání, nerovnoměrný rozvoj města v jednotlivých funkčních složkách, omezená nabídka finančně dostupného bydlení, stále nedostatečné propojení výzkumu a praxe, nekompletnost velkého městského okruhu, stav železničního uzlu, mezinárodní anonymita.
Příležitosti: posílení vazeb s obcemi brněnské metropolitní oblasti, revitalizace brownfields, získávání prostředků z fondů EU, nabídka bydlení pro různé příjmové skupiny, rozvoj mezinárodního letiště, uznání MHD jako komfortní dopravní alternativy.
Hrozby: preference krátkodobých a účelových cílů, vznik nových brownfields, odchod zahraničních investorů, neřízená suburbanizace, odchod odborníků do Prahy a zahraničí, zvyšování podílu IAD, nárůst nezaměstnanosti.

3. Téma 1.: Školství

3.1. Analytická část: definice a analýza řešených problémů

3.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Vytváření podmínek pro rozvoj výchovy a vzdělávání je jednou z významných aktivit obce, kterou jí umožňuje zákon o obcích. Za tím účelem obec pro poskytování předškolního vzdělávání a plnění povinnosti zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky pro děti s trvalým pobytem na území obce zřizuje svou mateřskou školu, nebo se za určitých smluvních podmínek dohodne s jinou obcí, případně se svazkem obcí. Také pro základní vzdělávání buď zřizuje svoji základní školu, nebo se postará o plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí. Oblast předškolního a základního vzdělávání se tak stává problémem, který nelze řešit pouze na území jedné obce. Jde o oblast, které se musí společně věnovat (např. i s ohledem na dojíždění za prací v celém spádovém regionu) jak malé obce tak střední a velká města.

Populační vlny se dlouhodobě promítanou do rozvoje regionálního školství a jednotlivých územních celků. Vzhledem k demografickému vývoji mají zejména malé obce problémy s udržení potřebného počtu dětí ve školách. Je zde silná tendence posílat děti do lépe vybavených městských škol nebo jde jenom o proces, kdy dítě jede do školy s rodičem do místa jeho pracoviště. Dojíždění se však stává palčivým problémem nejen pro obce, rodiče a děti, ale i pro nejbližší města, která nemají ve svých školách dostatečnou kapacitu. V okolí velkých měst a příměstských oblastech je akutní otázkou k řešení otázka přeplněnosti mateřských škol.

Ustanovení školského zákona také vymezuje povinnost obce zajišťovat ty výdaje škol a školských zařízení, které nejsou hrazeny ze státního rozpočtu. Obce jsou však často nuceny podporovat školy nad rámec svých povinností. Ač tedy nemají přímou povinnost na některé oblasti přispívat (např. platy pedagogických a nepedagogických pracovníků, školní pomůcky), hledají finanční prostředky ve svých někdy opravdu napjatých rozpočtech, aby školám v jejich svízelné situaci pomohly. Bohužel, ani úprava v rámci zákona o rozpočtovém určení daní zdaleka nezohledňuje náklady potřebné na zázemí pro vzdělávání, a tak se čím dál častěji objevuje rozdíl mezi tím, co by škola potřebovala, a tím, co jí obec může poskytnout v rámci svých finančních možností.

Pro kvalitu života obyvatel dané obce a území je důležitou oblastí také kultura a trávení volného času. Možnosti neformálních volnočasových aktivit a vlastní iniciativy obyvatel související s lokálními tradicemi se projevují spíše na venkově než ve velkých městech. Právě škola jako komunitní centrum zde sehrává velmi významnou roli.

Právě meziobecní spolupráce by mohla přinést odpověď na otázku, jakými cestami a prostředky lze z pohledu zřizovatelů nejen udržet optimálně dimenzovanou síť škol, ale především jak pozitivně působit na zvyšování kvality a vybavenosti škol a školských zařízení včetně ovlivňování a zlepšování jejich rozvoje a úrovně vzdělávání v nich. Díky této spolupráci může navíc docházet k přeměně škol na kulturní, společenská a komunitní centra svých lokalit, kdy škola získá prostor a podmínky pro svou kreativitu a jako otevřené společenské centrum naplní širší vzdělávací a volnočasovou nabídku nejen pro žáky školou povinné, ale také pro ostatní občany.

Meziobecní spolupráce může přispět k hledání nových řešení nejen v oblasti předškolního a základního vzdělávání s ohledem na kompetence obcí na úrovni území ORP. Jedná se o dlouhodobý proces budování důvěry a spolupráce v co nejvyšší míře mezi místní správou, školou, veřejností, společenskými skupinami a organizacemi o vytváření místního partnerství. Zapojení jednotlivců i veřejnosti do dílčích záměrů rozvoje obce nebo regionu, propojení jejich ekonomických, sociálních a ekologických aspektů pak otevírá další možnosti rozvoje plnohodnotného života ve městech i na venkově.

Základní legislativa

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění pozdějších předpisů vymezuje kompetence a úkoly jednotlivých orgánů ve školství, a to jak orgánů samosprávy, tak i orgánů vykonávajících státní správu
- Zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, upravuje předpoklady pro výkon činnosti pedagogických pracovníků, jejich pracovní dobu, další vzdělávání a kariérní systém. Vztahuje se na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení, které jsou zapsány do rejstříku škol a školských zařízení a na pedagogické pracovníky v zařízeních sociálních služeb.
- Vyhlášky ke školskému zákonu
- Ostatní vyhlášky
- Vyhlášky k zákonu o pedagogických pracovnících
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávných celků, jimiž jsou obce a kraje a stanoví pravidla hospodaření s finančními prostředky územních samosprávných celků. Upravuje také zřizování nebo zakládání právnických osob územních samosprávných celků. Ustanoveními tohoto zákona se řídí také hospodaření dobrovolných svazků obcí, pokud tento zákon nestanoví jinak, a zřizování příspěvkových organizací v oblasti školství svazkem obcí.
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), vymezuje uspořádání a rozsah finanční kontroly vykonávané mezi orgány veřejné správy, mezi orgány veřejné správy a žadateli nebo příjemci veřejné finanční podpory a uvnitř orgánů veřejné správy. Stanoví předmět, hlavní cíle a zásady finanční kontroly vykonávané podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů, pokud tak tyto předpisy stanoví.
- Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, v platném znění, upravuje výkon státní kontroly v České republice.
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, stanoví v souladu s právem Evropské unie rozsah a způsob vedení účetnictví, požadavky na jeho průkaznost a podmínky předávání účetních záznamů pro potřeby státu
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů upravuje rozpočtové určení daně z přidané hodnoty, daní spotřebních, daní z příjmů, daně z nemovitostí a daně silniční.

3.1.2. Popis předškolního a základního vzdělávání správního obvodu (situační analýzy, finanční analýza), očekávaný vývoj

Obecné informace

V této části budou řešeny školy a školská zařízení, která jsou zřizovaná městem. V Brně je zřízeno 76 úplných městských ZŠ, 18 ZŠ pouze s 1 stupněm, 113 MŠ, 20 gymnázií, 53 sloučených organizací a 55 ostatních zařízení.

Tabulka 3.1 : Definice správního obvodu z pohledu předškolního a základního vzdělávání

Skupina obcí s počtem obyvatel pro správní obvod Brno	do 199	200 až 499	500 až 999	1 000 až 1 999	2 000 až 4 999	5 000 až 9 999	10 000 až 19 999	20 000 až 49 999	50 000 až 99 999	nad 100 000	celkem
2012/2013											
-Počet obcí										1	1
-Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň										76	76
-Počet ZŠ – jen 1. stupeň										18	18
-Počet MŠ										113	113
-Gymnázia										20	20
- Sloučené organizace (ZŠ+MŠ, ZŠ+SŠ, atd.)										53	53
-Počet jiných zařízení										55	55

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Počet škol a školských zařízení za sledovaný časový úsek - tedy od školního roku 2005/2006 do 2012/2013 je konstantní a případně meziroční změny jsou pouze v řádu jednotek. Počet mateřských škol však stabilně roste. Tento fakt je způsoben demografickým vývojem, kdy zakládají rodiny populačně silné ročníky ze 70. let a 80. let. Dále hraje svoji roli atraktivita města Brna, které migračně posiluje.

Tabulka 3.1.A

2011/2012											
-Počet obcí										1	1
-Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň										75	75
-Počet ZŠ – jen 1. stupeň										22	22
-Počet MŠ										108	108
-Gymnázia										20	20
- Sloučené organizace (ZŠ+MŠ, ZŠ+SŠ, atd.)										53	53
-Počet jiných zařízení										52	52

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Ve školním roce 2011/2012 vznikly 2 MŠ.

Tabulka 3.1.B

2010/2011											
-Počet obcí										1	1
-Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň										75	75
-Počet ZŠ – jen 1. stupeň										22	22
-Počet MŠ										106	106
-Gymnázia										20	20
- Sloučené organizace (ZŠ+MŠ, ZŠ+SŠ, atd.)										51	51
-Počet jiných zařízení										57	57

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Ve školním roce 2010/2011 vznikly 2 jednostupňové ZŠ a 5 MŠ, 1 úplná ZŠ byla zrušena.

Tabulka 3.1.C

2009/2010											
-Počet obcí										1	1
-Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň										76	76
-Počet ZŠ – jen 1. stupeň										20	20
-Počet MŠ										101	101
-Gymnázia										20	20
- Sloučené organizace (ZŠ+MŠ, ZŠ+SŠ, atd.)										50	50
-Počet jiných zařízení										51	51

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Ve školním roce 2009/2010 vznikly 2 jednostupňové ZŠ, 4 úplné ZŠ a 9 MŠ.

Tabulka 3.1.D

2008/2009											
-Počet obcí										1	1
-Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň										72	72
-Počet ZŠ – jen 1. stupeň										18	18
-Počet MŠ										92	92
-Gymnázia										20	20
- Sloučené organizace (ZŠ+MŠ, ZŠ+SŠ, atd.)										50	50
-Počet jiných zařízení										54	54

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Ve školním roce 2008/2009 vznikly 2 jednostupňové ZŠ, 3 úplné ZŠ a 2 MŠ.

Tabulka 3.1.E

2007/2008											
-Počet obcí										1	1

-Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň										75	75
-Počet ZŠ – jen 1. stupeň										16	16
-Počet MŠ										90	90
-Gymnázia										20	20
- Sloučené organizace (ZŠ+MŠ, ZŠ+SŠ, atd.)										49	49
-Počet jiných zařízení										55	55

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Ve školním roce 2007/2008 byla zrušena 1 jednostupňová ZŠ a vznikla 1 MŠ.

Tabulka 3.1.F

2006/2007												
-Počet obcí											1	1
-Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň											75	75
-Počet ZŠ – jen 1. stupeň											17	17
-Počet MŠ											89	89
-Gymnázia											20	20
- Sloučené organizace (ZŠ+MŠ, ZŠ+SŠ, atd.)											49	49
-Počet jiných zařízení											56	56

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Ve školním roce 2006/2007 vznikla 1 úplná ZŠ, 7 jednostupňových ZŠ a 1 MŠ.

Tabulka 3.1.G

2005/2006												
-Počet obcí											1	1
-Počet ZŠ – 1. a 2. stupeň											74	74
-Počet ZŠ – jen 1. stupeň											10	10
-Počet MŠ											88	88
-Gymnázia											20	20
- Sloučené organizace (ZŠ+MŠ, ZŠ+SŠ, atd.)											47	47
-Počet jiných zařízení											58	58

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.2: Počty škol/školských zařízení v jednotlivých obcích ORP

ORP Brno Název obce	celkem ředitelství	z toho						
		MŠ	ZŠ	ZUŠ	SVČ	ZŠ speciální / se speciálními třídami	MŠ speciální / se speciálními třídami	gymnázia
celkem škol	336	171	94	12	8	26	25	0
Brno	336	171	94	12	8	26	25	0

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Město Brno je díky své velikosti a postavení v území centrem základního a mateřského školství, čemuž odpovídá i vysoký počet škol se širokým spektrem zaměření

Tabulka 3.3: Počty SOUKROMÝCH škol/školských zařízení v jednotlivých obcích ORP

Poznámka: u gymnázia je myšleno víceleté gymnázium, které zajišťuje vzdělávání druhého stupně ZŠ

ORP Brno Název obce	celkem ředitelství	z toho				
		MŠ	ZŠ	gymnázia	ZUŠ	SVČ
celkem	30	11	6	6	7	0
Brno	30	11	6	6	7	0

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Ve městě Brně existuje díky jeho velikosti a kupní síle obyvatel velká poptávka po soukromých školách a školských zařízeních. Do budoucna lze předpokládat díky demografickému vývoji stagnaci počtu soukromých gymnázií a naopak nárůst počtu mateřských a základních středních škol.

Tabulka 3.4: Počty CÍRKEVNÍCH škol/školských zařízení v jednotlivých obcích ORP

Poznámka: gymnáziem je myšleno víceleté gymnázium, které zajišťuje vzdělávání druhého stupně ZŠ

ORP Brno Název obce	celkem ředitelství	z toho				
		MŠ	ZŠ	gymnázia	ZUŠ	SVČ
celkem	6	0	1	2	1	2
Brno	6	0	1	2	1	2

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.5: Pracovníci ve školství ORP

typ školy, zařízení	průměrný přepočtený počet pracovníků		
	celkem	z toho	
		pedagogů	nepedagogů
2012/2013			
mateřské školy	1109,896	840,233	269,663
základní školy	2226,704	1772,249	454,455
základní umělecké školy	0		
gymnázia	0		
mateřské školy pro děti se SVP	0		
základní školy pro žáky se SVP	0		
školní družiny a kluby	272,239	272,239	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	0		
zařízení školního stravování	608,965	0	608,965
celkem rok 2012/2013	4217,804	2884,721	1333,083

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Zdroj dat: Výkazy MŠMT, tabulky jsou určeny pouze pro školská zařízení zřízená obcemi, z toho důvodu chybí data k zařízením, která nejsou obecní. Dětské domovy v letech 2007/2008 a 2008/2009 se nevyplňují, již byly vyřazeny z analýzy. Dle metodiky dostačující. Vývoj počtu pracovníků v základních a mateřských školách odpovídá vývoji počtu těchto škol. Celkově lze konstatovat, že počet nepedagogických pracovníků klesá na úkor pedagogů - tato situace je důsledkem vývoje na trhu práce, kdy je ve větší míře vyžadována kvalita (ve smyslu odborného pedagogického vzdělání) i u dalších pracovníků ve školách.

Tabulka 3.5.A

2011/2012			
mateřské školy	1084,044	817,522	266,522
základní školy	2229,674	1753,413	476,261
základní umělecké školy	0		
gymnázia	0		
mateřské školy pro děti se SVP	0		
základní školy pro žáky se SVP	0		
školní družiny a kluby	262,37	262,37	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	0		
zařízení školního stravování	605,555	0	605,555
celkem rok 2011/2012	4181,643	2833,305	1348,338

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.5.B

2010/2011			
mateřské školy	1057,923	797,687	260,236
základní školy	2203,174	1706,789	496,385
základní umělecké školy	0		
gymnázia	0		
mateřské školy pro děti se SVP	0		
základní školy pro žáky se SVP	0		
školní družiny a kluby	257,106	257,015	0,091
střediska pro volný čas dětí a mládeže	0		
zařízení školního stravování	620,245	0	620,245
celkem rok 2010/2011	4138,448	2761,491	1376,957

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.5.C

2009/2010			
mateřské školy	1013,938	758,627	255,311
základní školy	2186,791	1691,025	495,766
základní umělecké školy	0		
gymnázia	0		
mateřské školy pro děti se SVP	0		
základní školy pro žáky se SVP	0		

školní družiny a kluby	248,537	248,537	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	0		
zařízení školního stravování	627,073	0	627,073
celkem rok 2009/2010	4076,339	2698,189	1378,15

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.5.D

2008/2009			
mateřské školy	985,938	738,305	247,633
základní školy	2202,693	1707,334	495,359
základní umělecké školy	0		
gymnázia	0		
mateřské školy pro děti se SVP	0		
základní školy pro žáky se SVP	0		
školní družiny a kluby	239,447	239,447	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	0		
dětské domovy	0		
zařízení školního stravování	636,604	0	636,604
celkem rok 2008/2009	4064,682	2685,086	1379,596

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.5.E

2007/2008			
mateřské školy	967,045	721,008	246,037
základní školy	2256,855	1752,979	503,876
základní umělecké školy	0		
gymnázia	0		
mateřské školy pro děti se SVP	0		
základní školy pro žáky se SVP	0		
školní družiny a kluby	235,095	235,095	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	0		
dětské domovy	0		
zařízení školního stravování	636,62	0	636,62
celkem rok 2007/2008	4095,615	2709,082	1386,533

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.5.F

2006/2007			
mateřské školy	958,484	713,189	245,295
základní školy	2292,713	1773,84	518,873
základní umělecké školy	0		
gymnázia	0		
mateřské školy pro děti se SVP	0		

základní školy pro žáky se SVP	0		
školní družiny a kluby	233,717	233,717	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	0		
zařízení školního stravování	665,837	0	665,837
celkem rok 2006/2007	4150,751	2720,746	1430,005

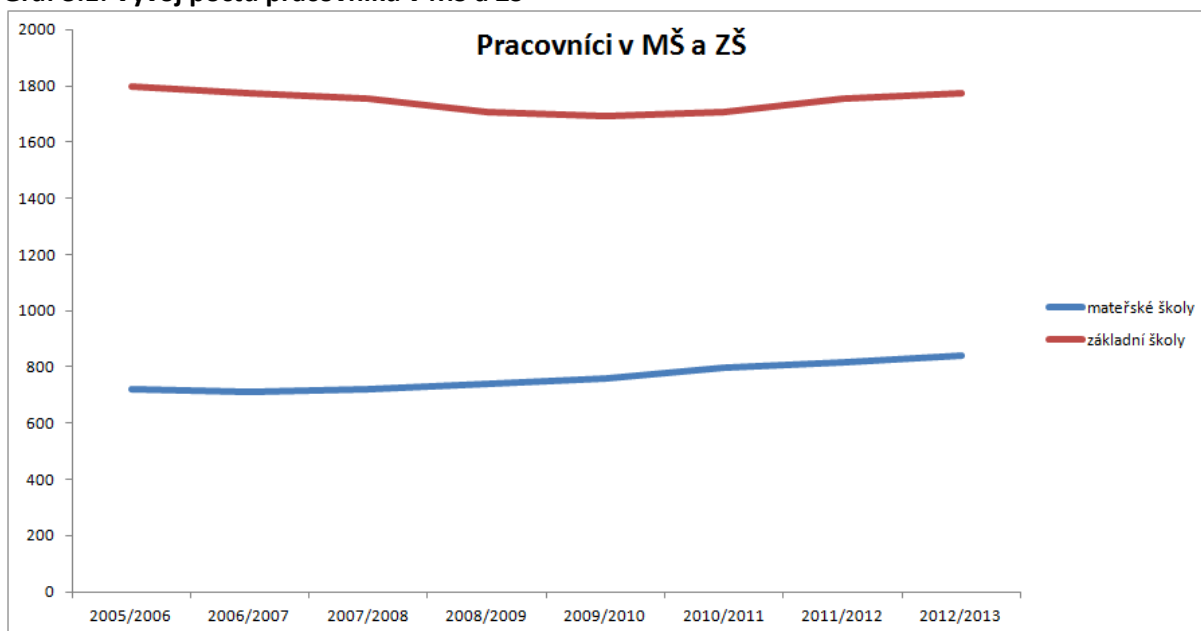
Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.5.G

2005/2006			
mateřské školy	968,371	718,753	249,618
základní školy	2323,606	1799,486	524,12
základní umělecké školy	0		
gymnázia	0		
mateřské školy pro děti se SVP	0		
základní školy pro žáky se SVP	0		
školní družiny a kluby	240,453	240,453	0
střediska pro volný čas dětí a mládeže	0		
zařízení školního stravování	676,559	0	676,559
celkem rok 2005/2006	4208,989	2758,692	1450,297

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Graf 3.1: Vývoj počtu pracovníků v MŠ a ZŠ

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Základní vzdělávání

Tabulka 3.6: Počet ZŠ za ORP

Za ORP Brno	počet základních škol		
	celkem	úplné	neúplné
2012/2013			
obec	72	61	11
kraj	15	13	2
církev	1	1	0
Soukromá ZŠ	6	1	5
celkem	94	76	18

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Ve sledovaném období počet ZŠ stagnoval. Na budoucí vývoj však bude mít vliv silná demografická vlna, která způsobila přetlak v MŠ a jejíž zástupci budou v následujících letech do ŽS nastupovat.

Tabulka 3.6.A

2011/2012			
obec	73	61	12
kraj	16	13	3
církev	1	1	0
Soukromá ZŠ	8	2	6
celkem	98	77	21

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.6.B

2010/2011			
obec	74	61	13
kraj	17	13	4
církev	1	1	0
Soukromá ZŠ	5	0	5
celkem	97	75	22

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.6.C

2009/2010			
obec	74	61	13
kraj	17	14	3
církev	1	1	0
Soukromá ZŠ	4	0	4
celkem	96	76	20

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.6.D

2008/2009			
obec	73	60	13
kraj	12	11	1
církev	1	1	0
Soukromá ZŠ	4	0	4
celkem	90	72	18

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.6.E

2007/2008			
obec	73	60	13
kraj	15	14	1
církev	1	1	0
Soukromá ZŠ	2	0	2
celkem	91	75	16

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.6.F

2006/2007			
obec	74	62	12
kraj	15	12	3
církev	1	1	0
Soukromá ZŠ	2	0	2
celkem	92	75	17

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.6.G

2005/2006			
obec	66	61	5
kraj	15	12	3
církev	1	1	0
Soukromá ZŠ	2	0	2
celkem	84	74	10

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.7: Počet malotřídních ZŠ v jednotlivých obcích ORP

ORP Brno Název obce	počet škol celkem	z toho					
		jednotřídní	dvoutřídní	trojtřídní	čtyřtřídní	pětítřídní	vícetřídní
celkem škol	66	0	0	0	0	3	63
Brno	66					3	63

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

V tabulce jsou uvedeny pouze data za školy zřízené městem. V Brně jsou pouze 3 školy s jedním stupněm, jinak dominují vícetřídní školy.

Tabulka 3.8: ZŠ zřizované v ORP

ZŠ ZŘIZOVANÉ OBCEMI

školní rok	počet ZŠ	samost.	počet běžných tříd	počet speciálních tříd	počet žáků	úv. pedag.	počet žáků na 1 pedag.	počet žáků na třídu	počet žáků na školu
		ZŠ							
2012/2013	72		1116	37	25376	2884,72	8,8	22,74	352,44
2011/2012	73		1096	40	24762	2836,95	8,73	22,59	339,21
2010/2011	74		1091	40	24471	2765,78	8,85	22,43	330,69
2009/2010	74		1081	40	24398	2703,48	9,02	22,57	329,7
2008/2009	73		1001	47	24956	2690,63	9,28	24,93	341,86
2007/2008	73		1106	51	25743	2715,43	9,48	23,28	352,64
2006/2007	74		1127	54	26687	2728,74	9,8	23,68	360,64
2005/2006	66		1160	63	27953	2767,7	10,1	24,1	423,53

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Vzhledem k demografickému vývoji a k trendu zkvalitňování výuky na ZŠ dochází ke snižování počtu žáků v jedné třídě a k nárůstu počtu pedagogů ve školách. Zdroj dat pro všechny tabulky: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.8.A: OSTATNÍ ZŠ (zřizované krajem a soukromé)

školní rok	počet ZŠ	samost. ZŠ	počet běžných tříd	počet speciálních tříd	počet žáků	úv. pedag.	počet žáků na 1 pedag.	počet žáků na třídu	počet žáků na školu
2012/2013	21	4	26	0	379	42,1	9,0	14,58	18,05
2011/2012	24	4	22	0	311	35,1	8,86	14,14	12,96
2010/2011	22	4	18	0	260	34,3	7,58	14,44	11,82
2009/2010	21	3	16	0	234	29,8	7,85	14,63	11,14
2008/2009	16	2	13	0	208	26,1	7,97	16	13
2007/2008	17	2	11	0	193	23,1	8,35	17,55	11,35
2006/2007	17	2	11	0	184	23,3	7,9	16,73	10,82
2005/2006	17	2	9	0	153	18	8,5	17	9

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.8.B: CÍRKEVNÍ ZŠ

školní rok	počet ZŠ	samost.	počet běžných tříd	počet speciálních tříd	počet žáků	úv. pedag.	počet žáků na 1 pedag.	počet žáků na třídu	počet žáků na školu
		ZŠ							
2012/2013	1	1	21	0	482	27,8	17,34	22,95	482
2011/2012	1	1	20	0	441	28,1	15,69	22,05	441
2010/2011	1	1	20	0	408	29,2	13,97	20,4	408
2009/2010	1	1	20	0	424	33,4	12,69	21,2	424
2008/2009	1	1	22	0	465	31,7	14,67	21,14	465
2007/2008	1	1	23	0	523	34,9	14,99	22,74	523
2006/2007	1	1	23	0	537	33,8	15,89	23,35	537
2005/2006	1	1	23	0	552	33,2	16,63	24	552

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.9: Součásti základních škol v jednotlivých obcích ORP

Název obce	počet základních škol celkem	v nich součástí				
		ZŠ	MŠ	ŠD (ŠK)	ŠJ	Jiné
celkem	94	94	35	86	70	116
Brno	94	94	35	86	70	116

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Součásti ZŠ v Brně (tedy ŠD, ŠK, ŠJ a ostatní) odpovídají počtu ZŠ. Zdroj dat: Výkazy MŠMT, Do sloupce "jiné" byly započítány zařízení jako školní tělocvičny, bazény, hřiště, kinosály apod. podle informací dostupných na webových stránkách jednotlivých škol.

Tabulka 3.10: Počty tříd a žáků v ZŠ zřizovaných obcí ve školním roce 2012/2013 v ORP

ORP Brno Název obce	počet škol	počet tříd	počet žáků	průměrný počet žáků na školu	průměrný počet žáků na třídu
celkem	72	1116	25376	352,44	22,74
Brno	72	1116	25376	352,44	22,74

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.11: Počet úplných a neúplných ZŠ v ORP

ORP Brno Název obce	počet škol	počet úplných škol	počet neúplných škol
celkem	94	76	18
Brno	94	76	18

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Obecní ZŠ jsou až na výjimky úplné (viz tab. 3.11), na druhé straně existuje celá řada neúplných krajských a soukromých ZŠ.

Tabulka 3.12: Údaje o pracovnících ZŠ zřizovaných obcemi v ORP

ORP Brno		fyzické osoby	přepočtení na plně zaměstnané	
		celkem	celkem	z toho ženy
celkem učitelé		1039	606,3	499,4
v tom vyučující	na 1. stupni	nepovinny	305,3	287,2
	na 2. stupni	nepovinny	301	212,2

Zdroj: Výkazy MŠMT

Údaje dohledány pouze za školy zřizované obcemi v ORP. Údaj odpovídá celorepublikové situaci, kdy počet žen v základním školství je výrazně vyšší než počet mužů.

Tabulka 3.13: Ostatní pedagogičtí pracovníci škol v ORP

ORP Brno		fyzické osoby		přepočtení na plně zaměstnané	
		celkem	z toho ženy	celkem	z toho ženy
asistenti pedagoga	pro žáky se zdravotním postižením	225	207	114,6	106,2
	pro žáky se sociálním znevýhodněním	19	11	14,6	8,1
psychologové		18	17	9,3	8,3
speciální pedagogové		34	32	20,6	19,4

výchovní poradci	76	72	nepovinné	nepovinné
------------------	----	----	-----------	-----------

Zdroj: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.14: Počet škol a žáků na jednoho přepočteného pracovníka v ORP

školní rok	počet škol	počet žáků	počet učitelů (přepočtený stav)	počet žáků na jednoho přepočteného pracovníka
2012/2013	72	25376	1627,1	15,59584537
2011/2012	73	24762	1612,1	15,36008932
2010/2011	74	24471	1593,8	15,35387125
2009/2010	74	24398	1612,9	15,12679025
2008/2009	73	24956	1629,1	15,31888773
2007/2008	73	25743	1669,3	15,42143413
2006/2007	74	26687	1709,1	15,61465099
2005/2006	66	27953	1733,6	16,12425012

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka je pouze pro školy zřizované městem.

Počet žáků na jednoho přepočteného pracovníka je konstantní.

Tabulka 3.15: Počet absolventů ZŠ v ORP

		2005/2006		2006/2007		2007/2008		2008/2009		2009/2010		2010/2011		2011/2012		2012/2013	
		běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy	běžné třídy	speciální třídy
v tom	v 1. - 5. ročníku	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	v 6. ročníku	4	8	7	2	1	1	3	0	1	1	1	1	0	0	0	0
	v 7. ročníku	14	13	9	15	8	18	11	6	11	5	11	6	4	1	6	4
	v 8. ročníku	66	44	50	32	52	43	63	41	47	37	80	37	33	27	32	9
	v 9. ročníku	3002	294	3329	277	2972	311	2926	259	2650	256	2200	249	2188	125	1984	176
	v 10. ročníku	0	14	0	17	0	17	0	32	0	15	0	25	0	16	0	7
žáci, kteří přešli do SŠ																	
v tom	z 5. ročníku	455	2	367	1	365	0	332	1	336	0	323	1	238	1	230	1
	ze 7. ročníku	177	0	158	0	169	0	214	0	222	0	209	0	195	0	200	7
žáci 1. r. s dodatečný		125	2	14	1	23	1	6	2	9	0	20	1	8	1	9	1

Průměrný počet žáků celkem	19,6		
----------------------------	------	--	--

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.17.B

2010/2011			
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných			
- obcemi	21	68,0	
- jinými subjekty	9,9	32,0	
Průměrný počet žáků celkem	19,5		

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.17.C

2009/2010			
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných			
- obcemi	20,9	68,1	
- jinými subjekty	9,8	31,9	
Průměrný počet žáků celkem	19,3		

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.17.D

2008/2009			
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných			
- obcemi	20,9	67,4	
- jinými subjekty	10,1	32,6	
Průměrný počet žáků celkem	19,3		

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.17.E

2007/2008			
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných			
- obcemi	21,4	67,5	
- jinými subjekty	10,3	32,5	
Průměrný počet žáků celkem	19,8		

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.17.F

2006/2007			
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných			
- obcemi	21,6	67,7	
- jinými subjekty	10,3	32,3	
Průměrný počet žáků celkem	20		

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.17.G

2005/2006			
Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ zřizovaných			
- obcemi	22	68,5	
- jinými subjekty	10,1	31,5	
Průměrný počet žáků celkem	20,4		

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Průměrný počet žáků ve třídě ZŠ je ve sledovaném období konstantní.

Tabulka 3.18: Popis ZŠ v ORP za školní rok 2012/2013

Název ZŠ	Obec	Kapacita	Počet žáků	Volná místa
Celkem za SO ORP		40620	25 376	13433
Masarykova základní škola	Brno	400	295	105
Základní škola Gajdošova	Brno	720	556	164
Tyršova základní škola	Brno	360	283	77
Základní škola Kamínky	Brno	540	333	207
Základní škola Brno, Svážná	Brno	576	274	302
Základní škola J. A. Komenského a Mateřská škola Brno	Brno	310	191	119
Základní škola Novolíšeňská	Brno	705	675	30
Základní škola Brno, Holzova	Brno	765	407	358
Základní škola Brno, Horníková	Brno	680	328	352
Základní škola a mateřská škola Křídlovická	Brno	750	606	144
Základní škola Brno, nám. Míru	Brno	360	192	168
Základní škola a mateřská škola, Křenová	Brno	300	153	147
Základní škola Hroznová	Brno	470	462	8
Základní škola Bakalovo nábřeží	Brno	730	682	48
Základní škola Úvoz	Brno	560	339	221
Základní škola a Mateřská škola Brno, náměstí 28. října	Brno	450	302	148
Základní škola Antonínská	Brno	480	467	13
Základní škola Vejrostova	Brno	800	625	175
Základní škola Heyrovského	Brno	600	432	168
Základní škola a Mateřská škola Chalabalova	Brno	650	399	251
Základní škola a Mateřská škola Bosonožské náměstí	Brno	150	101	49
Masarykova základní škola a MŠ Zemědělská	Brno	690	493	197
Základní škola Horácké náměstí	Brno	900	786	114
Základní škola Hamry	Brno	445	278	167

Základní škola Labská	Brno	810	424	386
Základní škola Řehořova	Brno	450	294	156
Základní škola Křivánkovo náměstí	Brno	300	216	84
Základní škola Arménská	Brno	950	463	487
Základní škola Kneslova	Brno	450	282	168
Základní škola Milénova	Brno	720	615	105
Základní škola Janouškova	Brno	800	339	461
Základní škola a Mateřská škola Merhautova	Brno	1020	493	527
Základní škola Blažkova	Brno	700	507	193
Základní škola Krásného	Brno	500	411	89
Souromá ZŠ a MŠ s.r.o.	Brno	90	78	12
Základní škola Vedlejší	Brno	1020	603	417
Základní škola Pastviny	Brno	540	508	32
Základní škola Mutěnická	Brno	800	340	460
Základní škola a Mateřská škola Husova	Brno	640	510	130
Základní škola Přemyslovo náměstí	Brno	400	368	32
Základní škola a Mateřská škola Jihomoravské náměstí	Brno	450	336	114
Základní škola Bosonožská	Brno	550	337	213
Základní škola Jana Babáka	Brno	500	395	105
Základní škola a Mateřská škola Elišky Přemyslovny	Brno	270	179	91
Základní škola Sirotkova	Brno	780	758	22
Základní škola náměstí Svornosti	Brno	725	396	329
Základní škola Hudcova	Brno	530	423	107
Základní škola Slovanské náměstí	Brno	840	835	5
Základní škola Horní	Brno	500	382	118
Základní škola Staňkova	Brno	420	229	191
Základní škola Košinova	Brno	350	128	222
Základní škola Herčíkova	Brno	820	453	367
Základní škola Štolcova	Brno	160	48	112
Mateřská škola a Základní škola pro TP Kociánka	Brno	164	104	60
MŠ a ZŠ pro sluchově postižené, Brno, Novoměstská	Brno	128	25	103
ZŠ a MŠ logopedická, Brno, Veslařská	Brno	140	140	0
Základní škola Botanická	Brno	250	106	144
Základní škola a Mateřská škola Zeiberlichova	Brno	150	108	42
Základní škola Blanenská	Brno	200	136	64
Základní škola Bednářova	Brno	300	186	114
Základní škola a Mateřská škola Jana Brozkvy	Brno	540	339	201

Základní škola Měšťanská	Brno	600	430	170
Základní škola Novoměstská	Brno	520	185	335
Základní škola Tuháčkova	Brno	630	308	322
Základní škola Palackého	Brno	162	108	54
MŠ speciální, ZŠ speciální a PrŠ ELPIS, Koperníkova	Brno	76	67	9
Střední škola, ZŠ a MŠ pro zrak. postižené, Kamenomlýnská	Brno	175	154	21
ZŠ a MŠ Pramínek, o.p.s., Heyrovského	Brno	150	103	47
ZŠ, Praktická škola a Dětský domov, Vídeňská	Brno	214	105	109
MŠ speciální, ZŠ speciální a Prakt.škola, Ibsenova	Brno	106	49	57
Mateřská škola a Základní škola Barvičova	Brno	20	20	0
Evropská ZŠ a MŠ Čejkovická	Brno	412	340	72
I. Něm. zem. gymnasium, ZŠ a MŠ, o.p.s., Mendlovo náměstí	Brno	200	111	89
MŠ a ZŠ Sluníčko, s.r.o., Šrámkova	Brno	40	26	14
Křesťanská ZŠ a MŠ Jana Husa, Fügnerova	Brno	125	38	87
Waldorfská základní a mateřská škola	Brno	220	216	4
Mateřská a základní škola BASIC Brno	Brno	135	31	104
Mezinárodní Montessori Mateřská škola Perlička a Mezinárodní Montessori Základní škola, s.r.o.	Brno	20	7	13
Soukromá základní škola Lesná s.r.o., Blažkova	Brno	234	86	148
Základní škola Lidická	Brno	150	52	98
Základní škola Sekaninova	Brno	198	79	119
Základní škola a Mateřská škola Kotlářská	Brno	800	465	335
Základní škola Pavlovská	Brno	500	338	162
Základní škola Masarova	Brno	700	505	195
Základní škola Laštůvkova	Brno	1000	512	488
Základní škola Jasanová	Brno	310	258	52
Cyriometodějská církevní základní škola, Lerchova	Brno	575	441	134

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Kapacita brněnských ZŠ se pohybuje od desítek až k tisícům a není většinou zcela naplněna. Svoji roli hraje poloha školy i její prestiž. Zdroj dat - portál Obce sobě, Výkazy MŠMT, výroční zprávy základních škol. V tabulce jsou zahrnuty kromě škol zřizovaných obcí i školy zřizované krajem. Drobné odchylky dále mohou být způsobeny použitím dat z různých zdrojů (výkazy, data z rejstříku škol MŠMT, výroční zprávy, apod.).

Tabulka 3.18: Očekávaný vývoj počtu žáků ve správním obvodu v ORP

Počet žáků správního obvodu	Počet	Volná místa (kapacita – počet žáků)	Počet žáků / kapacita v %
Kapacita všech ZŠ k 30. 9. 2013	40620	----	----
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2018	40620	----	----
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2023	40620	----	----
Počet žáků k 30. 9. 2012	25 376	12498	69,23
Předpoklad ke konci roku 2018	25634	14986	63,11
Předpoklad ke konci roku 2023	24718	15902	60,85

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Na základě prognóz demografického vývoje a expertního odhadu lze konstatovat, že počet žáků v ZŠ bude do budoucna růst. V horizontu několika let se však tento růst zastaví (cca rok 2018) a poté bude docházet k poklesu. Kapacita ZŠ bude na tento trend reagovat, ovšem vždy s určitým zpožděním, které nelze nikdy zcela predikovat, a tudíž eliminovat. Poznámka: pro odhad počtu žáků ke konci roku 2018 a 2023 byla použita metoda extrapolace počtu žáků základních škol. Kapacita škol byla známa pouze pro rok 2013. Pro zjednodušení bylo tedy v roce 2018 a 2023 počítáno se stejnou kapacitou.

Předškolní vzdělávání

Tabulka 3.19: Celkové počty MŠ dle zřizovatele v ORP

zřizovatel	počet MŠ	počet dětí celkem	počet běžných tříd	počet dětí v běžných třídách	počet speciálních tříd	počet dětí ve speciálních třídách
2012/2013						
obec	153	11027	429	10830	15	197
kraj	7	144	1	14	15	130
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	11	535	28	521	1	14
celkem:	171	11706	458	11365	31	341

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.19.A

2011/2012						
obec	149	10647	414	10450	16	197
kraj	6	136	0	0	16	136
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	11	523	30	510	1	13
celkem:	166	11306	444	10960	33	346

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.19.B

2010/2011						
obec	147	10380	408	10180	16	200
kraj	8	159	0	0	18	159
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	9	420	24	408	1	12
celkem:	164	10959	432	10588	35	371

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.19.C

2009/2010						
obec	144	9895	397	9717	14	178
kraj	9	182	0	0	20	182
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	6	321	17	311	1	10
celkem:	159	10398	414	10028	35	370

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.19.D

2008/2009						
obec	140	9530	386	9350	14	180
kraj	6	169	0	0	20	169
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	4	306	14	294	1	12
celkem:	150	10005	400	9644	35	361

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.19.E

2007/2008						
obec	138	9349	380	9171	14	178
kraj	6	171	0	0	21	171
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	4	266	13	255	1	11
celkem:	148	9786	393	9426	36	360

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.19.F

2006/2007						
obec	139	9224	377	9070	12	154
kraj	6	184	0	0	21	184
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	4	242	12	229	1	13
celkem:	149	9650	389	9299	34	351

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.19.G

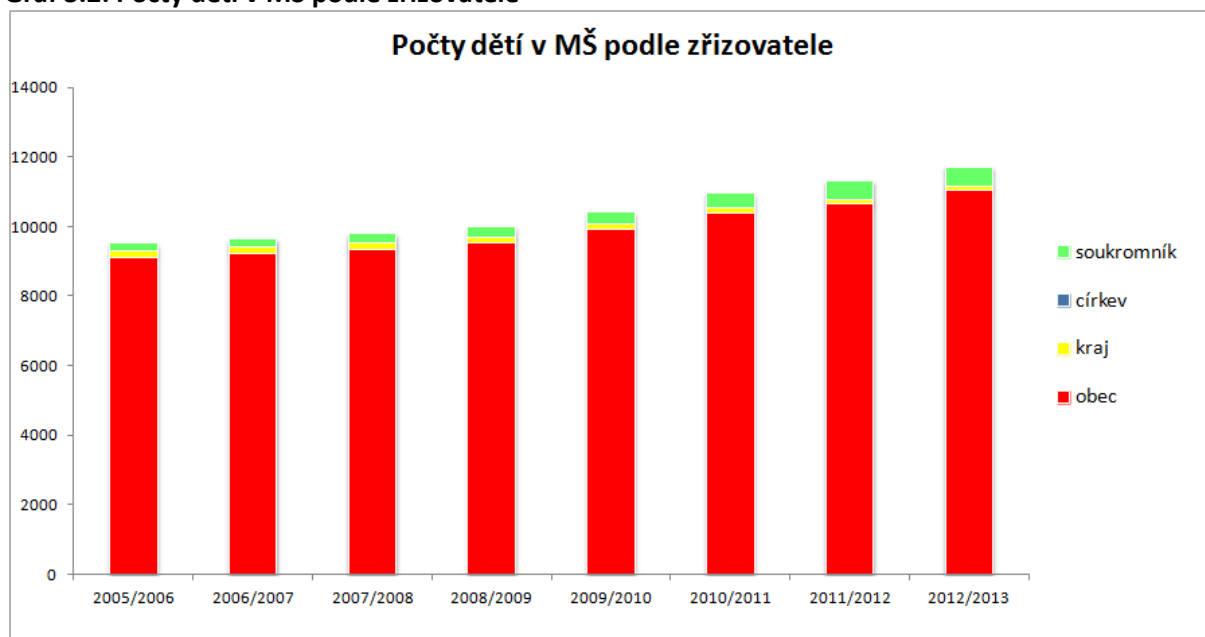
2005/2006						
obec	139	9109	377	8954	12	155

kraj	6	185	0	0	20	185
církev	0	0	0	0	0	0
soukromník	3	222	10	208	1	14
celkem:	148	9516	387	9162	33	354

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Trendy ve vývoji počtu mateřských škol souvisejí s demografickým vývojem. Tento trend je umocněn suburbanizačními efekty, kdy řada rodičů dojíždějících do Brna za zaměstnáním s sebou vozí i své děti, které tak navštěvují mateřskou školu v Brně a ne v místě svého mimobrněnského bydliště.

Graf 3.2: Počty dětí v MŠ podle zřizovatele

Zdroj: na základě vlastního šetření

Tabulka 3.20: MŠ v ORP

MŠ ZŘIZOVANÉ OBCÍ

školní rok	počet MŠ	samost. MŠ	počet běžných tříd /speciál. tříd	počet dětí	úv. pedag.	počet dětí na 1 pedag. úvazek	počet dětí na třídu	počet dětí na školu
2012/2013	153		429	11027	878	12,56	25,7	72,07
2011/2012	149		414	10647	853,6	12,47	25,72	71,46
2010/2011	147		408	10380	836,6	12,41	25,44	70,61
2009/2010	144		397	9895	811,3	12,2	24,92	68,72
2008/2009	140		386	9530	768,5	12,4	24,69	68,07
2007/2008	138		380	9349	751,8	12,44	24,6	67,75
2006/2007	139		377	9224	738,7	12,49	24,47	66,36
2005/2006	139		377	9109	746,7	12,2	24,16	65,53

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Viz komentář výše.

Tabulka 3.20.A: OSTATNÍ MŠ (např. mateřské školy zřizované krajem, soukromé MŠ, firemní MŠ atd.)

školní rok	počet MŠ	samost.MŠ	počet tříd /z toho spec.	počet dětí	úv. pedagog.	počet dětí na 1 pedagog. úvazek	počet dětí na třídu	počet dětí na školu
2012/2013	18	7	45	535	58,8	9,1	11,89	29,72
2011/2012	17	7	47	523	58,3	8,97	11,13	30,76
2010/2011	17	4	43	420	51,7	8,12	9,77	24,71
2009/2010	15	3	38	321	39,9	8,05	8,45	21,4
2008/2009	10	3	35	306	34	9	8,74	30,6
2007/2008	10	3	35	266	29,3	9,08	7,6	26,6
2006/2007	10	3	34	242	27,3	8,86	7,12	24,2
2005/2006	9	2	31	222	24,3	9,14	7,16	24,67

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Firemní MŠ získávají na popularitě. Vzhledem k omezené kapacitě obecních MŠ může být pro rodiče zaměstnané ve firmě firemní MŠ zajímavým zaměstnaneckým benefitem. Pozn.: z celkového počtu MŠ je pouze jedna, kde je specializovaná právě jedna třída (počet dětí 14), a to je MŠ na Heyrovského 13.

Tabulka 3.21: Údaje o pedagogických pracovnících v MŠ v ORP

ZŘIZOVANÉ OBCEMI

školní rok	přepočtení pedagogové celkem	z toho nekvalifikovaní	% nekvalifikovaných
2012/2013	885	54,4	6%
2011/2012	853,6	68,6	8%
2010/2011	836,6	55,8	7%
2009/2010	811,3	47,8	6%
2008/2009	773,5	42,3	5%
2007/2008	751,8	30,7	4%
2006/2007	738,7	36,2	5%
2005/2006	746,7	35,3	5%

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Nárůstu počtu dětí v MŠ se jen obtížně přizpůsobuje počet kvalifikovaných pedagogů, proto je tento výpadek nahrazován nekvalifikovanými pracovníky.

Tabulka 3.21.A: OSTATNÍ MŠ (např. mateřské školy zřizované krajem, soukromé MŠ, firemní MŠ atd.)

školní rok	přepočtení pedagogové celkem	z toho nekvalifikovaní	% nekvalifikovaných
2012/2013	58,8	19,3	33%
2011/2012	58,3	25,2	43%

2010/2011	51,7	17,7	34%
2009/2010	39,9	6,5	16%
2008/2009	34	9	26%
2007/2008	29,3	7	24%
2006/2007	27,3	6,5	24%
2005/2006	24,3	5,5	23%

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

U firemních mateřských škol můžeme pozorovat několikanásobně vyšší podíl nekvalifikovaných pracovníků.

Tabulka 3.22: Popis MŠ v ORP v školním roce 2012/2013

Název MŠ	Obec	Kapacita	Počet dětí	Volná místa	Popis / komentář
Celkem		12169	11706	463	
Horní 17	Brno-střed	80	80	0	
Kohoutova 6	Brno-sever	75	75	0	
Kyjevská 5		75	39	36	město není zřizovatel
Loosova 11	Brno-sever	125	125	0	
Jánská 22	Brno-střed	25	25	0	
Kotlářská 4	Brno-střed	76	76	0	
Kotlářská 11	Brno-střed	28	28	0	
Prušánecká 8	Vinohrady	90	81	9	
Údolní 53		28	28	0	město není zřizovatel
Neklež 1a	Líšeň	80	80	0	
Kachlíkova 17	Bystrc	91	84	7	
Hochmanova 25	Líšeň	80	80	0	
V Újezdech 5	Medlánky	50	50	0	
Bořetická 7	Vinohrady	80	80	0	
Tučkova 36	Brno-střed	60	56	4	
Hlaváčová 6		60	51	9	město není zřizovatel
Masarova 11		15	15	0	město není zřizovatel
Brechtova 6	Brno-sever	125	125	0	
Jaselská 15		104	94	10	město není zřizovatel
Jiráskova tř. 29		64	64	0	město není zřizovatel
Chodská 5	Královo Pole	100	100	0	
Bellova 2	Kohoutovice	84	84	0	
Čtvrť 3	Nový Lískovec	100	100	0	
Fanderlíkova 9a	Žabovřesky	70	70	0	
Kneslova 7	Černovice	75	75	0	
Jugoslávská 70	Brno-sever	50	50	0	
Vídeňská 39a	Brno-střed	75	75	0	
Černopolní 3a	Brno-sever	90	72	18	

Francouzská 50	Brno-střed	50	49	1	
Kamenná 21	Brno-střed	50	37	13	
Síčka 1a	Brno-sever	50	50	0	
Biskupská 7	Brno-střed	75	72	3	
Kšírova 3	Brno-jih	25	25	0	
Chodská 15	Královo Pole	84	80	4	
Zeiberlichova 72/49	Brno-sever	19	19	0	
Vedlejší 10	Bohunice	56	50	6	
Kamenáčky 28	Židenice	75	75	0	
Purkyňova 21	Královo Pole	75	75	0	
Bořetická 26	Vinohrady	90	70	20	
Barvičova 54		20	20	0	město není zřizovatel
Merhautova 37	Brno-sever	61	53	8	
Vranovská 17	Brno-sever	64	56	8	
Zemědělská 29	Brno-sever	50	50	0	
Cacovická 6	Brno-sever	50	50	0	
náměstí 28. října 21	Brno-střed	35	25	10	
Stará 13/15	Brno-střed	39	28	11	
Pastviny 70	Komín	75	75	0	
Kamenomlýnská 1a		20	20	0	město není zřizovatel
Dubová 2	Jundrov	118	118	0	
Ořešín 57	Ořešín	25	25	0	
Zengrova 3	Židenice	66	61	5	
Bayerova 5	Brno-střed	28	28	0	
Oblá 51	Nový Lískovec	200	200	0	
Strnadova 13	Líšeň	80	80	0	
Synkova 24	Líšeň	80	80	0	
Trnkova 81	Líšeň	70	70	0	
Blanenská 1	Jehnice	75	75	0	
Nejedlého 13	Brno-sever	87	87	0	
Puchýřova 13a	Líšeň	80	80	0	
Letní 3	Židenice	50	45	5	
Amerlingova 4	Bohunice	87	84	3	
Šaumannova 20	Židenice	75	75	0	
Bílého 24	Brno-střed	70	70	0	
Bulharská 62	Královo Pole	78	78	0	
Bosonožská 4	Starý Lískovec	90	88	2	
Drdy 25	Žebětín	112	112	0	
Novoměstská 1	Řečkovice	78	75	3	
Oderská 2	Starý Lískovec	84	75	9	
Labská 7	Starý Lískovec	84	84	0	
Hatě 19	Ivanovice	27	27	0	

Šrámkova 14		78	64	14	město není zřizovatel
Bzenecká 23		90	80	10	město není zřizovatel
náměstí SNP 25a	Brno-sever	75	75	0	
Ondrova 25	Kníničky	53	53	0	
Plovdivská 6	Žabovřesky	125	125	0	
Marie Majerové 14	Brno-sever	50	50	0	
Řezáčova 3	Komín	100	89	11	
Rybnická 45	Nový Lískovec	50	50	0	
Svážná 9	Nový Lískovec	50	50	0	
Michalova 2	Líšeň	80	80	0	
Velkopavlovická 15	Vinohrady	91	84	7	
Voroněžská 5		30	22	8	město není zřizovatel
Šámalova 10		10	9	1	město není zřizovatel
Pavlovská 16		80	70	10	město není zřizovatel
Heyrovského 13		125	118	7	město není zřizovatel
Mlýnská 27	Brno-střed	55	23	32	
Chalabalova 2	Kohoutovice	25	25	0	
Libušina třída 15	Kohoutovice	80	80	0	
Rybníček 9	Královo Pole	100	100	0	
Šrámkova 1		24	15	9	město není zřizovatel
Fr. Skaunicové 17		12	12	0	město není zřizovatel
Nopova 15	Židenice	75	75	0	
Mazouřova 2	Židenice	100	100	0	
Běloruská 4	Bohunice	84	84	0	
Absolonova 20a	Komín	75	75	0	
Holásecká 11	Tuřany	80	80	0	
Kachlíkova 21	Bystrc	84	84	0	
Zapletalova 67	Tuřany	28	24	4	
Hněvkovského 62	Brno-jih	84	84	0	
Koperníkova 6	Židenice	115	115	0	
ulice Kosmonautů 2	Starý Lískovec	85	84	1	
Laštůvkova 57/59	Bystrc	182	182	0	
nám. Svornosti 8	Žabovřesky	127	126	1	
Gabriely Preissové 8	Žabovřesky	125	125	0	
Žerotínovo náměstí 1		40	14	26	město není zřizovatel
Cihelní 1a	Maloměřice	75	75	0	
Hlaváčova 6	Maloměřice	48	48	0	
Božetěchova 65	Královo Pole	81	80	1	
Nádvorní 3	Brno-střed	100	100	0	
Slavičková 1	Brno-sever	100	100	0	
Pšeník 18	Brno-střed	70	50	20	
Škrétova 2	Řečkovice	75	75	0	

Slunná 25	Brno-jih	25	25	0	
Kociánka 2		70	60	10	město není zřizovatel

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Kapacita MŠ v jednotlivých městských částech neodpovídá poptávce (především v okrajových MČ). Zdroj dat: Výkazy MŠMT, webové stránky jednotlivých zařízení, výroční zprávy. Nekorespondence dat je způsobena odlišnými informací z různých zdrojů (Výkazy MŠMT, data z rejstříku škol MŠMT, ČSÚ, výroční zprávy, webové stránky jednotlivých zřizovatelů).

Tabulka 3.23: Očekávaný vývoj počtu dětí v MŠ v ORP

Počet dětí v MŠ ve správním obvodu	Počet	Volná místa (kapacita – počet dětí)	Počet dětí / kapacita v %
Kapacita všech MŠ k 30. 9. 2013	12 169	----	----
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2018	12 169	----	----
Známy nárůst nebo úbytek kapacity k 30. 9. 2023	12 169	----	----
Počet dětí v MŠ k 30. 9. 2013	11 750	419	96,56
Předpoklad počtu dětí v MŠ ke konci roku 2018	13 320	-1 151	109,46
Předpoklad počtu dětí v MŠ ke konci roku 2023	14 909	-2 740	122,52

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Na základě prognóz demografického vývoje a expertního odhadu lze konstatovat, že počet dětí v MŠ bude do budoucna stagnovat. V horizontu 10 let začne počet mírně klesat. Pokles však bude velmi pozvolný, protože výpadek v počtu dětí z Brna bude nahrazován dětmi z rodin, které se nově přistěhují do Brna. Kapacita MŠ bude na tento trend reagovat, ovšem vždy s určitým zpožděním, které nelze nikdy zcela predikovat, a tudíž eliminovat.

3.23.A: Zařízení jeslového typu

Obec	Instituce	Rozsah věku dětí		Kapacita	volných míst (k 31. 12. 2013)
		od (v měsících)	do (v měsících)		
Celkem				110	0
Brno	Zařízení péče o dítě v dětské skupině - JESLIČKY Fr. Skaunicové	18	36	30	0
Brno	Zařízení péče o dítě v dětské skupině - JESLIČKY Stamicova	12	36	35	0
Brno	Zařízení péče o dítě v dětské skupině - JESLIČKY Fügnerova	12	36	45	0

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Poptávka po zařízeních jeslového typu je obrovská a do budoucna lze čekat nárůst jejich kapacit. Vzhledem ke zvyšujícímu se procentu vysokoškolsky vzdělaných žen (které je pro ORP Brno v porovnání s ČR specifické), které budou klást vyšší nároky na brzký návrat do svého zaměstnání, lze očekávat i postupné zvyšování poptávky po zařízeních jeslového typu, včetně soukromých. Zdroj - webové stránky zřizovatele.

Ostatní - Jídelny, SVČ, družiny, kluby

3.24: Školní družiny a školní kluby v ORP

ŠD a ŠK zřizované	počet oddělení	počet zapsaných účastníků		
		z 1. stupně	z 2. stupně	celkem
2012/2013				
krajem	41	216	179	395
obcemi	347	10140	218	10358
církví	5	173	19	192
soukromou osobou	24	441	331	772
celkem	417	10970	747	11717

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Vzhledem k rozvoji individualismu a budování kariéry, což odpovídá trendům současné doby, upřednostňuje mnoho rodičů delší čas strávený v práci, čemuž odpovídá rostoucí počet školních družin a klubů, který reaguje na zvýšenou poptávku rodičů umístit své dítě v těchto zařízeních i po skončení školní výuky.

Tabulka 3.24.A

2011/2012				
krajem	41	216	163	379
obcemi	327	9758	164	9922
církví	5	170	7	177
soukromou osobou	21	381	342	723
celkem	394	10525	676	11201

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.24.B

2010/2011				
krajem	43	245	143	388
obcemi	311	9116	227	9343
církví	5	175	2	177
soukromou osobou	17	328	349	677
celkem	376	9864	721	10585

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.24.C

2009/2010				
krajem	42	254	120	374
obcemi	302	8739	182	8921
církví	6	167	8	175
soukromou osobou	13	256	352	608
celkem	363	9416	662	10078

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.24.D

2008/2009				
krajem	40	285	156	441
obcemi	290	8340	164	8504
církví	7	190	6	196
soukromou osobou	12	252	354	606
celkem	349	9067	680	9747

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.24.E

2007/2008				
krajem	39	277	136	413
obcemi	271	8023	137	8160
církví	7	185	3	188
soukromou osobou	10	231	189	420
celkem	327	8716	465	9181

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.24.F

2006/2007				
krajem	40	290	178	468
obcemi	268	7536	240	7776
církví	7	170	0	170
soukromou osobou	10	222	118	340
celkem	325	8218	536	8754

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.24.G

2005/2006				
krajem	39	277	174	451
obcemi	259	6968	15	6983
církví	7	175	0	175

soukromou osobou	11	197	0	197
celkem	316	7617	189	7806

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.25: Údaje o pedagogických pracovnících ŠD a ŠK v ORP

ŠK a ŠD zřizované	vychovatelé			ostatní pedagog. pracovníci		
	interní		externí	interní		externí
	fyzický stav	z toho ženy	fyzický stav	fyzický stav	z toho ženy	fyzický stav
krajem	36	31	0	0	0	0
obcemi	358	346	13	15	13	0
církví	6	6	0	0	0	0
soukromou osobou	85	68	11	0	0	0
celkem	485	451	24	15	13	0

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.26: Počet ZUŠ podle zřizovatelů dle obcí v ORP

Název obce	z toho zřizovaných		
	krajem	obcemi	jiným zřizovatelem
Celkem	12	0	8
Brno	12	0	8

Zdroj dat: webové stránky jednotlivých škol, tabulka s údaji za konkrétních ZUŠ viz záložka Další tabulky. Počet ZUŠ odpovídá velikosti Brna. Brno je navíc specifické přítomností JAMU, kde mohou najít uplatnění talentovaní žáci vzeší mj. ze ZUŠ. ZUŠ tak vytváří vhodné podhoubí pro tříbení talentu nadaných žáků.

Tabulka 3.27: Údaje o pedagogických pracovnících ZUŠ v ORP

ZUŠ v obcích	pracovníci celkem	
	fyzické osoby	přepočtené osoby
celkem	543	365,6
Brno	543	365,6

Zdroj dat: webové stránky jednotlivých škol, Výkazy MŠMT

Tabulka 3.28: Přehled středisek volného času podle zřizovatele v ORP

Název obce	z toho zřizovaných
------------	--------------------

	krajem	obcemi	jiným zřizovatelem
Celkem	5	1	2
Brno	5	1	2

Zdroj dat: webové stránky jednotlivých středisek, Výkazy MŠMT

Tabulka 3.28.A: SVČ zřizované obcemi v ORP

Název obce	počet zájmových útvarů (kroužků)	počet účastníků			
		žáci, studenti VOŠ	děti	ostatní	celkem
celkem	108	1054	589	449	2092
Brno	108	1054	589	449	2092

Zdroj dat: webová stránka centra

Centrum volného času Botanka byla vytvořena Kulturním a vzdělávacím střediskem, jehož zřizovatelem je městská část Brno-střed. Vzhledem ke zvyšující se poptávce po smysluplném trávení volného času lze do budoucna čekat pozvolný nárůst zájmu o služby těchto středisek.

Tabulka 3.29: Údaje o pracovnících SVČ v ORP

SVČ v ORP	pedagogičtí pracovníci				ostatní pracovníci			
	celkem	interní		externí	celkem	interní		externí
		fyzický stav	přepoč. stav	fyzický stav		fyzický stav	přepoč. stav	fyzický stav
celkem	662	168	131	494	235	86	58,2	149
Brno	662	168	131	494	235	86	58,2	149

Zdroj dat: webové stránky jednotlivých středisek, Výkazy MŠMT

Tabulka 3.30: Školní jídelny zřizované obcemi v ORP

	počet ŠJ a výdejen	počet stravovaných žáků	z toho v		cílová kapacita kuchyně
			MŠ	ZŠ	
celkem	5	1527	286	1241	6150
Brno	5	1527	286	1241	6150

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

- 0 u počtu ŠJ a výdejen znamená výdejnu dovážející stravu ze zařízení zapsaného do rejstříku, 1 znamená školní jídelnu (vývařovnu s výdejnou).

V Brně existuje široká nabídka stravovacích zařízení, která nabízí dovoz jídla do ZŠ a MŠ při nižších nákladech, a proto se většině škol nevyplatí zřizovat vlastní školní jídelnu. Snižující se počet ŠJ je patrný i z tabulky výše.

Tabulka 3.31: Údaje o pracovnících ve školních jídelnách dle zřizovatelů v ORP

školní jídelny zřizované	pracovníci celkem	
	fyzické osoby	přepočtené osoby

krajem	210	161,9
obcemi	756	616,4
církví	34	30,6
soukromé	69	54,6

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Financování

Tabulka 3.32: Celkové provozní výdaje ve správním obvodu na ZŠ, MŠ a jiná zařízení zřizovaných obcemi

ZŠ/MŠ/jiné	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ZŠ (1. i 2. stupeň)	226856840	225996790	259452090	252933650	268195070	309118540	352601790	356528490
ZŠ (jen 1. stupeň)	0	0	890720	938570	1033490	1174270	2948740	1635520
MŠ	78518960	86018570	101848650	107641320	108811610	118438690	106024390	117951890
Jiné	31050370	28835780	28890140	30808590	33924570	32621820	33321800	37705870
Celkem	336426170	340851140	391081600	392322130	411964740	461353320	494896720	513821770

Zdroj dat: MFCR

Ve sledovaném období došlo k výraznému navýšení provozních výdajů u MŠ a ZŠ. V letech 2005 a 2006 nebyl v tabulce výdajů obcí paragraf 3117 ani 3118, proto jsou provozní výdaje ZŠ (jen 1. stupeň) nulové. Zdroj dat: portál Obce sobě, soubory "Výdaje obcí".

Tabulka 3.33: Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na přímé výdaje ve školství školám a školským zařízením zřízených obcemi v ORP v Kč

rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
mzdové prostředky celkem	881750273	916480761	940354603	1010281148	995588320	1048729765	1089577200
z toho	platy	859230591	891462200	915510642	983511621	968330509	1018944300
	ostatní osobní náklady	102148	1218203	1236448	1359013	5273920	13802024
související odvody a ostatní neinvestiční výdaje	345469757	359077162,2	368430933,5	368752619	363389736,8	382786364,2	397695678
neinvestiční výdaje celkem	1227220030	1275557923	1308785536	1379033767	1358978057	1431516129	1487272878

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.34: Ukazatele nákladovosti na přímé náklady ve vzdělávání v roce 2013 v ORP

druh školy, školského zařízení	přímé náklady na vzdělávání celkem (v Kč)	z toho náklady na jednotku výkonu* (v Kč)	
		celkové náklady	ONIV
předškolní vzdělávání	388 616 000,00	35 242,22	379,70
základní školy	844 439 700,00	32 285,98	367,26
Gymnázia	220 882 000,00	41 833,71	753,98
stravování MŠ, ZŠ	131 064 200,00	3 977,07	44,53
školní družiny a kluby	103 465 000,00	9 960,05	10,54
základní umělecké školy	113 179 000,00	14 823,71	6,68
využití volného času	45 670 000,00	2 701,89	16,03
celkem použité finanční prostředky	1 847 315 900	140 824,6253	1 578,718163

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Přímé náklady na vzdělávání jsou uvedeny na základě normativního výpočtu podle Soustavy ukazatelů JMK za školy a školská zařízení zřízené městem.

Tabulka 3.35: Financování z RUD v jednotlivých obcích ORP v roce 2013

Název obce	Finanční prostředky z RUD (v Kč)	Celkové skutečné náklady (v Kč)
Celkem	512 104 000	513 821 770
Brno	512 104 000	513 821 770

Zdroj dat: Výkazy MFČR

Vzhledem k tomu, že brněnské MŠ a ZŠ jsou navštěvovány hojně i dětmi, které mají trvalé bydliště mimo Brno, jsou brněnské MŠ a ZŠ podfinancovány, protože RUD je odvozen primárně od trvalého pobytu, od roku 2013 sice RUD zohledňuje i počty dětí v ZŠ a MŠ, ovšem váha tohoto kritéria je zanedbatelná.

3.1.3. Tabulka 3.37: Analýza rizik a další potřebné analýzy

a) Analýza cílových (dotčených) skupin

Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojené se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
Rodiče, kteří mají děti v MŠ, ZŠ	získání kvalitního vzdělání a přípravy pro další vzdělávání pro svoje potomky	změna školy, kterou jejich děti navštěvují, nedokonalá informovanost o školních aktivitách, neochota řešit problémy jejich dětí spojených se školou, nespokojenost se službami souvisejících školských zařízení (ŠD, ŠK, ŠJ)	pošta, elektronická pošta, telefon, zasedání SRPŠ, pozvání rodičů do školy, písemná komunikace prostřednictvím jejich dětí, web školy, informační systém	dostatečná informovanost rodičů o všech aktivitách a problémech spojených s jejich dětmi, seznámení s prostředím školy a pedagogickým sborem (např. formou dnů otevřených dveří),
Rodiče – zájem o MŠ, ZŠ	dostatečná kapacita vzdělávacích institucí	nezájem umístění dětí do konkrétní školy, nedostatečná kapacita pro umístění jejich dětí	web školy, telefonická a emailová komunikace, propagační materiály školy	dobře zpracované webové stránky škol s dostatkem informací pro rodiče, kvalitní vybavenost škol, zajištění dostatečného množství školních aktivit (kroužky, sport, apod.), rozvoj souvisejících školských zařízení (ŠD, ŠK, ŠJ)
Děti v MŠ a žáci v ZŠ	zajímavá forma výuky, dostatek školních i mimoškolních aktivit	nízká míra respektu vůči pedagogům, stížnosti na pedagogický sbor, neukázněnost, nezájem o doprovodné školní aktivity	informační systémy, face to face komunikace v rámci docházky, email	kvalitní a zkušený pedagogický sbor, rozvoj doprovodných školních aktivit odpovídajících zaměření škol a požadavkům dětí i rodičů

Pedagogové a další zaměstnanci	odpovídající hodnocení jejich práce a možnost dalšího vzdělávání	vysoká fluktuace, stárnutí, neochota ke změnám a učení se inovativním vzdělávacím metodám,	pošta, elektronická pošta, telefon, porady a zasedání pedagogického sboru	odpovídající ohodnocení pedagogů a dobře stanovený motivační systém, umožnění dalšího vzdělávání, zapojení do vzdělávacích projektů
Představitelé obce, která má ZŠ, MŠ	dobré jméno obce v souvislosti se vzděláváním, efektivní využívání škol a naplnění dostatečným množstvím dětí	nedostatečná komunikace mezi představiteli a jednotlivými vzdělávacími institucemi, nesoulad cílů a vizí ve strategických obcích a jednotlivých škol, nedostatek financí k provozu škol, nízká kvalifikace pedagogického sboru, nedostatek poskytovaných doprovodných školních aktivit v ohledu na požadavky dětí a rodičů a neschopnost zajištění dalších školských zařízení	web, sociální sítě, osobní schůzky mezi zástupci obou stran, strategické a koncepční dokumenty	větší důraz na spolupráci a komunikace mezi oběma stranami, odpovídající finanční zajištění zřízovaných vzdělávacích institucí, dobře zpracovaný rozpočet s dostatečným objemem financí pro školství, dostatečná propagace zřízovaných institucí a informovanost o doprovodných akcích (DOD, apod.) a zajišťovaných školních aktivitách odpovídajících požadavkům rodičů a dětí, důraz na zajištění kvalifikovaných učitelů
Představitelé obce, kde škola ZŠ nebo MŠ není	zajištění vzdělávání pro obyvatele těchto obcí v blízkém okolí, dobrá dostupnost do obcí se ZŠ a MŠ	tlak obyvatel na vybudování vlastní vzdělávací infrastruktury	web, sociální sítě, pošta, elektronická pošta, telefon, osobní schůzky	zajištění dostatečných vzdělávacích kapacit v blízkém okolí a s tím souvisejících dopravních spojů

Ostatní zřizovatelé (mimo obce)	efektivní využívání škol a naplnění dostatečným množstvím dětí, dobré jméno zřizovaných institucí	nedostatek financí k provozu škol, nízká kvalifikace pedagogického sboru, nedostatek poskytovaných doprovodných školních aktivit v ohledu na požadavky dětí a rodičů a neschopnost zajištění dalších školských zařízení	web, sociální sítě, pošta, elektronická pošta, telefon, osobní schůzky	dostatečná propagace zřizovaných institucí a informovanost o doprovodných akcích (DOD, apod.) a zajišťovaných školních aktivitách a dalších školských zařízení odpovídajících požadavkům rodičů a dětí, důraz na zajištění kvalifikovaných učitelů
Partneři škol (sponzoři, sdružení rodičů, NNO,...)	rozvoj vzdělávacích aktivit v rámci škol a doprovodných školních činností v rámci škol, inovace výukových metod a technik, spolupráce v oblasti praxí pro studenty s odborným zaměřením, propagace partnerů ve spojitosti s podporou vzdělávání, reklama	neochota k úzké spolupráci, pasivní přístup	schůzky, konference, web, email	aktivní přístup ke spolupráci, motivace, nalezení oboustranně prospěšných forem spolupráce
Představitelé obcí SO ORP	zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury pro zvýšení konkurenceschopnosti ORP a uplatnitelnosti mladých lidí na trhu práce	odliv vzdělaných lidí z lokality, nerovnoměrná síť vzdělávacích institucí v území	schůzky, konference, web, email	zajištění komunikace mezi představiteli ORP a jednotlivými obcemi, které do ORP spadají, provázanost jednotlivých rozvojových strategických dokumentů

Kraje	zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury pro zvýšení konkurenceschopnosti kraje	nedokonalá správa škol zřizovaných krajem, špatná provázanost koncepčních dokumentů, odliv vzdělaných lidí z lokality, nerovnoměrná síť vzdělávacích institucí v území	schůzky, konference, web, email	odpovídající finanční zajištění zřizovaných vzdělávacích institucí, dobře zpracovaný rozpočet s dostatečným objemem financí pro školství, kvalitně zpracované strategické cíle a dokumenty
Stát	zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury pro začlenění ČR do systému evropské vzdělanostní ekonomiky	nedokonalá provázanost koncepčních dokumentů, odliv vzdělaných lidí z lokality, nerovnoměrná síť vzdělávacích institucí v území	schůzky, konference, web, email	kvalitně zpracovaný rozpočet s dostatečným objemem financí pro školství, kvalitně zpracované strategické cíle a dokumenty v návaznosti na strategie EU
Média	dobrý přístup k informacím a možnost získání potřebných dat nenáročnou formou	nerelevantní šíření informací o vzdělávacích institucích, které by je mohli poškodit	schůzky, tiskové konference, web, email, telefon	ochota jednat se zástupci médií a poskytovat přesné a nezkrácené informace

Zdroj dat: Analýza MŠMT MMB

Z pohledu cílových skupin a jejich požadavků je důležité zajistit dobrou komunikaci a předávání potřebných informací mezi jednotlivými účastníky. Nabídka zřizovaných vzdělávacích služeb by měla odpovídat poptávce rodičů a dětí, a to co do kvality tak i kvantity. Zároveň je však velice důležité vytvářet strategie a koncepce dalšího rozvoje na různých správních úrovních a těchto se poté i držet a při jejich tvorbě úzce spolupracovat. Kvalitní vzdělávání je důležité nejen pro rodiče a děti samotné, ale samozřejmě i pro zřizovatele vzdělávacích institucí a pro město Brno, protože nekvalitní vzdělávací systém pak úzce souvisí s uplatněním na trhu práce a nezaměstnaností nebo může být příčinou zvýšené kriminality. V neposlední řadě mohou problémy ve školách způsobit i negativní mediální kampaň, což bude mít špatný vliv na jméno města.

b) Analýza rizik – registr rizik v oblasti - Tabulka 3.38

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
	Pravděpodobnost (P)	Dopad (D)	$V = P \cdot D$		
Finanční riziko					

Nedostatek financí na běžný provoz a opravy	2	4	8	zajištění kvalitního finančního managementu škol	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Nedostatek financí na investice a vybavení	3	4	12	kvalitní rozpočet, schopnost čerpání financí z fondů EU	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Nedostatek financí na platy	1	5	5	stabilní politická situace	Stát
Organizační riziko					
Špatné rozmístění ZŠ, MŠ v rámci území	2	4	8	kvalitní územní plánování ve spojitosti s demografickými a suburbanizačními trendy	Obce daného území
Nedostatek dětí / příliš mnoho dětí (nepříznivý demografický vývoj)	4	4	16	zpracování kvalitních demografických prognóz a jejich aplikace v praxi	Obce daného území
Rušení dopravních spojů zajišťující dopravu dětí do a ze ZŠ, MŠ	2	4	8	odbor dopravy (dopravní management obce)	Obce, kraj
Nezájem či neochota obcí na spolupráci	2	2	4	rozvoj partnerských sítí	Obce daného území
Nevhodně stanovené normativy na ZŠ a MŠ ze strany kraje	2	4	8	strategické plánování a dobrá komunikace mezi zastupiteli obce a kraje	Obce daného území
Právní riziko					
Změna legislativy, která povede k vynuceným investicím (např. zpřísnění hygienických předpisů)	3	5	15	rozpočtové rezervy	Obce daného území
Reformy, které zhorší podmínky pro kvalitní výuku	1	5	5	strategie managementu vzdělávání	Obce daného území
Technické riziko					

Špatný technický stav budov ZŠ, MŠ	4	5	20	dobře zpracovaný rozpočet s dostatečným objemem financí na technická zajištění provozu vzdělávacích institucí s ohledem na aktuální stav a stáří budov	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Zastaralé či nevyhovující vybavení	3	5	15	dobře zpracovaný rozpočet s dostatečným objemem financí na technická zajištění provozu vzdělávacích institucí, schopnost čerpat finance z fondů EU	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Věcné riziko					
Špatné řízení školy	3	5	15	kvalitní výběrová řízení na manažerské pozice ve školách	Obec zřizující ZŠ, MŠ
Nízká kvalita výuky	5	5	25	výběr pedagogů s ohledem na jejich schopnosti, dovednosti, praxi a ochotu používat inovativní učební postupy, umožnění dalšího vzdělávání pedagogů	Konkrétní ZŠ, MŠ

Nezájem rodičů o umístění dětí do konkrétní ZŠ, MŠ	3	3	9	zajištění kvalitního pedagogického sboru, odpovídající nabídky dalších služeb (ŠK, ŠD, ŠJ) a školních aktivit, využívání inovativních postupů výuky	Konkrétní ZŠ, MŠ
Personální rizika (aprobovanost, fluktuace, věk, ...)	4	5	20	motivace pracovníků, nabídka dalšího vzdělávání, možnost seberealizace, odpovídající pracovní ohodnocení	Konkrétní ZŠ, MŠ

Zdroj dat: Analýza MŠMT MMB

Nejvíce rizik z analýzy vyplývá pro zřizovatele jednotlivých vzdělávacích institucí, a zejména tak pro město Brno. Z pohledu expertního odhadu tak vyšla najevo jako nejzávažnější rizika především nízká kvalita výuky, která by mohla být způsobena odchodem zkušených pedagogů a další personální rizika. Dále pak špatný technický stav budou v důsledku nedostatečného množství finančních prostředků a v neposlední řadě i neovlivnitelné faktory jako demografický vývoj a s tím spojený nedostatek dětí nebo legislativní změny vedoucí k neočekávanému zvýšení nákladů.

Naopak mezi rizika s nízkou vahou lze zařadit například nedostatek finančních prostředků na platy, což sice mělo velice špatné následky, avšak je velice nepravděpodobné, že by mohlo u obecních škol nastat. Dále se nepředpokládá, že by mohly v budoucnu přijít reformy, jež by zásadně zhoršily podmínky pro kvalitní výuku a dále je zde riziko neochoty či nezájmu ke spolupráci, k čemuž by sice mohlo dojít, ale nemělo by to nijak zásadně ovlivnit kvalitu výuky a navíc se v rámci Brna navazování partnerství poměrně daří.

c) Další potřebné analýzy

Další tabulky pro analýzu

Tabulka 3.39: Počet ZUŠ podle zřizovatelů dle obcí v ORP Brno

ZUŠ	z toho zřizovaných		
	krajem	obcemi	jiným zřizovatelem
Celkem	12	0	8
Gymnázium J. G. Mendela a jeho zařízení a Základní umělecká škola, školská právnická osoba	1		
Soukromá základní umělecká škola - LÍDL MUSIC, spol. s r.o.			1

Soukromá základní umělecká škola Mgr. Radmily Chmelové, spol. s r.o.			1
Soukromá základní umělecká škola UNIVERSUM, s.r.o.			1
Soukromá základní umělecká škola, A.R.K. Music v.o.s.			1
Základní umělecká škola Jaroslava Kvapila, Brno, tř. Kpt. Jaroše 24	1		
Základní umělecká škola KANTILÉNA, v.o.s.			1
Základní umělecká škola PhDr.Z.Mrkose, Brno, Došlíkova 48	1		
Základní umělecká škola, Brno, Smetanova 8	1		
ZUŠ A.Doležala	1		
ZUŠ Brno, Charbulova 84	1		
ZUŠ Brno	1		
ZUŠ Brno	1		
ZUŠ Brno	1		
ZUŠ Fr. Jílka	1		
ZUŠ Pavla Křížkovského, s.r.o.			1
ZUŠ se zaměřením na církevní hudbu	1		
ZUŠ V. Kaprálové	1		
Soukromá základní umělecká škola R+P Bartůňkových, v.o.s.			1
Základní umělecká škola Orchidea classic s.r.o.			1

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.40: Údaje o pedagogických pracovnících ZUŠ v ORP Brno

ZUŠ v obcích	pracovníci celkem	
	fyzické osoby	přepočtené osoby
celkem	543	0
Gymnázium J. G. Mendela a jeho zařízení a Základní umělecká škola, školská právnická osoba	28	
Soukromá základní umělecká škola - LÍDL MUSIC, spol. s r.o.	6	
Soukromá základní umělecká škola Mgr. Radmily Chmelové, spol. s r.o.	18	
Soukromá základní umělecká škola UNIVERSUM, s.r.o.	30	
Soukromá základní umělecká škola, A.R.K. Music v.o.s.	6	
Základní umělecká škola Jaroslava Kvapila, Brno, tř. Kpt. Jaroše 24	54	
Základní umělecká škola KANTILÉNA, v.o.s.	5	
Základní umělecká škola PhDr.Z.Mrkose, Brno, Došlíkova 48	44	
Základní umělecká škola, Brno, Smetanova 8	52	
ZUŠ A.Doležala	20	
ZUŠ Brno, Charbulova 84	21	
ZUŠ Brno, Veverčí 133	34	
ZUŠ Brno, Vranovská 41	24	

ZUŠ Brno, Slunná 11	19	
ZUŠ Fr. Jílka	50	
ZUŠ Pavla Křížkovského, s.r.o.	31	
ZUŠ se zaměřením na církevní hudbu	12	
ZUŠ V. Kaprálové	43	
Soukromá základní umělecká škola R+P Bartůňkových, v.o.s.	10	
Základní umělecká škola Orchidea classic s.r.o.	36	

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.41: Přehled středisek volného času podle zřizovatele v ORP Brno

Brno	z toho zřizovaných		
	krajem	obcemi	jiným zřizovatelem
Celkem	5	1	2
Středisko volného času Lužánky	1		
Dům dětí a mládeže, Helceletova 4	1		
Dům dětí a mládeže Junior	1		
Salesiánské středisko mládeže- dům dětí a mládeže Brno Kotlanova 13			1
Centrum volného času Botanka		1	
Středisko volného času při Církevní střední zdravotnické škole v Brně	1		
Lipka- školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Lipová 20	1		
Dům dětí a mládeže, Foerstrova 3088/2			1

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.42: Údaje o pracovnících SVČ v ORP Brno

SVČ v ORP	celkem	interní	
		fyzický stav	přepoč. stav
Celkem	662	168	0
Středisko volného času Lužánky	289	78	
Dům dětí a mládeže, Helceletova 4	54	17	
Dům dětí a mládeže Junior, Dornych 2	153	20	
Salesiánské středisko mládeže- dům dětí a mládeže Brno, Kotlanova 13	76	7	
Centrum volného času Botanka	0		
Středisko volného času při Církevní střední zdravotnické škole v Brně	17	1	
Lipka- školské zařízení pro environmentální vzdělávání, Lipová 20	52	34	
Dům dětí a mládeže, Foerstrova 3088/2	21	11	

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

Tabulka 3.43: Školní jídelny zřizované obcemi v ORP Brno

	počet ŠJ a výdejen	počet stravovaných žáků	z toho v		cílová kapacita kuchyně
			MŠ	ZŠ	
Celkem	5	1527	286	1241	6150
Školní jídelna Brno, Bakalovo nábřeží 8	1	698	69	629	1150
Školní jídelna Brno, Horní 16	0	47	16	31	850
Školní jídelna Brno, Kounicova 30	1	30	3	27	1500
Školní jídelna Brno, Nádvorní 1	1	129	29	100	1200
Školní jídelna Brno, Pellicova 4	1	182	52	130	450
Školní jídelna Brno, Úvoz 55	1	441	117	324	1000

Zdroj dat: Výkazy MŠMT

- 0 u počtu ŠJ a výdejen znamená výdejnu dovážející stravu ze zařízení zapsaného do rejstříku, 1 znamená školní jídelnu (vývařovnu s výdejnou).

3.1.4. SWOT analýza školství

Silné stránky:	Slabé stránky:
dobré rozmístění škol a dostatečná kapacita, kvalitní zázemí, dostatek kvalifikovaných pedagogických pracovníků, činnost ŠD, ŠK a ŠJ ve školách, rovné příležitosti i pro cizince, přeshraniční spolupráce škol, investice do škol, kvalitní střední a vysoké školství, hustá síť a vyhovující regionální dostupnost škol v regionu, široké zastoupení různých studijních oborů a zaměření, v národním měřítku vysoká míra účasti ve všech stupních vzdělávání (včetně terciárního), vyrovnané zastoupení žen a mužů ve vzdělávacím systému, přístup ke vzdělávání pro děti a mladé lidi se specifickými vzdělávacími potřebami, zvyšující se podíl absolventů středního vzdělávání s maturitní zkouškou, konkurenční tlak mezi jednotlivými institucemi vedoucí ke zkvalitňování poskytovaných služeb	malá kapacita MŠ, stárnutí pedagogů, nedostatek finančních prostředků na další rozvoj vzdělávacích institucí, nízký podíl výdajů na vzdělání z hlediska EU 15, zastaralé pomůcky, špatný technický stav budov, nízké pravomoci a autorita učitelů, začleňování národnostních menšin, nerespektování demografického vývoje, bezbariérový přístup do škol, nedostatečná vazba školského systému a obsahu vzdělávání na potřeby regionálního trhu práce, nedostatečná prostupnost vzdělávacího systému, nízká úroveň spolupráce vzdělávacích institucí s praxí (SOU, SOŠ, VŠ), nižší míra kvalifikovanosti pedagogických pracovníků v SOU, poměrně vysoké procento nekvalifikovaných pracovníků v soukromých MŠ
Příležitosti:	Hrozby:

<p>dostatek dětí, motivace pedagogických pracovníků, pedagogická fakulta jako zdroj nové pracovní síly ve školství, rozvoj zájmové činnosti, domácí/individuální výuka a e-learning, zvýšení kvality výuky formou dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, přísnější postup vůči rodičům agresivních dětí v MŠ a ZŠ, posílení finančních toků na pomůcky a projekty, přizpůsobení kapacity v MŠ a ZŠ demografickému vývoji na základě prognóz, rozšiřování přeshraniční spolupráce mezi školami, zlepšení nabídky mimoškolních aktivit, dobrá praxe – vzdělaná škola, komunitní aktivity, obsahová reforma základního a sekundárního vzdělávání, rozvoj dalšího vzdělávání, využívání strukturálních fondů a grantů EU na vzdělávání, rozšiřování nabídky alternativních typů škol, neformální vzdělávání, využití partnerských měst, posilování regionální identity, větší podpora nadaných dětí, přechod ke vzdělávacím programům rozvíjejícím kompetence a dovednosti nutné pro život v tzv. znalostní společnosti, spolupráce odborných vzdělávacích institucí a firem</p>	<p>Nedostatek finančních prostředků na provoz, nedostatek dětí pro naplnění MŠ a ZŠ v případě nerespektování demografického vývoje a zastoupení jednotlivých věkových skupin v různých částech města, neschopnost koordinace a komunikace, neucelené koncepce, nedostatečné propojení s trhem práce, špatná legislativa – likvidace neúplných škol, malé pravomoci pedagogů, velké regionální rozdíly ve financování, nedostatek financí na investice a platy, nařízené slučování škol, odchod pedagogů či jejich stárnutí, nekvalitní motivační systém, neochota ke změnám, špatná dopravní obslužnost – rušení spojů, absence cílů - nevíme, co chceme, nedostatečná koncepčnost státu - neschopnost plánovat, odliv absolventů z regionu, převádění škol zpravidla zřizovaných krajem na obce (ZUŠ, gymnázia, DDM, SVČ), zvyšující se rozdíly v možnostech vzdělávání mezi Brnem a ostatními regiony v okolí, nedostatek pracovních pozic pro absolventy, nezájem o spolupráci vzdělávacích institucí a podniků, nedostatek financí pro vzdělávání, nerespektování demografického vývoje</p>
--	---

Za nejsilnější stránku školství považujeme kvalitu středního a vysokého školství, dostatečnou kapacitu a vhodné rozmístění základních škol; nejslabší stránkou je především malá kapacita MŠ, nedostatek finančních prostředků na další rozvoj vzdělávacích institucí a s tím související špatný technický stav budov, zastaralé pomůcky. Příležitostí je např. přítomnost pedagogické fakulty v Brně a dostatek dětí ze silných ročníků. Jako největší ohrožení je vnímán opět nedostatek finančních prostředků pro vzdělávání a nedostatečné propojení s trhem práce.

3.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Brno je centrem nadregionálního významu a odpovídá tomu i situace ve školství. Oproti jiným obcím Brno disponuje hustou sítí vzdělávacích institucí různých stupňů a zaměření a je tak hlavní spádovou oblastí pro vzdělávání v JMK.

Z hlediska silných stránek má Brno v oblasti školství velký potenciál v dalším rozvoji, jelikož disponuje všemi stupni vzdělávacích institucí a je tak zajištěna plynulá návaznost vzdělávacího systému. Zároveň je Brno dostatečně vybaveno vzdělávacími institucemi zaměřenými na speciální vzdělávání a vzdělávání dětí s různými druhy zdravotního postižení. Dostatek kvalitních pedagogických pracovníků je v Brně zajištěn přítomností pedagogické fakulty, která poskytuje potřebné vzdělávání jak pro vyučující na běžných, tak na speciálních školách. V neposlední řadě je třeba jako silnou stránku Brna v souvislosti se školstvím zmínit i dopravní zajištění. Spoje na městské i meziměstské úrovni jsou na odpovídající úrovni a jízdní řády MHD jsou přizpůsobeny podle průběhu školního roku a prázdnin. Velká část škol také v dnešní době využívá finance z evropských fondů na inovace ve vzdělávání i investice do jeho technického zajištění.

Využití možností čerpání financí z fondů EU je zároveň i velkou příležitostí do budoucna a je na vzdělávacích institucích zvolit si dobrý management, který bude mít se vzdělávacími projekty zkušenosti. Nejen díky inovativním projektům si tak Brno může ještě více posílit svoje postavení v

oblasti vzdělávání v ČR a přilákat tak nové zájemce o studium. Tím, že má Brno i silnou podnikatelskou základnu se nabízí rozvoj spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, soukromou a veřejnou sférou, a to například v rámci odborného vzdělávání. Další prostor co do spolupráce je zde i v podobě rozšiřování sítě partnerských měst a obcí.

Při pohledu na nedostatky Brna v souvislosti se školstvím jsou zde nízké kapacitní rezervy zejména u mateřských škol a celkově je třeba přizpůsobit kapacity ve školách demografickému vývoji a více pracovat s demografickými prognózami. Obdobně jako v ostatních regionech ČR probíhá i v Brně proces stárnutí pedagogů a lze se zde setkat se špatným technickým vybavením škol. Spolu s narůstajícím počtem mateřských škol se zde setkáváme i s nižší mírou kvalifikace pedagogů, a to zejména v těchto institucích. I tento jev je však projevem nepružnou reakcí na aktuální potřeby místních obyvatel.

Mezi hrozby, kterým je třeba předejít a řadí se dle analýzy rizik mezi rizika s vysokou váhou, patří zejména nedostatek finančních prostředků na zajištění provozu škol a jejich dobrého technického stavu a je nutné tomuto faktoru přizpůsobit místní rozpočet. Dále v souvislosti s demografickým vývojem a problémem stárnutí pedagogů je třeba postupně doplňovat pedagogický sbor o absolventy příslušných oborů a zajistit tak výměnu znalostí a zkušeností v interním prostředí škol aby nedocházelo ke snižování kvality výuky. Tím, že má Brno velice silné postavení, může docházet ke zvyšujícím se rozdílům v poskytovaných vzdělávacích službách mezi obcemi v Jihomoravském kraji, kdy by na tento problém mohli doplácet zejména malé a méně konkurenceschopné vzdělávací instituce. Mezi další hrozby patří například problémy s integrací nepřizpůsobivých skupin do škol, neochota k navazování spolupráce mezi dalšími institucemi či odliv absolventů z regionu v důsledku nedostatečného uplatnění avšak to jsou problémy, s nimiž se setkáme i v jiných regionech ČR. Mezi rizika s nižší váhou lze zařadit například nedostatek finančních prostředků na platy, jelikož není pravděpodobné, že by stát nedisponoval potřebným množstvím prostředků na zajištění těchto základních služeb. A v další řadě kupříkladu zavedení nových reforem školství s negativním dopadem na kvalitu výuky, což také není moc pravděpodobné. Je tedy zřejmé, že rizika s nízkou váhou zpravidla souvisí se státními intervencemi a ačkoli by mohli mít na vývoj školství velký vliv, jejich nízká váha je dána malou pravděpodobností, že by k těmto skutečnostem došlo.

Fakt, že kvalitní zázemí pro vzdělávání obyvatel má velký vliv na další rozvoj regionů například z pohledu rizika vysoké nezaměstnanosti v důsledku špatné specializace, vypovídá o významu tohoto odvětví. Je tedy třeba vytvářet a naplňovat jasné strategické cíle a koncepce pro zajištění snazší komunikace mezi jednotlivými aktéry zapojenými do rozvojových aktivit tohoto odvětví. V těchto dokumentech by neměly chybět ani predikce budoucího vývoje a očekávání zapojených skupin (rodiče, děti, zřizovatelé, média, apod.), jež by měly být zohledňovány s dostatečnou časovou rezervou pro realizaci potřebných opatření.

3.2. Návrhová část pro oblast školství

3.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Školství“, na jejímž základě byly připraveny Nástinů opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nadefinovaných problémových oblastech v oblasti školství.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma školství.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných Nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy. Jejich odborné názory byly klíčové pro upřesnění výstupů, které vzešly z analýzy dat, a obohatily tak pohled na téma školství.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení. Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

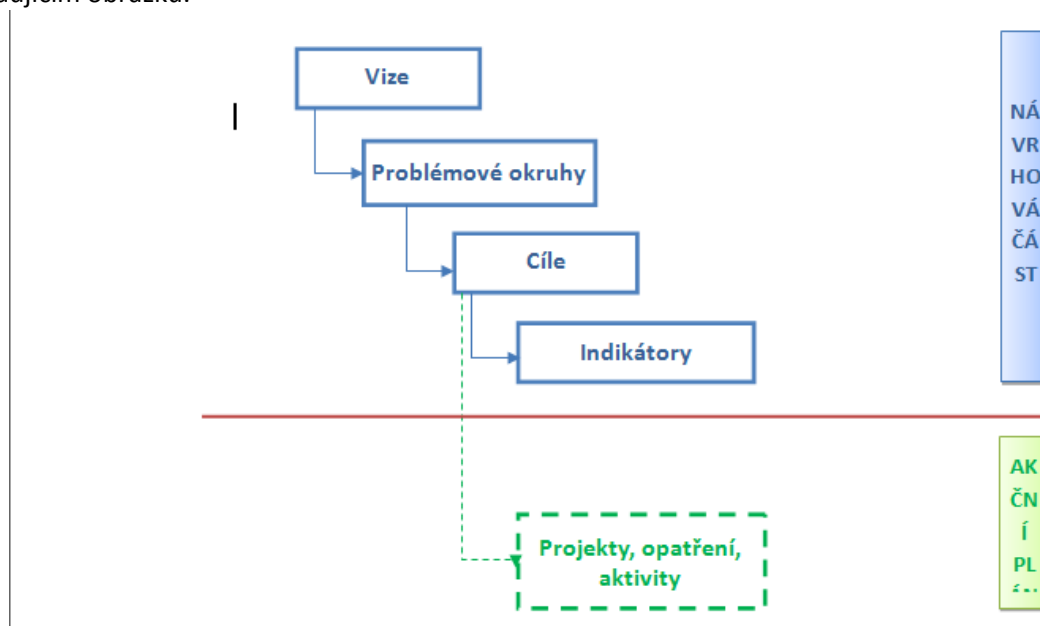
Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma školství. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných Nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl

ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno. Navržené cíle a indikátory byly následně opět odsouhlaseny fokusní skupinou. Fokusní skupina byla složena ze zástupců z území ORP, ale i ze zástupců Kanceláře strategie města. Jejich odborné názory byly klíčové pro upřesnění cílů a indikátorů.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Školství“ je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize	Brněnská metropolitní oblast – prosperující, zdravá a dostupná metropole					
Problémové okruhy	1. Nedostatečné provázání kapacit škol s demografickým vývojem a jejich kvalita		2. Péče o mimořádně nadané žáky		3. Péče o žáky se specifickými potřebami	
Indikátory výsledku	Počet odmítnutých dětí do MŠ v Brně		Počet mimořádně nadaných žáků		Počet ZŠ pro žáky se zdravotním postižením	
Cíle	1.1 Alternativní způsoby navýšování kapacit mateřských škol	1.2 Zvýšit kvalitu předškolního vzdělávání v BMO	2.1 Soustavné vzdělávání pedagogů, speciálních pedagogů a psychologů s cílem dosažení aktivnějšího vyhledávání a	3.1 Podpora integrace jednotlivých žáků se zdravotním postižením do tříd	3.2 Vzdělávání zaměstnanců pedagogicko-psychologických poraden a pedagogických pracovníků	3.3 Společně sdílet školního logopeda, školního psychologa, speciálního pedagoga, kariérového poradce a další podpůrné profese a pozice,

			identifikace mimořádně nadaných žáků			které mohou pomoci dětem se specifickými potřebami
Indikátory výstupu	KAPACITA MŠ	Přímé náklady na předškolní vzdělávání	Počet proškolených pedagogů, speciálních pedagogů a psychologů	Počet speciálních tříd	<i>Indikátor zatím nebyl stanoven</i>	Počet speciálních pedagogů v ORP Brno

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

3.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Vize rozvoje Brněnské metropolitní oblasti je formulována jako výrok, který vyjadřuje žádoucí budoucí stav, jehož má být naplněním strategie dosaženo. K naplnění vize dojde ve střednědobém až dlouhodobém časovém rámci (tj. vize nemusí být naplněna bezprostředně po ukončení projektu a k jejímu naplnění nevede pouze tato strategie). Strategie spočívající na 2 pilířích je nástinem „cesty“, kterou dojde k naplnění vize.

Brněnská metropolitní oblast – prosperující, zdravá a dostupná metropole

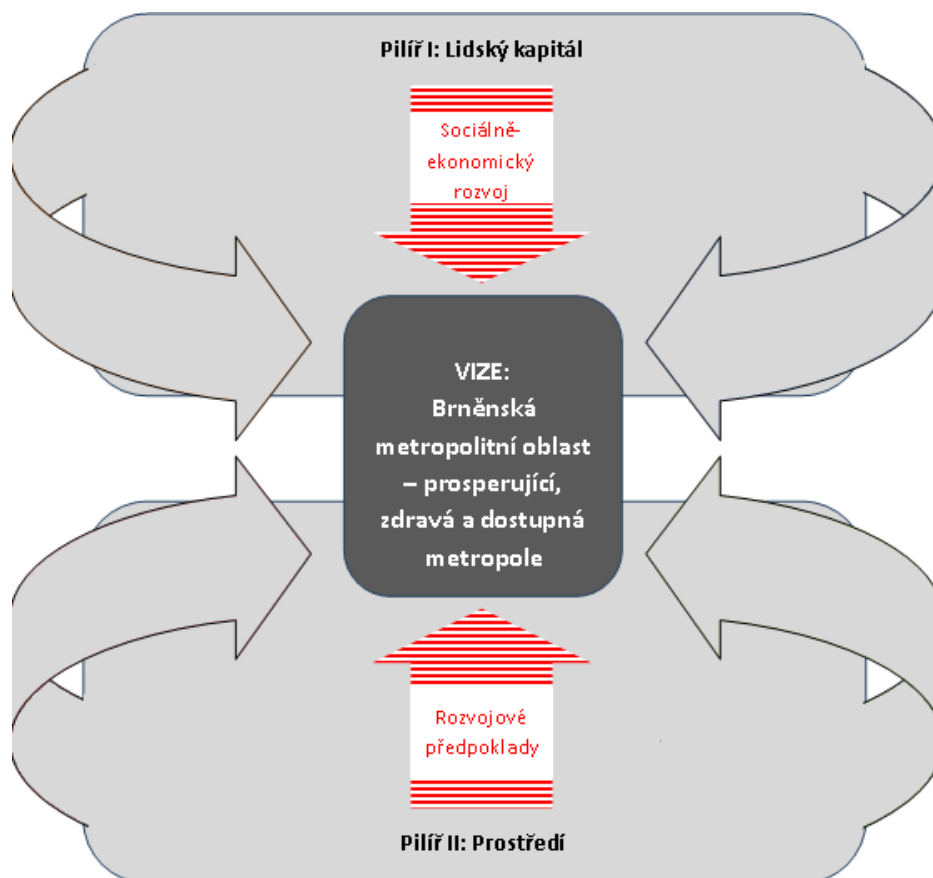
Rozšiřující komentář k vizi:

Brněnská metropolitní oblast překoná administrativní hranice jednotlivých obcí a klíčové komplexní problémy z oblasti dopravy, životního prostředí, vzdělávání a trhu práce i sociální oblasti řeší integrovaným způsobem a ve vzájemné koordinaci. Tam, kde je to účelné, při tom vhodně využívá evropských strukturálních a investičních fondů. Tím vzniká žádaný synergický efekt a dochází k efektivnímu nakládání s veřejnými prostředky.

Strategie zahrnuje 2 pilíře, které jsou pro budoucí rozvoj BMO nezbytné:

- I. Lidský kapitál provázaný s nezbytnou sociální soudržností a posílením konkurenceschopnosti regionu jako složky sociálně-ekonomického rozvoje oblasti
- II. Prostředí zahrnující infrastrukturu, vybavenost regionu a životní prostředí jako nezbytné předpoklady pro sociálně-ekonomický rozvoj oblasti

Obrázek: Logický rámec vize a pilířů strategie

Popis problémových okruhů školství

Problémový okruh 1: Nedostatečné provázání kapacit škol s demografickým vývojem a jejich kvalitou

Věcné argumenty

Demografický vývoj je jeden z faktorů, jenž má na oblast školství velký vliv a to zejména ve vztahu ke kapacitě vzdělávacích institucí. Vzhledem k faktu, že porodnost není statickou veličinou, je zřejmé, že i počty dětí v jednotlivých ročnících a na různých stupních vzdělávání se značně liší. Není však již pravidlem, že se spolu s měnícími se potřebami mění i počty otevíraných tříd, a tak je běžné, že v silných ročnících má běžná třída třicet dětí, ve slabších okolo dvaceti. Značnou roli v problematice optimální kapacity vzdělávacích institucí hraje v neposlední řadě i geografická poloha škol. I přesto, že Brno má poměrně rovnoměrnou síť rozmístění škol, může nastat situace, kdy některé z nich budou přetížené a některé nedostatečně využité, jelikož i zastoupení jednotlivých věkových skupin v různých částech Brna je odlišné. Brno je navíc centrem Brněnské metropolitní oblasti, což sebou nese zvýšené požadavky i na oblast školství. Mateřské i základní školy v Brně jsou navštěvovány nejen dětmi z bydličními, ale také dětmi z okolních obcí.

S problémem nedostatečných kapacit se aktuálně můžeme setkat zejména u předškolního vzdělávání a z výsledků analýz je patrné, že počet dětí v MŠ má dlouhodobě rostoucí trend. J tedy třeba brát ohled na výstupy z dlouhodobých demografických analýz a na jejich výsledky pružně reagovat.

Příčiny problému

Brno, více než jiná města v České republice, čelí nepříznivému demografickému vývoji. Nedávný nárůst počtu narozených dětí způsobuje nyní převýšení poptávky po mateřských školách nad nabídkou. Nyní se tato vlna dětí pomalu přesouvá do základních škol, kde ještě nedávno byl dětí nedostatek. To způsobuje nevyrovnanost mezi jednotlivými ročníky, mění se nároky na počty otevíraných tříd. Nevyrovnanost jednotlivých městských částí v Brně, jak z hlediska rozlohy, tak z hlediska počtu obyvatel způsobuje, že v některých školách je dětí nedostatek a v jiných naopak nadbytek. Brněnské školy navštěvují i děti, jejichž rodiče nemají v Brně trvalý pobyt nebo bydlí v zázemí Brna, což způsobuje problémy v plánování kapacity mateřských i základních škol. Navíc čím dál více dětí v mateřských školách má odložen svůj nástup do první třídy základní školy, a tak kapacita mateřských škol je ještě více ohrožena.

Důsledky neřešení problému

Pokud nedojde k provázání kapacit škol s demografickým vývojem, bude docházet k tomu, že rodiče nebudou moci své dítě do mateřské školy umístit a matka s ním bude muset zůstat déle doma. To bude mít dopad zejména na nízkopříjmové a středněpříjmové rodiny, jelikož jim vypadne druhý příjem, který může být pro zajištění rodiny nutný. V extrémních případech bude poté docházet k suburbanizaci a odlivu mladých rodin do okolních měst či vesnic, kde tlak na kapacitu škol není tak velký. Již dnes je Brno jedno z věkově nejstarších měst a odliv mladých lidí by jeho situaci ještě zhoršil.

Na druhou stranu pokud bude docházet k bezhlavému navyšování kapacit škol či stavbě nových škol bez ohledu na demografický vývoj, může se snadno stát, že tyto školy zůstanou po odeznění silných populačních ročníků prázdné a bude docházet k jejich zavírání a investice, které se do jejich rozšiřování či zakládání budou vynaloženy zbytečně.

Problémový okruh 2: Péče o mimořádně nadané žáky

Věcné argumenty

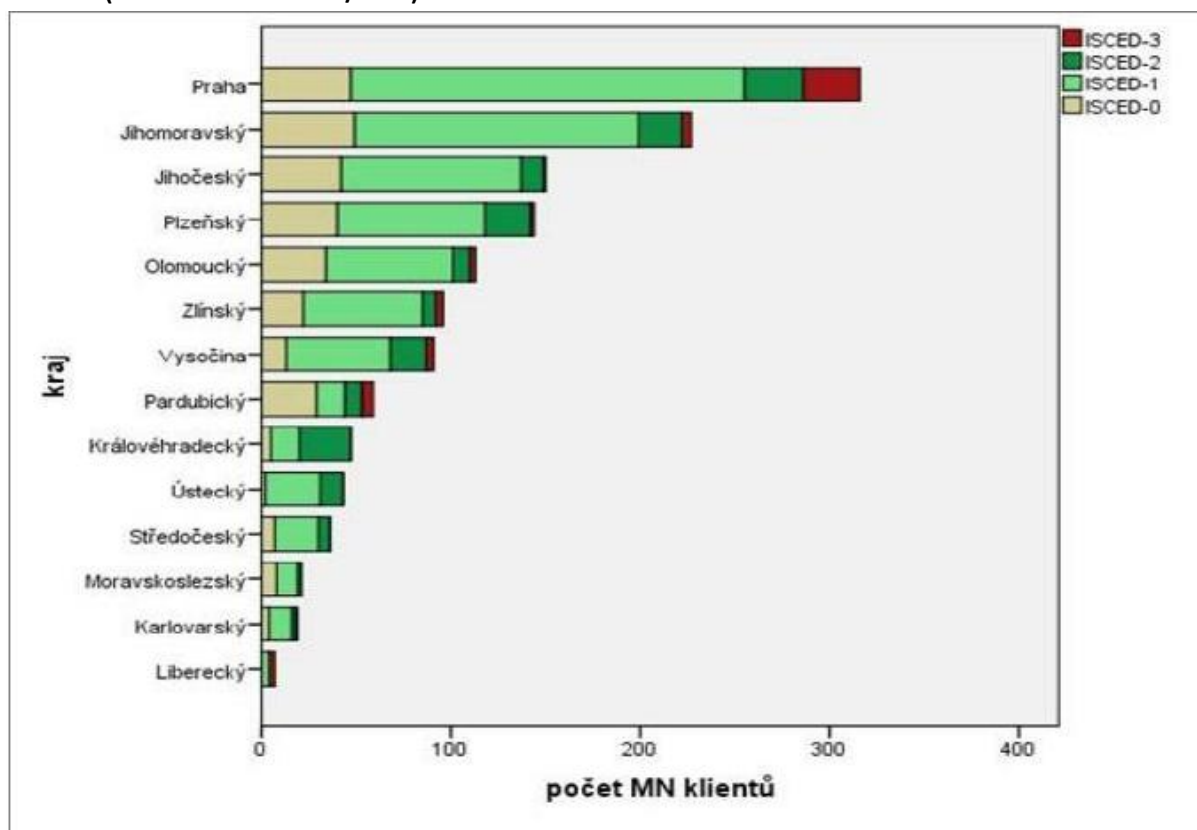
Ve vzdělávání mimořádně nadaných žáků je upřednostňován model jejich integrace do běžných tříd a toto vzdělávání se řídí platnou legislativou. Mimořádné nadání se může projevat v celkově nadprůměrných kognitivních schopnostech žáka, kdy žák dosahuje vynikajících výsledků ve většině nebo ve více oblastech vzdělávání, velmi často se však jedná i o specifický typ nadání. Takové nadání se pak projevuje např. jako zvýšený zájem, výkonnost a tvořivost žáka nebo jako prokazování nadprůměrných manuálních dovedností. Proto je důležité umět nadání žáka rozpoznat, podchytit a soustavně je rozvíjet již v mateřských a základních školách.

Ve zprávě ČŠI z roku 2008 s názvem „Umí školy pracovat s nadanými žáky?“ jsou zmiňována doporučení zaměřená především na rozvíjení systému identifikace a dalšího rozvoje mimořádně nadaných (MN) žáků, včetně prohloubení informovanosti pedagogů o problematice práce s nadanými žáky s cílem dosažení aktivnějšího vyhledávání a identifikace těchto žáků. Za tímto účelem působí v krajích krajsí koordinátoři, kteří zajišťují odborné poradenství v oblasti péče o nadané žáky školám, rodičům i ostatním poradenským pracovníkům. Koordinátoři zaškolují další pedagogické pracovníky, zejména další psychology, ale také speciální pedagogy a učitele škol. Díky proškolení pracovníků narůstá v pedagogicko-psychologických poradnách počet vyšetřených dětí a žáků, u nichž bylo

zjištěno mimořádné nadání (například v PPP Brno došlo za dobu 7 měsíců ke dvojnásobnému nárůstu počtu identifikovaných). Také v Koncepti péče o mimořádně nadané děti a žáky pro období let 2009-2013 byla identifikována jako problematická především samotná identifikace mimořádného nadání u dítěte a zpráva doporučuje rozšířit systém identifikace nadaných o jejich cílené vyhledávání učiteli škol.

S vědomím problematické identifikace žáků je třeba interpretovat data o jejich počtu v jednotlivých krajích. Graf níže zobrazuje rozložení počtu mimořádně nadaných dětí dle vzdělávací úrovně. V Jihomoravském kraji, kde se nachází i ORP Brno, je tedy zastoupení identifikovaných mimořádně nadaných dětí poměrně vysoké, druhé nejvyšší po hl. m. Praze. Ve školním roce 2009/2010 identifikováno 227 MN dětí (ve školním roce 2010/11 to bylo 205 mimořádně nadaných a v celé republice 1088 dětí). Z šetření také vyplývá, že nejvíce nadaných dětí bylo identifikováno na prvním stupni základní školy.

Graf 3.3: Počty mimořádně nadaných (MN) žáků vedených v jednotlivých krajích na jednotlivých vzdělávacích úrovních (ve školním roce 2009/2010)

Zdroj: Analýza služeb školských poradenských zařízení pro mimořádně nadané děti a žáky, S. Durmeková a P. Novotná

Příčiny problému

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že Jihomoravský kraj, a tím i Brno, je druhý ve srovnání s ostatními krají v počtu mimořádně nadaných žáků. Nejvíce takto nadaných žáků se právě rozpoznává na základních školách. I přesto, že počet rozpoznávaných případů rok od roku roste, je stále nutné zaměřovat se na zaškolování pedagogů, speciálních pedagogů a psychologů a učitelů, kteří jsou se žáky v každodenním kontaktu. I přesto, že se proškolení pedagogů a učitelů je věnováno stále více prostoru, je nedostatek institucí zaměřujících se rozpoznání a rozvoj mimořádně nadaných žáků. V Brně

se v současné době nachází Centrum rozvoje nadaných dětí, které působí při Institutu výzkumu dětí, mládeže a rodiny na Fakultě Sociálních studií Masarykovy University v Brně. K ústředním výzkumným tématům patří například otázky časného čtenářství, problematika tzv. dvojitých výjimečností (zejména spojení nadání a poruchy učení), podvýkon a neprospívající nadání žáci a další. Působí zde také Jihomoravské centrum pro mezinárodní mobilitu, které se zabývá podporou nadaných žáků a studentů - především na středních a vysokých školách. Jedná se o specializované zájmové sdružení neziskového typu, jehož cílem je efektivně podporovat příliv studentů a vědců do regionu a vytvářet podmínky pro rozvoj nadaných studentů v kraji. O podporu nadaných žáků a studentů usilují i organizace nestátního neziskového sektoru, např. Sdružení na podporu talentované mládeže (SNPTM). Dle statistik SNPTM a webových stránek SOČ - Středoškolská odborná činnost je právě Jihomoravský kraj nejúspěšnějším krajem v rámci ČR.

Důsledky neřešení problému

Město Brno se dlouhodobě snaží podporou různých projektů přilákat do města talenty, vytvářet takovou kvalitu života, aby zde tito lidé chtěli v budoucnu zůstat a přispívat tak ke konkurenceschopnosti města a regionu. Je ovšem možné, že právě tyto talenty Brnu unikají právě tím, že se mimořádně nadaným žákům a studentům žijícím v Brně nevěnuje tolik pozornosti. Je potom možné, že Brno bude v budoucnu investovat prostředky na získání a udržení talentovaných lidí, i přesto, že tito nadaní žáci a studenti se mohou vykytovat přímo v Brně a jeho zázemí.

Problémový okruh 3: Péče o žáky se specifickými potřebami

Věcné argumenty

Město Brno již má poměrně kvalitní základnu pro vzdělávání žáků se specifickými potřebami, nicméně další navýšení kapacit by umožnilo lepší zapojení těchto dětí do vzdělávacího systému a následně i běžného života. Bylo by vhodné vytvořit společnou strategii pro podporu inkluzivního vzdělávání v běžných základních školách, které vzdělávají žáky se speciálními vzdělávacími potřebami všech typů, od běžných poruch učení, po sociální znevýhodnění. Mimo jiné ve spojitosti s globalizací a otevřením hranic na úrovni EU a stále zvyšujícím se počtem cizinců žijících v Brně je vhodné vytvořit i podmínky pro vzdělávání dětí této skupiny obyvatel Brna. Vzděláváním dětí cizinců a vícejazyčných rodin se již zabývá i výše zmíněný projekt Multilingual Families a této problematice se na území Brna již věnuje ZŠ Staňkova.

Pro tyto účely je tudíž přínosné další vytváření partnerství škol s podobným zaměřením a rozšiřování příkladů dobré praxe a sdílení zkušeností mezi jednotlivými organizacemi. Forma spolupráce by mohla být koncipována jako společné workshopy a semináře týkajících se tematiky inkluzivního vzdělávání a šířením výstupů z již realizovaných projektů s obdobným zaměřením. V neposlední řadě je třeba zajistit i další vzdělávání pedagogických pracovníků, kteří se práci s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami věnují. Do této spolupráce může být do jisté míry zapojena například i Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, která zajišťuje studijní obor Speciální pedagogika. Výměna informací pak může probíhat i mezi jednotlivými pedagogy a absolventy příslušného studijního oboru.

Příčiny problému

Hlavní příčinou tohoto problému je kumulace dětí se specifickými potřebami v metropoli a následný převis poptávky nad nabídkou. Specifické potřeby dětí nebyly v minulosti dostatečně komunikovány a

řešeny, což se nyní pozvolna zlepšuje. Existuje také málo školních zařízení, která se na specifické žáky specializují.

Důsledky neřešení problému

Neřešením specifických potřeb žáků nedojde k úplnému využití jejich potenciálu, může znamenat i zhoršení chování žáků či nepochopení ze strany učitelů. Je žádoucí tyto specifické potřeby spíše využít a u žáků rozvíjet jejich silné stránky.

3.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Problémový okruh 1	Nedostatečné provázání kapacit škol s demografickým vývojem a jejich kvalita
Cíl 1.1	Alternativní způsoby navyšování kapacit mateřských škol
Popis cíle	<p>Nedávný nárůst počtu dětí způsobuje převis poptávky po mateřských školách nad nabídkou. Pokud nedojde k provázání škol s demografickým vývojem, bude nadále docházet k tomu, že většinou matka/ otec bude muset zůstat s dítětem déle doma. To v extrémních případech může vést až k suburbanizaci a odlivu mladých rodin do okolních měst a vesnic. Již dnes je Brno jedním z věkově nejstarších měst a odliv mladých lidí by jeho situaci ještě zhoršil.</p> <p>Vzhledem k přetrvávajícímu nárůstu počtu dětí v mateřských školách je třeba i v dalších letech uvažovat o možnostech zvyšování počtu míst pro děti předškolního věku.</p> <p>Způsoby navyšování kapacit mateřských škol jsou patrné z následujícího popisu hlavních opatření.</p>
Hlavní opatření	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dočasné zvýšení kapacity MŠ formou kontejnerové přístavby (menší pořizovací náklady než výstavba klasické MŠ, možnost rychlé demontáže objektu). 2. Zprovoznění nevyužitých objektů, místností podle podmínek jednotlivých městských částí (nevýhodou tohoto řešení jsou většinou vysoké finanční investiční náklady na obnovu těchto objektů, které nebyly od doby zrušení jejich užívání nijak investičně podpořeny a bývají často na hraně životnosti). 3. Zřízení přípravné třídy v souladu s platnou legislativou.
Název indikátorů k hodnocení cíle	<p>1 - Počet odmítnutých dětí do MŠ v Brně</p> <p>1.1 – Kapacita MŠ</p>
Správce cíle	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Brna

Problémový okruh 1	Nedostatečné provázání kapacit škol s demografickým vývojem a jejich kvalita
Cíl 1.2	Zvýšit kvalitu předškolního vzdělávání v BMO
Popis cíle	<p>Pro výchovu nových talentů je rozhodující kvalita a prosazování nových principů učení v celé šíři počátečního vzdělávání, přičemž klíčové kompetence je nutné budovat již od předškolního vzdělávání. Jedině kvalitní předškolní příprava napomůže zvrácení negativního trendu zhoršování výsledků žáků v mezinárodních srovnáních¹ a může tak přispět k rozvoji kvalitních lidských zdrojů podporujících konkurenceschopnost regionu.</p> <p>Díky demografickým pohybům i suburbanizačním trendům lze sledovat nevyrovnanou kapacitu předškolních zařízení, s tím, že kvalitu těchto zařízení významně ovlivňuje jeho personální obsazení.</p>
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Zavedení a rozšíření postupů a nástrojů individuální podpory pedagogů, které pomáhají zlepšit každodenní práci předškolních pedagogů. • Aktivity vedoucí k zajištění kvalitní metodické, pedagogicko-psychologické a asistenční podpory pedagogickým i dalším pracovníkům a rodičům dětí v předškolních zařízeních. • Podpora kompetencí pracovníků zařízení pro předškolní vzdělávání pracujících v souladu s RVP PV mimo sektor veřejných MŠ k plnění očekávaných výsledků PV. • Aktivity spolupráce pedagogů MŠ, ZŠ, pracovníků pedagogicko-psychologického poradenství, dalších odborníků a rodičů dětí z MŠ pro zajištění snazšího přechodu dětí na ZŠ. • Prohloubení vzájemné spolupráce pedagogů, sdílení profesních zkušeností s důrazem na odbornou zpětnou vazbu a učení se od kolegů.
Název indikátorů k hodnocení cíle	1.2 - Přímé náklady na předškolní vzdělávání
Správce cíle	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Brna

¹ Výsledky mezinárodních porovnání – PISA, TIMSS. Jihomoravský kraj vykazuje v rámci ČR podprůměrné výsledky (10. místo ze 14 krajů ve čtenářské gramotnosti roku 2009 i v matematické gramotnosti roku 2012)

Problémový okruh 2	Péče o mimořádně nadané žáky
Cíl 2.1	Soustavné vzdělávání pedagogů, speciálních pedagogů a psychologů s cílem dosažení aktivnějšího vyhledávání a identifikace mimořádně nadaných žáků
Popis cíle	Je třeba se zaměřit především na rozvíjení systému identifikace a dalšího rozvoje mimořádně nadaných žáků, včetně prohloubení informovanosti pedagogů o problematice práce s nadanými žáky s cílem dosažení aktivnějšího vyhledávání a identifikace těchto žáků. Díky proškolení pracovníků narůstá v pedagogicko-psychologických poradnách (PPP) počet vyšetření dětí a žáků, u nichž bylo zjištěno mimořádné nadání (například v PPP Brno došlo za dobu 7 měsíců ke dvojnásobnému nárůstu počtu identifikovaných).
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Soustavné zaškolování pedagogů, speciálních pedagogů a psychologů, kteří jsou se žáky v každodenním kontaktu a měli by být schopni rozpoznat mimořádně nadané žáky. • Zvýšení počtu krajských koordinátorů, kteří zajišťují odborné poradenství v oblasti péče o nadané žáky školám, rodičům a ostatním pedagogickým pracovníkům. • Podpora zvýšení počtu institucí zaměřujících se na rozpoznání a rozvoj mimořádně nadaných žáků. • Efektivní podpora přílivu studentů a vědců do regionu a vytváření podmínek pro rozvoj nadaných studentů v kraji.
Název indikátorů k hodnocení cíle	2 - Počet mimořádně nadaných žáků 2.1 - Počet proškolených pedagogů, speciálních pedagogů a psychologů
Správce cíle	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Brna

Pozn.: Z objektivních důvodů není žádoucí pro tento problémový okruh formulovat více než jen jeden cíl (stanovení většího množství podobně pregnantně formulovaných cílů v této oblasti by znamenalo tříštění úsilí, které mohlo být plně věnováno koncentraci a dotažení jednoho cíle).

Problémový okruh 3	Péče o děti se specifickými potřebami
Cíl 3.1	Podpora integrace jednotlivých žáků se zdravotním postižením do tříd
Popis cíle	<p>Vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen žáků) zasahují výrazné změny. Zásadní změnou je snaha vytvářet inkluzivní prostředí ve školách hlavního vzdělávacího proudu. Inkluzivní vzdělávání je založeno na organizaci vzdělávání v běžné škole, která umožňuje vzdělávání všech žáků v souladu s jejich vzdělávacími předpoklady a potřebami, naplňuje koncept rovných příležitostí a nabízí adekvátní podporu v rámci vyučování všem žákům bez ohledu na jejich individuální rozdíly s cílem maximálně rozvinout jejich vzdělávací potenciál. Inkluzivní trend je postupně školami a školskými poradenskými zařízeními akceptován, příprava na inkluzi postupuje pozvolně podle možností jednotlivých škol v návaznosti na vytvoření personálních a materiálních podmínek souvisejících zejména s dostatkem finančních prostředků. Charakter inkluzivního vzdělávání ovlivňuje nejen vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, ale dotýká se všech účastníků vzdělávání.</p> <p>Inkluze tedy má pozitivní účinky i na běžné děti, protože se učí vzájemně si pomáhat, být empatičtí, brát ohled na druhé atd., což je prospěšné pro celou společnost.</p>
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Podporovat integraci všech zdravotně postižených dětí a žáků zejména v těch případech, kdy jsou zajištěny kvalifikační předpoklady a odborná připravenost učitelů – speciálních pedagogů, kteří vzdělávají děti a žáky v běžných školách. • Sledovat oblast materiálních podmínek (vybavení speciálně upravenými pomůckami). • Monitorovat potřebu zabezpečení služby žákům pomocí pedagogické asistence, především v začátcích jejich povinné školní docházky. (Jednou z podpůrných služeb při individuální integraci žáků je zajištění služeb asistenta pedagoga).
Název indikátorů k hodnocení cíle	3 - Počet ZŠ pro žáky se zdravotním postižením 3.1 - Počet speciálních tříd
Správce cíle	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Brna

Problémový okruh 3	Péče o děti se specifickými potřebami
Cíl 3.2	Vzdělávání zaměstnanců pedagogicko-psychologických poraden a pedagogických pracovníků
Popis cíle	Je třeba se zaměřit především na vzdělávání zaměstnanců pedagogicko-psychologických poraden a pedagogických pracovníků v oblasti práce s dětmi se specifickými potřebami. Díky proškolení pracovníků narůstá v pedagogicko-psychologických poradnách počet vyšetření těchto dětí a žáků a je umožněno s nimi efektivněji pracovat.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Soustavné zaškolování pedagogů, speciálních pedagogů a psychologů, kteří jsou se žáky v každodenním kontaktu. • Zvýšení počtu krajských koordinátorů, kteří zajišťují odborné poradenství v oblasti péče o žáky se specifickými potřebami školám, rodičům a ostatním pedagogickým pracovníkům. • Podpora zvýšení počtu institucí zaměřujících se na péči o děti se specifickými potřebami.
Název indikátorů k hodnocení cíle	Indikátor zatím nebyl stanoven
Správce cíle	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Brna

Problémový okruh 3	Péče o děti se specifickými potřebami
Cíl 3.3	Společně sdílet školního logopeda, školního psychologa, speciálního pedagoga, kariérového poradce a další podpůrné profese a pozice, které mohou pomoci dětem se specifickými potřebami
Popis cíle	V uplynulém období byla přijata řada opatření na podporu vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. K nejvýraznějším patřilo zajištění podpůrných služeb asistenta pedagoga v případě individuální i skupinové integrace žáků ve školách hlavního vzdělávacího proudu. Bylo podporováno vytváření školských poradenských pracovišť přímo ve školách. V materiální oblasti byly podporovány bezbariérové přístupy do škol a kompenzační pomůcky.
Hlavní opatření	Tento cíl je v porovnání s jinými zatím v raném stádiu příprav, jeho adekvátní rozpracování bude vyžadovat řadu dalších jednání a analýz.
Název indikátorů k hodnocení cíle	3.3 - Počet speciálních pedagogů v ORP Brno
Správce cíle	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy Magistrátu města Brna

3.2.4. Indikátory

Problémový okruh	Nedostatečné provázání kapacit škol s demografickým vývojem a jejich kvalita		
Číslo indikátoru	1		
Název indikátoru	Počet odmítnutých dětí do MŠ v Brně		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Eva Kalová		
Roky	2009/2010	2017	2020
Plán		780	520
Skutečnost	1 519		
Popis měřítka:	<p>Poptávka po umístění v mateřských školách v současné době převyšuje nabídku. Na zvyšující se podíl dětí v populaci reagují každým rokem zvyšující se kapacity brněnských mateřských škol. Předpokládalo se, že jde o časově omezený jev (baby-boom) a že se počty dětí v předškolním věku v příštích letech opět sníží. Zatím se tak nestalo a každým rokem schází v mateřských školách místa.</p>		
Metodika a výpočet:	Souhrnný počet všech dětí, které nejsou v daný školní rok přijaty do MŠ v Brně z důvodu omezených kapacit.		
Zdroj čerpání dat:	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy MMB		

Cíl	Alternativní způsoby navyšování kapacit MŠ		
Číslo indikátoru	1.1		
Název indikátoru	KAPACITA MŠ		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Eva Kalová		
Roky	2013/2014	2017/2018	2020/2021
Plán		11 500	11 400
Skutečnost	11 452		
Popis měřítka:	<p>Na základě prognóz demografického vývoje a expertního odhadu lze konstatovat, že počet dětí v MŠ bude do budoucna stagnovat. V horizontu 10 let začne počet mírně klesat. Pokles však bude velmi pozvolný, protože výpadek v počtu dětí z Brna bude nahrazován dětmi z rodin, které se nově přistěhují do Brna. Kapacita MŠ bude na tento trend reagovat, ovšem vždy s určitým zpožděním, které nelze nikdy zcela predikovat, a tudíž eliminovat.</p>		
Metodika a výpočet:	Souhrnný počet všech míst v mateřských školách v Brně.		
Zdroj čerpání dat:	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy MMB		

Cíl	Zvýšit kvalitu vzdělávání v BMO		
Číslo indikátoru	1.2		
Název indikátoru	Přímé náklady na předškolní vzdělávání		
Měrná jednotka	Kč		
Správce měřítka	Ing. Eva Kalová		
Roky	2013	2017	2020
Plán		400 000 000	420 000 000
Skutečnost	388 616 000		
Popis měřítka:	Kvalita vzdělávání je z velké části závislá na výdajích na vzdělávání. Financování školství je podhodnocené, je třeba do budoucna zvýšit náklady na vzdělávání.		
Metodika a výpočet:	Suma přímých nákladů na předškolní vzdělávání z rozpočtové evidence Ministerstva financí.		
Zdroj čerpání dat:	Vlastní šetření Kanceláře strategie města		

Problémový okruh	Péče o mimořádně nadané žáky		
Číslo indikátoru	2		
Název indikátoru	Počet mimořádně nadaných žáků		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Eva Kalová		
Roky	2010/2011	2016/2017	2019/2020
Plán		300	400
Skutečnost	205		
Popis měřítka:	V Jihomoravském kraji je zastoupení identifikovaných mimořádně nadaných dětí poměrně vysoké, druhé nejvyšší po hlavním městě Praze. Ve školním roce 2010/2011 bylo identifikováno 205 mimořádně nadaných a v celé republice 1088 žáků. Z šetření také vyplývá, že nejvíce nadaných žáků bylo identifikováno na prvním stupni základní školy a dále v předškolním vzdělávání.		
Metodika a výpočet:	V krajích působí krajští koordinátoři, kteří zajišťují odborné poradenství v oblasti péče o nadané žáky školám, rodičům i ostatním pedagogickým pracovníkům. Koordinátoři zaškolují další pedagogické pracovníky, zejména další psychology, ale také speciální pedagogy a učitele škol.		
Zdroj čerpání dat:	Strategie rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje		

Cíl	Soustavné vzdělávání pedagogů, speciálních pedagogů a psychologů s cílem dosažení aktivnějšího vyhledávání a identifikace mimořádně nadaných žáků		
Číslo indikátoru	2.1		

Název indikátoru	Počet proškolených pedagogů, speciálních pedagogů a psychologů		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Eva Kalová		
Roky	2012/2013	2016/2017	2019/2020
Plán			
Skutečnost			
Popis měřítka:	V současné době neprobíhá systémové měření tohoto indikátoru. Je vhodné rozpoutat diskusi na téma vhodnosti měření tohoto indikátoru na příslušné pracovní skupině.		
Metodika a výpočet:			
Zdroj čerpání dat:			

Problémový okruh	Péče o děti se specifickými potřebami		
Číslo indikátoru	3		
Název indikátoru	Počet ZŠ pro žáky se zdravotním postižením		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Eva Kalová		
Roky	2013	2017	2020
Plán		3	3
Skutečnost	4		
Popis měřítka:	Ukazatel vypovídá částečně o sledovaném problémovém okruhu. Mezi specifické potřeby lze rovněž zařadit zdravotní postižení.		
Metodika a výpočet:	Součet všech ZŠ pro žáky se zdravotním postižením za ORP Brno. Do budoucna je vhodné, aby se jejich počet nezvyšoval a aby byli žáci spíše integrováni do běžných tříd (přičemž je zřejmé, že od určitého stupně zdravotního postižení již není integrace možná, proto je vhodné, aby minimum těchto škol existovalo a bylo adekvátně financováno).		
Zdroj čerpání dat:	Vlastní šetření Kanceláře strategie města		

Cíl	Podpora integrace jednotlivých žáků se zdravotním postižením do tříd		
Číslo indikátoru	3.1		
Název indikátoru	Počet speciálních tříd		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Eva Kalová		
Roky	2012/2013	2016/2017	2019/2020
Plán		30	25
Skutečnost	37		
Popis měřítka:	Od školního roku 2005/2006 se počet speciálních tříd snižuje, což		

	odpovídá procesu integrace žáků se zdravotním postižením do běžných tříd (příčemž je opět zřejmé, že od určitého stupně zdravotního postižení již není integrace možná, proto je vhodné, aby minimum těchto tříd existovalo a bylo adekvátně financováno).
Metodika a výpočet:	Součet všech speciálních tříd ze všech škol za celé ORP.
Zdroj čerpání dat:	Vlastní šetření Kanceláře strategie města

Cíl	Společně sdílet školního logopeda, školního psychologa, speciálního pedagoga, kariérového poradce a další podpůrné profese a pozice, které mohou pomoci dětem se specifickými potřebami		
Číslo indikátoru	3.3		
Název indikátoru	Počet speciálních pedagogů v ORP Brno		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Eva Kalová		
Roky	2012/2013	2016/2017	2019/2020
Plán		44	54
Skutečnost	34		
Popis měřítka:	Je žádoucí, aby počet speciálních pedagogů vzdělaných v oblasti péče o děti se specifickými potřebami, stoupal.		
Metodika a výpočet:	Součet všech speciálních pedagogů za celé ORP Brno.		
Zdroj čerpání dat:	Vlastní šetření		

Stručné shrnutí hlavních cílů v území

Ve správním obvodu ORP Brno je vhodné za oblast školství řešit následující cíle:

- co se týká mateřských škol, je nutné pro zvýšení kapacit hledat alternativní způsoby jejich navyšování, např. formou kontejnerové přístavby nebo zprovozněním nevyužitých objektů, případně zřizováním přípravných tříd. Dále je nutné se zabývat kvalitou předškolního vzdělávání;
- co se týká základních škol, je vhodné soustavně vzdělávat pedagogy za účelem aktivnějšího vyhledávání mimořádně nadaných žáků. Dále je třeba podporovat integraci žáků se zdravotním postižením do tříd, jakožto i vzdělávat zaměstnance PPP v této oblasti. Vhodným cílem je rovněž společné sdílení školních logopedů, psychologů a dalších podpůrných profesí, které mohou pomoci dětem se specifickými potřebami.

3.3. Pravidla pro řízení strategie (implementační pravidla)

3.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Řídící skupina v oblasti základního školství pro projekt Meziobecní spolupráce je zároveň Řídící skupinou „Konkurenceschopnost a vzdělávání“ v rámci tvorby Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro uplatnění nástroje ITI. Činnost pracovní skupiny nebude ukončena schválením strategie, ale její setkávání bude pokračovat i nadále v horizontu každých cca 6 měsíců.

Složení řídící skupiny		
	MMB	
Úsek hospodářský	Ing. Hana Řepová	repova.hana@brno.cz
OI	Ing. Jan Kaucký	kaucky.jan@brno.cz
OŠMT	Mgr. Martin Jelínek	jelinek.martin@brno.cz
	PhDr. Marie Klusoňová	klusonova.marie@brno.cz
	JMK	
ORR	Ing. Pavel Fišer, Ph.D.	fiser.pavel@kr-jihomoravsky.cz
OŠMT	JUDr. Hana Poláková	polakova.hana@kr-jihomoravsky.cz
	ORP v zázemí	
OŠMT – Kuřim	Vojtěch Novotný	vojta@zamekkurim.cz
OŠMT - Rosice	Mgr. Josef Smékal	tajemnik@mesto.rosice.cz
OŠMT – Šlapanice (+ KMOS)	Dr. Filip Chvátal	chvatal@slapanice.cz
OŠMT – Slavkov u Brna	Ing. Ivan Charvát	starosta@meuslavkov.cz
OŠMT - Židlochovice	Ing. Jan Vitula	vitula@zidlochovice.cz
RHK	Ing. Petr Bajer	bajer@rhkbrno.cz
KHK	Mgr. Petr Kostík	khkjm@khkjm.cz
RRA – Regionální rozvojová agentura	JUDr. Vladimír Gašpar	vladimir.gaspar@rrajm.cz
	Ing. Jan Hladík	jan.hladik@rrajm.cz

Czechinvest	Patrik Reichl	patrik.reichl@czechinvest.org
JIC	Mgr. Petr Chládek	chladek@jic.cz
Centrum vzdělávání všem	Mgr. Hana Rozprýmová	rozprymova@vzdelavanivsem.cz
	Zuzana Kříbková	info@annojmkk.cz
	KMOS – meziobecní spolupráce	
Slavkov u Brna (Křenovice)	Jaromír Konečný	starosta@obec-krenovice.cz
Kuřim	Bc. Jana Švédová	jana.svedova@tiscali.cz
Židlochovice	Mgr. Jana Richterová	richterova@zidlochovice.cz
Rosice	PhDr. Ludvík Vaverka	vaverka@mikroregionkahan.cz
Pohořelice	Ing. Martin Braun	martin.braun@pohorelice.cz
Pohořelice	Ing. Ivana Kohútová	ivana.kohutova@pohorelice.cz

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát nad tím, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Alternativní způsoby navyšování kapacit mateřských škol	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy MMB
1.2	Zvýšit kvalitu předškolního vzdělávání v BMO	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy MMB
2.1	Vzdělávání zaměstnanců pedagogicko-psychologických poraden a pedagogických pracovníků	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy MMB
3.1	Podpora integrace jednotlivých žáků se zdravotním postižením do tříd	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy MMB
3.3	Společně sdílet školního logopeda, školního psychologa, speciálního pedagoga, kariérového poradce a další podpůrné profese a pozice, které mohou pomoci dětem se specifickými potřebami	Odbor školství, mládeže a tělovýchovy MMB

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1	Počet odmítnutých dětí do MŠ v Brně	Kancelář strategie města – Koordinátor regionální spolupráce
1.1	Kapacita MŠ	Kancelář strategie města – Koordinátor regionální spolupráce
1.2	Přímé náklady na předškolní vzdělávání	Kancelář strategie města – Koordinátor regionální spolupráce
2	Počet mimořádně nadaných žáků	Kancelář strategie města – Koordinátor regionální spolupráce
2.1	Počet speciálních pedagogů v ORP Brno	Kancelář strategie města – Koordinátor regionální spolupráce
3	Počet ZŠ pro žáky se zdravotním postižením	Kancelář strategie města – Koordinátor regionální spolupráce
3.1	Počet speciálních tříd	Kancelář strategie města – Koordinátor regionální spolupráce
3.3	Počet speciálních pedagogů v ORP Brno	Kancelář strategie města – Koordinátor regionální spolupráce

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 3.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.-3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního	manažer s využitím podkladů	každoročně v 1.-2.

plánu za předchozí rok	od gestorů indikátorů a správců cílů	čtvrtletí
Projednáni vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

3.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizací projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídící skupině. Řídící skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

3.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, postupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Příklad harmonogramu procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

Čtvrtletí	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava		■												
Realizace					■									
Vyhodnocení									■					
Akční plán na r. 2017														
Příprava					■									
Realizace									■					
Vyhodnocení											■			

Akční plán může být vypracován pomocí tabulky, která obsahuje číslo cíle, ke kterému se projekt váže, název projektu, orientační rozpočet, zdroj financování, harmonogram, nositel projektu, aktuální stav připravenosti.

Vzor tabulky akčního plánu

Cíl	Název projektu	Náklady	Zdroj financování	Termín realizace	Nositel projektu	Připravenost

Do tabulky se uvádějí následující informace:

Cíl – název a číslo cíle stanoveného ve strategii, k němuž se projekt váže

Název projektu – konkrétní název projektu či aktivity, která naplňuje (spolu s dalšími) daný cíl

Náklady – orientační finanční objem projektu; vzhledem k tomu, že se jedná o první hrubou verzi akčního plánu, je samozřejmé, že se ve většině případů bude jednat o odhad nákladů (stanovený expertním odhadem či na základě zkušenosti s obdobnými projekty). V dalších verzích akčního plánu budou náklady upřesňovány.

Zdroj financování – snahou je co nejefektivnější hospodaření, proto je vhodné uvést vhodný zdroj financování z konkrétního dotačního zdroje (národní granty, evropské fondy apod.). V tom případě je nutné do akčního plánu uvést také podíly financování (např. 85 % dotace, 15 % rozpočet DSO). Tam, kde budou projekty již dostatečně konkrétní, je možné hledat příslušnou dotační možnost v připravovaných operačních programech Evropských strukturálních a investičních fondů. Tam, kde je od počátku zřejmé, že zdrojem financování nemůže být žádný dotační program, je vhodné do zdroje financování uvést rozpočet té organizace, která financování projektu plánuje (konkrétní obec, více obcí, dobrovolný svazek obcí).

Termín realizace – jedná se o další údaj, který je v této fázi orientační a předpokládá se jeho postupné upřesňování. Pokud se jedná o víceleté projekty, je nutné uvést alespoň roky jeho

realizace, vhodnější však je uvést i měsíce (zejména u akcí, které budou realizovány v rámci jednoho roku).

Nositel projektu – uvádí se subjekt, který bude mít realizaci projektu na starosti. V případě DSO to většinou bude svazek obcí, v případě neformální spolupráce obcí může jít o jednu konkrétní obec, která bude mít zodpovědnost za zpracování žádosti o dotaci a její realizaci, na jejímž území se bude projekt realizovat, která bude organizovat výběrové řízení apod. Samozřejmě se počítá s aktivní účastí ostatních obcí, nositel je však tzv. lead-partnerem.

Připravenost – pro doplnění informací o reálnosti projektu, přesnosti jeho rozpočtu a načasování je vhodné uvést, v jakém stavu se projekt nachází. Většinou se stručně uvádí, zda se jedná o projekt ve fázi záměru, nebo zda již byla vytvořena studie, která jej blíže popisuje. Dalšími milníky může být zpracovaná projektová dokumentace, vydané stavební povolení či vybraný zhotovitel na základě výběrového řízení.

Pokud bude cíl naplňován po dobu několika let, je možné do akčního plánu uvést také orientační **zásobník projektů/aktivit** (samostatná tabulka ve stejné struktuře), které nejsou financovatelné z rozpočtu příštího roku, ale s nimiž se uvažuje v dalších letech. Takový zásobník by byl pouze orientační a sloužil by jako jeden z podkladů pro sestavování akčních plánů na další roky. Je vhodný z toho důvodu, že při případných personálních změnách bude na jednom místě zaznamenáno, s čím projektový tým počítal jako s aktivitami vhodnými k realizaci za účelem dosažení cíle. Veškeré údaje by byly v tom případě orientační (harmonogram, náklady) a upřesňovaly by se při sestavování dalšího akčního plánu na následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje po realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho **vyhodnocení**. V rámci vyhodnocení budou posouzeny jednotlivé projekty, které byly navrženy v akčním plánu k realizaci.

U zrealizovaných projektů bude posouzeno především to, zda byly udrženy náklady, které byly v akčním plánu orientačně uvedeny, a souladu skutečného harmonogramu s předpokládaným. V případě odchylek budou vyhodnoceny důvody, proč k nim došlo. Z takto učiněných vyhodnocení by měly být přijaty adekvátní závěry (např. do budoucna zpřesnit odhady nákladů, zaměřit se na kvalitu výběrových řízení s důrazem na minimalizaci víceprací, při nastavování harmonogramu brát v potaz rizika, která mohou projekt zbrzdit apod.).

Zároveň je nutné znovu vyhodnotit, jak se vyvinuly hodnoty indikátorů po realizaci projektů. Tím dojdeme k dílčímu závěru, zda zrealizované projekty jsou vzhledem k vytyčeným cílům efektivní a účinné. V případě, že se hodnoty indikátorů nevyvíjejí příznivým směrem, je nutné přemýšlet o přehodnocení projektů, které jsou naplánovány k plnění cílů.

U nezrealizovaných projektů je nutné analyzovat důvody, proč k realizaci nedošlo (do akčního plánu by měly vstupovat jen reálné projekty a aktivity).

3.4. Závěr a postup zpracování

3.4.1. Shrnutí

Lze konstatovat, že oblast školství a předškolního vzdělávání je ve městě Brně velmi dobře dlouhodobě teoreticky zpracovávána. Existuje mnoho plánů a strategií na řešení různých témat v této oblasti. Jejich existence má své opodstatnění, jelikož ve městě této velikosti dochází ke kumulaci problémů týkajících se školství. Nedávný nárůst počtu dětí způsobuje převis poptávky po mateřských školách nad nabídkou. Pokud nedojde k provázání škol s demografickým vývojem, bude nadále docházet k tomu, že jeden z rodičů bude muset zůstat s dítětem déle doma. To v extrémních případech může vést až k suburbanizaci a odlivu mladých rodin do okolních měst a vesnic. Již dnes je Brno jedním z věkově nejstarších měst a odliv mladých lidí by jeho situaci ještě zhoršil.

Vzhledem k přetrvávajícímu nárůstu počtu dětí v mateřských školách je třeba i v dalších letech uvažovat o možnostech zvyšování počtu míst pro děti předškolního věku. Do budoucna se rovněž musí počítat s tím, že se tyto demograficky silné ročníky přesunou do základních škol, kde může rovněž docházet k nedostatku kapacit.

Opatření by proto měla vést k propojení kapacit mateřských i základních škol s demografickým vývojem a zároveň k efektivnímu vzdělávání pedagogických pracovníků, čímž dojde k efektivnější identifikaci mimořádně nadaných dětí a k integraci postižených dětí do běžných tříd.

3.4.2. Popis postupu tvorby strategie

- Tvorba analytické části kapitoly (sběr dat, komentáře, zpracování připomínek atd.) – červen až září 2014
- Tvorba návrhové části kapitoly
 - o Problémové okruhy (září 2014)
 - o Cíle (říjen 2014)
 - o Indikátory (listopad 2014)
- Finalizace kapitoly (prosinec 2014 až březen 2015)
- Paralelně probíhala celá řada upřesňujících jednání k tématu (po celou dobu zpracování strategie)

3.5. Přílohy

Vazba na Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) - prioritní osa 3 (PO 3) Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání

Na základě jednání s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy – odborem přípravy Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání - najdou uplatnění některé výstupy souhrnných dokumentů projektu meziobecní spolupráce v podporovaných oblastech a aktivitách prioritní osy 3 „Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání“, jako např. podpora budování kapacit pro inkluzivní vzdělávání, vytváření kapacit pro rozvoj základních pre/gramotností v mateřských a základních školách, podpora budování kapacit pro pedagogický leadership na úrovni školy a území včetně rozvoje spolupráce školy, rodičů a mimoškolního vzdělávání, nebo podpora krajského akčního plánování s vazbou na místní akční plány.

Vazba na Operační program Integrovaný regionální operační program (IROP) – specifický cíl 2.4

Uplatnění najdou některé výstupy souhrnných dokumentů projektu meziobecní spolupráce a to zejména v oblastech budování infrastruktury mateřských škol, podpora krajského akčního plánování s vazbou na místní akční plány s potřebami rozvoje infrastruktury pro podporu polytechnického vzdělávání nebo připojení k internetu, anebo konektivita celých škol.

Seznam zkratk

BT	běžná třída
ČR	Česká republika
DDM	dům dětí a mládeže
MC	mateřské centrum
MF	Ministerstvo financí
MM	magistrát města
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství a tělovýchovy
ONIV	ostatní neinvestiční výdaje
ORP	obec s rozšířenou působností
RUD	rozpočtové určení daní
ŠD	školní družina
SO	správní obvod
ST	speciální třída
SVČ	středisko volného času
ŠJ	školní jídelna
ŠK	školní klub
ZŠ	základní škola
ZUŠ	základní umělecká škola

4. Téma 2.: sociální služby

4.1. Analytická část: definice a analýza řešených problémů

4.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Z pohledu obcí je zajištění sociální péče jednou z významných aktivit, kterou v rámci výkonu samostatné působnosti plní. Tato oblast je velmi široká, finančně náročná a je neustále kladen důraz na zvyšování kvality těchto služeb. Co se týče financování, veřejné zdroje zcela určitě nebudou přibývat, zatímco počet uživatelů těchto služeb bude, vzhledem k demografickému vývoji, spíše narůstat.

Při reformě veřejné správy, konkrétně při ukončení činnosti okresních úřadů k 31. 12. 2002, například převzaly mnohé obce zřizovatelské kompetence k části pobytových zařízení pro seniory a osoby se zdravotním postižením. Do dnešní doby se neustále potýkají s problémy financování těchto zařízení. V rámci sociální reformy bylo také přeneseno břemeno zajištění poskytování sociálních služeb ve zvýšené míře na obce, a to bez dostatečného finančního zajištění.

Vývoj společnosti a demografický vývoj vyžadují kvalitativní změnu sociálních služeb a flexibilitu jejich spektra. Takto zásadní a rozsáhlé změny vyžadují dlouhodobá koncepční řešení, která berou v úvahu i širší souvislosti. Z tohoto důvodu je oblast sociálních služeb vhodným tématem pro spolupráci obcí. Společně lze nastavit efektivnější systém nejen z pohledu ekonomického, ale také humánního.

Meziobecní spolupráce na tomto poli může přinést vhodné strategie k řešení sociální problematiky, může vhodným způsobem podpořit přirozený rozvoj regionu – místního území. Obec je v této oblasti nejen v postavení poskytovatele a subjektu, který finančně přispívá ostatním poskytovatelům sociálních služeb, ale také koordinátora spolupráce s neziskovým sektorem, podnikatelskými strukturami a zájmovými sdruženími. Vhodně nastavenými strategiemi, programy, projekty je možné předejít sociální exkluzi některých skupin obyvatel, podpořit sociální začlenění již vyloučených skupin a saturovat oprávněné potřeby cílových skupin.

Nezanedbatelným bonusem spolupráce v regionu může být rozvoj tzv. sociální ekonomiky, jejíž koncept přináší nová a moderní řešení aktuálních témat, kterými jsou například integrace osob sociálně vyloučených, rozvoj místních zdrojů apod. Jeden z předpokladů, z nichž sociální ekonomika vychází, je, že stát není schopen finančně ani organizačně zajistit všechny sociální potřeby občanů. Sociální ekonomika je sociálně odpovědná, podporuje sociální soudržnost, směřuje k boji proti chudobě a sociální exkluzi.

Vzhledem k finanční náročnosti a proměnlivosti požadavků na spektrum sociálních služeb je žádoucí, aby byla vytvořena optimální síť sociálních služeb v regionu odpovídající skutečným potřebám. V této oblasti je celá řada problémů a témat, které je vhodné řešit společně, v rámci meziobecní spolupráce. Nemusí se však vždy jednat přímo o sociální služby ve smyslu zákona o sociálních službách, neoddiskutovatelný přínos je i v rozvoji služeb návazných či souvisejících. Smyslem projektu rozvoje meziobecní spolupráce není tvorba komunitních plánů rozvoje sociálních služeb nebo jejich nahrazování. Cílem je najít vhodné téma pro meziobecní spolupráci, které přispěje k místnímu rozvoji, aniž by byly narušeny již funkční principy či schémata.

Základní legislativa

V roce 2006 byly schváleny zákony, které zásadním způsobem transformovaly sociální oblast a poskytování sociálních služeb v ČR. V současné době je poskytování sociálních služeb v České republice upraveno těmito základními právními předpisy:

- 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, kterým jsou upraveny podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé situaci prostřednictvím sociálních služeb a příspěvku na péči. Kromě toho zákon upravuje podmínky pro vydání oprávnění k poskytování sociálních služeb, výkon veřejné správy v této oblasti, včetně kontroly kvality poskytovaných sociálních služeb, předpoklady pro výkon činností v sociálních službách a předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka.

- vyhláška MPSV č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, v níž je mj. stanoven rozsah úkonů poskytovaných v rámci základních činností u jednotlivých druhů sociálních služeb, maximální výše úhrad za poskytování některých sociálních služeb, způsob hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby, obsah a hodnocení plnění standardů sociálních služeb atd.

4.1.2. Popis sociálních služeb ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj

Brno je z hlediska počtu svých obyvatel druhým největším městem České republiky. Brno je přirozeným centrem Jihomoravského kraje a vytváří svoji metropolitní oblast, kde žije cca 600 000 obyvatel, což dělá z Brna hlavní spádové centrum s širokou paletou služeb, sociální služby nevyjímaje. Stejně jako v jiných městech a obcích, i v Brně sociální problematika zahrnuje především oblast sociální pomoci a sociálních služeb. Systém sociální pomoci v Brně musí reagovat na řadu ekonomických, demografických a sociálních změn. Vedle tradičně ohrožených skupin (seniory, zdravotně postižení občané, děti a mládež) narůstá v souvislosti s důsledky ekonomické krize a dalších společenských změn a reforem potřeba péče o další skupiny obyvatelstva, které jsou ohroženy sociální exkluzí (osamělí rodiče s dětmi v tísní, osoby v nepříznivé sociální situaci, migranti, Romové, drogově závislí, mládež s výchovnými problémy, bezdomovci). Narůstají problémy s bydlením zejména u mladých rodin a seniorů, značným problémem je zadlužování se rodin a jednotlivců, které přináší negativní sociální důsledky.

Tabulka 4.1: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci ORP

Druh zařízení sociálních služeb	
Centra denních služeb	1
Denní stacionáře	2
Týdenní stacionáře	1
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
Domovy pro seniory	11
Domovy se zvláštním režimem	4
Chráněné bydlení	0
Azylové domy	1
Domy na půl cesty	0
Zařízení pro krizovou pomoc	2
Nízkoprahová denní centra	0
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	6
Noclehárny	0
Terapeutické komunity	1
Sociální poradny	20
Sociálně terapeutické dílny	2
Centra sociálně rehabilitačních služeb	6
Pracoviště rané péče	3
Intervenční centra	0
Služby následné péče	0
Ostatní	39
celkem	100

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb.

Ze všech typů zařízení sociálních služeb je podle Registru poskytovatelů sociálních služeb v ORP Brno nejvíce sociálních poraden a domovů pro seniory. I přesto však jejich počet není dostatečný a velká část poptávky po těchto službách není uspokojena. Naopak registr vykazuje nejméně služeb jako je chráněné bydlení, domy na půl cesty, nízkoprahová denní centra, noclehárny, intervenční centra a služby následné péče.

Je však důležité poznamenat, že data v tabulce se neshodují s daty uvedenými v databázi ČSÚ. Důvodem je odlišná metodika zpracování dat, která byla doporučena pověřeným kontaktním orgánem projektu. Rozdíl spočívá především v případě, že jedno zařízení poskytuje více typů služeb. V takovém případě, bylo zařízení zařazeno pouze do jedné kategorie podle převládajícího typu služby. Pevládající typ služby byl zhodnocen na základě kapacity daného zařízení.

Počet zařízení poskytujících více typů služeb: 56

Výčet zařízení zařazen do kategorie "Ostatní": 39

- kontaktní centra - 2
- osobní asistence - 5
- pečovatelská služba - 11
- sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče - 3
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi - 3
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením - 8
- terénní programy - 4
- telefonická krizová pomoc - 2
- odlehčovací služby - 1

V případě, že zařízení poskytuje více služeb, bylo zařazeno do kategorie podle převládajícího typu služby.

Konkrétní názvy jsou:

Armáda spásy v ČR	Domov pro seniory Vychodilova, příspěvková organizace
Asociace pomáhající lidem s autismem APLA - JM o.s.	DOTYK II, o.p.s.
BETÁNIE - křesťanská pomoc	Drom, romské středisko
Centrum Kociánka	Fond ohrožených dětí
Centrum naděje a pomoci o.s.	Hewer - občanské sdružení
Centrum pro rodinu a sociální péči	Hospic sv. Alžběty o.p.s.
Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně-Chrlicích	IQ Roma servis, o.s.
Centrum sociálních služeb, příspěvková organizace	Liga vozíčkářů
Český klub nedoslýchavých HELP	Lotos - doléčovací centrum, o.p.s.
Diakonie ČCE - středisko v Brně	LUMINA
Diecézní charita Brno	Maltéžská pomoc
Domov pro seniory Kociánka, příspěvková organizace	Na počátku, o.p.s.
Domov pro seniory Mikuláškovo nám., příspěvková organizace	NADĚJE, o.s.
Domov pro seniory Okružní, příspěvková organizace	LORM - Společnost pro hluchoslepy
Domov pro seniory Podpěrova, příspěvková organizace	Občanské sdružení Anabell
Domov pro seniory Věstonická, příspěvková organizace	Občanské sdružení LOGO
	ParaCENTRUM Fenix
	Persefona o.s.
	Petrov - občanské sdružení pro práci s dětmi a mládeží brněnské diecéze
	PRÁVO NA ŽIVOT
	Ratolest Brno

ROZKOŠ bez RIZIKA
Sanus Brno
Sdružení pěstounských rodin
Sdružení Podané ruce, o.s.
Sdružení Práh
Sdružení VELETA, o.s.
Slezská diakonie
SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově
postížené
SOZE
Společenství Romů na Moravě
Romano jekhetaniben pre Morava
Statutární město Brno
Svaz tělesně postižených v České republice, o.s.
městská organizace Brno
Svaz tělesně postižených v ČR, o.s. Okresní
organizace Brno – venkov
Teen Challenge International ČR
TRIADA - Poradenské centrum, o.s.
TyfloCentrum Brno, o.p.s.
Unie neslyšících Brno, o.s.,

Tabulka 4.2**Do kategorie ostatní byly zařazeny tyto typy zařízení:**

kontaktní centra	A Kluby ČR, o.p.s., Sdružení Podané ruce, o.s.
osobní asistence	Asociace pomáhající lidem s autismem APLA - JM o.s., Domov pro mne, o.s., Hewer - občanské sdružení, Maltéžská pomoc, ParaCENTRUM Fenix
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče	Centrum lékařské péče spol. s r.o., Nemocnice Milosrdných bratří p.o., Psychiatrická nemocnice Brno
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Centrum pro rodinu a sociální péči, Fond ohrožených dětí, HoSt Home - Start Česká republika
sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	Česká unie neslyšících, Český klub nedoslýchavých HELP, KONTAKT bB - občanské sdružení pro studium, rehabilitaci a sport bez bariér, Pretium o.s., SNN v ČR Centrum denních služeb pro sluchově postižené, Svaz tělesně postižených v České republice, o.s. městská organizace Brno, Svaz tělesně postižených v ČR, o.s. Okresní organizace Brno - venkov, TyfloCentrum Brno, o.p.s.
terénní programy	Drom, romské středisko, Občanské sdružení Romodrom, ROZKOŠ bez RIZIKA, Společenství Romů na Moravě, Romano jekhetaniben pre Morava
telefonická krizová pomoc	Modrá linka, o.s., Persefona o.s.,
odlehčovací služby	Oblastní spolek Českého červeného kříže Brno-město

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Tabulka níže obsahuje přehled jednotlivých typů zařízení sociálních služeb působících v rámci ORP Brno a jejich počty. Avšak na rozdíl od tabulky 4.1, která byla zpracována podle Registru poskytovatelů sociálních služeb, byla tabulka 4.3 vytvořena na základě vlastního šetření, a to za účelem zmapování výčtu zařízení sociálních služeb, které na území ORP skutečně působí (tj. nejen ta, jejichž zařízení zde sídlí).

Z těchto je v Brně nejvíce zastoupena služba sociálního poradenství, nejméně zařízení pro krizovou pomoc, nízkoprahová denní centra, terapeutické komunity a intervenční centra.

Tabulka 4.3: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP)

Druh zařízení sociálních služeb	
Centra denních služeb	12
Denní stacionáře	12
Týdenní stacionáře	3
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	7
Domovy pro seniory	17

Domovy se zvláštním režimem	7
Chráněné bydlení	6
Azylové domy	12
Domy na půl cesty	3
Zařízení pro krizovou pomoc	2
Nízkoprahová denní centra	2
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	11
Noclehárny	4
Terapeutické komunity	1
Sociální poradny	39
Sociálně terapeutické dílny	4
Centra sociálně rehabilitačních služeb	14
Pracoviště rané péče	5
Intervenční centra	1
Služby následné péče	3
Ostatní	72
celkem	237

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Ve srovnání s daty v tabulce, která byla vytvořena na základě Registru poskytovatelů sociálních služeb, pozorujeme, že počet zařízení sociálních služeb, které na území ORP skutečně působí, je minimálně stejný, avšak ve většině případů až mnohonásobně převyšuje počet těch, jejichž zařízení zde sídlí. Detailní rozdíly v počtech dle Registru poskytovatelů sociálních služeb a počtech získaných vlastním šetřením jsou pro větší přehlednost uvedeny v tabulce níže.

Tabulka 4.4: Srovnání počtů jednotlivých typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci ORP dle Registru poskytovatelů sociálních služeb a dle vlastního šetření

Druh zařízení sociálních služeb	Počet dle Registru poskytovatelů sociálních služeb	Počet získaný vlastním šetřením
Centra denních služeb	1	12
Denní stacionáře	2	12
Týdenní stacionáře	1	3
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1	7
Domovy pro seniory	11	17
Domovy se zvláštním režimem	4	7
Chráněné bydlení	0	6
Azylové domy	1	12
Domy na půl cesty	0	3
Zařízení pro krizovou pomoc	2	2
Nízkoprahová denní centra	0	2
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	6	11
Noclehárny	0	4
Terapeutické komunity	1	1

Sociální poradny	20	39
Sociálně terapeutické dílny	2	4
Centra sociálně rehabilitačních služeb	6	14
Pracoviště rané péče	3	5
Intervenční centra	0	1
Služby následné péče	0	3
Ostatní	39	72
celkem	100	237

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Tabulka 4.5: Zařízení sociálních služeb se sídlem působících v rámci ORP

pořadové číslo	název zařízení	typ zařízení	zřizovatel zařízení	sídlo zařízení (ORP)
1.	Villa Martha	domovy se zvláštním režimem	BETÁNIE - křesťanská pomoc o.s.	Hrušovany u Brna (Brno-venkov)
2.	Dům na půli cesty	domy na půli cesty	Sdružení pěstounských rodin	Pohořelice (Brno-venkov)
3.	Občanské sdružení LOGO	raná péče	Občanské sdružení LOGO	Prostějov
4	Denní stacionář Božetěchova	denní stacionáře	Ruka pro život o.s.	Praha-Karlín
5	Terapeutická komunita Podcestný mlýn	terapeutické komunity	Sdružení Podané ruce, o.s.	Dačice

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Data byla vyplněna na základě informací z Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2013-2015.

Do kategorie ostatní byla zařazena:

- osobní asistence - 8
- pečovatelská služba - 14
- průvodcovské a předčitatelské služby - 1
- podpora samostatného bydlení - 1
- odlehčovací služby - 14
- telefonická krizová pomoc - 2
- tlumočnické služby - 2
- kontaktní centra - 3
- sociálně akviziční služby pro rodiny s dětmi - 10
- sociálně akviziční služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením - 10
- terénní programy - 7

Údaje o zařízeních se sídlem mimo Brno-město byly stanoveny na základě dokumentu: Adresář organizací působících v sociální oblasti ve městě Brně

Tabulka 4.6: Počet jednotlivých typů sociálních služeb

	Druh sociální služby	
	Sociální poradenství	20

Služby sociální péče	Osobní asistenství	5
	Pečovatelská služba	11
	Tísňová péče	0
	Průvodcovské a předčitatelské služby	0
	Podpora samostatného bydlení	0
	Odlehčovací služby	1
	Centra denních služeb	1
	Denní stacionáře	2
	Týdenní stacionáře	1
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
	Domovy pro seniory	11
	Domovy se zvláštním režimem	4
	Chráněné bydlení	0
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	3
Služby sociální prevence	Raná péče	3
	Telefonická krizová pomoc	2
	Tlumočnické služby	0
	Azylové domy	1
	Domy na půl cesty	0
	Kontaktní centra	2
	Krizová pomoc	2
	Intervenční centra	0
	Nízkoprahová denní centra	0
	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	6
	Noclehárny	0
	Služby následné péče	0
	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	3
	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	8
	Sociálně terapeutické dílny	2
	Terapeutické komunity	1
	Terénní programy	4
Sociální rehabilitace	6	

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb

Data byla opět zpracována dle doporučené metodiky, tedy zařazení zařízení poskytujícího více typů služeb pouze do jedné kategorie, a to podle převládajícího typu služby. Pevládající typ služby byl zhodnocen na základě kapacity daného zařízení.

Počet jednotlivých typů sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytující služby pro obyvatele ORP)

Jak v tabulce můžeme vidět, dle Registru poskytovatelů sociálních služeb jsou ze služeb sociální péče v Brně nejvíce zastoupeny pečovatelské služby a domy pro seniory. Naopak není zde žádná tísňová péče, průvodcovské a předčitatelské služby, podpora samostatného bydlení ani chráněné bydlení.

Co se týče služeb sociální prevence, z těch Brno nejvíce disponuje sociálně aktivizačními službami pro seniory a osoby se zdravotním postižením, nejméně tlumočnickými službami, domy na půl cesty, intervenčními centry, nízkoprahovými denními centry, noclehárnami a službami následné péče.

Tabulka 4.6.A: Počet jednotlivých typů sociálních služeb

	Druh sociální služby	
	Sociální poradenství	39
Služby sociální péče	Osobní asistenství	8
	Pečovatelská služba	14
	Tísňová péče	0
	Průvodcovské a předčitatelské služby	1
	Podpora samostatného bydlení	1
	Odlehčovací služby	14
	Centra denních služeb	12
	Denní stacionáře	12
	Týdenní stacionáře	3
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	7
	Domovy pro seniory	17
	Domovy se zvláštním režimem	7
	Chráněné bydlení	6
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	0
	Služby sociální prevence	Raná péče
Telefonická krizová pomoc		2
Tlumočnické služby		2
Azylové domy		12
Domy na půl cesty		3
Kontaktní centra		3
Krizová pomoc		2
Intervenční centra		1
Nízkoprahová denní centra		2
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež		11
Noclehárny		4
Služby následné péče		3
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi		10
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením		10
Sociálně terapeutické dílny		4
Terapeutické komunity		1
Terénní programy		7
Sociální rehabilitace	14	

Zdroj: Vlastní šetření

Data byla vyplněna na základě informací z Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2013-2015.

Z dat získaných vlastním šetřením vidíme, že ze služeb sociální péče v Brně najdeme nejvíce služeb sociálního poradenství, naopak žádné služby tísňové péče ani sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče. Ze služeb sociální prevence jsou nejvíce zastoupeny služby sociální rehabilitace a nejméně služby intervenčních center a terapeutických komunit.

V tabulce níže opět uvádíme srovnání dat získaných z Registru poskytovatelů sociálních služeb a vlastním šetřením. Opět vidíme, že počet naprosté většiny poskytovaných služeb je dle vlastního

šetření stejný nebo podstatně vyšší než dle Registru poskytovatelů sociálních služeb. Výjimku tvoří pouze sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče, kterých je dle vlastního šetření méně.

Tabulka 4.6.B: Srovnání počtů jednotlivých typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci ORP dle Registru poskytovatelů sociálních služeb a dle vlastního šetření

	Druh sociální služby	Počet dle Registru poskytovatelů sociálních služeb	Počet získaný vlastním šetřením
	Sociální poradenství	20	39
Služby sociálně péče	Osobní asistenství	5	8
	Pečovatelská služba	11	14
	Tísňová péče	0	0
	Průvodcovské a předčitatelské služby	0	1
	Podpora samostatného bydlení	0	1
	Odlehčovací služby	1	14
	Centra denních služeb	1	12
	Denní stacionáře	2	12
	Týdenní stacionáře	1	3
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1	7
	Domovy pro seniory	11	17
	Domovy se zvláštním režimem	4	7
	Chráněné bydlení	0	6
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	3	0
	Služby sociální prevence	Raná péče	3
Telefonická krizová pomoc		2	2
Tlumočnické služby		0	2
Azylové domy		1	12
Domy na půl cesty		0	3
Kontaktní centra		2	3
Krizová pomoc		2	2
Intervenční centra		0	1
Nízkoprahová denní centra		0	2
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež		6	11
Noclehárny		0	4
Služby následné péče		0	3
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi		3	10
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením		8	10
Sociálně terapeutické dílny		2	4
Terapeutické komunity		1	1
Terénní programy		4	7
Sociální rehabilitace	6	14	

V tabulce níže nalezneme počty zařízení sociálních služeb členěných dle zřizovatele. Vidíme, že v ORP Brno se jakožto zřizovatel nejvíce angažuje obec a jiní zřizovatelé, mezi které patří sdružení, svazy, obecně prospěšná činnost, zájmová sdružení a právnické osoby.

Tabulka 4.7: Počet zařízení sociálních služeb dle zřizovatele

Druh služby	zřizovatel					
	MPSV	kraj	obec	církev	FO	jiný
Posuzovaný správní obvod	Brno-město					
Typ zařízení sociálních služeb						
Centra denních služeb	0	0	1	0	0	0
Denní stacionáře	0	0	0	0	0	2
Týdenní stacionáře	1	0	0	0	0	0
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1	0	0	0	0	0
Domovy pro seniory	0	0	7	1	0	3
Domovy se zvláštním režimem	0	0	3	0	0	1
Chráněné bydlení	0	0	0	0	0	0
Azylové domy	0	0	0	0	0	1
Domy na půl cesty	0	0	0	0	0	0
Zařízení pro krizovou pomoc	0	0	1	0	0	1
Nízkoprahová denní centra	0	0	0	0	0	0
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	0	0	0	1	0	5
Noclehárny	0	0	0	0	0	0
Terapeutické komunity	0	0	0	0	0	1
Sociální poradny	0	0	0	1	0	19
Sociálně terapeutické dílny	0	0	0	0	0	2
Centra sociálně rehabilitačních služeb	0	0	0	0	0	6
Pracoviště rané péče	0	0	0	1	0	2
Intervenční centra	0	0	0	0	0	0
Služby následné péče	0	0	0	0	0	0
Ostatní	1		3	3	1	31
celkem	3	0	15	7	1	74

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb

Do kategorie "Jiný" byly zařazeny tyto typy zřizovatelů:

- Sdružení, svaz
- Obecně prospěšná činnost
- Zájmové sdružení
- PO

Do kategorie "MPSV" byly zařazeny tyto typy zřizovatelů:

- stát

V následující tabulce opět nacházíme počty sociálních služeb dle zřizovatele, tentokrát však tříděny navíc i podle typu sociální služby. Opět zde hlavní roli hraje obec a jiní zřizovatelé.

Tabulka 4.7.A: Počet sociálních služeb dle zřizovatele

typ sociální služby	Obce s počtem obyvatel	MPVS	kraj	obec	církev	FO	jiný
	Posuzovaný správní obvod	Brno-město					
	typ sociální služby						
	Sociální poradenství	0	0	0	1	0	19
Služby sociální péče	Osobní asistenství	0	0	0	0	0	5
	Pečovatelská služba	0	0	1	2	1	7
	Tísňová péče	0	0	0	0	0	0
	Průvodcovské a předčitatelské služby	0	0	0	0	0	0
	Podpora samostatného bydlení	0	0	0	0	0	0
	Odlehčovací služby	0	0	0	0	0	1
	Centra denních služeb	0	0	1	0	0	0
	Denní stacionáře	0	0	0	0	0	2
	Týdenní stacionáře	1	0	0	0	0	0
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1	0	0	0	0	0
	Domovy pro seniory	0	0	7	1	0	3
	Domovy se zvláštním režimem	0	0	3	0	0	1
	Chráněné bydlení	0	0	0	0	0	0
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče	1	0	1	0	0	1
Služby sociální prevence	Raná péče	0	0	0	1	0	2
	Telefonická krizová pomoc	0	0	0	0	0	2
	Tlumočnické služby	0	0	0	0	0	0
	Azylové domy	0	0	0	0	0	1
	Domy na půl cesty	0	0	0	0	0	0
	Kontaktní centra	0	0	0	0	0	2
	Krizová pomoc	0	0	1	0	0	1
	Intervenční centra	0	0	0	0	0	0
	Nízkoprahová denní centra	0	0	0	0	0	0
	Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	0	0	0	1	0	5
	Noclehárny	0	0	0	0	0	0
	Služby následné péče	0	0	0	0	0	0
	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	0	0	0	1	0	2
	Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	0	0	0	0	0	8
	Sociálně terapeutické dílny	0	0	0	0	0	2
	Terapeutické komunity	0	0	0	0	0	1
	Terénní programy	0	0	1	0	0	3
	Sociální rehabilitace	0	0	0	0	0	6
celkem	3	0	15	7	1	74	

Zdroj: Registr poskytovatelů sociálních služeb

Do kategorie "Jiný" byly zařazeny tyto typy zřizovatelů:

- Sdružení, svaz
- obecně prospěšná činnost

- zájmové sdružení
- PO

Data o dobrovolnické činnosti nelze jednoznačně určit. Dobrovolnictví se nachází mimo klasické registrované sociální služby dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, tudíž je evidováno jen okrajově. Brno je univerzitním městem, a tak se nabízí velký potenciál v dobrovolnické činnosti organizací. Organizace využívají tedy dobrovolníky, krátkodobě či nahodile, ale spíše v menších počtech (2-3 dobrovolníky). Obecně lze říci, že občas nějakého dobrovolníka využívá většina organizací, ale co se týče požadavků pro vyplnění tabulek, lze označit za odpovídající pouze tři organizace (Dobrovolnické centrum Motýlek, Dobrovolnickém centru Ratolest a Dobrovolnickém centru Diecézní Charity Brno).

Tabulka 4.8: Zaměření dobrovolnických projektů v letech 2010, 2011 a 2012

pomoc:	Počet projektů		
	2010	2011	2012
nezaměstnaným	1	2	2
osobám sociálně slabým	1	1	1
osobám zdravotně postiženým	0	2	1
příslušníkům národnostních menšin	0	0	1
imigrantům	0	0	0
osobám po výkonu trestu odnětí svobody	0	0	0
osobám drogově závislým	0	0	0
osobám trpícím domácím násilím	0	0	0
při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase	1	1	1
při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách	1	0	1
při ochraně a zlepšování životního prostředí	1	1	4
při péči o zachování kulturního dědictví	0	1	0
pořádání kulturních akcí	0	0	0
při sbírkových charitativních akcích	1	0	1
uskutečňování rozvojových programů	0	0	0

Zdroj: Data MV

Oblast dobrovolnické služby mnohdy zahrnuje více kategorií. Nelze určit, která je převažující, proto byl projekt zařazen podle první jmenované.

2012

- pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, pomoci při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase, pomoci při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí: 1
- pomoc při ochraně a zlepšování životního prostředí a pomoc při péči o zachování kulturního dědictví: 1
- pomoc osobám sociálně slabým, pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase: 1
- pomoc příslušníkům národnostních menšin, imigrantům a pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase: 1
- pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím a pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase: 1

2011

- pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům a pomoci při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase: 1
- pomoc osobám zdravotně postiženým a seniorům: 1
- pomoc osobám sociálně slabým a zdravotně postiženým: 1
- pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím a pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase: 1
- pomoc osobám zdravotně postiženým, pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase: 1

2010

- pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím a pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase: 1
- pomoc osobám sociálně slabým, pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase: 1

Vývoj zaměření dobrovolnických projektů v posledních třech letech je pro lepší přehlednost uveden v tabulce výše. Dobrovolnictvím zatím vůbec nebyly zaměřeny oblasti pomoci imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím, pořádání kulturních akcí a uskutečňování rozvojových programů.

4.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy

Vzhledem k velmi rozvinutému procesu komunitního plánování v Brně, který se značným způsobem promítá do sociální oblasti, byly na základě rozhovorů s odborníky z Odboru sociální péče definovány níže uvedené cílové skupiny. Tyto skupiny se nepatrně liší od doporučeného vzoru cílových skupin definovaných projektem Meziobecní spolupráce, ale vzhledem k tomu, že s těmito cílovými skupinami pracuje také hlavní sociolog Kanceláře strategie města, v rámci zachování kontinuity pracujeme rovněž s těmito cílovými skupinami.

a. Analýza cílových (dotčených) skupin

Č	Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
1	Senioři	Informace o dostupných sociálních službách a jejich finanční dostupnost	Finanční náročnost, špatná dopravní dostupnost, strach z nových věcí, nízká flexibilita, vyloučení ze společnosti	telefon, pošta, individuální osobní kontakt, tiskoviny, prostřednictvím jejich dětí	dostatečná informovanost seniorů o všech aktivitách a problémech spojených s jejich problémy, seznámení s prostředím zařízení, efektivní depistáž
2	Osoby s tělesným postižením	Dostatečná kapacita bezbariérové městské dopravy, bezbariérové instituce, větší dostupnost sociální služby osobní asistence, volnočasových a edukačních aktivit	Finanční náročnost, špatný zdravotní stav, nízká mobilita, vyloučení ze společnosti	telefon, pošta, elektronická pošta, individuální osobní kontakt, tiskoviny, prostřednictvím jejich příbuzných, internet	dostatečná informovanost tělesně postižených o všech aktivitách spojených s jejich problémy, finanční prostředky na podporu bezbariérovosti města
3	Osoby s mentálním kombinovaným postižením a autismem	Kombinovaná zařízení nabízející sociální i zdravotní služby, větší informovanost o adekvátních službách, širší nabídka chráněného bydlení	Finanční náročnost, chybějící nabídka služeb, vyloučení ze společnosti	individuální osobní kontakt prostřednictvím jejich asistentů, rodičů/dětí	zvýšení počtu asistentů, širší nabídka služeb, dostatečná informovanost, finanční prostředky
4	Osoby se smyslovým postižením	Větší ochota zaměstnavatelů zaměstnat tuto cílovou skupinu	Komunikační bariéry, vyloučení ze společnosti, finanční náročnost péče	individuální osobní kontakt, telefon, pošta, elektronická pošta, web	širší nabídka služeb, dostatečná informovanost, finanční prostředky

5	Osoby s duševním onemocněním	Větší nabídka chráněného bydlení pro osoby s psychotickým onemocněním, lepší krizová péče, více zařízení nízkoprahového typu	Komunikační bariéry, vyloučení ze společnosti, finanční náročnost péče	individuální osobní kontakt, telefon, pošta, elektronická pošta, web	širší nabídka služeb, dostatečná informovanost, finanční prostředky
6	Děti a mládež do 26 let	Systematická poradenská sociální pomoc, dostatečná nabídka ekonomicky dostupného bydlení, umístění na trhu práce	Problém uplatnění na trhu práce, finanční náročnost,	individuální osobní kontakt, telefon, pošta, elektronická pošta, web, sociální sítě	širší nabídka služeb, dostatečná informovanost, finanční prostředky
7	Rodiny s dětmi	Lepší nabídka sociálně a ekonomicky dostupného bydlení, bezplatné právní a ekonomické poradenství, rozšíření Family Pointů	Problém uplatnění na trhu práce - rigidita trhu práce, Finanční náročnost,	individuální osobní kontakt, telefon, pošta, elektronická pošta, web, sociální sítě,	širší nabídka služeb, dostatečná informovanost, finanční prostředky, efektivní depistáž
8	Osoby ohrožené extrémním sociálním vyloučením	Lepší nabídka sociálně a ekonomicky dostupného bydlení, prodloužení otevírací doby nocleháren,	Problém uplatnění na trhu práce, zvyšování osob závislých na sociálních dávkách, Finanční náročnost,	individuální osobní kontakt, telefon, pošta, elektronická pošta, web, sociální sítě,	efektivní depistáž, dostatečná informovanost, finanční prostředky, aktivity přispívající k flexibilitě pracovního trhu
9	Osoby závislé na omamných a psychotropních látkách a gambleři	Systematická poradenská sociální pomoc, dostatečná nabídka ekonomicky dostupného bydlení, umístění na trhu práce	Problém uplatnění na trhu práce, zvyšování osob závislých na sociálních dávkách, Finanční náročnost,	terapeutická skupina, individuální osobní kontakt, telefon, pošta, elektronická pošta, web	služby pro cílovou skupinu, prevence, vyhláška regulující hazard, efektivní depistáž

b. Analýza rizik – registr rizik v oblasti

Název rizika	Hodnocení rizika	Název opatření ke	Vlastník rizika
--------------	------------------	-------------------	-----------------

	Pravděpodobnost (P)	Dopad (D)	V = P*D	snížení významnosti rizika	
Finanční riziko					
Nedostatek financí na běžný provoz a zajištění služeb	4	4	16	zajištění kvalitního finančního managementu sociálních služeb	obec, zřizovatelé zařízení
Nedostatek financí na investice a vybavení	4	3	12	kvalitní rozpočet, schopnost čerpání financí z fondů EU, multizdrojové financování	obec, zřizovatelé zařízení
Nedostatek financí na platy	4	5	20	stabilní politická situace, multizdrojové financování	obec, zřizovatelé zařízení
Organizační riziko					
Špatné rozmístění nabídky služeb v rámci území	2	2	4	kvalitní územní a strategické plánování ve spojitosti s demografickými a suburbanizačními trendy	obec včetně jejich MČ
nedostatečná nabídka služeb vzhledem k demografickému vývoji	5	4	20	zpracování kvalitních demografických prognóz a jejich aplikace v praxi	obec včetně jejich MČ
nedostatečné využití statutu sociálního bydlení městskými částmi (tj. nedostatečná kapacita)	4	4	16	zvýznamnění tématu mezi politickou, odbornou i laickou veřejností	obec včetně jejich MČ
nedostatek soukromých subjektů poskytujících sociální služby	3	3	9	podpora sociálního podnikání ze strany veřejné správy	obec včetně jejich MČ, podnikatelé, stát
Právní riziko					
nerozvinuté sociální podnikání	2	2	4	legislativní opora	stát, obec včetně jejich MČ, podnikatelé
Reformy, které zhorší podmínky pro rozvoj sociálních služeb	3	5	15	stabilita právního prostředí a prováděcího systému	Stát, Obce daného území

Technické riziko					
Špatný technický stav budov	3	3	9	dobře zpracovaný rozpočet s dostatečným objemem financí na technická zajištění provozu zařízení s ohledem na aktuální stav a stáří budov	Obce, zřizovatelé
Zastaralé či nevyhovující vybavení	3	3	9	dobře zpracovaný rozpočet s dostatečným objemem financí na vybavení, schopnost čerpat peníze z fondů EU	Obce, zřizovatelé
Věcné riziko					
Nedodržování standardů kvality v sociálních službách	4	5	20	vymahatelnost standardů kvality	stát, kraj, obec
Nedostatečná informovanost o nabídce sociálních služeb	3	4	12	finanční prostředky na propagaci služeb, vhodně nastavené informační kanály vzhledem k cílovým skupinám	stát, kraj, obec, zřizovatelé
Personální rizika (kvalifikace, fluktuace, ...)	3	3	9	motivace pracovníků, nabídka dalšího vzdělávání, možnost seberealizace, odpovídající pracovní ohodnocení	stát, kraj, obec, zřizovatelé

Stupeň významnosti rizika, který byl vypočítán jako součin pravděpodobnosti výskytu rizika a bodového ohodnocení jeho dopadu, vidíme pro jednotlivá rizika v tabulce výše. Nejvýznamnějšími riziky v jednotlivých kategoriích jsou následující: finanční riziko – nedostatek financí na platy, organizační riziko – nedostatečná nabídka služeb vzhledem k demografickému vývoji, právní riziko – reformy, které zhorší podmínky pro rozvoj sociálních služeb, technické riziko – zde jsou obě rizika stejně významná – špatný technický stav budov i zastaralé či nevyhovující vybavení, věcné riziko – nedodržování standardů kvality v sociálních službách. Celkově ze všech rizik jsou nejvýznamnější riziko nedostatku financí na platy, riziko nedostatečné nabídky služeb vzhledem k demografickému vývoji a riziko nedodržování standardů kvality v sociálních službách.

c. Další potřebné analýzy

4.1.4. SWOT analýza oblasti

Silné stránky	Slabé stránky
ochota Brna řešit sociální problémy občanů	nedostatečné využití statutu sociálního bydlení městskými částmi (tj. nedostatečná kapacita)
existence pokročilého procesu komunitního plánování sociálních služeb	kumulace sociálně patologických jevů v Brně

široká paleta aktivit nad rámec komunitního plánování sociálních služeb (Plán aktivního stárnutí, aktivity v rámci WHO sítě zdravých měst, HELPS - projekt zaměřený na bydlení znevýhodněných osob atd.)	nerozvinuté sociální podnikání
politická podpora bydlení pro znevýhodněné skupiny osob (statut sociálních a startovacích bytů)	vysoká míra nezaměstnanosti v porovnání s průměrem ČR
diverzita sociálních zařízení a sociálních služeb	nedostatek soukromých subjektů poskytujících sociální služby
zkušenosti města s velkým integrovaným projektem IPRM IOP zaměřeným na problémovou zónu města	nízká různorodost nabídky alternativních forem bydlení (sdílené byty, komunitní bydlení atd.)
rovnoměrné geografické rozmístění sociálních zařízení	vysoké náklady na bydlení
kvalifikovaná pracovní síla na MMB	
kvalitně zpracované strategické dokumenty (komunitní, strategický plán atd.)	
Příležitosti	Hrozby
Implementace strategických dokumentů ze sociální oblasti	stárnutí populace
rozvoj sociálního podnikání	ghettoizace problémových lokalit
zvýšení povědomí o nabídce sociálních služeb (zejm. terénních a ambulantních)	sociální polarizace obyvatelstva města ("rozevírání nůžek") s hrozbou fyzického úpadku lokalit
deinstitucionalizace poskytování sociálních služeb	negativní důsledky gentrifikace (ještě vyšší vyloučení některých skupin obyvatelstva)
větší spolupráce subjektů působících v Brněnské metropolitní oblasti na poli sociálních služeb	nedostatečná připravenost projektů
reurbanizace	nevyužití finančního potenciálu ESIF
gentrifikace	pokračující suburbanizace (disproporce mezi místem nabídky a poptávky sociálních služeb a z toho plynoucí důsledky na financování sociálních služeb)
efektivní využití ESIF	vysoká hodnota indexu stárí
rozvoj dobrovolnictví	
propojení zdravotních a sociálních služeb	
rozvoj a podpora zdravotní prevence (zdravý životní styl)	

4.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Brno je z hlediska počtu svých obyvatel druhým největším městem České republiky. Žije zde cca 380 000 osob s trvalým pobytem a dalších 100 – 150 tisíc osob je v Brně denně přítomno nad rámec trvale bydlícího obyvatelstva. Brno je přirozeným centrem Jihomoravského kraje a vytváří svoji metropolitní oblast, kde žije cca 600 000 obyvatel, což dělá z Brna hlavní spádové centrum s širokou paletou služeb, sociální služby nevyjímaje. Stejně jako v jiných městech a obcích, i v Brně sociální problematika zahrnuje především oblast sociální pomoci a sociálních služeb. Cílem sociální pomoci je kompenzace nepřiměřených sociálních důsledků nerovností ve schopnostech a možnostech lidí a

důsledků různých znevýhodnění i neúspěšnosti na trhu práce, a to formou poskytování sociálních dávek a /nebo sociálních služeb.

Systém sociální pomoci v Brně musí reagovat na řadu ekonomických, demografických a sociálních změn. Vedle tradičně ohrožených skupin (senioři, zdravotně postižení občané, děti a mládež) narůstá v souvislosti s důsledky ekonomické krize a dalších společenských změn a reforem potřeba péče o další skupiny obyvatelstva, které jsou ohroženy sociální exkluzí (osamělí rodiče s dětmi v tísní, osoby v nepříznivé sociální situaci, migranti, Romové, drogově závislí, mládež s výchovnými problémy, bezdomovci). Narůstají problémy s bydlením zejména u mladých rodin a seniorů, značným problémem je zadlužování se rodin a jednotlivců, které přináší negativní sociální důsledky.

V Brně je z hlediska sociálních služeb trvale zaznamenávána nepříznivá věková struktura související s výrazně vyšším podílem obyvatel v postproduktivním věku a současně s poklesem podílu dětské složky obyvatelstva (0–14 let). I přes přechodný populační boom v uplynulých letech je zřejmé a populačními prognózami podložené, že se proces stárnutí brněnské populace nezastaví. Podíl seniorů v populaci města je tak výrazně vyšší než v ostatních městech republiky. To vede k následnému zvyšování poptávky po sociálních službách pro seniory, kterou jejich současná kapacita není schopna uspokojit.

Město Brno plánuje dlouhodobě rozvoj sociálních služeb metodou komunitního plánování, tj. za účasti všech, jichž se sociální služby týkají. S plánováním sociálních služeb je úzce spojena spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi působícími v oblasti sociálních služeb. Od března 2012 do února 2014 byl realizován projekt na podporu plánování sociálních služeb v městě Brně, financovaný z Evropského sociálního fondu. Jedním z nejdůležitějších výstupů projektu byl v pořadí již třetí komunitní plán sociálních služeb města Brna, a to na období 2013–2015.

Sociální služby v Brně jsou poskytovány Odborem sociální péče MMB, šesti středisky pečovatelské služby při úřadech městských částí a dvanácti příspěvkovými organizacemi města (Centrum sociálních služeb a 11 domovů pro seniory). Sociální služby poskytuje rovněž řada zařízení provozovaných nestátními organizacemi, které významně rozšiřují nabídku služeb a objem finančních zdrojů v oblasti sociálních služeb. V roce 2014 bylo z rozpočtu města, z kapitoly odboru sociální péče, podpořeno 59 NNO poskytujících registrované sociální služby celkovou částkou 47 200 tis. Kč.

V 19 zařízeních sociálních služeb pro seniory (v městských i nestátních) je v současnosti k dispozici 2 200 lůžek pro trvalý pobyt, odlehčovací služby pro seniory (přechodný pobyt) poskytuje celkem 7 zařízení s více než 100 lůžky. Současná kapacita pobytových a odlehčovacích služeb pro seniory nepostačuje poptávce. Prioritou je především rozvoj terénních a ambulantních služeb pro seniory, který umožní co nejdelší setrvání v přirozeném domácím prostředí. Současné vývojové tendence v sociální oblasti směřují k transformaci pobytových sociálních služeb v jiné typy služeb (tzv. deinstitucionalizace služeb). Důležitá je návaznost služeb tak, aby mohl klient nalézt více druhů služeb na jednom místě. Pečovatelskou službu v domácnostech klientů poskytuje šest středisek městské pečovatelské služby a osm pečovatelských služeb nestátních organizací. V roce 2012 byla v Brně tato služba poskytována cca osmi tisícům klientů.

Pro mentálně postižené děti a mládež jsou určena čtyři městská zařízení pro denní pobyt s celkovou kapacitou 89 míst a tři městská zařízení pro mentálně postižené děti s celoročním pobytem o kapacitě 47 míst. Sociální služby pro mentálně postižené děti a mládež poskytují i nestátní neziskové organizace ve dvou denních stacionářích s celkovou kapacitou 87 míst a v domově pro osoby se zdravotním postižením se 14 lůžky.

Sociální služby pro rodiny s nezaopatřenými dětmi jsou zajišťovány Odborem sociální péče MMB, většinou městských částí, Centrem sociálních služeb a nestátními organizacemi, které provozují manželské a rodinné poradny, stanici pečovatelské služby pro děti, domovy pro matky s dětmi v tísní a krizová centra pro ohrožené děti a mládež. Centrum sociálních služeb, které je příspěvkovou organizací města, provozuje 4 manželské a rodinné poradny, dva azylové domy pro rodiče s dětmi v

krizové situaci s kapacitou 80 lůžek a Středisko sociální pomoci dětem s 12 lůžky. NNO provozují celkem 4 azylové domy pro rodiče s dětmi v krizové situaci s kapacitou 154 lůžek.

Osobám v nepříznivé sociální situaci, ohroženým sociálním vyloučením, jejichž počet v Brně neustále narůstá (v roce 2010 bylo zaznamenáno celkem 1 354 osob bez domova na území města Brna), jsou poskytovány služby v zařízeních města i nestátních organizacích (noclehárny a ubytovny pro bezdomovce, azylové ubytování a domy na půl cesty, střediska výchovné péče pro mladistvé ohrožené sociálně patologickými jevy, nízkoprahové kluby pro neorganizovanou mládež a kontaktní centra). V roce 2013 bylo v evidenci kurátorů odboru sociální péče celkem 2 949 klientů ohrožených sociálním vyloučením.

Město má nedostatečnou kapacitu zařízení pro mentálně postižené dospělé osoby s celoročním pobytem, dále chybí specializovaný domov pro osoby s duševním onemocněním a pro osoby s vícečetnými diagnózami a přetrvává potřeba zřizovat chráněné bydlení pro občany s duševním onemocněním, s nižším stupněm mentálního postižení a s kombinovaným postižením. K prioritám patří i rozvoj asistenčních služeb, podpora odlehčovacích služeb významných zejména pro osoby pečující o zdravotně postižené osoby a seniory.

Na zvyšování celkové informovanosti občanů o nabídce sociálních služeb v Brně se podílí Socio-info centrum MMB, které v roce 2013 poskytlo osobní, telefonické i internetové poradenství téměř 6 tisícům občanům. Pro činnost sociálního informačního centra je využíván informační Portál sociální péče www.socialnipece.brno.cz.

4.2. Návrhová část pro oblast sociálních služeb

4.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Sociální služby“, na jejímž základě byly připraveny Nástinu opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nadefinovaných problémových oblastech v oblasti sociálních služeb.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma sociálních služeb.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných Nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy, které byly podrobeny ověření ve fokusních skupinách. Fokusní skupiny byly složeny ze zástupců z území ORP. Jejich odborné názory byly klíčové pro upřesnění výstupů, které vzešly z analýzy dat, a obohatily tak pohled na téma sociálních služeb.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení.

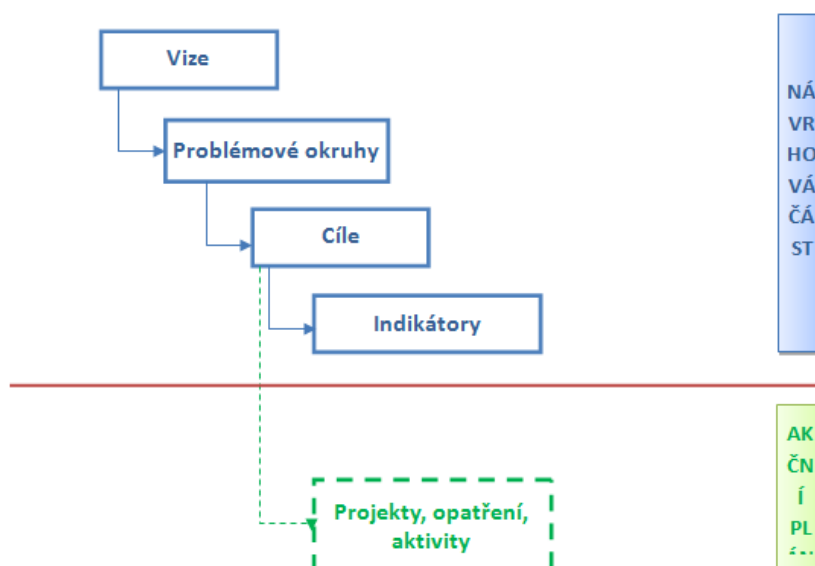
Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro témata sociálních služeb. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných Nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Sociální služby“ je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize	Brněnská metropolitní oblast – prosperující, zdravá a dostupná metropole			
Problémové okruhy	1. Infrastruktura v sociální oblasti		2. Služby v sociální oblasti	3. Vysoká hodnota indexu stáří
Indikátory výsledku	<i>Problémový okruh se shoduje s cílem</i>		<i>Problémový okruh se shoduje s cílem</i>	Index stáří
Cíle	1.1 Zvýšit kapacitu a dostupnost sociálních a návazných služeb pro sociálně vyloučené osoby a osoby ohrožené sociálním vyloučením	1.2 Zvýšit kapacity a dostupnost sociálního bydlení pro potřebné cílové skupiny, vyloučené osoby a osoby ohrožené sociálním	2.1 Rozšířit využití kvalitních sociálních a návazných služeb dle potřeb sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením	3.1 Zvýšit kapacity a dostupnost specifických forem bydlení pro seniory – CoHousing

		vyloučením		
Indikátory výstupu	Počet zařízení sociálních služeb	Počet podporovaných sociálních bytů	Průzkum SPOKOJENOST OBYVATEL A NÁVŠTĚVNÍKŮ MĚSTA ZA SLEDOVANÉ OBDOBÍ – oblast sociálních služeb	Počet bytů se zvláštním určením

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

4.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Vize rozvoje Brněnské metropolitní oblasti je formulována jako výrok, který vyjadřuje žádoucí budoucí stav, jehož má být naplněním strategie dosaženo. K naplnění vize dojde ve střednědobém až dlouhodobém časovém rámci (tj. vize nemusí být naplněna bezprostředně po ukončení projektu a k jejímu naplnění nevede pouze tato strategie). Strategie spočívající na 2 pilířích je nástinem „cesty“, kterou dojde k naplnění vize.

Brněnská metropolitní oblast – prosperující, zdravá a dostupná metropole

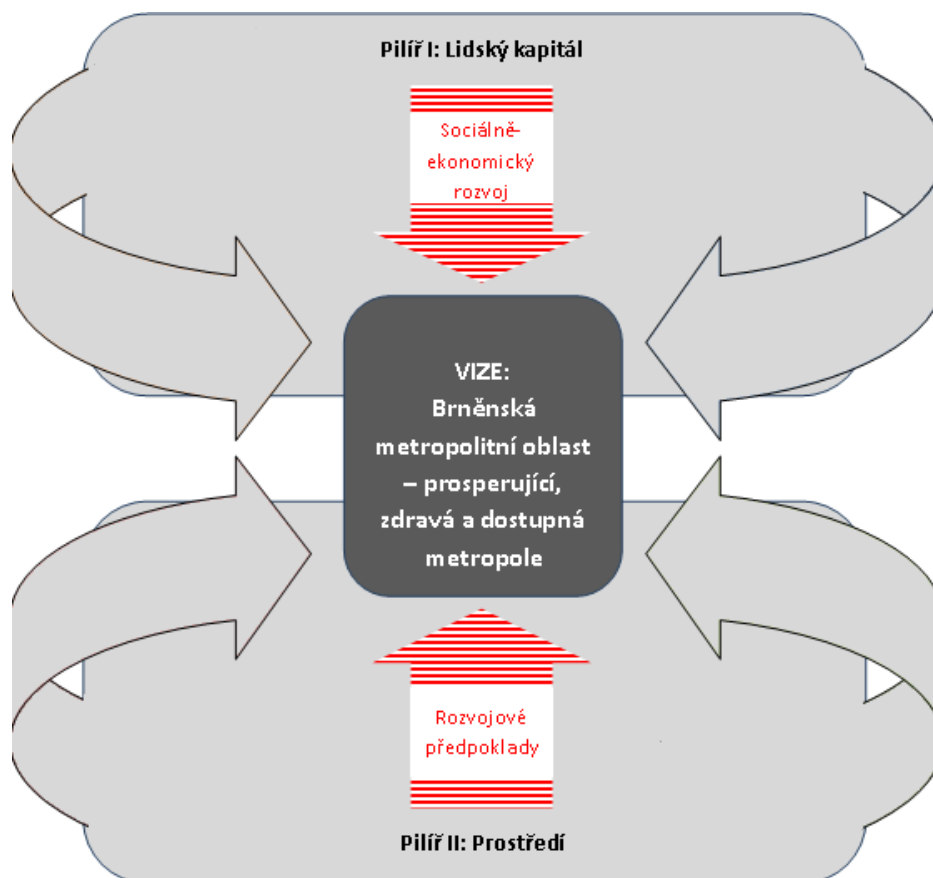
Rozšiřující komentář k vizi:

Brněnská metropolitní oblast překoná administrativní hranice jednotlivých obcí a klíčové komplexní problémy z oblasti dopravy, životního prostředí, vzdělávání a trhu práce i sociální oblasti řeší integrovaným způsobem a ve vzájemné koordinaci. Tam, kde je to účelné, při tom vhodně využívá evropských strukturálních a investičních fondů. Tím vzniká žádaný synergický efekt a dochází k efektivnímu nakládání s veřejnými prostředky.

Strategie zahrnuje 2 pilíře, které jsou pro budoucí rozvoj BMO nezbytné:

- I. Lidský kapitál provázaný s nezbytnou sociální soudržností a posílením konkurenceschopnosti regionu jako složky sociálně-ekonomického rozvoje oblasti
- II. Prostředí zahrnující infrastrukturu, vybavenost regionu a životní prostředí jako nezbytné předpoklady pro sociálně-ekonomický rozvoj oblasti

Obrázek: Logický rámec vize a pilířů strategie

Nástin možných variantních návrhů v sociální oblasti

Protože je sociální problematika velmi provázanou oblastí, jsou i tři vytipované problémové okruhy navzájem související. Hlavní příčinnou problémových okruhů a zároveň i hrozba do budoucna, je zvyšující se index stáří.

Problémový okruh 1: Infrastruktura v sociální oblasti

Věcné argumenty a širší kontext

Oblast infrastruktury v sociální oblasti se dlouhodobě potýká s nedostatečným financováním. I když podíl seniorů na populaci je ve městě Brně velmi vysoký, řešení tohoto problému se nedostává pozornosti. Jistou nadějí může být další programové období EU, kde se očekávají vysoké finanční alokace na tuto oblast. Téměř zcela chybí také sociální infrastruktura pro osoby bez domova a hlavně pro osoby postižené chorobami (zejména kožní nemoci). Nedostatečná je i infrastruktura pro řešení sociálně-patologických jevů jako je alkoholismus nebo například gamblerství. Bohužel osob postiženými těmito jevy přibývá, což se nedá říci o robustnosti sociální infrastruktury pro tuto oblast.

Příčiny problému

Příčinou nedostatku infrastruktury v sociální oblasti je zejména nedostatek financí a také fakt, že sociální oblast nebývá vnímána jako prorůstový faktor pro hospodářství, ale spíše jako takové „nutné

zlo“ při sestavování rozpočtů a plánování strategických projektů. V Brně je z hlediska sociálních služeb trvale zaznamenávána nepříznivá věková struktura související s výrazně vyšším podílem obyvatel v postproduktivním věku a současně s poklesem podílu dětské složky obyvatelstva (0–14 let). I přes přechodný populační boom v uplynulých letech je zřejmé a populačními prognózami podložené, že se proces stárnutí brněnské populace nezastaví. Podíl seniorů v populaci města je tak výrazně vyšší než v ostatních městech republiky. To vede k následnému zvyšování poptávky po sociálních službách pro seniory, kterou jejich současná kapacita není schopna uspokojit. Situaci také nepomáhá stále se měnící legislativa na národní úrovni. Velkým problémem je pak nedostatečná komunikace těchto problémů ve společnosti.

Důsledky neřešení problému

Protože lze očekávat další velmi výrazné stárnutí populace ve městě Brně, stejně jako další nárůst sociálně-patologických jevů, je velkou příležitostí využití financí z dalšího programového období EU, které bude na tyto oblasti alokovat nemalé prostředky. Neřešením problému by mohla velmi výrazně stoupnout kriminalita. Situaci se stárnutím populace je nutné řešit nejen tvrdou infrastrukturou, ale také měkkými projekty. Tuto skupinu obyvatel je potřebné aktivizovat, stejně tak je potřebné aktivizovat i ostatní věkové skupiny obyvatel, aby došlo k větší integraci seniorů do společnosti, následně pak například ke většímu rodinnému společnému bydlení či k rozvoji jiných alternativních forem bydlení pro tuto skupinu. Při absenci těchto integračních a alternativních cest hrozí v budoucnu přetížení a zhroucení dosavadního „standardního“ systému péče o seniory. Co se týče neřešení sociální infrastruktury pro osoby s postiženími, lze také predikovat zvýšení vyloučení a znevýhodnění těchto osob.

Problémový okruh 2: Služby v sociální oblasti

Věcné argumenty (vč. konkrétních návrhů řešení)

V Brně, stejně jako v celé České republice, lze pozorovat vysoký počet neuspokojených žádostí o sociální službu, a to zejména o služby pro seniory. Dalším velkým problémem je celková nepropojenost sociálních služeb se službami zdravotnickými. Soukromý sektor je slabě motivován k rozvoji podnikání v této oblasti. Žádoucí je také rozšíření služeb pro osoby v nepříznivé sociální situaci, ohrožené sociálním. Zároveň s tímto je dobré zavést školicí kampaň pro pracovníky městských služeb (policisty a řidiče MHD), aby věděli, kam například bezdomovce směřovat. S rozšířením nabídky služeb pochopitelně vzroste i náročnost na personál, což napomůže snížení nezaměstnanosti v Brně a okolních obcích.

Příčiny problému

Příčinnou malé kapacity služeb v sociální oblasti je zejména nedostatek financí a také skutečnost, že sociální oblast nebývá vnímána jako prorůstový faktor pro hospodářství.

V Brně je z hlediska sociálních služeb trvale zaznamenávána nepříznivá věková struktura související s výrazně vyšším podílem obyvatel v postproduktivním věku a současně s poklesem podílu dětské složky obyvatelstva (0–14 let). I přes přechodný populační boom v uplynulých letech je zřejmé a populačními prognózami podložené, že se proces stárnutí brněnské populace nezastaví. Podíl seniorů v populaci města je tak výrazně vyšší než v ostatních městech republiky. To vede k následnému zvyšování poptávky po sociálních službách pro seniory, kterou jejich současná kapacita není schopna

uspokojit. Situaci také nepomáhá stále se měnící legislativa na národní úrovni. Velkým problémem je pak nedostatečná komunikace těchto problémů ve společnosti. Velkým nedostatkem je i celkový přehled a propagace sociálních služeb. Na druhé straně je také zatím znatelná velká pasivita potencionálních odběratelů sociálních služeb.

Důsledky neřešení problému

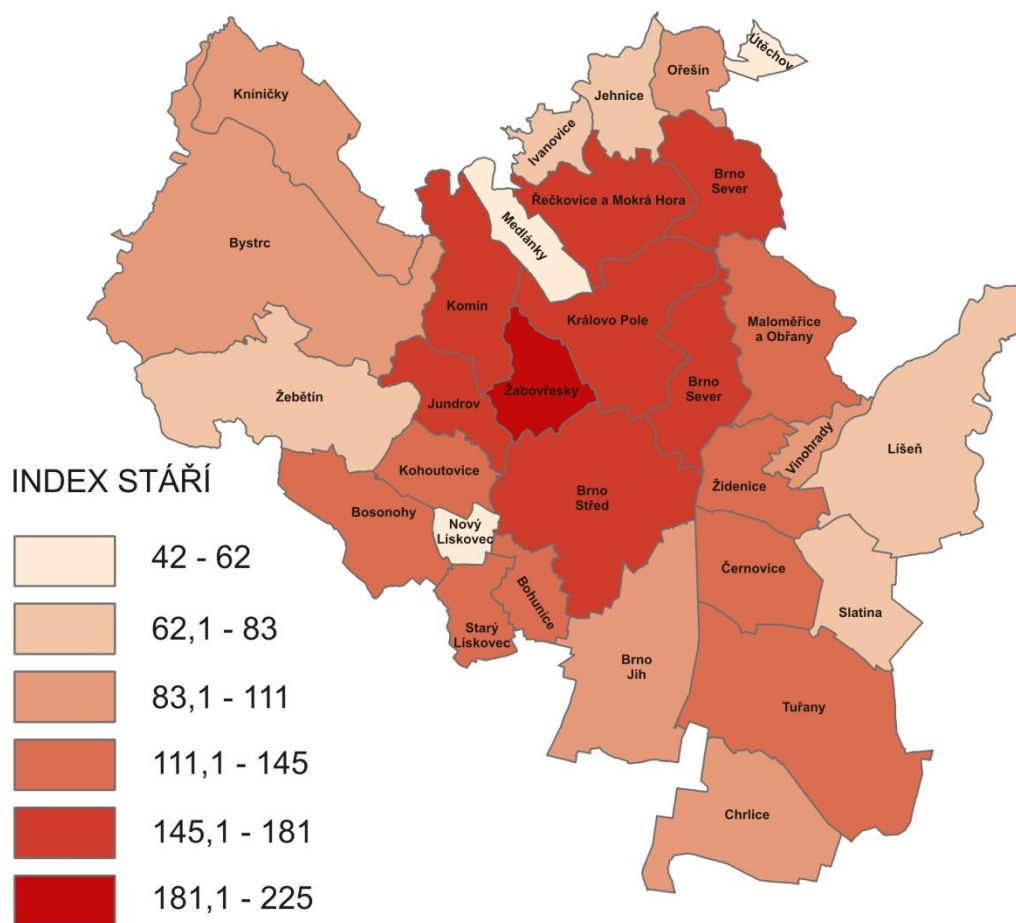
Pokud nebude nabídka sociálních služeb dále rozvíjena a zkvalitňována, hrozí snižování kvality života všem obyvatelům města. Snížení kvality života by mohlo být způsobeno vyšší kriminalitou, rozšířením sociálně-patologických jevů nebo silnou nespokojeností části obyvatel. Velmi mnoho služeb bude v budoucnu spojeno s problematikou bydlení. V krajním případě a neřešením dalšího rozvoje sociálních služeb hrozí vznik vyloučených lokalit či úpadek některých částí města.

Problémový okruh 3: Vysoká hodnota indexu stáří

Věcné argumenty

Ukazatel index stáří porovnává dětskou a seniorskou složku populace. K 31. 12. 2013 připadalo na 100 osob ve věku 0–14 let 136,6 osob ve věku 65+. Na 1 osobu ve věku 0–14 let tedy v daném roce připadlo více než 1,3 obyvatele v seniorském věku. Index stáří se v brněnské populaci stabilně zvyšuje a patří k nejvyšším z indexů stáří velkých měst v celé ČR (stagnace a mírný pokles indexu v roce 2011 byl dán jak nárůstem dětské složky, tak i patrně i korekcí počtu obyvatel vlivem SLBD 2011).

Mapa 4.1: Index stáří

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Příčiny problému

Hlavními příčinami vysokého indexu stáří je jistě silný proces suburbanizace, ale také je to dáno charakterem metodiky získávání dat. Proces suburbanizace znamená přesun obyvatel, jejich aktivit a některých funkcí z jádrového města do zázemí. Jedná se o typický proces rozšiřování území města, který můžeme zaznamenat jak u většiny měst vyspělých zemí, tak v historickém vývoji našich měst. Nejtypičtějšími obyvateli, kteří se suburbanizace účastní, jsou mladí lidé či mladé rodiny s dětmi. Efekt to má potom takový, že v suburbánních zónách je index stáří nízký a v jádrovém území se index stáří zvyšuje.

Protože je index stáří měřen na trvale bydlící obyvatelstvo, může být jeho hodnota v metropoli velikosti Brna dosti nepřesná. Brno je velkým univerzitním centrem, kde se po skončení studia usazuje mnoho absolventů. Tito mladí lidé si často nechávají trvalý pobyt ve svém původním bydlišti (důvodem může být např. výše platby za odpad, psa apod.).

Důsledky neřešení problému

Protože podle populačních prognóz se bude index stáří v jádrovém území Brna dále zvyšovat, je velice žádoucí se na tuto skutečnost dobře připravit. Přizpůsobit se bude muset jak veřejný prostor, tak i

sociální infrastruktura i služby. Pokud by tento trend byl přehlížen a neřešen, může docházet k napětí v některých městských částech, zejména v těch s vysokým indexem stárí. Je žádoucí seniorskou věkovou složku aktivizovat a integrovat je do dění ve městě. Brno není jenom město studentů, ale i seniorů, a je potřebné toho využít.

4.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Na úvod této kapitoly je nutné uvést kontext tvorby cílů v tématu sociální oblast. Na definování cílů mělo vliv mnoho paralelně vznikajících strategií a plánů, jejichž cíle byly v projektu Meziobecní spolupráce v části sociální služby zohledněny. Nespornou výhodou tohoto postupu je široká shoda všech aktérů v území, dokonce i v území celé Brněnské metropolitní oblasti. Všechny cíle a opatření mají tedy pod sebou schované projekty, které mají své nositele, a mnoho z nich je již připraveno k realizaci za pomoci peněz z Evropské unie. Níže uvedené cíle a opatření byly v různých podobách stanoveny již dříve v dokumentech jako Komunitní plán města Brna nebo místní akční plán projektu HELPS. Nejdůležitějším zdrojovým dokumentem byla ovšem Integrovaná strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti, která sociální oblast řešila paralelně s projektem meziobecní spolupráce. Obě dvě strategie jsou tedy provázané a projednané na společných pracovních skupinách, což může realizaci samotných projektů a opatření napomoci, zároveň jsou však samotné cíle obecnější povahy. (nicméně jsou rozpracovány do podrobnějších opatření).

Problémový okruh 1	Infrastruktura v sociální oblasti
Cíl 1.1	Zvýšit kapacitu a dostupnost sociálních a návazných služeb pro sociálně vyloučené osoby a osoby ohrožené sociálním vyloučením
Popis cíle	<p>Nabídka infrastruktury sociálních služeb a návazných služeb v BMO neodpovídá aktuálním a v budoucnosti očekávaným potřebám sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením. Některé druhy sociálních služeb vykazují deficity kapacit, zejména některé terénní a ambulantní služby. Nedostatečné kapacity vykazují zejména služby pro seniory a služby pro osoby se zdravotním postižením (tělesným, duševním či kombinovaným). Chybí také služby připravující tyto osoby ke vstupu (návratu) na trh práce.</p> <p>Na území BMO byla identifikována potřeba dalšího pokračování humanizace a deinstitucionalizace pobytových zařízení a transformace směrem ke komunitním zařízením.</p> <p>Identifikován byl rovněž lokální nedostatek komunitních center poskytujících služby pro mládež ohroženou vyloučením.</p>
Hlavní opatření	<p>Opatření se zaměřuje na rozvoj infrastrukturní sítě sociálních služeb, a to jak terénních, tak ambulantních forem. Podporována jsou rovněž nízkokapacitní pobytová zařízení pro specifické cílové skupiny. Typovými opatřeními jsou:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zřizování nových či rekonstrukce stávajících zařízení pro poskytování

	<p>komunitní péče</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zřizování nových či rekonstrukce stávajících zařízení pro dosažení deinstitucionalizované péče a humanizace zařízení (ve vazbě na schválené transformační plány) • Zřizování infrastruktury pro terénní a ambulantní formy sociálních, zdravotních a návazných služeb pro osoby sociálně vyloučené a osoby ohrožené chudobou či sociálním vyloučením (např. denní stacionáře) • Zřizování nízkokapacitních pobytových forem sociálních, zdravotních a návazných služeb pro osoby sociálně vyloučené a osoby ohrožené chudobou či sociálním vyloučením (např. chráněné bydlení, domovy se zvláštním režimem) • Infrastruktura komunitních center (nízkoprahová centra pro děti a mládež)
Název indikátorů k hodnocení cíle	Viz kap. Indikátory
Správce cíle	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Odbor sociální péče MMB</i>

Problémový okruh 1	Infrastruktura v sociální oblasti
Cíl 1.2	Zvýšit kapacity a dostupnost sociálního bydlení pro potřebné cílové skupiny, vyloučené osoby a osoby ohrožené sociálním vyloučením
Popis cíle	Dochází ke snižování dostupnosti bydlení ve vazbě na deregulaci nájemného a roste počet osob ohrožených ztrátou bydlení. V BMO je nedostatečná nabídka sociálního bydlení. V souladu s Evropským konceptem aktivního začleňování vyloučených osob je nutné zajistit podmínky pro začlenění znevýhodněných osob do společnosti, včetně bydlení. Důležité je, aby nedocházelo k nežádoucí lokální kumulaci sociálního bydlení, proto je vhodné tuto problematiku řešit koncepčně pro širší geografické území.
Hlavní opatření	<p>Opatření se zaměřuje na rozvoj sociálního bydlení, a to pro cílovou skupinu osob sociálně vyloučených či ohrožených sociálním vyloučením (pro osoby v ekonomicky aktivním, tedy produktivním věku). Typovými projekty jsou:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podpora pořízení bytů pro sociální bydlení • Podpora pořízení bytových domů pro sociální bydlení
Název indikátorů	Viz kap. Indikátory

k hodnocení cíle	
Správce cíle	<ul style="list-style-type: none">• <i>Odbor sociální péče MMB</i>

Problémový okruh 2	Služby v sociální oblasti
Cíl 2.1	Rozšířit využití kvalitních sociálních a návazných služeb dle potřeb sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením
Popis cíle	<p>Nabídka infrastruktury sociálních a návazných služeb v BMO neodpovídá aktuálním a v budoucnosti očekávaným potřebám sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením. Některé druhy sociálních služeb vykazují deficity kapacit, zejména některé terénní a ambulantní služby. Nedostatečné kapacity lze pozorovat například u služeb pro osoby s duševním, popř. kombinovaným onemocněním, včetně služeb připravujících tyto osoby ke vstupu (návratu) na trh práce a do společnosti.</p> <p>Vysokou potřebu rozvoje vykazují odlehčovací služby pokrývající potřeby osob pečujících o své rodinné příslušníky (např. dlouhodobě nemocné, seniory, děti s mentálním či kombinovaným postižením).</p>
Hlavní opatření	<p>Opatření se zaměřují na podporu sociálního začleňování vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením v BMO prostřednictvím podpory rozvoje sociálních a návazných služeb. Typovými opatřeními jsou:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podpora sociálních služeb (terénní i ambulantní) • Podpora sociálních služeb pro rodiny a děti • Propojování podpory v oblasti bydlení, zaměstnání, sociální práce a zdravotní péče • Podpora mladým lidem ze sociálně znevýhodněného prostředí při vstupu do samostatného života a na trh práce po ukončení vzdělání • Podpora neformálně pečujících osob, osob pečujících v rámci sdílené péče nebo domácí paliativní péče • Aktivity přispívající k boji s diskriminací • Programy prevence sociálně patologických jevů a prevence kriminality • <i>Programy sekundární a terciární prevence pro osoby ohrožené závislostmi nebo závislé na návykových látkách a pro osoby s chronickým duševním onemocněním</i>
Název indikátorů k hodnocení cíle	Viz kap. Indikátory
Správce cíle	<i>Odbor sociální péče MMB</i>

Z objektivních důvodů není žádoucí pro tento problémový okruh formulovat více než jen jeden cíl (stanovení většího množství podobně pregnantně formulovaných cílů v této oblasti by znamenalo tříštění úsilí, které mohlo být plně věnováno koncentraci a dotažení jednoho cíle).

Problémový okruh 3	Vysoká hodnota indexu stáří
Cíl 3.1	Zvýšit kapacity a dostupnost specifických forem bydlení pro seniory – CoHousing
Popis cíle	Dochází ke snižování dostupnosti bydlení seniorů ve vazbě na deregulaci nájemného a roste počet osob ohrožených ztrátou bydlení. Sdílení nákladů na bydlení je možnou variantou, jakou lze zabezpečit seniorům kvalitní bydlení. Navíc může být sdílené bydlení možností jak omezit škodlivé dopady na duševní zdraví u osaměle žijících seniorů. Tento cíl je převzatý z dalších odborných koncepčních dokumentů města Brna – Komunitní plán města Brna a také ve výstupech Místního akčního plánu projektu HELPS.
Hlavní opatření	Opatření se zaměřuje na pořízení sdíleného bydlení pro seniory. Typovými opatřeními jsou: <ul style="list-style-type: none"> • Podpora pořízení bytů pro sdílené seniorské bydlení
Název indikátorů k hodnocení cíle	Viz kap. Indikátory
Správce cíle	<i>Hlavní sociolog MMB</i>

Z objektivních důvodů není žádoucí pro tento problémový okruh formulovat více než jen jeden cíl (stanovení většího množství podobně pregnantně formulovaných cílů v této oblasti by znamenalo tříštění úsilí, které mohlo být plně věnováno koncentraci a dotažení jednoho cíle).

4.2.4. Indikátory

Problémový okruh	Infrastruktura v sociální oblasti		
Číslo indikátoru	1		
Název indikátoru	Vysoká hodnota indexu stáří		
Měrná jednotka	Index stáří		
Správce měřítka	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz		
Roky	2011	2017	2020
Plán		131,2	136,9
Skutečnost	134,9		
Popis měřítka:	Indikátor vychází z věkové struktury v rámci území města Brna		
Metodika a výpočet:	<p><i>Ukazatel index stáří porovnává dětskou a seniorskou složku populace. Index stáří se v brněnské populaci stabilně zvyšuje a patří k nejvyšším z indexů stáří velkých měst v celé ČR (stagnace a mírný pokles indexu v roce 2011 byl dán jak nárůstem dětské složky, tak i patrně i korekcí počtu obyvatel vlivem SLBD 2011).</i></p>		
Zdroj čerpání dat:	ČSÚ, Indikátorová soustava Strategie pro Brno, Prognóza demografického vývoje obyvatelstva města Brna a jeho okolí		

Cíl	Zvýšit kapacitu a dostupnost sociálních a návazných služeb pro sociálně vyloučené osoby a osoby ohrožené sociálním vyloučením		
Číslo indikátoru	2		
Název indikátoru	Počet zařízení sociálních služeb		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz		
Roky	2011	2017	2020
Plán		100	100
Skutečnost	100		
Popis měřítka:	Indikátor sleduje celkový počet zařízení poskytující služby v sociální oblasti na území města		
Metodika a výpočet:	<p>Data se neshodují s daty uvedenými v databázi ČSÚ. Důvodem je odlišná metodika zpracování dat, která byla doporučena pověřeným kontaktním orgánem projektu. Rozdíl spočívá především v případě, že jedno zařízení poskytuje více typů služeb. V takovém případě, bylo zařízení zařazenou pouze do jedné kategorie podle převládajícího typu služby. Pevládající typ služby byl zhodnocen na základě kapacity daného zařízení.</p>		

Zdroj čerpání dat:

Registr poskytovatelů sociálních služeb

Cíl	Zvýšit kapacity a dostupnost sociálního bydlení pro potřebné cílové skupiny vyloučené osoby a osoby ohrožené sociálním vyloučením		
Číslo indikátoru	3		
Název indikátoru	Počet podporovaných sociálních bytů		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz		
Roky	2011	2017	2020
Plán		20	20
Skutečnost	10		
Popis měřítka:	<p>Brno vnímá problematiku bytové politiky a sociální péče zodpovědně a snaží se naplnit cíle dané obecně nejen ve Strategii pro Brno, ale konkrétně zejména Strategií bydlení a již třetím Komunitním plánu sociálních služeb města Brna. Cílem je nabídnout vhodné typy bydlení a služeb, jak pro starší a jakkoliv znevýhodněné či handicapované občany, tak i pro mladé rodiny. Podporované sociální a startovací byty znamenají pro Brno – a to i v celorepublikovém měřítku – inovativní politiku, jejíž naplňování je velkou výzvou. V roce 2011 se podařilo vyčlenit v Brně vhodné bytové jednotky a město tak mohlo poprvé nabídnout zájemcům 10 podporovaných sociálních bytů, v roce 2012 k nim přibylo dalších 10 bytů. Po počátečních obtížích se podařilo uvést v život i myšlenku startovacích bytů - od roku 2012 město provozuje 44 těchto bytů.</p>		
Metodika a výpočet:	<p>V rámci ukazatele Počet podporovaných sociálních bytů je sledováno, nakolik se daří naplňovat cíle vytyčené ve Strategii bydlení (2009). Zastupitelstvo města Brna schválilo v roce 2010 Pravidla pronájmu bytů v domech v majetku města Brna a podmínky zajišťování bytové náhrady a v jejich rámci byl schválen Statut sociálního bytu a Statut startovacího bytu. O určení bytu jako sociálního rozhoduje Rada města Brna. Žadatel o sociální byt musí splňovat obecné podmínky pro podání žádosti o byt a dále musí dosáhnout určitého příjmového maxima. Nájemní smlouvu lze uzavřít na 2 roky s možností dalšího prodloužení vždy na 2 roky. O výběru konkrétního nájemce bytu se rozhoduje losováním.</p>		
Zdroj čerpání dat:	Brno v číslech, 2009, 2010, 2011		

Problémový okruh	Služby v sociální oblasti		
Číslo indikátoru	4		
Název indikátoru	Počet zařízení sociálních služeb		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz		
Roky	2011	2017	2020
Plán		100	100
Skutečnost	100		
Popis měřítka:	Indikátor sleduje celkový počet zařízení poskytující služby v sociální oblasti na území města		
Metodika a výpočet:	Data se neshodují s daty uvedenými v databázi ČSÚ. Důvodem je odlišná metodika zpracování dat, která byla doporučena pověřeným kontaktním orgánem projektu. Rozdíl spočívá především v případě, že jedno zařízení poskytuje více typů služeb. V takovém případě, bylo zařízení zařazenou pouze do jedné kategorie podle převládajícího typu služby. Pevládající typ služby byl zhodnocen na základě kapacity daného zařízení.		
Zdroj čerpání dat:	Registr poskytovatelů sociálních služeb		

Cíl	Rozšířit využití kvalitních sociálních a návazných služeb dle potřeb sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením		
Číslo indikátoru	5		
Název indikátoru	Průzkum SPOKOJENOST OBYVATEL A NÁVŠTĚVNÍKŮ MĚSTA ZA SLEDOVANÉ OBDOBÍ – oblast sociálních služeb		
Měrná jednotka	Dotazovaní odpovídali na škále 1 – „Velmi spokojen(a)“ až po 4 – „Velmi nespokojen(a)“. Pro účely výpočtu dílčích indikátorů byla vyloučena varianta odpovědi „Nevím“.		
Správce měřítka	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz		
Roky	2011	2017	2020
Plán		1,90	1,85
Skutečnost	1,95		
Popis měřítka:	Reprezentativní sociologický průzkum je prováděn na území města Brna jednou za 4 roky		
Metodika a výpočet:	Indikátor vychází z analýzy výzkumu spokojenosti obyvatel Brna týkajícího se kvality života v různých oblastech. S jeho		

	pomocí lze opakovaně měřit, jak jsou lidé spokojeni s vytipovanými faktory (např. oblast bydlení, pracovních příležitostí, vzdělávání, bezpečnosti, zdravotní a sociální péče, volného času, čistoty města apod.). Je to indikátor kvalitativní povahy, který sleduje hodnocení různorodých aspektů kvality života samotnými obyvateli města, tj. jedná se o zpětnou vazbu od „uživatelů“ města, nikoliv o „tvrdá“ data
Zdroj čerpání dat:	Kvantitativní sociologické šetření Charakter města Brna v postojích svých obyvatel, 2013. – dostupné na webu města

Problémový okruh	Vysoká hodnota indexu stáří		
Číslo indikátoru	1		
Název indikátoru	INDEX STÁŘÍ		
Měrná jednotka	Koeficient indexu stáří		
Správce měřítka	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz		
Roky	2011	2017	2020
Plán		131,2	136,9
Skutečnost	134,9		
Popis měřítka:	Indikátor vychází z věkové struktury v rámci území města Brna		
Metodika a výpočet:	<i>Ukazatel index stáří porovnává dětskou a seniorskou složku populace. Index stáří se v brněnské populaci stabilně zvyšuje a patří k nejvyšším z indexů stáří velkých měst v celé ČR (stagnace a mírný pokles indexu v roce 2011 byl dán jak nárůstem dětské složky, tak i patrně i korekcí počtu obyvatel vlivem SLBD 2011).</i>		
Zdroj čerpání dat:	ČSÚ, Indikátorová soustava Strategie pro Brno, Prognóza demografického vývoje obyvatelstva města Brna a jeho okolí		

Cíl	Zvýšit kapacity a dostupnost specifických forem bydlení pro seniory		
Číslo indikátoru	6		
Název indikátoru	Počet bytů se zvláštním určením		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz		
Roky	2011	2017	2020
Plán		970	1 000
Skutečnost	915		

Popis měřítka:	Počet bytů zvláštního určení na území města Brna
Metodika a výpočet:	Byty zvláštního určení jsou byty pro specifické obyvatele. Jedná se o byty v Domech s pečovatelskou službou pro osoby pobírající starobní důchod a pro invalidní důchodce starší 60 let, dále pak o bezbariérové byty s úpravou dle vyhlášky č. 369/2001 Sb. pro osoby s omezenou schopností pohybu a orientace. Tyto byty jsou obsazovány městem – Bytovým odborem MMB.
Zdroj čerpání dat:	Brno v číslech, 2009, 2010, 2011

4.3. Pravidla pro řízení strategie (implementační pravidla)

4.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení. Řídící skupina pro sociální oblast je shodná s pracovní skupinou pro tvorbu Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti, oba projekty probíhají paralelně a dochází k žádoucím provázkům.

Složení řídící skupiny		
	MMB	
Úsek kulturní	Ing. Vladimír Adam	adam.vladimir@brno.cz
OSP	JUDr. Jitka Tesařová	tesarova.jitka@brno.cz
	PhDr. Zdeňka Hášová	hasova.zdenka@brno.cz
	Mgr. Radim Janík	janik.radim@brno.cz
OZ	MUDr. Zora Prosková	proskova.zora@brno.cz
	JMK	
OSP	PhDr. Jarmila Bisomová	bisomova.jarmila@kr-jihomoravsky.cz
	Mgr. Martina Blešová	blesova.martina@kr-jihomoravsky.cz
OZ	Ing. Jan Čupera	cupera.jan@kr-jihomoravsky.cz
	JUDr. Libuše Holasová	holasova.libuse@kr-jihomoravsky.cz
	Mgr. Radka Šteflová	steflova.radka@kr-jihomoravsky.cz

ORP v zázemí		
OSP – Kuřim	Bc. Taťána Sojková	sojkova@radnice.kurim.cz
	Renáta Malásková	malaskova@radnice.kurim.cz
OSP - Rosice	Ing. Petr Klíma	klima@mesto.rosice.cz
OSP - Šlapanice	Dr. Filip Chvátal	chvatal@slapanice.cz
OSP – Slavkov u Brna	Mgr. Šárka Morongová	sarka.morongova@meuslavkov.cz
OSP - Židlochovice	Bc. Lenka Brázdová	brazdova@zidlochovice.cz
Zástupci poskytovatelů sociálních/zdravotních služeb (např. Diakonie – ČKCharita ANNO)	Jaromír Hron	info@annojmkc.cz
	Ing. Mgr. Oldřich Haičman	oldrich.haicman@charita.cz
	Ing. Jitka Bednářová	jitka.bed@seznam.cz , betanie.brno@seznam.cz
KMOS – meziobecní spolupráce		
Slavkov u Brna (Křenovice)	Jaromír Konečný	starosta@obec-krenovice.cz
Pohořelice	Jakub Jaňura	jakub.janura@pohorelice.cz
Kuřim	Bc. Jana Švédová	jana.svedova@tiscali.cz
Židlochovice	Mgr. Jana Richterová	richterova@zidlochovice.cz
Rosice	PhDr. Ludvík Vaverka	vaverka@mikroregionkahan.cz
Pohořelice	Ing. Martin Braun	martin.braun@pohorelice.cz
Pohořelice	Ing. Ivana Kohútová	ivana.kohutova@pohorelice.cz

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát nad tím, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Zvýšit kapacitu a dostupnost sociálních a návazných služeb pro sociálně vyloučené osoby a osoby ohrožené	Odbor sociální péče MMB

	sociálním vyloučením	
1.2	Zvýšit kapacity a dostupnost sociálního bydlení pro potřebné cílové skupiny, vyloučené osoby a osoby ohrožené sociálním vyloučením	Odbor sociální péče MMB
2.1	Rozšířit využití kvalitních sociálních a návazných služeb dle potřeb sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením	Odbor sociální péče MMB
3.1	Zvýšit kapacity a dostupnost specifických forem bydlení pro seniory – CoHousing	Hlavní sociolog MMB

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1	Vysoká hodnota indexu stáří	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz
2	Počet zařízení sociálních služeb	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz
3	Počet podporovaných sociálních bytů	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz
4	Průzkum SPOKOJENOST OBYVATEL A NÁVŠTĚVNÍKŮ MĚSTA ZA SLEDOVANÉ OBDOBÍ – oblast sociálních služeb	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz
5	Počet bytů se zvláštním určením	Kancelář strategie města – Koordinátor geografických analýz

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 3.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.-3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.-2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

4.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizací projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídící skupině. Řídící skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

4.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, postupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Příklad harmonogramu procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

Čtvrtletí	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava		■												
Realizace					■									
Vyhodnocení									■					
Akční plán na r. 2017														
Příprava						■								
Realizace									■					
Vyhodnocení													■	

Akční plán může být vypracován pomocí tabulky, která obsahuje číslo cíle, ke kterému se projekt váže, název projektu, orientační rozpočet, zdroj financování, harmonogram, nositel projektu, aktuální stav připravenosti.

Vzor tabulky akčního plánu

Cíl	Název projektu	Náklady	Zdroj financování	Termín realizace	Nositel projektu	Připravenost

Do tabulky se uvádějí následující informace:

Cíl – název a číslo cíle stanoveného ve strategii, k němuž se projekt váže

Název projektu – konkrétní název projektu či aktivity, která naplňuje (spolu s dalšími) daný cíl

Náklady – orientační finanční objem projektu; vzhledem k tomu, že se jedná o první hrubou verzi akčního plánu, je samozřejmé, že se ve většině případů bude jednat o odhad nákladů

(stanovený expertním odhadem či na základě zkušenosti s obdobnými projekty). V dalších verzích akčního plánu budou náklady upřesňovány.

Zdroj financování – snahou je co nejefektivnější hospodaření, proto je vhodné uvést vhodný zdroj financování z konkrétního dotačního zdroje (národní granty, evropské fondy apod.). V tom případě je nutné do akčního plánu uvést také podíly financování (např. 85 % dotace, 15 % rozpočet DSO). Tam, kde budou projekty již dostatečně konkrétní, je možné hledat příslušnou dotační možnost v připravovaných operačních programech Evropských strukturálních a investičních fondů. Tam, kde je od počátku zřejmé, že zdrojem financování nemůže být žádný dotační program, je vhodné do zdroje financování uvést rozpočet té organizace, která financování projektu plánuje (konkrétní obec, více obcí, dobrovolný svazek obcí).

Termín realizace – jedná se o další údaj, který je v této fázi orientační a předpokládá se jeho postupné upřesňování. Pokud se jedná o víceleté projekty, je nutné uvést alespoň roky jeho realizace, vhodnější však je uvést i měsíce (zejména u akcí, které budou realizovány v rámci jednoho roku).

Nositel projektu – uvádí se subjekt, který bude mít realizaci projektu na starosti. V případě DSO to většinou bude svazek obcí, v případě neformální spolupráce obcí může jít o jednu konkrétní obec, která bude mít zodpovědnost za zpracování žádosti o dotaci a její realizaci, na jejímž území se bude projekt realizovat, která bude organizovat výběrové řízení apod. Samozřejmě se počítá s aktivní účastí ostatních obcí, nositel je však tzv. lead-partnerem.

Přípravenost – pro doplnění informací o reálnosti projektu, přesnosti jeho rozpočtu a načasování je vhodné uvést, v jakém stavu se projekt nachází. Většinou se stručně uvádí, zda se jedná o projekt ve fázi záměru, nebo zda již byla vytvořena studie, která jej blíže popisuje. Dalšími milníky může být zpracovaná projektová dokumentace, vydané stavební povolení či vybraný zhotovitel na základě výběrového řízení.

Pokud bude cíl naplňován po dobu několika let, je možné do akčního plánu uvést také orientační **zásobník projektů/aktivit** (samostatná tabulka ve stejné struktuře), které nejsou financovatelné z rozpočtu příštího roku, ale s nimiž se uvažuje v dalších letech. Takový zásobník by byl pouze orientační a sloužil by jako jeden z podkladů pro sestavování akčních plánů na další roky. Je vhodný z toho důvodu, že při případných personálních změnách bude na jednom místě zaznamenáno, s čím projektový tým počítal jako s aktivitami vhodnými k realizaci za účelem dosažení cíle. Veškeré údaje by byly v tom případě orientační (harmonogram, náklady) a upřesňovaly by se při sestavování dalšího akčního plánu na následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje po realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho **vyhodnocení**. V rámci vyhodnocení budou posouzeny jednotlivé projekty, které byly navrženy v akčním plánu k realizaci.

U zrealizovaných projektů bude posouzeno především to, zda byly udrženy náklady, které byly v akčním plánu orientačně uvedeny, a souladu skutečného harmonogramu s předpokládaným. V případě odchylek budou vyhodnoceny důvody, proč k nim došlo. Z takto učiněných vyhodnocení by měly být přijaty adekvátní závěry (např. do budoucna zpřesnit odhady nákladů, zaměřit se na kvalitu výběrových řízení s důrazem na minimalizaci víceprací, při nastavování harmonogramu brát v potaz rizika, která mohou projekt zbrzdit apod.).

Zároveň je nutné znovu vyhodnotit, jak se vyvinuly hodnoty indikátorů po realizaci projektů. Tím dojdeme k dílčímu závěru, zda zrealizované projekty jsou vzhledem k vytyčeným cílům efektivní a účinné. V případě, že se hodnoty indikátorů nevyvíjejí příznivým směrem, je nutné přemýšlet o přehodnocení projektů, které jsou naplánovány k plnění cílů.

U nezrealizovaných projektů je nutné analyzovat důvody, proč k realizaci nedošlo (do akčního plánu by měly vstupovat jen reálné projekty a aktivity).

4.4. Závěr a postup zpracování

4.4.1. Shrnutí

Lze konstatovat, že oblast sociálních služeb je ve městě Brně velmi dobře dlouhodobě teoreticky zpracovávána. Existuje mnoho plánů a strategií na řešení různých témat v sociální oblasti. Tento stav má své opodstatnění, jelikož v městě této velikosti dochází ke kumulaci sociálních problémů. Další velmi výrazným předpokladem, se kterým je potřeba do budoucna počítat, je stárnutí obyvatelstva, které se v Brně bude velmi silně prohlubovat. Na robustní teoretickou základnu ovšem zatím v dostatečné míře nejsou navázány reálné projekty a služby. Ty by měly být zajišťovány jak od veřejné sféry, tak především dynamický rozvoj můžeme očekávat od privátní sféry. Opatření by měla vést k efektivnějšímu využití sociální infrastruktury a služeb, zde by právě byla významná role privátních projektů. Závěrem lze říci, že oblast sociálních služeb ve městě Brně se nachází v jakési transformační či iniciační fázi, kdy jak veřejná sféra, tak i privátní, mapují svoje možnosti a připravují projekty na nadcházející časový horizont, zejména s přihlédnutím k novému programovému období EU 2014 – 2020. Celá problematika sociální oblasti je také paralelně řešena v rámci Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti (ISR BMO), takže je promítnuta územně do aglomeračního rozměru. Díky návazným Integrovaným teritoriálním investicím (ITI) bude mít celá vymezená metropolitní oblast alokovány finanční prostředky pro projekty z této strategie. Díky provázanosti projektu Meziobecní spolupráce a tvorbě ISR BMO nastala jedinečná příležitost pro územně koordinovaný rozvoj celé oblasti s využitím ITI.

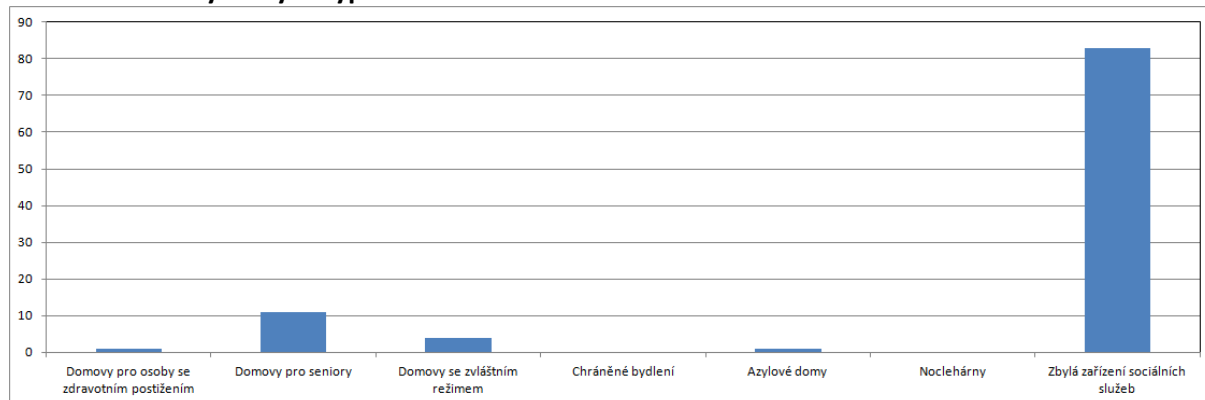
4.4.2. Popis postupu tvorby strategie

- Tvorba analytické části kapitoly (sběr dat, komentáře, zapracování připomínek atd.) – červen až září 2014
- Tvorba návrhové části kapitoly
 - o Problémové okruhy (září 2014)
 - o Cíle (říjen 2014)
 - o Indikátory (listopad 2014)
- Finalizace kapitoly (prosinec 2014 až březen 2015)
- Paralelně probíhala celá řada upřesňujících jednání k tématu (po celou dobu zpracování strategie)

4.5. Přílohy

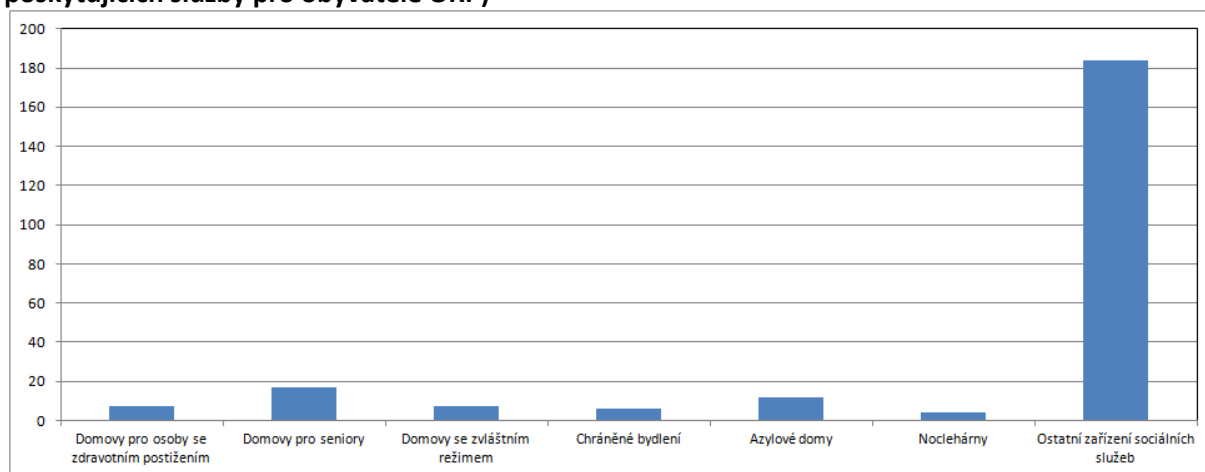
4.5.1. Grafické výstupy zpracované v rámci analytické části

Graf 4.1: Počet vybraných typů zařízení sociálních služeb sídlících v rámci ORP

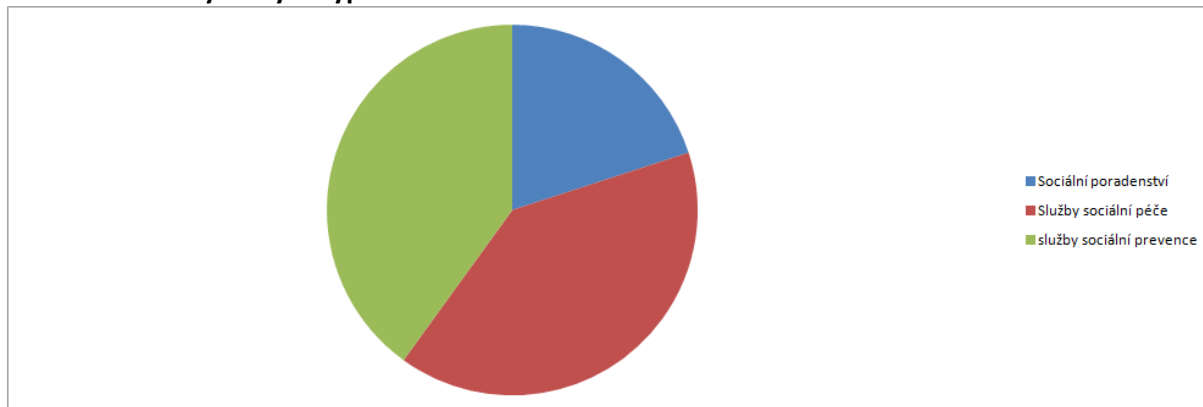
Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Graf 4.2: Počet vybraných typů zařízení sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP)

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

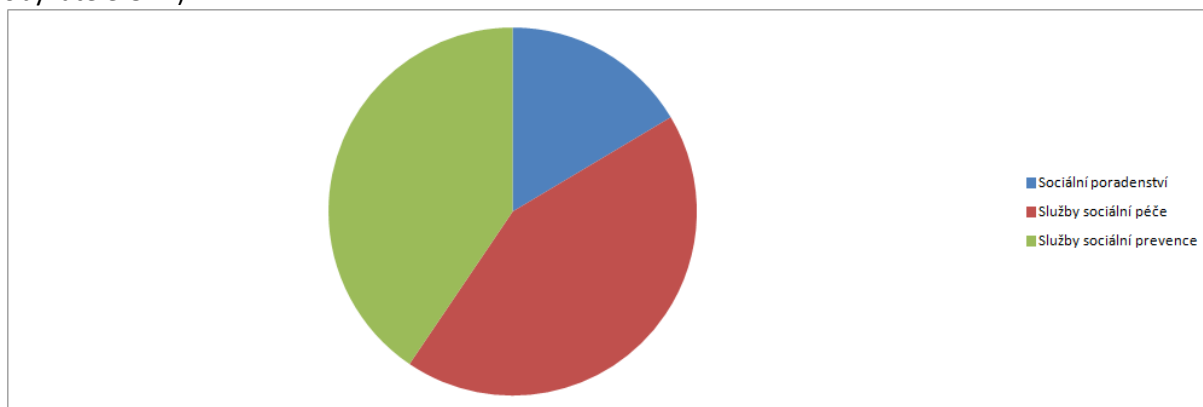
Graf 4.3: Počet vybraných typů sociálních služeb v rámci ORP

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

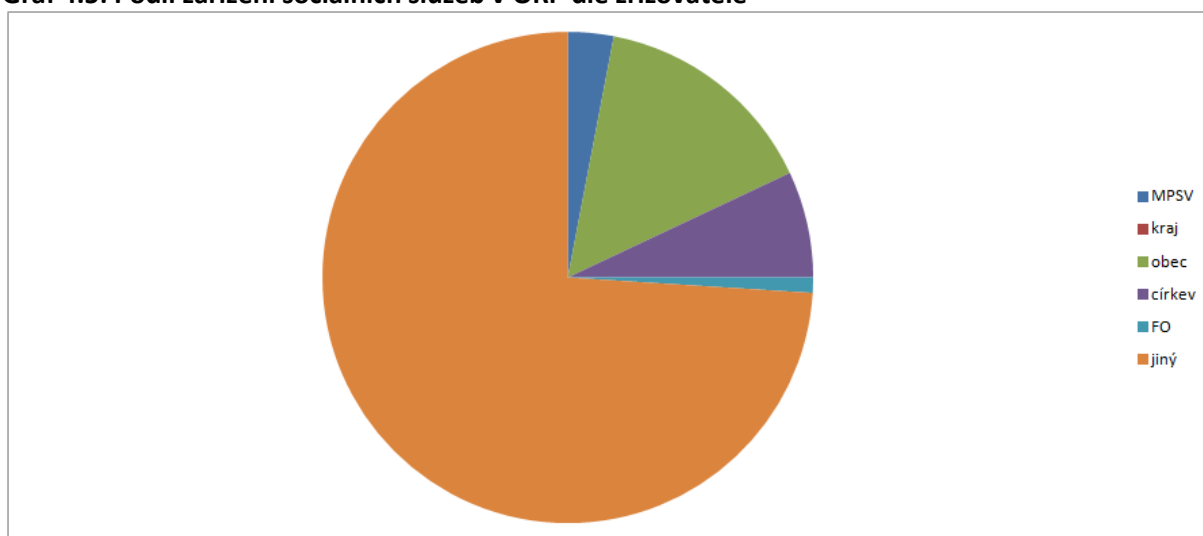
Graf 4.4

a) Počet vybraných typů sociálních služeb působících v rámci ORP (resp. poskytujících služby pro obyvatele ORP)

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

Graf 4.5: Podíl zařízení sociálních služeb v ORP dle zřizovatele

Zdroj dat: Na základě vlastního šetření

5. Téma 3.: odpadové hospodářství

5.1. Analytická část: definice a analýza řešených problémů

5.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Odpadové hospodářství je jednou z mnoha problematik, které v současné době většina obcí a měst řeší v samostatné působnosti. Jedná se hlavně o povinnosti obcí a měst jako původců odpadů a také povinnosti při zajištění nakládání s odpady, zajištění jeho financování a mnohé další. Obce jsou dle zákona o odpadech původci odpadů od jejich občanů. Mají tedy povinnosti při zajištění svozu odpadů, zajištění sběrných míst pro odkládání odpadů, zajištění veškerých nádob na odpad (i tříděný), zajištění dalšího nakládání s odpadem apod.

Obce a města mají povinnost zajistit nakládání s:

- odpady pocházejícími od občanů, žijících na jejich území,
- odpady vzniklémi při jejich samotné činnosti,
- odpady pocházejícími od malých firem a živnostníků, kteří jsou zapojeni do jejich systému odpadového hospodářství.

Nakládání s odpady hradí obce z finančních prostředků, zahrnutých v jejich rozpočtech (příjmy z poplatků od občanů, příjmy od živnostníků, zapojených do systému odpadového hospodářství obce, odměny za zajištění tříděného sběru (EKO-KOM, a.s.), odměny za zajištění zpětného odběru výrobků (kolektivní systémy) apod.

Obce jsou samosprávnými subjekty, které mají širokou míru pravomocí v nastavení systému svého odpadového hospodářství a v oblasti nakládání s odpady. Meziobecní spolupráce by mohla být dobrým nástrojem ke zlepšení komunikace v území, propojení jednotlivých potřeb obcí, společnému řešení problémů, úspoře finančních prostředků a v neposlední řadě k posunu v naplňování cílů Plánu odpadového hospodářství ČR.

Základní legislativa

Výčet nejdůležitějších právních předpisů ČR, souvisejících s problematikou odpadového hospodářství, je uveden níže.

- Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, v platném znění
- Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů, v platném znění
- Vyhláška č. 381/2001 Sb., kterou se stanoví Katalog odpadů, v platném znění
- Vyhláška č. 383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady, v platném znění
- NV č. 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky
- Vyhláška č. 294/2005 Sb., o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu, v platném znění
- Vyhláška č. 341/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s biologicky rozložitelnými odpady, v platném znění
- Vyhláška č. 352/2005 Sb., o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady, v platném znění
- Vyhláška č. 376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů, v platném znění
- Vyhláška č. 384/2001 Sb., o nakládání s PCB, v platném znění
- Vyhláška č. 237/2002 Sb., o podrobnostech způsobu provedení zpětného odběru některých výrobků, v platném znění
- Vyhláška č. 352/2008 Sb., o podrobnostech nakládání s autovraky, v platném znění

Identifikace problémů

Zdrojem informací pro analýzu odpadového hospodářství jsou rozhovory se zástupci z oddělení Odboru životního prostředí Magistrátu města Brna (dále jen OŽP), dále Plán odpadového hospodářství města Brna 2006, dokument Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti a Jihlavské sídelní aglomerace, webové stránky svozových společností a dalších zařízení, vlastní šetření v rámci projektu MUNISS, bilaterální jednání s jednotlivými obcemi v zázemí a jednotlivé doporučené zdroje z metodických pokynů.

Problémem na území ORP Brno je špatné kontejnerové stání, nedostatečná kapacita kontejnerů na separovaný odpad, vznikají problémy s umístováním kontejnerů, případně s jejich následným úklidem. Obecně lze konstatovat, že větší problémy na území města nejsou. Co se černých skládek týká, zde dochází každý rok k úbytkům.

Svazky obcí, které již spolupracují v oblasti odpadového hospodářství na území ORP a typ spolupráce

Celé správní území ORP s počtem obyvatel 378 965 (2012) tvoří město Brno (včetně jeho městských částí). Tento správní celek není zapojen do žádného svazku obcí, který by se zabýval odpadovým hospodářstvím.

5.1.2. Popis odpadového hospodářství ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj

Na území ORP Brno se nachází více svozových společností, ovšem město Brno má uzavřenou smlouvu pouze s jednou z nich. Touto společností je SAKO Brno, a.s., ve které má město 100% majetkový podíl. SAKO Brno, a.s. má dále uzavřenou subdodavatelskou smlouvu na svoz odpadu se společností AVE CZ, odpadové hospodářství s.r.o. I tato společnost má své subdodavatele, kterými jsou společnosti SITA CZ, a.s. a Van Gansewinkel, a.s. Všechny tyto společnosti pomocí subdodávek sváží odpad na území ORP Brno. Ve městě mají své sídlo i jiné svozové společnosti jako např. A.S.A., spol. s.r.o.

Průměrná cena za nakládání (sběr, svoz, přeprava, odstranění) s 1 t svezeneho SKO v Brně činí 3 692,85 Kč, za svoz svezeneho separovaného odpadu je to pak je 2 856 Kč/t. V Jihomoravském kraji činí tato cena 2 828 Kč/t za nakládání s SKO a 3 458 Kč/t za sběr separovaného odpadu. Průměrné náklady jsou tedy v Brně vyšší než v Jihomoravském kraji. Průměrná cena za Českou republiku je 2 594 Kč/t za nakládání s SKO a 4 343 Kč/t za sběr separovaného odpadu.

(Zdroj: Institut pro udržitelný rozvoj měst a obcí, o.p.s. (IURMO), Praha 2014, data za rok 2013)

Výše poplatku za komunální odpad v Brně je 670 Kč a město Brno na každého svého občana doplácí v případě, že se poplatek podaří vybrat od všech poplatníků, 36,36 Kč.

Pozitivním zjištěním je fakt, že příjmy z prodeje komodit z třídící linky a za systém třídění obalových složek odpadu ze společnosti EKO-KOM, a.s. byly o zhruba 1,6 mil. vyšší než výdaje s nimi spojené.

Tabulka 5.1: Sběrné dvory na území ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
1.	Statutární město Brno	Oblá	Brno	551112	55,00	51,48	O/O	Obsluhu zajišťuje (OZ): SAKO Brno, a.s.
2.	Statutární město Brno	Zámecká	Brno	551317	20,00	16,95	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
3.	Statutární město Brno	Jana Svobody	Brno	551031	155,00	150,03	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
4.	Statutární město Brno	Košuličova	Brno	551074	20,00	15,56	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
5.*	Statutární město Brno	Vaňkovo náměstí	Brno	550973	120,00	115,88	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
6.	Statutární město Brno	Sladovnická	Brno	551309	15,00	10,00	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
7.	Statutární město Brno	Pod kopcem, lokalita U Hřiště	Brno	551368	40,00	36,03	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
8.	Statutární město Brno	Ukrajinská	Brno	551082	105,00	103,39	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
9.	Statutární město Brno	Páteřní	Brno	551198	140,00	166,02	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
10.	Statutární město Brno	Mikulčická	Brno	551295	45,00	40,48	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
11.	Statutární město Brno	Plástky	Brno	551406	25,00	21,67	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
12.	Statutární město Brno	Josefy Faimonové	Brno	551287	95,00	89,89	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, OŽP Brno, ČSÚ

* k 21. 6. 2014 uzavřeno

Sběrné dvory jsou důležitým prvkem odpadového hospodářství obcí, který může sloužit nejen občanům obce, ve které je situován, ale také občanům dalších obcí, když tento vztah bude smluvně zajištěn. Ošetřením smluvních vztahů mezi obcí, která vlastní a zajišťuje provoz sběrného dvora a obcemi, které jej využívají, lze dosáhnout např. spolufinancování provozních nákladů.

Tabulka 5.2: Sběrná místa na území ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
1.	Statutární město Brno	Adamovská	Brno	551431	120,00	110,40	O/O	Obsluhu zajišťuje (OZ): SAKO Brno, a.s.
2.	Statutární město Brno	Atriová	Brno	551376	250,00	241,57	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
3.	Statutární město Brno	Bieblova	Brno	551031	360,00	356,53	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
4.	Statutární město Brno	Bratří Žůrků	Brno	551074	100,00	94,04	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
5.	Statutární město Brno	Drozdí	Brno	551422	50,00	42,65	O/O	OZ: ÚMČ Brno-Ořešín
6.	Statutární město Brno	Dusíková	Brno	551031	400,00	389,68	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
7.	Statutární město Brno	Hapalova	Brno	551244	945,00	937,86	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
8.	Statutární město Brno	Húskova	Brno	551066	290,00	286,76	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
9.	Statutární město Brno	Josefy Faimonové	Brno	551287	950,00	945,78	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
10.	Statutární město Brno	Jana	Brno	551031	600,00	591,92	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Provozovatel/ vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
		Svobody						
11.	Statutární město Brno	Korejská	Brno	550990	270,00	262,40	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
12.	Statutární město Brno	Košuličova	Brno	551074	320,00	314,31	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
13.	Statutární město Brno	Líšeňská	Brno	551287	290,00	283,06	O/O	OZ: .A.S.A., spol. s r.o.
14.	Statutární město Brno	Malínská	Brno	551309	345,00	338,21	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
15.	Statutární město Brno	Mikulčická	Brno	551295	200,00	191,32	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
16.	Statutární město Brno	Mírová	Brno	551066	165,00	160,90	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
17.*	Statutární město Brno	Nezamyslova	Brno	551058	860,00	856,11	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
18.	Statutární město Brno	Oblá	Brno	551112	235,00	230,76	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
19.	Statutární město Brno	Okružní	Brno	551031	330,00	325,68	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
20.	Statutární město Brno	Pastviny	Brno	551228	235,00	228,61	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
21.	Statutární město Brno	Páteřní	Brno	551198	1045,00	1039,53	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
22.	Statutární město Brno	Plástky	Brno	551406	120,00	114,43	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
23.	Statutární město Brno	Plynárenská	Brno	550973	200,00	195,78	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
24.	Statutární město Brno	Pod kopcem	Brno	551368	365,00	360,50	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
25.	Statutární město Brno	Pražská	Brno	551325	205,00	198,82	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
26.	Statutární město Brno	Rysova	Brno	551236	305,00	303,20	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
27.	Statutární město Brno	Sladovnická	Brno	551309	220,00	215,78	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
28.	Statutární město Brno	Sochorova	Brno	550990	605,00	600,12	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
29.	Statutární město Brno	Točná	Brno	551091	95,00	90,31	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
29.	Statutární město Brno	U Zoo	Brno	551198	205,00	199,96	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
30.	Statutární město Brno	Ukrajinská	Brno	551082	775,00	769,80	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
31.	Statutární město Brno	Útěchovská	Brno	551031	235,00	229,50	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
32.**	Statutární město Brno	Vaňkovo náměstí	Brno	550973	640,00	635,89	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
33.	Statutární město Brno	Veverí	Brno	550973	500,00	494,00	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
34.	Statutární město Brno	Vídeňská- Jílová	Brno	550973	170,00	162,19	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
35.	Statutární město Brno	Vltavská	Brno	551091	245,00	241,46	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
36.	Statutární město Brno	Zámecká	Brno	551317	360,00	353,02	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
37.	Statutární město Brno	Zemanova	Brno	551295	330,00	325,33	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.
38.	Statutární město Brno	Žebětínská	Brno	551147	295,00	287,98	O/O	OZ: SAKO Brno, a.s.

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, OŽP Brno, ČSÚ

* z technických důvodů uzavřeno

** k 21. 6. 2014 uzavřeno

Sběrná místa plní v obci funkci sběrného dvora, ale nejsou povoleným zařízením dle zákona o odpadech. Mají tedy v systému odpadového hospodářství také podobný význam. Z hlediska využití sběrného místa pro více obcí by bylo nutno dořešit legislativní překážky z hlediska evidence odpadů (evidovat množství odpadu zvlášť za občany jednotlivých obcí, tak jak je tomu u sběrného dvora). Dále pak je potřeba ošetřit odevzdání nebezpečných odpadů od občanů ostatních obcí, protože toto je ze zákona nemožné.

Tabulka 5.3: Výkupny odpadů na území ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
1.	.A.S.A., spol. s.r.o.	Prostějovská 13	Brno	551295	705,00	535,00	S	Výkupna kovů, papíru a AKB
2.	.A.S.A., spol. s.r.o.	Líšeňská 35	Brno	551287	425,00	654,00	S	sběr a výkup odpadů, výkupna využitelných odpadů
3.	.A.S.A., spol. s.r.o.	Olomoucká 7/9	Brno	551066			S	pouze pro ALSTOM, s.r.o., není určeno pro veřejnost
4.	.A.S.A., spol. s.r.o.	Božetěchova 85a	Brno	551007	570,00	1565,00	S	výkupna kovů, papíru a AKB
5.	.A.S.A., spol. s.r.o.	Korejská 4	Brno	550990	705,00	647,00	S	Výkupna kovů a papíru
6.	.A.S.A., spol. s.r.o.	Tuřanka 102	Brno	551295			S	výkupna kovů, papíru a AKB
7.	Adam Adámek/Jar. Horváth	Strážní 827/5	Brno	550973	900,00		S	<i>nezjištěno</i>
8.	Alstec s.r.o.	Uhelná	Brno	550973			S	úhelné sklady ČD, místo pro soustředění stavebních a demoličních odpadů
9.	ASTV, s.r.o.	Líšeňská 35	Brno	551287	7300,00	4735,00	S	ASTV je ale vlastněno SAKEM, místo pro soustředění stavebních a demoličních odpadů
10.	Bořivoj Šidlo	Černovičky 36b	Brno	551295	1000,00	953,00	S	sběr, výkup kovových odpadů, páračka kabelů
11.	BRNOMETAL, s.r.o.	Černovická 15	Brno	551074	2000,00	2094,00	S	areál SAKO, a.s.; sběr, výkup a úprava kovů, papíru PET lahví a plastů, odběr drobných elektroodpadů
12.	Dana Procházková	Trnkova 7	Brno	551287	70,00	268,00	S	sběr a výkup kovových a papírových odpadů
13.	Demont Servis, s.r.o.	Tovární 1	Brno	551317			S	sběr, výkup a úprava převážně kovových a stavebně-demoličních odpadů
14.	DEMONTA Trade SE	Železná 16, 49	Brno	551074	50,00	118696,00	S	Horní Heršpice; sběr a výkup kovových odpadů, pouze od právnických osob, areál Kovošrot
15.	Dušan Horváth	Přízová 1	Brno	550973	500,00		S	bývalý areál Vlněny; sběr a výkup kovových odpadů
16.	EKOTREND AG,	Tuřanka 92	Brno	551295			S	vytěžování stříbra z

Č.	Provozovatelé	Adresa provozu na území ORP			Roční	Průměrně	Pro	Poznámky
	s.r.o.							fotografických odpadů, sběr a výkup kovů, papíru a plastů
17.	ELG LEGIMA, spol. s.r.o.	Vídeňská 116	Brno	551074	100,00	616,00	S	sběr a výkup kovových odpadů
18.	HULMAN kovošrot s.r.o.	Tovární 7	Brno	551317	1800,00	1810,00	S	výkup kovových odpadů
19.	Ing. Luboš Holčák	Karásek 1	Brno	551244			S	sklad nebezpečných odpadů - pouze pro Lachema
20.	Ing. Martin Pavelka	Pastviny 524	Brno	551228	150,00	1333,00	S	sběr a výkup kovových odpadů
21.	ISS Facility Services, s.r.o.	Žlutý kopec 7	Brno	550973			S	pro nemocnici; sběr a výkup, zdravotnické odpady
22.	ISS Facility Services, s.r.o.	Žlutý kopec 7	Brno	550973			S	pro nemocnici; sklad zdravotnických odpadů
23.	Ivo Slavíček	Drážní 9	Brno	551295	4200,00	11183,00	S	sběr a výkup kovových odpadů, páračka kebelů
24.	Jan Habijanič	Špitálka 23a	Brno	550973	35,00	125,00	S	sběr a výkup kovových odpadů, demontáž motorů a páraní kabelů
25.	Jozef Kotlár	Bubeničkova 13	Brno	551058	700,00		S	<i>nezjištěno</i>
26.	KOŠ s.r.o.	Bratislavská 42	Brno	550973	900,00	762,00	S	sběr a výkup kovů
27.	KOVOMAT ŠROT s.r.o.	Wainerovo náměstí	Brno	551066	2000,00		S	odpady kovů, demontáž kabelů
28.	KRÁLOVOPOLSKÁ STEEL, s.r.o.	Křížíkova 68a	Brno	551007	150,00	3141,00	S	sběr a výkup kovové odpady
29.	Lukáš Bohatec	Vančurova 72	Brno	551058	1296+1500		S	kovové odpady, papír, plasty
30.	MBBL, s.r.o.	Karlova 1	Brno	551252		1653,00	S	sběr výkup a úprava kovových odpadů, sběr AKB
31.	MBBL, s.r.o.	Cihelní 3	Brno	551252		3154,00	S	sběr a výkup kovů a autovraků, vydává potvrzení o ekologické likvidaci
32.	Monika Kudrínková	Dukelská třída 188/108	Brno	551031			S	<i>nezjištěno</i>
33.	Monika Kudrínková	Šámalova 64	Brno	551058			S	<i>nezjištěno</i>
34.	P+P METAL CZ, s.r.o.	Tuřanka 115	Brno	551295	9500,00	6127,00	S	sběr a výkup kovových odpadů
35.	P+P METAL CZ, s.r.o.	Hvězdova 5	Brno	550973	72,00	72,00	S	sběr a výkup kovových odpadů
36.	PARTR, spol. s.r.o.	Jana Svobody 12	Brno	551031	3000,00	1653,00	S	sběr a výkup kovů, AKB
37.	PlusMinus Production, s.r.o.	Šámalova	Brno	551058	2000,00		S	sběr a výkup papíru a lepenky
38.	Pragonet trade, s.r.o.	Vodářská	Brno	551074	2,00	393,00	S	sběr a výkup kovových odpadů

Č.	Provozovatelé	Adresa provozu na území ORP			Roční	Průměrně	Pro	Poznámky
39.	Rastislav Lučanský	Opuštěná	Brno	550973	300,00		S	nezjištěno
40.	RECYDO ULEHLA, s.r.o.	Tovární 1	Brno	551317			S	recyklace stavebních a demoličních odpadů
41.	REMAT s.r.o.	Pratecká 12	Brno	551309	10000,00	18277,00	S	sběr, výkup a úprava papíru a plastů tříděním
42.	REMAT TRADE, s.r.o.	Pratecká (12) 31	Brno	551309	10000,00	35821,00	S	tavírna hliníku, sběr kovů a autovraků, vydává potvrzení o ekologické likvidaci, povoleno dle z.č.76/2002 Sb.(IPPC)
43.	REVAP s.r.o.	Křížkova 19	Brno	551007	900,00	1344,00	S	kovové odpady
44.	REVAP s.r.o.	Dukelská 113	Brno	551031	900,00	1259,00	S	kovové odpady
45.	SK KOVOŠROT s.r.o.	Železná 492/16	Brno	551074			S	sběr, výkup a úprava kovových odpadů
46.	SETRA, spol. s.r.o.	Vinohradská	Brno	551066			S	recyklace dřeva, výroba dřevoštěpky, skladování SDO
47.	SETRA, spol. s.r.o.	Vinohradská	Brno	551066			S	recyklace stavebních a demoličních odpadů včetně dřeva, výroba recyklátu a dřevní štěpky
48.	SITA CZ, a.s.	Drčkova 2798/7	Brno	551287			S	sběr a výkup odpadů kat. "O" i "N"
49.	SITA CZ, a.s.	Výstaviště 1	Brno	550973			S	sběr a výkup, pouze pro potřeby BVV
50.	TRIMETAL, s.r.o.	Hájecká 12	Brno	551066	3600,00	403+2654	S	plastové a kovové odpady, recyklace kabelů
51.	TSR Czech Republic s.r.o.	Čechyňská 11	Brno	550973	4000,00	1396,00	S	výkup kovových odpadů
52.	Václav Absolon	Minská 79/113	Brno	550990	1000,00	882,00	S	sběr a výkup kovové odpady
53.	van Gansewinkel, a.s.	Ve Vaňkovce 1/462	Brno	550973			S	sběr odpadů, pouze pro nájemce v galerii Vaňkovka, lisování papíru a SKO
54.	REMET, spol. s.r.o.	Vídeňská 127/11	Brno	551074	55000+200 000		S	tavírna hliníku, sběr kovů a autovraků, vydává potvrzení o ekologické likvidaci, povoleno dle z.č.76/2002 Sb.(IPPC)
55.	Petr Tokoš	Drážní 9	Brno	551295			S	autovraky

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, OŽP Brno, ČSÚ

Na území ORP Brno se k 30. 6. 2014 nachází celkem 11 sběrných dvorů a 37 sběrných míst. V seznamu sběrných dvorů není přímo uveden sběrný dvůr pro firmy a živnostníky (<http://www.sako.cz/stranka/cz/274/sberny-dvur-pro-firmy-a-zivnostniky/>) - ulice Líšeňská 35, 636 00, Brno, provozovatel - ASTV, s.r.o.

Seznam sběrných dvorů a sběrných míst je vyplněn po konzultaci se zástupcem OŽP. Mezi sběrné dvory patří zařízení, kde dochází ke sběru pneumatik a směsi nebo oddělené frakce betonu, tašek a keramických výrobků. Jejich seznam lze nalézt v evidenci krajských souhlasů (v seznamu jsou ještě dva další sběrné dvory - Líšeňská 35 a Atriová, ty ale nemají prodloužen kontrakt a nebudou tak pokračovat ve sběru výše zmíněného odpadu). Sběrná místa jsou pak Sběrná střediska odpadu (SSO), což jsou *"jsou oplocené, zabezpečené prostory vybavené kontejnery pro sběr odpadů, které nepatří do běžných popelnic na směsný komunální odpad"*². Občané zde mohou odkládat tříděný, nebezpečný a objemný odpad a také tato místa slouží jako místa zpětného odběru elektrozařízení. Všechny sběrné dvory jsou zároveň sběrnými místy.

Seznam výkupen byl vypracován OŽP MMB. Na stejné ulici jako sběrná místa či sběrné dvory se nacházejí výkupny na ulicích - Jana Svobody 12, Korejská 4, Líšeňská 35, Pastviny 524, Vídeňská 116, Vídeňská 127/11 - vzhledem k tomu, že u sběrných dvorů a míst nejsou u ulic čísla popisná, mohou být tyto výkupny sice na stejné ulici, ale ne na úplně totožném místě jako dvory a místa. U některých zařízení se nepodařilo zjistit roční maximální a průměrně využitou roční kapacitu. Důvodem je nedostupnost těchto dat – tedy nedodání těchto údajů jejich provozovateli na příslušná místa; případně tyto informace nebyly obsaženy ve zdrojích, ze kterých tento dokument čerpal. Údaje pak chybí i v některých následujících tabulkách.

Výkupny odpadů mohou být po dohodě s provozovatelem, zařazeny obcí do jejího systému nakládání s komunálními odpady obce. Jedná se ale o nestabilní prvek v odpadovém hospodářství, protože odpad vykupují pouze, když je o něj zájem na trhu (příklad krize druhotných surovin 2008 - 2009). Mají z hlediska odpadového hospodářství obcí diskutabilní význam. Bohužel ve stále větší míře vykupují věci/odpady, které pocházejí z trestné činnosti (rozkrádání a ničení soukromého a veřejného majetku, ukradeného vybavení obcí). Část odpadů (např. papír) je také vykrádána z obecní sběrné sítě, což v konečném důsledku vede k nárůstu nákladů obcí za provoz odpadového hospodářství (snížení odměn za vytríděný papír).

Z vlastního šetření, které si statutární město Brno provedlo, vyplynulo, že počet sběrných dvorů a sběrných míst zřizovaných statutárním městem Brnem lze považovat za vysoký a jejich rozmístění ne zcela odpovídá potřebám a koncentraci obyvatel. Z tohoto důvodu je jejich provoz méně efektivní a v budoucnu se musí počítat s jejich optimalizací.

² <http://www.sako.cz/stranka/cz/25/sberna-strediska-odpadu/>

Tabulka 5.4: Třídící linky na území ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Provozovatel/vlastník (O, S)
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ			
1.	SAKO Brno, a.s.	Jedovnická 2	551058	Brno	10000,00	5432,00	O

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, ČSÚ

Tabulka 5.5: Koncová zařízení (třídící linky pro separovaný odpad, využívané obcemi území ORP), současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Výčet všech obcí území ORP, která využívají tato koncová zařízení	Provozovatel/vlastník (O, S)
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
1.	SAKO Brno, a.s.	Jedovnická 2	Brno	551058	Brno	O

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, ČSÚ

Přítomnost třídící linky v blízkosti území má pro obce velký význam, a to z hlediska úpravy odpadů k jejich dalšímu využití. Z hlediska provozních nákladů je nutno dimenzovat třídící linku pro obsluhu většího území (především většího počtu obyvatel), než je území ORP. Rentabilní se jeví zařízení dimenzovaná pro spádovou oblast 70-100 tisíc obyvatel (Zdroj: Strategie rozvoje odpadového hospodářství měst a obcí ČR, aktualizace 2011 (SMO ČR)).

V ORP se nachází jedna třídící linka v rámci spalovny SAKO, která kapacitně pojme tříděný odpad, vyprodukovaný v jeho území. Tento odpad se přiveze do příslušného zařízení k dotřídění od nežádoucích příměsí a následné materiálové recyklaci. „Do dotřídovací linky putuje odpad z brněnských modrých kontejnerů, které obsahují separovaný papír a tříděný odpad ze žlutých či drátěných kontejnerů určených pro sběr plastů a nápojových kartonů. Základem linky je pásový dopravník s deseti shozy do pěti oddělených kójí (vždy dva shozy pro jednu kójí). Třídění odpadu se provádí ručně, u každého shozu mohou pracovat 1–2 osoby.“³ Pracovník vytříděný odpad shazuje do příslušných kójí. V kontejneru se shromažďuje zbytkový odpad, který se nachází na konci třídícího pásu. Ten je následně energeticky využit, případně je odstraněn na skládce. Pomocí elektromagnetických separátorů jsou z pásů vyňaty kovové příměsí, ty opět padají do příslušné kóje. Dotříděný odpad je pak v podobě slisovaných balíků převážen do zpracovatelských závodů. Město Brno je zapojeno do systému EKO-KOM, který je „založený na spolupráci průmyslových podniků, měst a obcí zajišťuje, aby odpady z použitých obalů byly spotřebitelem vytříděny, svezeny sběrovou technikou, dotříděny a konečně využity jako druhotná surovina nebo případně jako zdroj energie.“⁴ Obec, která se do tohoto systému zapojí získává nárok na odměnu za zajišťování zpětného odběru a následného využití odpadů z obalů.

Obecně do společnosti SAKO, a.s. přichází odpad z velké části Jihomoravského kraje, dále z kraje Vysočina a kraje Olomouckého. Konkrétní seznam obcí se přes několikrát urgování kompetentních lidí ze společnosti SAKO, a.s. nepodařilo získat.

³ <http://www.sako.cz/stranka/cz/63/dotridovaci-linka/>

⁴ <http://www.ekokom.cz/cz/ostatni/o-spolecnosti/system-eko-kom/o-systemu>

Tabulka 5.6: Zařízení pro nakládání s BRO na území ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Provozovatel/vlastník (O, OK, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
1.	Centrální kompostárna Brno, a.s.	Vinohradská	Brno	551066	70000,00		O/O	kompostárna
2.	SETRA, spol. s r.o.	Chrlice	Brno	551317	10000,00	10000,00	S	Chrlice, bývalé hnojiště ZD kompostárna
3.	Ústav využití plynu Brno, s.r.o.	Černovice	Brno	551066			S	http://www.czba.cz/mapa-bioplynovych-stanic/40-brno-cernovice.html http://www.uvp.cz/bioplyn/popis-skladek-odpadu.html http://www.zeraagency.eu/kompostarny/public/bioplynová stanice
4.	DUFONEV R.C., a.s.	Černovická terasa	Brno	551066			S	http://www.dufonev.cz/prijimane_odpady.php

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, ČSÚ

Tabulka 5.6.A: Zařízení pro nakládání s BRO v blízkosti územní jednotky ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu mimo území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Provozovatel/vlastník (O, OK, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
1.	Skládka .A.S.A. Žabčice spol. s.r.o	Žabčice 450	Žabčice	584231			S - z 20 % vlastněno obcí	skládkový bioplyn, kompostárna (10 000 a 5000 kapacity u komp.)
2.	Hlinky 34 s.r.o. a STAVOS Brno, a.s		Bratčice	582883			S	Skládka TKO Bratčice, skládkový bioplyn, http://www.stavos.cz/cs/sluzby-a-produkty/skladka-tuheho-komunalniho-odpadu/
3.	Zemědělská společnost Devět křížů, a.s.	Zemědělská 202	Domašov	582964			S	Bioplynová stanice Devět křížů, BPS -

								zemědělské
4.	Agria, a.s.	Nížkovice 74	Nížkovice	593435			S	BPS Nížkovice, BPS zemědělské
5.	JAVE PORK, a.s.	http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/ares/darv_res.cgi?ico=47902205&jazyk=cz&xml=1	Velké Němčice	585009			S	BPS Velké Němčice, BPS zemědělské
6.	RAKOVEC, a.s.	Velešovice 390	Velešovice	593681			S	BIOPLYNOVÁ STANICE VELEŠOVICE, BPS zemědělské
7.	AgroKrůt, s.r.o.	Bratčice 106	Bratčice	582883			S	BPS Bratčice II, BPS Zemědělské Bioplynová stanice
8.	Brněnské vodárny a kanalizace, a.s.	Chrlická	Modřice	583391			O - patří pod kanalizace ty patří Brnu	Elektrárna -ČOV Brno-Modřice
9.	BONAGRO, a.s.	Zemědělská 1	Šlapanice	583952			S	BPS Šlapanice, BPS Zemědělské
10.	STAVOS Brno, a.s.	Skalní	Bratčice	531286			S	Bioplynová stanice Bratčice I, BPS Zemědělské
11.	TS Slavkov u Brna	Čsl. Červeného kříže	Slavkov u Brna	593583	950,00		O	Kompostárna Slavkov u Brna
12.	ZEMSPOL, a.s.	U ČOV	Blansko	581283	2200,00	2200,00	S	Kompostárna Blansko
13.	Předklášteří - komunitní kompostárna							http://www.zeraagency.eu/kompostarny/public/detail.php?id=447 kompostárna
14.	Kompostárna závodu ŽV Agropodnik, a.s.	Újezd u Černé Hory 536/24	Újezd u Černé Hory	582557			S	Újezd u Černé Hory - kompostárna http://www.zeraagency.eu/kompostarny/public/detail.php?id=41 kompostárna
15.	Žatčany kompostárna	Žatčany 125	Újezd u Brna	584045			O	http://www.zeraagency.eu/kompostarny/public/detail.php?id=392 kompostárna

Zdroj: Databáze osob oprávněných k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, ČSÚ,
<http://www.czba.cz/mapa-bioplynovych-stanic>, <http://www.zeraagency.eu/kompostarny/public/>

Tabulka 5.7: Koncová zařízení (zařízení pro nakládání s BRO z obcí řešeného území ORP), současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Výčet všech obcí území ORP, která využívají tato koncová zařízení	Provozovatel/vlastník (O, OK, S)
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
1.	Centrální kompostárna Brno, a.s.	Vinohradská	Brno	551066	Brno	O/O
2.	SETRA, spol. s r.o.	Chrlice	Brno	551317	Brno	S
3.	Ústav využití plynu Brno, s.r.o.	Černovice	Brno	551066	Brno	S
4.	DUFONEV R.C., a.s.	Černovická terasa	Brno	551066	Brno	S

Zdroj: Databáze osob oprávněných k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, ČSÚ

Z hlediska zařízení pro nakládání s BRKO mají význam kompostárny, které jsou schopny zpracovat vyříděné bioodpady od obcí (především rostlinné zbytky z domácností a z údržby zahrad) a dále bioodpady z údržby veřejné zeleně. Komunitní/obecní kompostárna není zařízením pro nakládání s odpady ve smyslu zákona o odpadech a nemůže sloužit více než jedné obci (plyne ze zákona o odpadech, více v metodickém návodu MŽP dostupném na http://www.kr-vysocina.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4045843, kapitola 11., bod 3). Nicméně může být pro některé obce vhodným řešením. Zemědělské bioplynové stanice většinou nemohou přijímat odpady z komunální sféry, zpracovávají pouze zemědělské odpady, tudíž nejsou prvkem, který lze využít v odpadovém hospodářství obcí.

Mezi subjekty, které nakládají s BRO na území ORP Brno patří Centrální kompostárna Brno, a.s, která slouží ke zpracování biologicky rozložitelného odpadu. Kompostárna nabízí své služby všem občanům, obcím, živnostníkům a firmám. Mezi služby kompostárny patří drcení dřevní hmoty, třídění, sítování kompostu a zeminy bubnovým třídícím a homogenizace (míchání) kompostů. Kapacita kompostárny je 70 000 t/rok. Centrální kompostárna Brno, a.s. využila možnosti žádat o dotaci z OPŽP (prioritní osa 4) a to konkrétně na projekt „Doplnění technologie pro využití biologicky rozložitelných odpadů“. Celkové náklady projektu jsou 17 490 496 Kč, celkové uznatelné náklady 14 575 414 Kč a celková výše podpory, kterou kompostárna získala z evropských fondů, činí 10 871 925 Kč.

Dalším subjektem je společnost SETRA, a.s., která vlastní v městské části Brno-Chrlice kompostárnu. Zde se za rok vyprodukuje 7000 t kompostu. Kapacita kompostárny je pak 10 000 t – bližší informace o kompostárně (vč. užití technologie) lze nalézt na webu – viz odkaz <http://www.zeraagency.eu/kompostarny/public/detail.php?id=37>.

Dalším subjektem na území ORP Brno je Ústav využití plynu Brno, s.r.o. Tato společnost provozuje stanici pro anaerobní zpracování odpadu v Brně-Černovicích (tento institut ale není primárně určen k nakládání s komunálními bioodpady).

Posledním subjektem je pak společnost DUFONEV R.C., a.s., která se zabývá nakládáním s odpady včetně nebezpečných, recyklací stavebních materiálů a kameniva, rekultivaci a revitalizací skládek a vytěžených prostorů. Dále pak úpravou a zušlechťováním nerostných surovin hornickým způsobem. V roce 2007 realizovala rekultivaci Černovické terasy. Dle informací z Databáze osob oprávněných k nakládání s odpady JMK se zabývá také kompostováním odpadu. Tato společnost využila možnost získat finanční prostředky z OPŽP (prioritní osa 4) hned 2x a to na projekt „Čelistový drtič s nakládacím mechanismem“, jehož celkové náklady činily 12 997 542 Kč, celkové uznatelné 10 922 305 Kč a celková výše podpory pak 4 641 979 Kč. Druhým projektem je „Třísitný třídíč“ jehož pořízení celkově vyšlo na 4 742 002 Kč, celkové uznatelné náklady činily 3 984 875 Kč a celková výše podpory 2 777 457 Kč.

Tyto subjekty jsou zároveň koncovými zařízeními v oblasti BRO. Pro identifikaci dalších zařízení pro nakládání s BRO v blízkém okolí, byly vybrány ty obce, které jsou ve výčtu obcí z dokumentu Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti a Jihlavské sídelní aglomerace.

Biodpad z domácností se v Brně plošně nesbírá. Nicméně v rámci projektu Miniwaste, který je realizován v několika okrajových MČ (např. Brno-Žebětín), se začalo se sběrem biodpadu do kompostérů rozmístěných do bytových a rodinných domů. Občané města Brna mohou také biodpad odnášet do jednotlivých SSO. Za zmínku stojí příspěvková organizace Veřejná zeleň města Brna, která spravuje, udržuje a rekonstruuje zeleň celoměstského významu. Odpad, který tato příspěvková organizace při své činnosti posbírání, je svážen právě do již zmíněné Centrální kompostárny Brno, a.s. Obecně lze konstatovat, že v problematice sběru biodpadu existuje velký prostor pro to, jak jeho sběr zlepšit.

Tabulka 5.8: Spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů na území ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu na území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Typ zařízení (spalovna NO, OO, PrO); zařízení pro energetické využití odpadů ZEVO (KO, NO, OO)	Provozovatel/vlastník (O, S)
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
1.	SAKO Brno, a.s.	Jedovnická 2	Brno	551058	248000,00	238664,00	ZEVO OO; KO	O

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, ČSÚ, SAKO Brno, a.s

Tabulka 5.8.A: Spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů mimo území ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu mimo území ORP			Roční maximální kapacita [t]	Průměrně využitá roční kapacita [t]	Typ zařízení (spalovna NO, OO, PrO); zařízení pro energetické využití odpadů ZEVO (KO, NO, OO)	Provozovatel/vlastník (O, S)
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
1.	EKOTERMEX, a.s.	Pustiměřské Prusy 268	Pustiměř	593508			PrO; NO, OO	S

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, ČSÚ

Tabulka 5.9: Koncová zařízení (spalovny a zařízení pro energetické využití odpadů z obcí řešeného území ORP), současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Výčet všech obcí území ORP, která využívají tato koncová zařízení	Provozovatel/vlastník (O, S)
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
1.	SAKO Brno, a.s.	Jedovnická 2	Brno	551058	Brno	O
2.	EKOTERMEX, a.s.	Pustiměřské Prusy 268	Pustiměř	593508	Brno	S

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, OŽP Brno, ČSÚ

Ze spaloven odpadů mají pro obce potenciální význam jen ty, určené pro spalování nebezpečných odpadů. Nebezpečných odpadů ale obce produkují minimum.

Zařízení pro energetické využití odpadů má pro obce klíčový význam, a to proto, že tímto způsobem lze řešit nakládání se směsným komunálním odpadem, tedy jeho využití namísto skládkování. Směsný komunální odpad je majoritní složkou v produkci odpadů obcí a možný zákaz skládkování, který se objevil v připravované legislativě, by byl tímto způsobem řešitelný. ZEVO by však mělo být vzhledem k jeho náročnosti na financování velkokapacitním zařízením, které rozhodně nemůže sloužit pouze malému území s malým počtem obyvatel. Kapacity pro energetické využití odpadů by se měly pohybovat v hodnotách min. 90 tis. t/rok. Efektivní kapacity ZEVO se pohybují od 90 tis. t/rok a více. Spádová oblast musí mít stovky tisíc obyvatel. U menších zařízení je obtížné zajistit přijatelné náklady a stabilní provoz v průběhu roku tak, aby splňovala podmínky pro ZEVO. Je nutné se proto zamýšlet do budoucna nad efektivní dopravou odpadů (např. pomocí překládacích stanic).

Na území ORP Brno se nachází jedno zařízení pro energetické využití odpadů, které provozuje SAKO Brno, a.s. Její roční kapacita je 248 000 t, průměrná využitá roční kapacita pak 238 664 t. Brněnská spalovna je zařízením na energetické využívání komunálního odpadu a jejím hlavním cílem je využití odpadu jako paliva, které se dále použije k výrobě páry a elektřiny. Odpad je do brněnského ZEVO svážen z velké části Jihomoravského kraje, dále z kraje Vysočina a z kraje Olomouckého. Z území ORP se odpad vyváží pouze v omezeném množství do spalovny v Pustiměři, kde se specializují na odstranění průmyslového a zdravotnického odpadu. Tato spalovna je provozována společností EKOTERMEX, a.s.

Tabulka 5.10: Nejbližší skládky odpadů v blízkosti územní jednotky ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Typ skládky z hlediska ukládaných odpadů (OO, NO, IO)	Stav skládky	Provozovatel/Vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ				
1.	MĚSTO KLOBOUKY U BRNA	skládky odpadů	Klobouky u Brna (Hustopeče)	584550	OO	řízená skládka	O	ve výčtu brněnského metropolitního regionu (BMR), http://www.kloboukybrna.eu/mesto-klobouky-u-brna/organizace-a-zarizeni-mesta/skladka-odpadu
2.	Sateso, s.r.o.	Zemědělská	Šlapanice	583952	NO, OO	Celková rozloha skládky: 26 591 m ² Celková kapacita skládky k 31.12.2010: 57.000 m ³ Předpokládaný rok ukončení skládkování: 2018	O	BMR, http://www.sateso.cz/Skladka.htm

Č.	Provozovatelé	Adresa provozu			Typ skládky	Stav skládky	Provozovatel/	Poznámky
3.	.A.S.A. Žabčice, spol. s r.o.	areál skládky	Žabčice (Židlochovice)	5842 31	OO		S ale 20% obce	BMR, http://www.asa-group.com/cs/ceska-republika/provozovny/-a-s-a-zabčice-spol-s-r-o-skladka.asa
4.	STAVOS Brno, a.s.	skládky Bratčice	Bratčice (Židlochovice)	5828 83	OO	řízená skládky	S	BMR
5.	HOUSS RECYCLING s.r.o.	skládky S-IO	Vysočany-Housko (Blansko)	5827 01	IO		S	Jihomoravský kraj (JMK), následující obce, kde se nachází jednotlivá zařízení, nejsou ve výčtu BMR
6.	Fosfa akciová společnost	skládky	Břeclav - Poštorná	5842 91	NO		S	JMK
7.	Obec Rešice	S-IO	Rešice (Mor. Krumlov)	5947 25	IO		O	JMK
8.	HANTÁLY a.s.	skládky odpadů	Velké Pavlovice (Hustopeč)	5850 17	OO, NO		S	JMK
9.	EKOR, s.r.o.	Těmice 283	Těmice (Kyjov)	5866 68	OO		S	JMK
10.	RESPONO, a.s.	areál skládky Kozlany	Kozlany (Vyškov)	5501 08	OO		S	JMK, kompostování
11.	.A.S.A. ES Únanov, s.r.o.	skládky Únanov	Únanov (Znojmo)	5950 21	OO, NO		S	JMK
12.	VODÁRENSKÁ AKCIOVÁ SPOLEČNOST, a.s.		Štítary (Znojmo)	5948 90	OO		S	JMK
13.	Město Strážnice	U cihelny	Strážnice (Veselí n. Mor.)	5865 87	OO		O	JMK
14.	Skládky Hraničky, spol. s r.o.	skládky	Mutěnice (ORP Hodonín)	5602 78	OO		O	JMK

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, OŽP Brno, ČSÚ, Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti a Jihlavské sídelní aglomerace

Tabulka 5.11: Koncová zařízení (sklárky a zařízení pro energetické využití odpadů z obcí řešeného ORP), současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Výčet všech obcí území ORP, která využívají tato koncová zařízení	Provozovatel/vlastník (O, S)
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ		
1.	Sateso, s.r.o.	Zemědělská	Šlapanice	583952	Brno	O
2.	A.S.A. Žabčice, spol. s r.o.	areál sklárky	Žabčice (Židlochovice)	584231	Brno	S - 20 % obec
3.	STAVOS Brno, a.s.	sklárka Bratčice	Bratčice (Židlochovice)	582883	Brno	S

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, OŽP Brno, ČSÚ

Tabulka 5.12: Další zařízení pro nakládání s odpady v území ORP a v blízkosti území ORP, současný stav

Č.	Provozovatelé zařízení	Adresa provozu			Specifikace typu dalších zařízení pro nakládání s odpady	Provozovatel/vlastník (O, S)	Poznámky
		Ulice a číslo popisné	Obec	ZÚJ			
1.	DUFONEV R.C., a.s.	Vinohradská	Brno	551066	recyklace stavebního materiálu	S	
2.	ENVIROPOL s.r.o.	Šámalova 62	Brno	551058	Mechanické úpravy elektroodpadu	S	zpracování elektroodpadů - televizory
3.	A.S.A., spol. s r.o.	Líšeňská 35	Brno	551287	Využití odpadu jako paliva nebo k výrobě energie		výroba alternativního paliva
4.	Kaiser servis, spol. s r.o.	Trnkova 111	Brno	551287	Fyzikálně-chemické procesy	S	deemulgační stanice
5.	SD KOVOŠROT s.r.o.	Železná 492/16	Brno	551074	Demontáž autovraku, Sběr autovraku, Mechanické úpravy elektroodpadu	S	sběr, výkup a úprava kovových odpadů, zpracování autovraků, vydává potvrzení o ekologické likvidaci
6.	REMET, spol.s r.o.	Vídeňská 127	Brno	551074	Recyklace odpadu, Sběr autovraku, Třídění odpadu	S	tavírna hliníku, sběr kovů a autovraků, vydává potvrzení o ekologické likvidaci

Zdroj: Databáze oprávněných osob k nakládání s odpady Jihomoravského kraje, OŽP Brno, ČSÚ

Sklárky odpadů jsou velmi důležitým prvkem v systému nakládání s odpady. Dochází na nich k odstraňování téměř veškerého směšného komunálního odpadu, který tvoří ze 70 % právě odpad původem z obcí. Skládkování je nejrozšířenější způsob nakládání se směšným komunálním odpadem zvláště proto, že v ČR dosud nejsou dostatečné kapacity k jiným způsobům nakládání s ním.

Na území ORP Brno se nenachází žádná oficiální sklárka odpadu. Dle zjištěných informací se odpad vyváží na sklárky do Žabčic, Bratčic a Šlapanic. Mezi dalšími obcemi, které patří do výčtu Brněnské metropolitní oblasti, jsou pouze Klobouky u Brna. Mimo tento výčet, avšak na území Jihomoravského

kraje, lze nalézt skládky v těchto obcích: Vysočany-Housko, Břeclav - Poštorná, Rešice, Velké Pavlovice, Těmice, Kozlany, Únanov, Štítary, Strážnice a Mutěnice.

Na území ORP Brno se také nachází specifické subjekty, které nelze zařadit do předchozího vymezení jednotlivých zařízení. Např. společnost DUFONEV R.C., a.s. se zabývá recyklací stavebního materiálu, ENVIROPOL s.r.o. provádí mechanické úpravy elektroodpadu, A.S.A., spol. s r. o. využívá odpad jako palivo nebo k výrobě energie, Kaiser servis, spol. s r.o. provozuje deemulgační stanici, dále pak SD KOVOŠROT s.r.o. zajišťuje demontáž autovraků, sběr autovraků či mechanické úpravy elektroodpadu a společnost REMET, spol. s r.o. recykluje odpad, provádí sběr autovraků a vydává potvrzení o ekologické likvidaci.

Podíváme-li se na projekty, které byly financovány z OPŽP (prioritní osa 4), pak můžeme ještě zmínit projekt společnosti SD KOVOŠROT, s.r.o. a to „Nakup manipulačního zařízení“, jehož předmětem je „pořízení svozové techniky, která je určena pro manipulaci s odpady. Jedná se o kolový nakladač, který slouží k přesunu a přísunu materiálu.“⁵ Celkové náklady projektu činily 6 400 415 Kč, celkové uznatelné náklady 5 378 500 Kč a celková výše podpory 4 114 552 Kč. Ve výčtu dalších zařízení pro nakládání s odpady sice není, ale dalším projektem je projekt společnosti SITA CZ a.s. „Provozovna na recyklaci plastu“. Tento projekt je momentálně schválen k financování, připravují se podklady pro rozhodnutí o poskytnutí dotace ze strany příjemce a probíhá zadávací řízení. Celkové náklady pak jsou 17 421 580 Kč, celkové uznatelné náklady 14 398 000 Kč a celková výše podpory 4 895 320 Kč.

Doplňující informace – černé skládky odpadu a ekologické zátěže, současný stav na území ORP

Problematika černých skládek je na území ORP Brno řešena následovně. Ty černé skládky na pozemcích města, které mají výměru pod 5 m³, likvidují jednotlivé městské části. Skládky nad 5 m³ na území vlastněné městem likviduje samotné město. V roce 2013 město odstraňovalo 14 skládek s celkovou hmotností 129 tun. Lze pozorovat pozitivní trend ve snižování jejich počtu.

Co se týká ekologických zátěží, tak dle webové stránky <http://kontaminace.cenia.cz> se jich na území ORP Brno nachází celkem 21. Převážná většina je pak z hlediska kvantitativního rizika lokálního či bodového významu. Z hlediska kvalitativního rizika bylo těchto 21 lokalit klasifikováno na lokality s žádným (1), nízkým (4), středním (10), vysokým (1) a extrémním (4) rizikem (jedna lokalita nebyla zařazena). Mezi lokality s extrémním rizikem patří Skládky Černovice, Prádelny a čistírny Brno, ČSAD Brno holding a.s. a lokalita ČSAD Brno-montážní hala.

⁵ <http://www.opzp.cz/sekce/526/0/475070/nakup-manipulacniho-zarizeni/>

Produkce odpadů

Tabulka 5.13: Produkce ostatních odpadů (dále jen OO) a produkce nebezpečných odpadů (dále jen NO) za období 2008-2012

Produkce odpadů [t]	DZ pro produkci odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012
Produkce ostatních odpadů (OO)	1 589 292,73	1 120 036,96	1 476 097,62	1 216 290,20	1 255 660,50	1 246 955,26
Produkce nebezpečných odpadů (NO)	104 195,75	66 416,34	70 943,83	63 484,75	71 279,60	50 442,29
Celková produkce (OO a NO)	1 698 963,27	1 186 453,30	1 547 041,45	1 279 774,96	1 326 940,10	1 297 397,55

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Nyní se přesuneme od analýzy prostředí k analýzám produkce jednotlivých druhů odpadů. U OO došlo k většímu výkyvu pouze v roce 2009, zde ukazatel dosahuje největší hodnoty za sledované období. To si lze vysvětlit zvýšením produkce zejména u stavebních a demoličních odpadů a také u komunálních odpadů. U NO si můžeme všimnout, že každý rok došlo k výraznější změně, největší pak mezi léty 2011 a 2012, kdy došlo k jejich snížení o zhruba 21 000 tun, za což mohl zejména úbytek stavebních a zemědělských odpadů (včetně vytěžené zeminy z kontaminovaných míst). Ani v jednom roce nebylo zaznamenáno překročení hodnoty z roku 2000. Podíl OO a NO na celkové produkci odpadů nevykazuje výraznější výkyvy, výjimkou může být rok 2012, kdy NO mají nejnižší podíl na celkové produkci odpadů za sledované období. Vzhledem k tomu, že nejvyšší celková produkce odpadů byla v roce 2009, je zřejmé, že měrná produkce všech odpadů na obyvatele bude v tomto roce také nejvyšší. Co se týká měrné produkce NO na obyvatele, můžeme sledovat, že vzhledem k měrné produkci z roku 2000, je naplňován cíl POH a to v každém roce sledovaného období. Je důležité poznamenat, že měrná produkce přepočtena na jednoho trvale žijícího obyvatele je také značně ovlivněna lidmi, kteří se v Brně během dne pohybují, ale nemají zde trvalé bydliště (platí i pro ostatní měrné produkce na obyvatele v rámci celé analýzy). Právě tato skutečnost společně s velkou koncentrací nejrůznějších firem je hlavní příčinou vyšší celkové produkce odpadů. Pro NO je ve městě Brně určeno SSO, případně mobilní svoz NO.

Tabulka 5.13a: Celková a měrná produkce ostatních, nebezpečných a všech odpadů, jejichž původcem je obec, rok 2012

Územní jednotka	Počet obyvatel k 31.12.2012 (ČSÚ)	Celková produkce NO [t]	Měrná produkce NO [kg/obyv.]	Celková produkce OO [t]	Měrná produkce OO [kg/obyv.]	Celková produkce všech odpadů (NO+OO) [t]	Měrná produkce všech odpadů (NO+OO) [kg/obyv.]
ORP Brno	378 327	3 324,59	8,79	156 646,03	414,05	159 970,61	422,84
Jihomoravský kraj	1 168 650	14 812,95	12,68	561 281,70	480,28	576 094,65	492,96

Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA)

V tabulce 5.13a je zobrazena produkce odpadů za rok 2012, vyprodukovaných ve městě Brně (tedy odpadů od města a jeho občanů). Produkce všech odpadů od města Brna tvoří 12,33 % z celkové produkce odpadů, vyprodukovaných v celém území ORP všemi původci odpadů. Produkce nebezpečných odpadů od města tvoří 6,59 % z produkce nebezpečných odpadů vyprodukovaných všemi původci v ORP. Z těchto hodnot je patrné, že 87,67 % z celkové produkce odpadů bylo vyprodukováno právníckými osobami a podnikatelskými subjekty, které působí na území ORP.

Jak je z tabulky zřejmé, v porovnání s průměrnými hodnotami za Jihomoravský kraj vykazuje ORP Brno nižší měrnou produkci nebezpečných odpadů a nižší měrnou produkci ostatních odpadů, které byly vyprodukovány. Z hlediska měrné produkce všech odpadů se ORP pohybuje pod průměrnou hodnotou za kraj. V porovnání s průměrnými hodnotami za celou ČR vykazuje území ORP o 3,35 kg nižší hodnoty měrné produkce nebezpečných odpadů a o 119,97 kg nižší hodnoty měrné produkce všech odpadů, které byly vyprodukovány za město Brno.

Tabulka 5.14: Produkce odpadů podle jednotlivých skupin Katalogu odpadů a vyhlášky č. 352/2008 Sb. o podrobnostech nakládání s elektrozařízeními a elektroodpady, v platném znění na území ORP za období 2008-2012

Číslo skupiny odpadů	Název skupiny odpadů	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
		2008	2009	2010	2011	2012
01	Odpady z geologického průzkumu, těžby, úpravy a dalšího zpracování nerostů a kamene	3 485,55	205,47	457,34	178,37	0,00
02	Odpady z prvovýroby v zemědělství, zahradnictví, myslivosti, rybářství a z výroby a zpracování potravin	2 848,74	4 965,49	3 765,20	3 660,82	2 619,89
03	Odpady ze zpracování dřeva a výroby desek, nábytku, celulózy, papíru a lepenky	1 227,32	2 665,38	1 266,60	1 981,65	3 398,59
04	Odpady z kožedělného, kožedělnického a textilního průmyslu	233,24	151,10	97,82	123,89	40,10
05	Odpady ze zpracování ropy, čištění zemního plynu a z pyrolytického zpracování uhlí	12,36	358,91	38,56	46,46	6,47
06	Odpady z anorganických chemických procesů	10 276,73	7 673,25	9 158,77	3 467,33	166,06
07	Odpady z organických chemických procesů	371,02	759,46	1 379,41	1 070,44	868,87
08	Odpady z výroby, zpracování, distribuce a používání nátěrových hmot (barev, laků a smaltů), lepidel, těsnících materiálů a tiskařských barev	558,26	966,69	904,34	1 241,88	1 289,37
09	Odpady z fotografického průmyslu	113,39	63,28	117,68	119,54	88,46
10	Odpady z tepelných procesů	58 885,74	40 023,23	49 757,86	49 568,10	55 309,15
11	Odpady z chemických	680,53	647,76	1 070,67	809,77	772,65

Číslo	Název skupiny odpadů	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
	povrchových úprav, z povrchových úprav kovů a jiných materiálů a z hydrometalurgie neželezných kovů					
12	Odpady z tváření a z fyzikální a mechanické úpravy povrchu kovů a plastů	13 057,81	17 559,02	22 969,00	19 299,97	17 219,10
13	Odpady olejů a odpady kapalných paliv (kromě jedlých olejů a odpadů uvedených ve skupinách 05 a 12)	7 543,77	4 345,50	4 922,80	5 522,76	5 046,19
14	Odpady organických rozpouštědel, chladiv a hnacích médií (kromě odpadů uvedených ve skupinách 07 a 08)	42,13	38,77	38,27	56,41	49,92
15	Odpadní obaly, absorpční činidla, čisticí tkaniny, filtrační materiály a ochranné oděvy jinak neurčené	45 211,12	40 478,23	49 373,99	44 105,65	37 472,14
16	Odpady v tomto katalogu jinak neurčené	20 961,79	14 568,69	17 983,00	18 268,43	26 451,81
17	Stavební a demoliční odpady (včetně vytěžené zeminy z kontaminovaných míst)	781 655,07	1 126 267,42	846 563,14	862 248,41	857 764,52
18	Odpady ze zdravotní nebo veterinární péče a /nebo z výzkumu s nimi souvisejícího (s výjimkou kuchyňských odpadů a odpadů ze stravovacích zařízení, které bezprostředně nesouvisí se zdravotní péčí)	1 776,52	1 885,77	2 425,45	2 220,47	2 005,01
19	Odpady ze zařízení na zpracování (využívání a odstraňování) odpadu, z čistíren odpadních vod pro čištění těchto vod mimo místo jejich vzniku a z výroby vody pro spotřebu lidí a vody pro průmyslové účely	40 034,29	31 581,38	58 373,71	102 057,57	112 336,03
20	Komunální odpady (odpady z domácností a podobné živnostenské, průmyslové odpady a odpady z úřadů) včetně složek z odděleného sběru	197 477,93	251 836,51	209 111,00	210 891,78	174 492,80
50	Odpady vzniklé z elektroodpadů	0,00	0,13	0,35	0,39	0,43

Číslo	Název skupiny odpadů	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
		1	2	3	4	5
Celková produkce odpadů [t]		1 186 453,30	1 547 041,45	1 279 774,96	1 326 940,10	1 297 397,55

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

V roce 2012 bylo na území ORP Brno vyprodukováno celkově 1 297 397,55 t odpadu. Z analýzy lze pak dále zjistit pět množstevně nejvíce zastoupených skupin odpadů. Těmi jsou:

- stavební a demoliční odpady (včetně vytěžené zeminy z kontaminovaných míst),
- komunální odpady (odpady z domácností a podobné živnostenské, průmyslové odpady a odpady z úřadů) včetně složek z odděleného sběru,
- odpady ze zařízení na zpracování (využívání a odstraňování) odpadu, z čistíren odpadních vod pro čištění těchto vod mimo místo jejich vzniku a z výroby vody pro spotřebu lidí a vody pro průmyslové účely,
- odpady z tepelných procesů,
- odpadní obaly, absorpční činidla, čisticí tkaniny, filtrační materiály a ochranné oděvy jinak neurčené.

Seznam těchto nejvíce zastoupených skupin vyprodukovaných odpadů, odpovídá současné situaci na území ORP Brno. Stavební a demoliční odpady souvisejí s činností stavebních firem, které tento typ odpadu produkují jednak při výstavbě nových domů, kancelářských prostor tak i při rekonstrukcích v nejrůznějších částech města. Komunální odpady souvisejí s vysokou koncentrací lidí vyskytujících se v této oblasti, jde majoritně o odpad domácností. Na další skupiny odpadů má vliv zejména koncentrace firem v průmyslových částech města Brna. Ať už se jedná o podniky z chemického nebo jiného průmyslu.

Příčiny vzniku - na území ORP Brno se denně vykytuje celkově více lidí než počet osob s trvalým bydlištěm, což má za důsledek větší množství vytvářeného odpadu. Svou roli na tom má i velká koncentrace nejrůznějších firem. Výkyvy v produkci jsou způsobeny zejména produkcí odpadů z průmyslu a podnikové sféry. Toto je významná informace, která se promítá do celé problematiky odpadového hospodářství nejen v ORP Brno, ale v celé Brněnské metropolitní oblasti. Právě s ohledem na výše uvedené je zde zájem všech stakeholderů v území BMO řešit do budoucna problematiku odpadového hospodářství komplexně, což by mělo být jedním z hlavních doporučení strategie.

V následující části o produkci odpadů, jejichž původcem je obec (hodnocení produkce KO a SKO, separovaných odpadů) se objevují data ze dvou databází. Hodnoty jsou vyjádřeny z Informačního systému odpadového hospodářství (ISOH) MŽP a z databáze společnosti EKO-KOM, a.s. Tyto databáze vznikají rozdílným způsobem sběru dat, jejich výpočtu a kontrolních mechanismů.

Do ISOH se informace sbírají komplexně, tedy za všechny odpady vyprodukované v území ČR, včetně způsobů nakládání s těmito odpady, jednou ročně, dle ohlašovací povinnosti stanovené zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech, v platném znění. Databáze tvořena prostřednictvím ohlášených údajů, ke kterým jsou vytvořeny dle dané metodiky dopočty odpadů těch subjektů, které nemají ohlašovací povinnost nebo ohlašovací povinnost nespĺnily apod. Co se týče výpočtu produkce odpadů, data z ISOH jsou sečtena z produkce města Brna (způsob nakládání A00 a AN60) a od všech občanů (způsob nakládání BN30, partner = občan obce), kteří odevzdali odpad v zařízení k tomu určeným (tedy ve sběrných dvorech, sběrných místech, výkupnách odpadů apod.). Dále jsou v produkci započítány odpady od subjektů, zapojených do systému sběru a nakládání s odpady obce (tzn. malých firem a živnostníků). Kontrolní mechanismy probíhají v několika stupních (kontroly vykazovaných množství předávaných odpadů, výkyvy v časové řadě apod.) nad veškerým objemem ohlášených dat (od všech ohlašovatelů) a v časové řadě.

Informace sdělované společností EKO-KOM, a.s. především za účelem řízení systému zpětného odběru obalů, včetně stanovení finančních odměn obcím, se sbírají čtvrtletně formou Výkazu o celkovém množství a druzích komunálního odpadu vytríděných, využitých a odstraněných obcí.

Jedná se o veškeré odděleně sbírané využitelné komunální odpady, se kterými obec nakládá v rámci svého systému odpadového hospodářství (sběrná síť nádob, pytlový sběr, sběrné dvory, sběrná místa, výkupy, školní sběry, mobilní sběry apod.) Na rozdíl od databáze ISOH získává EKO-KOM, a.s. údaje od všech obcí v ČR jednotlivě (více než 97 % obcí ČR). Databáze EKO-KOM tedy nepracuje s dopočtenými údaji jako ISOH, ale s absolutními údaji za všechny obce. Dalším podkladem pro hodnocení je Dotazník o nakládání s komunálním odpadem v obci, se zaměřením na tříděný sběr, který se sbírá jednou ročně. Kontrolní mechanismy poté v databázi probíhají nad sbíranými daty o produkci jednotlivých druhů vytríděných odpadů a nad vybranými daty, např. o směsném komunálním odpadu (tedy v užším výběru dat, než u MŽP) v časové řadě.

V rámci hodnocení produkce odpadů od obcí lze použít obě databáze, ty však vykazují některé odlišnosti kvůli výše zmíněným faktům. Odlišnost je dána zejména množstvím odpadů vykazovaných do ISOH při výkupu odpadů (zejména kovy, částečně papír). Je ale potřeba poznamenat, že výkup odpadů je v praxi velmi obtížně kontrolovatelný a obce nemohou žádným zásadním způsobem ovlivňovat nebo plánovat nakládání s odpady, které jsou předmětem komerčního prodeje.

Tabulka 5.15: Celková produkce odpadů na území ORP (produkce KO a produkce směsného komunálního odpadu (dále jen SKO)) za období 2008-2012

Produkce odpadů [t]	2008	2009	2010	2011	2012
Celková produkce odpadů	1 186 453,30	1 547 041,45	1 279 774,96	1 326 940,10	1 297 397,55
Celková produkce KO	242 234,48	291 882,81	258 026,83	254 422,20	211 441,27
Celková produkce SKO	129 009,74	173 007,06	123 037,06	127 848,84	109 152,81

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Z analýzy dále vyplývá, že u SKO, jakožto složky KO, lze spatřovat podobný trend jako u samotných KO. Pouze v roce 2011 u SKO došlo oproti produkci KO k mírnému nárůstu. Ve sledovaném období byl podíl SKO na KO nižší pouze v roce 2010 a to 47,68 %. V ostatních letech byla produkce SKO vždy převažující složkou KO.

Vzhledem ke zvyšujícímu se počtu obyvatel lze spatřovat pozitivní trend ve snižování měrné produkce KO na obyvatele od roku 2009. U SKO dochází od roku 2009 také ke snižování měrné produkce, pouze v roce 2011 došlo k mírnému nárůstu.

Odpad je ukládán obyvateli a dalšími subjekty ve městě do popelnic a následně svážen svozovými vozy v závislosti v určitých intervalech závislých na dané lokalitě.

Tabulka 5.15a: Celková a měrná produkce komunálního a směsného komunálního odpadu, jehož původcem je obec, rok 2012

Územní jednotka	Počet obyvatel k 31.12.2012	Celková produkce KO (20+1501) [t]	Měrná produkce KO [kg/obyv.]	Celková produkce SKO (200301) [t]	Měrná produkce SKO [kg/obyv.]	Měrná produkce SKO [kg/obyv.]
Zdroj dat	ČSÚ	MŽP, CENIA	MŽP, CENIA	MŽP, CENIA	MŽP, CENIA	EKO-KOM, a.s.
ORP Brno	378 327	113 289,19	299,45	70 169,51	185,47	184,69
Jihomoravský kraj	1 168 650	399 799,45	342,10	234 101,79	200,32	210,10

Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA), EKO-KOM, a.s.

V tabulce 5.15a je zobrazena produkce komunálních odpadů (KO) za rok 2012, ve městě Brně (tedy odpadů od města a jeho občanů). Produkce KO od obcí tvoří 53,58 % celkové produkce KO v území ORP. Produkce SKO z města tvoří 64,29 % z celkové produkce SKO vyprodukovaných v celém území ORP všemi původci odpadů. Z těchto hodnot je patrné, že 46,42 % z celkové produkce odpadů bylo vyprodukováno právníky osobami a podnikatelskými subjekty, které působí na území ORP a nejsou zapojeni do systému sběru a nakládání s KO obce, tyto odpady se tedy zařazují do odpadu podobného komunálnímu.

Vyhodnotíme-li data z ISOH, měrná produkce KO ORP Brno je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Měrná produkce SKO je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. V porovnání s průměrnými hodnotami za celou ČR vykazuje území ORP o 70,15 kg nižší hodnoty měrné produkce KO a o 24,78 kg nižší hodnoty měrné produkce SKO, které byly vyprodukovány v obci. Pokud porovnáme hodnoty z databáze ISOH a hodnoty vykazované společností EKO-KOM, a.s., ty se liší kvůli způsobu sběru a výpočtu dat, jak je popsáno výše. Odlišnost je dána zejména tím, že v hodnotách z ISOH započítání producenti odpadů (malé firmy a živnostníci), kteří jsou zapojeni do systému sběru a nakládání s odpady v obci.

Celková produkce KO na území ORP za období 2008-2012 podrobně

Následující informace se týkají samotné skupiny komunálních odpadů. Jejich celková produkce se od roku 2009 vykazuje pozitivní trend, tedy neustálé snižování produkce, a to z hodnoty 291 882,81 t až na hodnotu 211 441,27 t. Mezi pěti nejvíce množství zastoupených druhů komunálního odpadu pak patří následující:

- Směsný komunální odpad – největší nárůst lze sledovat mezi lety 2008 a 2009, za rok 2010 došlo k razantnímu poklesu, který byl následován mírným nárůstem v roce 2011, v roce 2012 opět došlo k většímu poklesu, ne ale tak razantnímu jako v roce 2010
- Papírové a lepenkové obaly - během sledovaného období stojí za zmínku rok 2009 (největší množství tohoto druhu odpadu), od kterého objem papírových a lepenkových obalů klesá. Jde především o produkci z podnikové sféry.
- Objemný odpad - zde došlo k nárůstu pouze mezi lety 2008 a 2009, od roku 2009 množství odpadů klesá. Tento druh odpadu je z velké části ze sběrných dvorů a z míst mobilního sběru.
- Papír a lepenka - v letech 2008 – 2011 množství odpadů stoupá, za rok 2012 sledujeme pokles. Velká část pochází ze tříděného odpadu.
- Kovy - kromě roku 2011, kdy došlo k meziročnímu poklesu, vždy množství odpadů stoupá

Tabulka 5.16: Separovaný sběr odpadů na území ORP za období 2008-2012

Produkce odpadů [t]	Katalogové číslo tříděného odpadu	2008	2009	2010	2011	2012
Papír	150101, 200101	42 257,57	41 252,53	52 520,87	45 853,07	38 982,64
Sklo	150107, 200102	5 111,79	6 008,90	5 041,91	5 832,44	2 329,35
Plast	150102, 200139	4 761,73	5 507,69	3 716,25	4 859,21	3 702,20
Nápojové kartony	150105	10,44	168,30	124,85	106,92	345,86
Celkem separovaný sběr		52 141,53	52 937,42	61 403,88	56 651,63	45 360,06

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Co se týká celkových hodnot produkce separovaného sběru odpadu, tak ty během sledovaného období do roku 2010 stoupaly, následně byl zaznamenán jejich pokles. Na tom má největší podíl sběr papíru, kde došlo v posledních dvou letech sledovaného období vzhledem k roku 2010 k výraznému snížení. Rok 2010 je zároveň z hlediska separovaného sběru nejvýznamnější, jelikož zde můžeme pozorovat nejvyšší hodnoty. Podíváme-li se dále na další složky separovaného sběru, pak např. produkce skla mezi lety 2011/2012 zaznamenala 60% pokles, u plastů pak téměř 24%. Jediný nárůst mezi lety 2011/2012 zaznamenala produkce odpadů nápojových kartonů, téměř 224 %.

Produkce tříděného odpadu přepočtené na jednoho obyvatele ORP [kg/obyv.] korespondují s vývojem hodnot celkové produkce tříděného sběru, čemuž zároveň napomáhá i zvyšující se počet trvale žijících obyvatel města Brna.

Na území ORP Brno se nerealizuje pouze separovaný sběr papíru, skla, plastů a nápojových kartonů, ale také sběr kovů, textilu nebo elektrozařízení. Papír, sklo, plasty a nápojové kartony lze třídit do sběrných nádob, které jsou v dostatečném množství rozmístěny po celém území ORP Brno. Nádoby mají různé barevné varianty. Modrá nádoba slouží na sběr papíru, žlutá nebo drátěná nádoba na sběr plastů a nápojových kartonů a nádoby na sklo mají zelenou barvu. Pro tyto druhy odpadu je také rozmístěno 7 stanovišť podzemních kontejnerů. Vytríděný separovaný odpad je pak svážen na dotřídňovací linku v Brně, jejíž provoz byl již v textu popsán. Dalším druhem odpadu, u kterého probíhá separovaný sběr je textil, na který jsou na území ORP rozmístěny bílé kontejnery, případně může být přinesen do sběrného střediska odpadů. Textil je také sbírán díky svozovým akcím nejrůznějších charit. Kovy a elektrozařízení se pak nosí také do SSO, případně do výkupu odpadu. Tato informace platí i pro další druhy odpadů.

Za zmínku dále stojí projekt financovaný z OPŽP (prioritní osa 4) „Rozšíření a zkvalitnění systému separace na území města Brna“, kdy došlo k nákupu kontejnerů a vozidel na svoz separovaného odpadu společností SAKO Brno, a.s. Celkové náklady na tento projekt činí 15 399 616 Kč, celkové uznatelné 12 025 456 Kč a celková výše podpory z evropských fondů pak činí 4 810 182 Kč.

Tabulka 5.16a: Celková a měrná produkce separovaného sběru odpadu, jehož původcem je obec (evidovaná a dopočtená produkce vytríděných odpadů), rok 2012

Územní jednotka	ORP Brno	Počet obyvatel k 31.12.2012 (ČSÚ)	Celková produkce za ORP [t]	Měrná produkce za ORP [kg/obyv.]	Měrná produkce za kraj [kg/obyv.]
Papír	(150101, 200101)	378 327	10 725,03	28,35	20,86
Plast	(150102, 200139)		1 266,43	3,35	6,60
Sklo	(150107, 200102)		851,71	2,25	7,95
Nápojové kartony	(150105)		0,00	0,00	0,14
Kovy	(200140, 150104)		13 575,56	35,88	50,15

Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA)

V tabulce 5.16a je zobrazena produkce tříděného sběru za rok 2012, ve městě Brně (tedy odpadů města a jeho občanů). Produkce papíru od obcí tvoří 27,51 %, produkce skla tvoří 36,56 %, produkce plastů tvoří 34,24 % a produkce nápojových kartonů tvoří 0 %, z celkové produkce těchto odpadů, vyprodukovaných v celém území ORP všemi původci odpadů. Z těchto hodnot je patrné, že větší část vytríděných odpadů vyprodukovaných na území ORP tvoří odpady od právnických osob a podnikatelských subjektů (zejména obalové odpady).

Měrná produkce papíru je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj vyšší. Měrná produkce plastů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Dále pak měrná produkce skla je ve srovnání

s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Měrná produkce nápojových kartonů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Měrná produkce kovů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Z hlediska porovnání jednotlivých druhů tříděného odpadu jsou hodnoty vzhledem k průměrným hodnotám nižší u skla, plastů, nápojových kartonů a vyšší u papíru a kovů. Přičemž průměrné hodnoty měrné produkce vyříděných odpadů v ČR jsou u papíru 29,56, skla 10,96, plastů 10,01, nápojových kartonů 0,28 a kovů 40,61 kg/obyv. Třídění v ORP je tedy ve srovnání s krajskými a celorepublikovými průměry na poněkud horší úrovni.

Tabulka 5.16b: Měrná produkce separovaného sběru odpadu ze systému organizovaného obcí, rok 2012

Územní jednotka	ORP Brno	Počet obyvatel k 31.12.2012 (ČSÚ)	Měrná produkce za ORP [kg/obyv.]	Měrná produkce za kraj [kg/obyv.]
Papír	(150101, 200101)	378 327	26,52	19,38
Plast	(150102, 200139)		3,43	6,66
Sklo	(150107, 200102)		8,56	9,75
Nápojové kartony	(150105)		0,11	0,22
Kovy	(200140, 150104)		0,95	12,75

Zdroj: EKO-KOM, a.s.

V tabulce 5.16b je zobrazena produkce tříděného sběru za rok 2012, jehož producentem je město Brno (tedy odpadů od města a jeho občanů) podle databáze EKO-KOM, a.s., která popisuje výsledky tříděného sběru organizovaného obcí. Při porovnání údajů z databáze ISOH a EKO-KOM, a.s. se některé hodnoty liší. Důvod spočívá v různých metodách výpočtu jednotlivých měrných produkcí, kdy je v produkci odpadů z ISOH počítáno s veškerými vyříděnými odpady na území ORP včetně těch, které byly odevzdány občany obce mimo systém sběru odpadů obce (jedná se především o výkupny, které nejsou zapojeny do systému sběru odpadů obce). V hodnotách ze zdroje EKO-KOM, a.s. jsou započítány jen ty odpady, které byly vyříděny v rámci systému sběru odpadů organizovaných obcí. Největší rozdíly vykazují komodity papír a kovy, jak je vidět z porovnání s tabulkou výše, což de facto potvrzuje hypotézu o rozdílu hodnot způsobeného produkcí odpadů od občanů z výkupu, které nefungují v rámci systému obce.

Porovnáním hodnot z databáze EKO-KOM, a.s. lze zjistit, že měrná produkce papíru je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj vyšší. Měrná produkce plastů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Dále pak měrná produkce skla je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Měrná produkce nápojových kartonů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Měrná produkce kovů je ve srovnání s průměrnou hodnotou za kraj nižší. Z hlediska porovnání jednotlivých druhů tříděného odpadu jsou hodnoty měrné produkce tříděných odpadů vzhledem k průměrným hodnotám nižší u skla, plastů, nápojových kartonů, kovů a vyšší u papíru. Přičemž průměrné hodnoty měrné produkce vyříděných odpadů v ČR jsou u papíru 18,08, skla 10,97, plastů 9,72, nápojových kartonů 0,32 a kovů 19,98 kg/obyv. Třídění v ORP je tedy ve srovnání s krajskými a celorepublikovými průměry na horší úrovni, což potvrzuje i předcházející tabulka.

Tabulka 5.16c: Produkce odděleného sběru využitelných komodit KO podle velikostních skupin obcí v kraji, rok 2013

Popisky řádků	Papír [kg/obyv.]	Plast [kg/obyv.]	Sklo [kg/obyv.]	Nápojový karton [kg/obyv.]	Kov [kg/obyv.]	Celkový součet [kg/obyv.]
Jihomoravský kraj	19,22	7,04	9,73	0,22	11,38	47,59
(0 až 500 obyv. včetně)	7,09	9,41	11,58	0,27	3,12	31,48

(501 až 1000 obyv. včetně)	10,34	9,06	10,33	0,33	3,67	33,72
(1001 až 4000 obyv. včetně)	13,76	8,88	10,66	0,31	12,72	46,34
(4001 až 10000 obyv. včetně)	17,71	9,11	9,66	0,23	29,38	66,09
(10001 až 20000 obyv. včetně)	21,99	7,63	8,75	0,20	26,00	64,59
(20001 až 50000 obyv. včetně)	28,92	7,87	10,47	0,16	30,24	77,66
(50001 až 100000 obyv. včetně)	25,77	3,48	8,34	0,12	1,01	38,71
Celkový součet - ČR	18,2	10,1	11,1	0,3	17,6	57,3

Zdroj: EKO-KOM, a.s.

Z hlediska velikostních skupin obcí v Jihomoravském kraji produkují nejméně tříděného odpadu občané v obcích od 0 do 500 obyvatel. Nejvíce odpadu vytřídí občané v obcích od 20 001 do 50 000 obyvatel. Co se týče hustoty sběrné sítě, má v ORP hodnotu 347obyvatel na jedno průměrné sběrné hnízdo (obsahuje kontejner na papír, plast a sklo). Sběrná síť je v porovnání s průměrnou hodnotou v kraji méně hustá, přičemž hustota sběrné sítě v Jihomoravském kraji je 169 obyvatel na jedno průměrné sběrné hnízdo a průměrná hodnota za ČR je 148 obyvatel na jedno průměrné sběrné hnízdo. Vzhledem k tomu, že v Jihomoravském kraji se nenachází co do počtu obyvatel ani struktury osídlení a převažující zástavby žádné podobné ORP, nelze provést relevantní srovnání.

Tabulka 5.17: Identifikace pěti hlavních druhů BRO na území ORP za období 2008-2012

Nyní se přesuneme od separovaného sběru odpadu k biologicky rozložitelnému odpadu. Tabulka 5.17 byla sestavena na základě identifikovaných pěti množství nejvíce zastoupených druhů BRO za rok 2012 na území ORP (vyjma: 150101 papírové a lepenkové obaly, 200101 papír a lepenka, s výjimkou papíru s vysokým leskem a odpadu z tapet, 200301 směsný komunální odpad a 200307 objemný odpad).

Katalogové číslo odpadu	Název druhu biologicky rozložitelného odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
		2008	2009	2010	2011	2012
191201	Papír a lepenka	377,43	1128,14	2762,05	14426,46	21672,71
200201	Biologicky rozložitelný odpad	4414,72	5880,91	4762,85	6278,34	4581,45
200138	Dřevo neuvedené pod číslem 200137	604,61	2704,49	6336,33	6730,59	3823,70
150103	Dřevěné obaly	2862,75	1159,89	1861,75	2630,39	3754,03
030105	Piliny, hobliny, odřezky, dřevo, dřevotřískové desky a dýhy, neuvedené pod číslem 030104	816,41	2500,16	1044,23	1780,93	2831,92

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Celková produkce BRO je na začátku a na konci sledovaného období téměř stejná. V roce 2009 můžeme sledovat téměř 28% nárůst oproti roku 2008, tento nárůst je následován zhruba 15% poklesem v roce 2010 a 4% nárůstem v roce 2011. Následujících pět položek reprezentuje pět hlavních druhů BRO na území ORP Brno mezi lety 2008-2012:

- Papír a lepenka - nejvyšší produkce v letech 2011 a 2012 ve sledovaném období v rámci těchto 5 BRO, během sledovaného období produkce meziročně roste (kategorie „ostatní odpad“)
- Biologicky rozložitelný odpad (vytříděný odpad z veřejné zeleně a od občanů) - produkce je během sledovaného období relativně stabilní, pouze v roce 2009 a 2011 vykazuje vyšší hodnoty

- Dřevo neuvedené pod číslem 200137 - do roku 2011 docházelo k nárůstu produkce tohoto druhu odpadu, v roce 2012 byl zaznamenán pokles
- Dřevěné obaly - od roku 2009 dochází k mírnému nárůstu v každém z následujících let (podniková sféra)
- Piliny, hobliny, odřezky, dřevo, dřevotřískové desky a dýhy, neuvedené pod číslem 030104 - do roku 2009 nárůst následovaný poklesem, od roku 2010 opět nárůst

Tabulka 5.18: Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (dále jen BRKO) na celkové produkci BRO na území ORP za období 2008-2012

Produkce BRO a BRKO [t]	2008	2009	2010	2011	2012
Celková produkce BRO	217 963,19	278 419,46	235 849,92	245 434,69	217 356,28
z toho celková produkce BRKO	172 772,81	234 147,54	182 913,02	189 540,09	159 397,79

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

V tabulce 5.18 si můžeme všimnout, že hodnota celkové produkce BRO je v porovnání prvního a posledního roku sledovaného období téměř stejná. Nejvyšší nárůst sledujeme mezi roky 2008/2009, kdy došlo k navýšení produkce BRO ve výši 27,74 %. V následujícím roce, pak došlo k poklesu o 15,29 %. Mezi roky 2010 a 2011 byl zaznamenán 4,06% nárůst produkce BRO. V posledním roce sledovaného období pak došlo k poklesu o 11,44 %. Z tabulky vyplývá, že podíl BRKO na BRO je v každém roce vyšší než 70 %, nejvyšší podíl byl pak evidován v roce 2009 (84,10 %).

V tabulce č. 5.18 (Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (dále jen BRKO) na celkové produkci BRO na území ORP za období 2008-2012) jsou do produkce BRKO zahrnuty takové druhy komunálních odpadů, které jsou biologicky rozložitelné nebo v sobě zahrnují určitý podíl biologicky rozložitelné složky. Jedná se katalogová čísla 200101, 200108, 200110, 200111, 200125, 200138, 200201, 200301, 200302, 200307. Tato skupina BRKO je ve výpočtech zahrnuta jako součást BRO (tedy druhy odpadů zahrnuté jako komunální biologicky rozložitelné odpady příp. odpady v sobě zahrnující určitý podíl biologicky rozložitelné složky a dále katalogová čísla BRO z jiných skupin katalogu odpadů (např. zemědělství, potravinářství apod.). Tato tabulka zobrazuje souhrnnou produkci BRKO, bez ohledu na obsah biologicky rozložitelné složky v odpadu. Přepočtení na obsah biologicky rozložitelné složky odpadu byl proveden podle Zpracování metodiky matematického vyjádření soustavy indikátorů OH a je uveden v Příloze č. 2 - Celková produkce KO na území ORP za období 2008-2012 podrobně. Data v této tabulce č. 5.18 primárně vystihují, jaký podíl zaujímají z celkové produkce BRO odpady komunální (tzv. BRKO). Zavedené systémy sběru BRKO v obcích, kde se produkce odpadů dostává do evidence (tj. vyjma domácího kompostování a komunitního kompostování v obcích), se pak odrážejí jako evidovaná produkce pod katalogovým číslem 200201 - biologicky rozložitelný odpad (viz Příloha č. 2 - Celková produkce KO na území ORP za období 2008-2012 podrobně). V souvislosti s cíli POH ČR (Snížit maximální množství biologicky rozložitelných komunálních odpadů (dále jen BRKO) ukládaných na skládky tak, aby podíl této složky činil v roce 2010 nejvíce 75 % hmotnostních, v roce 2013 nejvíce 50 % hmotnostních a výhledově v roce 2020 nejvíce 35 % hmotnostních z celkového množství BRKO vzniklého v roce 1995) je žádoucí zvyšování využití BRKO, čímž se sníží podíl BRKO ukládaného na skládky. Zvýšením produkce BRKO (zejména 200201) dojde k lepšímu třídění a jednoduššímu materiálovému využití těchto odpadů. Interpretace dat se odvíjí rovněž od zavedených systémů domácího a komunitního kompostování, kdy nárůst odpadu 200201 nemusí být patrný.

Tabulka 5.18a: Celková a měrná produkce biologicky rozložitelného komunálního odpadu a odpadu kat. č. 20 02 01 - biologicky rozložitelný odpad, jehož původcem je obec, rok 2012

Územní jednotka	Počet obyvatel k 31.12.2012 (ČSÚ)	Celková produkce BRKO (vybrané kódy sk. 20*) [t]	Měrná produkce BRKO [kg/obyv.]	Celková produkce biologicky rozložitelného odpadu (200201) [t]	Měrná produkce biologicky rozložitelného odpadu (200201) [kg/obyv.]
ORP Brno	378 327	94 556,29	249,93	2 446,97	6,47
Jihomoravský kraj	1 168 650	309 615,52	264,93	15 086,06	12,91

Zdroj: Databáze ISOH (MŽP, CENIA)

V tabulce 5.18a je zobrazena celková a měrná produkce biologicky rozložitelných komunálních odpadů (BRKO) a odpadu katalogového čísla 20 02 01 - biologicky rozložitelný odpad, jehož původcem je obec, za rok 2012. Produkce BRKO za město Brno tvoří 59,32 % celkové produkce BRKO v území ORP vyprodukovaných všemi původci. Z těchto hodnot je patrné, že 40,68 % z celkové produkce BRKO bylo vyprodukováno právníky osobami a podnikatelskými subjekty, které působí na území ORP a nejsou zapojeni do systému sběru a nakládání s KO města.

Měrná produkce BRKO, vyprodukovaného městem Brnem, je v porovnání s krajskou hodnotou nižší. Co se týče měrné produkce odpadu 20 02 01, ta je v porovnání s krajskou hodnotou nižší. V porovnání s průměrnými hodnotami za celou ČR vykazuje území ORP o 38,22 kg nižší hodnoty měrné produkce BRKO a o 13,06 kg nižší hodnoty měrné produkce odpadu 20 02 01, které byly vyprodukovány v obcích. Na měrné hodnoty BRKO a odpadu 20 02 01 má vliv stále ještě nedostatečně propracovaný systém sběru tohoto odpadu.

Nakládání s odpady

Předchozí část dokumentace analyzovala informace o produkci odpadů na území ORP Brno.

Data v následujících tabulkách identifikují nakládání s odpady, které je ohraničeno územní jednotkou správního obvodu ORP. Hodnoty tedy odrážejí pouze množství odpadů, využitého či odstraněného na území ORP, a to v zařízeních k tomuto určených a situovaných pouze na území ORP. Z dat proto nelze odvozovat komplexní nakládání s odpady z území ORP zvláště v situacích, kdy se odpad využívá nebo odstraňuje mimo území ORP, ve kterém byl vyprodukován. Toto platí pro všechny tabulky, týkající se nakládání s odpady, uvedené níže.

Tabulka 5.19: Nakládání s odpady celkově na území ORP za období 2008-2012

Hlavní způsoby nakládání s odpady [t]		DZ pro produkci, využití a skládkování odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012
Využití	Materiálové využití	401 131,81	692 462,69	501 719,02	514 770,47	677 047,52	569 857,38
		23,61	58,36	32,43	40,22	51,02	43,92
	Energetické využití	76 726,66	90 954,72	90 954,72	90 954,72	254 122,80	258 120,34
	Celkem vybrané způsoby využití	502 543,88	783 417,40	592 673,74	605 725,18	931 170,32	827 977,71
		29,58	66,03	38,31	47,33	70,17	63,82
Celková produkce odpadů		1 698 963,27	1 186 453,30	1 547 041,45	1 279 774,96	1 326 940,10	1 297 397,55
Odstranění	Skládkování	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Spalování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Celkem vybrané způsoby odstranění		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Co se týká využití odpadů, jednoznačně dominuje materiálové využití, a to v každém roce sledovaného období. Nejvíce se materiálově využívá skupinou odpadů číslo 17⁶, což jsou stavební a demoliční odpady (včetně vytěžené zeminy z kontaminovaných míst). Skupina 17 tvoří přibližně 70 % z celkového množství odpadů určeného k materiálovému využití. V posledních dvou letech ovšem na důležitosti oproti předcházejícím rokům získává také energetické využití, kde nejvyužívanější skupinou odpadů je skupina č. 20 – komunální odpady. Využívají se zejména palivo nebo k výrobě energie. Z celkového pohledu dochází ke zvyšování podílu využitých odpadů, a to jak materiálově, tak energeticky. V tomto směru dochází k pozitivnímu vývoji vzhledem k cílům definovaným POH.

Hodnoty celkové produkce odpadů na území ORP Brno jsou vyšší než hodnoty celkového nakládání s odpady. To lze přičíst tomu, že na území ORP Brno neexistuje žádná legální skládka odpadu, tudíž jsou hodnoty skládkování nulové a vzniká zde tak rozdíl mezi hodnotami produkce a nakládání s odpady. Všechny odpad určený ke skládkování je totiž vyvážen mimo území ORP (zdroj: OŽP).

⁶ Skupina 17 je definována jako „využití odpadů, které vznikly pod označením R1 až R10“, což je konkrétně:

- R1** - Využití odpadu způsobem obdobným jako paliva nebo jiným způsobem k výrobě energie
- R2** - Získání/regenerace rozpouštědel
- R3** - Získání/regenerace organických látek, které se nepoužívají jako rozpouštědla (včetně kompostování a dalších biologických procesů)
- R4** - Recyklace/znovuzískání kovů a kovových sloučenin
- R5** - Recyklace/znovuzískání ostatních anorganických materiálů
- R6** - Regenerace kyselin nebo zásad
- R7** - Obnova látek používaných ke snížení znečištění
- R8** - Získání složek katalyzátorů
- R9** - Rafinace použitých olejů nebo jiný způsob opětovného použití olejů
- R10** - Aplikace do půdy, která je přínosem pro zemědělství nebo zlepšuje ekologii
- R11** - Využití odpadů, které vznikly aplikací některého z postupů uvedených pod označením R1 až R10
- R12** - Předúprava odpadů k aplikaci některého z postupů uvedených pod označením R1 až R11
- R13** - Skladování materiálů před aplikací některého z postupů uvedených pod označením R1 až R12 (s výjimkou dočasného skladování na místě vzniku před sběrem)

Tabulka 5.19.A: Nakládání s komunálními odpady (dále jen KO) a se směsným komunálním odpadem (dále jen SKO) na území ORP za období 2008-2012

Nakládání s odpady [t]		Způsob nakládání	DZ pro produkci a využití KO 2000	2008	2009	2010	2011	2012	
KO	Využití	Materiálové využití	22 615,53	78 068,38	113 232,62	115 901,37	91 982,80	85 857,22	
			13,06	32,23	38,79	44,92	36,15	40,61	
		Energetické využití	21 138,97	81 255,87	58 583,09	155 377,80	233 397,44	236 457,27	
		Celkem vybrané způsoby využití	53 570,62	159 324,25	171 815,71	271 279,17	325 380,24	322 314,48	
			30,94	65,77	58,86	105,14	127,89	152,44	
		Celková produkce KO [t]	173 167,94	242 234,48	291 882,81	258 026,83	254 422,20	211 441,27	
	Odstranění	Skládkování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Spalování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Celkem vybrané způsoby odstranění		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SKO	Využití	Materiálové využití		149,66	33,52	11,78	40,17	45,60	
		Energetické využití		66 888,01	49 550,38	131 360,55	207 486,96	217 024,84	
		Celkem vybrané způsoby využití		67 037,67	49 583,90	131 372,33	207 527,13	217 070,44	
	Odstranění	Skládkování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Spalování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		Celkem vybrané způsoby odstranění		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Stejně jako u KO, tak u SKO převažuje jejich energetické využití, a to zejména v posledních třech letech. V roce 2008 je podíl energetického a materiálového využití KO velmi podobný, v následujícím roce převažuje materiálové využití. Od roku 2010 až do roku 2012 se celkově zvýšilo množství KO, které bylo energeticky nebo materiálově využito. Vzhledem k tomu, že hodnoty produkce KO na ORP jsou nižší než hodnoty nakládání s KO, nelze tyto hodnoty srovnat. Může za to skutečnost, že se na území ORP sváží odpad z jiných ORP. Pro nulové hodnoty ostatních ukazatelů platí již zmíněná vysvětlení. Energeticky se pak nejvíce využívá směsný komunální odpad (200301). Materiálově se pak nejvíce využívá tříděný odpad, jehož nakládání je popsáno v následující tabulce.

Tabulka 5.19.B: Nakládání se separovaným sběrem na území ORP za období 2008-2012

Nakládání se separovaným sběrem [t]	Katalogové číslo tříděného odpadu	Způsob nakládání s jednotlivými komoditami	2008	2009	2010	2011	2012
Papír	150101, 200101	Materiálové využití	65138,32	81373,33	84820,20	53820,72	45212,57
		Energetické využití	2437,03	1820,70	1619,80	1307,16	1401,59
		Odstranění	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sklo	150107, 200102	Materiálové využití	2516,82	12757,08	10713,85	10922,90	10975,64
		Energetické využití	0,00	16,35	0,00	0,00	0,00
		Odstranění	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plast	150102, 200139	Materiálové využití	2659,81	6487,38	6362,94	9392,39	7778,93
		Energetické využití	1561,84	1441,50	1596,12	1581,20	1600,09
		Odstranění	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nápojové kartony	150105	Materiálové využití	7,54	292,77	255,64	251,37	170,59
		Energetické využití	334,75	250,12	363,78	311,61	337,31
		Odstranění	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Obecně lze říci, že veškerý vytríděný odpad je po dotřídění na jednotlivé využitelné složky prodán k dalšímu materiálovému využití. Stejně jako u analýzy produkce separovaného sběru tvoří papír nejdůležitější položku. Z hlediska jeho materiálového využití pozorujeme od počátku sledovaného období až do roku 2010 nárůst, ovšem mezi roky 2010/2011 došlo k téměř 37% poklesu. Ten byl následován dalším poklesem mezi roky 2011/2012 a to o necelých 16 %. U energetického využití papíru zaznamenáváme spíše jeho pokles, výjimku tvoří mírný nárůst mezi roky 2011/2012. Druhým nejvíce využívaným separovaným odpadem je sklo, které zaznamenalo mezi roky 2008/2009 značný nárůst v oblasti materiálového využití. Poté došlo k mírnému poklesu a od roku 2010 se jeho materiálové využití drží na konstantní úrovni. Dále zde máme plast, který je využíván jak energeticky, tak materiálově, přičemž materiálové využití převažuje. Zde došlo k nárůstu mezi roky 2008/2009, resp. 2010/2011. Mezi zbývajcími roky došlo k poklesu. Energetické využití plastu se drží na konstantní úrovni. U nápojových kartonů převažuje (až na rok 2009) energetické využití, které se taktéž drží na konstantní úrovni (výjimku tvoří rok 2009). Materiálově byly nápojové kartony nejvíce využívány od roku 2009.

Vzhledem k tomu, že hodnoty týkající se nakládání se separovaným sběrem jsou vyšší, než hodnoty produkce separovaného sběru lze opět předpokládat, že vyšší hodnoty jsou důsledkem svozu tohoto typu odpadu na místní třídící linku i z jiných ORP.

Tabulka 5.19.C: Nakládání s biologicky rozložitelným odpadem (dále jen BRO) a s biologicky rozložitelným komunálním odpadem (dále jen BRKO) na území ORP za období 2008-2012

Nakládání s BRO a BRKO [t]		Způsob nakládání	DZ pro skládkování BRKO 1995	2008	2009	2010	2011	2012	
BRO	Využití	Materiálové využití		85 452,34	98 950,41	106 022,73	89 720,23	80 942,91	
		Energetické využití		77 610,44	54 932,72	145 808,14	221 358,03	231 308,68	
	Odstranění	Skládkování (původní hmotnost odpadu)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		Spalování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
BRKO	Využití	Materiálové využití		25 001,83	29 743,27	27 988,88	21 976,63	26 021,96	
		Energetické využití		74 557,05	52 894,64	144 047,14	219 609,93	229 257,70	
	Odstranění	Skládkování	Původní hmotnost odpadu		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Hmotnost odpadu přepočtená na obsah biologicky rozložitelné složky v odpadu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Měrné skládkování - pro porovnání s cílem POH (přepočteno na obsah biologicky rozložitelné	Měrné skládkování BRKO přepočtené na obsah biologicky rozložitelné složky [kg.obyv. ⁻¹] ↓					
		148,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

	složky v odpadu)					
	Spalování	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Jiné uložení	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Počet obyvatel v území ORP		368 533	370 592	371 399	379 871	378 965

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP), ČSÚ

Skládkování BRO a BRKO probíhá mimo území ORP Brno. Obecně lze konstatovat, že se využití s BRO i s BRKO zvyšuje, přičemž nejvyšší hodnoty pozorujeme v posledních dvou letech sledovaného období, kdy zároveň získává na větším významu energetické využití BRO a BRKO. Obecně lze říci, že veškerý vytríděný biologický rozložitelný odpad je materiálově využit. Srovnání produkce a nakládání s odpady (nakládání znovu vykazuje vyšší hodnoty) je opět vzhledem k svozu odpadů z jiných ORP nemožné. Nutno podotknout, že v nakládání s BRO a BRKO je započteno SKO a objemný odpad, protože v sobě obsahují velké procento biologicky rozložitelné složky v odpadu.

Tabulka 5.20: Náklady na odpadové hospodářství v letech 2010-2012 v území ORP

Paragraf	Název	Náklady v Kč/rok		
		2010	2011	2012
3721	Sběr a svoz nebezpečných odpadů	0	0	0
3722	Sběr a svoz komunálních odpadů	187 270 220	191 002 580	190 422 100
3723	Sběr a svoz ostatních odpadů (jiných než nebezpečných a komunálních)	0	0	0
3724	Využívání a zneškodňování nebezpečných odpadů	0	0	0
3725	Využívání a zneškodňování komunálních odpadů	149 858 480	127 315 530	122 292 090
3726	Využívání a zneškodňování ostatních odpadů	0	0	0
3727	Prevence vzniku odpadů	4 906 140	3 949 930	2 623 810
3728	Monitoring nakládání s odpady	0	0	0
3729	Ostatní nakládání s odpady	5 821 780	4 179 710	3 914 650
Celkové náklady		347 856 620	326 447 750	319 252 650

Zdroj: Ministerstvo financí

Náklady na odpadové hospodářství se během let 2010 až 2012 každý rok snižovaly. Nejvyšší náklady byly zjištěny v případě položky sběr a svoz KO. Ostatní náklady se během sledovaného období podařilo snížit.

5.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy

a) Analýza cílových (dotčených) skupin

Analýza slouží k definování jednotlivých cílových skupin (dotčených či zainteresovaných), zjištění jejich předpokládaných očekávání a k definování rizik spojených s těmito skupinami a s jejich očekáváním. Dále pak slouží k nalezení vhodného způsobu komunikace a nalezení případných opatření k minimalizaci rizik při zapojení těchto cílových skupin.

Tabulka 5.21: Analýza cílových (dotčených) skupin

Č.	Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
1.	Občané a subjekty zapojené do svozu komunálního odpadu obce	Pravidelný svoz (nerušit v noci)	Netřídí odpad	Standardní komunikační kanály (www, TV)	Vypracovat tematický leták
		Vzdálenost kontejnerů od domu (sídlíště - do 50m)	Neadekvátní požadavky	Výroční zprávy svozové společnosti	Analyzovat umístění kontejnerů na odpad
		Výše poplatků (co nejméně)	Neplatí za odvoz	Informace v novinách, časopisech (např. "Šalina")	Zveřejňovat výsledky opatření
		Čistota u kontejnerů	Černé skládky	Mobilní aplikace	Zpracovat komunikační plán
		Četnost svozu			Kontrolovat čistotu u popelnic
		Rychlost reakce na specifické požadavky (např. odvést plný kontejner, nabídka kontejnerů na biologický rozložitelný odpad)			
2.	Ostatní původci komunálního odpadu	Cena (co nejnižší)	Nedodržují zákon (např. vhazují odpad do kontejnerů pro občany)	Standardní komunikační kanály (www, TV)	Provádět kontrolu nebo ji vyžadovat po ORP
		Čistota u kontejnerů			
3.	Velké průmyslové podniky	Minimalizovat náklady na odpadové hospodářství	Riziko ekologické zátěže (např. černé skládky)	Opakovaná jednání	Provádět kontrolu nebo ji vyžadovat po ORP či ČIŽP
		Maximalizovat opětovné využití odpadů			
4.	Turisté, návštěvníci kulturních, sportovních akcí...	Dostupnost odpadkových košů	Nepořádek v okolí odpadkových košů atd.	Mobilní aplikace	Prověřit dostupnost odpadkových košů a umístění kontejnerů u památek a

Č.	Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
					<i>provádět jejich kontrolu a pravidelnou údržbu</i>
		<i>Kontejnery na odpad umístěny tak, aby nebyly v kontrastu s atraktivními místy</i>		<i>Webové stránky</i>	
5.	<i>Představitelé obcí SO ORP</i>	<i>Uspokojit požadavky vlastních občanů</i>	<i>Nedostatek zdrojů</i>	<i>Jednání mezi obcemi</i>	<i>Meziobecní spolupráce</i>
		<i>Optimalizovat výdaje na provoz a investice</i>	<i>Pokuty za nedodržování zákona</i>		
6.	<i>Ekologické neziskové organizace</i>	<i>Omezování skládkování, podpora třídění...</i>	<i>Protestní akce proti budování nových zařízení konkrétního typu</i>	<i>Veřejné projednávání k odpadům</i>	<i>Zapojit je do ekologické výchovy</i>
		<i>Odstraňování černých skládek</i>	<i>Neodborné připomínkování</i>	<i>Běžné kanály komunikace</i>	<i>Dát jim připomínkovat letáky pro občany</i>
		<i>Snížování produkce odpadů</i>			
		<i>Ekologická výchova na školách</i>			
7.	Školy	<i>Pomoc od města ve věci recyklace</i>	<i>Nedodržují zákon - netřídí odpad</i>	<i>Běžné kanály komunikace</i>	<i>Připravit soutěž škol v recyklaci</i>
		<i>Motivovat školy, aby recyklovaly</i>		<i>Projednat pravidelně s řediteli škol</i>	<i>Pomoc se zavedením recyklace</i>
		<i>Podpora sběru vybraných komodit</i>		<i>Zvát na veřejná projednávání</i>	
		<i>Kvalitní výchova v oblasti ekologie</i>			
8.	<i>Majitelé skládek, tepláren či jiných zařízení pro nakládání s odpady</i>	<i>Maximalizace zisku</i>	<i>Nedodržují zákon</i>	<i>Opakovaná jednání</i>	<i>Připravit nový návrh smlouvy</i>
		<i>Naplnit kapacitu zařízení</i>	<i>Znečišťování prostředí u zastaralých technologií</i>		<i>Investice do technologií</i>
			<i>Staré ekologické zátěže</i>		<i>V případě nedodržování zákona - vysoké pokuty</i>
9.	<i>Svozové společnosti</i>	<i>Získání zakázky</i>	<i>Neplní smlouvu</i>	<i>Běžné kanály komunikace</i>	<i>Změna svozové firmy</i>
		<i>Maximalizace</i>	<i>Nezodpovědný</i>		<i>Meziobecní</i>

Č.	Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
		<i>zisku</i>	<i>přístup zaměstnanců</i>		<i>spolupráce</i>
		<i>Dotace od města na nové technologie, zařízení, aj.</i>	<i>Porušují zákon</i>		
		<i>Naplnit kapacitu zařízení</i>			
10.	<i>Média</i>	<i>Náměty pro čtenáře - obvykle chtějí senzace</i>	<i>Negativní tvář obce</i>	<i>Partnerství s médii</i>	<i>Pravidelná komunikace</i>
			<i>Medializace negativních dopadů, nepřesné informace</i>		

Zdroj: Vlastní šetření

Celkově bylo identifikováno deset cílových (dotčených skupin), na které má odpadové hospodářství různý vliv. Mezi hlavní cílové skupiny v odpadovém hospodářství patří obce, jejich představitelé a jejich občané a dále společnosti, které poskytují služby v oblasti odpadového hospodářství. Každá z těchto skupin má specifické požadavky, nese s sebou určité riziko a je s ní potřeba kvalitně komunikovat. Nejdůležitější cílovou skupinou jsou občané dané obce. Jejich očekávání jsou zřejmá, chtějí platit co nejnižší poplatky za svoz odpadu, mít čistá kontejnerová stání, nádoby na sběr odpadu blízko domu atd. Zároveň jsou však velmi rizikovou skupinou, nemusí platit za svoz odpadu a obci pak peníze chybí v rozpočtu, někteří netřídí odpad, případně mohou dokonce vytvářet černé skládky. Aby byli obyvatelé a také obec spokojeni, je potřeba s občany debatovat, např. pomocí webových stránek, článků v tisku, případně v dnešní době je žádoucí využít mobilní aplikace. Samotná komunikace nestačí. Je třeba analyzovat situaci odpadového hospodářství ve městě, provádět např. kontrolu stanovišť jednotlivých nádob, aj. Dalšími dotčenými skupinami jsou ostatní původci komunálního odpadu nebo velké průmyslové podniky. S podniky je třeba vést jednání týkající se toho, jak nakládají s odpady, hrozí zde riziko černých skládek, které by mohlo mít negativní následky na životní prostředí. Jinou specifickou skupinou jsou turisté. S turisty se o odpadech komunikuje hůře než s trvale žijícími obyvateli města. Je třeba mít dobře propracovanou síť odpadkových košů, aby byl pobyt pro turisty co nejpříjemnější. Právě u turistů je mobilní aplikace velmi nápomocná. Dotčenou skupinou jsou také představitelé města, kteří chtějí splnit přání svých občanů a zároveň optimalizovat náklady na provoz města a investice v něm. Ekologické neziskové organizace upozorňují představitele obce na problémy v obci týkající se životního prostředí. Důležitým subjektem jsou také školy, které jsou motivovány ke třídění odpadů, vychovávají své žáky v oblasti ekologie, organizují nejrůznější soutěže ve sběru papíru atd. Pak tu máme majitele výkupen a jiných zařízení, kteří chtějí maximalizovat svůj zisk. Zde hrozí, že při výkupu odpadu porušují zákon. To je třeba pravidelně kontrolovat a trestat vysokými pokutami. Dalším subjektem jsou svozové společnosti, které kromě maximalizace zisku, žádají obec o dotace na nové technologie, zařízení. Velmi důležitým subjektem jsou média, která neustále prahou po senzácích. Mohou tedy vytvořit obci negativní reklamu, na druhou stranu jsou důležitým vodítkem k získávání informací a také jsou silným nástrojem v případě propagace aktivit obce.

b) Analýza rizik – registr rizik v oblasti

Definice rizika je převzata z Metodiky přípravy veřejných strategií: Riziko je nebezpečí vzniku události, která může negativně ovlivnit dosažení stanovených cílů. Jedná se o budoucí událost, která má

náhodnou povahu (tj. může, ale nemusí nastat a mít negativní dopad) a není ani nemožná, ani jistá. Riziko spojujeme s negativními vlivy, nepříznivými dopady a ztrátami a chápeme jej jako synonymum nebezpečí, hrozby, úskalí a nejistoty. Protipólem rizika je příležitost, která je spojována s příznivými vlivy a dopady.

Hodnocení významnosti rizik je založeno na hodnocení očekávané pravděpodobnosti výskytu jednotlivých rizik a jejich dopadu (materiálního i nemateriálního) na dosažení cílů strategie. Pravděpodobnost (v tabulce sloupec „P“) i dopad (v tabulce sloupec „D“) se hodnotí na škále 1 až 5: hodnota 1 představuje velmi malý dopad (resp. velmi malou pravděpodobnost) a hodnota 5 velmi velký dopad (resp. velmi vysokou pravděpodobnost). Významnost rizika je součinem pravděpodobnosti a dopadu. Hodnota významnosti se pohybuje mezi hodnotou 1 a 25. Vlastníci jednotlivých rizik jsou osoby odpovědné za řízení a monitorování daného rizika (průběžné přehodnocování významnosti rizik a identifikace reálného výskytu dané rizikové události).

Tabulka 5.22: Analýza rizik (registr rizik v oblasti odpadového hospodářství)

Č.	Skupina rizik	Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
			P	D	V = P.D		
1.	Finanční riziko	Nedostatek financí na zajištění běžného provozu systému odpadového hospodářství	2	5	10	Optimalizace systému svozu Změna svozové firmy Změna systému výběru plateb, Meziobecní spolupráce	Obec
		Výdaje na mimořádné záležitosti, např. na odstraňování černých skládek	2	2	4	Prevence - zajištění sběrných míst Vzdělávání v oblasti odpadů Sankce a medializace	Obec
		Nedostatek financí na investice a vybavení	3	2	6	Využití fondy EU či jiné dotace Meziobecní spolupráce	Obec
		Občané a původci komunálního odpadu neplatí za odpad	4	2	8	Změna systému výběru plateb	Obec
2.	Organizační riziko	Špatný systém svozu odpadů v rámci území ORP	3	2	6	Meziobecní spolupráce	Obce daného území
		Neexistence či špatné rozmístění zařízení odpadového hospodářství (skládky, spalovny, recyklační linky, sběrné dvory,...)	4	2	8	Meziobecní spolupráce Projety financované z fondů EU	Obce daného území
		Nezájem či neochota obcí ke spolupráci	3	2	6	Meziobecní spolupráce	Obce daného území
3.	Právní riziko	Změna legislativy, která povede k vynuceným investicím nebo zvýšení provozních nákladů	5	3	15	Upozornění na dopady změn legislativy	Obce daného území
4.	Technické riziko	Špatný technický stav zařízení a vybavení	3	2	6	Využití fondy EU	Obec – vlastník
5.	Věcné riziko	Špatné řízení svozové firmy nebo porušování podmínek smlouvy a rizika spojená se zaměstnanci firmy (stížnosti občanů)	2	2	4	Správně stanovené podmínky ve smlouvě	Obec
		Občané a původci odpadu porušují zákon => zvýšené náklady (např. černé skládky)	4	2	8	Systém kontroly	Obec

Č.	Skupina rizik	Název rizika	Hodnocení rizika	Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
		nebo pokuta pro obec			

Zdroj: vlastní šetření

V analýze rizik je definováno pět skupin rizik. Mezi ně patří rizika finanční, organizační, právní, technická a věcná. Za největší riziko je považováno legislativní riziko, kdy by město mělo problém v případě změny legislativy, která by vedla k nuceným investicím nebo zvýšení provozních nákladů spojených s odpadovým hospodářstvím. Proto je třeba dbát na to, aby změny v legislativě byly včas zjištěny a město se na ně mohlo připravit. Ze skupiny finančních rizik je nejvíce třeba dbát na situaci, kdy by mělo město nedostatek finančních prostředků na provoz odpadového hospodářství. Co se týká věcného rizika, tak zde je největší problém spatřován v chování občanů, případně dalších subjektů na území ORP. Stále totiž dochází ke vzniku černých skládek.

5.1.4. SWOT analýza oblasti

SWOT analýza slouží k identifikaci silných a slabých stránek daného území (vnitřní vlivy z hlediska území), příležitostí a rizik (vnější vlivy z hlediska území). Na základě SWOT analýzy je komplexně vyhodnocena situace na území ORP

Silné stránky	Slabé stránky
1. Dobré plošné rozmístění zařízení a techniky k zajištění odpadového hospodářství (kontejnery, sběrné dvory...) v rámci území	1. Neefektivní využití některých zařízení odpadového hospodářství
2. Blízkost recyklační linky a ZEVO a jejich vhodné umístění	2. Nevybírání poplatků od osob, které nemají trvalé bydliště v Brně
3. Občané dodržují zákony a předpisy, platí poplatky	3. Zvyšování poplatků za sběr a svoz odpadu
4. Dobrý stav zařízení a techniky	4. Nerovnoměrné rozmístění kontejnerů na separovaný odpad v některých částech území
6. Modernizovaná spalovna na území ORP Brno	5. Špatná informovanost, resp. nejasně vymezené cíle v propagačních akcích
7. Systém nakládání s odpadem řízen majoritně jednou společností - ucelené informace	6. Nedostatečná informovanost o způsobech předcházení vzniku odpadu a minimalizaci jeho množství.
8. Na území ORP Brno se nenachází žádná skládka	7. Komunikace s veřejností vedena jako monolog, chybí nástroje na zpětnou vazbu od občanů
9. Spolupráce s neziskovými organizacemi a dalšími subjekty (např. při sběru použitého textilu)	
10. Zvyšující se množství materiálového a energetického využití odpadů	
Příležitosti	Hrozby
1. Využití fondů EU a dotací	1. Stále se měnící legislativa OH jak česká, tak evropská
2. Prohlubování spolupráce v rámci aglomerace	2. Nezájem obyvatel o nové způsoby nakládání s odpady
3. Spolupráce se školami, dětskými organizacemi, aj.	3. Absence veřejné podpory důležitých projektů
4. Zlepšení komunikace s veřejností	4. Neochota obyvatel třídit odpad z důvodu vysokých poplatků za odpady
5. Efektivnější rozmístění SSO	5. Černé skládky
6. Zvýšit povědomí o důležitosti recyklace	6. Růst cen vstupů promítajících se do výsledné ceny za svoz odpadu
7. Využití lidského potenciálu - zejména studentů VŠ	7. Malá transparentnost ve veřejném sektoru (pohled občana)
8. Prohlubování mezinárodní spolupráce - např. formou stáží pracovníků odpadového hospodářství, případně studentů v rámci projektů jako MUNISS	8. Hrozící hospodářská krize
	9. Zhoršování životního prostředí

Zdroj: vlastní šetření

Silné stránky – k dobrému rozmístění sběrných prostředků odpadového hospodářství lze dodat, že síť sběrných středisek odpadu je sice hustá, ale ne vždy efektivně využitelná, lze zde tedy spatřit příležitost v lepším rozmístění těchto zařízení pro zlepšení jejich efektivnosti. Dle informací z OŽP jsou některé SSO využívána během celého roku více, než jiná. Na území ORP Brno se dále nachází třídící linka, ZEVO (modernizované), což s sebou přináší pozitivní skutečnost zejména ve snížení nákladů pro svozové firmy, které nemusí s odpadem jezdit mimo území ORP a ušetří tak na palivu. Důležitým faktorem je také zvyšující se množství materiálového a energetického využití odpadů. Vzhledem k

tomu, že ORP Brno má smlouvu uzavřenou s jednou svozovou společností, má tak ucelené informace o odpadovém hospodářství. Občané platí poplatky za svoz odpadu.

Slabé stránky - problémem však je, jak získat peníze od lidí, kteří nemají v Brně trvalé bydliště a tudíž zde neplatí poplatky za odpad. Protože město potřebuje na kvalitní provoz odpadového hospodářství prostředky, dochází ke zvyšování poplatků za sběr a nakládání s odpady, což se obyvatelům nelíbí. Dalším problémem je celková komunikace s občany o odpadovém hospodářství.

Příležitosti - jelikož je ČR součástí EU, lze prostředky na modernizace zařízení k nakládání s odpady získat právě z fondů a dotací, v současné době se v rámci Brněnské metropolitní oblasti začíná pracovat na prohlubování spolupráce mezi jednotlivými obcemi. Vzhledem k tomu, že Brno je město studentů, je třeba využít tento potenciál a získat tak vzdělané lidi do této oblasti. Nabízí se také spolupráce na mezinárodní úrovni např. s Vídní či jiným partnerským městem.

Hrozby - nejedná se o problém pouze ORP Brno, ale i dalších ORP v celé ČR. Tímto problémem je neustále se měnící legislativa, která s sebou může přinést nové povinnosti, které se dotknou financování odpadového hospodářství. Vzhledem ke zvyšujícím cenám poplatků za odpady, lidé nemají motivaci odpad třídít, nemají zájem o nové způsoby nakládání s odpady, mohou pak vznikat černé skládky. A neustálou hrozbou je hrozící hospodářská krize nebo zhoršování životního prostředí.

5.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Město Brno vlastní 100 % akcií ve svozové společnosti SAKO, a.s. Tato společnost je zároveň hlavním aktérem svozu odpadu pro město Brno, protože provozuje a vlastní spalovnu komunálního odpadu v Brně. Není samozřejmě jedinou společností svážející odpad. SAKO, a.s. má uzavřenou smlouvu se společností AVE CZ, odpadové hospodářství s.r.o., která SAKO, a.s. při svozu odpadů vypomáhá. AVE CZ má pak dále uzavřenou smlouvu se společnostmi SITA CZ, a.s. a Van Gansewinkel, a.s. Všechny tyto společnosti pomocí subdodávek sváží odpad na území ORP Brno do brněnské spalovny. Ve městě mají své sídlo i jiné svozové společnosti jako např. A.S.A., spol. s.r.o. (sváží odpad na objednávky od nejrůznějších subjektů). S jistotou lze konstatovat, že síť svozových společností je pro ORP Brno dostačující. Na území ORP Brno se k 30. 6. 2014 nachází celkem 11 sběrných dvorů a 37 sběrných míst. V seznamu sběrných dvorů není přímo uveden sběrný dvůr pro firmy a živnostníky. Z pohledu běžného uživatele lze říci, že rovněž síť nádob na sběr papíru, skla a PET lahví je více než dostačující. Bohužel ne všichni občané odpad třídí. Může za to jednak nízká motivace, občan neví, co mu samotné třídění přinese, a také za to mohou zvyšující se ceny poplatků za nakládání s odpady, které mají negativní vliv na třídění odpadů (dokonce i u lidí, kteří odpad poctivě třídí). Do sběrné sítě samozřejmě patří velké množství výkupu. Silnou stránkou města je samozřejmě to, že na jeho území se nachází spalovna - zařízení pro energetické využití odpadů. Odpad se tak nemusí vyvážet do jiné spalovny (výjimka je spalovna v Pustiměřích, ale sem se velké množství odpadu nevozí) a ušetří se tak náklady na dopravu. Za zmínku stojí také to, že na území ORP není žádná oficiální skládka a zbylý odpad se vyváží mimo území ORP Brno a nehyzdí tak ráz území. Z analýz také vyplynulo zvyšující se materiálové a energetické využití vyprodukovaných odpadů. Co je však velmi nutné poznamenat je fakt, že město Brno se v rámci zlepšení vztahů s okolními obcemi v rámci Brněnské metropolitní oblasti chystá řešit oblast odpadového hospodářství. Cílem je zefektivnit nakládání s odpady a snížit tím tak náklady, které jednotlivé obce na odpad vynakládají. Na meziobecní spolupráci město Brno chce stavět svou politiku do budoucna a vnímá jí jako velmi důležitou.

Město Brno, tedy ORP Brno, případně SAKO, a.s., ovšem musí také zapracovat na komunikaci s veřejností, lépe ji informovat o svých krocích, vysvětlit jim, že poplatky za svoz odpadu jsou využívány efektivně. Další slabou stránkou je neefektivní rozmístění sběrných středisek odpadu po městě. Síť je dostatečná, ovšem není dle šetření efektivně využívána. Některá zařízení jsou využívána více, některá méně. Brno se svými obyvateli musí pracovat, motivovat je ke třídění odpadů, jinak hrozí zakládání

černých skládek či v extrémním případě zhoršování kvality životního prostředí. Dalším hrozbou je také stále se měnící legislativa (EU i ČR). Je třeba se zasadit o stabilitu legislativy týkající se odpadového hospodářství.

Dále je třeba využít evropské fondy a dotace, které se dají použít na nejrůznější aktivity, které povedou k naplňování jednotlivých cílů v rámci OPŽP 2014-2020. Vzhledem k tomu, že město Brno je označováno za město studentů, je žádoucí co nejvíce využít potenciál, který studenti nejen vysokých škol mají. Spolupráce se školami, výzkumnými ústavy s sebou může přinést velké množství nápadů, které mohou být využity v praxi.

1 327 521,47 tun - to je průměrná hodnota produkce odpadů za roky 2008-2012. V porovnání s rokem 2000 se jedná o hodnotu nižší, což lze vnímat jedinečně pozitivně. Tato hodnota je samozřejmě ovlivněna počtem osob, které v Brně nemají trvalé bydliště a jen zde např. pracují, svůj podíl na produkci odpadů má i velké množství firem majících v Brně své sídlo. 748 192,87 tun - je pro změnu průměrné množství, které bylo energeticky či materiálově využito a oproti roku 2000 je toto číslo větší, což nejde vnímat jinak než pozitivně. V porovnání s celkovým množstvím vyprodukovaného odpadu je ale potřeba, aby se podíl odpadu, který je dále energeticky či materiálově využíván, zvýšil. Jednotlivé druhy odpadů nelze samostatně porovnat z hlediska produkce/nakládání, jelikož je na území ORP dovážen odpad i z jiných ORP a hodnoty nakládání jsou pak vyšší než hodnoty produkce. Obecně však lze konstatovat, že na energetické a materiálové využívání odpadů je kladen stále větší důraz. A to nejen díky modernizaci místní spalovny. Samotné město (tedy město a jeho občané) vyprodukovalo v roce 2012 přibližně 12,33 % všech odpadů, což bylo 159 970,61 tun. Zbytek odpadů vyprodukovaly právnické osoby a podnikatelské subjekty. Produkce NO od obce dosáhla hodnoty 3 324,59 tun. Podíváme-li se na produkci KO, tak zde se hodnoty blíží k 54 % z celkového množství vyprodukovaného KO. Ze separovaného sběrného odpadu tvořeného městem a jeho občany nejvyšší hodnoty pozorujeme u produkce papíru (cca 10,7 tun). Obecně je ale separovaný sběrný odpad produkován ve větší míře právnickými osobami a podnikatelskými subjekty (zejména obalové odpady). Co se týká produkce BRKO, tak město Brno vyprodukuje téměř 60 % z celkového množství BRKO, což je v porovnání s produkcí BRKO za Jihomoravský kraj téměř 1/3.

Díky propracovanému systému odpadového hospodářství na území ORP Brno, můžeme konstatovat, že situace je v této oblasti udržitelná a do budoucna se bude zlepšovat, ať už díky aglomeračním vazbám s okolními obcemi, díky financím získaných z evropských fondů, případně pokud se podaří zlepšit komunikaci s občany, tak i díky lepší "výchově" obyvatel.

5.2. Návrhová část pro oblast odpadového hospodářství

5.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část pro téma „Odpadové hospodářství“, na jejímž základě byly připraveny Nástinů opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nadefinovaných problémových oblastech v oblasti odpadového hospodářství.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma odpadového hospodářství.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných Nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy. Jejich odborné názory byly klíčové pro upřesnění výstupů, které vzešly z analýzy dat, a obohatily tak pohled na téma odpadového hospodářství.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení.

Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

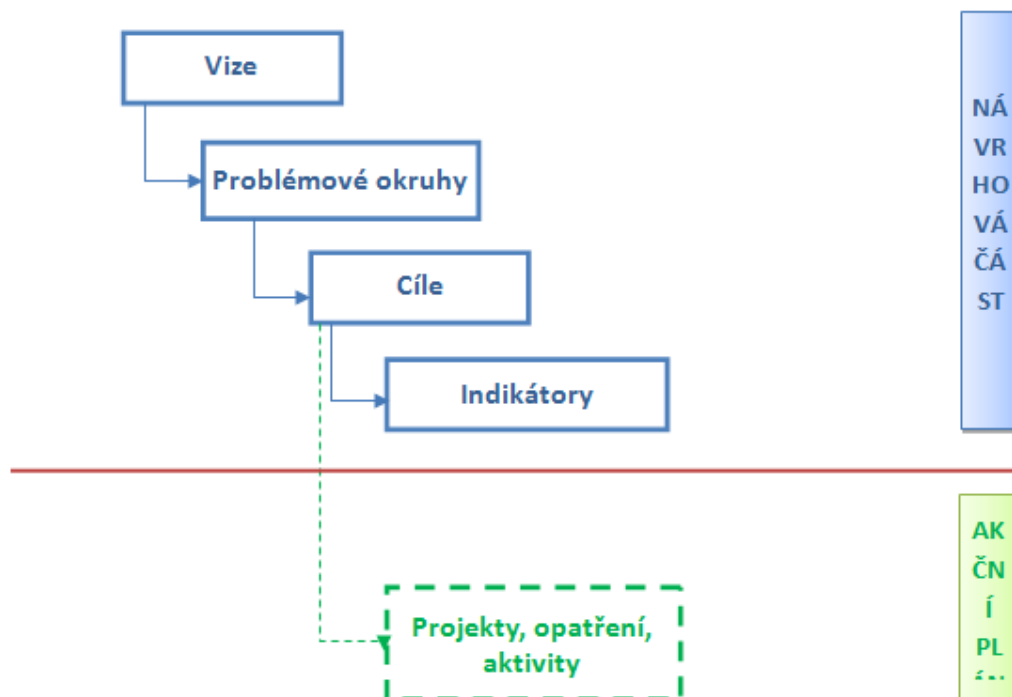
Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata, nikoli pouze pro téma odpadového hospodářství. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem

povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných Nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Odpadové hospodářství“ je uvedena v níže uvedeném schématu. Tam, kde je to účelné, směřují cíle „jen“ na ORP Brno, někde míří na celou Brněnskou metropolitní oblast.

Vize	Brněnská metropolitní oblast – prosperující, zdravá a dostupná metropole							
Problémové okruhy	1. Chybějící jednotný svozový systém pro celou Brněnskou metropolitní oblast		2. Neefektivní motivační program odpadového hospodářství pro občany				3. Neefektivní rozmístění počtu sběrných dvorů a sběrných míst v Brněnské metropolitní oblasti	
Indikátory výsledku	<i>Problémový okruh se shoduje s cílem</i>		Množství separovaného odpadu a jeho podíl na celkové produkci odpadu		Náklad na prevenci vzniku odpadů v Brně		<i>Problémový okruh se shoduje s cílem</i>	
Cíle	1.1 Zavést jednotný systém sběru a svozu odpadů v Brněnské metropolitní oblasti		2.1 Distribuce třídících tašek do domácností		2.2 Zavedení nádob na bioodpad v Brně		2.3 Zavedení motivačního systému poplatku za odpad s vazbou na trvalé bydliště	3.1 Optimalizace počtu sběrných středisek odpadu v Brně
Indikátory výstupu	Počet zapojených subjektů do jednotného systému sběru a svozu odpadů v BMO	Celkové náklady na sběr a svoz KO	Procento využitých třídících tašek	Počet domácností, kam byly distribuovány třídící tašky	Množství separovaného biologického odpadu	Počet rozmístěných nádob na bioodpad v Brně	<i>indikátory zatím nebyly stanoveny</i>	Počet sběrných středisek v Brně

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

5.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Vize rozvoje Brněnské metropolitní oblasti je formulována jako výrok, který vyjadřuje žádoucí budoucí stav, jehož má být naplněním strategie dosaženo. K naplnění vize dojde ve střednědobém až dlouhodobém časovém rámci (tj. vize nemusí být naplněna bezprostředně po ukončení projektu a k jejímu naplnění nevede pouze tato strategie). Strategie spočívající na 2 pilířích je nástinem „cesty“, kterou dojde k naplnění vize.

Brněnská metropolitní oblast – prosperující, zdravá a dostupná metropole

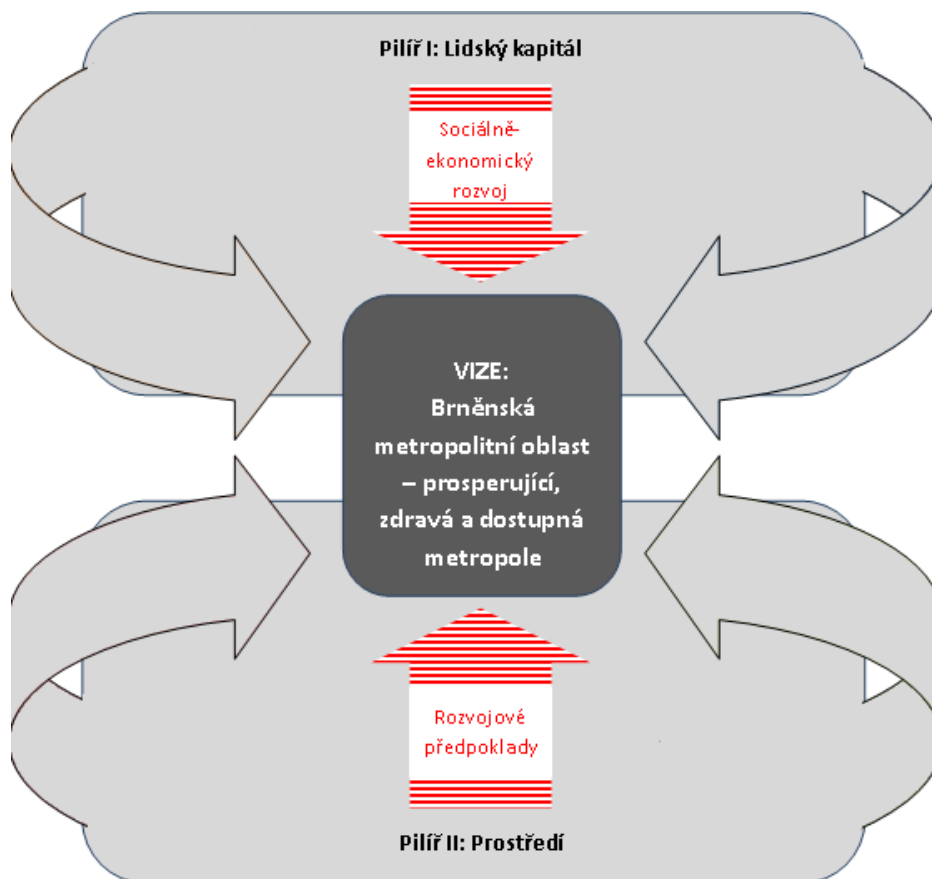
Rozšiřující komentář k vizi:

Brněnská metropolitní oblast překoná administrativní hranice jednotlivých obcí a klíčové komplexní problémy z oblasti dopravy, životního prostředí, vzdělávání a trhu práce i sociální oblasti řeší integrovaným způsobem a ve vzájemné koordinaci. Tam, kde je to účelné, při tom vhodně využívá evropských strukturálních a investičních fondů. Tím vzniká žádaný synergický efekt a dochází k efektivnímu nakládání s veřejnými prostředky.

Strategie zahrnuje 2 pilíře, které jsou pro budoucí rozvoj BMO nezbytné:

- I. Lidský kapitál provázaný s nezbytnou sociální soudržností a posílením konkurenceschopnosti regionu jako složky sociálně-ekonomického rozvoje oblasti
- II. Prostředí zahrnující infrastrukturu, vybavenost regionu a životní prostředí jako nezbytné předpoklady pro sociálně-ekonomický rozvoj oblasti

Obrázek: Logický rámec vize a pilířů strategie

Nástin možných variantních návrhů v oblasti odpadového hospodářství

Město Brno – jakožto jediná obec v území ORP Brno – je jádrem Brněnské metropolitní oblasti. Tato oblast zcela jistě přesahuje území správního obvodu ORP. V problematice odpadového hospodářství se v době, kdy vzniká tento dokument, připravuje platforma spolupráce, která si klade za cíl celkově zefektivnit odpadové hospodářství mezi obcemi ležícími v Brněnské metropolitní oblasti. Z této skutečnosti vycházejí **následující 3 problémové okruhy** týkající se rozvoje meziobecní/metropolitní spolupráce. Všechny návrhy se dají využít nejen pro samotné město Brno, ale také pro obce nacházející se v Brněnské metropolitní oblasti.

Problémový okruh 1: Chybějící jednotný svozový systém pro celou Brněnskou metropolitní oblast

Věcné argumenty a širší kontext

Aktuální fungující svozový systém na území ORP Brno zahrnuje pouze tuto oblast, tedy katastrální hranice města Brna. Systém řídí společnost SAKO, která je zároveň vlastníkem a provozovatelem moderního zařízení pro energetické využití komunálního odpadu, které je v porovnání s ostatními metropolitními oblastmi značnou konkurenční výhodou s budoucím rozvojovým potenciálem.⁷

Existuje možnost vytvořit v rámci Brněnské metropolitní oblasti (vymezení metropolitní oblasti je součástí kapitoly 7 – Rozvoj aglomerace) jednotný svozový systém. Díky tomuto systému by si jednotlivé obce s městem Brnem vyměňovaly informace a zkušenosti týkající se odpadového hospodářství a mohly by vytvořit i společné smlouvy o svozu odpadu. Zároveň by díky koordinaci systému odpadového hospodářství okolních obcí došlo ke snížení nákladů v této oblasti a celý systém by se stal efektivnějším, konkurenceschopnějším a ekonomicky výhodnějším pro všechny zapojené subjekty. Jednotný svozový systém by se mohl promítnout i do zavedení jednotného motivačního systému pro občany (viz jiný problémový okruh).

Tato možnost byla již s představiteli společnosti SAKO i jednotlivých obcí ORP diskutována v rámci zpracovávané Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro využití nástroje ITI a nutno říci, že myšlenka sklídila značný ohlas.

Příčiny problému

V současné době každá obec (obce) řeší problematiku odpadového hospodářství izolovaně, nevnímají širší kontext celé metropolitní oblasti a nereflktují dlouhodobé ekonomické i ekonomické výhody plynoucí z meziobecní/metropolitní spolupráce. Tato skutečnost je mj. důsledkem minulých období a převážně jedním z mnoha negativních odkazů období komunismu, které skrze centrální plánování, ignoraci funkčních vazeb v území a centralizaci správy zanechalo v koncepčním uvažování mnoha stakeholderů sektorový přístup omezený administrativními hranicemi.

Důsledky neřešení problému

⁷ Kromě společnosti SAKO na území ORP Brno působí společnost AVE CZ, odpadové hospodářství s.r.o., která SAKU, a.s. při svozu odpadů vypomáhá. AVE CZ má pak dále uzavřenou smlouvu se společnostmi SITA CZ, a.s. a Van Gansewinkel, a.s.

V případě nerealizace tohoto řešení by nedošlo k výrazným úsporám všech zúčastněných subjektů v rámci odpadového hospodářství, naopak by postupně došlo k nárůstu administrativních nákladů a nákladů na svoz odpadů.

Tento návrh představuje unikátní myšlenku, která na území České republiky dosud nebyla provedena (nebo to alespoň autorům není známo).

Jedním dechem je však třeba podotknout, že realizace tohoto řešení bude vyžadovat značné úsilí a motivaci dosáhnout konsensu u všech zainteresovaných subjektů, kteří však svůj zájem o spolupráci v této oblasti již deklarovali.

Problémový okruh 2: Neefektivní motivační program odpadového hospodářství pro občany

Věcné argumenty (vč. konkrétních návrhů řešení)

V obecné rovině lze konstatovat, že obyvatelé města/metropolitní oblasti odpad třídí, nicméně v menších relativních množstvích v porovnání s Jihomoravským krajem či Českou republikou (konkrétní čísla jsou uvedena v analytické části). Najdou se ale i tací (a není jich málo), kteří potřebu odpad třídít nemají. A to hlavně kvůli poplatku za svoz a nakládání s komunálním odpadem. Tyto lidi odrazuje od třídění zejména výše poplatku. Nabízí se tedy možnost určité slevy na tomto poplatku. Jednalo by se o slevu např. pro danou lokalitu. Pokud by se z dané lokality vyvezlo určité množství vytříděného odpadu, mohli by pak lidé, kteří mají v této lokalitě trvalé bydliště, získat slevu na poplatku za svoz odpadu.

Zároveň by bylo vhodné po vzoru jiných evropských, ale i českých měst zavést konkrétní prvky motivačního systému, které se osvědčily (šlo by např. o distribuci třídících tašek do domácností⁸ nebo o zavedení nádob na bioodpad⁹).

Cílem motivačního programu je zvýšit zájem občanů Brněnské metropolitní oblasti o třídění odpadu.

Příčiny problému

Příčiny problému lze hledat částečně v nedostatečné informovanosti občanů o problematice odpadového hospodářství (občané např. nevědí, kolik stojí skládkování, energetické využití a kolik dostane obec za provoz systému zpětného odběru obalů), ale i v chybějícím systému odpadového hospodářství pro celou Brněnskou metropolitní oblast (viz jeden z problémových okruhů, s nímž tento problémový okruh souvisí). V současné době každá obec (obce) řeší odpadové hospodářství izolovaně a nevnímá širší kontext celé metropolitní oblasti. Při řešení tohoto problémového okruhu je tedy nutno vzít v potaz pokrok, ke kterému dojde ve věci zavedení jednotného systému odpadového hospodářství BMO, aby mohly být synergicky znásobeny efekty obou těchto intervencí.

Důsledky neřešení problému

⁸ Pokud bychom chtěli v rámci motivačního systému podpořit třídění odpadů, lze se v tomto ohledu inspirovat Ostravou, kde se rozhodli podpořit třídění odpadu distribucí pevných, různě barevných (podle barvy nádoby na odpad) tašek, do kterých lidé doma ukládají vytříděný odpad. Od tohoto projektu se očekává zvýšení tříděného odpadu a tím pádem zvýšení příjmy díky příspěvkům od společnosti EKO-KOM, a.s. a samozřejmě snížení nákladů na dotřídování odpadů. V Ostravě tašky distribuovali do více jak 130 000 domácností. Z průzkumu města pak vyplynulo, že tašky využívá 77 % dotázaných i po 5 měsících po začátku projektu, 19 % začalo odpad třídít, když tašky obdrželi a 62 % dotázaných vytřídilo od doby, kdy dostali tašky, více odpadu. Více na http://muniss.cz/files/files/rocnik1/MUNISS_2013-Odpadove_hospodarstvi.pdf

⁹ Občané na území ORP Brno mohou třídít odpad kromě na sběrná střediska odpadu (SSO) také do nádob na papír, sklo, plasty a textil. Nenachází se zde ovšem podobné nádoby na třídění biologicky rozložitelného odpadu. Vzhledem k tomu, že na území byla postavena kompostárna (Centrální kompostárna Brno a.s.), nabízí se tedy možnost, aby se do stávajícího systému třídění odpadu na území ORP Brno zavedly samostatné nádoby na třídění biologicky rozložitelného odpadu.

Nádoby by mohly být rozmístěny v místech, kde se nyní nachází nádoby na sklo, papír, plasty a textil. Aby nedocházelo v těchto místech ke znečišťování okolí, byly by prováděny pravidelné kontroly. Na kontejnerech by byly vylepeny informace o tom, co do nádoby patří. Stejně tak by se mohlo postupovat i v okolních obcích, které spadají do Brněnské metropolitní oblasti a se kterými proběhnou jednání právě v oblasti odpadového hospodářství.

Neřešením problému dojde k prohlubování nevýhod plynoucích ze současného stavu, kdy je systém odpadového hospodářství roztržitý a neefektivní.

Problémový okruh 3: Neefektivní rozmístění počtu sběrných dvorů a sběrných míst v Brněnské metropolitní oblasti

Věcné argumenty

Na území ORP Brno se nacházelo ke 2. září 2014 37 SSO (mezi ně patří sběrná místa i dvory) – viz mapa sběrných středisek dostupná pod tímto odkazem: <http://www.sako.cz/sberna-strediska/cz/>. Toto číslo je vyšší než celkový počet brněnských městských částí (29). Některá SSO jsou vytížena více než jiná. V zázemí Brna (vymezené území je součástí kapitoly 7) se naopak SSO vyskytuje výrazně méně.

Současný stav tedy způsobuje provozní diskrepance, které se následně promítají nejen do finanční stránky (dotace málo využitých SSO), ale i do množství separovaného odpadu (občané ze zázemí, kteří nemají SSO v dosažitelné vzdálenosti, nemají motivaci třídit a odpad odstraní jiným způsobem, což se může v dlouhodobém horizontu projevit i ve zhoršení stavu životního prostředí v oblasti.

Příčiny problému

Příčiny problému lze hledat v chybějícím systému odpadového hospodářství pro celou Brněnskou metropolitní oblast (viz jeden z problémových okruhů, s nímž tento problémový okruh souvisí). V současné době každá obec (obce) řeší odpadové hospodářství izolovaně, území je roztržštěné a obce nevnímají širší kontext celé metropolitní oblasti. Zároveň se obce nedívají do budoucna (zákaz skládkování) a preferují pouze krátkodobě nejekonomičtější variantu. Při řešení tohoto problémového okruhu je tedy nutno vzít v potaz pokrok, ke kterému dojde ve věci zavedení jednotného systému odpadového hospodářství BMO, aby mohly být synergicky znásobeny efekty obou těchto intervencí.

Důsledky neřešení problému

Pokud by nedošlo k dlouhodobému systémovému řešení spočívajícím v optimalizaci počtu sběrných dvorů v BMO, která je možná jedině za spolupráce všech zainteresovaných subjektů napříč administrativními hranicemi, kromě výše uvedených důsledků by mohlo dojít rovněž k neúnosnému zvýšení nákladů na provoz SSO, které by mohlo v podstatě vést až k nekonceptnímu a daty nepodloženému uzavření některých středisek. Nekoordinované vzniky sběrných míst a sběrných dvorů mohou mít za následek omezený provoz zařízení, nedostatek financí na celkový provoz zařízení, ale i předimenzování kapacit. Na druhou stranu lze konstatovat, že v porovnání s problémovými okruhy 1 a 2 je tato problematika méně závažná a její řešení by mělo následovat až v momentě, kdy dojde k realizaci PO 1 a 2, má tedy nižší prioritu.

5.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Problémový okruh 1	Chybějící jednotný svozový systém pro celou Brněnskou metropolitní oblast
Cíl 1.1	Zavést jednotný systém sběru a svozu odpadů v Brněnské metropolitní oblasti
Popis cíle	<p>Aktuální fungující svozový systém na území ORP Brno zahrnuje pouze tuto oblast. Systém řídí společnost SAKO, která je zároveň vlastníkem a provozovatelem moderního ZEVO komunálního odpadu, která je v porovnání s ostatními metropolitními oblastmi značnou konkurenční výhodou s budoucím rozvojovým potenciálem. Cílem je vytvořit v rámci Brněnské metropolitní oblasti jednotný svozový systém. V rámci tohoto systému si budou obce s městem Brnem vyměňovat informace a zkušenosti týkající se odpadového hospodářství. Dojde k široké otevřené diskusi a posouzení ekonomické a ekologické výhodnosti jednotlivých variant. Následně dojde k nastavení parametrů jednotného systému (včetně specifikace odpadů, kterých se bude systém týkat).</p> <p>Zároveň by díky koordinaci systému odpadového hospodářství okolních obcí došlo ke snížení nákladů v této oblasti a celý systém by se stal efektivnějším, konkurenceschopnějším a ekonomicky výhodnějším pro všechny zapojené subjekty. Zároveň by byl nastaven jednotný komunikační systém s cílem předcházet vzniku odpadů a efektivněji třídit odpad, aby množství spalovaného/skládkovaného odpadu bylo co nejnižší.</p> <p>Jednotný svozový systém by se mohl promítnout i do zavedení jednotného motivačního systému pro občany.¹⁰</p>
Hlavní opatření	<p>1. Stakeholder analýza (vč. právních a ekonomických aspektů)</p> <ul style="list-style-type: none"> • oslovení adekvátních stakeholderů z území BMO • rozbor ekonomické výhodnosti jednotlivých stávajících smluv s jednotlivými svozovými společnostmi vč. možností ukončení smluv stávajících • zpracování variant řešení pro snížení nákladů • volba a rozpracování, zpracování jednotné společné smlouvy <p>2. Nastavení parametrů sběru a svozu BRKO a výběr ekonomicky efektivní svozové společnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • stanovení potřebné infrastruktury pro požadované množství separovaného BRKO • stanovení frekvence svozu z jednotlivých lokalit • uzavření společné smlouvy
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Počet zapojených subjektů do jednotného systému sběru a svozu odpadů v BMO • Celkové náklady na sběr a svoz KO

¹⁰ Tato možnost byla již s představiteli společnosti SAKO i jednotlivých obcí ORP diskutována v rámci zpracovávané Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro využití nástroje ITI a nutno říci, že myšlenka sklídila ohlas.

Správce cíle	SAKO, a.s.
---------------------	------------

Pozn.: Z objektivních důvodů není žádoucí pro výše uvedený problémový okruh formulovat více než jen jeden cíl (stanovení většího množství podobně pregnantně formulovaných cílů v této oblasti by znamenalo tříštění úsilí, které mohlo být plně věnováno koncentraci a dotažení jednoho cíle).

Problémový okruh 2	Neefektivní motivační program odpadového hospodářství pro občany
Cíl 2.1	Distribuce třídících tašek do domácností
Popis cíle	V rámci motivačního systému je nutné podpořit třídění odpadů v domácnostech. V tomto ohledu se lze inspirovat Ostravou, kde se rozhodli podpořit třídění odpadu distribucí pevných, různě barevných tašek (podle barvy nádoby na odpad), do kterých lidé doma shromažďují vytříděný odpad. Od tohoto projektu se očekává zvýšení množství tříděného odpadu a tím pádem zvýšené příjmy díky příspěvkům od společnosti EKO-KOM, a.s. a možná i snížení nákladů na dotřídování odpadů. V Ostravě tašky distribuovali do více jak 130 000 domácností. Z průzkumu města pak vyplynulo, že tašky využívá 77 % dotázaných i po 5 měsících po začátku projektu, 19 % začalo odpad třídít, když tašky obdrželi a 62 % dotázaných vytřídilo od doby, kdy dostali tašky, více odpadu. Naším cílem je tedy zavedení třídících tašek do domácností dle jednotlivých níže uvedených opatření.
Hlavní opatření	<p>A.1 – pilotní projekt do 3 000 domácností <i>První částí projektu je kampaň, která bude mít za úkol zjistit účinnost tašek na třídění v různých typech zástaveb, a to celkem v 3 000 brněnských domácnostech, do kterých bude set třídících tašek distribuován.</i></p> <p>A.2 – vyhodnocení pilotního projektu <i>Cca po půl roce by bylo vhodné provést průzkum a zjistit, jakou úspěšnost přinesly tyto tašky jednak na poli separování odpadu a jednak v oblasti zlepšení komunikace s občany. Pokud bude mít projekt úspěch, doporučovali bychom jeho zrealizování i v dalších oblastech města Brna, nebo by se dalo uvažovat o realizování projektu i na území celého města Brna/BMO.</i></p> <p>A.3 – potenciální projekt zaměřený na území celého Brna/BMO <i>Detaily o projektu (vč. prvotní finanční kalkulace nákladů) viz http://muniss.cz/files/files/rocnik1/MUNISS_2013-Odpadove_hospodarstvi.pdf</i></p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Procento využívaných třídících tašek • Počet domácností, kam byly distribuovány třídící tašky
Správce cíle	SAKO, a.s., Odbor životního prostředí MMB/JMK/jednotlivých ORP

Problémový okruh 2	Neefektivní motivační program odpadového hospodářství pro občany
Cíl 2.2	Zavedení nádob na bioodpad v Brně
Popis cíle	<p>Občané na území města Brna mohou třídit odpad kromě sběrných středisek odpadu (SSO) také do kontejnerů na papír, sklo, plasty a textil. Nenachází se zde ovšem podobné nádoby na třídění biologicky rozložitelného odpadu. Vzhledem k tomu, že na území města byla postavena kompostárna (Centrální kompostárna Brno, a.s.), nabízí se tedy možnost, aby se do stávajícího systému třídění odpadu na území ORP Brno zavedly samostatné nádoby na třídění biologicky rozložitelného odpadu.</p> <p>Nádoby budou rozmístěny v místech, kde se nyní nachází nádoby na sklo, papír, plasty a textil. Na kontejnerech budou vylepeny informace o tom, co do nádoby patří. Stejně tak by se mohlo postupovat i v okolních obcích, které spadají do Brněnské metropolitní oblasti a se kterými proběhnou jednání právě v oblasti odpadového hospodářství.</p> <p>Pokud by se z dané lokality vyvezlo určité množství vytríděného bioodpadu, odpadu, mohli by pak lidé, kteří mají v této lokalitě trvalé bydliště, získat slevu na poplatku za svoz odpadu. Tento aspekt vnáší do systému silný motivační prvek (viz cíl 2.3).</p>
Hlavní opatření	<p>A.1 – rozpracování ekonomických dopadů jednotlivých variant První část projektu má za úkol vytipovat vhodné lokality a nastavit parametry pro efektivní rozmístění, provoz a udržitelnost projektu</p> <p>A.2 – realizace pilotního provozu a jeho vyhodnocení</p> <p>A.3 – potenciální ostrý provoz projektu</p>
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Množství separovaného biologického odpadu • Počet rozmístěných nádob na bioodpad v Brně
Správce cíle	SAKO, a.s., Odbor životního prostředí MMB

Problémový okruh 2	Neefektivní motivační program odpadového hospodářství pro občany
Cíl 2.3	Zavedení motivačního systému poplatku za odpad s vazbou na trvalé bydliště
Popis cíle	<p>Motivační systém bude spočívat v uplatňování motivačních slev na poplatku za odpad pro občany s trvalým bydlištěm v dané lokalitě. Jednalo by se vždy o slevu pro danou lokalitu (část území Brněnské metropolitní oblasti, které by bylo blíže specifikováno).</p> <p><i>Pozn.: tento cíl je v porovnání s jinými zatím v raném stádiu příprav, jeho adekvátní rozpracování bude vyžadovat řadu dalších jednání a analýz.</i></p>
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Prověření relevantních legislativních opatření • Nastavení parametrů motivačního systému (vyvážení ekonomických a environmentálních aspektů) • Marketingová akce • Realizační fáze – zavedení motivačního poplatku • Průběžné vyhodnocování dopadů projektu
Název indikátorů k hodnocení cíle	<i>indikátory zatím nebyly stanoveny (předpoklad např. zavedení motivačních bonusů)</i>
Správce cíle	<i>Statutární město Brno</i>

Problémový okruh 3	Neefektivní rozmístění počtu sběrných dvorů a sběrných míst v Brněnské metropolitní oblasti
Cíl 3.1	Optimalizace počtu sběrných středisek odpadu v Brně
Popis cíle	<p>Na území ORP Brno se nacházelo ke 2. září 2014 37 sběrných středisek odpadu (SSO – jejich podoba a činnost je specifikována v analytické části) – mezi ně patří sběrná místa i dvory. Toto číslo je vyšší než celkový počet brněnských městských částí (29). Zároveň jsou některá místa vytižena více než jiná. V zázemí Brna se naopak SSO vyskytují výrazně méně. Současný stav tedy způsobuje provozní diskrepance, které se následně promítají nejen do finanční stránky (dotace málo využitých SSO), ale i do množství separovaného odpadu (občané ze zázemí, kteří nemají SSO v dosažitelné vzdálenosti, nemají motivaci třídít a odpad nakládají s ním jiným způsobem, což se může v dlouhodobém horizontu projevit i ve zhoršení stavu životního prostředí v oblasti).</p> <p>Optimalizací počtu SSO ve městě dojde k finančním úsporám, které bude možné využít např. při realizaci opatření týkajících se rozvoje motivačního programu v problematice odpadového hospodářství.</p> <p>Cíl lze úspěšně realizovat na základě vzájemné spolupráce jednotlivých obcí, nikoli jednotlivými obcemi odděleně.</p>
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Analýza současného stavu rozmístění a využitelnosti jednotlivých SSO • Posouzení využitelnosti a provozní efektivity jednotlivých SSO • Optimalizace SSO na základě výše provedených šetření
Název indikátorů k hodnocení cíle	<ul style="list-style-type: none"> • Počet sběrných středisek v Brně
Správce cíle	Statutární město Brno – Odbor životního prostředí

Pozn.: Z objektivních důvodů není žádoucí pro tento problémový okruh formulovat více než jen jeden cíl (stanovení většího množství podobně pregnantně formulovaných cílů v této oblasti by znamenalo tříštění úsilí, které mohlo být plně věnováno koncentraci a dotažení jednoho cíle).

5.2.4. Indikátory

V případě PO 1 „Chybějící jednotný svozový systém pro celou Brněnskou metropolitní oblast“ by indikátory na této úrovni byly příliš obecné a neměly by adekvátní vypovídací schopnost, proto byly stanoveny pouze indikátory na úrovni cíle.

Cíl 1.1	Zavést jednotný systém sběru a svozu odpadů v Brněnské metropolitní oblasti		
Číslo indikátoru	ODP-1-1		
Název indikátoru	Celkové náklady na sběr a svoz KO		
Měrná jednotka	Kč		
Správce měřítka	Ing. Petr Šašinka, Kancelář strategie města, MMB		
Roky	2013	2017	2020
Plán		Plánované hodnoty se odvíjí od současného stavu, který bude předmětem analýz.	Plánované hodnoty se odvíjí od současného stavu, který bude předmětem analýz.
Skutečnost	Souhrnné hodnoty zatím nejsou k dispozici.		
Popis měřítka:	V rámci předkládaného indikátoru budou sledovány celkové náklady na sběr a svoz KO z území města Brna a pěti obcí s rozšířenou působností. V současné době se tento ukazatel nesleduje systémově, ale jen odděleně za jednotlivé obce. V případě pozitivních jednání v této oblasti by bylo vhodné se sledováním tohoto ukazatele začít.		
Metodika a výpočet:	Bude upřesněno s ohledem na zvolený systém		
Zdroj čerpání dat:	Interní evidence jednotlivých svozových společností		

Cíl 1.1	Zavést jednotný systém sběru a svozu odpadů v Brněnské metropolitní oblasti		
Číslo indikátoru	ODP-1-2		
Název indikátoru	Počet zapojených subjektů do jednotného systému sběru a svozu odpadů v BMO		
Měrná jednotka	počet		
Správce měřítka	Ing. Petr Šašinka, Kancelář strategie města, MMB		
Roky	2013	2017	2020
Plán	0	30	30
Skutečnost	V současné době teprve dochází k iniciaci jednotlivých schůzek k tomuto tématu.	(v případě úspěšných jednání vedoucích k uzavření smluv o spolupráci)	
Popis měřítka:	Indikátor vyjadřuje počet subjektů (obcí, svozových společností atd.), které se zapojí do připravovaného projektu zavedení jednotného systému sběru a svozu odpadů v BMO. Zatím je v přípravě první iniciační		

	setkání (jaro 2015), kde by bylo prodiskutováno, zda o zavedení jednotného systému mají pozvané subjekty závazný zájem (neformálně již některé subjekty svůj zájem vyjádřily). V případě pozitivních ohlasů by došlo k dalším návazným jednáním.
Metodika a výpočet:	Součet jednotlivých zapojených subjektů na základě uskutečněných jednání a podepsaných smluv o spolupráci.
Zdroj čerpání dat:	SAKO, a.s.

Problémový okruh 2	Neefektivní motivační program odpadového hospodářství pro občany		
Číslo indikátoru	ODP-2A		
Název indikátoru	NÁKLADY NA PREVENCI VZNIKU ODPADŮ V BRNĚ		
Měrná jednotka	Kč		
Správce měřítka	Ing. Petr Šašinka, Kancelář strategie města, MMB		
Roky	2012	2017	2020
Plán		2 800 000	3 000 000
Skutečnost	2 623 810		
Popis měřítka:	Indikátor udává peněžní částku, kterou město Brno každoročně vynakládá na prevenci vzniku odpadů – marketingové, vzdělávací a osvětové kampaně apod. Dlouhodobým cílem je navýšení této částky. Dopady takto vynaložených finančních prostředků se v dlouhodobém horizontu projeví na celkovém poklesu produkce odpadu a větším množství separovaného odpadu.		
Metodika a výpočet:	Data jsou přejata ze statistik Ministerstva financí k obecním rozpočtům. Tam jsou pod paragrafem 3727 uvedeny náklady na „prevenci vzniku odpadů“.		
Zdroj čerpání dat:	Ministerstvo financí, databáze ÚFIS - http://www.info.mfcr.cz/ufis/		

Problémový okruh 2	Neefektivní motivační program odpadového hospodářství pro občany		
Číslo indikátoru	ODP-2B		
Název indikátoru	MNOŽSTVÍ SEPAROVANÉHO ODPADU A JEHO PODÍL NA CELKOVÉ PRODUKCI ODPADŮ¹¹		
Měrná jednotka	tuny		
Správce měřítka	Ing. Petr Šašinka, Kancelář strategie města, MMB		
Roky	2013	2017	2020
Plán		20 000	22 000
Skutečnost	18 487 rel. 19,32 % z celkové produkce odpadů (95 687 t)	rel. 22 %	rel. 25 %
Popis měřítka:	V rámci předkládaného indikátorového listu se zjišťuje množství vyprodukovaného odpadu v Brně včetně podílu separovaného odpadu.		

¹¹ Tento indikátor je sledován v rámci Indikátorové soustavy Strategie pro Brno. V současné době se připravuje revize indikátorové soustavy. U výše uvedeného indikátoru se předpokládá v roce 2015 jeho úprava, kdy bude zjišťován podíl na celkové produkci **komunálního** odpadu. Celková produkce všech odpadů může zkreslovat výsledky (větší výkyvy). Celková produkce KO pak takové výkyvy vykazovat nebude a navíc je relevantnějším měřítkem pro obecní systémy.

	<p>Vzhledem k tomu, že máme k dispozici delší časovou řadu (tu zde vzhledem k rozsahu neuvádíme), je možné konstatovat, že celková produkce odpadů do roku 2009 stoupala. Od roku 2010 ovšem dochází k poklesu, přičemž podíl separovaného odpadu (vyjma stavební suti) konstantně roste.</p>
<p>Metodika a výpočet:</p>	<p>Indikátor byl zjištěn na základě dat poskytnutých Odborem životního prostředí MMB, který dlouhodobě sleduje produkci a zpracování odpadu v Brně. Na základě aktualizace v roce 2014 došlo zpětně ke zpřesnění metodiky a tím k úpravám některých dat.</p> <p>Odkaz na kompletní časovou řadu: http://1url.cz/zCGI</p>
<p>Zdroj čerpání dat:</p>	<p>Odbor životního prostředí, MMB</p>

Cíl 2.1	Distribuce třídících tašek do domácností		
Číslo indikátoru	ODP-2-1		
Název indikátoru	Počet domácností, kam byly distribuovány třídící tašky		
Měrná jednotka	počet		
Správce měřítka	Ing. Petr Šašinka, Kancelář strategie města, MMB		
Roky	2013	2017	2020*
Plán		3 000	10 000
Skutečnost	0	Pilotní provoz (několik MČ)	*v případě úspěchu pilotního projektu
Popis měřítka:	Indikátor udává informaci o počtu domácností, kam byly v rámci motivačního systému distribuovány tašky ke třídění separovaného odpadu.		
Metodika a výpočet:	Evidence nositele projektu		
Zdroj čerpání dat:	Závisí na nositeli projektu, pravděpodobně SAKO ve spolupráci s Odborem životního prostředí MMB		

Cíl 2.1	Distribuce třídících tašek do domácností		
Číslo indikátoru	ODP-2-2		
Název indikátoru	Procento využívaných třídících tašek		
Měrná jednotka	%		
Správce měřítka	Ing. Petr Šašinka, Kancelář strategie města, MMB		
Roky	2013	2017	2020
Plán		70	80
Skutečnost	0		
Popis měřítka:	Indikátor uvádí informaci o tom, kolik třídících tašek distribuovaných do domácností je skutečně využíváno. Indikátor je možné začít sledovat až po rozběhnutí pilotní fáze projektu.		
Metodika a výpočet:	Evidence nositele projektu, vyhodnocení dotazníkového šetření		
Zdroj čerpání dat:	Závisí na nositeli projektu, pravděpodobně SAKO ve spolupráci s Odborem životního prostředí MMB, výstupy zamýšleného dotazníkového šetření		

Cíl 2.2	Zavedení nádob na bioodpad v Brně		
Číslo indikátoru	ODP-2-3		
Název indikátoru	Množství separovaného biologického odpadu		
Měrná jednotka	tuny		
Správce měřítka	Ing. Petr Šašinka, Kancelář strategie města, MMB		
Roky	2013	2017	2020
Plán	0*	300	Dle úspěšnosti pilotního projektu
Skutečnost	* nejsou započítány pilotní projekty jednotlivých MČ	Pilotní projekt	

	<i>v rámci projektu MINIWASTE</i>		
Popis měřítka:	Indikátor udává informaci o množství separovaného bioodpadu v Brně. Odpad se bude svážet do kompostárny, která bude množství odpadu evidovat.		
Metodika a výpočet:	Evidence nositele projektu; započítáván bude tento odpad: biologicky rozložitelný odpad, kaly, dřevní štěpka (jen odpady města Brna)		
Zdroj čerpání dat:	Závisí na nositeli projektu, pravděpodobně SAKO ve spolupráci s Odborem životního prostředí MMB		

Cíl 2.2	Zavedení nádob na bioodpad v Brně		
Číslo indikátoru	ODP-2-4		
Název indikátoru	Počet rozmístěných nádob na bioodpad v Brně		
Měrná jednotka	počet		
Správce měřítka	Ing. Petr Šašínska, Kancelář strategie města, MMB		
Roky	2013	2017	2020
Plán	0*	3000	Dle úspěšnosti pilotního projektu
Skutečnost	* nejsou započítány pilotní projekty jednotlivých MČ v rámci projektu MINIWASTE	Pilotní projekt	
Popis měřítka:	Indikátor udává informaci o počtu rozmístěných nádob na bioodpad v Brně.		
Metodika a výpočet:	Evidence nositele projektu (součet rozmístěných nádob)		
Zdroj čerpání dat:	Evidence nositele projektu – závisí na nositeli projektu, pravděpodobně SAKO ve spolupráci s Odborem životního prostředí MMB		

Cíl 2.3 je v porovnání s jinými zatím v raném stádiu příprav, jeho adekvátní rozpracování bude vyžadovat řadu dalších jednání a analýz, které se předpokládají na jaře roku 2015. Z tohoto důvodu k němu zatím nebyly indikátory stanoveny.

V případě PO 3 „Optimalizace počtu sběrných středisek odpadu v Brně“ by indikátory na této úrovni byly příliš obecné a neměly by adekvátní vypovídací schopnost, proto byly stanoveny pouze indikátory na úrovni cíle.

Cíl 3.1	Optimalizace počtu sběrných středisek odpadu v Brně		
Číslo indikátoru	ODP-3-1		
Název indikátoru	POČET SBĚRNÝCH STŘEDISEK V BRNĚ		
Měrná jednotka	počet		
Správce měřítka	Ing. Petr Šašinka, Kancelář strategie města, MMB		
Roky	září 2014	2017	2020
Plán		33	30
Skutečnost	37		
Popis měřítka:	Indikátor udává informaci o počtu sběrných středisek odpadu (SSO) v Brně – mezi ně patří sběrná místa i dvory. Současný stav způsobuje provozní diskrepance, které se následně promítají nejen do finanční stránky (dotace málo využitých SSO), ale i do množství separovaného odpadu (občané ze zázemí, kteří nemají SSO v dosažitelné vzdálenosti, nemají motivaci třídit a odpad nakládají s ním jiným způsobem, což se může v dlouhodobém horizontu projevit i ve zhoršení stavu životního prostředí v oblasti). Cílový stav spočívá v optimalizaci počtu SSO ve městě.		
Metodika a výpočet:	Data jsou poskytnuta Odborem životního prostředí MMB, který si vede evidenci SSO.		
Zdroj čerpání dat:	Statutární město Brno – Odbor životního prostředí		

5.3. Pravidla pro řízení strategie (implementační pravidla)

5.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Oblast odpadového hospodářství je řešena v rámci Pracovní skupiny Životní prostředí, která funguje zároveň v rámci tvorby Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro uplatnění nástroje ITI. Činnost pracovní skupin nebude ukončena schválením strategie, ale jejich setkávání bude pokračovat i nadále v horizontu cca každých 6 měsíců.

Složení řídicí skupiny Životní prostředí		
	MMB	
Úsek technický	Ing. Ladislav Juříček	juricek.ladislav@brno.cz
OŽP	Ing. Martin Vaněček	vanecek.martin@brno.cz
OSM	Bc. Petr Gabriel	gabriel.petr@brno.cz
Odbor územního plánování a rozvoje	Ing. Mgr. Kateřina Leopoldová	leopoldova.katerina@brno.cz
OVLHZ	JUDr. Marta Kolková	kolkova.marta@brno.cz
	JMK	
OŽP	Ing. Jiří Hájek	hajek.jiri@kr-jihomoravsky.cz
Odbor územního plánování a rozvoje	Ing. arch. Eva Hamrlová	hamrlova.eva@kr-jihomoravsky.cz
	ORP v zázemí	
OŽP – Kuřim	Ing. Ivan Vávra	ivan.vavra8@gmail.com
OŽP – Rosice	RNDr. Dalibor Kolčava	kolcava@mesto.rosice.cz
OŽP – Šlapanice	Dr. Filip Chvátal	chvatal@slapanice.cz
OŽP – Slavkov u Brna	Ing. Miroslav Zavadil	miroslav.zavadil@meuslavkov.cz
OŽP - Židlochovice	Ing. Milan Komenda	komenda@zidlochovice.cz
Zástupce neziskového sektoru (Nadace Partnerství, Veronica)	Jaromír Hron	info@annojmk.cz

	Další instituce	
SAKO	Ing. Jiří Kratochvíl	kratochvil@sako.cz
Povodí Moravy s. p.	Dr. Antonín Tůma	tuma@pmo.cz
	Ing. Kateřina Čudková	cudkova@pmo.cz
BVK	Ing. Ladislav Haška	haska@bvk.cz
TS Brno	Ing. Jaromír Machálek	sekretariat@tsb.cz
Teplárny	Ing. Petr Fajmon, MBA	diatkova@teplarny.cz
KMOS – meziobecní spolupráce		
Slavkov u Brna	Ing. Petr Lokaj	petr.lokaj@meuslavkov.cz
Slavkov u Brna (Křenovice)	Jaromír Konečný, Dis.	starosta@obec-krenovice.cz
Kuřim	Bc. Jana Švédová	jana.svedova@tiscali.cz
Židlochovice	Mgr. Jana Richterová	richterova@zidlochovice.cz
Rosice	PhDr. Ludvík Vaverka	vaverka@mikroregionkahan.cz
Pohořelice	Ing. Martin Braun	martin.braun@pohorelice.cz
	Ing. Ivana Kohútová	ivana.kohutova@pohorelice.cz

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát nad tím, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Zavést jednotný systém sběru a svozu odpadů v Brněnské metropolitní oblasti	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
2.1	Distribuce třídících tašek do domácností	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
2.2	Zavedení nádob na bioodpad v Brně	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
2.3	Zavedení motivačního systému poplatku za odpad s vazbou na trvalé bydliště	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
3.1	Optimalizace počtu sběrných středisek odpadu v Brně	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo	Název indikátoru	Gestor indikátoru
ODP-1-1	<i>Celkové náklady na sběr a svoz KO</i>	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
ODP-1-2	<i>Počet zapojených subjektů do jednotného systému sběru a svozu odpadů v BMO</i>	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
ODP-2A	<i>NÁKLADY NA PREVENCI VZNIKU ODPADŮ V BRNĚ</i>	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
ODP-2B	<i>MNOŽSTVÍ SEPAROVANÉHO ODPADU A JEHO PODÍL NA CELKOVÉ PRODUKCI ODPADŮ</i>	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
ODP-2-1	<i>Počet domácností, kam byly distribuovány třídící tašky</i>	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
ODP-2-2	<i>Procento využívaných třídících tašek</i>	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
ODP-2-3	<i>Množství separovaného biologického odpadu</i>	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
ODP-2-4	<i>Počet rozmístěných nádob na bioodpad v Brně</i>	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB
ODP-3-1	<i>POČET SBĚRNÝCH STŘEDISEK V BRNĚ</i>	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 3.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
------------------------------	--------------------------	--------

Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.-3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.-2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

5.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizací projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídící skupině. Řídící skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

5.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na

následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, postupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Příklad harmonogramu procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

Čtvrtletí	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava		■												
Realizace					■									
Vyhodnocení									■					
Akční plán na r. 2017														
Příprava						■								
Realizace									■					
Vyhodnocení													■	

Akční plán může být vypracován pomocí tabulky, která obsahuje číslo cíle, ke kterému se projekt váže, název projektu, orientační rozpočet, zdroj financování, harmonogram, nositel projektu, aktuální stav připravenosti.

Vzor tabulky akčního plánu

Cíl	Název projektu	Náklady	Zdroj financování	Termín realizace	Nositel projektu	Připravenost

Do tabulky se uvádějí následující informace:

Cíl – název a číslo cíle stanoveného ve strategii, k němuž se projekt váže

Název projektu – konkrétní název projektu či aktivity, která naplňuje (spolu s dalšími) daný cíl

Náklady – orientační finanční objem projektu; vzhledem k tomu, že se jedná o první hrubou verzi akčního plánu, je samozřejmé, že se ve většině případů bude jednat o odhad nákladů (stanovený expertním odhadem či na základě zkušenosti s obdobnými projekty). V dalších verzích akčního plánu budou náklady upřesňovány.

Zdroj financování – snahou je co nejefektivnější hospodaření, proto je vhodné uvést vhodný zdroj financování z konkrétního dotačního zdroje (národní granty, evropské fondy apod.). V tom případě je nutné do akčního plánu uvést také podíly financování (např. 85 % dotace, 15 % rozpočet DSO). Tam, kde budou projekty již dostatečně konkrétní, je možné hledat příslušnou dotační možnost v připravovaných operačních programech Evropských strukturálních a investičních fondů. Tam, kde je od počátku zřejmé, že zdrojem financování nemůže být žádný dotační program, je vhodné do zdroje financování uvést rozpočet té organizace, která financování projektu plánuje (konkrétní obec, více obcí, dobrovolný svazek obcí).

Termín realizace – jedná se o další údaj, který je v této fázi orientační a předpokládá se jeho postupné upřesňování. Pokud se jedná o víceleté projekty, je nutné uvést alespoň roky jeho realizace, vhodnější však je uvést i měsíce (zejména u akcí, které budou realizovány v rámci jednoho roku).

Nositel projektu – uvádí se subjekt, který bude mít realizaci projektu na starosti. V případě DSO to většinou bude svazek obcí, v případě neformální spolupráce obcí může jít o jednu konkrétní obec, která bude mít zodpovědnost za zpracování žádosti o dotaci a její realizaci, na jejímž území se bude projekt realizovat, která bude organizovat výběrové řízení apod. Samozřejmě se počítá s aktivní účastí ostatních obcí, nositel je však tzv. lead-partnerem.

Připravenost – pro doplnění informací o reálnosti projektu, přesnosti jeho rozpočtu a načasování je vhodné uvést, v jakém stavu se projekt nachází. Většinou se stručně uvádí, zda se jedná o projekt ve fázi záměru, nebo zda již byla vytvořena studie, která jej blíže popisuje. Dalšími milníky může být zpracovaná projektová dokumentace, vydané stavební povolení či vybraný zhotovitel na základě výběrového řízení.

Pokud bude cíl naplňován po dobu několika let, je možné do akčního plánu uvést také orientační **zásobník projektů/aktivit** (samostatná tabulka ve stejné struktuře), které nejsou financovatelné z rozpočtu příštího roku, ale s nimiž se uvažuje v dalších letech. Takový zásobník by byl pouze orientační a sloužil by jako jeden z podkladů pro sestavování akčních plánů na další roky. Je vhodný z toho důvodu, že při případných personálních změnách bude na jednom místě zaznamenáno, s čím projektový tým počítal jako s aktivitami vhodnými k realizaci za účelem dosažení cíle. Veškeré údaje by byly v tom případě orientační (harmonogram, náklady) a upřesňovaly by se při sestavování dalšího akčního plánu na následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje po realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho **vyhodnocení**. V rámci vyhodnocení budou posouzeny jednotlivé projekty, které byly navrženy v akčním plánu k realizaci.

U zrealizovaných projektů bude posouzeno především to, zda byly udrženy náklady, které byly v akčním plánu orientačně uvedeny, a souladu skutečného harmonogramu s předpokládaným. V případě odchylek budou vyhodnoceny důvody, proč k nim došlo. Z takto učiněných vyhodnocení by měly být přijaty adekvátní závěry (např. do budoucna zpřesnit odhady nákladů, zaměřit se na kvalitu výběrových řízení s důrazem na minimalizaci víceprací, při nastavování harmonogramu brát v potaz rizika, která mohou projekt zbrzdit apod.).

Zároveň je nutné znovu vyhodnotit, jak se vyvinuly hodnoty indikátorů po realizaci projektů. Tím dojdeme k dílčímu závěru, zda zrealizované projekty jsou vzhledem k vytyčeným cílům

efektivní a účinné. V případě, že se hodnoty indikátorů nevyvíjejí příznivým směrem, je nutné přemýšlet o přehodnocení projektů, které jsou naplánovány k plnění cílů.

U nezrealizovaných projektů je nutné analyzovat důvody, proč k realizaci nedošlo (do akčního plánu by měly vstupovat jen reálné projekty a aktivity).

5.4. Závěr a postup zpracování

5.4.1. Shrnutí

Město Brno plně vlastní společnost SAKO, a.s., která je hlavním aktérem svozu odpadu pro město, jelikož provozuje a vlastní spalovnu komunálního odpadu v Brně, do které sváží odpad všechny svozové společnosti na území města. Celková produkce odpadu v Brně dlouhodobě mírně klesá, což je pozitivní. Celková produkce odpadu je rovněž ovlivněna počtem osob, které v Brně nemají trvalé bydliště, přičemž reakce na tento stav se promítá i do některých navrhovaných opatření.

Z pohledu běžného uživatele lze říci, že síť nádob na sběr papíru, skla a PET lahví je více než dostačující. Do budoucna se jeví jako vhodné zavést pilotní projekt na rozmístění nádob na bioodpad, které zatím v Brně nejsou systémově rozmístěny. Bohužel ne všichni občané odpad třídí. Může za to jednak nízká motivace a také zvyšující se ceny poplatků za nakládání s odpady. Z celkového pohledu je tedy nutné zapracovat na komplexní komunikaci problematiky (marketingová komunikace) odpadového hospodářství s veřejností: lépe ji informovat o krocích města, vysvětlit jim systém výběru a využití poplatků za svoz atd. Rovněž je třeba řešit rozmístění sběrných středisek odpadu po městě. Síť je dostatečná, ovšem není vždy šetrně efektivně využívána. Brno se svými obyvateli musí pracovat, motivovat je ke třídění odpadů, jinak hrozí zakládání černých skládek či v extrémním případě zhoršování kvality životního prostředí.

Při tomto úsilí je třeba absolvovat celou řadu návazných jednání a diskutovat s dotčenými subjekty navržená opatření. V některých tématech odpadového hospodářství chce Brno stavět i na metropolitní spolupráci s okolními obcemi. Při tom je z velké části možné využít evropské fondy a dotace, které se dají použít na nejrůznější aktivity, které povedou k naplňování jednotlivých specifických cílů v rámci operačního programu Životní prostředí 2014-2020.

Závěrem lze říci, že díky relativně dobře propracovanému systému odpadového hospodářství na území ORP Brno je situace v této oblasti udržitelná a do budoucna se bude zlepšovat, ať už díky aglomeračním vazbám s okolními obcemi, financím z evropských fondů, případně zlepšení komunikace s občany.

5.4.2. Popis postupu tvorby strategie

- Tvorba analytické části kapitoly (sběr dat, komentáře, zpracování připomínek atd.) – červen až září 2014
- Tvorba návrhové části kapitoly

- Problémové okruhy (září 2014)
- Cíle (říjen 2014)
- Indikátory (listopad 2014)
- Finalizace kapitoly (prosinec 2014 až březen 2015)
- Paralelně probíhala celá řada upřesňujících jednání k tématu (po celou dobu zpracování strategie)

5.5. Přílohy k tématu 3.: odpadové hospodářství

Seznam zkratk

BRKO	biologicky rozložitelný komunální odpad
BRO	biologicky rozložitelný odpad
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DZ	datová základna
EU	Evropská unie
ISSaR	Informační systém statistiky a reportingu
KO	komunální odpad
MOS	meziobecní spolupráce
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NO	nebezpečný odpad
OH	odpadové hospodářství
OO	ostatní odpad
OPŽP	operační program životního prostředí
ORP	obec s rozšířenou působností
PO	prioritní osa
PrO	odpady pocházející z průmyslu
POH	Plán odpadového hospodářství
SC	specifický cíl
SKO	směsný komunální odpad
ZEVO	zařízení pro energetické využití odpadů
ŽP	životní prostředí

Vzhledem k dostupnosti datových zdrojů v oblasti odpadového hospodářství nebylo možno pracovat v časové řadě 2008 až 2012 s daty o produkci a nakládání s odpady, které pochází pouze od obcí a jejich občanů. Proto tabulky obsahují data o produkci a nakládání s odpady jak od obcí a jejich občanů, tak od firem a společností, produkcí odpadů v ORP. Měrné produkce na obyvatele ORP jsou pak počítány z produkce jednotlivých druhů odpadů od obcí i firem a společností. Nejsou tedy ukazatelem, znázorňujícím, kolik odpadů produkuje občan jako takový, ale spíše odrazem míry produkce jednotlivých druhů odpadů za celé ORP, vyjádřené na jednoho obyvatele.

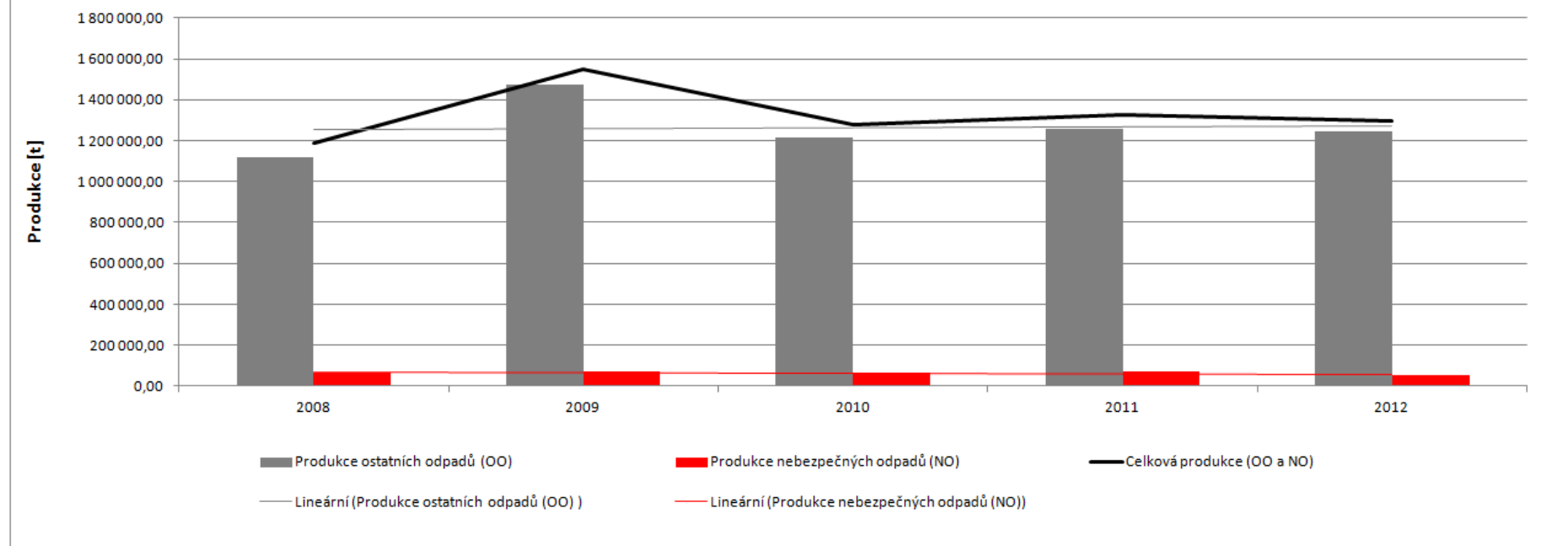
Hodnoty datové základny za rok 1995 a 2000 (v tabulkách zkráceně „DZ“) za území ORP jako správní celek neexistují. Vzhledem k tomu, že do roku 2001 neexistoval současný Katalog odpadů, byla datová základna stanovena pouze teoreticky na základě výpočtu. Důvodem přepočtu datové základny za území ORP je fakt, že relevantní data (konkrétní datové základny pro porovnání s Plánem odpadového hospodářství České republiky (dále jen POH ČR) za roky 2000 a 1995 jsou veřejně dostupná pouze za celou ČR. Datová základna pro území ČR byla proto upravena přepočtovým koeficientem daným poměrem průměrné produkce odpadů na území ORP za roky 2008 až 2012 vůči průměrné produkci odpadů za ČR za roky 2008 až 2012. Vzhledem k provedeným přepočtům datové základny a metodice získání dat je hodnocení z hlediska plnění cílů POH ČR pouze ORIENTAČNÍM UKAZATELEM. Datová základna pro území ORP je tedy hypotetickým odhadem pro prodloužení časového trendu a možnosti porovnání hodnot v delší časové řadě. Tyto orientační hodnoty byly vypočteny pouze pro potřeby tohoto projektu a nelze s nimi porovnávat plnění cílů POH ČR. Vypočtená hodnota datové základny území ORP se nemusí přibližovat skutečné situaci v letech 1995 a 2000. Dále je důležité připustit, že zvolené vymezení území (ORP) je pro hodnocení plnění cílů POH ČR nevypovídající (zvláště pak pro hodnocení nakládání s odpady). Jsou proto vždy slovně hodnoceny jen trendy, které se projevují v období 2008-2012.

Příloha č. 1 - Produkce ostatních odpadů (OO) a produkce nebezpečných odpadů (NO) za období 2008-2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cílů POH ČR - diference oproti roku 2000	DZ pro produkci odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012	Podíl produkce jednotlivých let k datové základně 2000 [%] ↓				
							2008	2009	2010	2011	
Produkce odpadů [t]											
Produkce ostatních odpadů (OO)	1 589 292,73	1 120 036,96	1 476 097,62	1 216 290,20	1 255 660,50	1 246 955,26	70,47	92,88	76,53	79,01	
Produkce nebezpečných odpadů (NO)	104 195,75	66 416,34	70 943,83	63 484,75	71 279,60	50 442,29	63,74	68,09	60,93	68,41	
		Změna produkce NO oproti DZ 2000 [%] →						-36,26	-31,91	-39,07	-31,59
Celková produkce (OO a NO)	1 698 963,27	1 186 453,30	1 547 041,45	1 279 774,96	1 326 940,10	1 297 397,55	69,83	91,06	75,33	78,10	
		Změna produkce odpadů oproti DZ 2000 [%] →						-30,17	-8,94	-24,67	-21,90
Podílové ukazatele [%]		2008	2009	2010	2011	2012					
Podíl ostatních odpadů na celkové produkci odpadů			94,40		95,41	95,04		94,63		96,11	
Podíl nebezpečných odpadů na celkové produkci odpadů			5,60		4,59	4,96		5,37		3,89	
Měrné produkce odpadů na obyvatele [kg.obyv.⁻¹]		2008	2009	2010	2011	2012					
Počet obyvatel v území ORP			368 533		370 592	371 399		379 871		378 965	
Měrná produkce všech odpadů (OO a NO)			3 219,40		4 174,51	3 445,82		3 493,13		3 423,53	
Měrná produkce OO			3 039,18		3 983,08	3 274,89		3 305,49		3 290,42	
Měrná produkce NO	300,20		180,22		191,43	170,93		187,64		133,11	
Podíl měrné produkce NO k DZ 2000 [%] →			60,03		63,77	56,94		62,51		44,34	
Změna měrné produkce NO oproti DZ 2000 [%] →			-39,97		-36,23	-43,06		-37,49		-55,66	

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP), ČSÚ

Graf č. 1 Celková produkce odpadů, produkce OO a NO na území ORP za období 2008-2012

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Příloha č. 2 - Celková produkce KO na území ORP za období 2008-2012 podrobně

Katalogové číslo odpadu	Název druhu odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
200101	Papír a lepenka (BRKO)	O	9 518,02	12 704,52	14 174,99	18 250,76	16 361,58
200102	Sklo	O	3 517,49	3 905,37	3 663,89	3 828,32	1 223,27
200108	BRO z kuchyní (BRKO)	O	1 527,09	1 200,16	2 530,32	1 425,54	1 466,56
200110	Oděvy (BRKO)	O	0,88	13,53	1,87	5,09	1,75
200111	Textilní materiály (BRKO)	O	340,36	323,10	327,67	394,99	245,03
200113*	Rozpouštědla	N	32,09	39,73	7,39	16,08	11,59
200114*	Kyseliny	N	9,22	11,81	2,67	0,70	5,16
200115*	Zásady	N	12,75	15,99	1,36	1,37	1,27
200117*	Fotochemikálie	N	15,77	23,26	4,35	0,53	0,34
200119*	Pesticidy	N	14,70	25,68	2,83	0,74	0,48
200121*	Zářivky a jiný odpad obsahující rtuť	N	11,48	8,36	9,06	10,84	5,69
200123*	Vyřazená zařízení obsahující chlorfluoruhlodíky	N	29,36	67,49	47,84	93,93	14,61
200125	Jedlý olej a tuk (BRKO)	O	188,81	569,37	682,89	646,92	505,58
200126*	Olej a tuk neuvedený pod číslem 200125	N	21,45	33,19	40,34	19,83	18,77
200127*	Barvy, tiskařské barvy, lepidla	N	117,30	191,07	352,78	224,01	142,35
200128	Barvy, tiskařské barvy, lepidla a pryskyřice neuvedené pod číslem 200127	O	1,76	2,16	0,68	0,00	0,08
200129*	Detergenty obsahující nebezpečné látky	N	0,00	0,03	0,05	1,23	0,00
200130	Detergenty neuvedené pod číslem 200129	O	0,00	6,61	0,00	1,01	0,00
200131*	Nepoužitelná cytostatika	N	1,96	11,94	10,14	10,12	10,83
200132*	Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 200131	N	9,14	15,95	18,55	10,21	7,56
200133*	Baterie a akumulátory, zařazené pod čísla 160601, 160602 nebo pod číslem 160603 a netříděné baterie a akumulátory obsahující tyto baterie	N	4,15	5,71	2,90	5,29	7,55
200134	Baterie a akumulátory neuvedené pod číslem 200133	O	6,60	3,99	0,79	2,74	5,28
200135*	Vyřazené elektrické a elektronické zařízení obsahující nebezpečné látky neuvedené pod čísly 200121 a 200123	N	146,26	146,14	176,20	296,25	169,27
200136	Vyřazené elektrické a elektronické zařízení neuvedené pod čísly 200121, 200123 a 200135	O	253,98	280,55	255,91	242,31	219,23
200137*	Dřevo obsahující nebezpečné látky	N	3,20	4,72	0,54	3,76	4,35
200138	Dřevo neuvedené pod číslem 200137 (BRKO)	O	604,61	2 704,49	6 336,33	6 730,59	3 823,70
200139	Plasty	O	502,47	2 135,91	1 122,92	427,31	274,18
200140	Kovy	O	3 633,96	4 233,95	5 873,49	4 202,68	9 371,72

Katalogové číslo odpadu	Název druhu odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
200141	Odpady z čištění komínů	O	0,00	1,16	0,00	0,00	0,00
200199	Další frakce jinak blíže neurčené	O	0,00	3,24	0,12	0,00	0,13
200201	Biologicky rozložitelný odpad (BRKO)	O	4 414,72	5 880,91	4 762,85	6 278,34	4 581,45
200202	Zemina a kameny	O	796,50	188,81	1 587,52	197,19	54,38
200203	Jiný biologicky nerozložitelný odpad	O	308,47	265,60	130,10	171,77	93,02
200301	Směsný komunální odpad (BRKO)	O	129 009,74	173 007,06	123 037,06	127 848,84	109 152,81
200302	Odpad z tržišť (BRKO)	O	1 493,63	1 533,41	2 010,04	1 207,20	685,78
200303	Uliční smetky	O	1 248,44	4 961,67	4 967,49	4 505,45	3 139,96
200304	Kal ze septiků a žump	O	1 853,11	0,00	0,00	0,00	0,00
200306	Odpad z čištění kanalizace	O	191,42	30,60	126,50	140,27	240,95
200307	Objemný odpad (BRKO)	O	25 674,95	36 211,00	29 049,02	26 751,83	22 573,55
200399	Komunální odpady jinak blíže neurčené	O	11 962,09	1 068,30	7 791,57	6 937,77	72,99
150101	Papírové a lepenkové obaly	O	32 739,55	28 548,01	38 345,88	27 602,31	22 621,06
150102	Plastové obaly	O	4 259,26	3 371,78	2 593,34	4 431,89	3 428,02
150103	Dřevěné obaly	O	2 862,75	1 159,89	1 861,75	2 630,39	3 754,03
150104	Kovové obaly	O	8,65	82,91	177,39	43,21	186,66
150105	Kompozitní obaly	O	10,44	168,30	124,85	106,92	345,86
150106	Směsné obaly	O	2 782,11	4 021,32	3 797,29	6 189,48	4 793,89
150107	Skleněné obaly	O	1 594,30	2 103,54	1 378,02	2 004,11	1 106,08
150109	Textilní obaly	O	0,28	79,50	59,44	59,81	0,00
150110*	Obaly obsahující zbytky nebezpečných látek nebo obaly těmito látkami znečištěné	N	428,56	440,93	519,50	442,58	279,99
150111*	Kovové obaly obsahující nebezpečnou výplňovou hmotu (např. azbest) včetně prázdných tlakových nádob	N	70,65	70,13	58,38	19,73	432,89
Celková produkce KO			242 234,48	291 882,81	258 026,83	254 422,20	211 441,27
Celková produkce BRKO (vybrané kódy ze sk. 20), původní hmotnost odpadu [t]			172 772,81	234 147,54	182 913,02	189 540,09	159 397,79
Hmotnost BRKO přepočtená na obsah biologicky rozložitelné složky v odpadu [t]			87 256,56	118 368,66	98 014,54	103 930,60	86 603,70

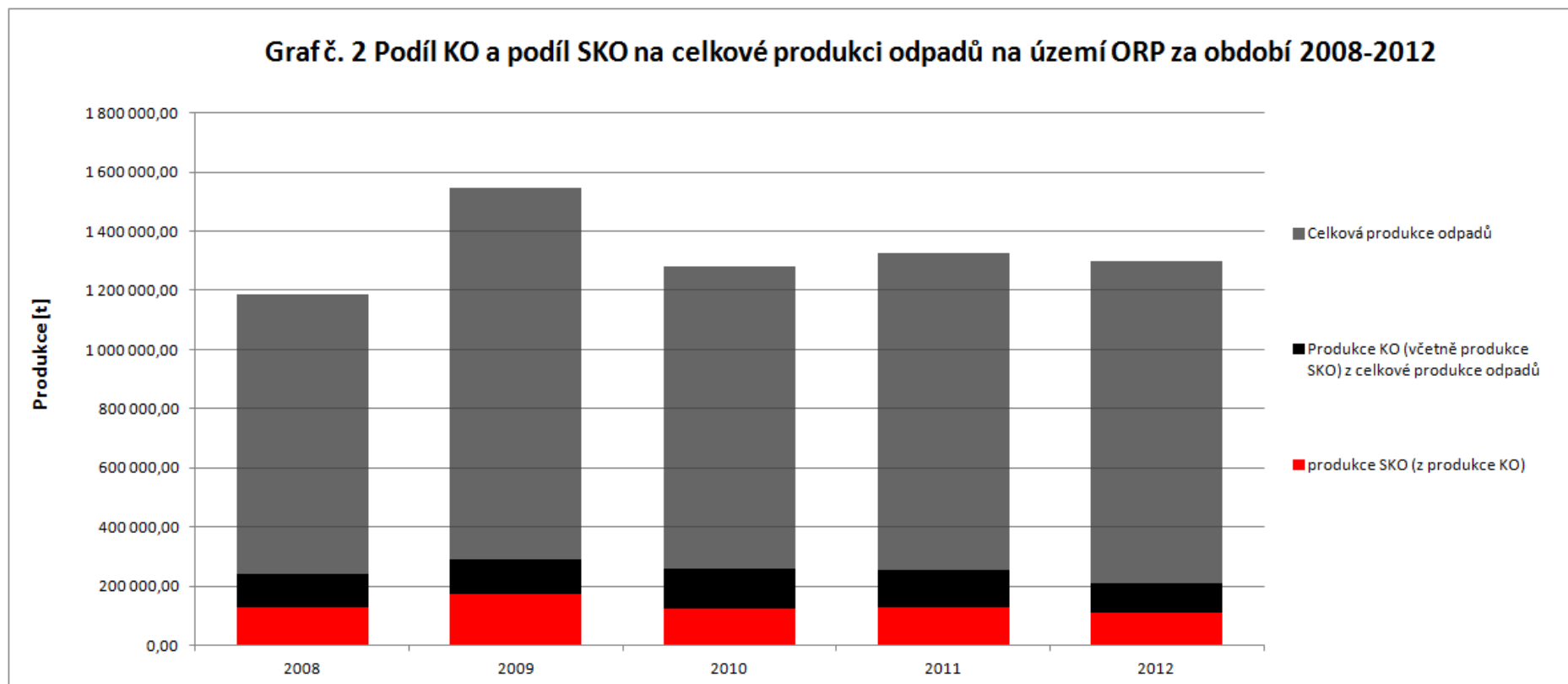
Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Příloha č. 3 - Celková produkce odpadů na území ORP (produkce KO a produkce směsného komunálního odpadu (SKO)) za období 2008-2012

Produkce odpadů [t]	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓			
						2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Celková produkce odpadů	1 186 453,30	1 547 041,45	1 279 774,96	1 326 940,10	1 297 397,55	30,39	-17,28	3,69	-2,23
Celková produkce KO	242 234,48	291 882,81	258 026,83	254 422,20	211 441,27	20,50	-11,60	-1,40	-16,89
Celková produkce SKO	129 009,74	173 007,06	123 037,06	127 848,84	109 152,81	34,10	-28,88	3,91	-14,62
Podílové ukazatele [%]	2008		2009		2010		2011		2012
Podíl KO na celkové produkci odpadů	20,42		18,87		20,16		19,17		16,30
Podíl SKO na produkci KO	53,26		59,27		47,68		50,25		51,62
Měrné produkce odpadů [kg.obyv.⁻¹]	2008		2009		2010		2011		2012
Počet obyvatel v území ORP	368 533		370 592		371 399		379 871		378 965
Měrná produkce KO	657,29		787,61		694,74		669,76		557,94
Měrná produkce SKO	350,06		466,84		331,28		336,56		288,03

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP), ČSÚ

Grafč. 2 Podíl KO a podíl SKO na celkové produkci odpadů na území ORP za období 2008-2012

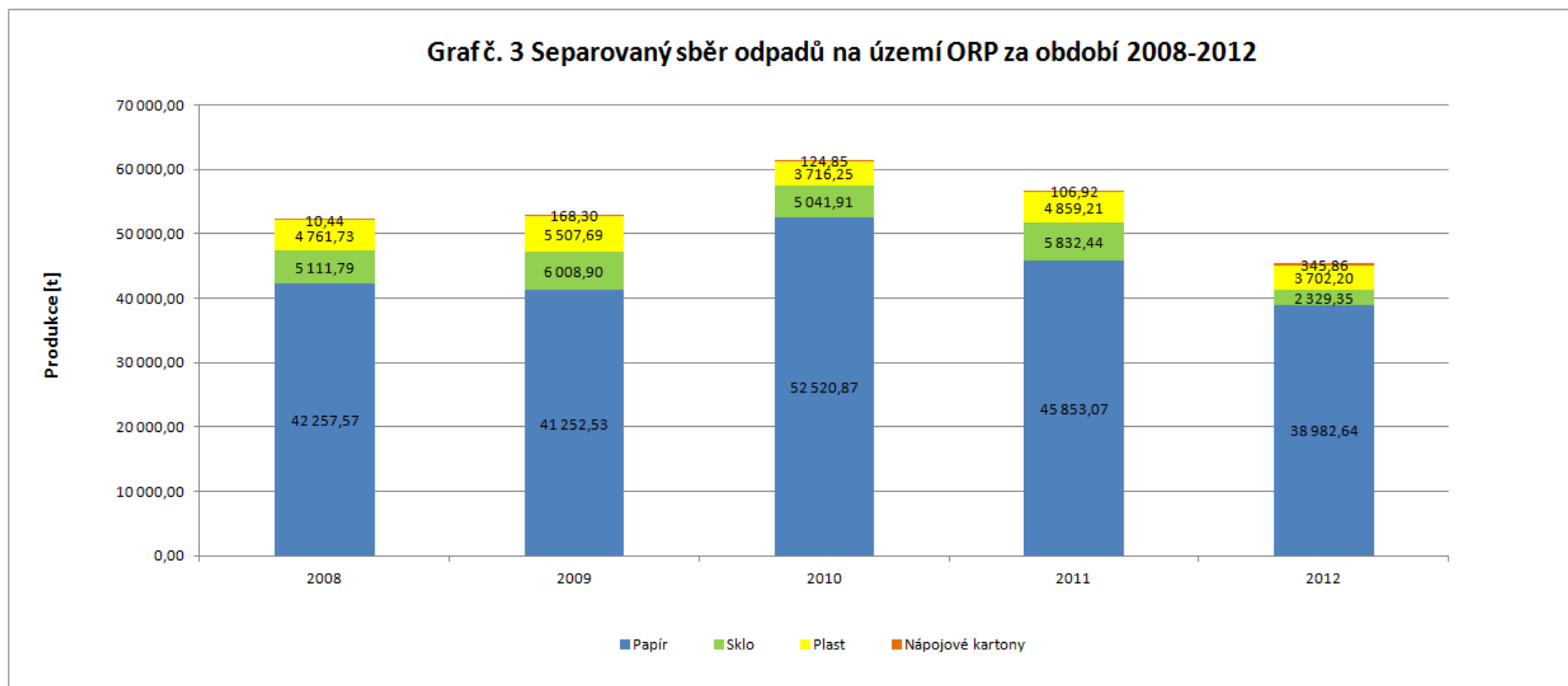
Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Příloha č. 4 - Separovaný sběr odpadů na území ORP za období 2008-2012

Produkce odpadů [t]	Katalogové číslo tříděného odpadu	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓			
							2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Papír	150101, 200101	42 257,57	41 252,53	52 520,87	45 853,07	38 982,64	-2,38	27,32	-12,70	-14,98
Sklo	150107, 200102	5 111,79	6 008,90	5 041,91	5 832,44	2 329,35	17,55	-16,09	15,68	-60,06
Plast	150102, 200139	4 761,73	5 507,69	3 716,25	4 859,21	3 702,20	15,67	-32,53	30,76	-23,81
Nápojové kartony	150105	10,44	168,30	124,85	106,92	345,86	1512,03	-25,82	-14,36	223,47
Celkem separovaný sběr		52 141,53	52 937,42	61 403,88	56 651,63	45 360,06	1,53	15,99	-7,74	-19,93
Měrné produkce odpadů [kg.obyv. ⁻¹]		2008	2009	2010	2011	2012				
Počet obyvatel v území ORP			368 533	370 592	371 399	379 871	378 965			
Měrná produkce tříděného papíru			114,66	111,32	141,41	120,71	102,87			
Měrná produkce tříděného skla			13,87	16,21	13,58	15,35	6,15			
Měrná produkce tříděného plastu			12,92	14,86	10,01	12,79	9,77			
Měrná produkce tříděných nápojových kartonů			0,03	0,45	0,34	0,28	0,91			
Měrná produkce tříděného odpadu			141,48	142,85	165,33	149,13	119,69			

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP), ČSÚ

Graf č. 3 Separovaný sběr odpadů na území ORP za období 2008-2012

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Příloha č. 5 - Celková produkce BRO na území ORP za období 2008-2012 podrobně

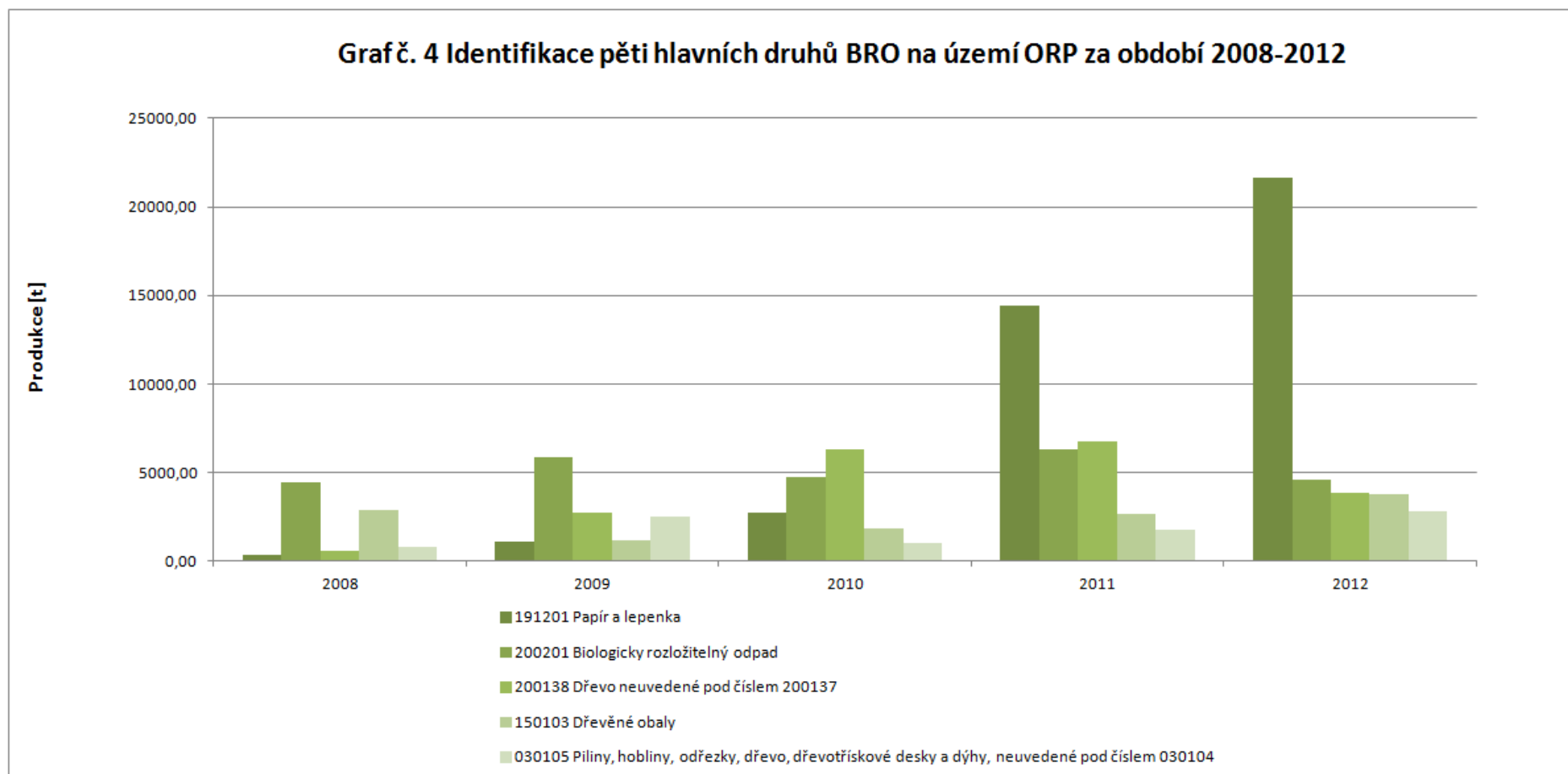
Katalogové číslo odpadu	Název druhu biologicky rozložitelného odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
020101	Kaly z praní a z čištění	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020103	Odpad rostlinných pletiv	O	596,81	1 032,09	557,82	412,83	170,42
020106	Zvířecí trus, moč a hnůj (včetně znečištěné slámy), kapalné odpady, soustředované odděleně a zpracovávané mimo místo vzniku	O	53,61	61,80	301,06	293,08	4,84
020107	Odpady z lesnictví	O	0,00	0,72	0,00	0,00	10,93
020201	Kaly z praní a z čištění	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020203	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	4,68	2,85	3,31	2,47	0,22
020204	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	17,00	26,00	54,50	0,00	0,00
020301	Kaly z praní, čištění, loupání, odstředování a separace	O	0,00	8,61	0,00	6,18	0,00
020304	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	1 683,99	2 810,28	1 741,55	1 989,92	1 755,14
020399	Odpady jinak blíže neurčené	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020305	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	10,80	0,00	0,00	0,00	0,00
020401	Zemina z čištění a praní řepy	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020403	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020501	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	50,55	103,37	118,20	121,95	84,07
020502	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0,00	0,00	34,00	0,00	0,00
020601	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	42,49	77,94	74,49	85,49	116,98
020603	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
020701	Odpad z praní, čištění a mechanického zpracování surovin	O	256,51	445,04	227,58	233,11	281,89
020702	Odpad z destilace lihovin	O	0,00	262,24	521,95	390,70	139,02
020704	Suroviny nevhodné ke spotřebě nebo zpracování	O	0,44	0,00	8,70	9,90	22,45
020705	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	1,66	0,00	0,00	0,00	0,00
030101	Odpadní kůra a korek	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
030105	Piliny, hobliny, odřezky, dřevo, dřevotřískové desky a dýhy, neuvedené pod číslem 030104	O	816,41	2 500,16	1 044,23	1 780,93	2 831,92
030301	Odpadní kůra a dřevo	O	0,75	0,86	5,12	69,69	304,71
030307	Mechanicky oddělený výmět z rozvlákňování odpadního papíru a lepenky	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
030308	Odpady ze třídění papíru a lepenky určené k recyklaci	O	98,86	21,46	24,45	40,72	169,11

Katalogové číslo odpadu	Název druhu biologicky rozložitelného odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
030309	Odpadní kaustifikační kal	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
030310	Výmětová vlákna, kaly z mechanického oddělování obsahující vlákna, výplně povrchové vrstvy z mechanického třídění	O	0,00	0,00	75,36	1,05	0,00
030311	Kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku neuvedené pod číslem 030310	O	109,50	80,68	58,40	55,58	53,46
040101	Odpadní klišovka a štípenka	O	0,00	1,30	0,00	0,00	0,00
040107	Kaly neobsahující chrom, zejména kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
040210	Organické hmoty z přírodních produktů (např. tuk, vosk)	O	0,00	0,18	0,52	0,00	0,00
040220	Ostatní kaly z čištění odpadních vod v místě jejich vzniku neuvedené pod 040219	O	0,38	0,00	0,00	0,00	0,00
040221	Odpady z nezpracovaných textilních vláken	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
040222	Odpady ze zpracovaných textilních vláken	O	221,14	111,11	57,29	81,00	27,70
150101	Papírové a lepenkové obaly	O	32 739,55	28 548,01	38 345,88	27 602,31	22 621,06
150103	Dřevěné obaly	O	2 862,75	1 159,89	1 861,75	2 630,39	3 754,03
160306	Organické odpady neuvedené pod číslem 160305	O	45,32	31,55	110,27	173,64	135,14
170201	Dřevo	O	1 760,04	2 167,90	1 868,77	2 273,82	1 359,80
190503	Kompost nevyhovující jakosti	O	0,00	376,52	0,00	0,00	132,77
190603	Extrakty z anaerobního zpracování komunálního odpadu	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
190604	Produkty vyhnívání z anaerobního zpracování komunálního odpadu	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
190605	Extrakty z anaerobního zpracování odpadů živočišného a rostlinného původu	O	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
190606	Produkty vyhnívání z anaerobního zpracování živočišného a rostlinného odpadu	O	11,00	62,00	77,00	33,00	0,00
190805	Kaly z čištění komunálních odpadních vod	O	4,61	776,56	232,48	199,41	72,48
190809	Směs tuků a olejů z odlučovačů tuků obsahujících pouze jedlé oleje a jedlé tuky	O	500,27	1 111,86	1 565,80	1 899,92	1 466,47
190812	Kaly z biologického čištění průmyslových odpadních vod neuvedené pod číslem 190811	O	0,00	0,00	168,19	191,50	233,50
190814	Kaly z jiných způsobů čištění průmyslových odpadních vod neuvedené pod číslem 190813	O	22,00	0,00	18,00	39,20	0,24
190901	Pevné odpady z primárního čištění (z česlí a filtrů)	O	0,00	0,00	1,02	0,00	35,48
190902	Kaly z čiření vody	O	831,01	1 078,15	680,05	694,49	398,06
190903	Kaly z dekarbonizace	O	0,00	11,00	13,16	0,00	0,00

Katalogové číslo odpadu	Název druhu biologicky rozložitelného odpadu	Kategorie odpadu	Produkce jednotlivých druhů odpadů [t]				
			2008	2009	2010	2011	2012
191201	Papír a lepenka	O	377,43	1 128,14	2 762,05	14 426,46	21 672,71
191207	Dřevo neuvedené pod číslem 191206	O	217,73	273,68	323,96	155,88	103,88
200101	Papír a lepenka, s výjimkou papíru s vysokým leskem a odpadu z tapet	O	9 518,02	12 704,52	14 174,99	18 250,76	16 361,58
200108	Biologicky rozložitelný odpad z kuchyní a stravoven	O	1 527,09	1 200,16	2 530,32	1 425,54	1 466,56
200110	Oděvy	O	0,88	13,53	1,87	5,09	1,75
200111	Textilní materiály	O	340,36	323,10	327,67	394,99	245,03
200125	Jedlý olej a tuk	O	188,81	569,37	682,89	646,92	505,58
200138	Dřevo neuvedené pod číslem 200137	O	604,61	2 704,49	6 336,33	6 730,59	3 823,70
200201	Biologicky rozložitelný odpad	O	4 414,72	5 880,91	4 762,85	6 278,34	4 581,45
200301	Směsný komunální odpad	O	129 009,74	173 007,06	123 037,06	127 848,84	109 152,81
200302	Odpad z tržišť	O	1 493,63	1 533,41	2 010,04	1 207,20	685,78
200304	Kal ze septiků a žump	O	1 853,11	0,00	0,00	0,00	0,00
200307	Objemný odpad	O	25 674,95	36 211,00	29 049,02	26 751,83	22 573,55
Celková produkce BRO			217 963,19	278 419,46	235 849,92	245 434,69	217 356,28

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf č. 4 Identifikace pěti hlavních druhů BRO na území ORP za období 2008-2012

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

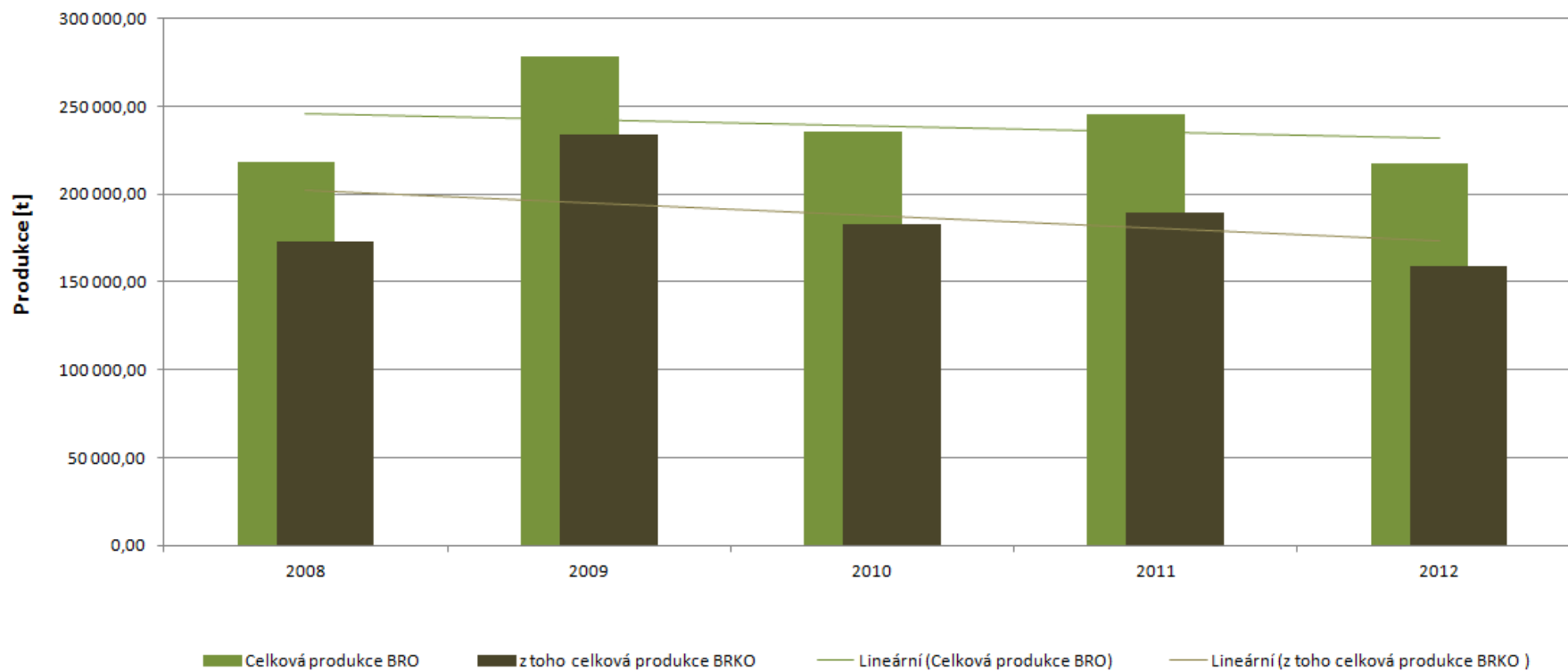
Graf. č. 4 byl sestaven na základě identifikovaných pěti množství nejvíce zastoupených druhů BRO za rok 2012 na území ORP (vyjma: 150101 papírové a lepenkové obaly, 200101 papír a lepenka, s výjimkou papíru s vysokým leskem a odpadu z tapet, 200301 směsný komunální odpad a 200307 objemný odpad).

Příloha č. 6 - Podíl biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO) na celkové produkci BRO na území ORP za období 2008-2012

Produkce BRO a BRKO [t]	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓			
						2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Celková produkce BRO	217 963,19	278 419,46	235 849,92	245 434,69	217 356,28	27,74	-15,29	4,06	-11,44
z toho celková produkce BRKO	172 772,81	234 147,54	182 913,02	189 540,09	159 397,79	35,52	-21,88	3,62	-15,90
Podílové ukazatele [%]	2008		2009		2010		2011		2012
Podíl BRKO na celkové produkci BRO	79,27		84,10		77,55		77,23		73,33
Měrné produkce odpadů [kg.obyv.⁻¹]	2008		2009		2010		2011		2012
Počet obyvatel v území ORP	368 533		370 592		371 399		379 871		378 965
Měrná produkce BRO	591,43		751,28		635,03		646,10		573,55
Měrná produkce BRKO	468,81		631,82		492,50		498,96		420,61

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP), ČSÚ

Graf č. 5 Podíl množství BRKO na množství BRO na území ORP za období 2008-2012

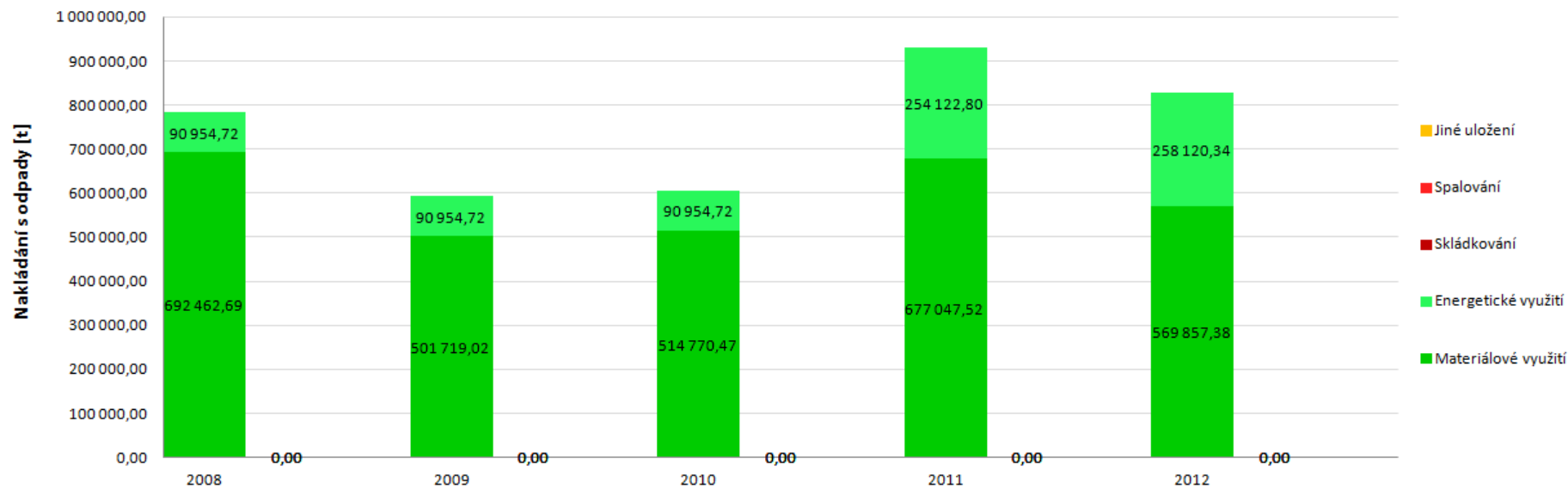
Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Příloha č. 7 - Nakládání s odpady celkově na území ORP za období 2008-2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cílů POH ČR - diference oproti roku 2000		DZ pro produkci, využití a skládkování odpadů 2000	2008	2009	2010	2011	2012	Podíl nakládání s odpady v jednotlivých letech k DZ 2000 [%] ↓				
								2008	2009	2010	2011	
Hlavní způsoby nakládání s odpady [t]												
Využití	Materiálové využití	401 131,81	692 462,69	501 719,02	514 770,47	677 047,52	569 857,38	172,63	125,08	128,33	168,78	
		Podíl materiálového využití odpadů z celkové produkce [%] ↓										
		23,61	58,36	32,43	40,22	51,02	43,92					
	Energetické využití	76 726,66	90 954,72	90 954,72	90 954,72	254 122,80	258 120,34	118,54	118,54	118,54	331,21	
	Celkem vybrané způsoby využití	502 543,88	783 417,40	592 673,74	605 725,18	931 170,32	827 977,71	155,89	117,93	120,53	185,29	
		Podíl využití odpadů z celkové produkce [%] ↓										
	29,58	66,03	38,31	47,33	70,17	63,82						
Celková produkce odpadů		1 698 963,27	1 186 453,30	1 547 041,45	1 279 774,96	1 326 940,10	1 297 397,55					
Odstranění	Skládkování	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		Změna skládkování odpadů oproti DZ 2000 [%] →						0,00	0,00	0,00	0,00	
	Spalování	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Meziroční změna [%] ↓				
								2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	
		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	Jiné uložení	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Celkem vybrané způsoby odstranění	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf č. 6 Nakládání s odpady celkově na území ORP za období 2008-2012, využití a odstranění

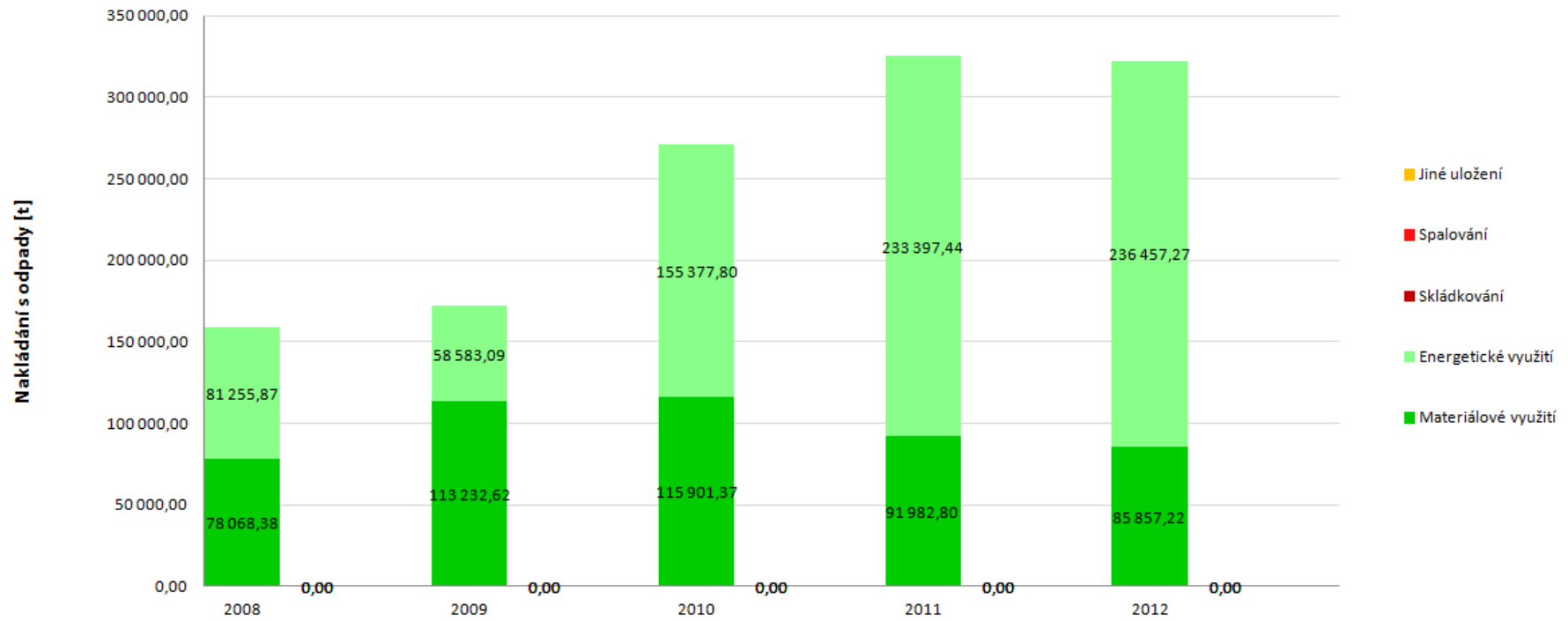
Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Příloha č. 8 Nakládání s komunálními odpady (KO) a se směsným komunálním odpadem (SKO) na území ORP za období 2008-2012

Hmotnostní ukazatele a popis stavu plnění cíle POH ČR - difference oproti roku 2000		Způsob nakládání	DZ pro produkci a využití KO 2000	2008	2009	2010	2011	2012	Podíl nakládání s odpady v jednotlivých letech k DZ 2000 [%] ↓				
									2008	2009	2010	2011	
Nakládání s odpady [t]													
KO	Využití	Materiálové využití	22 615,53	78 068,38	113 232,62	115 901,37	91 982,80	85 857,22	345,20	500,69	512,49	406,72	
			Podíl materiálového využití KO z celkové produkce KO [%] ↓				Změna materiálového využití KO oproti DZ 2000 [%] ↓						
			13,06	32,23	38,79	44,92	36,15	40,61	245,20	400,69	412,49	306,72	
		Energetické využití	21 138,97	81 255,87	58 583,09	155 377,80	233 397,44	236 457,27	384,39	277,13	735,03	1 104,11	
		Celkem vybrané způsoby využití	53 570,62	159 324,25	171 815,71	271 279,17	325 380,24	322 314,48	297,41	320,73	506,40	607,39	
		Podíl celkového využití KO z celkové produkce KO [%] ↓				Meziroční změna [%] ↓							
		30,94	65,77	58,86	105,14	127,89	152,44						
	Celková produkce KO [t]			173 167,94	242234,48	291882,81	258026,83	254422,20	211441,27	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
	Odstranění	Skládkování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		Spalování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Jiné uložení			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Celkem vybrané způsoby odstranění			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
SKO	Využití	Materiálové využití	149,66	33,52	11,78	40,17	45,60	-77,60	-64,86	240,97	13,52		
		Energetické využití	66 888,01	49 550,38	131 360,55	207 486,96	217 024,84	-25,92	165,11	57,95	4,60		
		Celkem vybrané způsoby využití	67 037,67	49 583,90	131 372,33	207 527,13	217 070,44	-26,04	164,95	57,97	4,60		
	Odstranění	Skládkování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
		Spalování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
		Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
		Celkem vybrané způsoby odstranění		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf č. 7 Nakládání s KO na území ORP za období 2008-2012, využití a odstranění KO

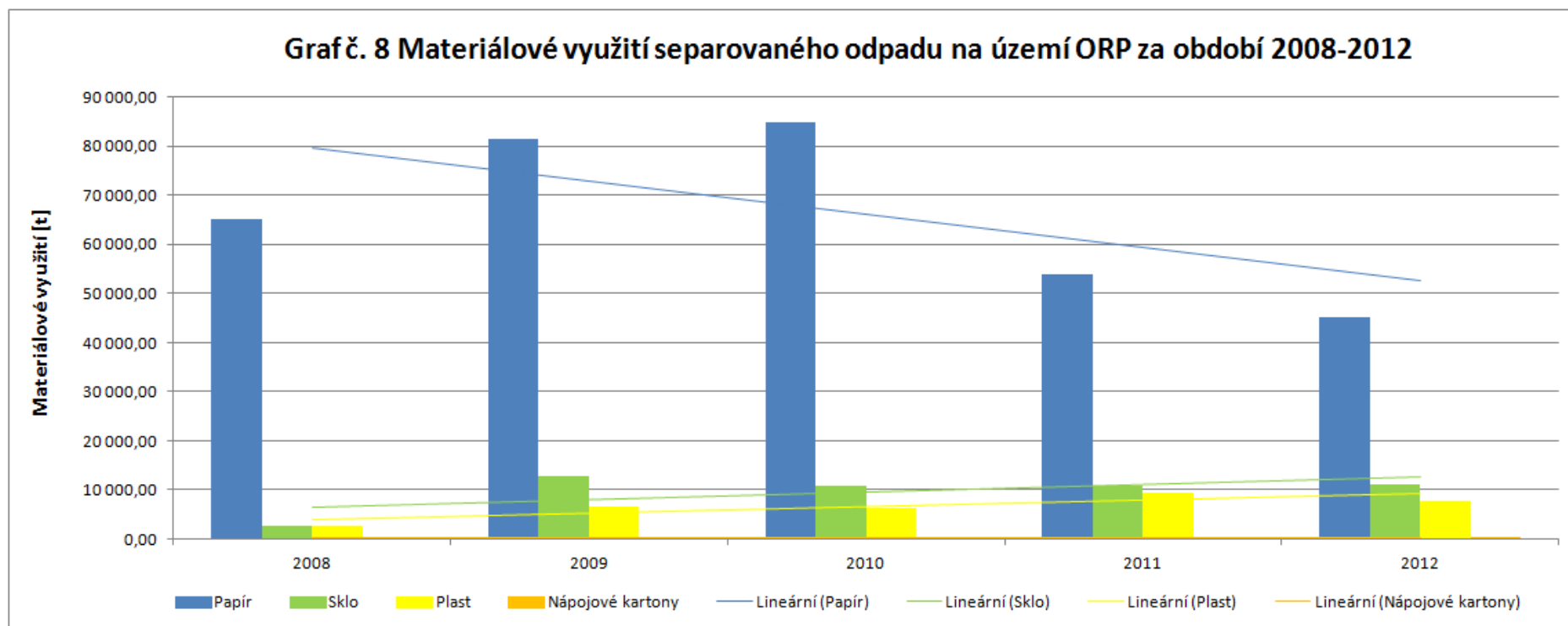
Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Příloha č. 9 - Nakládání se separovaným sběrem na území ORP za období 2008-2012

Nakládání se separovaným sběrem [t]	Katalogové číslo tříděného odpadu	Způsob nakládání s jednotlivými komoditami	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓			
								2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Papír	150101, 200101	Materiálové využití	65138,32	81373,33	84820,20	53820,72	45212,57	24,92	4,24	-36,55	-15,99
		Energetické využití	2437,03	1820,70	1619,80	1307,16	1401,59	-25,29	-11,03	-19,30	7,22
		Odstranění	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Sklo	150107, 200102	Materiálové využití	2516,82	12757,08	10713,85	10922,90	10975,64	406,87	-16,02	1,95	0,48
		Energetické využití	0,00	16,35	0,00	0,00	0,00	0,00	-100,00	0,00	0,00
		Odstranění	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Plast	150102, 200139	Materiálové využití	2659,81	6487,38	6362,94	9392,39	7778,93	143,90	-1,92	47,61	-17,18
		Energetické využití	1561,84	1441,50	1596,12	1581,20	1600,09	-7,70	10,73	-0,94	1,19
		Odstranění	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nápojové kartony	150105	Materiálové využití	7,54	292,77	255,64	251,37	170,59	3782,86	-12,68	-1,67	-32,14
		Energetické využití	334,75	250,12	363,78	311,61	337,31	-25,28	45,44	-14,34	8,25
		Odstranění	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf č. 8 Materiálové využití separovaného odpadu na území ORP za období 2008-2012

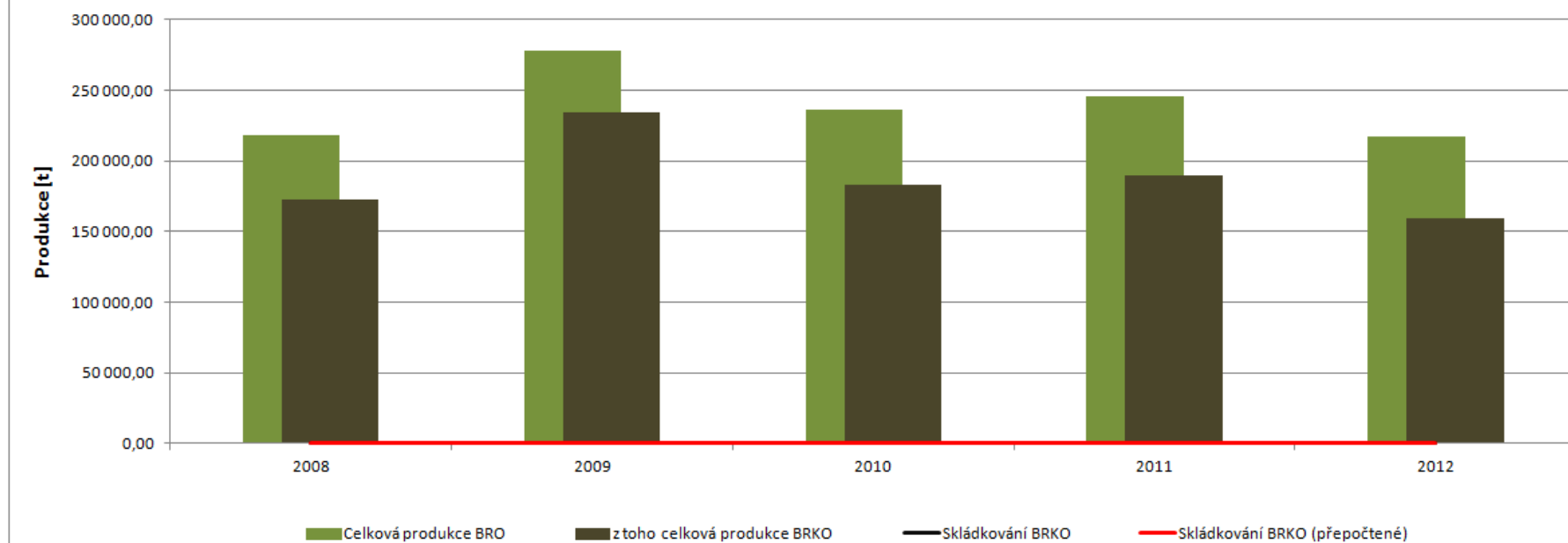
Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Příloha č. 10 - Nakládání s biologicky rozložitelným odpadem (BRO) a s biologicky rozložitelným komunálním odpadem (BRKO) na území ORP za období 2008-2012

Hm. ukazatele a popis stavu plnění cíle POH ČR - difference oproti roku 1995		Způsob nakládání	DZ pro skládkování BRKO 1995	2008	2009	2010	2011	2012	Meziroční změna [%] ↓				
									2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	
Nakládání s BRO a BRKO [t]													
BRO	Vy u ž í t í	Materiálové využití		85 452,34	98 950,41	106 022,73	89 720,23	80 942,91	15,80	7,15	-15,38	-9,78	
		Energetické využití		77 610,44	54 932,72	145 808,14	221 358,03	231 308,68	-29,22	165,43	51,81	4,50	
	Odstranění	Skládkování (původní hmotnost odpadu)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		Spalování		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
		Jiné uložení		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
BRKO	Využití	Materiálové využití		25 001,83	29 743,27	27 988,88	21 976,63	26 021,96	18,96	-5,90	-21,48	18,41	
		Energetické využití		74 557,05	52 894,64	144 047,14	219 609,93	229 257,70	-29,05	172,33	52,46	4,39	
	Odstranění	Skládkování	Původní hmotnost odpadu		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2009	2010	2011	2012
			Hmotnost odpadu přepočtená na obsah biologicky rozložitelné složky v odpadu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
			Měrné skládkování - pro porovnání s cílem POH (přepočteno na obsah biologicky rozložitelné složky v odpadu)	Měrné skládkování BRKO přepočtené na obsah biologicky rozložitelné složky [kg.obyv. ⁻¹] ↓							↓		
			148,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
			Procentuální změna měrného skládkování BRKO na obyvatele oproti DZ 1995 [%] →							↓			
										-100,00	-100,00	-100,00	-100,00
										Meziroční změna [%] ↓			
	Spalování			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
									0,00	0,00	0,00	0,00	
Jiné uložení			0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

Graf č. 9 Podíl množství BRKO na množství BRO a skládkování BRKO na území ORP za období 2008-2012

Zdroj: Databáze GROUP ISOH (MŽP)

6. Volitelné téma 4 – Vysoké školství a trh práce

6.1. Analytická část: definice a analýza řešených problémů

Brno se v posledních deseti letech vyprofilovalo jako významné univerzitní město a centrum kvalitního výzkumu. Probíhající společenské a ekonomické změny, dlouhodobě rostoucí počet studentů, rozšiřující se vzdělávací a další kapacity škol, současné masivní investice do výzkumu, to vše spolu s rostoucím významem kvalitního vzdělávání a výzkumu pro udržitelný hospodářský růst vede zástupce Statutárního města Brna (dále jen SMB) k zájmu o hlubší rozvoj spolupráce města a místních vysokých škol a vytvoření širší sítě vazeb také mezi univerzitami navzájem. Přitáhnout do Brna kvalitní studenty – to by mělo být hlavní rolí vysokých škol z pohledu města. Rovněž získávat „chytré hlavy“ nejen v rámci České republiky, ale i ze zahraničí a následně je zde pomáhat udržet. Nabídka vysoce kvalifikovaných zaměstnanců je totiž základním požadavkem investorů, kteří v Brně zřizují nebo chtějí zřídit své pobočky a provozovny. Na spolupráci vědecko-výzkumných institucí a firem by měl být postaven budoucí rozvoj města.

Spolupráce mezi městem a vysokými školami již probíhá. Obvykle však má podobu nepříliš provázaných a nekoordinovaných dvoustranných jednání a aktivit zaměřených na dílčí potřeby jednotlivých škol. Zástupci SMB přitom vnímají probíhající změny a s nimi spojené výzvy a rizika a uvědomují si příležitosti a možné výhody plynoucí z koordinovaného úsilí města a jednotlivých vysokých škol. Společným cílem tohoto úsilí by měl být všestranný rozvoj univerzitního vzdělávání jakožto základního kamene budoucí prosperity, kulturního a společenského rozvoje Brna ve stále více propojeném a proměnlivém světě. Brno je v současné době silně zasaženo fenoménem studentů a jejich obrovským množstvím. V souvislosti s tímto jevem přichází i vyšší rozpočtové náklady na služby a postupně se vysoká koncentrace studentů promítá pozitivně i negativně do všech oblastí života ve městě. Brno může tento potenciál studentů využít, nebo na něj doplácet. Město může cíleně pomáhat vytváření vhodných pracovních míst pro vysoce kvalifikovanou pracovní sílu.

6.1.1 Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Terciární vzdělávání

Systém terciárního vzdělávání v České republice (dále jen ČR) prošel v poslední dekádě zásadním kvantitativním rozvojem. Zatímco v roce 2000 činil počet studentů vstupujících do prvních ročníků vysokých škol 25 % populačního ročníku, v roce 2010 již přesahoval 60 % populačního ročníku. V samotném Brně se počet studentů v poslední dekádě téměř zdvojnásobil. Další zvyšování počtu studentů na úrovni ČR již nelze očekávat, dokonce se jejich počet v posledních letech začal snižovat, jak ukazuje následující tabulka. Nicméně z hlediska kvalitativního v řadě aspektů stále významně zaostává¹². Zásadním trendem v nadcházející dekádě a patrně i později tak bude **posun od kvantity ke kvalitě** a to ve všech možných aspektech terciárního vzdělávání včetně výzkumu, který s vysokoškolským vzděláváním úzce souvisí. Zastavení růstu počtu přijímaných studentů je přitom v souladu s koncepcí vysokoškolské politiky MŠMT. Podle té by měl počet poprvé zapsaných studentů do vysokoškolského studia v následujících letech klesat tak, aby jejich podíl nepřekračoval 2/3 populace odpovídajícího věku.

Oborová skladba vysokých škol je dostatečně pestrá (humanitní, ekonomické, technické i umělecké obory), což je pro Brno a jeho zázemí určitou konkurenční výhodou ve srovnání s ostatními metropolitními oblastmi. Pro samotné Brno však vývoj počtu studentů na úrovni celé ČR nemusí být plně směrodatný. Lze totiž očekávat, že v soutěži institucí terciárního vzdělávání budou tradiční univerzitní centra s pestrou nabídkou kvalitního vzdělávání preferována před školami regionálního významu. Procentuální pokles počtu studentů v Brně tak může být významně nižší ve srovnání s celostátní úrovní, s čímž i některé fakulty největších brněnských

¹² MŠMT: Bílá kniha terciárního vzdělávání

univerzit počítají. Jiné školy / fakulty se naopak mohou vydat směrem k výzkumu a užší profilaci. S tím souvisí i jejich větší otevřenost vůči zahraničním studentům a podpora cizojazyčných studijních programů. Do budoucna by v rámci Brna měla vymizet nadbytečná konkurence studijních oborů a měla by být ještě více prohloubena spolupráce a specializace univerzit. V kontextu vysokých škol je dále důležité, že v kraji existují navazující instituce, které se zaměřují na vědu a výzkum, díky čemuž jsou v kraji vytvořeny podmínky pro rozvoj mladých vědeckých pracovníků, resp. vědeckých týmů obecně.

Tabulka 6.1: VŠ státní

	9.2.2011	15. 1. 2012	16.1.2013	22.1.2014	
Název školy	Počet fakult	Počet studentů řádného studia	Počet studentů řádného studia	Počet studentů řádného studia	Počet studentů řádného studia
Univerzita obrany	3 *)	1750	1921	1783	1818
*) včetně Fakulty vojenského zdravotnictví se sídlem v Hradci Králové					
Název školy	Počet fakult	Počet stud. studentů řádného studia	Počet stud. studentů řádného studia	Počet stud. studentů řádného studia	Počet stud. studentů řádného studia
Janáčkova akademie múzických umění	2	727	727	713	688
Masarykova univerzita	9	42 184	42501	41849	39821
Mendlova zemědělská a lesnická univerzita v Brně	6**	13 000	10826	10636	10829
Veterinární a farmaceutická univerzita v Brně	3	2 988	3153	3242	3034
Vysoké učení technické v Brně	11	22 849	23187	22893	22572
***) včetně Fakulty zahradnické se sídlem v Lednici, kurzů ČŽV a Univerzity 3.věku)					
		81021	79667	78620	76256
VŠ soukromé					
Název školy	Počet fakult	Počet stud. studentů řádného studia	Počet stud. studentů řádného studia	Počet stud. studentů řádného studia	Počet stud. studentů řádného studia
Akademie STING	-	965	1253	1134	745
B.I.B.S. – vysoká škola	-	2 900	2700	2400	1988
NEWTON College	-	235	227	340	485
Rašínova vysoká škola	-	524	230	50	7
Vysoká škola Karla Engliše v Brně	-	640	720	678	661
Vysoká škola obchodní a hotelová	-	450	486	425	400
Vysoká škola aplikovaného práva***)				62	44
Vysoká škola realitní – Institut Franka Dysona	-	33	26	29	29
Počet VŠ celkem		13	13	14	14
Počet fakult celkem		34	34	34	34
Počet studentů řádného studia celkem		89 292	87957	86234	83121
***) počet studentů na fakultách v Brně					

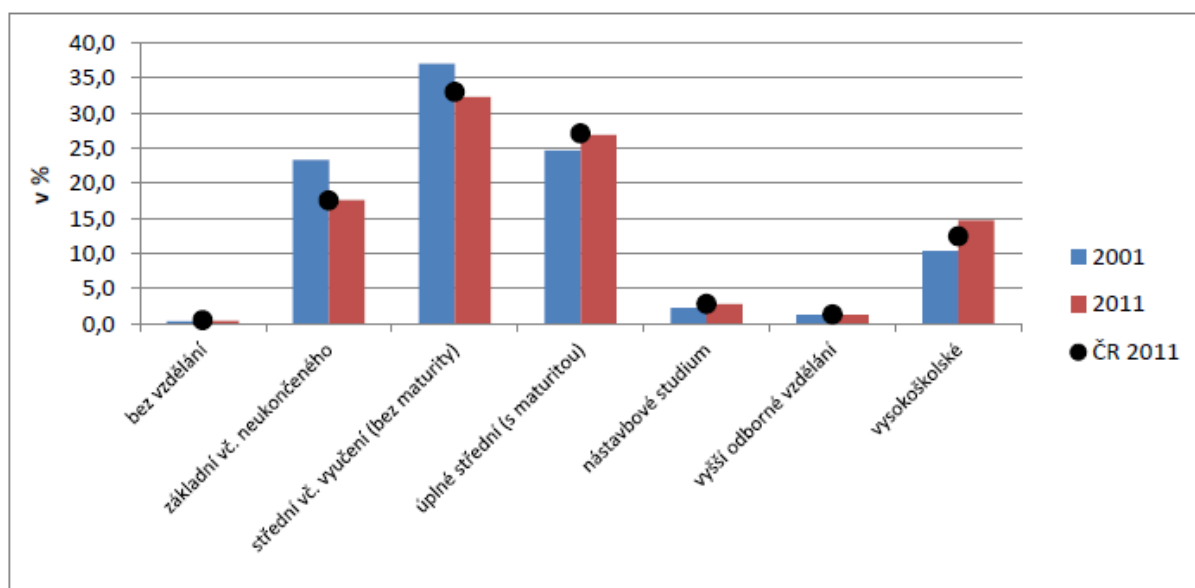
Zdroj: Vlastní šetření – Kancelář strategie města

Dalším problémem, který musí řešit výhradně **technicky a přírodovědně zaměřené školy, je nedostatečný počet (kvalitních) uchazečů**. Již v současnosti je selekce v rámci přijímacího řízení na mnohé technické fakulty minimální. Školy pak mají v zásadě dvě možnosti. Při zachování nároků na studenty během jejich studia bude docházet ke snižování počtu úspěšných absolventů. Snižováním nároků na studenty se zajistí vyšší počet absolventů, ovšem jejich průměrná kvalita bude nižší. Problém klesajícího počtu studentů je brán velmi vážně, čemuž odpovídá fakt, že byl mezi představiteli technických a přírodovědných fakult zmiňován s nejvyšší frekvencí. Příčina tohoto problému přitom není spatřována v úrovni jednotlivých fakult, ale ve všeobecném trendu poklesu zájmu o studium technických a přírodovědných oborů, především kvůli vyšší obtížnosti studia v porovnání s humanitními a ekonomickými obory. Technicky zaměřené fakulty často nejsou pro studenty první volbou, ale spíše „zálohou“ v případě, že se studenti nedostanou na jinou školu. To se promítá do snížení počtu „zapálených“ studentů, zvyšování podílu nedokončeného studia i do samotné kvality absolventů.

Vzdělanostní struktura

V kraji uvedlo téměř 147 tisíc osob jako nejvyšší dosažený stupeň vzdělání bakalářské, magisterské nebo doktorské. Tento počet staví dlouhodobě Jihomoravský kraj na druhou příčku ve srovnání s ostatními kraji (prvenství drží Praha), tedy 14,7 % vysokoškolsky vzdělaných oproti 12,5 % v ČR. Skupina vysokoškolsky vzdělaných také zaznamenala největší nárůst v kraji. Během let se však změnil poměr mezi počtem vysokoškolsky vzdělaných mužů a žen. Zatímco v populaci dnešních pětatichtníků a starších osob převládá počet vysokoškoláků nad vysokoškolačkami, nyní mezi „čerstvými“ absolventy vysokých škol převažují ženy.

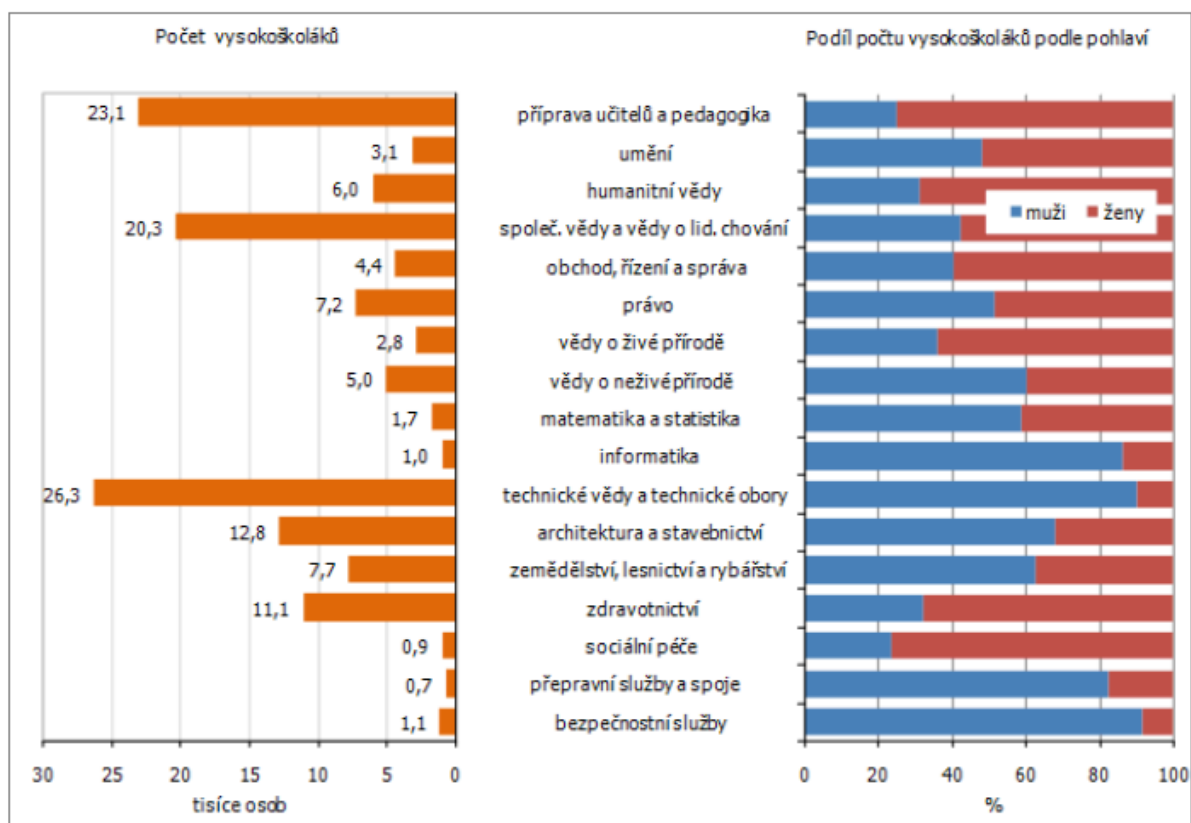
Graf 6.1: Vzdělanostní struktura obyvatel kraje v letech 2001, 2011 a srovnání s ČR (2011)

Zdroj: ČSÚ (SLDB 2001, 2011)

Vývoj vzdělanostní struktury zaměstnaných v Jihomoravském kraji lze hodnotit příznivě i ve srovnání s celorepublikovým vývojem. Významně pozitivní je především nárůst vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců. Vliv na to má jistě přítomnost vysokých škol v krajském městě Brně, které mají nadregionální význam, i přítomnost sídel významných institucí. Obecně je třeba změny ve vzdělanostní struktuře pracovní síly přičíst jednak snaze o získání co nejvyššího stupně vzdělání jako základního předpokladu pro možné uplatnění se na trhu práce. Na druhé straně je také skutečnost, že mezi ekonomicky neaktivní odchází starší ročníky s nižším vzděláním.

Graf 6.2: Osoby s VŠ vzděláním v Jihomoravském kraji podle oboru vysokoškolského vzdělání, 2011

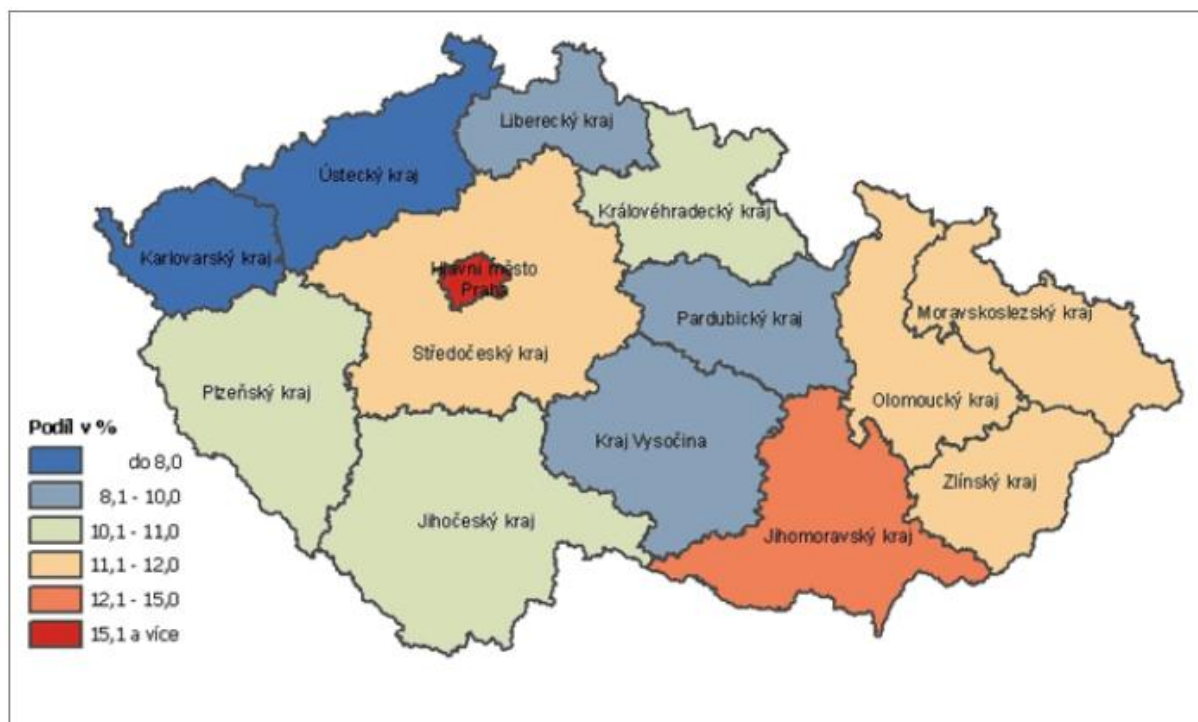

Zdroj: ČSÚ, Výsledky SLDB 2011 v regionálním pohledu – vysokoškoláci

Ve struktuře vystudovaných oborů převládají u mužů technické vědy a technické obory (23,7 tisíce osob) a u žen příprava učitelů a pedagogika (17,3 tisíce osob, viz graf níže). Zatímco v posledních 20-30 letech mají uchazeči o studium některých oborů jako je informatika, obchod, řízení a správa vyšší zájem i s ohledem na lepší uplatnění na trhu práce, tak jsou obory, ve kterých se počty absolventů ve větším rozsahu nenavýšovaly – architektura a stavebnictví, bezpečnostní služby nebo vědy o neživé přírodě. Naopak počet vysokoškoláků s diplomem z oboru zemědělství, lesnictví a rybolov klesá.

Z regionálního pohledu v rámci ČR lze Jihomoravský kraj charakterizovat jako region s nadprůměrným podílem obyvatel s vysokoškolským vzděláním ve věku 15 a více let (relativní podíl 12,1-15,0 %). Jihomoravský kraj tak lze z hlediska tohoto parametru hodnocení v pořadí krajů ČR zařadit na druhé místo za hlavní město Prahu (hl. m. Praha má relativní podíl tohoto indikátoru větší než 15,1 %). Dále lze tedy v tomto kontextu Jihomoravský kraj při srovnání s krajem Moravskoslezským označit za kraj s **vyšším podílem osob s vysokoškolským vzděláním** ve věku 15 a více let (MSK má podíl 11,1-12,0 %).

Mapa 6.1: Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním ve věku 15 a více let dle krajů ČR

Zdroj: Výsledky SLDB 2011 v regionálním pohledu - vysokoškoláci¹³

Trh práce

Míra ekonomické aktivity v roce 2012 v kraji činila 58,6 %, tedy meziroční růst o 0,8 procentního bodu, což je jeden z nejvyšších přírůstků ze všech krajů ČR (po Olomouckém a Pardubickém kraji). Od roku 1999, kdy dosáhla míra ekonomické aktivity obyvatelstva kraje hodnoty 60,3 %, docházelo k jejímu poklesu. Od roku 2008 ovšem vykazuje příznivý vývoj, v roce 2012 dosáhla hodnoty 58,6 %, což se rovná celorepublikovému průměru a její vývoj se zdá příznivý. V celém období ale přetrvává výrazný rozdíl v míře ekonomické aktivity mužů a žen, což je ovšem celorepublikový trend ovlivněný především odchodem žen na mateřskou dovolenou či dřívějším odchodem do důchodu.

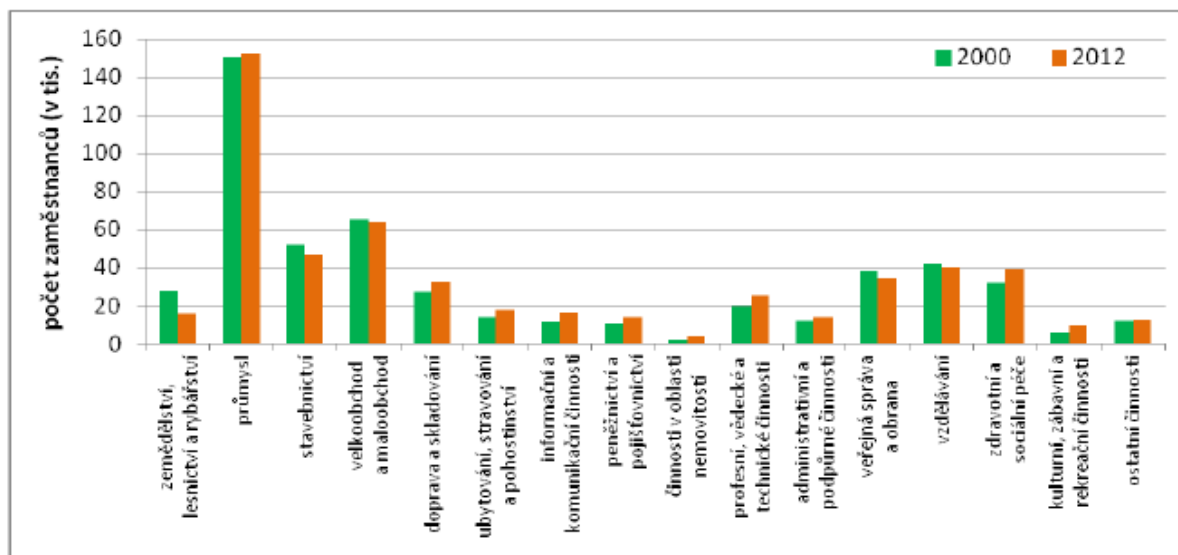
Vzdělanostní struktura

Podle výsledků VŠPS je možno hodnotit změny ve **vzdělanostní struktuře pracovní síly**. U zaměstnaných v Jihomoravském kraji postupně klesal podíl osob se základním vzděláním a se středním vzděláním bez maturity. Jestliže v roce 1993 tvořil mezi zaměstnanými podíl osob se základním vzděláním 11,7 % (se středním bez maturity 44,6 %), v roce 2001 to bylo 6,4 % (41,6 %) a v roce 2012 již jen 3,4 % (34,9 %). Nejvýrazněji se zvýšil podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním – v roce 1993 tvořil 13,0 %, v roce 2001 16,2 % a v roce 2011 už 24,8 %. Jak již bylo zmíněno, změny ve vzdělanostní struktuře pracovní síly je možné přičíst celospolečenským změnám a důrazu na vzdělávání, ale také snaze o získání co nejvyššího stupně vzdělání jako předpokladu pro uplatnění na trhu práce. Na druhé straně je také skutečnost, že mezi ekonomicky neaktivní odchází starší ročníky s nižším vzděláním. Nejčetnější **věkovou skupinou ekonomicky aktivních** jsou osoby ve

¹³ http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/vysledky_slbd_2011_v_regionalnim_pohledu_vysokoskolaci

věku 30 až 44 let. Změny v počtech ekonomicky aktivních jsou především ve věkové kategorii 15 až 29 let, kde počet z dlouhodobého pohledu postupně klesá, především vlivem prodlužujících se studií. Naopak ve věkové skupině 45 až 59 let je zřejmý mírný nárůst, a to opět v obou kategoriích.

Graf 6.3: Změny ve struktuře zaměstnanosti v Jihomoravském kraji podle odvětví

Zdroj: Průzkum zaměstnanosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2013

Strukturu zaměstnanosti lze dále analyzovat na základě změn mezi roky 2000 a 2012, kdy je z níže uvedeného grafu patrné, že vzájemný poměr významnosti odvětví se příliš neliší, v rámci jednotlivých odvětví jsou však patrné změny – počet pracovníků v priméru (zemědělství, lesnictví a rybnářství) se ve sledovaném období v JMK snížil o 43,7 %, naproti tomu v sekundéru (průmysl a stavebnictví) došlo ve sledovaném období v JMK ke stagnaci (pokles o 1,8 %). Terciér ve sledovaném období vzrostl v rámci svého poměrného zastoupení o 10,0 %. Výše uvedená data tak potvrzují probíhající proces transformace ekonomiky JMK.

Míra nezaměstnanosti

Z hlediska specifických měr nezaměstnanosti (podíl vybrané skupiny nezaměstnaných z vybrané skupiny pracovní síly) i v Jihomoravském kraji platí, že specifická míra nezaměstnanosti podle vzdělání klesá se vzrůstajícím stupněm vzdělání. V roce 2011 dosáhla specifická míra nezaměstnanosti osob se základním vzděláním 21,4 %, u osob se středním vzděláním bez maturity činila 9,5 %, u osob se středním vzděláním s maturitou 6,5 % a u vysokoškoláků 3,2 %.

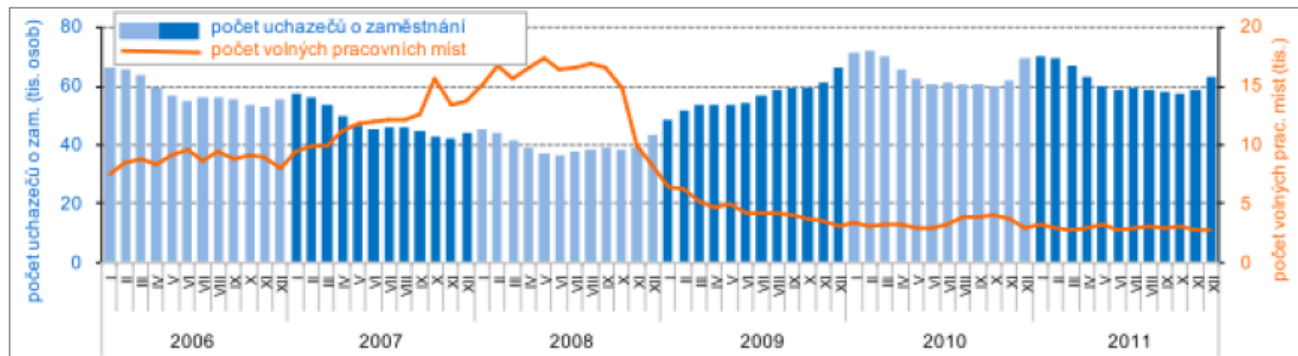
Specifická míra nezaměstnanosti se liší také v jednotlivých věkových kategoriích, nejvyšší byla ve věkové skupině 15 až 24 let (12,5 %) a s rostoucím věkem postupně klesala až na 3,9 % u osob starších 60 let. Nejvýrazněji se zvýšil podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním – v roce 1993 tvořil 13,0 %, v roce 2001 16,2 % a v roce 2011 už 24,8 %.

Vývoj počtu volných pracovních míst

Vývoj poptávky po pracovní síle, vyjádřený počtem volných pracovních míst v kraji, je zobrazen na grafu níže. Alarmující je především pokles počtu volných pracovních míst, který po roce 2008 klesl z cca 15 tisíc na pouhé 3 tisíce volných míst. Data z roku 2012 nenaznačují zlepšení, situace zůstává na stejné či mírně horší úrovni jako v roce 2011, jak ukazují i výše uvedené statistiky podílu nezaměstnaných osob apod. K nárůstu počtu volných pracovních míst nedochází, ke konci roku 2012 bylo registrováno dokonce pouze 2 289 volných pracovních míst (i když tento počet v průběhu roku

dosáhl hodnoty i 3 103 pracovních míst k 30. 9. 2012 (vlivem sezónnosti ukazatele). Ve stejném období v roce 2011 bylo ale registrováno 2 775 volných pracovních míst (ve 3. čtvrtletí 2 941 míst) a ke konci roku 2010 celkem 2 955 míst (resp. ve 3. čtvrtletí 3 900 míst).

Graf 7.4: Vývoj na trhu práce v Jihomoravském kraji podle měsíců

Zdroj: Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Jihomoravského kraje v roce 2011, krajská správa ČSÚ v Brně

Hospodářská recese 2008

Po nástupu hospodářské recese – tedy od roku 2008 – se celkový počet pracovních míst v Jihomoravském kraji snížil o skoro 13 tis., což představuje úbytek zhruba 2,5 % původního stavu. Tento pokles se projevil snížením zaměstnanosti v sekundární sféře ekonomiky, v níž v kraji mezi lety 2008 - 2011 zaniklo více než 30 tis. pracovních míst. Jak uvádí zpráva MPSV20, výrazně byl postižen především zpracovatelský průmysl, v něm zaniklo 20,6 tis. pracovních míst, tedy každé sedmé. Mimořádný byl i úbytek pracovních příležitostí v odvětví stavebnictví, v něm se počet pracovních míst snížil o 9,5 tis. (tj. o 17 % původního stavu). Výslednou úroveň zaměstnanosti naopak v kraji vylepšuje sféra terciární, v tomto sektoru národního hospodářství se počet zaměstnaných v období po nástupu hospodářské recese zvýšil o zhruba 18 tis. osob.

Struktura poptávky po pracovní síle

Z hlediska struktury poptávky po pracovní síle byla na konci roku 2012 oproti celorepublikovému průměru v Jihomoravském kraji vyšší poptávka po uchazečích se středoškolským vzděláním bez maturity (44,3 % všech volných pracovních míst oproti 35,9 % v ČR), mírně vyšší byla také poptávka po uchazečích se středoškolským vzděláním s maturitou (21,7 %) a s vysokoškolským vzděláním (10,0 %). Naopak pracovních míst požadujících pouze základní vzdělání bylo ve srovnání s ČR méně – 24,0 % oproti 35,0 % v ČR.

Struktura volných pracovních míst

Struktura volných pracovních míst dle klasifikace zaměstnání byla na konci roku 2012 obdobná jako celorepubliková struktura. Největší podíl zaznamenala volná místa s požadavkem na druhou nejnižší úroveň dovedností 221, tedy zaměstnání ve třídách klasifikace Úředníci; Pracovníci ve službách a prodeji; Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybnictví; Řemeslníci a opraváři a Obsluha strojů a zařízení, montéři. Na tyto obory bylo zaměřeno 44,1 % všech volných pracovních míst (v celorepublikovém průměru to bylo 49,1 %). Do tříd Zákonodárci a řídicí pracovníci a Specialisté, kde

je vyžadována úroveň dovedností 4, byl zaměřen druhý největší podíl volných pracovních míst – 30,0 %, tedy mírně vyšší oproti republikovému průměru (28,8 %). Jedná se o pozice vyžadující nejvyšší úroveň dovedností, často vysokoškolské vzdělání (ISCED úrovně 5A a vyšší), schopnost řešení komplexních problémů a tvorbu rozhodnutí na základě rozsáhlých teoretických a praktických dovedností zaměstnance v příslušném oboru, očekávána je velmi vysoká míra gramotnosti, početních schopností a excelentní komunikační dovednosti. Vyšší počet volných pracovních míst může souviset s přítomností vysokého školství v regionu a dalších institucí vyžadujících tento typ pracovníků. Vyšší počet těchto pracovních pozic v nabídce svědčí o kvalitním trhu práce v regionu, který má kapacity pojmout i kvalifikované a vysoce specializované jedince.

Obdobný podíl mají i volná místa pro Pomocné a nekvalifikované pracovníky s nejnižší vyžadovanou úrovní dovedností (1), kam míří 25,2 % volných pracovních míst. Z tohoto pohledu je na trhu práce nejméně volných pracovních míst vyžadující druhou nejvyšší úroveň dovedností (3) v třídě Techničtí a odborní pracovníci (17,4 %).

Podíl JMK na HDP ČR

Jihomoravský kraj patří k regionům s významným ekonomickým potenciálem. Vytvořený hrubý domácí produkt kraje představuje 10,3 % hrubého domácího produktu České republiky. Dosažená výše podílu HDP ovšem neodpovídá podílu obyvatelstva kraje na obyvatelstvu ČR, který činí 11,1 %. Hrubý domácí produkt přepočtený na jednoho obyvatele kraje je v Jihomoravském kraji mírně pod průměrem ČR, je ovšem druhý nejvyšší ze všech krajů (po hlavním městě Praze) – činí 340 tisíc Kč. V ukazateli HDP na jednoho zaměstnaného je Jihomoravský kraj až na 4. místě, před ním jsou kraje Středočeský, Moravskoslezský a opět Praha. Porovnání těchto dvou ukazatelů ukazuje na poměrně nepříznivý vývoj v demografické struktuře obyvatelstva kraje, kdy ubývá produktivní složky obyvatel (tedy často zaměstnaných) a zvyšuje se podíl především postproduktivní složky.

Flexibilita pracovní síly v JMK

Ve zprávě z MPSV se dále uvádí, že úroveň flexibility pracovní síly v Jihomoravském kraji není vysoká. Částečné pracovní úvazky jsou zaměstnavateli zřizovány velmi málo (jejich podíl na celkové zaměstnanosti je přibližně třikrát nižší, než je v Evropské unii obvyklé) a ani proces celoživotního učení není dostatečně rozvíjen. Přes velkou snahu v posledních letech vazby mezi trhem práce a trhem vzdělávání zatím nejsou dostatečně efektivně řízeny. Jedná se ovšem o celorepublikové trendy, které se dají jen do určité míry ovlivnit na úrovni kraje.

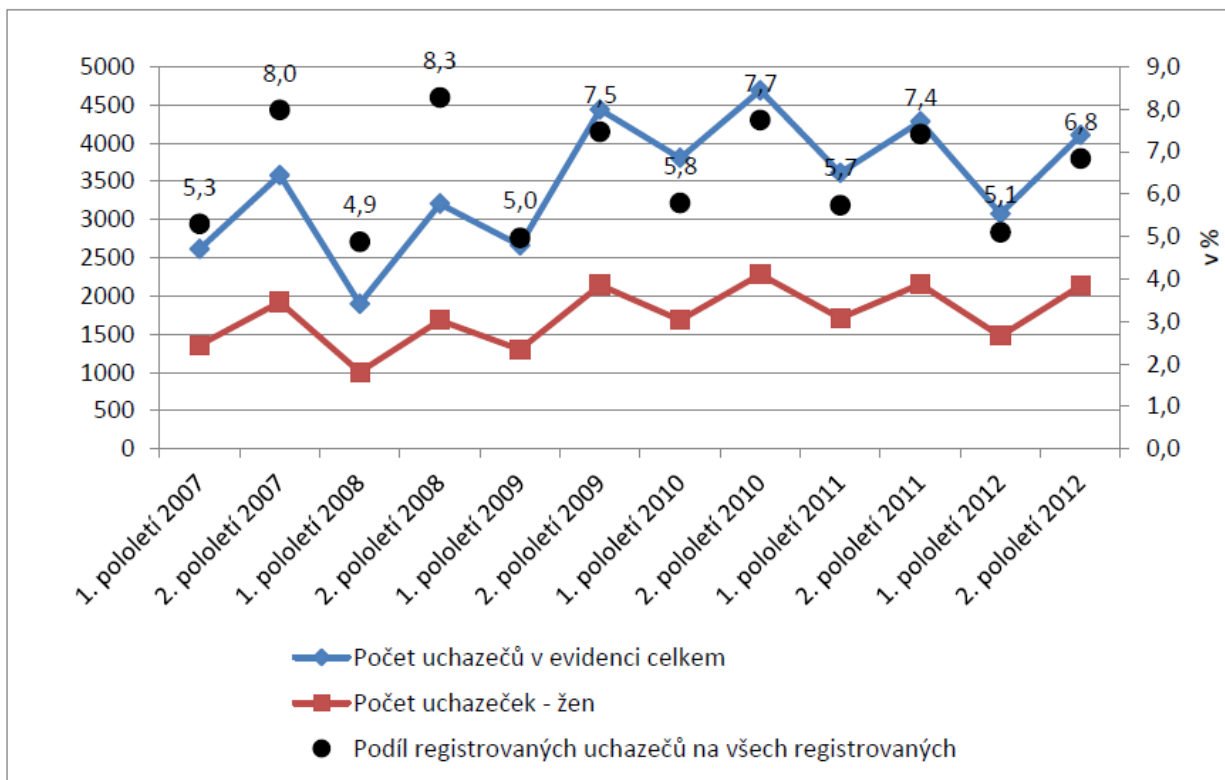
6.1.2 Popis ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj

Data o absolventech a mladistvých a jejich uplatnitelnosti na trhu práce jsou dostupná ze statistického portálu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR v pololetních intervalech. Nejaktuálnější data jsou dostupná ke 2. pololetí roku 2012. V té době bylo na Krajské pobožce Úřadu práce registrováno 4 101 absolventů, kteří neměli zaměstnání. Z toho bylo 2 134 dívek, tedy 52 %. Podíl absolventů na celkovém počtu nezaměstnaných byl 6,8 % (u samotných žen mírně vyšší – 6,9 %).

Jak vyplývá i z grafu níže, nezaměstnanost absolventů je v průběhu roku velmi proměnlivá a její průběh je specifický a odlišný od obecné nezaměstnanosti. Data za první pololetí jsou k 30. 4. daného

roku, data za druhé pololetí k 30. 9. Jelikož na naprosté většině středních škol i na většině vysokých škol končí studium v červnu, je nezaměstnanost sledovaná v září výrazně vyšší než v dubnu, kdy od ukončení studia uběhlo již téměř tři čtvrtě roku. Svůj vliv má jistě i roční období, tedy pro žáky poslední letní prázdniny.

Graf 6.5: Vývoj nezaměstnanosti absolventů v ČR

Zdroj: MSV, pololetní statistiky absolventů

Pozn: Data za první pololetí jsou ke konci měsíce dubna daného roku, data za druhé pololetí jsou ke konci září daného roku.

Stav krajského trhu práce, podíl absolventů VŠ

Pro zhodnocení stavu krajského trhu práce je důležitým ukazatelem uplatnitelnost absolventů vysokých škol. Obecně nezaměstnanost vysokoškolsky vzdělaných je na nízké úrovni, ale přesto je vysoká míra nezaměstnanosti těchto absolventů znakem nefungujícího trhu práce, kdy se nepotkává strana nabídky a strana poptávky, případně strana poptávky chybí.

Data o VŠ vzdělaných jsou v detailním členění dostupná ze Sčítání lidí, domů a bytů, aktuálně tedy k roku 2011. Ke dni sčítání bylo v Jihomoravském kraji 146,8 tisíc obyvatel s vysokoškolským vzděláním. Z celkového počtu 78,6 tisíc vysokoškolsky vzdělaných mužů jich bylo 63,1 tisíc ekonomicky aktivních (80,2 %) a vysokoškoláci – muži byli zaměstnaní zejména v odvětvích informační a komunikační činnosti, vzdělávání a veřejná správa a obrana. Z celkového počtu 68,2 tisíc vysokoškolaček jich bylo ke dni sčítání 73,9 % ekonomicky aktivních a své uplatnění nacházely především v odvětvích vzdělávání, zdravotní a sociální péče a ve veřejné správě.

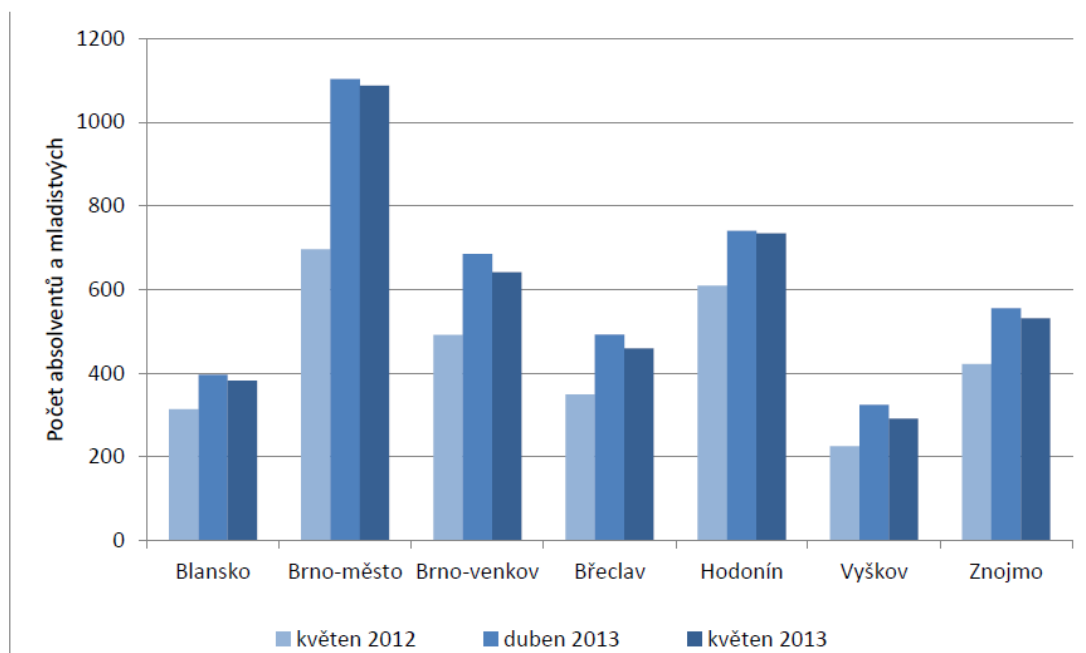
Nezaměstnanost vysokoškolsky vzdělaných

Počet nezaměstnaných vysokoškolsky vzdělaných mužů činil 2,4 tisíce osob, nejvyšší specifická míra nezaměstnanosti (podíl počtu vybrané skupiny nezaměstnaných na shodně vymezené pracovní síle v procentech) byla zjištěna u absolventů oboru bezpečnostní služby a dále pak sociální péče, což je obor, který vystudoval nejmenší počet mužů. Počet nezaměstnaných vysokoškolsky vzdělaných žen dosáhl 2,3 tisíce, což představuje 4,6 % z počtu ekonomicky aktivních vysokoškolaček. Nejpočetnější skupinou nezaměstnaných vysokoškolaček jsou ženy, které vystudovaly společenské vědy a vědy o lidském chování a přípravu učitelů a pedagogiku, tzn. nejsilněji zastoupené obory studia. Nejvyšší specifická míra nezaměstnanosti vysokoškolaček byla zjištěna u vysokoškolaček, které vystudovaly obor umění a obchod, řízení a správu.

Vývoj nezaměstnanosti absolventů v Jihomoravském kraji je mírně horší oproti průměru v ČR, ale nelze ho považovat za negativní.

Níže uvedený graf představuje nejaktuálnější situaci v nezaměstnanosti absolventů a mladistvých v okresech Jihomoravského kraje. Ve všech sledovaných okresech došlo k nárůstu počtu evidovaných na ÚP ČR oproti květnu roku 2012, přičemž tento nárůst je extrémní především v případě města Brna, kde počet uchazečů vzrostl o více než 50 %. Nárůst o 30 % zaznamenal také okres Brno-venkov. Při analýze územních disparit v uplatnitelnosti absolventů v absolutních číslech počtu uchazečů se jasně projevuje vliv velikosti krajského města Brna, kde se koncentruje třetina obyvatel kraje a také školské instituce.

Graf 6.6: Nezaměstnanost absolventů a mladistvých v okresech Jihomoravského kraje

Zdroj: Informace o situaci na trhu práce v Jihomoravském kraji (k 31. 5. 2013), Úřad práce ČR, Krajská pobočka Brno

6.1.3 Analýza rizik a další potřebné analýzy

a) Analýza cílových (dotčených) skupin

Název dotčené skupiny	Očekávání dotčené skupiny	Rizika spojená se skupinou	Způsob komunikace	Opatření
Studenti VŠ	získání kvalitního vzdělání, které zvýší jejich možnosti uplatnitelnosti na trhu	nedostatek kvalitních vysokých škol nabízejících vybraný obor, nezáměr školy	pošta, elektronická pošta, telefon, písemná komunikace, web	Dostatečné informace o možnostech, které vysokoškolské

	práce	vést výuku praktických směrem, nedostatek možností praxe pro studenty VŠ, nezájem studentů o tuto praxi (nedostatečná motivace)	školy, informační systém, osobní setkávání (např. přednášky) odborníků z praxe	vzdělání nabízí. Dostatečné informace o nabídce praxí, zvýšení motivace studentů praxi absolvovat.
Uchazeči o studium na VŠ (studenti SŠ)	získání kvalitního vzdělání ve vybraném oboru	nezájem studentů SŠ/gymnázií o obory technické a přírodovědecké, nedostatek kvalitních VŠ v daném oboru	web školy, telefonická a emailová komunikace, propagační materiály školy, veletrh vysokých škol, akce na podporu technických a přírodovědných oborů (např. Týden vědy a techniky AV ČR)	dobře zpracované webové stránky škol s dostatkem informací pro uchazeče, společná propagace Brna jako centra vědy, výzkumu a inovací, zajištění kvalitní výuky
Stát	vysoké školy nabízející kvalitní vzdělání, uplatnitelnost absolventů VŠ na trhu práce	špatná politika v oblasti vysokých škol (cílení na kvantitu ne na kvalitu), zhoršující se situace na trhu práce (nedostatečná nabídka práce pro absolventy VŠ)	vysvětlující kampaně, komunikace mezi všemi aktéry, přehledné webové stránky MŠMT, emailová komunikace, billboardy, letáky	vysokoškolský zákon, kvalitní aktivní politika nezaměstnanosti směrem k absolventům, web MŠMT, emailová a telefonická komunikace,
Vysoké školy (instituce)	dostatečný počet kvalitních studentů, odpovídající hodnocení práce vysokoškolských učitelů	chybná národní politika v oblasti vzdělání, špatný způsob financování	komunikace VŠ x MŠMT při stanovování strategií a způsobu financování, email, pošta, telefon, osobní setkávání	financování VŠ na základě kvality a výkonu nikoli kvantity studentů, odpovídající hodnocení práce učitelů
Podnikatelské subjekty, neziskový a veřejný sektor	dostatečný počet kvalitních absolventů VŠ (potenciálních zaměstnanců)	nedostatečná koordinace potřeb pracovního trhu s nabídkou oborů VŠ, nezájem studentů o praxi, nedostatek kvalitních míst na vykonání praxe	email, web, sociální sítě, osobní schůzky všech aktérů, strategické a koncepční dokumenty	větší důraz na spolupráci a komunikaci mezi stranami při sladování potřeb pracovního trhu, pomoc VŠ při hledání praxe, komunikace VŠ s institucemi nabízejícími praxi, motivace studentů k praxi
Nezaměstnaní absolventi	zajištění dostatečných informací o nabídkách práce	špatná politika zaměstnanosti (spíše pasivní forma než aktivní podpora hledání práce), neochota absolventů aktivně hledat práci a účastnit	web, sociální sítě, pošta, elektronická pošta, telefon, osobní schůzky	zlepšení aktivní politiky zaměstnanosti směrem k absolventům, monitoring volných pracovních míst

		se schůzek na ÚP		
Vědecko-výzkumné instituce	přilákání a podpora talentovaných vědců, navázání spolupráce s investory implementující výsledky vědy a výzkumu do praxe	odchod vědců do zahraničí, neochota spolupráce mezi aktéry vědy, výzkumu a inovací	osobní schůzky, konference, web, email, sociální sítě, reklama	projekty podporující transfer technologií a talentované vědce
Představitelé obcí a krajů	zajištění kvalitní vzdělávací infrastruktury pro zvýšení konkurenceschopnosti Brna a kraje a uplatnitelnosti mladých lidí na trhu práce	odliv vzdělaných lidí z lokality, nerovnoměrná síť vzdělávacích institucí v území	osobní schůzky, konference, webové stránky, email, telefon	zajištění komunikace mezi představiteli Brna, kraje a vědecko-výzkumnými institucemi, provázanost jednotlivých rozvojových strategických dokumentů
Média	dobrý přístup k informacím a možnost získání potřebných dat nenáročnou formou	nerelevantní šíření informací o vzdělávacích institucích, které by je mohli poškodit	schůzky, tiskové konference, web, email, telefon	ochota jednat se zástupci medií a poskytovat přesné a nezkrácené informace

Z pohledu cílových skupin a jejich požadavků je důležité zajistit dobrou komunikaci a předávání potřebných informací mezi jednotlivými aktéry (vzdělávací a vědecké instituce, soukromý a veřejný sektor, studenti, absolventi, apod.). Nabídka zřizovaných vzdělávacích služeb by měla odpovídat poptávce trhu práce. Vzdělávací instituce by měly svůj zájem přesouvat ke kvalitě, tzn. zaměřovat se a rozvíjet znalosti nadaných studentů. Kvalitní vzdělání je důležité nejen pro VŠ a její studenty, ale také pro zaměstnavatele a to zejména nyní v době, kdy míra nezaměstnanosti absolventů stále roste. Nejen propojení kvalitních absolventů s trhem práce, ale také propojení výsledků vědy a výzkumu s aplikační sférou vytváří přidanou hodnotu Brna a jeho zázemí. Ekonomický rozvoj Brna nyní leží v tzn. znalostní ekonomice, jejíž nedílnou součástí jsou právě kvalitní lidské zdroje, věda, výzkum a inovace.

b) Analýza rizik – registr rizik v oblasti

Název rizika	Hodnocení rizika			Název opatření ke snížení významnosti rizika	Vlastník rizika
	Pravděpodobnost (P)	Dopad (D)	V = P*D		
Finanční riziko					
Nedostatek financí na investice a vybavení	2	3	6	kvalitní rozpočet, schopnost čerpání financí z fondů EU	Vysoká škola
Nedostatek financí na platy kvalitních učitelů	2	4	8	změna financování (posun ke kvalitě a výkonu)	Stát
Organizační riziko					
Nedostatek kvalitních uchazečů o vzdělání (zejména technické a	4	4	16	motivace studentů SŠ ke studiu technických a přírodovědných	Vysoká škola

přírodovědné obory)				oborů (projekty, vzdělávací akce a informační kampaně), zpřísnění podmínek pro studium na VŠ, kvalitnější výuka	
Nereagování skladby oborů VŠ na potřeby trhu práce	3	4	12	komunikace dotčených partnerů, snaha o propojení potřeb VŠ a trhu práce	Obec, kraj
Nepropojení vědy a výzkumu s aplikační sférou	2	4	8	snaha o navázání spolupráce firem s výzkumem (podpora konkurenceschopnosti města a regionu)	Vědecko-výzkumné instituce, firmy
Nedostatečná nabídka praxí pro studenty VŠ a zároveň nedostatečná motivace studentů k praxi	3	4	12	pomoc VŠ studentům při hledání praxe (dlouhodobé smlouvy s institucemi poskytujícími praxi), motivace studentů k praxi	Studenti, firmy
Právní riziko					
Změna legislativy, která povede ke změně financování	1	3	3	komunikace vzdělávacích institucí s ministerstvem	Vysoká škola
Reformy, které zhorší podmínky pro kvalitní výuku	1	5	5	strategie managementu vzdělávání	Vysoká škola
Věcné riziko					
Špatné vedení školy	2	5	10	dostatečný počet uchazečů na vyšší posty	Vysoká škola
Nízká kvalita výuky	3	5	15	snížení počtu studentů (individuálnější výuka jen pro zainteresované studenty), důraz na lepší komunikaci při výuce, zapojení studentů do projektů, zajištění kvalitních přednášejících	Vysoká škola, obec, kraj
Nezájem studenta o studovaný obor	3	3	9	přísnění přijímacích zkoušek, vyšší nároky na studium	Vysoká škola

Nejvíce rizik z analýzy vyplývá pro jednotlivé vysoké školy nacházející se na území města Brna. Z pohledu expertního odhadu tak vyšla najevo jako nejzávažnější rizika především nedostatek kvalitních uchazečů o vzdělání a nízká kvalita výuky, což může být způsobeno masivním přijímáním studentů ke studiu na VŠ. Zejména pak technické a přírodovědné obory mají problém s nedostatkem uchazečů o vzdělání, jelikož studenti si mnohem častěji vyberou snazší variantu studia. Dále pak nepropojení potřeb trhu práce s nabídkou oborů na vysokých školách je značné riziko. V současné době vysoké školy nereagují na potřeby trhu práce, což vede k tomu, že na jednu

stranu roste nezaměstnanost absolventů některých fakult a na stranu druhou se objevuje problém nedostatku absolventů zejména technických oborů, kteří jsou na trhu práce velice žádáni. Nyní strategie národní vzdělávací politiky směřuje ke zvyšování kvality vzdělání, tudíž riziko zhoršování kvality výuky je málo pravděpodobné, současně se neočekávají ani žádné reformy, které by vedly ke zhoršování kvality vzdělání.

6.1.4 Shrnující SWOT analýza oblasti

Silné stránky:	Slabé stránky:
<p>Město vědy, výzkumu a vzdělanosti.</p> <p>Významné univerzitní město v ČR.</p> <p>Kvalitní síť základních, středních a vysokých škol.</p> <p>Velké zastoupení kvalifikované pracovní síly</p> <p>Univerzity jsou důležití zaměstnavatelé (MU druhý největší zaměstnavatel v Brně).</p> <p>Studenti představují významnou kupní sílu.</p> <p>Podpora talentovaných studentů a vědců (Brno Ph.D. talent, granty, SoMoPro aj.).</p> <p>Snaha navázat spolupráce mezi podniky a výzkumem na VŠ (např. projekt Inovační vouchery).</p> <p>Kvalita života a s tím spojený zájem studentů zůstat v Brně i po skončení studia.</p> <p>Široké portfolio nabízených oborů (humanitní, lékařské, technické, apod.).</p>	<p>Chybějící institucionalizovaná/ formalizovaná podpora.</p> <p>Nedostatečná komunikace města a VŠ.</p> <p>Obecné a málo konkrétní dlouhodobé záměry rozvoje VŠ.</p> <p>Nedostatečné propojení škol a požadavků trhu práce.</p> <p>Nepříznivá situace na trhu práce – zvyšující se nezaměstnanost absolventů VŠ.</p> <p>Nízký zájem studentů VŠ o praxi.</p> <p>Nízká flexibilita oborů středních a vysokých škol.</p> <p>Nízký zájem studentů o technické a přírodovědné obory – snižování kvality studentů</p>
Příležitosti:	Hrozby:
<p>Nový vysokoškolský zákon</p> <p>Segmentace vysokého školství v ČR.</p> <p>Zvýšení flexibility středních a vysokých škol.</p> <p>Využití vědeckého potenciálu vysokých škol – vznik vědecko-výzkumných center.</p> <p>Zvýšení počtu mladých, vědeckých</p>	<p>Krácení rozpočtů a podfinancování vysokých škol.</p> <p>Počet studentů jako důležité kritérium pro financování VŠ (nutí VŠ zaměřovat se na kvantitu nikoli na kvalitu)</p> <p>Snížení nabídky práce v regionu.</p> <p>Neochota zaměstnávat absolventy bez praxe – zvyšování nezaměstnanosti absolventů</p>

<p>pracovníků.</p> <p>Zaměření na kvalitu vysokoškolských studentů</p>	<p>Odliv důležitých zaměstnavatelů.</p> <p>Pomalý rozvoj znalostního sektoru ekonomiky.</p> <p>Nedostatečná nabídka práce pro absolventy.</p> <p>Snížení nabídky kvalifikovaných služeb.</p> <p>Špatná aktivitní politika zaměstnanosti státu</p>
--	---

6.1.5 Souhrn výsledků analýz

Město Brno je jedním z nejvýznamnějších univerzitních center v České republice. Nachází se zde 14 vysokých škol s 34 fakultami a více než 83 000 studenty. Široké portfolio nabízených oborů přitahuje studenty z celé ČR i Slovenska. Vysoká kvalita života navíc přispívá k tomu, že značný počet těchto studentů po dokončení studia v Brně zůstává. Brno tak získává konkurenční výhodu v podobě kvalifikované pracovní síly. Město Brno i Jihomoravský kraj se snaží kvalitní studenty podporovat různými projekty (např. SoMoPro, Brno Ph.D. talent aj.), snaží se tak, aby kvalitní a talentovaní studenti/vědci neodcházel do zahraničí. Navíc se ve městě Brně v posledních letech vybudovala vědecko-výzkumná centra, ve kterých působí vědci z celého světa. Město i kraj se snaží podporovat transfer technologií. Podporuje tedy projekty, které vedou k propojení vědy a výzkumu s aplikační sférou tzn. firmami, které uvedou daný vynález/ inovaci do života (např. projekt Inovační vouchery). Problémem je, že chybí podpora rozvoje vysokých škol ze strany města a dlouhodobé záměry brněnských VŠ jsou obecné a málo konkrétní. Nízká flexibilita oborů středních a vysokých škol špatně reaguje na nové požadavky trhu práce a globální ekonomiky. Dalším problémem, se kterým se Brno potýká, je zvyšující se nezaměstnanost absolventů středních a vysokých škol a neochota podniků/firem zaměstnávat absolventy bez praxe. Navíc této situaci nepřispívá ani rostoucí celková míra nezaměstnanosti ve městě Brně a v celém Jihomoravském kraji. Nezáměr uchazečů o studium technických a přírodovědných oborů způsobuje nedostatek kvalitních studentů a následně také nedostatek kvalitních uchazečů o zaměstnání v těchto oborech.

Nový vysokoškolský zákon se zaměřuje na zvyšování kvality vysokých škol, finanční prostředky jsou dle tohoto zákona přidělovány v závislosti na kvalitě výstupů a ne pouze v závislosti na počtu studentů. Tento fakt by měl být pro vysoké školy velkou příležitostí, jak přejít od kvantity ke kvalitě studentů. Segmentace vysokého školství v ČR a postupné oddělování kvalitních a méně kvalitních VŠ jsou další možné příležitosti. Kvalitnější absolventi a možnosti dalšího vzdělávání mohou působit pozitivně na trh práce a reagovat tak na jeho měnící se podmínky.

Negativní vývoj v souvislosti s růstem nezaměstnanosti, včetně snížené nabídky práce v regionu jsou potenciální hrozby, které je nutné co nejvíce eliminovat. Podpora praxí pro studenty VŠ v Brně a jeho regionu, komunikace a spolupráce s velkými i menšími zaměstnavateli, propojení vědy, výzkumu s aplikační sférou, to vše by mělo vést k minimalizaci možných hrozeb.

6.2. Návrhová část pro oblast Vysokého školství a trhu práce

6.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část, na jejímž základě byly připraveny Nástinu opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nedefinovaných problémových oblastech.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných Nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

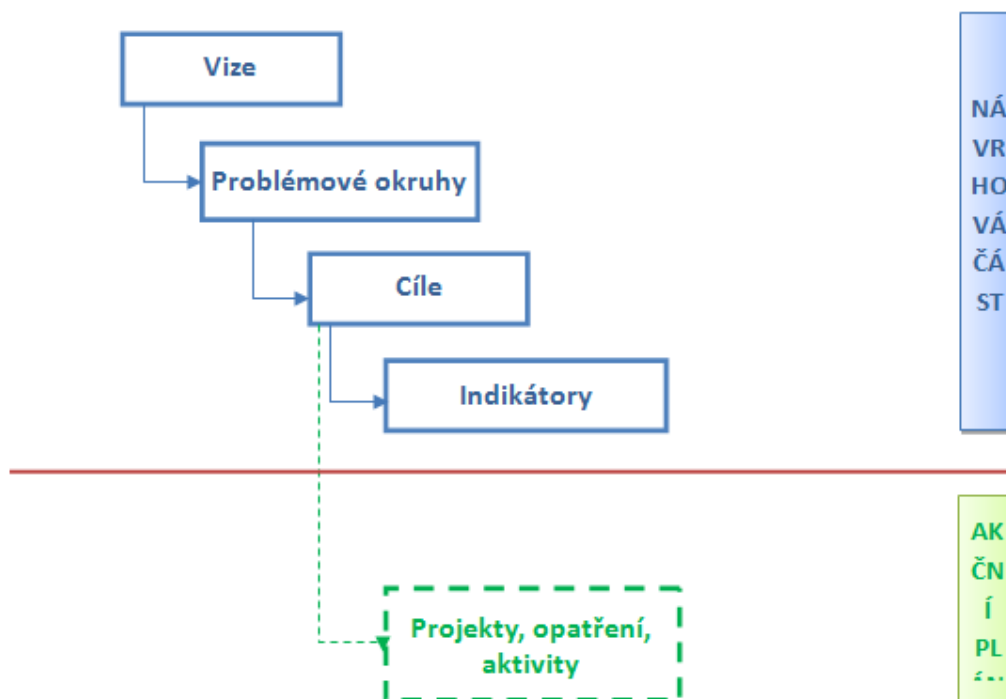
Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení.

Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných Nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci) jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Vysoké školství a trh práce“ je uvedena v níže uvedeném schématu.

Vize	Brněnská metropolitní oblast – prosperující, zdravá a dostupná metropole					
Problémové okruhy	1. Kvalita studia		2. Nepochybnost potřeb VŠ, podniků a trhu práce		3. Uzavřenost brněnského akademického prostředí	
Indikátory výsledku	Počet studentů na jednoho pedagoga VŠ v Brně Podíl přijatých uchazečů o studium na VŠ		Míra nezaměstnanosti absolventů VŠ		Studenti vyslaní na studium do zahraničí	Zahraniční studenti studující na univerzitách v Brně
Cíle	1.1 Zlepšit podmínky pro zvyšování kvality základních a středního vzdělání v BMO	1.2 Zvýšení kvality a relevance vysokoškolského vzdělání v BMO	2.1 Zvýšit kvalitu a relevanci vzdělání při současném zohlednění potřeb firem z klíčových oborů v BMO	2.2 Formulace nové vzdělávací politiky BMO (a celého JMK) jako součásti péče o dlouhodobou prosperitu regionu	3.1 Zvýšení internacionalizace, otevřenosti a prostupnosti vysokých škol v BMO	3.2 Zvýšení konkurenceschopnosti lidského kapitálu v BMO
Indikátory výstupu	Objem prostředků získaných na rozvoj svých	Studijní obory, které mají ve své obsahové náplni povinné	Existence center excelentního technického středního	Existence sdíleného informačního systému o vývoji ekonomiky,	Počet akreditovaných studijních programů v cizím jazyce dle fakult	Počet přijatých zahraničních akademických pracovníků na VŠ v rámci

	školy mimo prostředky od zřizovatele a MŠMT	absolvování odborné praxe po dobu alespoň 1 měsíce	vzdělávání v prioritních oborech	trhu práce a vzdělávacího systému v JMK		mobilit
--	---	--	----------------------------------	---	--	---------

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

6.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Vize rozvoje Brněnské metropolitní oblasti je formulována jako výrok, který vyjadřuje žádoucí budoucí stav, jehož má být naplněním strategie dosaženo. K naplnění vize dojde ve střednědobém až dlouhodobém časovém rámci (tj. vize nemusí být naplněna bezprostředně po ukončení projektu a k jejímu naplnění nevede pouze tato strategie). Strategie spočívající na 2 pilířích je nástinem „cesty“, kterou dojde k naplnění vize.

Brněnská metropolitní oblast – prosperující, zdravá a dostupná metropole

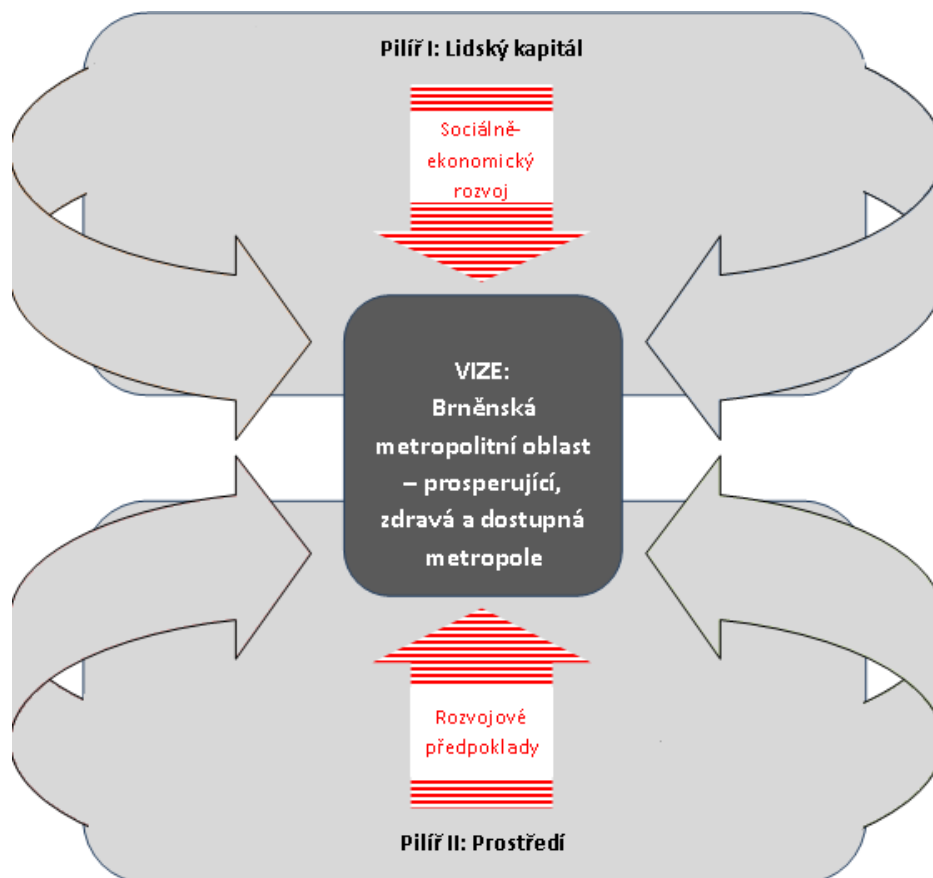
Rozšiřující komentář k vizi:

Brněnská metropolitní oblast překoná administrativní hranice jednotlivých obcí a klíčové komplexní problémy z oblasti dopravy, životního prostředí, vzdělávání a trhu práce i sociální oblasti řeší integrovaným způsobem a ve vzájemné koordinaci. Tam, kde je to účelné, při tom vhodně využívá evropských strukturálních a investičních fondů. Tím vzniká žádaný synergický efekt a dochází k efektivnímu nakládání s veřejnými prostředky.

Strategie zahrnuje 2 pilíře, které jsou pro budoucí rozvoj BMO nezbytné:

- I. Lidský kapitál provázaný s nezbytnou sociální soudržností a posílením konkurenceschopnosti regionu jako složky sociálně-ekonomického rozvoje oblasti
- II. Prostředí zahrnující infrastrukturu, vybavenost regionu a životní prostředí jako nezbytné předpoklady pro sociálně-ekonomický rozvoj oblasti

Obrázek 6.1: Logický rámec vize a pilířů strategie

Problémové okruhy vysokého školství a trhu práce

Problémový okruh 1: Kvalita studia

Věcné argumenty:

Malý zájem studentů o některé technické a přírodovědné obory vede ke snižování nároků na přijetí. Tento problém je zvýrazněn demografickým vývojem, kde se nepopularita oboru značně zvýrazňuje.

Dalším fenoménem, který se pojí s problémovým okruhem, je postupné snižování kvality absolventů škol. Na vysoké školy přichází stále více žáků, kteří nejsou schopni od prvního ročníku zvládat všechny nároky studia. Vysoké školy, které jsou motivované získávat a udržet co nejvíce „hlav“, snižují nároky v prvních ročnících a na znalostně velmi náročných oborech dokonce „doučují“ chybějící znalosti v rámci prvních ročníků studia. To vede ke snižování nároků a tím i k nižší kvalitě výsledných absolventů.

Samotná nedostatečná kvalita některých oborů v technických i humanitních vědách vede k dalšímu prohlubování tohoto problému. V konkurenci s kvalitnějšími školami se obory stávají méně vyhledávanými a spolu s dalšími aspekty tohoto problémového okruhu umocňují jejich negativní vliv na kvalitu studia.

Negativní vliv na kvalitu studia můžeme spatřovat v nedostatečně diferencovaném zacházení se studenty. S tím souvisí i nedostatečná motivace k lepším výkonům např. pomocí stipendií nebo nedostatečná podpora talentovaných/špičkových studentů.

Příčiny problému:

Kvalita studia byla výrazně negativně ovlivněna demografickým vývojem. Po odlivu silných populačních ročníků ze vzdělávacího systému došlo k celkovému poklesu počtu studentů zejména v náročných přírodovědných a technických oborech.

Reakce financování vzdělávací politiky na demografický vývoj je patrná z důrazu kladeného na zvyšování počtu studujících. Jednotlivé instituce ve vzdělávacím systému přistoupili ke strategiím, které vedou k vyšší kapacitě nikoliv nutně i kvalitě studia.

Důsledky neřešení problému:

V současné době se setkáváme s fenoménem, že až tři čtvrtiny 19 leté populace získá terciární vzdělání. Negativním důsledkem tohoto vývoje může být růst nezaměstnanosti vysokoškolsky vzdělaných lidí, tak jak je tomu v některých evropských státech již nyní.

Problémový okruh 2 – Neproponení potřeb VŠ, podniků a trhu práce

Věcné argumenty:

Stále existuje nedostatečné propojení škol a podniků, projevuje se to také v malém propojení výuky s praxí a to zejména v technických oborech. Také omezené dovednosti absolventů, kteří mají vědomosti, ale neumí je dostatečně a správně použít limitují jejich možnost uplatnění v praxi. Pokud ta tvoří předstupeň pro budoucí uplatnění, mohou mít tyto měkké dovednosti značný vliv na úspěch. Nabídka praxí pro studenty není významně velká, i když existují velké rozdíly mezi jednotlivými obory. Ve znalostně náročných oborech tak často takováto možnost chybí.

Příčiny problému:

Příčinu nedostatečných praxí pro studenty lze spatřovat v nízkém propojení akademického prostředí s aplikační sférou. Univerzity často nejsou továrnami na vzdělání, ale vědeckými institucemi, které vytváří podmínky pro další nové vědce. Sledování dvou cílů excelentní vědy a uplatnění absolventů často nevede k žádnému z nich. Problém úzce souvisí s poklesem kvality studia a demografickým vývojem.

Důsledky neřešení problému:

Méně kvalitní zájemci o praxi nejsou velkým přínosem a mohou ve svém důsledku znamenat zátěž pro organizaci. Pokles kvality studia se tedy může přelít z univerzit do organizací a společností. Jiným důsledkem může být nárůst uchazečů o pracovní místa na úřadu práce.

Problémový okruh 3 – Uzavřenost brněnského akademického prostředí

Věcné argumenty:

Faktem zůstává, že většina pedagogů učí na školách, které sami vystudovali. Současně s tím ale finanční ohodnocení neumožňuje být atraktivní pro zahraniční pedagogy a problém je patrný na nízkém počtu zahraničních studentů – samoplátců.

Příčiny problému:

Dlouhodobými příčinami jsou zejména migrační vlny, kdy docházelo k odlivům elit za hranice. Výsledkem mohou být v některých případech situace, že neexistují erudovaní jednotlivci, kteří jsou schopni vytvářet prostředí otevřenější, atraktivnější, kteří umí dosáhnout na prestižní vědecké úkoly a uspět v globální vědecko-vzdělávací soutěži.

Důsledky neřešení problému:

Uzavřené prostředí velmi pomalu reaguje na impulsy po zvýšení kvality a často se dokonce projevuje resistantně. Celkově může působit negativně na atraktivitu oboru, instituce nebo dokonce i vysokoškolského vzdělání jako takového. Uzavřené prostředí je také velmi málo relevantní pro partnery z praxe a tudíž se jeho izolace dokonce prohlubuje.

6.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Problémový okruh 1	Kvalita studia
Cíl 1.1	Zlepšit podmínky pro zvyšování kvality základního a středního vzdělávání v BMO
Popis cíle	Nezbytnou podmínkou pro zvyšování kvality studentů vysokých škol je zvýšit kvalitu základního a následně i středního vzdělávání. V posledních letech se podíl absolventů SŠ přijímaných na VŠ každoročně zvyšoval, což způsobilo, že průměrní i podprůměrní studenti získali možnost studia VŠ. Se snižující se kvalitou studentů se potýkají téměř všechny obory, zejména pak technické a přírodovědné, kteří trpí nedostatečnou poptávkou ze strany studentů a jsou nuceni přijímat i studenty, kteří nemají ke studiu těchto oborů dispozice.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Zavést systém výkonnostního řízení SŠ v BMO (Definice a pilotní ověření účinných metod výkonnostního řízení SŠ ze strany zřizovatelů ZŠ nebo SŠ, vytvoření a zavedení krajského systému měření kvality ve vzdělávání jako nezbytné součásti systému výkonnostního řízení SŠ, manažerské vzdělávání pro ředitele škol, učitele, popř. další aktéry, kteří ovlivňují podobu a výkon vzdělávání v BMO, spolupráce obcí v BMO a kraje na zavádění výkonnostního řízení středních a základních škol v kraji)</i> • <i>Zlepšit infrastrukturu a materiální podmínky pro základní a střední vzdělávání v JMK (Zavedení motivačních prvků ke snížení provozních nákladů do systému řízení a odměňování ředitelů škol, Investice do vybavení škol umožňující elektronizaci vzdělávání, včetně rozvoje kompetencí učitelů ve využívání potřebných zařízení a pomůcek, apod.)</i> • <i>Zvýšit úroveň a relevanci technických znalostí a dovedností absolventů SŠ</i> • <i>Zlepšit klíčové generické schopnosti absolventů SŠ s důrazem na zvýšení vlastní iniciativy a podnikavosti</i>
Název indikátorů k hodnocení cíle	Objem prostředků získaných na rozvoj svých škol mimo prostředky od zřizovatele a MŠMT
Správce cíle	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>

Problémový okruh 1	Kvalita studia
Cíl 1.2	Zvýšení kvality a relevance vysokoškolského vzdělávání v BMO
Popis cíle	Cíl je zaměřen na posílení kvality a relevance všeobecné i oborové složky vysokého školství a vzdělávání. Nezbytnou součástí je také podpora a zlepšování podmínek pro talentované studenty. Dosažení cílení není možné bez zlepšení strategického řízení na vysokých školách a bez následného hodnocení kvality vysokoškolského vzdělávání.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Posílení kvality a relevance všeobecné složky vysokoškolského vzdělávání (Využití implementace národního kvalifikačního rámce pro vysoké školství a přípravy k ECTS Label k systematickému popisu a rozvoji obecně přenositelných kompetencí v realizované výuce)</i> • <i>Posílení důrazu na poradenství a dobrovolné aktivity včetně spolupráce vysokých škol s dobrovolnými organizacemi studentů</i> • <i>Posílení oborové kvality a relevance vysokoškolského vzdělávání (koordinace vyhledávání možností spolupráce mezi vysokými školami a podniky nebo jinými organizacemi, zapracování důrazu na jiné než frontální formy výuky do dlouhodobých záměrů vysokých škol a jejich indikátorů včetně institucionálních rozvojových plánů, program finanční podpory ekonomicky náročné projektově orientované výuky)</i> • <i>Zlepšování podmínek pro talentované studenty (program spolupráce vysokých škol se středními školami, prostupnost středoškolského a vysokoškolského studia pro talentované studenty)</i> • <i>Zlepšování strategického řízení na vysokých školách a hodnocení kvality vysokoškolského vzdělávání (Sdílení zkušeností mezi vysokými školami, standardizovaný popis všech studijních programů, oborů a předmětů v českém a anglickém jazyce ve struktuře a podle metodologie ECTS, vzdělávací kurzy pro akademický management)</i>
Název indikátorů k hodnocení cíle	Studijní obory, které mají ve své obsahové náplni povinné absolvování odborné praxe po dobu alespoň 1 měsíce
Správce cíle	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>

Problémový okruh 2	Neprojození potřeb VŠ, podniků a trhu práce
Cíl 2.1	Zvýšit kvalitu a relevanci vzdělávání při současném zohlednění potřeb firem z klíčových oborů v BMO
Popis cíle	Problémem vysokého školství je nízký zájem studentů o klíčové obory (technické a přírodovědné). Tento problém má dopad nejen na snižující se kvalitu absolventů, také na firmy působící v těchto oborech. Nedostatečná nabídka kvalitních lidských zdrojů může vést k odchodu firem a tím snížení konkurenceschopnosti BMO.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Zvýšit úroveň a relevanci technických znalostí a dovedností absolventů SŠ (Podpora zavádění prvků duálního vzdělávání na SOŠ a SOU, Praktického vzdělávání učitelů technických oborů zaměřené na ovládnání a využití nových výrobních a souvisejících technologií, letní tábory (děti) a školy (studenti) vědy a techniky, Podpora tvorby a zavádění nových metod výuky a zvýšení atraktivity technických a přírodovědných předmětů)</i> • <i>Zlepšit klíčové generické schopnosti absolventů SŠ s důrazem na zvýšení vlastní iniciativy a podnikavosti (Zavádění finanční gramotnosti a prvků podnikatelství a managementu firem do výuky, osvětové a motivační aktivity pro žáky SŠ se zájmem o podnikání, program akcelerace podnikatelských nápadů studentů SŠ, rozvoj kariérního a osobního poradenství na SŠ s důrazem na osvětu žáků zaměřenou na šíření informací o možnostech uplatnění v JM kraji, požadavcích zaměstnavatelů a mzdovém ohodnocení jednotlivých povolání).</i> • <i>Zvýšit mezinárodní zkušenosti, kontakty a rozhled absolventů SŠ/VŠ (Posílení studentských výměn, povinně pro absolvování studia, zavedení stipendií na prestižní univerzity pro vybrané studenty, podpora mobility studentů i absolventů, podpora zapojení do mezinárodních studentských soutěží)</i>
Název indikátorů k hodnocení cíle	Existence center excelentního technického středního vzdělávání v prioritních oborech vč. počtu realizovaných workshopů a seminářů
Správce cíle	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>

Problémový okruh 2	Neprojození potřeb VŠ, podniků a trhu práce
Cíl 2.2	Formulace nové vzdělávací politiky BMO (a celého JMK) jako součásti péče o dlouhodobou prosperitu regionu
Popis cíle	Cílem je systematická podpora možností spolupráce škol a vzdělávacích organizací všech stupňů, zaměstnavatelů a organizací působících v oblasti politik trhu práce. Klíčové je podpořit zejména efektivní výměnu informací o potřebách trhu práce, obsahu a formě studijních a učebních oborů tak, aby byl vstup na trh práce co nejméně obtížný jak pro absolventy programů počátečního, tak i dalšího vzdělávání.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Zajistit adekvátní odbornou kapacitu pro monitoring a analýzu vývoje trhu práce a vzdělávacího systému v JM kraji (observatoř trhu práce a zaměstnanosti)</i> • <i>Revize dostupných dat o trhu práce a vzdělávání a identifikace potřebných dat a informací, které nejsou součástí existujících statistických šetření příslušných institucí</i> • <i>Připravit spolehlivou metodiku a zajistit pravidelný sběr a analýzu potřebných dat</i> • <i>Zmapování existujících koordinačních aktivit v oblasti rozvoje vzdělávání a trhu práce a prověření výsledků jejich činnosti (vč. další životaschopnosti)</i> • <i>Facilitace zapojení klíčových stakeholderů, zejména zaměstnavatelů</i> • <i>Hlubková problémová analýza vzdělávacího systému zahrnující pohledy studentů, rodičů, zaměstnavatelů, učitelů, včetně promítnutí globálních společenských, ekonomických a technologických trendů.</i>
Název indikátorů k hodnocení cíle	Existence sdíleného informačního systému o vývoji ekonomiky, trhu práce a vzdělávacího systému v JMK
Správce cíle	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>

Problémový okruh 3	Uzavřenost brněnského akademického prostředí
Cíl 3.1	Zvýšení internacionalizace, otevřenosti a prostupnosti vysokých škol v BMO
Popis cíle	V rámci tohoto cíle má být dosaženo větší otevřenosti a prostupnosti vysokých škol v BMO. Brněnské akademické prostředí nyní trpí nedostatkem internacionalizace a nedostatečným zastoupením nejen zahraničních akademických pracovníků a studentů, ale také akademických pracovníků a studentů mimo BMO. Prostupnější brněnské akademické prostředí bude mimo jiné přispívat k vyšší kvalitě studia a jeho atraktivitě ve srovnání s ostatními univerzitními městy.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Zvýšení mezinárodní a vnitrostátní přitažlivosti vysokých škol v JMK (společný marketing VŠ v BMO, Integrovaný stipendijní program pro zahraniční studenty, koordinace služeb pro zahraniční studenty a akademické pracovníky, program na podporu talentovaných doktorandů)</i> • <i>Zajištění prostupnosti studijní nabídky mezi vysokými školami (Podpora dohod mezi vysokými školami o společném uskutečňování studijního programu, tvorba legislativní, ekonomické a provozní metodiky pro zajištění prostupnosti volby studijních předmětů napříč vysokými školami v BMO a uznávání získaných kreditů, pilotní projekty zpřístupňování částí studijních předmětů v rámci vysokých škol v BMO)</i>
Název indikátorů k hodnocení cíle	Počet akreditovaných studijních programů v cizím jazyce dle fakult
Správce cíle	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>

Problémový okruh 3	Uzavřenost brněnského akademického prostředí
Cíl 3.2	Zvýšení konkurenceschopnosti lidského kapitálu v BMO
Popis cíle	Uzavřenost akademického prostředí a s tím spojená nízká kvalita absolventů v BMO vede mimo jiné k nižší konkurenceschopnosti lidského kapitálu v BMO. Ovšem kvalitní dostupné lidské zdroje jsou jedním z faktorů, který láká firmy, aby si zde zřizovaly svá sídla nebo alespoň pobočky. Podpora aktivit vedoucích ke kvalitnímu vzdělání, větší otevřenost brněnského akademického prostředí a podpora internacionalizace vedou ke kvalitnějším absolventům a zvyšuje se tak konkurenceschopnost lidského kapitálu v BMO.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Na krajské úrovni koordinace vyhledávání možností spolupráce mezi vysokými školami a podniky nebo jinými organizacemi</i> • <i>Spolupráce podniků a jiných organizací na tvorbě studijních programů</i> • <i>Posílení důrazu na poradenství a dobrovolné aktivity včetně spolupráce vysokých škol s dobrovolnými organizacemi studentů</i> • <i>Prioritní zapojení organizací zřizovaných městem a krajem do zabezpečování praxí a stáží studentů</i>
Název indikátorů k hodnocení cíle	Počet přijatých zahraničních akademických pracovníků na VŠ v rámci mobilit
Správce cíle	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>

6.2.4. Indikátory

Problémový okruh	Kvalita studia		
Číslo indikátoru	1		
Název indikátoru	Počet studentů na jednoho pedagoga VŠ v Brně		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Iveta Štarhová		
Roky	2014	2017	2020
Plán			
Skutečnost	17		
Popis měřítka:	V současné době se setkáváme s fenoménem, že až tři čtvrtiny 19-leté populace získá terciární vzdělání. Tento trend se negativně podepisuje na kvalitě výuky, jelikož se zvyšuje počet studentů připadajících na jednoho pedagoga. Kvalita výuky se tím pádem snižuje, jelikož pedagogovi se snižuje časový prostor pro jednotlivé studenty a tím pádem jim nemůže věnovat tolik pozornosti.		
Metodika a výpočet:	Počet studentů, kteří byli přijati ke studiu na VŠ připadajících na jednoho pedagoga.		
Zdroj čerpání dat:	Vlastní šetření KSM		

Problémový okruh	Kvalita studia		
Číslo indikátoru	2		
Název indikátoru	Podíl přijatých uchazečů o studium na VŠ		
Měrná jednotka	Poměr		
Správce měřítka	Ing. Iveta Štarhová		
Roky	2015	2017	2020
Plán			
Skutečnost			
Popis měřítka:	Kvůli náročnosti studia klesá popularita technických a přírodovědných oborů. Tento trend má negativní dopad na kvalitu studentů uvedených oborů, jelikož velké procento z přihlášených je v zápětí i přijato ke studiu.		
Metodika a výpočet:	Indikátor udává, jaké procento studentů bylo přijato ke studiu. Je vypočítán jako počet podaných přihlášek/počet přijatých studentů.		
Zdroj čerpání dat:	Vlastní šetření KSM		

Cíl	Zlepšit podmínky pro zvyšování kvality základního a středního vzdělávání v BMO
Číslo indikátoru	1.1

Název indikátoru	Objem prostředků získaných na rozvoj svých škol mimo prostředky od zřizovatele a MŠMT		
Měrná jednotka	Kč		
Správce měřítka	Ing. Iveta Štarhová		
Roky	2011	2017	2020
Plán			
Skutečnost			
Popis měřítka:	Zvýšení kvality středního a základního školství je v mnoha případech limitováno množstvím finančních prostředků, které má daná škola k dispozici. Prostředky od MŠMT a zřizovatele ve většině případů pokrývají pouze mzdové a provozní náklady. Proto prostředky získané nad rámec těchto prostředků jsou velice důležité pro rozvoj kvality školství.		
Metodika a výpočet:	Souhrnný objem prostředků získaných na rozvoj škol (ZŠ, SŠ) mimo prostředky zřizovatele a MŠMT (za kalendářní rok)		
Zdroj čerpání dat:	RIS JMK		

Indikátor byl stanoven nově v rámci Regionální inovační strategií Jihomoravského kraje (dále RIS JMK), která byla schválena Zastupitelstvem města Brna, a nebyly stanoveny aktuální hodnoty. Indikátor bude v rámci této strategie pravidelně sledován.

Cíl	Zvýšení kvality a relevance vysokoškolského vzdělávání v BMO		
Číslo indikátoru	1.2		
Název indikátoru	Studijní obory, které mají ve své obsahové náplni povinné absolvování odborné praxe po dobu alespoň 1 měsíce		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Iveta Štarhová		
Roky	2011	2017	2020
Plán			
Skutečnost			
Popis měřítka:	Nedostatečné propojení škol a podniků se také projevuje v malém propojení výuky s praxí, a to zejména v technických oborech. Také omezené dovednosti absolventů, kteří mají vědomosti, ale neumí je dostatečně a správně použít limitují jejich možnost uplatnění v praxi. Proto je důležité zvýšit počet oborů s odbornou praxí.		
Metodika a výpočet:	Počet studijních oborů, které mají ve své obsahové náplni povinné absolvování odborné praxe po dobu alespoň 1 měsíce		
Zdroj čerpání dat:	RIS JMK		

Indikátor byl stanoven nově v rámci Regionální inovační strategií Jihomoravského kraje, která byla schválena Zastupitelstvem města Brna, a nebyly zjištěny aktuální hodnoty. Indikátor bude v rámci této strategie pravidelně sledován.

Problémový okruh	Nepropojení potřeb VŠ, podniků a trhu práce		
Číslo indikátoru	2		
Název indikátoru	Míra nezaměstnanosti absolventů VŠ		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Iveta Štarhová		
Roky	2011	2017	2020
Plán			
Skutečnost			
Popis měřítka:	V posledních letech se zvyšuje míra nezaměstnanosti absolventů. Důvod lze spatřovat nejen v nedostatečné praxi, ale i v nízkém propojení akademického prostředí s aplikační sférou.		
Metodika a výpočet:	Míra nezaměstnanosti absolventů je vyjádřena jako podíl nezaměstnaných absolventů na celkovém počtu absolventů.		
Zdroj čerpání dat:	Indikátorová soustava Strategie pro Brno		

Indikátor byl stanoven a vypočítán nově v roce 2015 a bude zařazen do Indikátorové soustavy Strategie pro Brno.

Cíl	Zvýšit kvalitu a relevanci vzdělávání při současném zohlednění potřeb firem z klíčových oborů v BMO		
Číslo indikátoru	2.1		
Název indikátoru	Existence center excelentního technického středního vzdělávání v prioritních oborech vč. počtu realizovaných workshopů a seminářů		
Měrná jednotka	Počet center, workshopů a seminářů		
Správce měřítka	Ing. Iveta Štarhová		
Roky	2011	2017	2020
Plán			
Skutečnost			
Popis měřítka:	Popularita technického studia stále klesá, což způsobuje nedostatečný počet zájemců o toto studium na SŠ i VŠ, nízkou kvalitu absolventů a nedostatek kvalitních zájemců o práci v technických oborech. Cílem vybudování center je osvěta a popularizace technických oborů mezi studenty SŠ, kteří se později hlásí ke studiu na VŠ. Centra prostřednictvím workshopů a seminářů zvyšují atraktivitu		

	technických oborů a nepřímo tak lákají k jejich studiu.
Metodika a výpočet:	Vybudování a rozvoj center excelentního technického středního vzdělávání
Zdroj čerpání dat:	RIS JMK

Indikátor byl stanoven nově v rámci Regionální inovační strategií Jihomoravského kraje, která byla schválena Zastupitelstvem města Brna, a nebyly zjištěny aktuální hodnoty. Indikátor bude v rámci této strategie pravidelně sledován.

Cíl	Formulace nové vzdělávací politiky BMO (a celého JMK) jako součásti péče o dlouhodobou prosperitu regionu		
Číslo indikátoru	2.2		
Název indikátoru	Existence sdíleného informačního systému o vývoji ekonomiky, trhu práce a vzdělávacího systému v JMK		
Měrná jednotka	Existence systému		
Správce měřítka	Ing. Iveta Štarhová		
Roky	2011	2017	2020
Plán		0	1
Skutečnost	0		
Popis měřítka:	Důvodem nízké míry uplatnění absolventů na trhu práce je nedostatečné propojení akademického prostředí a firem. Společný informační systém by měl vést k jednoduššímu přenosu informací mezi oběma stranami a snadnějšímu promítnutí situace do jejich rozhodnutí.		
Metodika a výpočet:	Vytvoření systému pro sběr dat a vyhodnocování informací o vzdělávání a trhu práce v JMK.		
Zdroj čerpání dat:	RIS JMK		

Problémový okruh	Uzavřenost brněnského akademického prostředí		
Číslo indikátoru	3		
Název indikátoru	Studenti vyslaní na studium do zahraničí		
Měrná jednotka	Počet studentů		
Správce měřítka	Ing. Iveta Štarhová		
Roky	2011	2017	2020
Plán		3 800	4 700
Skutečnost	2 771		
Popis měřítka:	Počet studentů vyslaných na studium do zahraničí ukazuje míru propojenosti akademické sféry brněnských univerzit s		

	univerzitami v zahraničí. Indikátor ukazuje otevřenost domácího akademického prostředí a snahu zvýšit kvalitu studentů v Brně.
Metodika a výpočet:	Počet studentů vyslaných na studium do zahraničí
Zdroj čerpání dat:	Indikátorová soustava Strategie pro Brno

Problémový okruh	Uzavřenost brněnského akademického prostředí		
Číslo indikátoru	4		
Název indikátoru	Zahraníční studenti studující na univerzitách v Brně		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Iveta Štarhová		
Roky	2011	2017	2020
Plán		13 100 (3 500)	13 800 (3 700)
Skutečnost	11 230 (2 259)		
Popis měřítka:	Počet zahraničních studentů na brněnských univerzitách ukazuje míru propojenosti akademické sféry brněnských univerzit s univerzitami v zahraničí. Rostoucí tendence těchto indikátorů svědčí o otevřenosti domácího akademického prostředí vůči zahraničí, o snaze přilákat nadané zahraniční studenty ke studiu do Brna a tím posilovat pozitivní profil města a vnějších vztahů.		
Metodika a výpočet:	Indikátor udává celkový počet včetně studentů ze Slovenska. V závorce je pak uveden celkový počet bez studentů ze Slovenska.		
Zdroj čerpání dat:	Indikátorová soustava Strategie pro Brno		

Cíl	Zvýšení internacionalizace, otevřenosti a prostupnosti vysokých škol v BMO		
Číslo indikátoru	3.1		
Název indikátoru	Počet akreditovaných studijních programů v cizím jazyce dle fakult		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Iveta Štarhová		
Roky	2015	2017	2020
Plán			
Skutečnost			
Popis měřítka:	Rozsáhlejší nabídka studijních programů v cizím jazyce bude k vyšší kvalitě studia a jeho atraktivitě ve srovnání s ostatními univerzitními městy, k větší internacionalizaci, otevřenosti vysokých škol v Brně.		
Metodika a výpočet:	Počet akreditovaných studijních programů v cizím jazyce (k 1. 10. daného roku)		

Zdroj čerpání dat:

RIS JMK

Indikátor byl stanoven nově v rámci Regionální inovační strategií Jihomoravského kraje, která byla schválena Zastupitelstvem města Brna, a nebyly zjištěny aktuální hodnoty. Indikátor bude v rámci této strategie pravidelně sledován.

Cíl	Zvýšení konkurenceschopnosti lidského kapitálu v BMO		
Číslo indikátoru	3.2		
Název indikátoru	Počet přijatých zahraničních akademických pracovníků na VŠ v rámci mobility		
Měrná jednotka	Počet		
Správce měřítka	Ing. Iveta Štarhová		
Roky	2011	2017	2020
Plán			
Skutečnost			
Popis měřítka:	Uzavřenost akademického prostředí a s tím spojená nízká kvalita absolventů v BMO vede mimo jiné k nižší konkurenceschopnosti lidského kapitálu v BMO. Výuka vedená zahraničními pracovníky zvyšuje kvalitu studentů a tím i kvalitu lidských zdrojů.		
Metodika a výpočet:	Počet přijatých zahraničních akademických pracovníků na VŠ v rámci mobility (k 1. 10. daného roku)		
Zdroj čerpání dat:	RIS JMK		

Indikátor byl stanoven nově v rámci Regionální inovační strategií Jihomoravského kraje, která byla schválena Zastupitelstvem města Brna, a nebyly zjištěny aktuální hodnoty. Indikátor bude v rámci této strategie pravidelně sledován.

6.3. Pravidla pro řízení strategie (implementační pravidla)

6.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Složení řídicí skupiny		
	MMB	
Úsek hospodářský	Ing. Hana Řepová	repova.hana@brno.cz
OI	Ing. Jan Kaucký	kaucky.jan@brno.cz
OŠMT	Mgr. Martin Jelínek	jelinek.martin@brno.cz
	PhDr. Marie Klusoňová	klusonova.marie@brno.cz
	JMK	
ORR	Ing. Pavel Fišer, Ph.D.	fiser.pavel@kr-jihomoravsky.cz
OŠMT	JUDr. Hana Poláková	polakova.hana@kr-jihomoravsky.cz
	ORP v zázemí	
OŠMT – Kuřim	Vojtěch Novotný	vojta@zamekkurim.cz
OŠMT - Rosice	Mgr. Josef Smékal	tajemnik@mesto.rosice.cz
OŠMT – Šlapanice (+ KMOS)	Dr. Filip Chvátal	chvatal@slapanice.cz
OŠMT – Slavkov u Brna	Ing. Ivan Charvát	starosta@meuslavkov.cz
OŠMT - Židlochovice	Ing. Jan Vitula	vitula@zidlochovice.cz
RHK	Ing. Petr Bajer	bajer@rhkbrno.cz
KHK	Mgr. Petr Kostík	khkim@khkim.cz
RRA – Regionální rozvojová agentura	JUDr. Vladimír Gašpar	vladimir.gaspar@rrajm.cz
	Ing. Jan Hladík	jan.hladik@rrajm.cz
Czechinvest	Patrik Reichl	patrik.reichl@czechinvest.org
JIC	Mgr. Petr Chládek	chladek@jic.cz
Centrum vzdělávání všem	Mgr. Hana Rozprýmová	rozprymova@vzdelavanivsem.cz
	Zuzana Kříbková	info@annojmk.cz
	KMOS – meziobecní spolupráce	
Slavkov u Brna (Křenovice)	Jaromír Konečný	starosta@obec-krenovice.cz
Kuřim	Bc. Jana Švédová	jana.svedova@tiscali.cz
Židlochovice	Mgr. Jana Richterová	richterova@zidlochovice.cz
Rosice	PhDr. Ludvík Vaverka	vaverka@mikroregionkahan.cz
Pohořelice	Ing. Martin Braun	martin.braun@pohořelice.cz
Pohořelice	Ing. Ivana Kohútová	ivana.kohutova@pohorelice.cz

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat

s ostatními subjekty v území, bude dbát nad tím, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přiblížení se stanovenému cíli.

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Zlepšit podmínky pro zvyšování kvality základního a středního vzdělávání v BMO	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
1.2	Zvýšení kvality a relevance vysokoškolského vzdělávání v BMO	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
2.1	Zvýšit kvalitu a relevanci vzdělávání při současném zohlednění potřeb firem z klíčových oborů v BMO	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
2.2	Formulace nové vzdělávací politiky BMO (a celého JMK) jako součásti péče o dlouhodobou prosperitu regionu	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
3.1	Zvýšení internacionalizace, otevřenosti a prostupnosti vysokých škol v BMO	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
3.2	Zvýšení konkurenceschopnosti lidského kapitálu v BMO	<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů		
Číslo indikátoru	Název indikátoru	Gestor indikátoru
1	Počet studentů na jednoho pedagoga VŠ v Brně	<i>Koordinátor podpory vzdělanosti a zaměstnanosti, Referát rozvoje znalostní</i>

		<i>ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
2	Podíl přijatých uchazečů o studium na VŠ	<i>Koordinátor podpory vzdělanosti a zaměstnanosti, Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
1.1	Objem prostředků získaných na rozvoj svých škol mimo prostředky od zřizovatele a MŠMT	<i>Koordinátor podpory vzdělanosti a zaměstnanosti, Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
1.2	Studijní obory, které mají ve své obsahové náplni povinné absolvování odborné praxe po dobu alespoň 1 měsíce	<i>Koordinátor podpory vzdělanosti a zaměstnanosti, Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
2	Míra nezaměstnanosti absolventů	<i>Koordinátor podpory vzdělanosti a zaměstnanosti, Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
2.1	Existence center excelentního technického středního vzdělávání v prioritních oborech vč. počtu realizovaných workshopů a seminářů	<i>Koordinátor podpory vzdělanosti a zaměstnanosti, Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
2.2	Existence sdíleného informačního systému o vývoji ekonomiky, trhu práce a vzdělávacího systému v JMK	<i>Koordinátor podpory vzdělanosti a zaměstnanosti, Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
3	Studenti vyslaní na studium do zahraničí	<i>Koordinátor podpory vzdělanosti a zaměstnanosti, Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
4	Zahraniční studenti studující na univerzitách v Brně	<i>Koordinátor podpory vzdělanosti a zaměstnanosti, Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
3.1	Počet akreditovaných studijních programů v cizím jazyce dle fakult	<i>Koordinátor podpory vzdělanosti a zaměstnanosti,</i>

		<i>Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>
3.2	Počet přijatých zahraničních akademických pracovníků na VŠ v rámci mobilit	<i>Koordinátor podpory vzdělanosti a zaměstnanosti, Referát rozvoje znalostní ekonomiky, Kancelář strategie města</i>

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 3.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.-3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.-2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

6.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně

po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizací projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídicí skupině. Řídicí skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

6.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, postupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Příklad harmonogramu procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

Čtvrtletí	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														
Akční plán na r. 2017														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														

Akční plán může být vypracován pomocí tabulky, která obsahuje číslo cíle, ke kterému se projekt váže, název projektu, orientační rozpočet, zdroj financování, harmonogram, nositel projektu, aktuální stav připravenosti.

Vzor tabulky akčního plánu

Cíl	Název projektu	Náklady	Zdroj financování	Termín realizace	Nositel projektu	Připravenost

Do tabulky se uvádějí následující informace:

Cíl – název a číslo cíle stanoveného ve strategii, k němuž se projekt váže

Název projektu – konkrétní název projektu či aktivity, která naplňuje (spolu s dalšími) daný cíl

Náklady – orientační finanční objem projektu; vzhledem k tomu, že se jedná o první hrubou verzi akčního plánu, je samozřejmé, že se ve většině případů bude jednat o odhad nákladů (stanovený expertním odhadem či na základě zkušenosti s obdobnými projekty). V dalších verzích akčního plánu budou náklady upřesňovány.

Zdroj financování – snahou je co nejefektivnější hospodaření, proto je vhodné uvést vhodný zdroj financování z konkrétního dotačního zdroje (národní granty, evropské fondy apod.). V tom případě je nutné do akčního plánu uvést také podíly financování (např. 85 % dotace, 15 % rozpočet DSO). Tam, kde budou projekty již dostatečně konkrétní, je možné hledat příslušnou dotační možnost v připravovaných operačních programech Evropských strukturálních a investičních fondů. Tam, kde je od počátku zřejmé, že zdrojem financování nemůže být žádný dotační program, je vhodné do zdroje financování uvést rozpočet té organizace, která financování projektu plánuje (konkrétní obec, více obcí, dobrovolný svazek obcí).

Termín realizace – jedná se o další údaj, který je v této fázi orientační a předpokládá se jeho postupné upřesňování. Pokud se jedná o víceleté projekty, je nutné uvést alespoň roky jeho realizace, vhodnější však je uvést i měsíce (zejména u akcí, které budou realizovány v rámci jednoho roku).

Nositel projektu – uvádí se subjekt, který bude mít realizaci projektu na starosti. V případě DSO to většinou bude svazek obcí, v případě neformální spolupráce obcí může jít o jednu konkrétní obec, která bude mít zodpovědnost za zpracování žádosti o dotaci a její realizaci, na jejímž území se bude projekt realizovat, která bude organizovat výběrové řízení apod. Samozřejmě se počítá s aktivní účastí ostatních obcí, nositel je však tzv. lead-partnerem.

Připravenost – pro doplnění informací o reálnosti projektu, přesnosti jeho rozpočtu a načasování je vhodné uvést, v jakém stavu se projekt nachází. Většinou se stručně uvádí, zda se jedná o projekt ve fázi záměru, nebo zda již byla vytvořena studie, která jej blíže popisuje. Dalšími milníky může být zpracovaná projektová dokumentace, vydané stavební povolení či vybraný zhotovitel na základě výběrového řízení.

Pokud bude cíl naplňován po dobu několika let, je možné do akčního plánu uvést také orientační **zásobník projektů/aktivit** (samostatná tabulka ve stejné struktuře), které nejsou

financovatelné z rozpočtu příštího roku, ale s nimiž se uvažuje v dalších letech. Takový zásobník by byl pouze orientační a sloužil by jako jeden z podkladů pro sestavování akčních plánů na další roky. Je vhodný z toho důvodu, že při případných personálních změnách bude na jednom místě zaznamenáno, s čím projektový tým počítal jako s aktivitami vhodnými k realizaci za účelem dosažení cíle. Veškeré údaje by byly v tom případě orientační (harmonogram, náklady) a upřesňovaly by se při sestavování dalšího akčního plánu na následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje po realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho **vyhodnocení**. V rámci vyhodnocení budou posouzeny jednotlivé projekty, které byly navrženy v akčním plánu k realizaci.

U zrealizovaných projektů bude posouzeno především to, zda byly udrženy náklady, které byly v akčním plánu orientačně uvedeny, a souladu skutečného harmonogramu s předpokládaným. V případě odchylek budou vyhodnoceny důvody, proč k nim došlo. Z takto učiněných vyhodnocení by měly být přijaty adekvátní závěry (např. do budoucna zpřesnit odhady nákladů, zaměřit se na kvalitu výběrových řízení s důrazem na minimalizaci víceprací, při nastavování harmonogramu brát v potaz rizika, která mohou projekt zbrzdit apod.).

Zároveň je nutné znovu vyhodnotit, jak se vyvinuly hodnoty indikátorů po realizaci projektů. Tím dojdeme k dílčímu závěru, zda zrealizované projekty jsou vzhledem k vytyčeným cílům efektivní a účinné. V případě, že se hodnoty indikátorů nevyvíjejí příznivým směrem, je nutné přemýšlet o přehodnocení projektů, které jsou naplánovány k plnění cílů.

U nezrealizovaných projektů je nutné analyzovat důvody, proč k realizaci nedošlo (do akčního plánu by měly vstupovat jen reálné projekty a aktivity).

6.4. Závěr a postup zpracování

6.4.1. Shrnutí

Hlavní rolí vysokých škol z pohledu města by mělo být nalákání kvalitních studentů do Brna. Rovněž získávání „chytrých hlav“ nejen v rámci České republiky, ale i ze zahraničí a následně je zde pomáhat udržet. Nabídka vysoce kvalifikovaných zaměstnanců je totiž základním požadavkem investorů, kteří v Brně zřizují nebo chtějí zřídit své pobočky a provozovny. Na spolupráci vědecko-výzkumných institucí a firem by měl být postaven budoucí rozvoj města.

Zástupci města vnímají probíhající změny a s nimi spojené výzvy a rizika a uvědomují si příležitosti a možné výhody plynoucí z koordinovaného úsilí města a jednotlivých vysokých škol. Společným cílem tohoto úsilí by měl být všestranný rozvoj univerzitního vzdělávání jakožto základního kamene budoucí prosperity, kulturního a společenského rozvoje Brna ve stále více propojeném a proměnlivém světě. Brno je v současné době silně zasaženo fenoménem studentů a jejich obrovským množstvím. V souvislosti s tímto jevem přichází i vyšší rozpočtové náklady na služby a postupně se vysoká koncentrace studentů promítá pozitivně i negativně do všech oblastí života ve městě. Brno může tento potenciál studentů využít, nebo na něj doplácet. Město může cíleně pomáhat vytváření vhodných pracovních míst pro vysoce kvalifikovanou pracovní sílu.

Zásadním trendem v nadcházející dekádě a patrně i později tak bude posun od kvantity ke kvalitě a to ve všech možných aspektech terciárního vzdělávání včetně výzkumu, který s vysokoškolským vzděláváním úzce souvisí. Počet poprvé zapsaných studentů do vysokoškolského studia by měl v následujících letech klesat tak, aby jejich podíl nepřekračoval 2/3 populace odpovídajícího věku.

V kontextu vysokých škol je dále důležité, že v kraji existují navazující instituce, které se zaměřují na vědu a výzkum, díky čemuž jsou v kraji vytvořeny podmínky pro rozvoj mladých vědeckých pracovníků, resp. vědeckých týmů obecně.

Závěrem lze říci, že situace je v oblasti vysokých škol a trhu práce udržitelná a do budoucna se bude zlepšovat, ať už díky spolupráci města se zástupci VŠ nebo díky financím z evropských fondů.

6.4.2. Popis postupu tvorby strategie

- Tvorba analytické části kapitoly (sběr dat, komentáře, zpracování připomínek atd.) – září 2014
- Tvorba návrhové části kapitoly
 - Problémové okruhy (září 2014)
 - Cíle (říjen 2014)
 - Indikátory (listopad 2014)
- Finalizace kapitoly (prosinec 2014 až březen 2015)
- Paralelně probíhala celá řada upřesňujících jednání k tématu (po celou dobu zpracování strategie)

7. Téma 5.: rozvoj aglomerace (s důrazem na dopravu a životní prostředí)

Na rozdíl od předchozích třech povinných témat, která analyzovaly především správní obvod ORP Brno, aglomerační téma přistupuje k území komplexněji a zabývá se problémy celé metropolitní oblasti. Proto bude níže v textu popsáno vymezení Brněnské metropolitní oblasti a uvedena bude socioekonomická analýza celého metropolitního území, které zahrnuje včetně Brna 167 obcí a žije zde více než 600 000 obyvatel.

Jako stěžejní aglomerační témata byla na základě shody stakeholderů v území a v kontextu paralelně zpracovávané Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro využití nástroje ITI zvolena témata doprava a životní prostředí.

Níže popsané analýzy rovněž částečně vycházejí (tam, kde je to účelné) z výstupů výše popsané zpracovávané strategie.

7.1. Analytická část: definice a analýza řešených problémů

7.1.1. Vymezení a zdůvodnění řešeného problému

Pro potřeby vymezení území Brněnské metropolitní oblasti byla v roce 2013 Statutárním městem Brnem a Statutárním městem Jihlavou pořízena studie „Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti a Jihlavské sídelní aglomerace

Předmětem studie je vymezení funkčních území Brněnské metropolitní oblasti (BMO) a také Jihlavské sídelní aglomerace, která není pro Integrovanou strategii rozvoje BMO pro uplatnění nástroje ITI relevantní. Analýza je zpracována na základě analýzy funkčních vztahů mezi jádrovým městem (Brnem) a obcemi v jeho zázemí, přičemž intenzita těchto vztahů vyjadřuje míru funkčního zapojení dané obce do BMO. Cílem je vymezení funkční metropolitní oblasti Brna jako zájmového území pro uplatnění urbánní dimenze regionální politiky EU, představované v období 2014–20 nástrojem ITI, s využitím ESIF.

Vymezení území BMO vychází z analýz uspořádání a intenzity prostorových (funkčních) vztahů. Studie pracuje s pěti skupinami ukazatelů:

- ukazatel pracovních vztahů (dojíždka za prací), přičemž v potaz byly brány údaje z let 1991, 2001 a 2011 s rostoucími vahami 1, 2, resp. 3,
- ukazatele dojíždky do škol, přičemž byly zvlášť hodnoceny dojíždkové proudy a zvlášť podíl dětí ve věku 6–14 let vyjíždějících do škol v Brně,
- ukazatel časové dostupnosti individuální automobilovou dopravou (IAD),
- ukazatele časové dostupnosti hromadnou dopravou (HD) a počtu spojů veřejné dopravy směřujících v pracovní dny v čase 0.00 až 9.00 do Brna,
- ukazatel migračních vztahů (proudů stěhování) jako kontrolní parametr stojící mimo samotnou syntézu.

Nejvyšší význam je přikládán intenzitě a prostorové organizaci pracovních proudů, která poměrně dobře vystihuje územní rozsahy i pro jiné typy funkčních vztahů, jako je např. spádovost za maloobchodem, občanskými službami či kulturou.

Sestavení konečného souboru obcí vytvářejících území BMO je založeno na vážené syntéze výsledků jednotlivých dílčích regionalizací. Postup syntézy sestává ze tří kroků:

1. Vymezení maximálního vnějšího rozsahu funkčních regionů na základě ukazatelů pracovních vazeb
2. Diferenciace obcí dle syntetického ukazatele funkční integrace (syntetický ukazatel vzniká sloučením vybraných dílčích použitých ukazatelů)
3. Finální výběr souboru obcí funkčních území na základě hodnot ukazatele celkové funkční integrace (s přihlédnutím ke kontrolnímu parametru migračních vztahů)

Výstupem studie je vymezení BMO v rozsahu 167 obcí o celkové populační velikosti 609 114 obyvatel. Toto konečné vymezení funkčního území znamenalo v případě BMO redukci počtu obcí zařazených do pracovního maximálního rozsahu vymezení BMO (krok 1 ve výše uvedeném postupu). Dále bylo přistoupeno k územní konsolidaci vzniklého území, tj. byla prověřena jeho územní celistvost. Vyřazena byla 1 obec, která sice překročila prahovou hodnotu syntetického ukazatele funkční integrace, ale je prostorově odděleny od souvislého území BMO (Bohutice). Naopak začleněny byly 2 obce, jež nesplňují prahovou hodnotu syntetického ukazatele, ale nacházejí se v souvislém území obcí integrovaných (Závist, Odrovice). Redukce obcí byla zkonfrontována s výsledky analýz migračních vztahů, jež zde sloužily jako kontrolní parametr.

Hlavní údaje o finálně vymezeném území BMO jsou uvedeny v tabulce. Vymezení území je pak zachyceno v mapě.

Brno
Rebešovice
Ostopovice
Troubsko
Popůvky
Šlapanice
Jinačovice
Rozdrojovice
Popovice
Moravany
Česká
Modřice
Podolí
Tvarožná
Ochoz u Brna
Nebovidy
Bílovice nad Svitavou
Velatice
Omice
Kobylnice
Rajhrad
Vranov
Prace
Rajhradice
Lelekovice
Březina
Želešice
Sokolnice
Pozořice
Střelice
Řícmanice
Kanice
Kuřim
Ponětovice
Hostěnice
Blažovice
Telnice
Kovalovice
Hajany
Sivice
Mokrá-Horákov
Surovice
Holubice
Velešovice
Viničné Šumice
Říčany
Babice nad Svitavou
Radostice
Rosice
Vojkovice
Zbýšov
Holasice
Ledce

Jiříkovice
Lipůvka
Moutnice
Bukovina
Bratčice
Nesvačilka
Křenovice
Tetčice
Silůvky
Těšany
Ořechov
Měnin
Moravské Knínice
Sobotovice
Otmarov
Hrušovany u Brna
Hostěrádky-Rešov
Opatovice
Újezd u Brna
Ostrovačice
Říčky
Lažany
Žatčany
Žabčice
Křtiny
Medlov
Veverské Knínice
Svinošice
Neslovce
Mělčany
Prštice
Židlochovice
Šaratice
Bukovinka
Hrušky
Blučina
Slavkov u Brna
Vážany nad Litavou
Milešovice
Újezd u Černé Hory
Pravlov
Zastávka
Čebín
Nosislav
Adamov
Otnice
Habrůvka
Unkovice
Javůrek
Chudčice
Vranovice
Němčičky
Lovčičky

Babice u Rosic
Moravské Bránice
Trboušany
Dolní Kounice
Přísnovice
Hvozdec
Domašov
Pohořelice
Veverská Bítýška
Šitbořice
Bošovice
Borkovany
Nížkovice
Heršpice
Hradčany
Kobeřice u Brna
Sentice
Nové Bránice
Šebrov-Kateřina
Malhostovice
Přibice
Vysoké Popovice
Hlína
Velké Němčice
Drásov
Milonice
Tišnov
Jezeřany-Maršovice
Všehovice
Hodějice
Křížanovice
Kratochvilka
Velké Hostěrádky
Ivaň
Křepice
Cvrčovice
Rudka
Příbram na Moravě
Němčany
Kašnice
Klobouky u Brna
Branišovice
Lukovany
Zakřany
Zbýšov
Nikolčice
Vlasatice
Kupařovice
Loděnice
Malá Lhota
Lažánky
Malešovice
Černá Hora

Litostrov
Ivančice
Braníškov

Předklášteří
Troskotovice
Štěpánovice

Závist
Odrovice

7.1.2. Popis ve správním obvodu (situační analýza, finanční analýza), očekávaný vývoj Komentář k bodu:

Brněnská metropolitní oblast (BMO) byla vymezena na základě analýzy funkčních vztahů (dojíždka za prací, dojíždka do škol, migrační vztahy, dostupnost individuální automobilovou dopravou a dostupnosti hromadnou dopravou) mezi jádrovým městem Brnem a obcemi v jeho zázemí (viz předchozí kapitola). BMO je tvořena celkem 167 obcemi včetně Brna, v nichž žilo v roce 2011 celkem 609 114 obyvatel tedy asi 5,84 % obyvatel ČR (Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti a Jihlavské sídelní aglomerace) na celkové ploše 1 755,3 km². Průměrná hustota zalidnění byla tedy asi 347 obyvatel na km², přičemž v tomtéž roce byla v ČR 133 obyvatel na km² a v Jihomoravském kraji 162 obyvatel na km². Hustoty zalidnění za jednotlivé obce v hektarech v letech 2001 a 2011 jsou znázorněny v mapě. V tomto období nedošlo k žádným výraznějším změnám hustoty, jedná se spíše o lokální změny (nárůst hustoty) u jednotlivých obcí v zázemí větších měst v oblasti.

Celkem 16 obcí má status města a 10 obcí status městyse. Průměrná velikost obce byla v roce 2011 3647 obyvatel (Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti a Jihlavské sídelní aglomerace). Základní informace o obcích BMO jsou uvedeny v tabulce 1 a velikostní hierarchie obcí v tabulce 2, ze které je jasně patrné, že naprostá většina obcí (téměř 96 %) spadá do kategorie do 5 000 obyvatel a více než polovina obcí do kategorie do 1000 obyvatel. BMO je tedy tvořena převážně menšími obcemi s výraznou velikostní dominantou městem Brnem.

Tabulka 7.2: Základní informace o obcích Brněnské metropolitní oblasti

Obec	Kód	ORP	Okres	Status	Počet obyvatel*
Adamov	581291	Blansko	Blansko	Město	4 583
Babice nad Svitavou	582794	Šlapanice	Brno-venkov		1 025
Babice u Rosic	582808	Rosice	Brno-venkov		684
Bílovice nad Svitavou	582824	Šlapanice	Brno-venkov		3 590
Blažovice	582841	Šlapanice	Brno-venkov		1 147
Blučina	582859	Židlochovice	Brno-venkov		2 189
Borkovany	584339	Hustopeče	Břeclav		766
Bošovice	592919	Slavkov u Brna	Vyškov		1 172
Braníškov	582875	Tišnov	Brno-venkov		200
Braníšovice	593834	Pohořelice	Brno-venkov		561
Bratčice	582883	Židlochovice	Brno-venkov		727
Brno	582786	Brno	Brno-město	Město	378 965
Březina	581429	Šlapanice	Brno-venkov		818
Bukovina	581445	Blansko	Blansko		348
Bukovinka	581453	Blansko	Blansko		454
Cvrčovice	550272	Pohořelice	Brno-venkov		617
Čebín	582913	Kuřim	Brno-venkov		1 725
Černá Hora	581496	Blansko	Blansko	Městys	1 926
Česká	582921	Kuřim	Brno-venkov		925
Dolní Kounice	582956	Ivančice	Brno-venkov	Město	2 454
Domašov	582964	Rosice	Brno-venkov		621

Obec	Kód	ORP	Okres	Status	Počet obyvatel*
Drásov	582972	Tišnov	Brno-venkov	Městys	1 479
Habrůvka	581569	Blansko	Blansko		391
Hajany	582999	Šlapanice	Brno-venkov		362
Heršpice	550213	Slavkov u Brna	Vyškov		741
Hlína	583022	Ivančice	Brno-venkov		316
Hodějice	593044	Slavkov u Brna	Vyškov		931
Holasice	583031	Židlochovice	Brno-venkov		950
Holubice	550825	Slavkov u Brna	Vyškov		979
Hostěnice	583057	Šlapanice	Brno-venkov		643
Hostěrádky - Rešov	593052	Slavkov u Brna	Vyškov		811
Hradčany	583065	Tišnov	Brno-venkov		602
Hrušky	593079	Slavkov u Brna	Vyškov		771
Hrušovany u Brna	583081	Židlochovice	Brno-venkov		3 333
Hvozdec	583090	Kuřim	Brno-venkov		272
Chudčice	583111	Kuřim	Brno-venkov		844
Ivaň	584517	Pohořelice	Brno-venkov		702
Ivančice	583120	Ivančice	Brno-venkov	Město	9 555
Javůrek	583154	Rosice	Brno-venkov		257
Jezeřany - Maršovice	594211	Moravský Krumlov	Znojmo		761
Jinačovice	583171	Kuřim	Brno-venkov		619
Jiřkovice	583189	Šlapanice	Brno-venkov		851
Kanice	583197	Šlapanice	Brno-venkov		820
Kašnice	550256	Hustopeče	Břeclav		228
Klobouky u Brna	584550	Hustopeče	Břeclav	Město	2 388
Kobeřice u Brna	593141	Slavkov u Brna	Vyškov		659
Kobylnice	583219	Šlapanice	Brno-venkov		1 011
Kovalovice	583227	Šlapanice	Brno-venkov		606
Kratochvilka	583235	Rosice	Brno-venkov		450
Křenovice	593214	Slavkov u Brna	Vyškov		1 886
Křepice	584592	Hustopeče	Břeclav		1 307
Křižanovice	593222	Bučovice	Vyškov		768
Křtiny	581828	Blansko	Blansko	Městys	782
Kupařovice	583243	Ivančice	Brno-venkov		267
Kuřim	583251	Kuřim	Brno-venkov	Město	10 833
Lažánky	583260	Tišnov	Brno-venkov		700
Lažany	581909	Blansko	Blansko		386
Ledce	583278	Židlochovice	Brno-venkov		222
Lelekovice	583286	Kuřim	Brno-venkov		1 791
Lipůvka	581968	Blansko	Blansko		1 201
Litostrov	583308	Rosice	Brno-venkov		123
Loděnice	594377	Pohořelice	Brno-venkov		485
Lovčičky	593265	Slavkov u Brna	Vyškov		580
Lukovany	583324	Rosice	Brno-venkov		572
Malá Lhota	582034	Blansko	Blansko		138
Malešovice	583332	Pohořelice	Brno-venkov		520
Malhostovice	583341	Tišnov	Brno-venkov		924

Obec	Kód	ORP	Okres	Status	Počet obyvatel*
Medlov	583367	Židlochovice	Brno-venkov	Městys	674
Mělčany	583375	Ivančice	Brno-venkov		495
Měnín	583383	Židlochovice	Brno-venkov		1 735
Milešovice	593320	Slavkov u Brna	Vyškov		679
Milonice	582077	Blansko	Blansko		197
Modřice	583391	Šlapanice	Brno-venkov	Město	4 742
Mokrá - Horákov	583405	Šlapanice	Brno-venkov		2 707
Moravany	583413	Šlapanice	Brno-venkov		2 283
Moravské Bránice	583421	Ivančice	Brno-venkov		988
Moravské Knínice	583430	Kuřim	Brno-venkov		857
Moutnice	583448	Židlochovice	Brno-venkov		1 146
Nebovidy	583456	Šlapanice	Brno-venkov		614
Němčany	593371	Slavkov u Brna	Vyškov		726
Němčičky	583472	Ivančice	Brno-venkov		323
Neslovice	583481	Ivančice	Brno-venkov		905
Nesvačilka	583499	Židlochovice	Brno-venkov		313
Nikolčice	584711	Hustopeče	Břeclav		813
Nížkovice	593435	Slavkov u Brna	Vyškov		673
Nosislav	584720	Židlochovice	Brno-venkov	Městys	1 285
Nové Bránice	583511	Ivančice	Brno-venkov		709
Odrovice	583529	Pohořelice	Brno-venkov		209
Ochoz u Brna	583537	Šlapanice	Brno-venkov		1 290
Omice	583545	Šlapanice	Brno-venkov		769
Opatovice	583553	Židlochovice	Brno-venkov		999
Ořechov	583561	Šlapanice	Brno-venkov		2 463
Ostopovice	583596	Šlapanice	Brno-venkov		1 544
Ostrovačice	583600	Rosice	Brno-venkov	Městys	672
Otmarov	506699	Židlochovice	Brno-venkov		261
Otnice	593478	Slavkov u Brna	Vyškov		1 462
Podolí	583634	Šlapanice	Brno-venkov		1 279
Pohořelice	584801	Pohořelice	Brno-venkov	Město	4 640
Ponětovice	549738	Šlapanice	Brno-venkov		391
Popovice	583651	Židlochovice	Brno-venkov		358
Popůvky	583669	Šlapanice	Brno-venkov		1 275
Pozořice	583677	Šlapanice	Brno-venkov	Městys	2 213
Prace	583685	Šlapanice	Brno-venkov		916
Pravlov	583693	Ivančice	Brno-venkov		574
Prštice	583707	Šlapanice	Brno-venkov		930
Předklášteří	549746	Tišnov	Brno-venkov		1 447
Přibice	584843	Pohořelice	Brno-venkov		1 068
Příbram na Moravě	583715	Rosice	Brno-venkov		579
Přísnovice	583731	Židlochovice	Brno-venkov		831
Radostice	583740	Šlapanice	Brno-venkov		733
Rajhrad	583758	Židlochovice	Brno-venkov	Město	3 193
Rajhradice	583766	Židlochovice	Brno-venkov		1 290
Rebešovice	583774	Šlapanice	Brno-venkov		841

Obec	Kód	ORP	Okres	Status	Počet obyvatel*
Rosice	583782	Rosice	Brno-venkov	Město	5 687
Rozdrojovice	583791	Kuřim	Brno-venkov		895
Rudka	583804	Rosice	Brno-venkov		355
Řícmanice	583821	Šlapanice	Brno-venkov		761
Říčany	583839	Rosice	Brno-venkov		1 952
Říčky	549789	Rosice	Brno-venkov		311
Sentice	583847	Tišnov	Brno-venkov		586
Silůvky	583855	Šlapanice	Brno-venkov		812
Sivice	583863	Šlapanice	Brno-venkov		1 022
Slavkov u Brna	593583	Slavkov u Brna	Vyškov	Město	6 227
Sobotovice	583880	Židlochovice	Brno-venkov		505
Sokolnice	583898	Šlapanice	Brno-venkov		2 220
Střelice	583910	Šlapanice	Brno-venkov		2 752
Svinošice	582433	Blansko	Blansko		322
Syrovice	583936	Židlochovice	Brno-venkov		1 418
Šaratice	593613	Slavkov u Brna	Vyškov		1 020
Šebrov - Kateřina	582476	Blansko	Blansko		789
Šitbořice	584932	Hustopeče	Břeclav		1 927
Šlapanice	583952	Šlapanice	Brno-venkov	Město	6 989
Štěpánovice	583961	Tišnov	Brno-venkov		454
Telnice	583979	Šlapanice	Brno-venkov		1 458
Těšany	583995	Židlochovice	Brno-venkov		1 280
Tetčice	583987	Rosice	Brno-venkov		1 094
Tišnov	584002	Tišnov	Brno-venkov	Město	8 714
Trboušany	584011	Ivančice	Brno-venkov		351
Troskotovice	594962	Pohořelice	Brno-venkov	Městys	656
Troubsko	584029	Šlapanice	Brno-venkov		2 166
Tvarožná	584037	Šlapanice	Brno-venkov		1 222
Újezd u Brna	584045	Šlapanice	Brno-venkov	Město	3 206
Újezd u Černé Hory	582557	Blansko	Blansko		252
Unkovice	584061	Židlochovice	Brno-venkov		679
Vážany nad Litavou	593664	Slavkov u Brna	Vyškov		696
Velatice	584096	Šlapanice	Brno-venkov		648
Velešovice	593681	Slavkov u Brna	Vyškov		1 235
Velké Hoštěhrádky	584991	Hustopeče	Břeclav		476
Velké Němčice	585009	Hustopeče	Břeclav	Městys	1 756
Veverská Bítýška	584100	Kuřim	Brno-venkov	Městys	3 084
Veverské Knínice	584118	Rosice	Brno-venkov		940
Viničné Šumice	584126	Šlapanice	Brno-venkov		1 255
Vlasatice	585025	Pohořelice	Brno-venkov		799
Vojkovice	584142	Židlochovice	Brno-venkov		1 104
Vranov	584151	Šlapanice	Brno-venkov		710
Vranovice	585033	Pohořelice	Brno-venkov		2 079
Všechovice	584169	Tišnov	Brno-venkov		221
Vysoké Popovice	584177	Rosice	Brno-venkov		670
Zakřany	584185	Rosice	Brno-venkov		728

Obec	Kód	ORP	Okres	Status	Počet obyvatel*
Zastávka	584207	Rosice	Brno-venkov		2 478
Závist	586005	Blansko	Blansko		135
Zbýšov	584223	Rosice	Brno-venkov	Město	3 849
Zbýšov	593699	Slavkov u Brna	Vyškov		571
Žabčice	584231	Židlochovice	Brno-venkov		1 627
Žatčany	584240	Židlochovice	Brno-venkov		777
Želešice	584266	Šlapanice	Brno-venkov		1 577
Židlochovice	584282	Židlochovice	Brno-venkov	Město	3 605

Zdroj: ČSÚ - Demografické údaje podle obcí ČR; Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti a Jihlavské sídelní aglomerace

Tabulka 7.3: Velikostní hierarchie obcí BMO

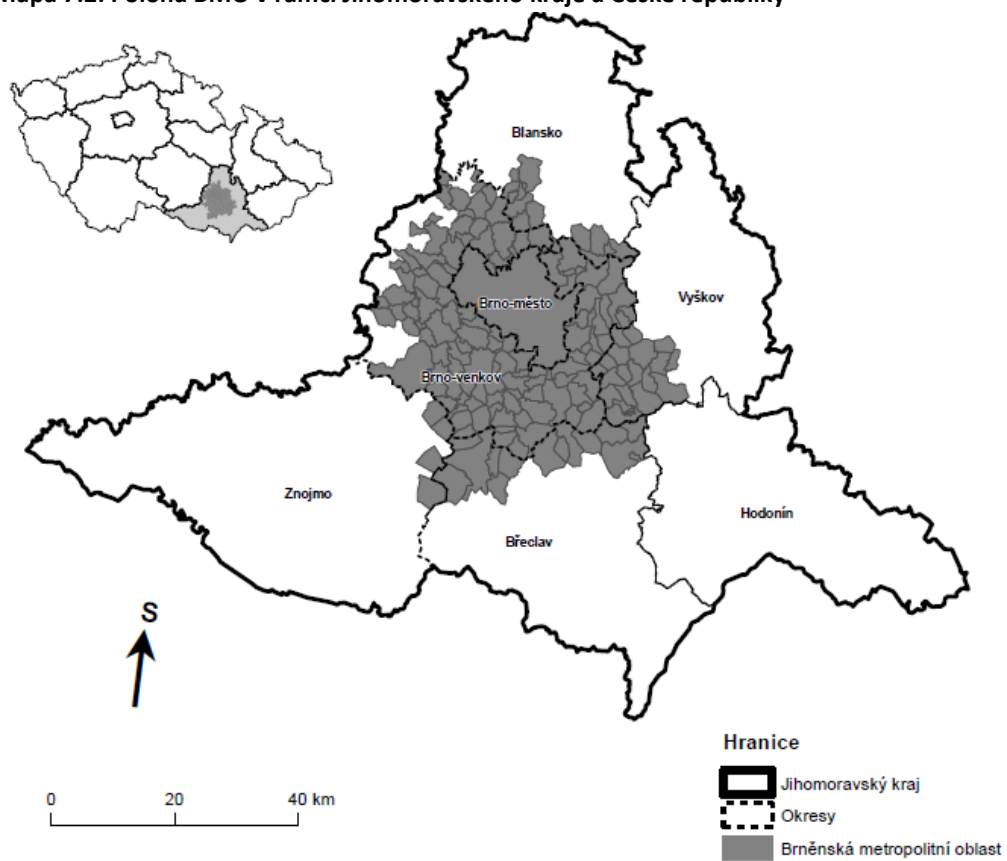
Velikostní kategorie	Počet obcí ve výběru
(100 000 a více)	1
(50 000 – 99 999)	0
(20 000 – 49 999)	0
(10 000 – 19 999)	1
(5 000 – 9 999)	5
(2 000 – 4 999)	22
(1 000 – 1 999)	37
(500 – 999)	68
(200 – 499)	29
(0 – 199)	4

Zdroj: ČSÚ - Demografické údaje podle obcí ČR

BMO zasahuje do okresů Brno-venkov, Blansko, Břeclav, Vyškov a jednou obcí i na území okresu Znojmo. Na území okresu Hodonín BMO nezasahuje.

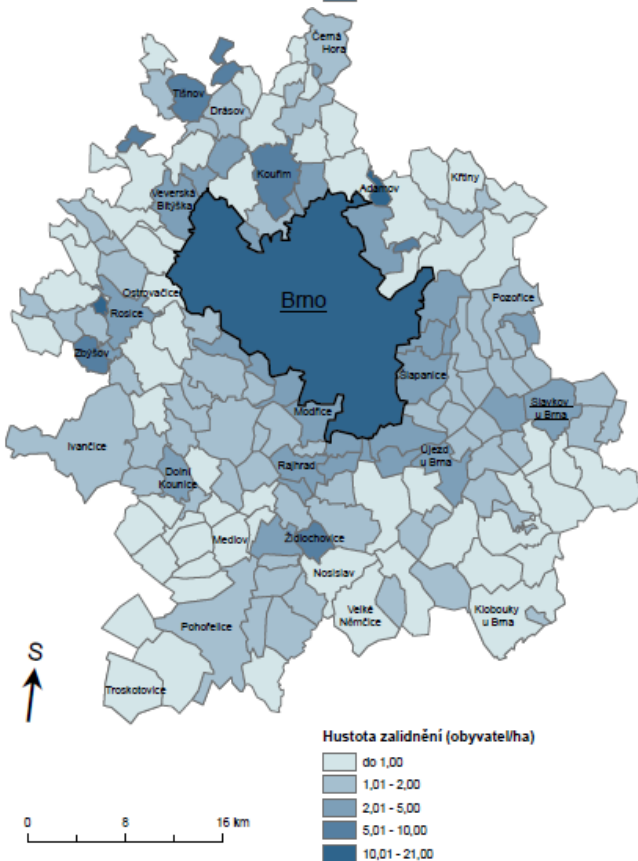
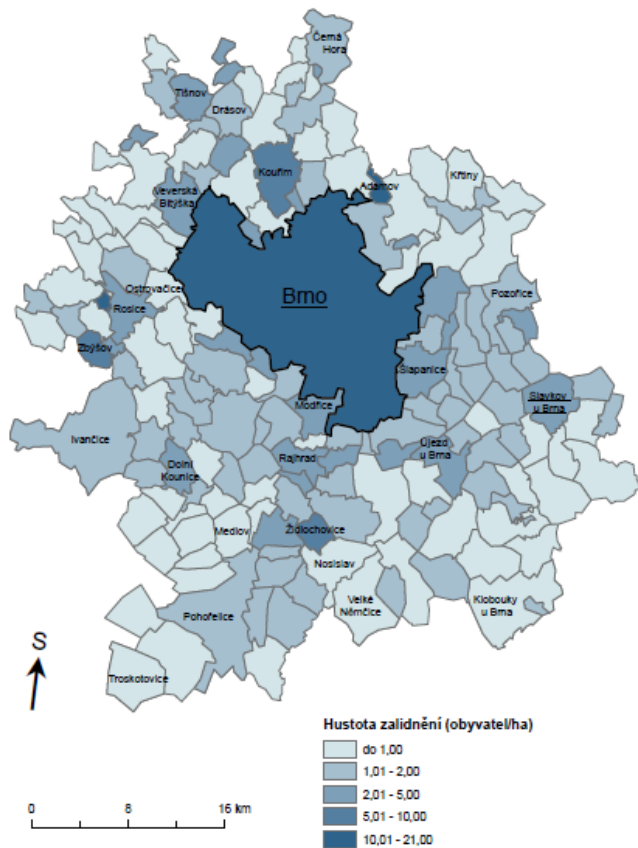
Stejně jako v ostatních metropolitních oblastech v České republice jsou zde koncentrovány funkce nejvyššího řádu jako administrativa, finanční sektor, věda a výzkum, vysoké školství, infrastruktura vyššího řádu a manažerské struktury. Strategie regionálního rozvoje ČR (SRR) vymezuje celkem 6 metropolitních oblastí: Pražskou, Brněnskou, Ostravskou, Plzeňskou, Hradecko-pardubickou a Ústecko-chomutovskou aglomeraci. V těchto metropolitních oblastech je tvořeno více než 55 % HDP České republiky a žije v nich více než 45 % obyvatel. Pro Českou republiku mají klíčový význam především z hlediska ekonomického růstu a mezinárodní konkurenceschopnosti. Metropolitní oblasti jsou ta území, na nichž se předpokládá využití integrované územní investice ITI (Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020), přičemž k nim byla následně přidána ještě aglomerace olomoucká zahrnující také Přerov a Prostějov.

Mapa 7.2: Poloha BMO v rámci Jihomoravského kraje a České republiky

Zdroj: Digitální vektorová geografická databáze České republiky ArcČR® 500

Mapa 7.3: Hustota zalidnění obcí Brněnské metropolitní oblasti v roce 2001 a 2011

Zdroj: ČSÚ - Územně analytické podklady za obce ČR

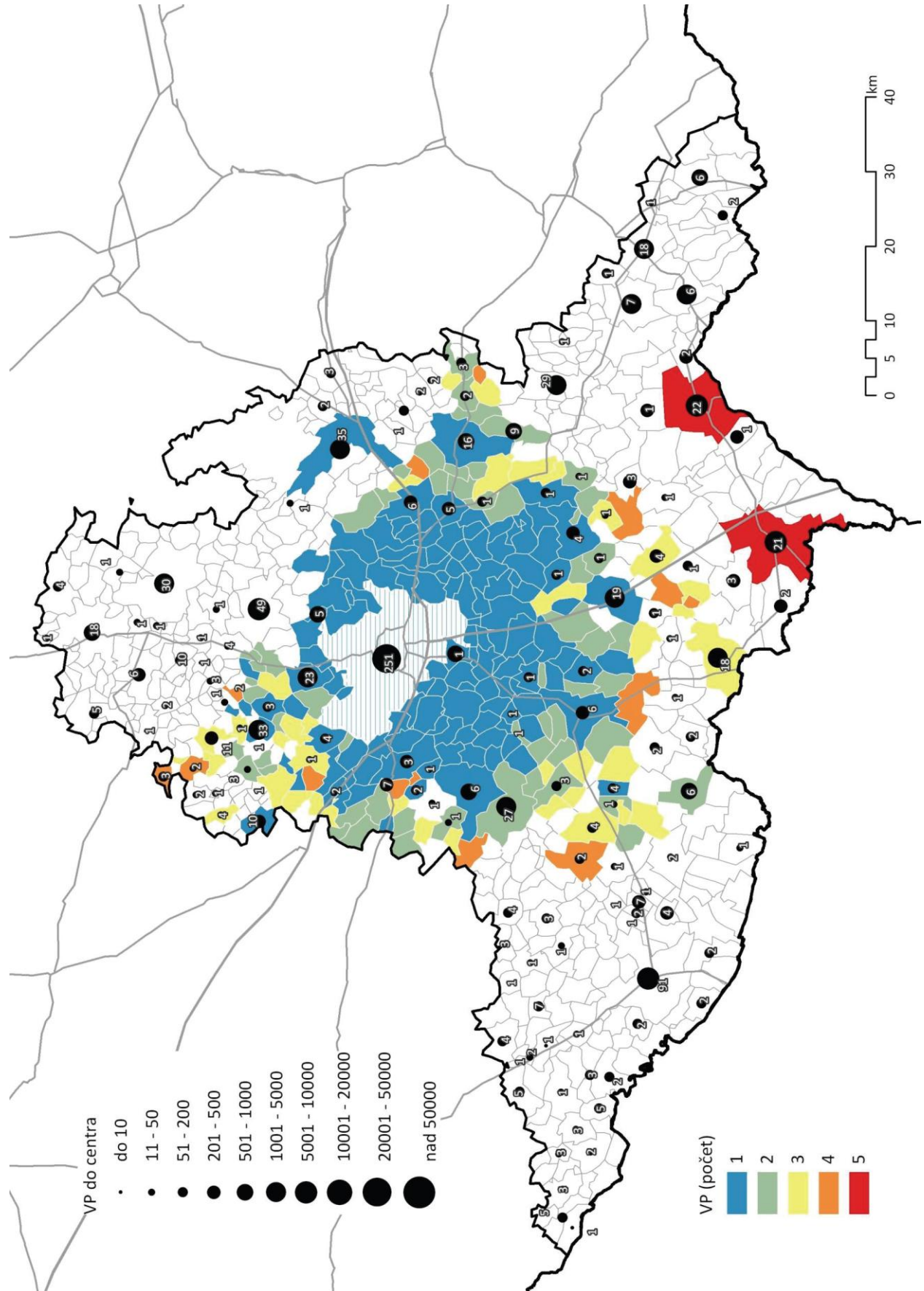
Dojíždka a vyjíždka za prací a do škol

Jak bylo uvedeno výše, byla dojíždka a vyjíždka do práce a do škol jedním z významných faktorů ovlivňujících vymezení Brněnské metropolitní oblasti. Data za dojíždku a vyjíždku za prací a do škol vycházejí z výsledků Sčítání lidí, domů a bytů (SLDB). Brněnská metropolitní oblast byla vymezena na základě výsledků SLDB z roku 2011. Na následujících mapách převzatých z dokumentu „Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti a Jihlavské sídelní aglomerace“ je možné pozorovat vývoj proudů dojíždky a vyjíždky za prací v rámci Jihomoravského kraje v období roku 1991, 2001 a 2011. Jsou na nich znázorněny obce s významným proudem do Brna (barevně jsou odlišeny počty významných vyjíždkových proudů) a druhotná centra dojíždky - obce, do nichž směřuje alespoň jeden významný proud (Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti a Jihlavské sídelní aglomerace).

Z následujících map je patrné, že kromě Brna jsou dalšími lokálními centry větší města a městyse jako např. Pohořelice, Slavkov u Brna, Kuřim nebo Modřice, které mají výrazně kladné saldo dojíždky. Obce v těsné blízkosti Brna mají saldo dojíždky nejvíce záporné, protože velká část obyvatel (až 50 %) ve věku 15 až 64 let vyjíždí za prací z obce, a to převážně do Brna, které nabízí největší množství pracovních míst.

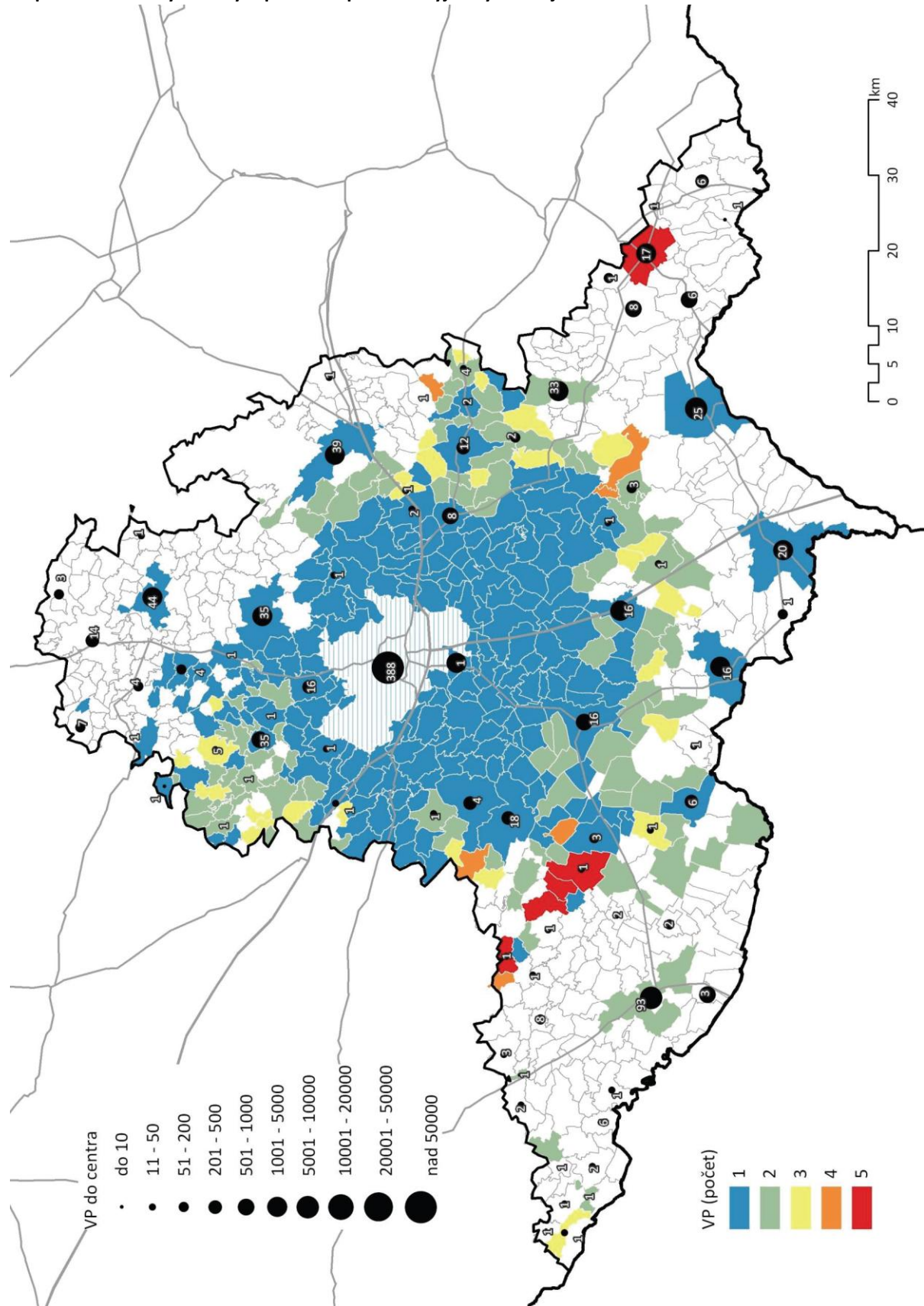
V případě dojíždky do škol je také patrná dominance Brna jako hlavního centra. Lze předpokládat, že hlavním cílem jsou vysoké, případně střední školy na jeho území. Kladné saldo mají i jiná větší města a městyse (převážně centra ORP), kde se nacházejí střední školy (např. Ivančice, Židlochovice, Slavkov u Brna...). Patrná je převaha obcí s kladným saldem. Důvodem je fakt, že velká část obcí má vlastní školu. Záporné saldo v okolí Brna je pak dáno především vlivem suburbanizace, kdy je dojíždka rodičů do centra často spojena se školní docházkou dětí.

Mapa 7.4: Obce s významným proudem pracovní vyjíždky směřujícím do Brna v roce 1991

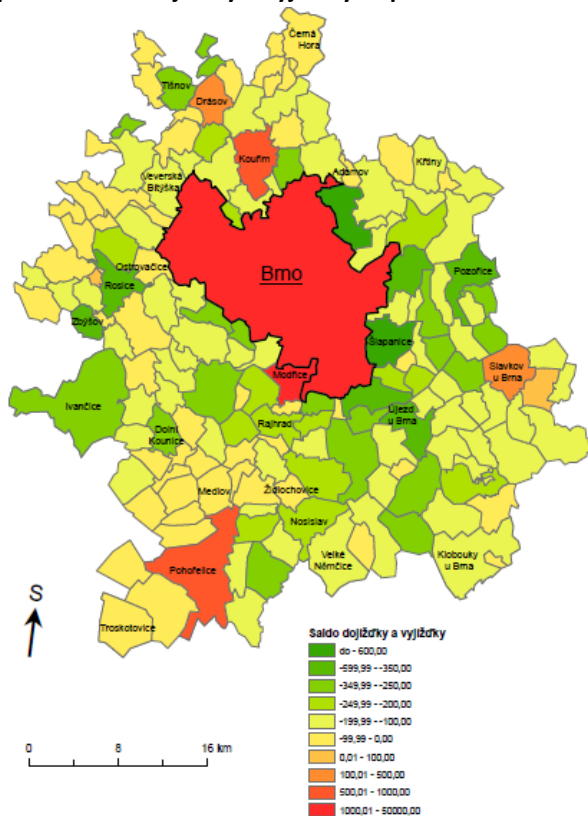
Zdroj: SLDB 1991; Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti a Jihlavské sídelní aglomerace

Mapa 7.5: Obce s významným proudem pracovní vyjížďky směřujícím do Brna v roce 2011

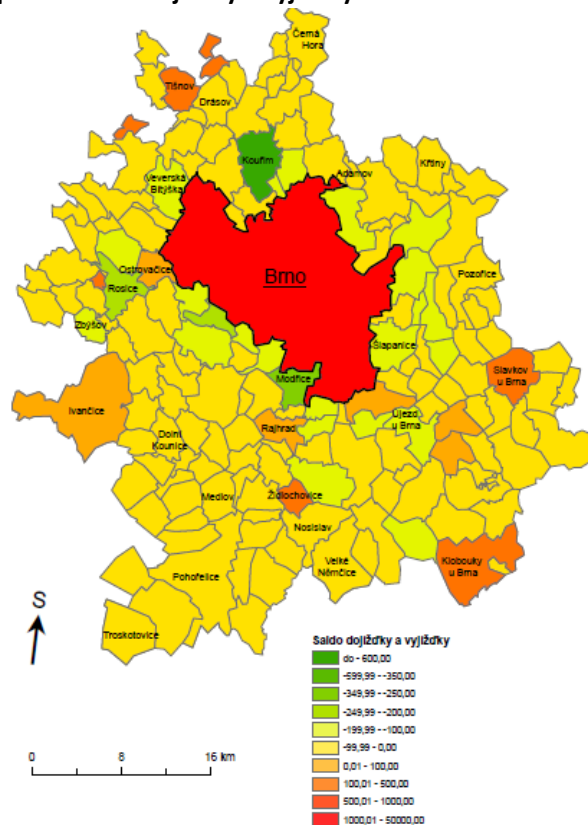
Zdroj: SLDB 2011; Vymezení funkčního území Brněnské metropolitní oblasti a Jihlavské sídelní aglomerace

Mapa 7.6: Saldo dojíždky a vyjíždky za práci v obcích BMO v roce 2011

Zdroj: ČSÚ – Územně analytické podklady za obce ČR

Mapa 7.7: Saldo dojíždky a vyjíždky do škol v obcích BMO v roce 2011

Zdroj: ČSÚ – Územně analytické podklady za obce ČR

Shrnutí

- Brněnská metropolitní oblast je jednou ze 6 metropolitních oblastí vymezených Strategií regionálního rozvoje ČR. Podle funkčního vymezení je tvořena 167 obcemi včetně Brna.
- V roce 2011 žilo na území BMO 609 tisíc obyvatel (asi 5,84 % obyvatel ČR) na celkové ploše 1 755 km².
- 16 obcí má status města a 10 obcí status městyse.
- Téměř 96 % obcí spadá do kategorie do 5 000 obyvatel a více než polovina obcí do kategorie do 1000 obyvatel.
- Kromě Brna jsou dalšími lokálními centry větší města a městyse jako např. Pohořelice, Slavkov u Brna, Kuřim nebo Modřice.
- Obce v těsné blízkosti Brna mají záporné saldo dojížděky. Až 50 % obyvatel ve věku 15 až 64 let vyjíždí převážně do Brna za prací.
- V případě dojížděky do škol opět patrná dominance Brna jako hlavního centra. Kladné saldo mají v rámci BMO i jiná větší města a městyse, např. Ivančice, Židlochovice nebo Slavkov u Brna.
- Převaha obcí má kladné saldo dojížděky do škol. Velká část obcí má vlastní základní školu.
- Záporné saldo dojížděky do škol u obcí v okolí Brna dáno především vlivem suburbanizace, v jejímž důsledku se projevuje častá dojížděka rodičů do centra spojená obvykle i se školní docházkou dětí.

Obyvatelstvo

Demografická struktura obyvatelstva významně ovlivňuje socioekonomickou pozici BMO v rámci ČR i EU. Znalost současného stavu a vývojových trendů umožňuje plánovat v dlouhodobém horizontu a tím se připravit na nadcházející změny a minimalizovat případná špatná rozhodnutí.

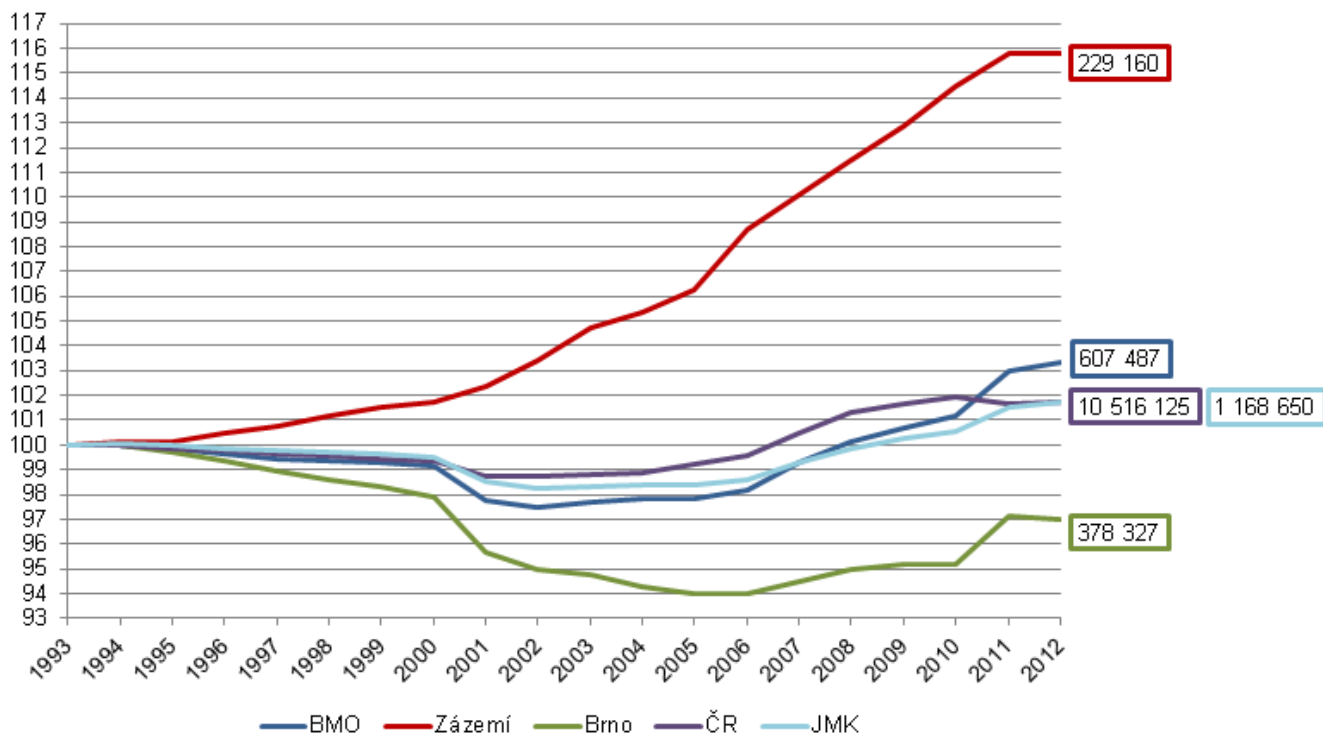
Populace Brněnské metropolitní oblasti je ovlivňována řadou trendů společných pro celou Českou republiku, ale i ostatní vyspělé země světa (např. demografické stárnutí, nízká porodnost, imigrace cizinců, proces suburbanizace atd.). Míra jejich vlivu je však závislá na geografické i hierarchické pozici daného území v rámci regionu i celé republiky. V této kapitole je popsán populační vývoj BMO a jeho komponenty (přirozený přírůstek, přírůstek stěhováním) a složení obyvatelstva podle věku, vzdělání a národnosti. Tyto charakteristiky budou tam, kde je to vhodné, srovnávány s Jihomoravským krajem a Českou republikou. Pozornost bude také zaměřena na porovnání rozdílů mezi Statutárním městem Brnem a jeho metropolitním zázemím v rámci BMO.

Vývoj počtu obyvatel

V grafu je znázorněn vývoj počtu obyvatel v BMO, kde je postižena rozdílnost vývoje počtu obyvatel v zázemí Brna v rámci BMO a města Brna. Je zřejmé, že vývoj samotné BMO se příliš neliší od vývoje počtu obyvatel v Jihomoravském kraji a celé republice, kde dochází v porovnání s rokem 1993

k nárůstu počtu obyvatel. Naopak u města Brna patrný výrazný úbytek obyvatel, a to přibližně o tři procenta než v roce 1993. Brno ovšem ztrácelo obyvatelstvo po celou dobu sledovaného období nejen z důvodu nižší porodnosti, ale i kvůli procesu suburbanizace, který se naopak promítl do nárůstu počtu obyvatel v jeho zázemí, tedy de facto v ostatních částech BMO.

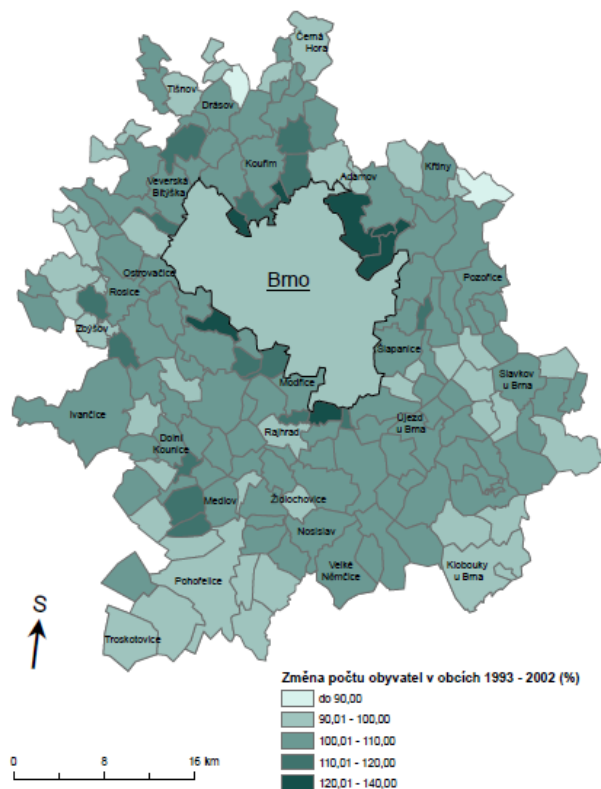
Graf 7.1: Vývoj počtu obyvatel v České republice, Jihomoravském kraji, BMO, městě Brně a zázemí v letech 1993 - 2012

Zdroj: ČSÚ - Demografické údaje podle obcí ČR

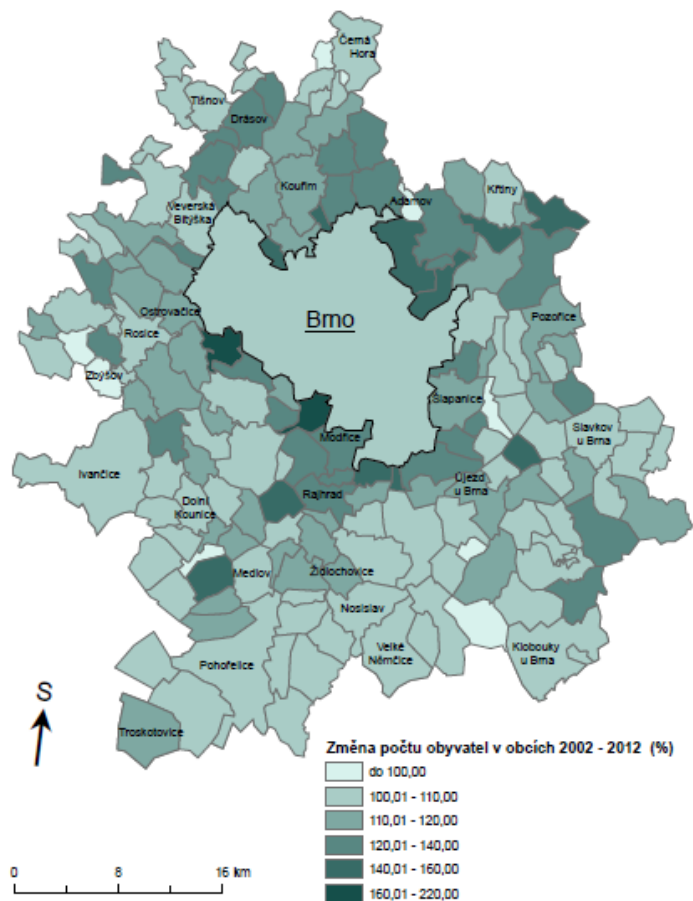
Pozn.: Stav k 31.12, 1993 = 100 %, údaj v rámečku je počet obyvatel k 31. 12. 2012.

Mapa 7.10: Změna počtu obyvatel v obcích BMO mezi lety 1993 a 2002 (1993 = 100 %)

Zdroj: ČSÚ - Demografické údaje podle obcí ČR

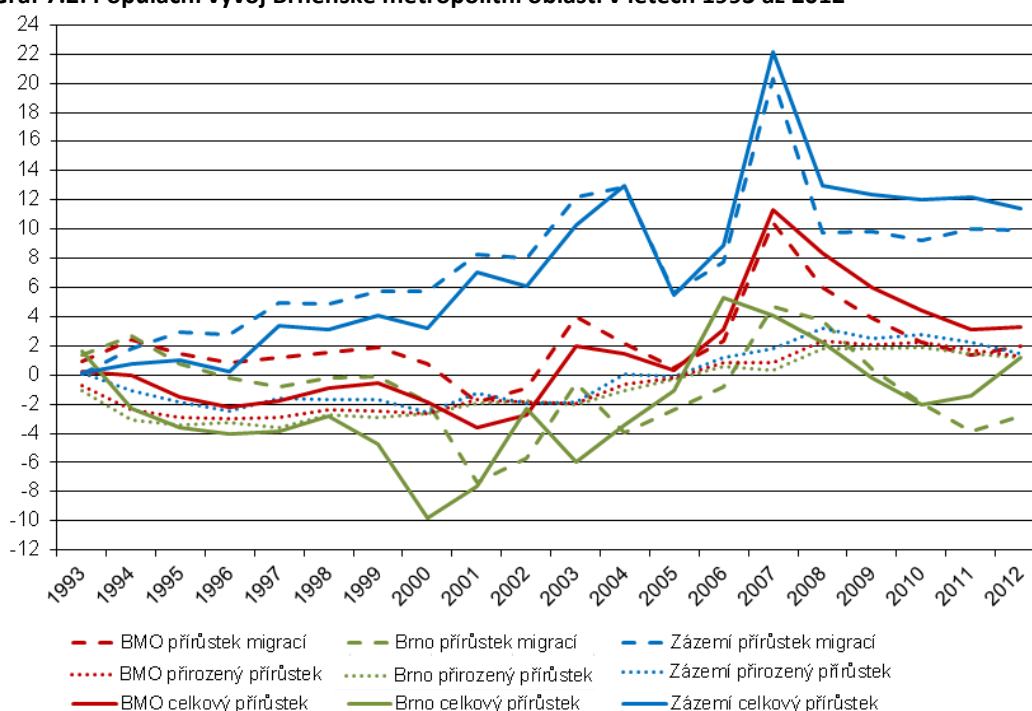
Mapa 7.11: Změna počtu obyvatel v obcích BMO mezi lety 2002 a 2012 (2002 = 100 %)

Zdroj: ČSÚ - Demografické údaje podle obcí ČR

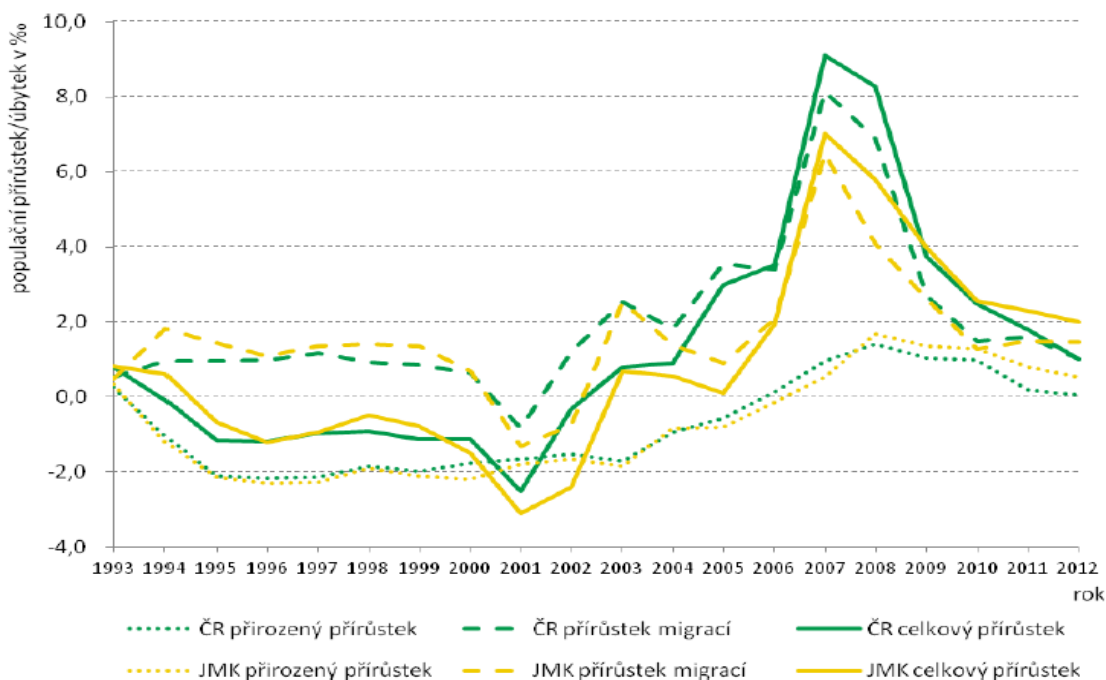
V grafu 2 je znázorněn populační vývoj mezi roky 1993 a 2012 v Brněnské metropolitní oblasti, která je rozdělena na Brno a zázemí Brna. Z grafů je patrné, že populační vývoj v jednotlivých částech je obdobný a srovnatelný s vývojem s Jihomoravského kraje a České republiky (viz graf 3). Zázemí Brna má však vyšší jak přirozený, tak migrační přírůstek. Je to způsobeno jednak vyšší porodností, a jednak migrací do suburbánních oblastí Brna. Kladný přírůstek počtu obyvatel má oblast od roku 2003, kdy byl až do roku 2005 výsledkem kladného migračního salda a úbytku přirozenou měnou. Od roku 2007 se ke kladnému migračnímu saldu přidal také přirozený přírůstek, který byl způsobem především zvyšující se porodností žen narozených v 70. letech 20. století. Od roku 2008 dochází opět k úbytku počtu obyvatel z důvodu výrazného poklesu přírůstku migrací a také přirozeného přírůstku.

Graf 7.2: Populační vývoj Brněnské metropolitní oblasti v letech 1993 až 2012

Zdroj: ČSÚ - Demografické údaje podle obcí ČR

Graf 7.3: Populační vývoj Jihomoravského kraje a České republiky v letech 1993 až 2012

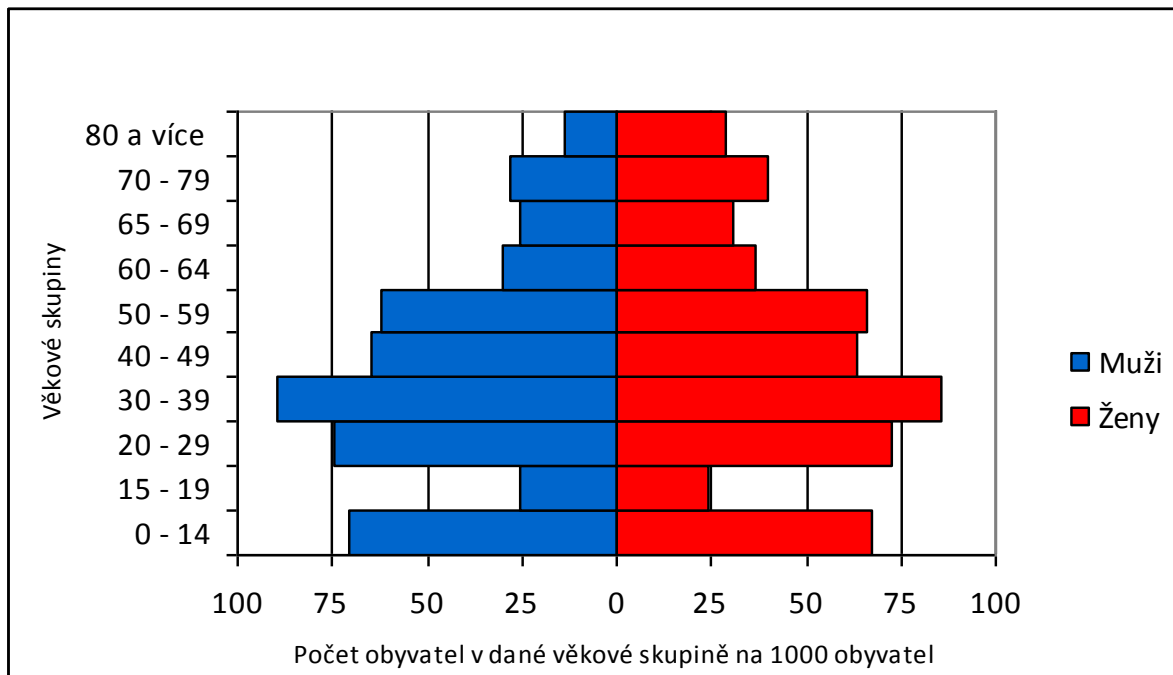

Zdroj: Převezato z Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014 – 2017

Věková struktura obyvatel

Ve věkové struktuře oblasti se odráží demografický vývoj přibližně posledních sta let a s pouze lehkými odchylkami odpovídá struktuře České republiky a Jihomoravského kraje. V minulosti docházelo v důsledku válečných událostí nebo politických zásahů ke snižování či zvyšování porodnosti, které se pak projevují i v dalších generacích. Ve věkové pyramidě (graf 4) je vidět věková struktura v Brněnské metropolitní oblasti v roce 2011. V současné době jsou v metropolitní oblasti, stejně jako v celé České republice nejpočetněji zastoupeny lidé ve věkové skupině 30 – 39 let ze silné generace 70. let. Jejich děti jsou příčinou nárůstu dětí ve věkové skupině 0 – 19 let. Poměrně silnou skupinou jsou také lidé ve věku 55 – 70 let, tedy silné poválečné ročníky. Z věkové pyramidy lze také vyčíst silnější zastoupení žen ve vyšších věkových kategoriích, které je dáno vyšší úmrtností mužů ve vyšším věku.

Graf 7.4: Věková struktura Brněnské metropolitní oblasti v roce 2011

Zdroj: ČSÚ - SLDB 2011

Snižující se úmrtnost a růst naděje dožití způsobuje stárnutí populace nejen v České republice, ale i ve většině vyspělých zemí světa a je v posledních letech velmi diskutovaným problémem. Jihomoravský kraj patří v rámci republiky ke krajům se starší věkovou strukturou obyvatelstva, což přímo ovlivňuje i Brněnskou metropolitní oblast. V tabulce jsou porovnány jednotlivé věkové složky populace, index stáří, index závislosti I a II a index ekonomické zátěže. Ukazatel indexu stáří zahrnuje populaci starší 65 let v poměru k nejmladší věkové skupině (0 až 14 let). V rámci vývoje České republiky vykazují vysoké hodnoty indexu stáří především města a periferní oblasti. V Brněnské metropolitní oblasti má v souladu s tímto pravidlem na vysoký index stáří vliv především město Brno, kde hodnota indexu výrazně převyšuje krajský i celorepublikový průměr. Vysoký index stáří mají také některé menší obce na okrajích oblasti, které jsou naopak příkladem periferních oblastí s vysokým počtem starých lidí a ztrácející mladé obyvatelstvo migrací do větších měst. V těchto obcích je osob ve věku 65 a více let téměř dvojnásobný než dětí ve věku 0 až 14 let.

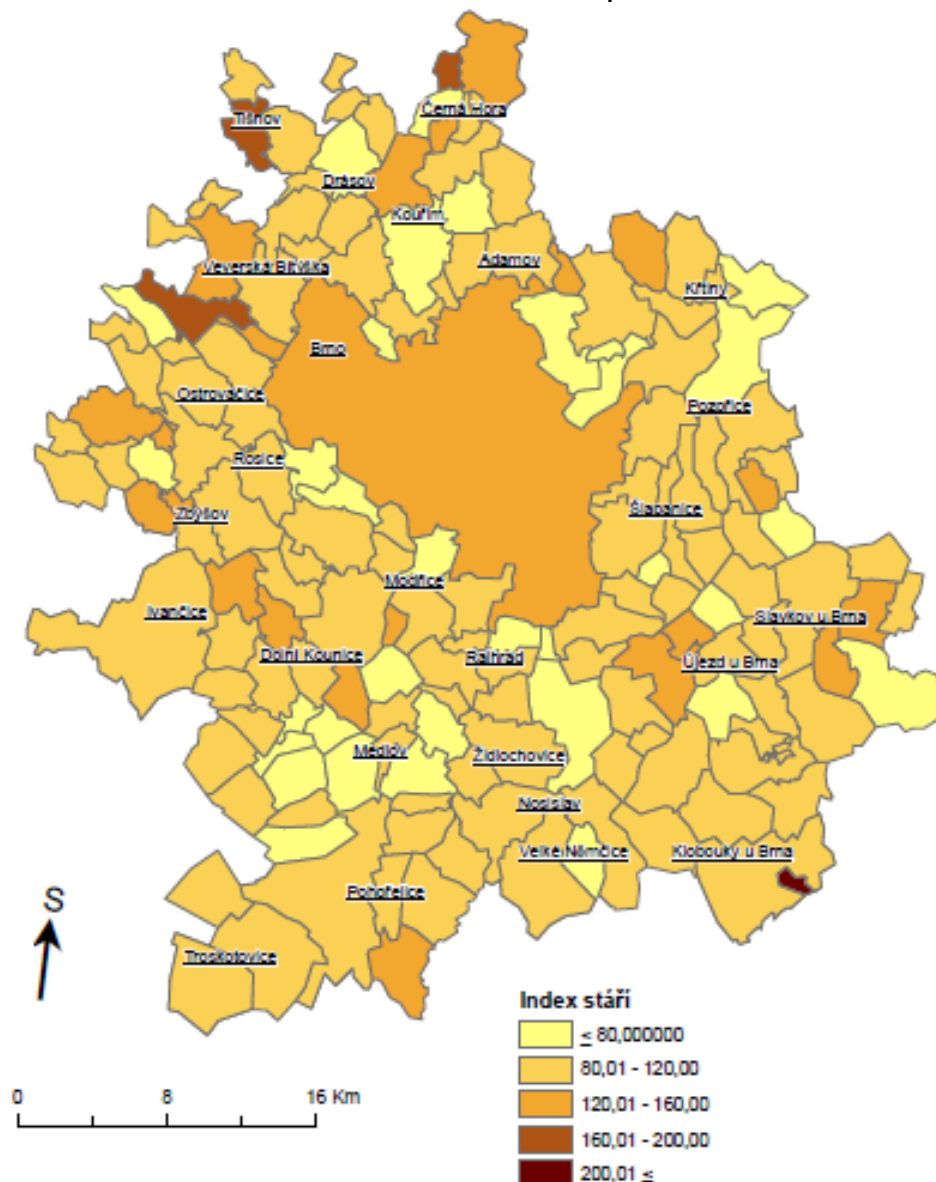
Tabulka 7.4: Věková skladba v roce 2011 v Brněnské metropolitní oblasti, Jihomoravském kraji a ČR

	BMO	Brno	Zázemí	Jihomoravský kraj	Česká republika
0-14	13,8	12,8	15,6	14,4	14,7
15-65	69,5	69,9	68,9	68,9	69,1
65+	16,6	17,3	15,4	16,7	16,2
Index stáří	120,3	135,8	98,7	116,1	110,4
Index závislosti I	19,9	18,2	22,7	20,1	20,5
Index závislosti II	23,9	24,8	22,4	23,3	22,6
Index ekonomického zatížení	43,8	43,0	45,1	45,2	44,6

Zdroj: ČSÚ - SLDB 2011

Pozn.: Index závislosti I udává počet dětí ve věku 0-14 let na 100 osob ve věku 15-65 let. Index závislosti II vyjadřuje počet osob ve věku 65+ na 100 osob ve věku 15-65 let a index ekonomického zatížení znázorňuje počet dětí ve věku 0-14 let a počet obyvatel ve věku 60+ let na 100 osob ve věku 15-65 let.

Mapa 7.12: Index stáří v roce 2011 v obcích Brněnské metropolitní oblasti

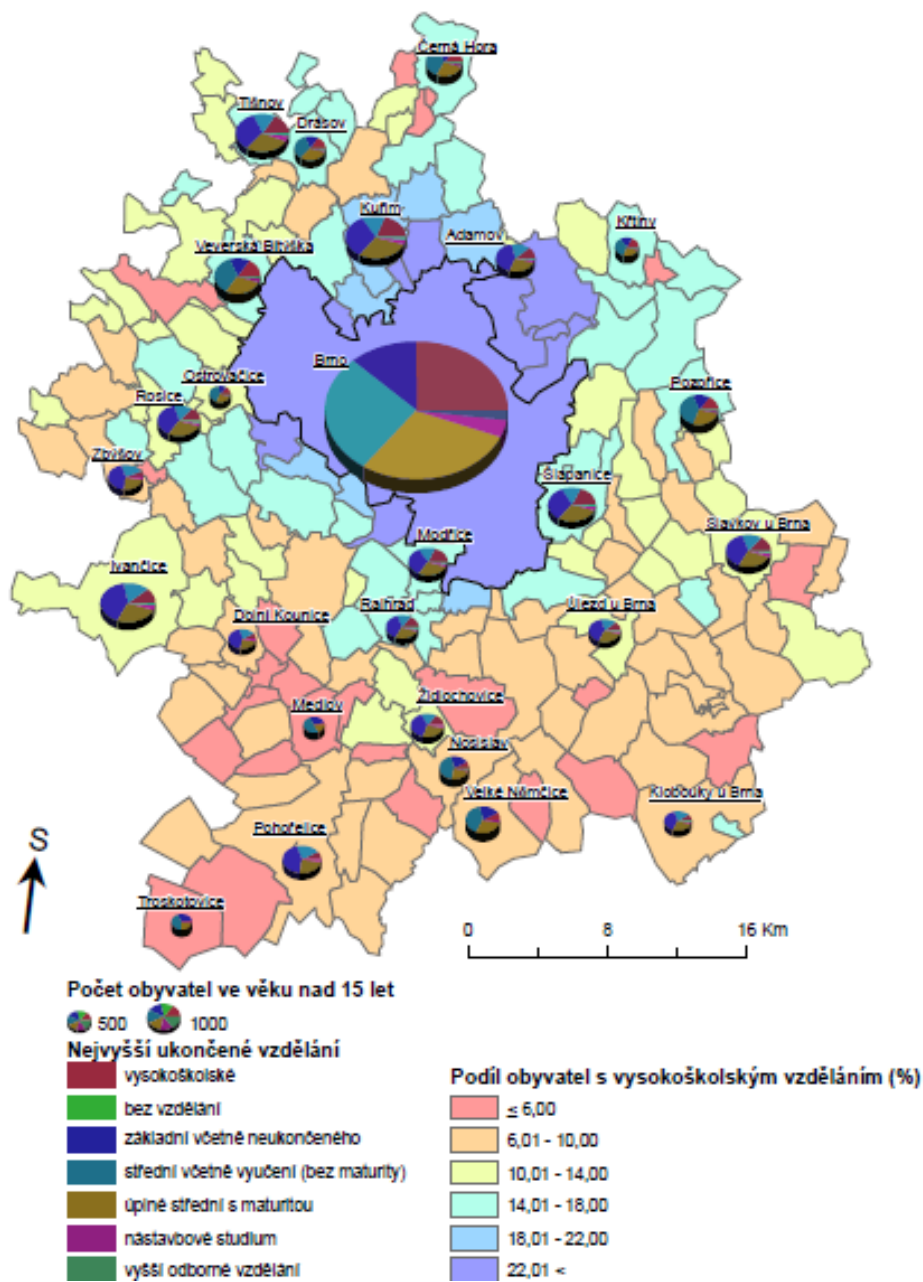

Zdroj: ČSÚ - SLDB 2011

Vzdělanostní struktura obyvatel

Vzdělanostní struktura Brněnské metropolitní oblasti, měřeno podílem vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva na obyvatelstvu starších 15 let, je podle Sčítání lidu, domů a bytů ve srovnání s Jihomoravským krajem a Českou republikou velmi příznivá. Je to však ovlivněno především dobrým postavením města Brna (25,1 %) a jeho nejbližšího zázemí. Jak je patrné z mapy, je podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva ve většině obcí oblasti spíše nižší (pod 10 %). O něco málo více než v Jihomoravském kraji a České republice je v Brněnské metropolitní oblasti obyvatel se středoškolským vzděláním (s maturitou i bez maturity), nástavbovým studiem a vyšším odborným vzděláním. Výrazně menších podílů ve srovnání s celorepublikovým průměrem pak má BMO pouze v případě obyvatel se základním vzděláním a bez vzdělání.

Mapa 7.13: Podíl obyvatel ve věku 15 a více let s vysokoškolským vzděláním a struktura nejvyššího dosaženého vzdělání v obcích BMO v roce 2011

Zdroj: ČSÚ - SLDB 2011

Tabulka 7.5: Struktura nejvyššího dosaženého vzdělání obyvatel ve věku 15 a více let v BMO, Jihomoravském kraji a ČR v roce 2011 (v %)

	bez vzdělání	základní včetně neukončeného	střední vč. vyučení (bez maturity)	úplné střední (s maturitou)	nástavbové studium	vyšší odborné vzdělání	vysokoškolské
BMO	0,30	15,37	29,12	29,89	3,15	1,55	20,62
JMK	0,40	18,34	33,72	28,05	2,88	1,31	15,31
ČR	0,50	18,55	34,85	28,63	2,93	1,38	13,16

Zdroj: ČSÚ - SLDB 2011

Shrnutí

- Dlouhodobě stabilní až mírný nárůst obyvatelstva.
- Věková struktura BMO odpovídá struktuře České republiky a Jihomoravského kraje.
- Nejpočetněji jsou zastoupeni lidé ve věkové skupině 30–39 let (generace narozená v 70. letech). Střednědobě přibývají děti předškolního věku (početní nárůst skupiny 0–14 let). Silná věková skupina je i v kategorii 55–70 let (poválečné ročníky), která v nejbližších letech přejde do důchodového věku.
- Stejně jako v celé republice probíhá proces demografického stárnutí populace, které bude i nadále pokračovat.
- Index stáří převyšuje celorepublikový průměr. Nejvyšší je v městě Brno a některých menších obcích na okrajích oblasti. Kromě demografického stárnutí je příčinou migrace mladší generace do suburbánních oblastí v zázemí Brna nebo do větších měst.
- Od roku 2007 dochází ke zpomalení růstu přirozenou měnou i migrací. Obyvatelstvo přibývá převážně v obcích v zázemí Brna díky procesu suburbanizace, tedy migrací.
- Velmi příznivá je vzdělanostní struktura obyvatel. Město Brno a jeho zázemí mají nadprůměrný počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel ve věku nad 15 let. Počet obyvatel se středoškolských vzděláním, nástavbovým studiem a vyšším odborným vzděláním také převyšuje celorepublikový průměr.
- Nejvýrazněji zastoupenou národností byla česká a moravská, přičemž podíl moravské národnosti v obyvatelstvu je čtyřikrát vyšší než ve zbytku republiky. Nad celostátním průměrem je také podíl obyvatel hlásících se k národnosti slovenské, ukrajinské a vietnamské.
- V oblasti žije podle odhadů asi 15–17 tisíc příslušníků romské menšiny, z nichž drtivá většina obývá lokality (často sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené) v Brně, malá část jich žije v Zastávce.
- V Brně se nachází 10 sociálně vyloučených lokalit velkého rozsahu a 5 menších sociálně vyloučených lokalit. Problém těchto lokalit spočívá zejména v nízké kvalitě bydlení, nezaměstnanosti, kriminalitě a zhoršené dostupnosti vzdělávání a sociálních služeb.
- Nejvyšší podíl obyvatel vyjíždějících za prací a do škol mají obce v bezprostředním zázemí města Brna.

Ekonomika

Českou ekonomiku v nedávné době výrazně zasáhl pokles hospodářské výkonnosti. Po oživení v letech 2010 a 2011 se v roce 2012 opět vrátila zpět do recese, která je teprve na přelomu let 2013–14 vystřídána obnoveným růstem. Hrubý domácí produkt ČR klesl během celého období 2009–13 souhrnně o 1,2 %, což bylo jedno z nejvýraznějších snížení v rámci Evropské unie. Roky 2008 až 2011 byly stejně jako v celé republice z hlediska makroekonomických ukazatelů zlomové. Rok 2008 byl rokem a předkrizovým a růstovým, ale v roce 2009 již nastal propad. V letech 2010 a 2011 opět došlo k meziročnímu nárůstu, ovšem některých ukazatele nedosáhly předkrizové úrovně. Ekonomická

situace Brněnské metropolitní oblasti je ovlivněna řadou vnějších faktorů, které jsou společné celé České republice, ale je také výrazně ovlivněna schopností především Jihomoravského kraje se situací vyrovnávat.

Následující kapitoly se zabývají ekonomickou výkonností Brněnské metropolitní oblasti. Kvůli nedostatku dat za menší územní jednotky některé informace a závěry vycházejí z dat za celý Jihomoravský kraj, případně za Statutární město Brno. Hodnocena je také struktura trhu práce a zaměstnanosti/nezaměstnanosti v oblasti (částečně čerpáno Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014 – 2017). Oblast trhu práce trpí nedostatkem podrobných dat pro místní úroveň (obce, SO ORP) od roku 2012, kdy došlo k reformě úřadů práce. V důsledku toho je část podrobnějších dat uvedena pouze do roku 2011, novější data jsou pak dle možností a dostupnosti analyzována pro jiné územní jednotky (např. okresy).

Výkonnost ekonomiky

Po propadu ekonomiky na konci 90. let docházelo v Jihomoravském kraji k ekonomickému růstu. Do roku 2005 se úroveň HDP na obyvatele v kraji ve srovnání s Českou republikou mírně snižovala (graf 5). Ve srovnání s ostatními kraji České republiky byl Jihomoravský kraj na čtvrtém místě. V roce 2008 se kraj posunul hned na za hlavní město Prahu, na druhé místo. Na tomto místě se kraj udržel i v následujících letech. Rok 2008 byl rokem, kdy se začaly v některých krajích projevovat dopady hospodářské recese a ve vývoji regionálního HDP se projeví výrazné rozdíly v odvětvové struktuře ekonomiky. Nicméně Jihomoravský kraj si vedl ve srovnání s ostatními poměrně dobře. Na vysokém přírůstku HDP kraje se podílela především odvětví výroby elektřiny, plynu, maloobchodu, činností v oblasti nemovitostí a jiných obchodních služeb (ČSÚ 2010). Je tedy možné předpokládat důležitou úlohu města Brna s orientací na služby různého charakteru ve vysoké ekonomické výkonnosti regionu. Podíl zpracovatelského průmyslu, který má dominantní postavení v krajské ekonomice, na hrubé přidané hodnotě kraje a jeho tržby v roce 2008 poklesly, a to hlavně v oblasti výroby dopravních prostředků, textilií a zpracování dřeva. Hrubý domácí produkt na obyvatele charakterizuje nejlépe ekonomickou výkonnost a je také jedním ze základních kritérií pro využívání prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie. HDP Jihomoravského kraje představoval v roce 2011 10,3 % HDP České republiky. V paritě kupní síly na obyvatele kraje dosáhl 75 % průměru EU, což bylo v rámci ČR druhé místo po hlavním městě. (Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014–2017).

Z vývoje průměrné mzdy v krajích České republiky je patrné, že po celé sledované období (2010 až 2012) si Jihomoravský kraj drží v mezikrajském srovnání 3. místo za Hlavním městem Prahou a Středočeským krajem. Mediánové mzdy jsou v roce 2010 až na 5. místě za Plzeňským a Libereckým krajem. Tuto pozici si udržel až do roku 2012 s tím rozdílem, že 4. místo nahradil Moravskoslezský kraj. Důvodem lepšího vyšších mezd je pravděpodobně dominantní postavení Brna s výrazně nadprůměrnými platy. Mzdy jsou vždy nižší než republikový průměr. Vyšší průměrné mzdy než většina krajů mají v Jihomoravském kraji především zaměstnanci na kvalifikovanějších pozicích, a to hlavně řídicí pracovníci, specialisté a techničtí a odborní pracovníci. V ostatních pozicích získávají v mezikrajském srovnání mzdy spíše nižší.

Graf 7.5: Vývoj HDP na obyvatele a meziročního nárůstu HDP ve stálých cenách v Jihomoravském kraji a České republice v letech 2001 až 2011

Zdroj: Převzato z Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014 – 2017

Tabulka 7.6: Vývoj ukazatelů ekonomického výkonu Jihomoravského kraje mezi roky 2001 a 2011

Ukazatel	Jedn.	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
HPH v běžných cenách	mil. Kč	227209	237705	250209	265519	279896	304455	333165	359287	351534	354039	357805	362265
HDP v běžných cenách	mil. Kč	249521	260372	274027	294106	310623	336071	369283	397332	389770	392398	397168	403636
HDP/obyv.	Kč	221410	231903	244303	262035	274819	297148	325239	347435	338928	340397	341024	345833
HDP v cenách předchozího roku	mil. Kč	238602	253687	270790	284916	311335	331877	356759	387939	381952	399828	400008	395415
HDP, objemové indexy, předchozí rok = 100	%	103,1	101,7	104	104	105,9	106,8	106,2	105,1	96,1	102,6	101,9	99,6
HDP, objemové indexy, 1995 = 100	%	109,1	110,9	115,3	119,9	126,9	135,6	143,9	151,2	145,4	149,1	152	151,3
Čistý disponibilní důchod domácností	mil. Kč	141145	143804	149062	160258	170364	177838	194348	208545	215630	216733	215251	221625
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	Kč	125244	128081	132893	142783	150727	157241	171168	182356	187503	188011	184823	189887
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	60596	65216	88526	73337	104289	90979	106737	109592	92271	91088	92587	
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	Kč	53769	58086	78924	65340	92268	80442	94007	95830	80235	79017	79499	
Zaměstnanost celkem (osoby)	osoby	523032	517217	521917	517789	529444	532150	549457	562437	546299	553026	551746	557638

Zdroj: ČSÚ - Databáze regionálních účtů

Tabulka 7.7: Vývoj průměrné mzdy a mediánu mzdy v České republice a krajích (2010 –2012)

	Průměrná mzda			Medián mezd		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Česká republika	26 881	25 645	26133	22 608	21 826	22 239

Hlavní město Praha	36 124	33 546	34420	28 392	26 896	27 198
Středočeský kraj	27 001	25 651	26097	23 386	22 570	22 808
Jihočeský kraj	23 418	23 199	23722	20 479	20 594	21 190
Plzeňský kraj	25 482	24 036	24885	22 634	21 453	22 198
Karlovarský kraj	22 498	21 723	22122	20 110	19 229	19 885
Ústecký kraj	24 874	23 174	23816	21 860	20 581	21 334
Liberecký kraj	25 089	23 422	23709	22 289	21 084	21 473
Královéhradecký kraj	23 950	22 837	23687	21 174	20 338	21 315
Pardubický kraj	23 537	22 978	23230	20 721	20 636	21 006
Kraj Vysočina	23 944	22 918	23298	21 059	20 461	20 956
Jihomoravský kraj	26 223	24 651	25281	22 139	21 238	21 647
Olomoucký kraj	23 997	22 825	23129	21 423	20 805	21 085
Zlínský kraj	23 219	22 655	22881	20 666	20 336	20 503
Moravskoslezský kraj	24 554	24 174	24479	21 883	21 603	22 010

Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze

Tabulka 7.8: Průměrné hrubé měsíční mzdy zaměstnanců podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO v krajích v roce 2012

	Řídicí pracovníci	Specialisté	Techničtí a odborní pracovníci	Úředníci	Pracovníci ve službách a prodeji	Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesn. a ryb.	Řemeslníci a opraváři	Obsluha strojů a zařízení, montéři	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
ČR	58 343	36 592	28 780	22 578	16 445	18 812	21 730	21 112	14 627
Hl. m. Praha	82 544	44 618	34 311	26 005	18 366	19 022	23 954	22 521	15 300
Středočeský	56 901	34 044	29 706	22 541	16 452	19 838	24 110	22 656	16 023
Jihočeský	45 675	31 259	27 705	22 051	15 993	19 874	20 879	20 825	14 230
Plzeňský	53 229	33 759	27 367	22 941	16 242	20 488	22 986	21 730	14 809
Karlovarský	44 678	29 961	25 329	21 736	17 169	18 723	21 229	20 070	14 115
Ústecký	53 918	32 303	27 143	21 106	15 354	18 428	20 995	21 337	14 650
Liberecký	52 959	31 686	25 630	20 479	16 749	16 385	22 156	21 218	15 633
Královéhradecký	48 214	30 476	25 629	20 355	16 506	18 634	21 698	20 456	15 226
Pardubický	46 916	30 453	25 771	21 549	16 051	19 885	20 572	19 226	14 155
Vysočina	48 246	31 067	26 740	21 615	15 167	21 283	20 969	19 952	14 673
Jihomoravský	55 067	35 088	27 312	21 543	15 745	17 094	21 326	20 338	15 058
Olomoucký	47 372	30 787	25 123	19 903	16 433	18 640	21 099	20 188	14 558
Zlínský	48 219	29 933	25 702	20 245	15 236	18 198	21 430	20 912	13 358
Moravskoslezský	49 452	32 017	27 405	21 275	15 591	19 014	22 202	22 828	13 831

Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze

Struktura zaměstnanosti

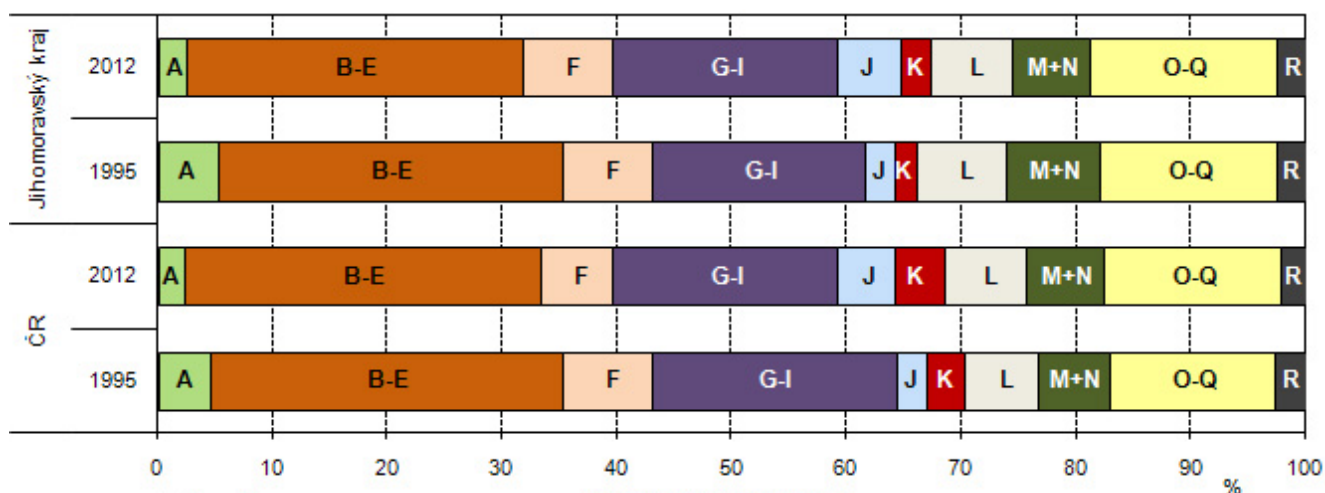
Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2012 357,8 mld. Kč běžných cen. Ve srovnání s rokem 2010 to byla hodnota o 3,8 mil. Kč vyšší, proti roku 2008 to však bylo ale o 1,5 mld. Kč méně, tj. o 0,4 %.

Ve skladbě HPH podle sektorů se dlouhodobě zvyšuje podíl sektoru služeb a snižuje podíl zemědělství. Primární sektor (zemědělství, myslivost, lesní hospodářství a rybolov) je zastoupen nejméně, v roce 1995 se podílel na HPH vytvořené v Jihomoravském kraji 5,28 %, v roce 2012 tento podíl činil 2,69 %. Podíl sekundárního sektoru (dobývání nerostných surovin, průmysl celkem a

stavebnictví) v roce 2012 dosáhl 37,19 %, proti roku 1995 poklesl o méně než 1 %. Terciární sektor (oblast služeb, obchod, ubytování, stravování, doprava, podnikatelská činnost, veřejná správa, vzdělávání, zdravotnictví atd.) se na HPH podílel 60,38 %, což bylo o 4 % více než v roce 1995 (graf 6). V Jihomoravském kraji dominuje ekonomice průmysl. 94 % tržeb průmyslu připadá na zpracovatelská odvětví. Nejvýznamnějším odvětvím zpracovatelského průmyslu z hlediska tržeb je elektrotechnika (podíl tržeb na zpracovatelském průmyslu 19,4 %), strojírenství (17,4 %) a potravinářství (12,8 %). Ve všech těchto oborech kraj výrazně převyšuje průměr České republiky. Ve vývoji dochází k nárůstu významu všech jmenovaných odvětví, k poklesu dochází u výroby textilií a zpracování dřeva (Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014 – 2017).

Důležitou součástí ekonomiky Jihomoravského regionu a také Brněnské metropolitní oblasti jsou veletržní a kongresové aktivity, které mají dopad na zaměstnanost regionu v sektoru služeb, cestovním ruchu, dopravě, stavebnictví a v řadě odborných řemesel. Tyto aktivity se pořádají převážně v areálu brněnského výstaviště a jsou organizované společností Veletrhy Brno a.s. Brněnské výstaviště patří mezi 30 největších a nejnámějších výstavních areálů světa (Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014 – 2017).

Graf 7.6: Hrubá přidaná hodnota podle odvětví v České republice a v Jihomoravském kraji v letech 1995 a 2012

Zdroj: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2013

Jihomoravský kraj je podle celkového počtu ekonomických subjektů, kterým lze vyjádřit podnikatelskou aktivitu kraje, s podílem 10,7 % v rámci celé ČR na třetím místě za Prahou a Středočeským krajem. Pro analýzu Brněnské metropolitní oblasti nejvýznamnější okresy Brno-město a Brno-venkov mají největší počet ekonomických subjektů v kraji. Z toho relativně převažují hlavně fyzické osoby nad právnickými, spíše menší podniky do 49 zaměstnanců a výrazně subjekty zabývající se službami, což indikuje specifika krajské ekonomiky, v níž hrají relativně významnou roli malé podniky a také sektor služeb.

Tabulka 7.9: Ekonomické subjekty v okresech Jihomoravského kraje ke 31. 12. 2012

	Jihomoravský kraj		Okresy						
	2012	index 2012/2011	Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Ekonomické subjekty celkem	294308	101,1	20744	124904	46004	24978	32812	19616	25250
Fyzické osoby:	217394	100,4	16710	81728	36321	19888	26675	15850	20222
<i>z toho živnostníci</i>	197399	99,3	15267	74637	33162	17434	23950	14557	18392
Právnické osoby:	76914	103,1	4034	43176	9683	5090	6137	3766	5028

	Jihomoravský kraj		Okresy						
	2012	index 2012/2011	Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
<i>Z toho obchodní společnost:</i>	43776	103,4	1825	28051	4453	2566	3147	1445	2289
<i>s.r.o.</i>	40022	103,7	1687	25406	4173	2375	2902	1317	2162
<i>akciové spol.</i>	2861	99	105	2061	194	138	175	91	97
<i>Z toho zahraniční osoby</i>	9620	100,4	237	5335	1867	574	439	705	463
Podle počtu zaměstnanců:									
Neuveдено	166448	102,7	11174	72209	24059	14107	18556	10899	15444
bez zaměstnanců	94726	98,6	7414	36564	17285	8252	10861	6963	7387
1 -9 zaměstnanců	26448	101,7	1699	12976	3728	2055	2675	1383	1932
10-49 zaměstnanců	5312	94,7	354	2485	762	471	564	292	384
50-249 zaměstnanců	1164	94,9	89	555	145	80	134	65	96
nad 250	210	90,9	14	115	25	13	22	14	7
Podle převažující činnosti:									
zemědělství, lesnictví, rybolov	12708	103,5	1133	1928	2471	2155	1985	1186	1850
Průmysl	39720	98,4	3412	13481	7473	3464	5282	3099	3509
Stavebnictví	35879	101,1	2558	10890	6441	3483	5134	3239	4134
Obchod, ubytování, stravování	79313	99,6	5539	34512	11801	7033	8686	4833	6909

Zdroj: Registr ekonomických subjektů Jihomoravského kraje k 31. 12. 2012

Trh práce

Na trhu práce se setkává nabídka práce s poptávkou po práci. Na straně nabídky jsou zaměstnaní i nezaměstnaní lidé, pro jejichž úspěch na trhu je důležitý soulad věkové, vzdělanostní a profesní struktury s poptávanými volnými místy. Na poptávku po práci má vliv aktuální ekonomická situace, institucionální rámec a kapitál, strategie a schopnosti podnikatelů. Ve vzájemném vztahu poptávky a nabídky tedy hraje roli prostorová, strukturální a kvalifikační kompatibilita. Míra nezaměstnanosti je ukazatelem hospodářského vývoje oblasti a velmi citlivě reaguje na změny vnějšího ekonomického prostředí. Nezaměstnanost se přímo dotýká obyvatel oblasti, má vliv na jejich životní úroveň, kvalitu života i pozici ve společnosti, proto je velmi důležité se jí zabývat.

V tabulce je znázorněna změna struktury zaměstnanosti v BMO, Jihomoravském kraji a České republice mezi lety 2001 a 2011. Stejně jako ve zbytku republiky došlo k podstatnému snížení ve všech odvětvích zaměstnanosti kromě sektoru služeb, kde naopak došlo k výraznému nárůstu. Podíl zaměstnaných ve službách v BMO je asi o 2 pct. body vyšší než v Jihomoravském kraji a České republice, naopak asi o 1 pct. bod méně lidí pracuje v zemědělství, lesnictví a rybolovu, což je dáno především významným vlivem samotného Brna.

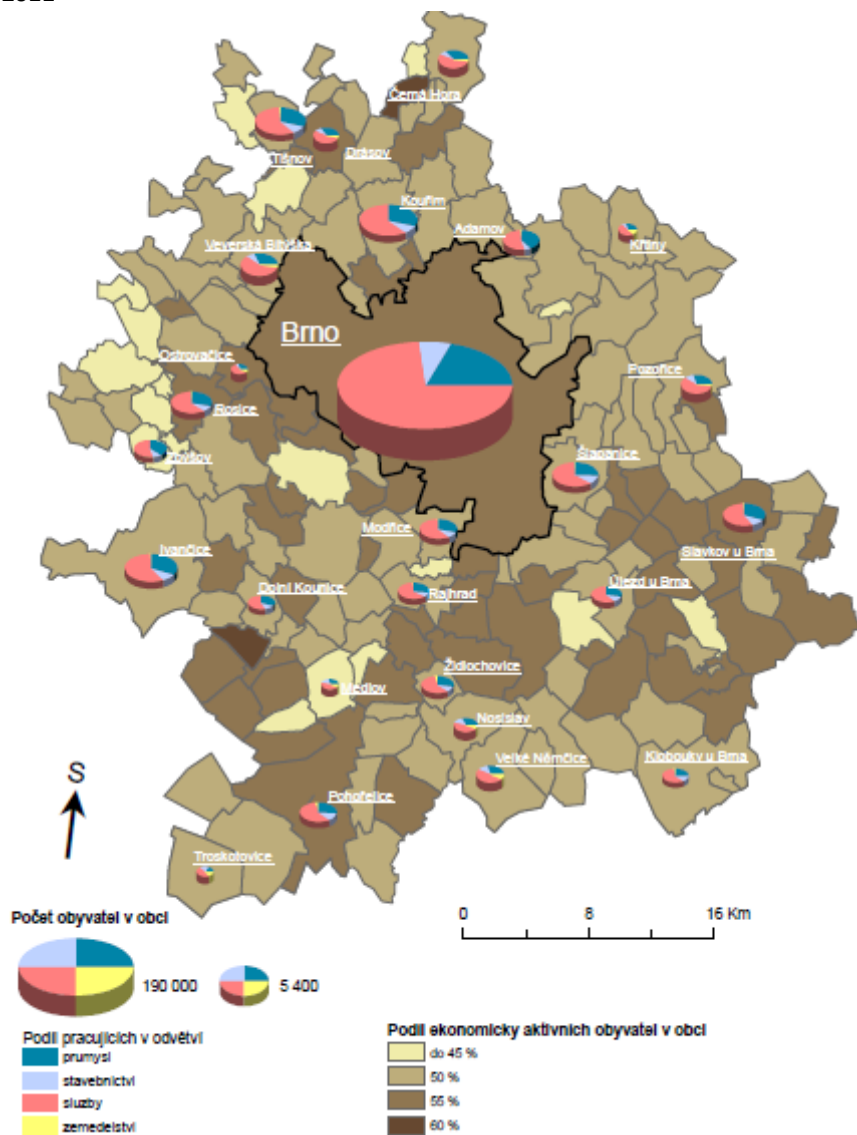
Tabulka 7.10: Struktura zaměstnanosti podle odvětví v Brněnské metropolitní oblasti, Jihomoravském kraji a České republice v roce 2001 a 2011 (v %)

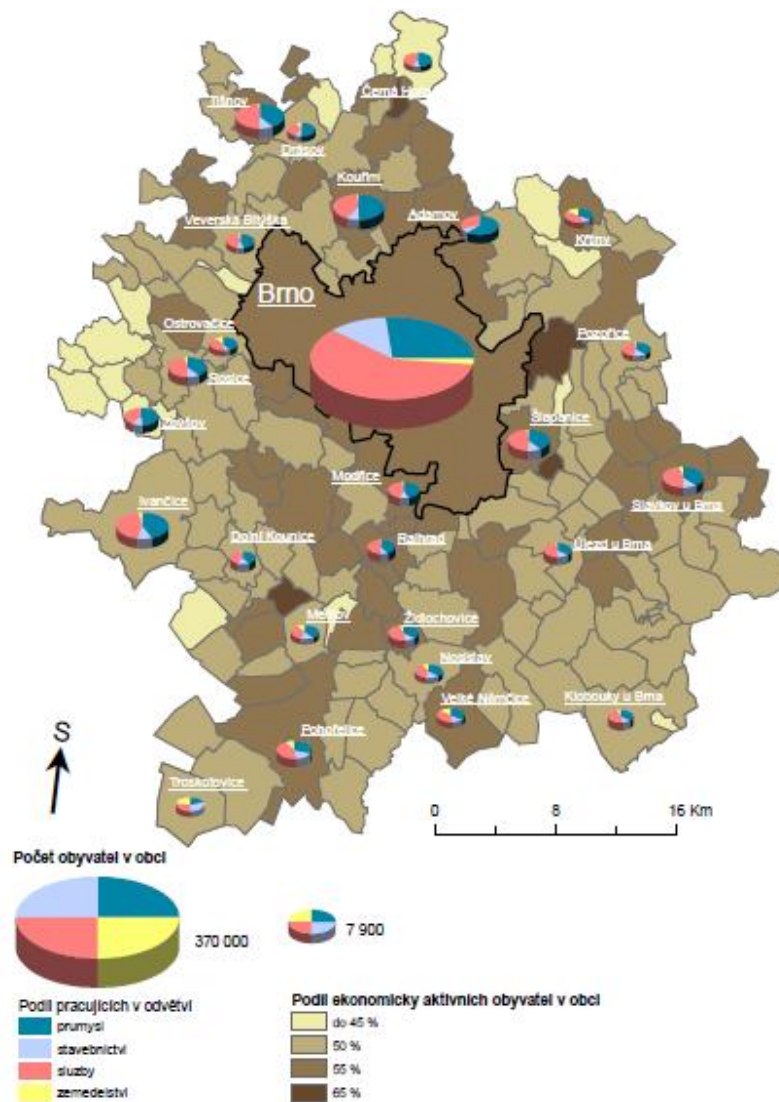
	BMO		JMK		ČR	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Zemědělství, lesnictví, rybolov	3,4	1,6	5,0	2,8	4,4	2,7

Průmysl	31,2	22,5	27,6	24,0	29,0	25,4
Stavebnictví	13,9	8,8	10,1	7,9	8,7	6,8
Služby a ostatní	51,5	67,1	57,3	65,3	57,9	65,1

Zdroj: ČSÚ – Územně analytické podklady za obce ČR

Mapa 7.14: Ekonomická a aktivita a odvětvová struktura v obcích Brněnské metropolitní oblasti v roce 2001 a 2011

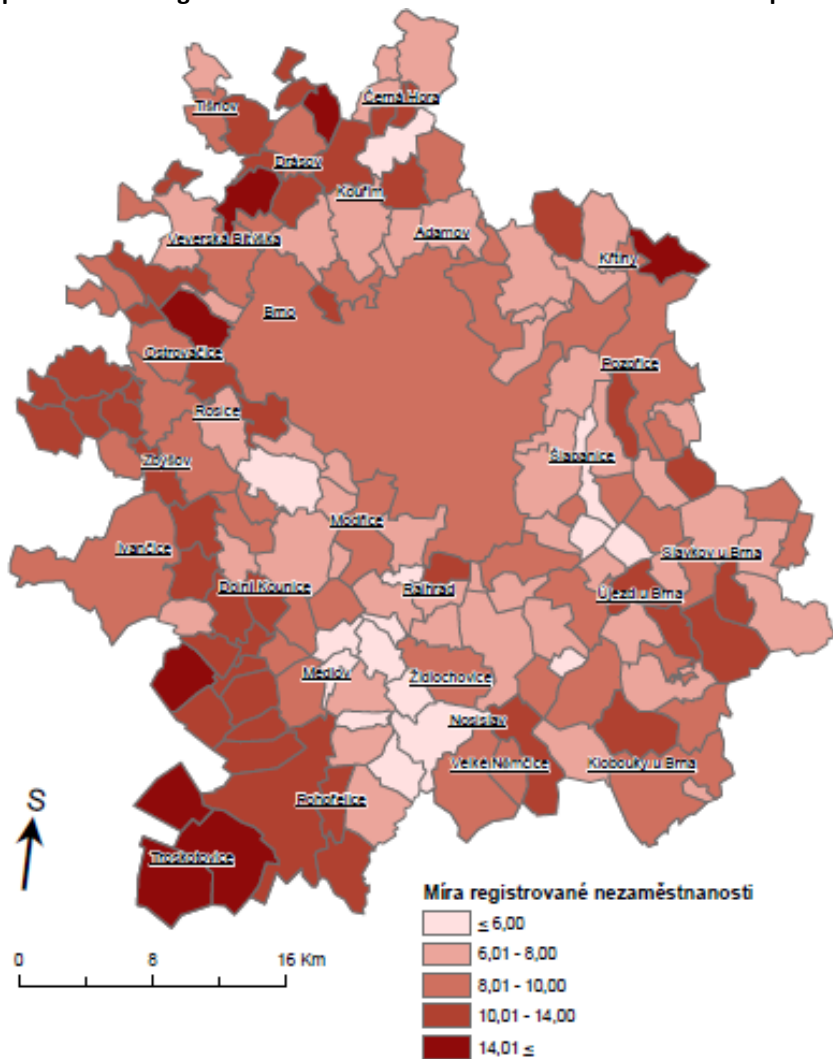
Zdroj: ČSÚ – Územně analytické podklady za obce ČR

Na mapě je znázorněna změna podílu ekonomicky aktivních obyvatel a v koláčových grafech složení pracujících v různých odvětvích mezi lety 2001 a 2011 v obcích Brněnské metropolitní oblasti. Opět se ukazuje, že výrazně klesl počet zaměstnanců v zemědělství a narostl ve službách.

Míra registrované nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných registrovaných úřady práce na disponibilní pracovní síle vyjádřený v procentech. Pro obce a další menší územní jednotky je disponibilní pracovní síla v čitateli je tvořena počtem ekonomicky aktivních osob odvozeným z výsledků posledního SLDB (Český statistický úřad). Míra registrované nezaměstnanosti Brněnské metropolitní oblasti byla pro naše účely vypočtena jako průměr registrované míry nezaměstnanosti za jednotlivé obce.

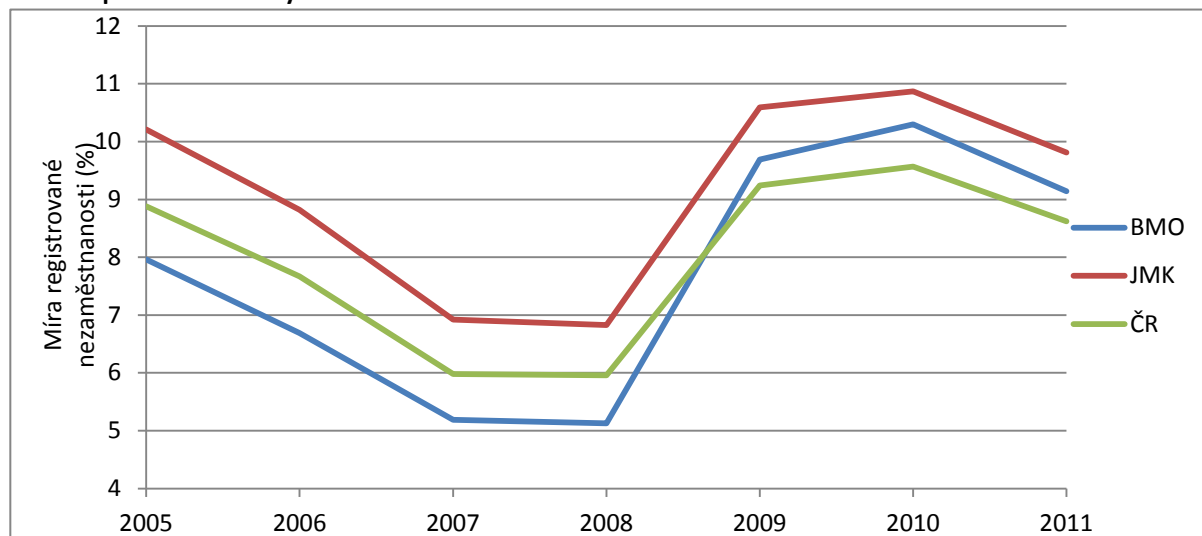
V grafu je porovnán její vývoj mezi lety 2005 a 2011 s Jihomoravským krajem a Českou republikou. Je třeba ovšem brát v úvahu, že za velikostně větší celky, jako je např. kraj, je metodika registrované míry nezaměstnanosti lehce odlišná. Z grafu je patrné, že vývoj registrované míry nezaměstnanosti mezi lety 2005 a 2011 je téměř stejný jako v Jihomoravském kraji a České republice, tedy pokles do roku 2007, od roku 2008 nárůst vlivem ekonomické krize a od roku 2010 zase lehký pokles. Do roku 2008 byla nezaměstnanost v oblasti o něco nižší než u dalších sledovaných území, ale ekonomická krize ji zasáhla poměrně silně, proto je míra registrované nezaměstnanosti vyšší než v České republice. Nejnížší míra registrované nezaměstnanosti je v obcích v těsném zázemí Brna a směrem na jih oblasti, nejvyšší naopak v periferních částech oblasti, např. v okolí městyse Troskotovic.

Mapa 7.15: Míra registrované nezaměstnanosti v obcích Brněnské metropolitní oblasti v roce 2011

Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze

Graf 7.7: Vývoj míry registrované nezaměstnanosti v Brněnské metropolitní oblasti, Jihomoravském kraji a České republice mezi roky 2005 a 2011

Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze

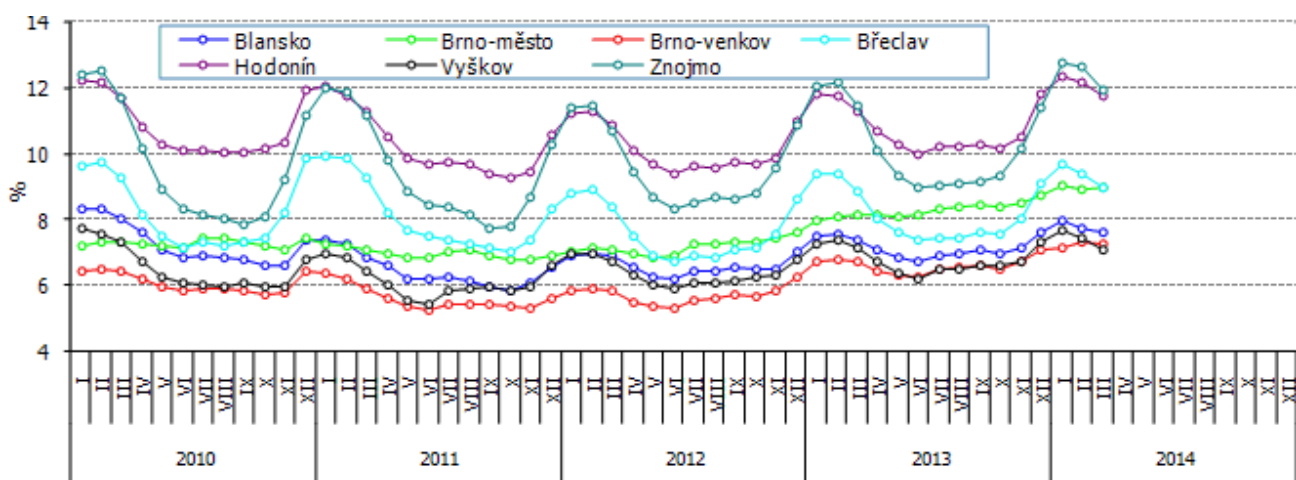
V rámci Jihomoravského kraje patří mezi okresy s nejmenší nezaměstnaností okresy Vyškov a Brno – venkov. Největší je naopak v okresech Hodonín a Znojmo a to i v časovém horizontu mezi roky 2010 až 2014, jak je patrné z grafu. Z grafu vyplývá také lehký nárůst nezaměstnanosti ve všech okresech kraje. Meziročně stoupl i počet uchazečů o zaměstnání, ale díky nárůstu volných pracovních míst se zvýšil počet uchazečů na jedno pracovní místo jen nepatrně.

Tabulka 7.11: Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu a neumístění uchazeči o zaměstnání podle okresů Jihomoravského kraje k 31. 3. 2014

	Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu (%)			Uchazeči o zaměstnání	Přírůstek/úbytek uchazečů o zaměstnání ve srovnání se stavem					
					k 28.2.2014		k 31.12.2013		k 31.3.2013	
	celkem	ženy	muži		abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
JMK	9,08	8,73	9,41	73 200	-1623	-2,2	1230	1,7	3709	5,3
Blansko	7,6	7,54	7,65	5 638	-124	-2,2	17	0,3	180	3,3
Brno-město	8,99	8,93	9,06	23 238	139	0,6	664	2,9	1798	8,4
Brno-venkov	7,29	7,3	7,28	10 330	-84	-0,8	298	3	940	10
Břeclav	8,96	8,24	9,66	7 223	-340	-4,5	-99	-1,4	52	0,7
Hodonín	11,8	10,3	13,1	12 916	-464	-3,5	-37	-0,3	402	3,2
Vyškov	7,08	6,77	7,38	4 520	-195	-4,1	-66	-1,4	-4	-0,1
Znojmo	12	11,6	12,3	9 335	-555	-5,6	453	5,1	341	3,8

Zdroj: ČSÚ – Nezaměstnanost v Jihomoravském kraji k 31. březnu 2014

Graf 7.8: Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu v okresech Jihomoravského kraje v letech 2010 až 2014

Zdroj: Převezato z ČSÚ – Nezaměstnanost v Jihomoravském kraji k 31. březnu 2014

Z dat o struktuře nezaměstnanosti vyplývá, že mezi nezaměstnanými je relativně vysoký podíl vysokoškolsky vzdělaných osob a také dlouhodobě nezaměstnaných. Významným problémem je také nezaměstnanost absolventů, která se sice nevymyká celostátnímu průměru, ale na budoucí vývoj trhu práce má zásadní dopady.

Tabulka 7.12: Uchazeči v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2014

	Uchazeči celkem	z toho						Volná prac. místa	Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo
		dosažitelní	ženy	absolventi	mladiství do 18 let	Osoby se ZP	s nárokem na podporu v nezam.		
JMK	73 200	71 524	34 845	3 967	417	8 121	16 630	3 481	21

Blansko	5 638	5 475	2 744	381	17	877	1 319	376	15
Brno-město	23 238	22 487	11 565	967	199	1 949	3 866	922	23,4
Brno-venkov	10 330	10 279	5 101	673	48	1 313	2 570	756	13,7
Břeclav	7 223	7 088	3 279	444	37	837	2 008	474	15,2
Hodonín	12 916	12 576	5 562	685	43	1 750	3 070	381	33,9
Vyškov	4 520	4 337	2 121	260	23	552	1 160	213	21,2
Znojmo	9 335	9 282	4 473	557	50	843	2 637	289	32,3

Zdroj: ČSÚ – Nezaměstnanost v Jihomoravském kraji k 31. březnu 2014

Shrnutí

- Jihomoravský kraj má vysokou ekonomickou výkonnost, zastává v republice druhé místo po hlavním městě Praze ve výši HDP. V tomto ohledu je zásadní postavení města Brna.
- Vysoká životní úroveň obyvatelstva je dána poměrně vysokými průměrnými mzdami. Jihomoravský kraj si drží v mezikrajském srovnání 3. místo za Hlavním městem Prahou a Středočeským krajem. Mediánové mzdy jsou v mezikrajském srovnání až na místě pátém.
- Výše mezd je celkově nižší než průměr České republiky. Vyšší průměrné mzdy než většina krajů mají především zaměstnanci na kvalifikovanějších pozicích, a to řídicí pracovníci, specialisté a techničtí a odborní pracovníci. Na ostatních pozicích jsou mzdy spíše nižší.
- Kraj má druhý nejvyšší počet zaměstnaných ve vědě a výzkumu po hlavním městě Praze. Pro Brno a jeho okolí je charakteristická koncentrace vysokých škol a organizací zabývajících se výzkumem a vývojem.
- Největší koncentrace pracovišť, pracovníků a výdajů VaV v kraji je dle očekávání okresech Brno – město, Brno – venkov a dále v okrese Blansko.
- Mezi kraji v oblasti výzkumu a vývoje dlouhodobě dominuje Hl. m. Praha, ale Jihomoravský kraj je hned na druhém místě. V roce 2012 zde bylo 16,8 % pracovišť VaV, 17,6 % počtu zaměstnanců a 20,3 % celkových výdajů v ČR.
- Podíl výzkumných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců VaV v Jihomoravském kraji, který v roce 2012 dosáhl 59,8 %, je mezi kraji nejvyšší. V oblasti VaV dochází k výraznému nárůstu hodnot všech podstatných indikátorů, což dokládá nárůst významu tohoto oboru.
- V současné době je v Jihomoravském kraji celkem 35 průmyslových zón o celkové rozloze 1015,4 ha. V oblasti jsou dvě v Brně a po jednom v Pohořelicích a Kuřimích.
- Kraj má kvalitní infrastrukturu pro rozvoj malého a středního podnikání. V kraji 12 existujících klastrů a klastrových iniciativ se sídlem v Brně, což je po Moravskoslezském kraji nejvíce v České republice.
- Ve skladbě HPH podle sektorů se dlouhodobě zvyšuje podíl sektoru služeb a snižuje podíl zemědělství. Primární sektor je zastoupen nejméně, naopak terciární sektor nejvíce.
- Silná je pozice kraje ve zpracovatelském průmyslu (asi 94 % tržeb průmyslu), v odvětvích elektrotechnika, strojírenství a potravinářství. Význam těchto oborů v kraji výrazně převyšuje průměr České republiky. Ve vývoji dochází k nárůstu významu všech jmenovaných odvětví.
- Důležitou součástí ekonomiky BMO jsou veletržní a kongresové aktivity pořádané na Brněnském výstavišti.

- Významná podnikatelská činnost v oblasti. Jihomoravský kraj je s podílem 10,7 % z celkového počtu ekonomických subjektů na třetím místě v rámci České republiky (za Prahou a Středočeským krajem).
- Okresy Brno-město a Brno-venkov mají největší počet ekonomických subjektů v kraji. Převažují dle očekávání fyzické osoby a spíše menší podniky zabývající se převážně službami.
- Míra registrované nezaměstnanosti klesala do roku 2007 a od roku 2008 opět zaznamenala nárůst vlivem ekonomické recese.
- Míra nezaměstnanosti je poměrně vysoká a drží se nad celorepublikovým průměrem. Nejvyšší je zejména v obcích v periferních částech BMO. Mezi nezaměstnanými je relativně vysoký podíl vysokoškolsky vzdělaných osob a dlouhodobě nezaměstnaných. Významným problémem je i nezaměstnanost absolventů.
- Nejnižší míra registrované nezaměstnanosti je v obcích v těsném zázemí Brna a směrem na jih oblasti.

Doprava a dopravní infrastruktura

V této kapitole je zhodnocena dopravní infrastruktura a situace v dopravě v Brněnské metropolitní oblasti.

Silniční a železniční doprava

Město Brno je druhým nejvýznamnějším dopravním uzlem v České republice a díky svému postavení procházejí Jihomoravským krajem a tedy i BMO dopravní sítě s nadregionálním (celostátním i střeoevropským) významem. „Po vstupu republiky do Evropské Unie se některé trasy procházející krajem staly součástí transevropské dopravní sítě (TEN-T). V rozhodnutí Evropské komise z roku 2004 je stanoveno celkem 30 projektů evropského zájmu (3/4 železniční), z nichž 3 projekty týkající se České republiky prochází územím Jihomoravského kraje (projekt č. 22, č. 23 a č. 25). Konfigurace silniční i železniční sítě je popsána v Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2010 – 2013.“ (Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014 – 2017)

Délka dálnic a silnic I. až III. třídy k 31. 12. 2012 v jednotlivých okresech v Jihomoravském kraji je znázorněna v tabulce, ze které jasně vyplývá, že nejdelší délku mají silnice a dálnice v okrese Brno-venkov, na většině jehož plochy se nachází Brněnská metropolitní oblast. V mapách je pak znázorněn stav silniční a železniční sítě z roku 2013 na území Brněnské metropolitní oblasti s přesahem do Jihomoravského kraje. Město Brno je situované na křižovatce dálnic a rychlostních silnic ve směru na Prahu, Vídeň, Bratislavu a Olomouc.

Z hlediska dopravy má Brněnská metropolitní oblast stejně jako celý Jihomoravský kraj důležitou tranzitní funkci. Kostru dopravního systému oblasti tvoří dálnice D1 (do Prahy) a D2 (do Bratislavy) a rychlostní komunikace R52 (Rajhrad – Pohořelice) s pokračováním do Vídně v profilu silnice I. třídy. Oblastí prochází dva hlavní železniční koridory propojující země EU, konkrétně koridory IV (Hamburk – Berlín – Praha – Brno – Vídeň) a VI (Pobaltí – Varšava – Ostrava – Přerov – Brno – Bratislava – Budapešť). V současné době se již několik let jedná o potřebě přestavby železničního uzlu Brno a její podobě a výhledově i o vybudování vysokorychlostní železnice v koridoru Berlín – Praha – Brno Vídeň.

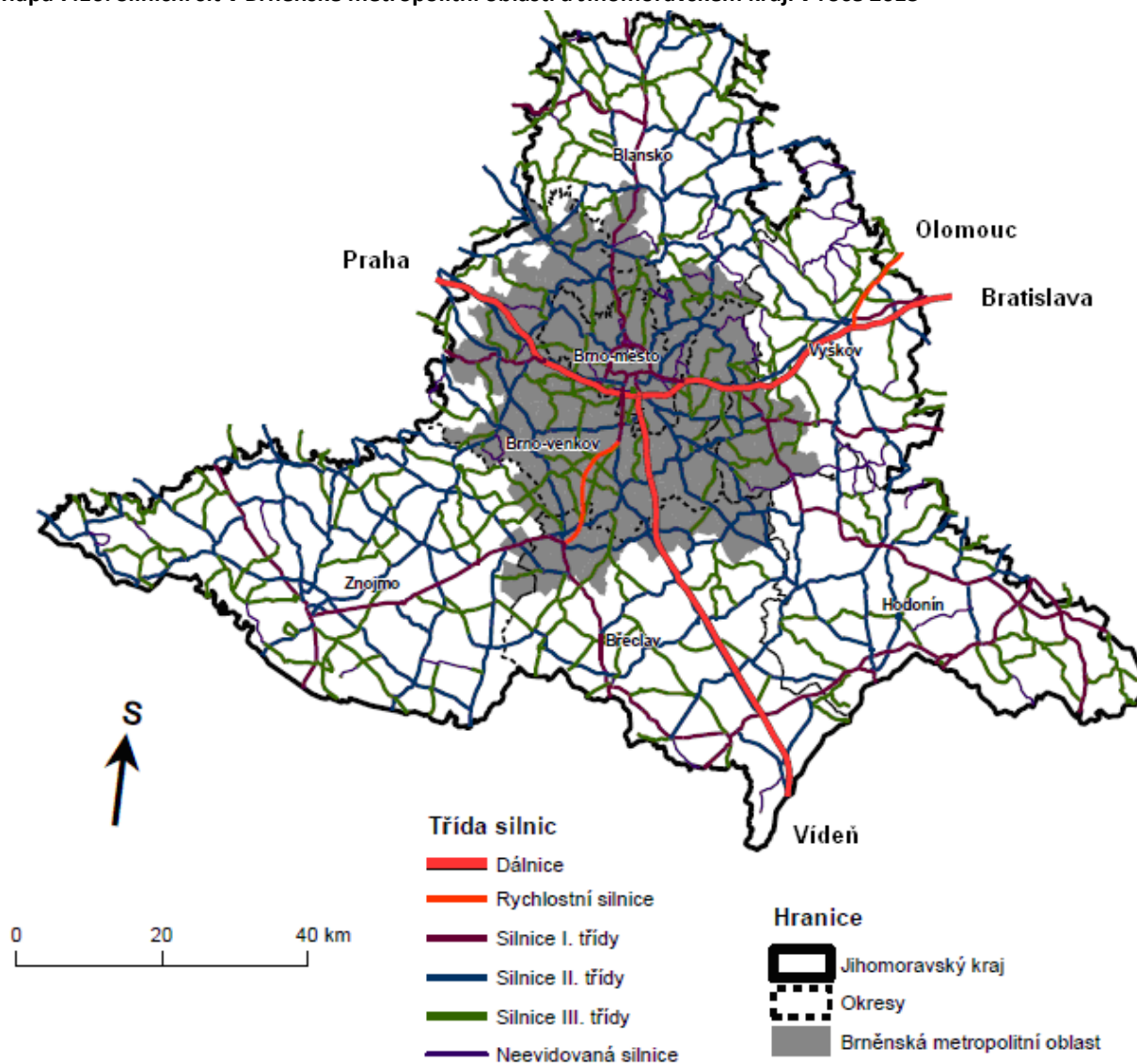
Tabulka 7.13: Délka silnic a dálnic podle okresů k 31. 12. 2012

Délka silnic a dálnic	v tom				
	dálnice	rychlostní silnice	silnice I. třídy	silnice II. třídy	silnice III. třídy

Blansko	610	-	-	50	199	361
Brno-město	176	18	-	41	54	63
Brno-venkov	1 093	42	17	65	370	617
Břeclav	566	44	-	52	199	271
Hodonín	546	-	-	115	153	277
Vyškov	493	30	9	60	112	291
Znojmo	983	-	-	65	381	537

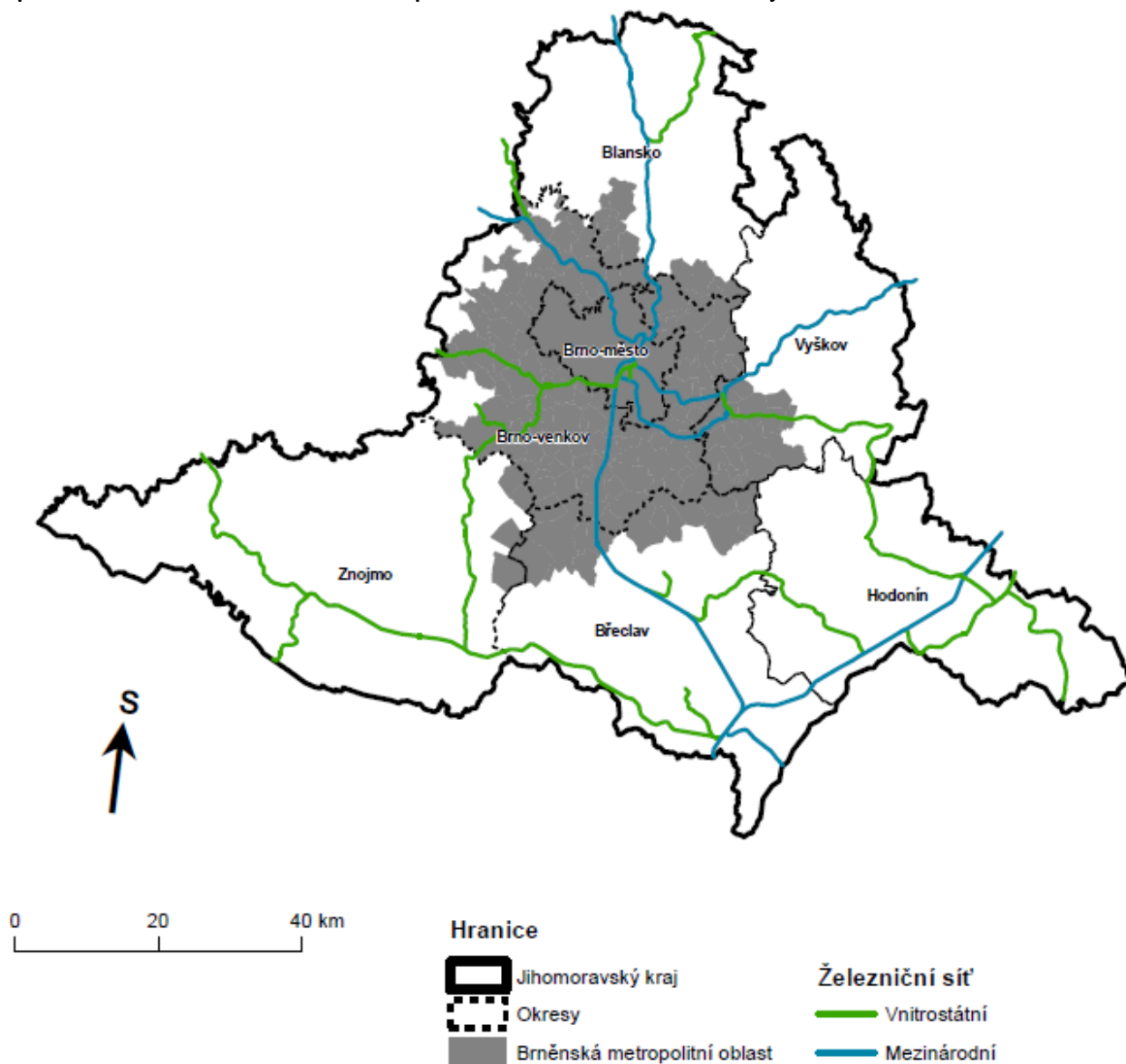
Zdroj: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2013

Mapa 7.16: Silniční síť v Brněnské metropolitní oblasti a Jihomoravském kraji v roce 2013

Zdroj: Digitální vektorová geografická databáze České republiky ArcČR® 500

Mapa 7.17: Železniční síť v Brněnské metropolitní oblasti a Jihomoravském kraji v roce 2013

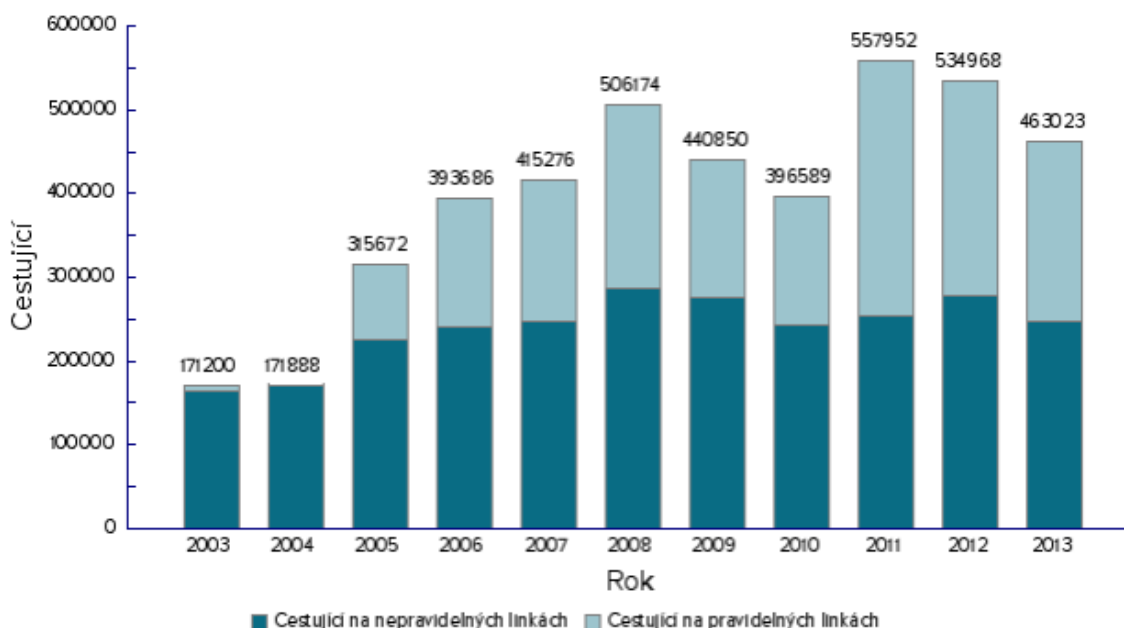

Zdroj: Digitální vektorová geografická databáze České republiky ArcČR® 500

Letecká doprava

Na území BMO se nachází mezinárodní letiště Brno-Tuřany s pravidelnou i nepravidelnou osobní i nákladní dopravou, jehož vlastníkem je od 1. 7. 2004 Jihomoravský kraj. Letiště svými technickými parametry a vybavením splňuje mezinárodní standardy pro celoroční provoz všech typů letadel i za ztížených povětrnostních podmínek. V současnosti létají pravidelné letecké linky do čtyř destinací (Londýn/Luton, Londýn/Stansted, Eindhoven a Moskva) a v letní sezoně je letiště využíváno pro charterové lety do turistických destinací (<http://www.brno-airport.cz/>).

Graf 7.9: Vývoj počtu odbavení cestujících na pravidelných a nepravidelných linkách od roku 2003 do roku 2013 na letišti Brno

Zdroj: Převzato z <http://www.brno-airport.cz/>

Veřejná doprava

Na celém území Jihomoravského kraje funguje jeden z nejlépe propracovaných integrovaných dopravních systémů (IDS JMK) v České republice, který zasahuje i do některých obcí za hranicemi kraje. Tento systém zajišťuje dopravu také na území Brněnské metropolitní oblasti. Zajišťuje obsluhu kraje kombinací autobusové, vlakové a v Brně tramvajové a trolejbusové dopravy. Realizaci a provoz IDS JMK zajišťuje společnost KORDIS JMK, kterou vlastní z 51 % Jihomoravský kraj a ze 49 % Statutární město Brno.

Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje vzniká postupně po etapách, přičemž první byla zahájena 1. ledna 2004 ve 112 obcích. Od 1. ledna 2005 se přidalo dalších 49 obcí v oblasti Tišnovska a od 1. září 2005 24 obcí v oblasti Sokolnicka a Zbraslavka. Ještě v tom samém roce 11. prosince 2005 byla spuštěna další etapa na Slavkovsku, Bučovicu a Vyškovsku s celkem 22 novými obcemi a městskou dopravou ve Vyškově. Od 1. července 2006 byla spuštěna část etapy, ve které se přidalo 21 obcí v oblasti Ivančicka, a 1. září 2006 potom ve druhé části 29 obcí na Židlochovicku. Do konce roku 2010 se postupně přidalo další obce na Boskovicku, Vyškovsku, Hodonínsku, Břeclavsku a Znojemsku. Bylo sjednoceno označení autobusů, jízdné a přepravní podmínky a především se zjednodušilo, zefektivnilo a uživatelsky atraktivnilo linkové vedení dopravy, časování spojů a zajištění přestupů. Další informace o IDS JMK, především počet linek, jsou uvedeny v tabulce.

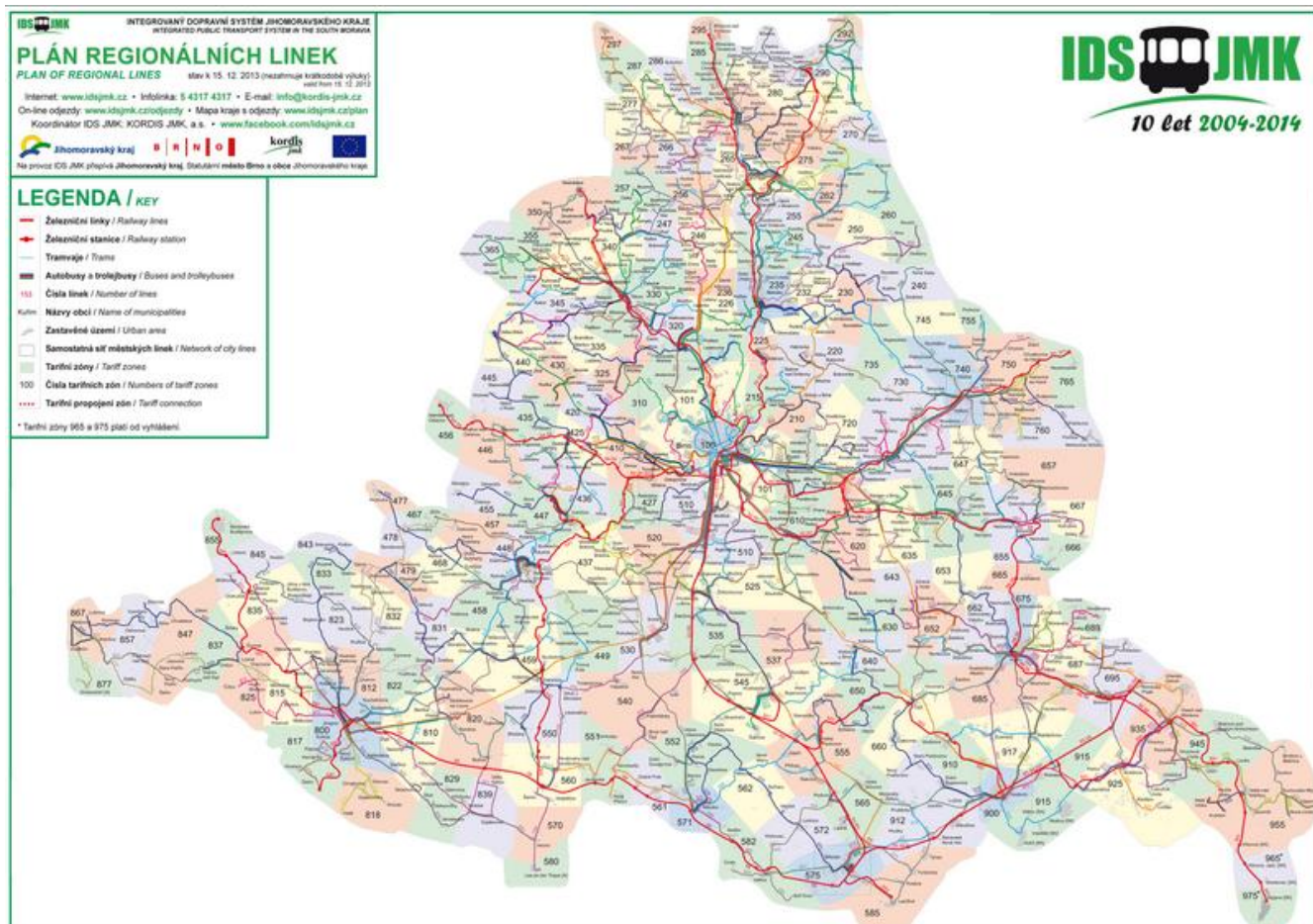
Tabulka 7.14: Základní informace o IDS JMK

Počet linek v IDS JMK	322
Počet vlakových linek	25
Počet tramvajových linek v Brně (čísla 1 až 12)	11
Počet trolejbusových linek v Brně (čísla 20 až 40)	13
Počet autobusových linek v Brně (čísla 40 do 100)	48
Počet linek městské dopravy v Adamově	1

Počet linek městské dopravy v Blansku	4
Počet linek městské dopravy v Břeclavi	9
Počet linek městské dopravy v Hodoníně	4
Počet linek městské dopravy v Kyjově	3
Počet linek městské dopravy ve Vyškově	4
Počet linek městské dopravy ve Znojmě	7
Počet regionálních autobusových linek	193
Počet zón	156

Zdroj: <http://www.idsjmk.cz/>

Mapa 7.18: Plán regionálních linek IDS JMK

Zdroj: Převzato z <http://www.idsjmk.cz/>

Shrnutí

- V BMO je řidší silniční síť než republikový průměr. Silniční síť se potýká s dlouhodobě špatným stavem a financováním především silnic II. a III. třídy.
- Brno je po Praze druhým nejvýznamnějším dopravním uzlem v České republice a díky jeho postavení procházejí přes BMO dopravní sítě s nadregionálním (celostátním i středoevropským) významem.

- BMO je umístěna na křižovatce dálnic a rychlostních silnic ve směru na Prahu, Vídeň, Bratislavu a Olomouc, přičemž tah na Vídeň není dokončen.
- Pro BMO je důležitá tranzitní funkce. Kostru dopravního systému oblasti tvoří dálnice D1 (do Prahy a směrem na Ostravu) a D2 (do Bratislavy) a rychlostní komunikace R52 (Rajhrad – Pohořelice).
- Oblastí prochází dva hlavní železniční koridory propojující země EU, koridor IV (Hamburk – Berlín – Praha – Brno – Vídeň) a VI (pobaltské státy – Varšava – Ostrava – Brno – Bratislava – Budapešť).
- V současné době se již několik let jedná o přestavbě železničního uzlu Brno a o vybudování rychlé železnice.
- Na území BMO se nachází mezinárodní letiště Brno-Tuřany s pravidelnou i nepravidelnou osobní i nákladní dopravou, ale pouze do omezeného počtu destinací. Nedostatečná je napojenost na globální letecké uzly a absence významných leteckých linek.
- Na celém území Jihomoravského kraje funguje jeden z nejlépe propracovaných integrovaných dopravních systémů (IDS JMK) v republice. Zajišťuje obsluhu kraje kombinací autobusové, vlakové a v Brně tramvajové, autobusové a trolejbusové dopravy.
- Nedostatečná infrastruktura pro cyklistickou a pěší turistiku a pro možnost cyklistické dopravy při každodenní dojížděky do práce a do škol.

Technická infrastruktura životní prostředí

Kapacita a kvalita inženýrských sítí

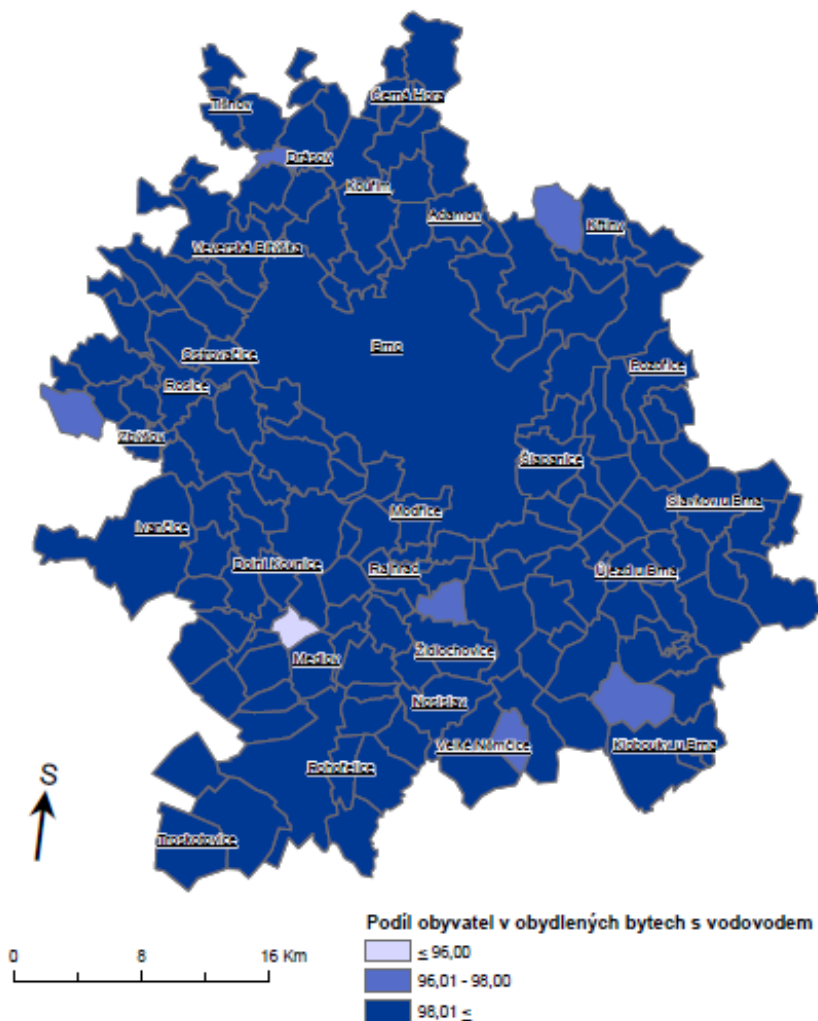
V Brněnské metropolitní oblasti bylo v roce 2011 napojeno na vodovod 99,46 % obyvatel v obydlených domech, což téměř stejně jako v Jihomoravském kraji nebo České republice. O něco málo více obyvatel v obydlených domech než je celorepublikový průměr má v domácnosti plynovou přípojku. Určitou slabinou je pak počet obyvatel s připojením na kanalizační síť. V případě plynu a kanalizace se v oblasti nachází i velká část obcí s podílem obydlených domů do 20 %, některé obce jsou dokonce zcela bez plynu i kanalizace.

Tabulka 7.15: Podíl obyvatel v obydlených bytech s vodovodem, plynem zavedeným do bytu, s připojením na kanalizační síť v BMO, Jihomoravském kraji a České republice v roce 2011

	BMO	JMK	ČR
Podíl obyvatel v obydl.bytech s vodovodem	99,46	99,70	99,73
Podíl obyvatel v obydl.bytech s plynem zavedeným do bytu	78,20	83,44	68,29
Podíl obyvatel v obydl.bytech s přípojem na kanalizační síť	58,40	82,55	77,37

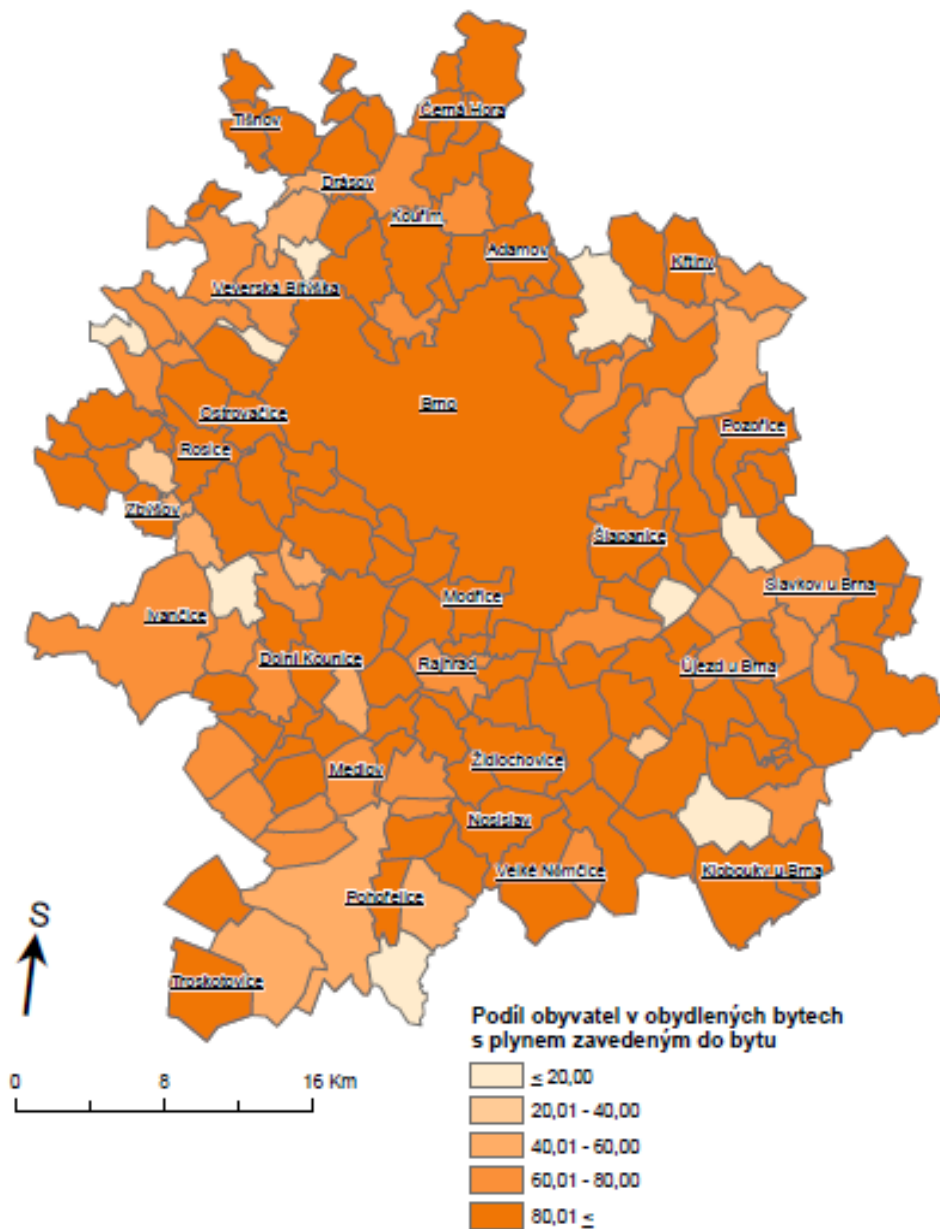
ČSÚ – Územně analytické podklady za obce ČR

Mapa 7.19: Podíl obyvatel v obydlených bytech s vodovodem v obcích BMO v roce 2011

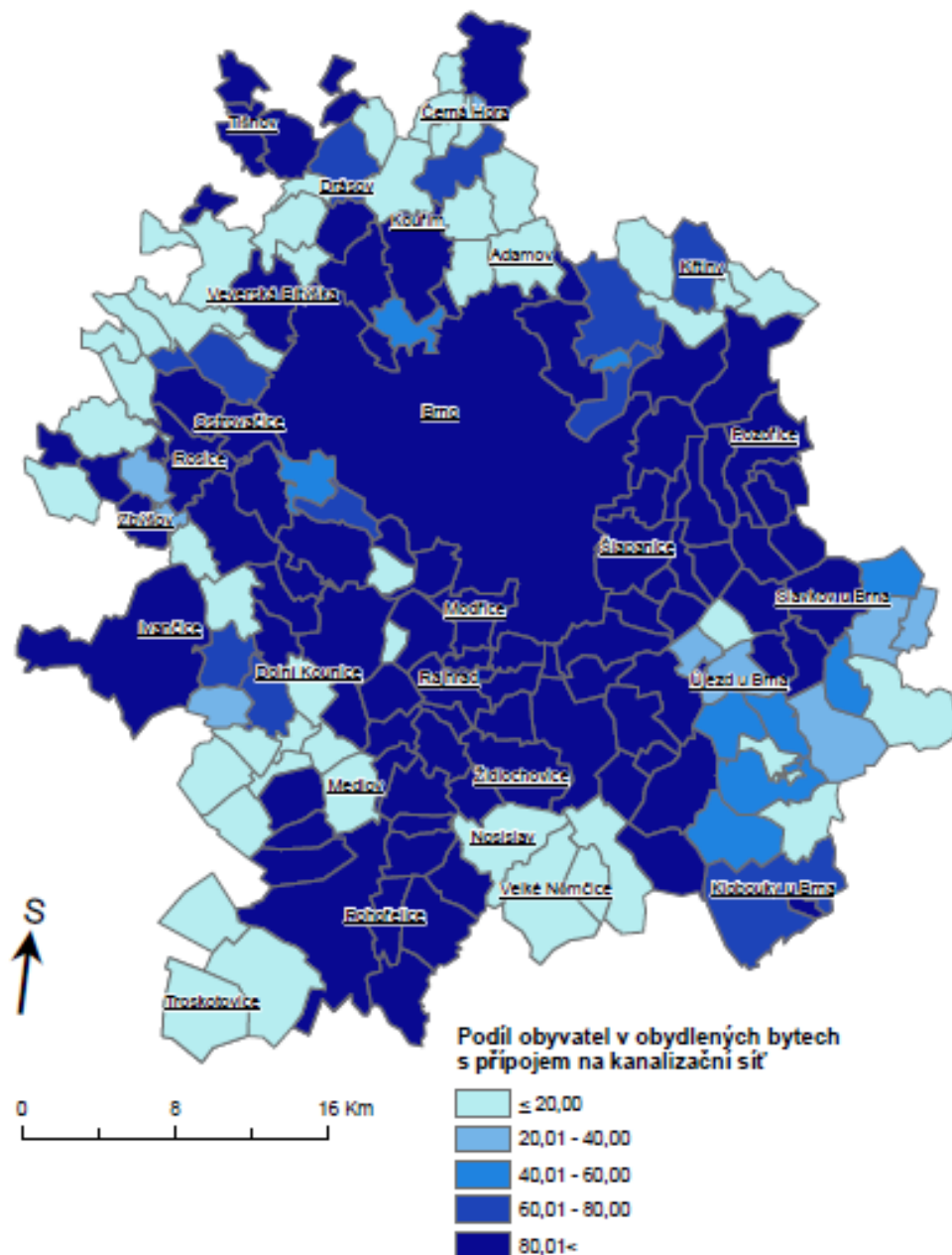
Zdroj: ČSÚ – Územně analytické podklady za obce ČR

Mapa 7.20: Podíl obyvatel v obydlených bytech s plynem zavedeným do bytu v BMO v roce 2011

Zdroj: ČSÚ – Územně analytické podklady za obce ČR

Mapa 7.21: Podíl obyvatel v obydlených bytech s přípojkou na kanalizační síť v BMO v roce 2011

Zdroj: ČSÚ – Územně analytické podklady za obce ČR

Životní prostředí

Jihomoravský kraj jako celek má poměrně kvalitní ovzduší. Znečištění ovzduší, hluk a další nepříznivé vlivy jsou převážně lokálního charakteru, a to hlavně v okolí velkých průmyslových center. Nepříznivých hodnot emisí znečišťujících látek dosahují především okresy Hodonín a Brno-město. Zásadní podíl na znečištění má vzrůstající množství osobních automobilů, především ve velkých městech. V celém kraji narůstá počet obyvatel, kteří využívají napojení na kanalizaci a ČOV, což je jedna z cest na zlepšení dnes silného znečištění části vodních toků Moravy, Dyje a Svatky. Ochrana životního prostředí je v Jihomoravském kraji věnována značná pozornost. To dokazuje i každoročně vysoký objem investic určených na jeho ochranu (viz tabulka). Více než polovina investic

proběhla v okrese Brno-venkov, kde se nejvíce investuje do nakládání s odpadními vodami. V okrese Brno-venkov putuje nejvíce investic do nakládání s odpady.

Tabulka 7.16: Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle okresu sídla investora v roce 2012

	Celkem	v tom			
		ochrana ovzduší a klimatu	nakládání s odpadními vodami	nakládání s odpady	ostatní
	Investice				
Jihomoravský kraj	2 857 120	229 528	1 872 391	623 765	131 436
Blansko	290 908	13 171	247 234	25 490	5 013
Brno-město	295 687	42 572	12 121	161 129	79 865
Brno-venkov	1 558 953	42 571	1 300 233	194 498	21 651
Břeclav	136 026	77 564	i.d.	52 175	i.d.
Hodonín	231 858	4 899	67 581	138 102	21 276
Vyškov	59 617	2 140	i.d.	15 016	i.d.
Znojmo	284 071	46 611	198 725	37 355	1 380
	Neinvestiční náklady				
Jihomoravský kraj	5 382 408	136 298	1 012 993	3 881 843	351 274
Blansko	141 597	10 199	30 506	95 224	5 668
Brno-město	2 608 365	57 970	612 238	1 688 285	249 872
Brno-venkov	1 319 963	38 961	71 316	1 194 314	15 372
Břeclav	261 116	2 793	86 550	167 602	4 171
Hodonín	571 081	10 283	134 075	361 408	65 315
Vyškov	231 799	9 046	66 893	150 215	5 645
Znojmo	248 487	7 046	11 415	224 795	5 231

Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2013

Kvalita ovzduší je závislá na přírodních i antropogenních faktorech. Mezi ty přírodní patří např. počasí a rozptylové podmínky (teplotní inverze, teplota vzduchu, vlhkost vzduchu a rychlost a směr proudění větru, srážková činnost). Jako antropogenních faktory pak kvalitu ovzduší ovlivňuje nejvíce doprava, a spalování. Doprava má nejsilnější efekt v Brněnské metropolitní oblasti, ve venkovských regionech je to naopak spíše spalování tuhých paliv v domácnostech.

Dopravně nejvíce zatížené lokality jsou město Brno a dálniční tahy. K překračování limitů pro průměrnou roční koncentraci škodlivých látek dochází v podstatě pouze v Brně. U denní koncentrace jsou trvale překračovány imisní limity na všech dopravních lokalitách a v případě déletrvajících zhoršených rozptylových podmínek dochází k překračování limitů i v ostatních lokalitách.

Na mapách jsou znázorněny oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší v České republice v roce 2012 se zahrnutím a bez zahrnutí přízemního ozonu, ze kterých je v obou případech patrné silné znečištění Brněnské metropolitní oblasti., zejména samotného Brna a oblasti podél dálničních tahů D1 a D2 a rychlostní silnice spojující Brno s Olomoucí.

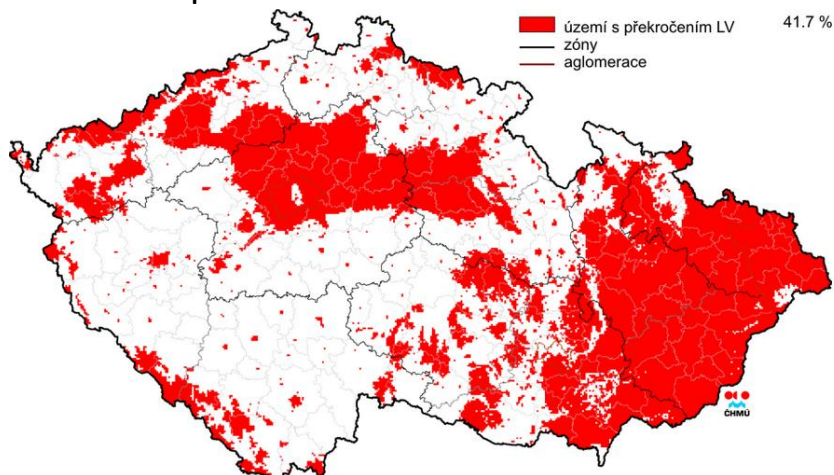
Tabulka 7.17: Emise základních znečišťujících látek do ovzduší podle okresů v roce 2011

	Emise tuhé		Oxid siřičitý		Oxidy dusíku		Oxid uhelnatý	
	REZZO 1	REZZO 1-3	REZZO 1	REZZO 1-3	REZZO 1	REZZO 1-3	REZZO 1	REZZO 1-3
	Celkem (t)							
Jihomoravský kraj	290,7	1 530,7	2 125,5	3 136,1	2 958,6	3 976,0	4 199,6	7 386,6
Blansko	24,1	155,3	122,3	333,5	83,7	213,5	40,7	567,8

Brno-město	72,8	124,7	98,7	170,5	552,7	779,0	201,0	465,1
Brno-venkov	53,2	283,8	51,1	317,0	1 191,1	1 370,0	2 587,0	3 447,5
Břeclav	16,3	83,1	15,6	96,8	240,7	342,5	81,2	349,8
Hodonín	95,7	177,0	1 525,7	1 616,3	681,8	851,4	156,9	517,1
Vyškov	1,9	78,9	1,6	82,0	16,3	100,6	11,5	259,2
Znojmo	26,7	201,5	310,6	520,0	192,1	319,1	1 121,3	1 780,0

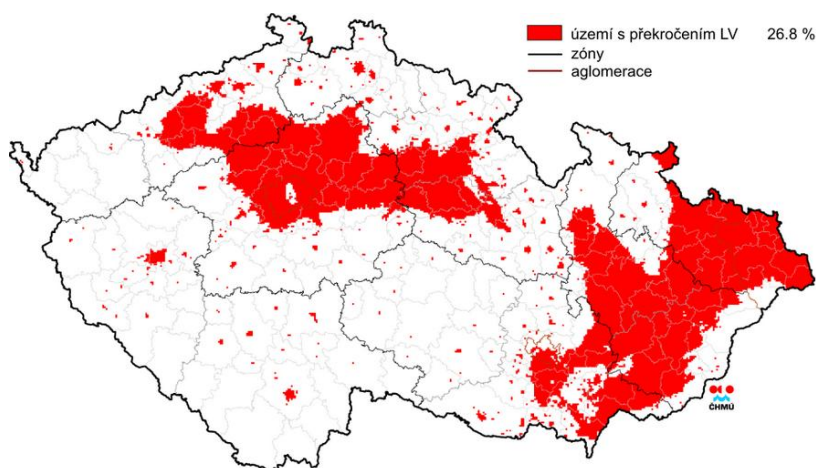
Zdroj: Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2013

Mapa 7.22: Vyznačení oblastí s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví se zahrnutím přízemního ozonu v České republice v roce 2012

Zdroj: ČHMÚ – Znečištění ovzduší na území České republiky v roce 2012

Mapa 7.23: Vyznačení oblastí s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví se zahrnutím přízemního ozonu v České republice v roce 2012

Zdroj: ČHMÚ – Znečištění ovzduší na území České republiky v roce 2012

Nejvýznamnějším zdrojem hluku jsou zejména dopravní zařízení, jako dálnice, silnice, městské komunikace, železnice a letiště. O něco méně pak technologická zařízení, jako těžba a průmysl. V pásmech přiléhajících ke zdrojům hluku jsou hygienické limity překračovány, což je významné zejména v hustě obydlených oblastech. Na většině dotčeného území je však hluková situace vyhovující.

Příroda a krajina

Stejně jako v celém Jihomoravském kraji i v BMO se nachází celá řada chráněných území s různou mírou ochrany a plošným rozsahem. Nejvíce maloplošných chráněných území jak počtem, tak plochou v celém kraji se nachází v okrese Brno-venkov. V tabulce jsou uvedeny evropsky významné oblasti, maloplošná a velkoplošná chráněná území v jednotlivých obcích.

Tabulka 7.18: Chráněná území a evropsky významné lokality v obcích Brněnské metropolitní oblasti

Obec	EVL	VZCHÚ	MZCHÚ
Adamov	Moravský kras, Údolí Svitavy	Moravský kras	Býčí skála
Babice nad Svitavou	Moravský kras, Údolí Svitavy	Moravský kras	Býčí skála, Čihadlo, Dřínová, Kněžnice
Bílovice nad Svitavou	Moravský kras, Údolí Svitavy		Malužín
Blučina			Nové hory
Bošovice	Visengrunty		Visengrunty
Čebín	Na lesní horce		Na lesní horce
Česká			Šiberná
Habrůvka	Moravský kras	Moravský kras	Býčí skála, Habrůvecká bučina, U Výpustku
Heršpice	Mouřínov - Druhý rybník		Jalový dvůr, Mušenic, Rašovický zlom - Chobot
Hodějvice			Návdavky u Němčan, Rašovický zlom - Chobot
Hostěnice	Moravský kras	Moravský kras	Údolí Říčky
Hostěrádky	Špice		Špice
Chudčice			Břenčák
Ivaň	Vranovický a Plačkův les, Mušovský luh		Plačkův les a říčka Šatava, Dolní mušovský luh
Kanice	Moravský kras	Moravský kras	Hádecká planinka
Klobouky u Brna	Ochůzky - Nedánov		
Kobeřice u Brna	Polámanky		
Křepice	Mikulovický les		
Křtiny	Křtiny – kostel, Luční údolí, Moravský kras	Moravský kras	Mokřad pod Tipečkem, Bayerova
Kuřim	Zlobice		Březina, Šiberná, Zlobice
Lelekovice			Březina, Babí lom
Malhostovice	Zlobice, Malhostovická pecka, Zkamenělá svatba		Drásovský kopeček, Malhostovická pecka, Zlobice
Měnin	Rumunská bažantnice		
Milonice	Černecký a Milonický hájek		
Moravské Knínice			Obůrky-Třeštětec
Němčany			Návdavky u Němčan, Mrazový klín
Neslovice			Patočkova hora
Nesvačilka	Zřídla u Nesvačilky		

Obec	EVL	VZCHÚ	MZCHÚ
Nikolčice	Rumunská bažantnice Přední kout		
Nosislav	Knížecí les, Přísnotický les		Nosislavská zátočina
Nové Bránice	Červené stráně		
Ochoz u Brna	Moravský kras	Moravský kras	Údolí Říčky, Zadní Hády
Omice			Na hájku
Podolí	Šlapanické slepence		Horka
Pohořelice	Šumické rybníky, Mušovský luh		
Popůvky	Bosonožský hájek		Bosonožský hájek
Práče	Jevišovka		
Přibice	Mušovský luh		
Rebešovice			Velké Druždavy
Rosice	Rosice - zámek		
Sivice	Sivický les		
Slavkov u Brna	Slavkovský zámecký park a aleje		
Sokolnice			Žabárník
Svinošice			Babí lom
Tišnov	Květnice		Květnice
Trboušany			V olších
Troskotovice			Troskotovický dolní rybník
Troubsko	Bosonožský hájek		Bosonožský hájek
Tvarožná	Sivický les		Velatická slepencová stráň, Santon
Újezd u Brna	Zřídla u Nesvačilk, Špice		Špice
Velatice			Velatická slepencová stráň, Vinohrady
Velké Němčice			Plácky
Viničné Šumice			Hynčicovy skály
Žatčany			Písky
Židlochovice	Židlochovický zámecký park		

Zdroj: Ekologický institut Veronika

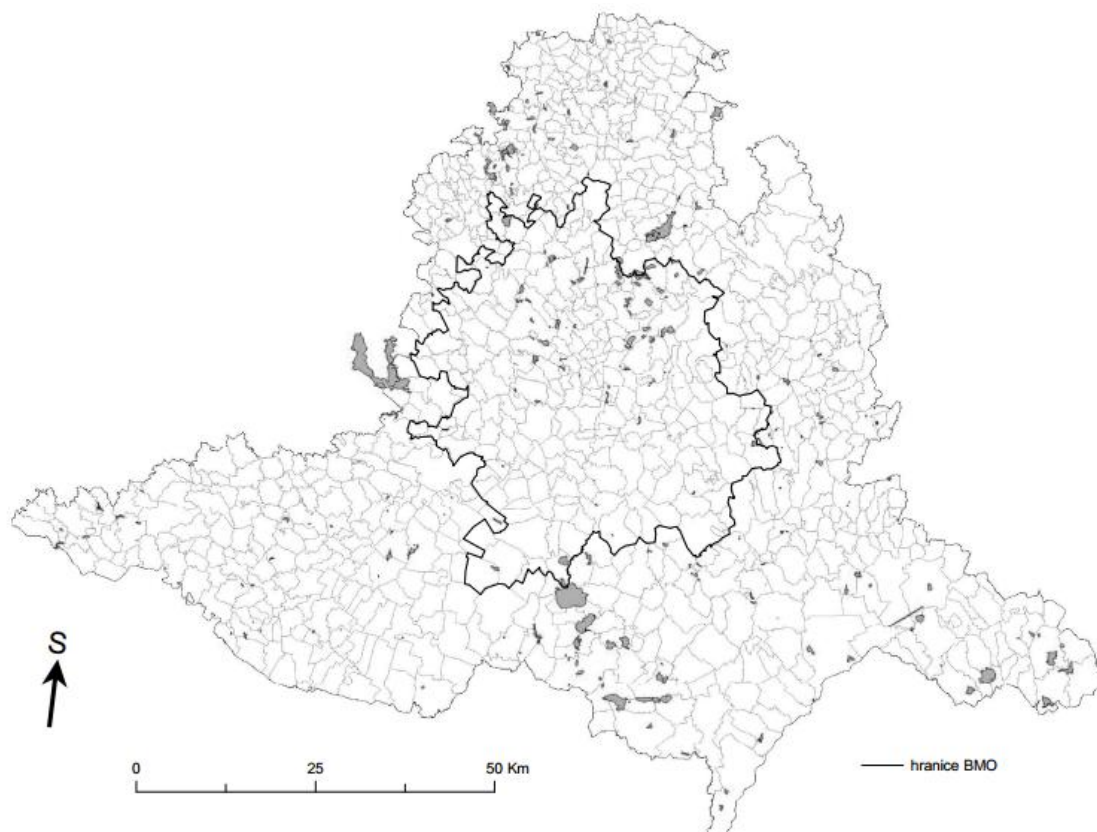
Tabulka 7.19: Chráněná území podle okresů k 31. 12. 2012

	Národní parky	Chráněné krajinné oblasti	Maloplošná chráněná území celkem	v tom			
				národní přírodní památky	národní přírodní rezervace	přírodní památky	přírodní rezervace
	Počet						
Jihomoravský kraj	1	3	290	13	18	162	97
Blansko	-	1	46	1	3	23	19
Brno-město	-	1	30	2	1	19	8
Brno-venkov	-	1	81	1	2	55	23

Břeclav	-	1	40	4	8	11	17
Hodonín	-	1	37	3	4	15	15
Vyškov	-	-	29	1	1	15	12
Znojmo	1	-	35	1	1	25	8
	Rozloha (ha)						
Jihomoravský kraj	6 259	35 512	8 461	357	2 591	1 711	3 802
Blansko	-	6 620	1 762	4	742	379	636
Brno-město	-	313	319	17	1	148	153
Brno-venkov	-	2 267	2 427	14	166	710	1 537
Břeclav	-	8 535	2 050	155	963	110	821
Hodonín	-	17 777	1 304	126	607	170	401
Vyškov	-	-	263	9	24	59	170
Znojmo	6 259	-	336	31	87	135	84

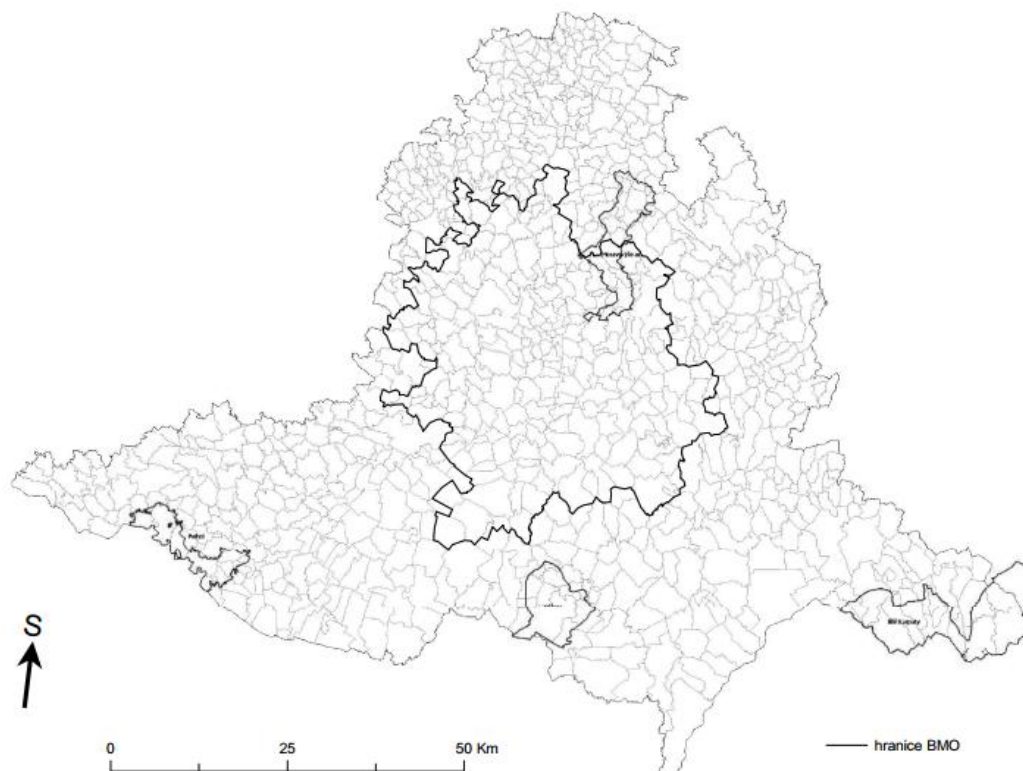
Zdroj: ČSÚ – Statistická ročenka Jihomoravského kraje 2013

Mapa 7.24: Maloplošná zvláště chráněná území v BMO a v JMK

Zdroj: Ekologický institut Veronika

Mapa 7.25: Velkoplošná zvláště chráněná území v BMO a v JMK

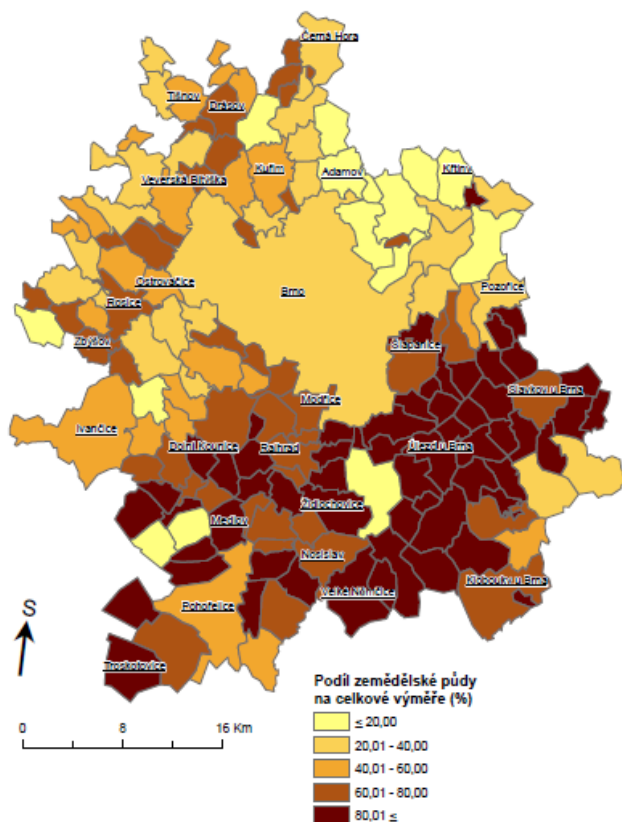
Zdroj: Ekologický institut Veronica

Využití ploch v území

Celé území Jihomoravského kraje má díky vhodným přírodním podmínkám (nížinná oblast, úrodná půda, teplejší klima) bohatou zemědělskou tradici a dobré předpoklady pro další rozvoj zemědělské výroby. Jak je patrné z tabulky, neliší se využití ploch území Brněnské metropolitní oblasti příliš od Jihomoravského kraje a České republiky. Rozdíl je pouze ve vyšším podílu zastavěných ploch na úkor menšího zastoupení zemědělské půdy. Podíl zastavěných ploch v BMO je téměř dvakrát vyšší než v Jihomoravském kraji a České republice což je dáno především významným podílem města Brna a dalších měst na ploše území.

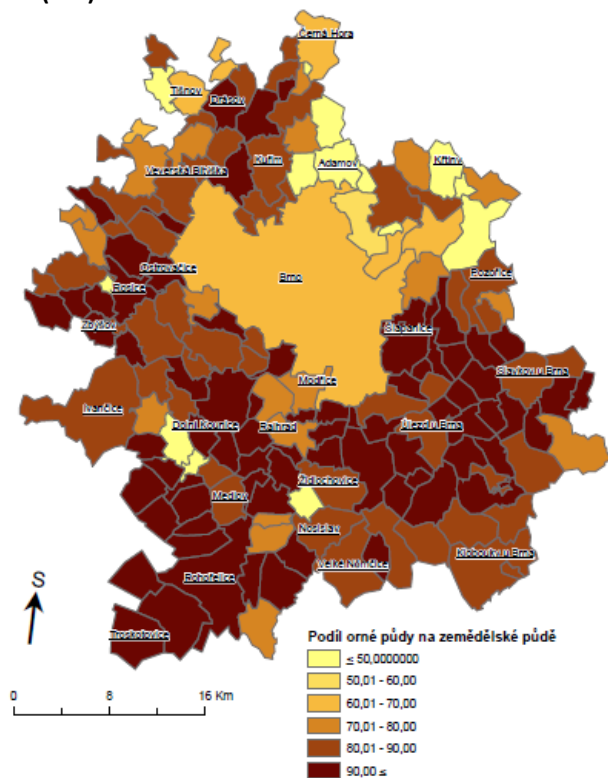
Obce s největším podílem zemědělské půdy na celkové ploše nalezneme převážně v rovinatém území na jih od Brna. Zemědělská půda je tvořena ve většině obcí BMO z více než 80 % ornou půdou. Zemědělská výroba představuje obecně pro životní prostředí značnou zátěž, kterou v Brněnské metropolitní oblasti ještě dále zvyšuje vysoký podíl orných půd s malou druhovou diverzitou, vysokým rizikem eroze atd. Z mapy je zřejmé, že naprostá většina obcí oblasti dosahuje hodnot koeficientu ekologické stability do hodnoty jedna, což znamená, že se jedná o oblast intenzivně využívanou, s oslabenou autoregulací ekosystému a značnou ekologickou labilitou (Míchal 1985). Obce s vyšším zalesněním a tím i vyššími hodnotami koeficientu se nachází v severní části BMO.

Mapa 7.26: Podíl zemědělské půdy na celkové ploše obcí Brněnské metropolitní oblasti v roce 2012

Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze

Mapa 7.27: Podíl orné půdy na celkové ploše zemědělské půdy obcí Brněnské metropolitní oblasti v roce 2012 (v %)

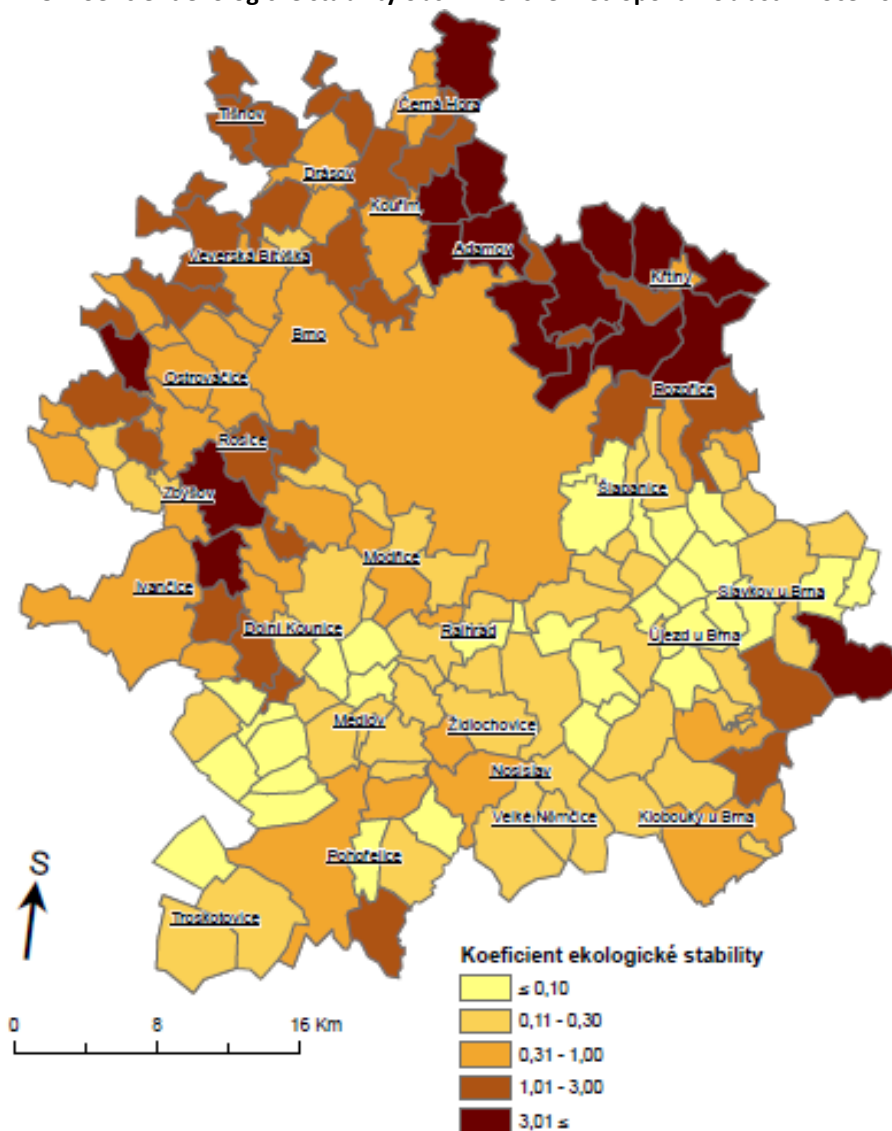
Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze

Tabulka 7.20: Podíl jednotlivých ploch území Brněnské metropolitní oblasti, Jihomoravském kraji a České republiky v roce 2012 (v %)

	Lesní půda	Vodní plochy	Zastavěné plochy	Ostatní plochy	Zemědělská půda
BMO	29,93	2,12	3,01	10,49	54,46
JMK	28,03	2,15	1,97	8,44	59,41
ČR	33,75	2,08	1,67	8,93	53,56

Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze

Mapa 7.28: Koefficient ekologické stability obcí Brněnské metropolitní oblasti v roce 2012

Zdroj: ČSÚ – Veřejná databáze

Shrnutí

- Vysoký počet domácností je napojených na vodovod a plyn. Slabinou je naopak relativně nízký počet obyvatel s připojením na kanalizační síť. V regionu se vyskytují obce bez připojení na plyn a kanalizaci. Vodovodní vodou zásobeny všechny obce v oblasti.

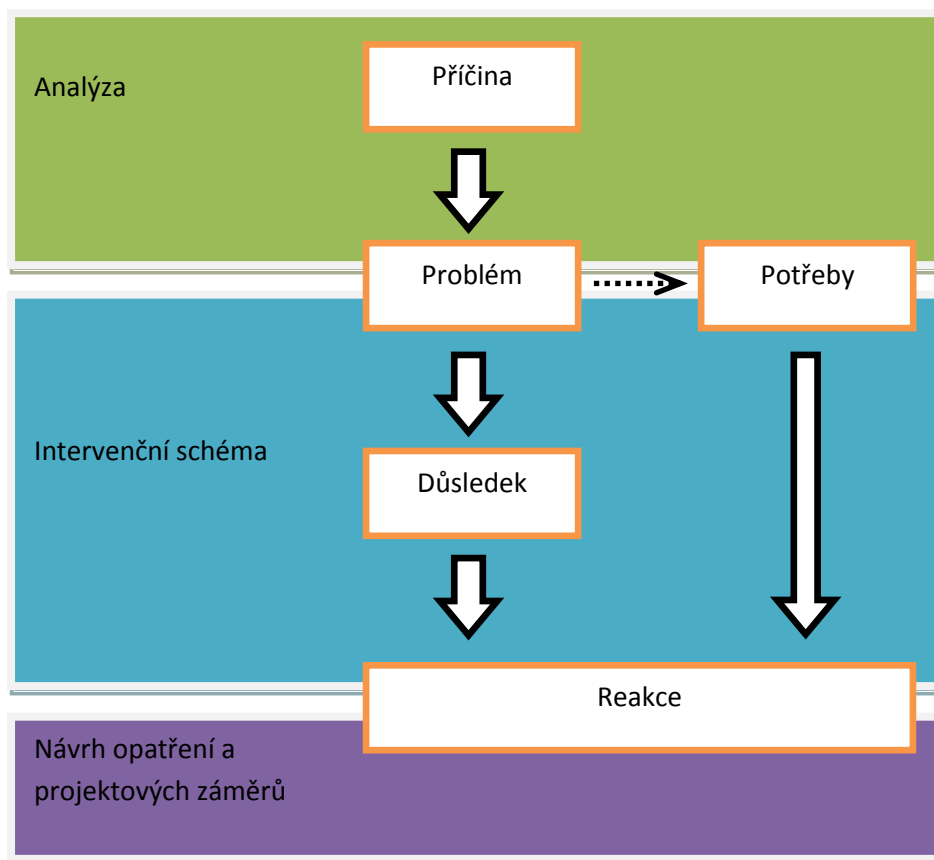
- V regionu je relativně čisté životní prostředí. Zdroje znečištění převážně lokálního charakteru jsou koncentrovány v okolí velkých průmyslových center. Důležitými zdroji znečištění jsou dále automobilová doprava a větrná eroze zemědělské půdy, lokálně (v menších městech a obcích) i topeniště na pevná paliva. Nepříznivých hodnot emisí znečišťujících látek dosahují především okresy Hodonín a Brno-město.
- Nárůst znečištění hlukem je zapříčiněn především automobilovou dopravou.
- Roste počet obyvatel využívajících napojení na kanalizaci a ČOV. Jedná se o jednu z možných z cest na zlepšení silného znečištění části vodních toků Moravy, Dyje a Svatky.
- V regionu je řada chráněných území s různou mírou ochrany a plošným rozsahem.
- Díky vhodným přírodním podmínkám má region bohatou zemědělskou tradici a dobré předpoklady pro další rozvoj zemědělské výroby.
- Téměř dvakrát vyšší podíl zastavěných ploch než v Jihomoravském kraji a České republice je dán především významným podílem města Brna a dalších měst na ploše území.
- Obce s největším podílem zemědělské půdy na celkové ploše nalezneme převážně na jih od Brna. Zemědělská půda je tvořena ve většině obcí Brněnské metropolitní oblasti z více než 80 % ornou půdou.
- Nízký výskyt ekologicky stabilních území je podmíněn především velkým podílem zastavěných ploch a zemědělsky využívané půdy (převážně orné půdy), především pak v centrální a jižní části území. Ekologicky stabilnější území (vyšší zalesnění) se nacházejí v severní části metropolitní oblasti.

7.1.3. Analýza rizik a další potřebné analýzy s důrazem na mobilitu a životní prostředí

Formulace problémů rozvoje zájmového území představuje v procesu tvorby ISR BMO ITI významný mezník, neboť ukazuje, v jakých oblastech (tématech) se koncentrují problémy regionu a na co tedy při plánování jeho dalšího rozvoje zaměřit pozornost. Tvoří pomyslné přemostění analytické a strategické části dokumentu. Problém je možné definovat jako rozpor mezi žádoucím stavem a stavem současným (popsaným v analýze). Problémy byly identifikovány pomocí expertního hodnocení, při němž byly významně zohledněny již provedené analýzy. Jedná se tudíž o kvalitativní analýzu.

Pro identifikaci a popis problémů byl využit rámec „příčina – problém – důsledek – potřeby“ (viz obrázek). Jednotlivé problémy jsou při využití tohoto rámce popsány v jednotné struktuře, kdy každý z nich je vysvětlen výčtem (řetězcem) příčin a důsledků. Stává se tak cenným základem pro návrh intervenční logiky, kterou v podobě „teorie změny“ využívají mj. nové operační programy. Při formulaci problémů je třeba mít na paměti, že ne všechny mohou být řešeny intervencemi ze strany nositele integrované strategie (především s ohledem na věcné zaměření regionální politiky EU v ČR v programovém období 2013–20), která tudíž na všechny identifikované problémy nemůže reagovat. Jednotlivé problémy tak nemusí mít přímou odezvu v intervenční logice a návrhu projektových záměrů.

Pozice analýzy problémů a potřeb

Doprava a mobilita

Brněnská metropolitní oblast je urbanizovaným regionem se zvyšujícími se nároky na mobilitu obyvatel, která je nezbytným předpokladem pro vnější konkurenceschopnost regionu (lákání nových investorů a udržení těch stávajících, mobilita pracovních sil) i pro kvalitu života obyvatel (dostupnost služeb). Přitom se však potýká s přetíženou silniční sítí v důsledku nedostavěné páteřní silniční infrastruktury napojující tuto oblast na okolní centra nebo tvořící páteř dopravy v rámci oblasti. V případě železniční infrastruktury pak oblast limituje nedostatečná propustnost železničního uzlu Brno a zcela nevyhovující, fyzicky i morálně zastaralé brněnské hlavní nádraží. V obou případech brání vybudování některých zásadních staveb nejen nedostatek finančních prostředků, ale také nedostatečný společenský konsensus nad potřebou těchto staveb a zejména pak nad jejich podobou a územním trasováním. Veřejná doprava v oblasti je integrovaná v rámci IDS Jihomoravského kraje, prohloubení její integrace však brání dosud převážně oddělené dopravní módy a konflikty v místech přestupu. Veřejná doprava je přes některé realizované investice stále z velké části bariérová. To platí i pro pěší dopravu, která se navíc potýká se sníženou bezpečností v místech kontaktu s dopravou silniční, případně železniční a cyklistickou. Cyklistická doprava je v oblasti dosud rozvinutá málo, a pokud již byly realizovány některé úseky cyklostezek, jedná se zpravidla o úseky určené primárně pro rekreaci. V oblasti bylo dosud vybudováno minimum cyklostezek pro každodenní pohyb obyvatel, což snižuje jejich mobilitu při vyjíždce za prací, do škol a za službami.

Nedostavěná infrastruktura pro silniční a železniční dopravu

Brněnská metropolitní oblast má dobré napojení na řadu velkých okolních center. Napojení na některá z nich je však nevyhovující z hlediska jízdní doby či kvality dopravní cesty. Problematické je zejména silniční napojení na Vídeň, kde dosud není dobudovaná rychlostní silnice, a na Prahu, kde se zpožděním začíná potřebná rekonstrukce dálnice D1, a dále železniční spojení na Přerov, které vyžaduje zásadní modernizaci. Vedle toho se značné infrastrukturní deficity vyskytují také uvnitř Brněnské metropolitní oblasti. V páteřní dopravní síti chybí řada úseků městského okruhu. Železniční uzel Brno má nízkou propustnost a zejména samotné brněnské hlavní nádraží je v nevyhovující poloze na hranici propustnosti a bez možnosti jejího navýšení, navíc je fyzicky i morálně zastaralé. Zásadním problémem je přetížená síť silnic nižšího řádu (silnice II. a III. třídy), jejichž parametry neodpovídají rostoucí dopravní zátěži (důsledek komerční a rezidenční suburbanizace) a vyskytují se na nich četná konfliktní místa. Stav těchto silnic zhoršuje napojení zejména menších měst a venkovských obcí BMO na páteřní dopravní síť, zejména pak na síť TEN-T. V regionu není uspokojivě vyřešena vazba mezi jednotlivými dopravními módy v oblasti nákladní dopravy a logistiky a chybí také širší zapojení informačních systémů a telematika, což snižuje efektivitu dopravy jako odvětví. Tyto skutečnosti zásadním způsobem snižují mobilitu obyvatel v regionu, resp. brání plnému využití rozvojového potenciálu regionu a jeho vnější konkurenceschopnosti. Nedobudovaná infrastruktura v hustě zalidněné oblasti BMO má také negativní dopady na životní prostředí především v důsledku nadměrného znečištění ovzduší a hlukové zátěže.

Hlavní příčiny problému

- Nedostatečné finanční prostředky z veřejných rozpočtů na dopravní stavby
- Nedostatečné legislativní řešení problematiky budování dopravních staveb veřejného významu (výkupy pozemků)
- Obtížný konsensus nad územním vedením významných dopravních staveb
- Dlouhodobý nedostatek finančních zdrojů na údržbu komunikací nižšího řádu vedoucí k trvalému zhoršení jejich stavu
- Pokračující rozvoj infrastruktury jednotlivých dopravních modů bez jejich vzájemné provázanosti
- Proces suburbanizace vedoucí ke zvýšeným nárokům na dopravní obslužnost okrajových částí Brna a jeho zázemí
- Dosud jen částečné využití ICT systémů a telematiky v dopravě

Hlavní důsledky problému

- Zpoždění významných silničních i železničních staveb
- Nedokončený VMO, tangenty kolem Brna a obchvaty některých sídel BMO, nedokončenost, příp. zastaralost části páteřních radiálních komunikací
- Nedostatečná propustnost železničního uzlu Brno, absence Severojižního kolejového diametru, nízká kapacita dalších železničních tratí v území
- Chybějící, resp. málo modernizované dopravní napojení na Vídeň, vč. letiště
- Absence rychlostního napojení severním směrem (R43)

- Špatný stav, zastaralá síť a dlouhodobá podfinancovanost silnic 2. a 3. třídy
- Nedostatečná modernizace a nízká efektivita dopravy jako odvětví
- Četné negativní dopady dopravy na životní prostředí
- Nízká multimodalita v nákladní dopravě

Nedostatečně vysoké zastoupení udržitelných forem dopravy

Veřejná doprava v regionu (resp. celém Jihomoravském kraji) je propojena prostřednictvím IDS JMK. Tento systém pracuje s jednotnými tarify, s jednotně vytvořenou sítí linek a časovou provázaností spojů. Integrace tohoto systému však není úplná – komplikuje jej především prostorová oddělenost a neprovázanost jednotlivých dopravních módů na přestupních terminálech (vlak–autobus, tramvaj–autobus, automobil–vlak, kolo–vlak atd.) a absence systémů P+R, K+R, B+R. Veřejná doprava je mimoto reálně dosud málo preferovaná vůči automobilové dopravě (např. provoz na křižovatkách), systém dosud málo využívá ICT. Infrastruktura především pro tramvajovou a trolejbusovou dopravu uvnitř Brna rychle zastarává a její stav a také prostorové vedení jednotlivých tratí neodpovídají aktuálním požadavkům.

Pěší doprava v regionu je vystavena několika rizikům. Předně je to zhoršená bezpečnost pohybu pěších osob v místech kontaktu se silniční dopravou. Platí to jak pro intravilány Brna a dalších velkých měst, kde je řada přechodů pro chodce v místech vysokou intenzitou dopravy nepřehledná nebo jinak nebezpečná, tak i pro menší sídla a mezilehlý prostor, kde chodníky často chybějí a intenzita dopravy zde přitom v posledních letech i několikanásobně vzrostla. Pěší doprava se dále potýká s přetrvávající bariérovostí (přes četné investice v posledních letech). Také v cyklistické dopravě je řada nebezpečných úseků, cyklisté jsou nuceni v důsledku nedobudované sítě cyklostezek často používat frekventované silnice a ulice uvnitř měst. Cyklistické stezky vedou pouze v několika místech a zpravidla byly dosud budovány spíše pro rekreační účely, nikoli pro každodenní pohyb obyvatel (vyjíždka za prací, do škol a za službami).

Podvyužívání udržitelných forem dopravy je jedním z hlavních důvodů nárůstu IAD, negativních dopadů dopravy na životní prostředí a nedostatečně variabilní mobility obyvatelstva.

Hlavní příčiny problému

- Nedostatek reálných opatření k preferenci veřejné dopravy před IAD
- Absence širšího společenského konsensu nad rolí a potřebou rozvoje veřejné dopravy jako plnohodnotné alternativy vůči IAD
- Pokračující rozvoj infrastruktury jednotlivých dopravních módů bez jejich vzájemné provázanosti
- Nedostatečná prostupnost železničního uzlu Brno, absence Severojižního kolejového diametru, nízká kapacita dalších železničních tratí v území
- Převaha dopravní funkce náměstí, ulic, železničních a tramvajových tratí, nízká humanizace veřejného prostoru
- Zastaralá podoba velké části páteřních ulic a náměstí s nevyhovující interakcí automobilové, veřejné (vč. kolejové), pěší a cyklistické dopravy a rovněž s funkčně a esteticky nevyhovujícím urbanistickým řešením

- Stagnace rozvoje infrastruktury pro kolejovou dopravu uvnitř Brna, zejména sítě tramvajových tratí nereflektujících prostorové změny v BMO v posledních dvou desetiletích
- Uživatelsky málo atraktivní prostředí dopravních terminálů (návaznost železniční dopravy na ostatní druhy veřejné dopravy (zejména MHD), absence dopravních terminálů v rámci IDS)
- Dosud jen částečné využití ICT systémů a telematiky ve veřejné dopravě
- Málo kapacitní a uživatelsky neatraktivní návaznost IAD na veřejnou dopravu vč. MHD, absence záchytných parkovišť P+R
- Přetrvávající bariéry ve veřejné dopravě (přes četné bezbariérové úpravy zastávek, terminálů a vozidel zejména v rámci brněnské MHD)
- Zastaralost vozového parku ve veřejné dopravě
- Deficity v infrastruktuře pro cyklistickou dopravu (chybějící úseky cyklostezek a vybavenost cyklostezek, absence cyklopruhů na většině významných komunikací v intravilánu)
- Výrazná konfliktnost pěší a cyklistické dopravy s dopravou silniční

Hlavní důsledky problému

- Zhoršená bezpečnost v cyklistické a pěší dopravě
- Nedostatečné využití veřejné dopravy (vzhledem k jejímu potenciálu), zhoršená uživatelská atraktivita a nízké využití veřejné dopravy
- Slabá role cyklistické dopravy v její funkci každodenního přesunu obyvatel za prací a do škol v metropolitním prostoru
- (Nadměrné) negativní dopady dopravy na životní prostředí

Životní prostředí

Brněnská metropolitní oblast má v podmínkách hustě zalidněných metropolí s velkou koncentrací lidských aktivit relativně zdravé životní prostředí. Některé jeho složky však vykazují zhoršenou kvalitu, navíc s trendem prohlubování daného problému. Zásadní jsou problémy se znečištěním ovzduší (zejména pak prachovými částicemi) a s hlukovou zátěží. V některých lokalitách se vyskytují ekologické zátěže. S životním prostředím úzce souvisí i nedobudovaná technická infrastruktura, což zhoršuje stav životního prostředí i hrozbu některých environmentálních rizik. Region, resp. lidské aktivity, které se v něm odehrávají, vykazují poměrně vysokou energetickou náročnost.

Zhoršený stav ovzduší a hluková zátěž

Ovzduší v relativně velké části regionu vykazuje nadlimitní koncentrace některých znečišťujících látek. Hlavním problémem ovzduší v BMO jsou prachové částice různých frakcí, které představují problém především v blízkosti hlavních dopravních os (prachové částice z dopravy), ale také v oblastech s vysokým zorněním půdy (prachové částice jako důsledek větrné eroze půd). Znečištění ovzduší ze stacionárních zdrojů je méně významné, v některých lokalitách je však rovněž problematické

(zejména starší zástavba se zastaralým lokálním topením využívajícím pevná paliva). Doprava je také dominantní příčinou hlukové zátěže území.

Hlavní příčiny problému

- Vysoké zornění půdy zhoršující znečištění ovzduší prachovými částicemi
- Vysoké intenzity silniční dopravy
- Absence protihlukových opatření
- Používání starých spotřebičů na pevná paliva zejména v domácnostech

Hlavní důsledky problému

- Zvýšené koncentrace znečišťujících látek, zejména pak prachových látek v ovzduší
- Zvýšená hluková zátěž obyvatel a její nárůst

Nedobudovaná technická infrastruktura

Brněnská metropolitní oblast nemá dobudované jednotlivé složky technické infrastruktury. Zásadně chybí odkanalizování některých venkovských obcí, ale i částí měst vč. Brna, stejně jako vodovodní přípojky v řadě lokalit. Některé složky technické infrastruktury (např. centrální zásobování teplem) jsou v řadě míst zastaralé a vyžadují modernizaci. Systém odpadového hospodářství je postupně modernizován, některé složky potřebné infrastruktury pro likvidaci a separaci odpadu či pro jeho další využití však v území chybějí.

Hlavní příčiny problému

- Chybějící odkanalizování některých venkovských obcí, ale i částí měst vč. Brna
- Chybějící části infrastruktury v oblasti odpadového hospodářství
- Dosud spíše slabé využití technické infrastruktury Brna pro okolní města a obce

Hlavní důsledky problému

- Lokálně zhoršená kvalita půd, zhoršená kvalita povrchových a podzemních vod
- Neúplně využitý potenciál pro třídění a likvidaci odpadu a pro jeho další využití

Vysoká energetická náročnost regionu

Brněnská metropolitní oblast je energeticky náročným regionem. Veřejné budovy (úřady, školy, zdravotnická zařízení atd.) jen pozvolna procházejí modernizací spojenou se snížením energetické náročnosti příslušných objektů (zateplení fasády, snížení energetických ztrát dveřních a okenních výplní atd.). Vysokou energetickou náročnost vykazují také některé složky technické infrastruktury, např. veřejné osvětlení.

Hlavní příčiny problému

- Energeticky náročná výroba, provoz komerčních a obytných budov, veřejné osvětlení atd.
- Nízká míra osvěty mezi obyvateli ohledně možností energetických úspor, energeticky méně náročných řešení atd.
- Malý počet lokálních zdrojů a obnovitelných zdrojů energie

Hlavní důsledky problému

- Nehospodárný provoz budov, nevhodná výroba
- Vysoká spotřeba energie ve výrobě, v provozu budov, veřejném osvětlení atd.
- Nízká míra energetické soběstačnosti oblasti

Existence významných environmentálních rizik

Zásadními environmentálními riziky regionu jsou aktuálně především povodně. V BMO je postupně budován systém protipovodňové ochrany, některé části regionu však dosud před povodněmi chráněné nejsou. Do budoucna lze očekávat čím dál častější potíže také se suchem (BMO patří k nejsušším částem Česka). BMO se potýká také s několika dalšími, na první pohled méně zjevnými environmentálními riziky. Mezi ně patří mj. půdní eroze a degradace a existence ekologických zátěží. Problém environmentálních rizik umocňuje skutečnost, že BMO má relativně vysoký podíl ekologicky nestabilních ploch (zastavěná území, orná půda atd.) a že zejména podíl zastavěných ploch roste, což nepřímo zhoršuje např. rozsah povodní nebo půdní eroze.

Hlavní příčiny problému

- Nízký podíl ekologicky stabilních ploch (daný nejen rozsahem zastavěného území, ale i intenzivní zemědělskou výrobou, malým rozsahem nezemědělské činnosti v krajině a vysokým podílem orné půdy na celkové rozloze) v jižní části BMO
- Změny klimatu zvyšující riziko živelních pohrom, zejména záplav a sucha
- Existence území dlouhodobě znečištěných někdejší hospodářskou činností
- Velký počet tzv. brownfields v Brně i v dalších městech, příp. obcích v oblasti
- Nedokončený systém protipovodňové ochrany BMO

Hlavní důsledky problému

- Lokální ekologické zátěže vyžadující nákladnou sanaci daného území
- Hrozba ničivých povodní, výhledově i sucha
- Značná eroze a degradace půd

7.1.4. SWOT analýza oblasti

Úvodním krokem tohoto výstupu je definice problémových okruhů pro zpracování dílčích SWOT analýz. Na základě informací z předchozích analytických výstupů byly definovány 2 okruhy, které představují relativně ucelená témata. Jedná se o tyto tematické okruhy:

- Doprava a mobilita
- Životní prostředí
- Konkurenceschopnost a vzdělávání
- Sociální soudržnost a sociální služby

Jednotlivé problémové okruhy byly podrobeny SWOT analýze. Ta představuje metodu, pomocí níž je možné klasifikovat hlavní rozvojové faktory. Informace jsou metodou SWOT standardně tříděny do čtyř kategorií:

- silné stránky (S = strengths),
- slabé stránky (W = weaknesses),
- příležitosti (O = opportunities),
- hrozby (T = threats).

Tyto kategorie sledují logiku uvedenou v tabulce.

Konstrukce SWOT analýzy

	pozitiva	negativa
vnitřní faktory, přítomnost, výchozí stav	silné stránky (S)	slabé stránky (W)
vnější faktory, budoucnost, potřeba intervencí	příležitosti (O)	hrozby (T)

V první fázi SWOT analýzy byl zpracován přehled jednotlivých faktorů pro každý problémový okruh. Dílčí SWOT analýzy pro jednotlivé problémové okruhy byly následně diskutovány při jednání příslušných pracovních skupin, na jejichž základě byly dílčí SWOT analýzy upraveny či doplněny. Smyslem dílčích SWOT analýz je identifikace hlavních rozvojových faktorů působících na rozvoj zájmového území v každém tematickém okruhu.

Dílčí SWOT analýzy umožňují identifikovat rozvojové faktory v jednotlivých problémových okruzích, nelze však s jejich pomocí porovnávat význam jednotlivých faktorů ani problémových okruhů (tedy např. která slabá stránka či příležitost je důležitější). Z tohoto důvodu byla provedena souhrnná SWOT analýza, v rámci níž byly jednotlivé z identifikovaných faktorů vybrány členy pracovních skupin ty nejvýznamnější (tzn. podle důležitosti pro rozvoj BMO). Výsledná SWOT tak obsahuje pouze tyto nejvýznamnější faktory SWOT. SWOT analýza tak zahrnuje nejen výčet rozvojových faktorů, ale i jejich klasifikaci, a je tak cenným podkladem pro rozhodování o cílech, projektových záměrech a o podobě intervenční logiky strategie.

Dílčí analýza SWOT: Doprava a mobilita

Silné stránky

- Kapacitní globální silniční a železniční napojení na většinu velkých okolních center (Praha, Bratislava, Budapešť, v případě železnice i Vídeň, v případě silnice i Ostrava)
- Postupné budování systému páteřních silničních komunikací BMO s okružními i radiálními komunikacemi
- Přítomnost malého mezinárodního letiště, relativní blízkost významných mezinárodních letišť (Vídeň, příp. Praha)
- Systém IDS Jihomoravského kraje s tarifní provázaností a propracovanou sítí linek se vzájemně navazujícími spoji
- Široká nabídka dálkových autobusových i železničních spojů do Prahy, řady dalších českých měst, Vídně, ale i vzdálenějších destinací

Slabé stránky

- Nedokončený VMO, tangenty kolem Brna a obchvaty některých sídel BMO, nedokončenost, příp. zastaralost části páteřních radiálních komunikací
- Špatný stav, zastaralá síť a dlouhodobá podfinancovanost silnic 2. a 3. třídy
- Vysoká tranzitní funkce páteřních silničních komunikací (vyšší náklady na modernizaci a údržbu a environmentální dopady ve vztahu k přínosům pro místní ekonomiku)
- Deficity v silničním napojení některých nově rozvíjených lokalit (obytných i komerčních)
- Absence kapacitního rychlostního napojení severním směrem (R43)
- Zastaralá podoba velké části páteřních ulic a náměstí s nevyhovující interakcí automobilové, veřejné (vč. kolejové), pěší a cyklistické dopravy a rovněž s funkčně a esteticky nevyhovujícími urbanistickým řešením
- Nedostatečné parkovací kapacity v centru měst (zejména Brna) a na sídlištích postavených během socialistického období
- Chybějící, resp. málo modernizované dopravní napojení na Vídeň, vč. letiště
- Dosud jen částečné využití moderních ICT systémů a telematiky v dopravě
- Nedostatečná prostupnost železničního uzlu Brno, absence Severojižního kolejového diametru, nízká kapacita dalších železničních tratí v území
- Stagnace rozvoje infrastruktury pro kolejovou dopravu uvnitř Brna, zejména sítě tramvajových tratí nereflktujících prostorové změny v BMO v posledních dvou desetiletích
- Přetrvávající bariéry ve veřejné dopravě (přes četné bezbariérové úpravy zastávek, terminálů a vozidel zejména v rámci brněnské MHD)

- Uživatelsky málo atraktivní prostředí dopravních terminálů (návaznost železniční dopravy na ostatní druhy veřejné dopravy (zejména MHD), absence dopravních terminálů v rámci IDS)
- Málo kapacitní a uživatelsky neatraktivní návaznost IAD na veřejnou dopravu vč. MHD, absence záchytných parkovišť P+R
- Deficity v infrastruktuře pro cyklistickou dopravu a v její funkci každodenního přesunu obyvatel za prací a do škol v metropolitním prostoru (chybějící úseky cyklostezek a vybavenost cyklostezek, absence cyklopruhů na většině významných komunikací v intravilánu)
- Výrazná konfliktnost pěší a cyklistické dopravy s dopravou silniční
- Nízká multimodalita v nákladní dopravě, absence logistických center a terminálů kombinované dopravy
- Poddimenzovanost a nedostatečné letecké napojení Brna na globální letecké uzly (tzv. „hubs“) a na linky významných dopravců

Příležitosti

- Výstavba a modernizace páteřních (státem spravovaných) silničních komunikací, aktuálně zejména postupná modernizace dálnice D1 mezi Prahou a Brnem
- Dokončení silničního spojení Brna a Vídně dálnicí/rychlostní silnicí
- Modernizace železničních uzlů vč. brněnského nádraží (i díky pozice Brna jako součásti koridorů č. 22 a č. 23 sítě TEN-T)
- Decentralizace a růst role regionálních letišť v letecké dopravě, příchod významnějších leteckých dopravců na regionální letiště
- Nárůst preference pěší, cyklistické a veřejné dopravy před IAD
- Zvýšení atraktivity stávajících, příp. vznik nových rozvojových lokalit (obytná funkce, logistika atd.) v souvislosti s realizací dopravních staveb (Severojižní kolejový diametr, silniční stavby, tramvajové trati)
- Společenský tlak na odstraňování environmentální zátěže z dopravy realizací potřebných opatření (technických, dopravně-provozních atd.)

Hrozby

- Zpoždění významných silničních i železničních staveb
- Dlouhodobý nedostatek finančních zdrojů na údržbu komunikací nižšího řádu vedoucí k trvalému zhoršení jejich stavu
- Nedostatečné legislativní řešení problematiky budování dopravních staveb veřejného významu (výkupy pozemků)
- Nárůst IAD zejména v okrajových částech Brna a v jeho nejbližším zázemí jako důsledek pokračující suburbanizace

- Absence širšího společenského konsensu nad rolí a potřebou rozvoje veřejné dopravy jako plnohodnotné alternativy vůči IAD
- Pokračující rozvoj infrastruktury jednotlivých dopravních modů bez jejich vzájemné provázanosti
- Převaha dopravní funkce náměstí, ulic, železničních a tramvajových tratí, nízká humanizace veřejného prostoru
- Potřeba neustálého navyšování parkovacích kapacit vyvolaná výstavbou nové silniční infrastruktury a růstem intenzity IAD
- Nedostatek reálných opatření k preferenci veřejné dopravy před IAD
- Obtížný konsensus nad územním vedením významných dopravních staveb

Dílčí analýza SWOT: Životní prostředí a technická infrastruktura

Silné stránky

- Obecně čisté a zdravé životní prostředí (v kontextu hustě zalidněné metropolitní oblasti s koncentrací řady lidských činností)
- V rámci převážně urbánního prostředí vysoká rozmanitost a atraktivita přírody a krajiny (vzácné biotopy, maloplošná i velkoplošná chráněná území a lokality, fyzickogeografická diverzita)
- Rostoucí kvalita, úprava a funkčnost urbánní zeleně v Brně
- Dostatečná kapacita infrastruktury pro centrální zásobování teplem
- Aktuálně vyhovující kvalita zdrojů pitné vody
- Vysoký podíl domácností napojených na vodovodní přípojku
- Aktuálně dostatečná účinnost a kapacita čištění odpadních vod v Brně
- Postupná realizace systému třístupňové ochrany území (zejména města Brna) před povodněmi
- Vybudovaný systém kolektorů v centru Brna
- Tradice kombinované výroby elektrické energie a tepla (kogenerace)
- Dostatečná kapacita zdrojů a rozvodů elektrické energie
- Existence moderních zařízení pro energetické využití odpadů, dotřídovací linky a systému svozu odpadu (poslední bod se týká zejména Brna)

Slabé stránky

- Velký počet tzv. brownfields v Brně i v dalších městech, příp. obcích v oblasti

- Vysoká lokální koncentrace prachových částic a dalších znečišťujících látek v ovzduší v některých částech BMO (důsledek dopravy, větrné eroze, částečně také lokálního vytápění s nekvalitním spalováním pevných paliv)
- Setrvalý nárůst hlukové zátěže z automobilové dopravy
- Přetrvávající vysoká energetická náročnost regionu: výroba, provoz komerčních a obytných budov, veřejné osvětlení atd.
- Nedokončený systém protipovodňové ochrany BMO
- Chybějící odkanalizování některých venkovských obcí, ale i částí měst vč. Brna
- Chybějící části infrastruktury v oblasti odpadového hospodářství
- Dosud spíše slabé a nahodilé využití technické infrastruktury Brna pro okolní města a obce (dáno i obecně nízkou mírou spolupráce mezi obcemi v ČR)
- Fyzické a morální zastarávání veřejných prostranství, zejména na sídlišťích ze socialistického období, dosud jen zčásti sanované revitalizacemi a rekonstrukcemi
- Existence ekologických zátěží
- Nízký podíl ekologicky stabilních ploch (daný nejen rozsahem zastavěného území, ale i intenzivní zemědělskou výrobou, malým rozsahem nezemědělské činnosti v krajině a vysokým podílem orné půdy na celkové rozloze) v jižní části BMO

Příležitosti

- Proměna zastarávajícího parovodního systému zásobování tepelnou energií na systém horkovodní
- Postupná modernizace systému čištění odpadních vod díky novým technologiím
- Obecně silný důraz jednotlivých národních a evropských politik na ochranu životního prostředí a na energetická opatření, zpříšňování norem vyvolávající tlak na realizaci potřebných investic
- Provázání sanačních a rozvojových opatření v rámci revitalizace tzv. brownfields vedoucí ke zvýšení funkčního využití území i jeho estetické hodnoty
- Značné rezervy v energetické náročnosti budov a možnostech energetických úspor (relativně snadno dosažitelná výrazná změna)
- Nárůst opětovného využití odpadu (materiálový a energetický zdroj) i v souvislosti s novými technologiemi
- Dlouhodobý koncepční systém EVVO s participací občanského sektoru
- Snížení emisní zátěže díky lepší organizaci dopravy (P+R, veřejná doprava, omezení vjezdu do centra)

Hrozby

- Globální změny klimatu vedoucí k nutnosti změn v hospodaření v krajině (nejen opatření k eliminaci dopadů katastrof, ale i k prevenci v podobě obnovy původních ekosystémů apod.)
- Neřízená komerční i rezidenční suburbanizace vedoucí k zastavování přírodně a zemědělsky hodnotných částí území
- Výhledová nedostačující kapacita zdrojů pitné vody (i v kontextu globálních změn klimatu), z nichž navíc všechny významné leží mimo území kraje
- Ohrožení kvality vody z povrchových zdrojů toxickými sinicemi (např. Vířský přivaděč)
- Změny klimatu zvyšující riziko živelních pohrom, zejména záplav (jak rozsáhlých záplav v okolí větších vodních toků, tak přívalových záplav na menších vodních tocích)
- Nedůvěra české veřejnosti vůči rozvoji OZE daná i jejich mediálním obrazem a předchozími nevhodnými politickými rozhodnutími
- Slabší územní integrace aktivit na eliminaci rizik v oblasti životního prostředí (povodně, snížení kapacity zdrojů pitné vody) v rámci celé BMO
- Nedostatečná kapacita infrastruktury v zázemí Brna jako důsledek živelné suburbanizace
- Existence velkých kapacit ke skládkování, které není a v budoucnu nebude preferovaným způsobem nakládání s odpady

Souhrnná analýza SWOT

Souhrnná SWOT analýza je založena na hodnocení jednotlivých faktorů členy příslušné pracovní skupiny. Do souhrnné analýzy vstoupily ty faktory (viz následující tabulky), které byly vybrány alespoň polovinou členů příslušné pracovní skupiny. Ty faktory, které byly vybrány více než třemi čtvrtinami členů pracovní skupiny, jsou vyznačené tučně. V rámci obou těchto kategorií jsou již faktory seřazeny náhodně, tedy bez zohlednění jejich významu (důvodem je odlišný počet osob, které hodnotily faktory SWOT v jednotlivých kategoriích, a tedy nemožnost takto podrobného hodnocení).

Souhrnný přehled silných a slabých stránek

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• Systém IDS Jihomoravského kraje s tarifní provázaností a propracovanou sítí linek se vzájemně navazujícími spoji• Obecně čisté a zdravé životní prostředí (v kontextu hustě zalidněné metropolitní oblasti s koncentrací řady lidských činností)• V rámci převážně urbánního prostředí vysoká rozmanitost a atraktivita přírody a krajiny (vzácné biotopy, maloplošná i velkoplošná chráněná území a lokality, fyzickogeografická diverzita)• Tradice kombinované výroby elektrické energie a tepla (kogenerace)	<ul style="list-style-type: none">• Špatný stav, zastaralá síť a dlouhodobá podfinancovanost silnic 2. a 3. třídy• Vysoká lokální koncentrace prachových částic a dalších znečišťujících látek v ovzduší v některých částech BMO (důsledek dopravy, větrné eroze, částečně také lokálního vytápění s nekvalitním spalováním pevných paliv)• Nedokončený systém protipovodňové ochrany BMO• Skladba SŠ a VŠ absolventů neodpovídá potřebám zaměstnavatelů a potenciálních investorů• Nízká kvalita a relevance problémové orientace

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Technologická vyspělost i rozvinutý inovační potenciál oblasti, BMO patří k metropolitním oblastem, kde se daří lokalizovat progresivní hospodářská odvětví • Silné institucionální prostředí pro podporu spolupráce veřejného sektoru vysokých škol, výzkumných organizací a firem, přítomnost etablovaných a respektovaných institucionálních aktérů vyvíjejících činnosti k podpoře rozvojových aktivit (Jihomoravské inovační centrum, Jihomoravské centrum mezinárodní mobility) • Koncentrace infrastruktury pro vědu a výzkum (VaV centra, vědecko-technické parky, inkubátory, nové univerzitní kampusy) díky provedeným masivním investicím • Stabilizovaná sociální skladba obyvatel a kontinuita sociokulturního vývoje • Relativně dobrá dostupnost zdravotnické péče (včetně specializovaných pracovišť v Brně) • Kapacitní globální silniční a železniční napojení na většinu velkých okolních center (Praha, Bratislava, Budapešť, v případě železnice i Vídeň, v případě silnice i Ostrava) • Přítomnost malého mezinárodního letiště, relativní blízkost významných mezinárodních letišť (Vídeň, příp. Praha) • Vysoký podíl domácností napojených na vodovodní přípojku • Dostatečná kapacita zdrojů a rozvodů elektrické energie • Významné soustředění kvalifikované pracovní síly v sektoru VaV, s nejvyšším podílem výzkumných pracovníků na celkovém počtu zaměstnanců VaV • Koncentrace vysokých škol a organizací výzkumu a vývoje • Dobrá kvalita služeb pro podporu podnikatelského prostředí • Dlouhodobě stabilní až mírně rostoucí počet obyvatel metropolitní oblasti • Relativně dobrá dostupnost většiny sociálních služeb • Vysoký podíl vzdělaného obyvatelstva 	<p>výzkumu vedoucí k nízkému aplikačnímu potenciálu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vysoký podíl absolventů mezi nezaměstnanými, vysoká dlouhodobá nezaměstnanost • Nedostatečná nabídka vhodného bydlení a dalších forem pomoci (služeb) pro specifické cílové skupiny • Chybějící provázanost zdravotních a sociálních služeb včetně domácí a paliativní péče • Nedokončený VMO, tangenty kolem Brna a obchvaty některých sídel BMO, nedokončenost, příp. zastaralost části páteřních radiálních komunikací • Nedostatečná prostupnost železničního uzlu Brno, absence Severojižního kolejového diametru, nízká kapacita dalších železničních tratí v území • Chybějící, resp. málo modernizované dopravní napojení na Vídeň, vč. letiště • Absence rychlostního napojení severním směrem (R43) • Nízký podíl ekologicky stabilních ploch (daný nejen rozsahem zastavěného území, ale i intenzivní zemědělskou výrobou, malým rozsahem nezemědělské činnosti v krajině a vysokým podílem orné půdy na celkové rozloze) v jižní části BMO • Setrvalý nárůst hlukové zátěže z automobilové dopravy • Přetrvávající vysoká energetická náročnost regionu: výroba, provoz komerčních a obytných budov, veřejné osvětlení atd. • Chybějící odkanalizování některých venkovských obcí, ale i částí měst vč. Brna • Chybějící části infrastruktury v oblasti odpadového hospodářství • Existence ekologických zátěží • Přetrvávající nízká kvalita vzdělávání na ZŠ a SŠ v mezinárodním srovnání • Relativně vysoká nezaměstnanost, zejména ve vybraných obcích v periferních částech oblasti • Nedostatečná dostupnost zázemí pro vědecké pracovníky za zahraničí (např. nabídka mateřských škol pro děti zahraničních pracovníků v JMK a další sociální, vzdělávací a volnočasová infrastruktura) • Nedostatek volných ploch pro rozvoj podnikatelské infrastruktury • Absence leteckého spojení na významné uzly • Chybějící různorodá nabídka bydlení pro seniory • Lokální nerovnováha v dostupnosti některých sociálních služeb (zejm. pro cílovou skupinu

Silné stránky	Slabé stránky
	<p>osob se zdravotním postižením), s horší dostupností péče ve venkovských lokalitách</p> <ul style="list-style-type: none"> Nízký počet různorodých zařízení s péčí o seniory vzhledem k věkové struktuře a prognózovanému vývoji (včetně specializovaných pracovišť zaměřených na péči o klienty s demencí nebo s Alzheimerovou nemocí)

Souhrnný přehled příležitostí a hrozeb

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> Modernizace železničních uzlů vč. brněnského nádraží (i díky pozice Brna jako součásti koridorů č. 22 a č. 23 sítě TEN-T) Dokončení silničního spojení Brna a Vídně dálnicí/rychlostní silnicí Postupná modernizace systému čištění odpadních vod díky novým technologiím Značné rezervy v energetické náročnosti budov a možnostech energetických úspor (relativně snadno dosažitelná výrazná změna) Posílení atraktivity města a vybraných oblastí BMO (kvalita života, pracovní příležitosti) pro absolventy vysokých škol a vysoce kvalifikovanou pracovní sílu Změna stávajícího krajského systému financování sociálních služeb (z jednoletého na víceletý systém financování) vedoucí ke zlepšení efektivity a kvality služeb Potenciál pro dobrovolnictví vyplývající z vysokého počtu studentů a existence aktivní seniorské populace Využití potenciálu sociálního podnikání Revitalizace lokalit s nižším sociálním statusem Výstavba a modernizace páteřních (státem spravovaných) silničních komunikací, aktuálně zejména postupná modernizace dálnice D1 mezi Prahou a Brnem Nárůst preference pěší, cyklistické a veřejné dopravy před IAD Proměna zastarávajícího parovodního systému zásobování tepelnou energií na systém horkovodní Nárůst opětovného využití odpadu (materiálový a energetický zdroj) i v souvislosti s novými technologiemi Snížení emisní zátěže díky lepší organizaci dopravy (P+R, veřejná doprava, omezení vjezdu do centra) Vysoký stupeň otevřenosti české ekonomiky vůči světovým tokům zboží, financí, práce a know-how Přísun financí do vědy a výzkumu díky posíleným 	<ul style="list-style-type: none"> Zpoždění významných silničních i železničních staveb / Nerealizace velkých dopravních staveb nadregionálního významu (R52, R43, zkapacitnění D1, ŽUB, VMO, tangenty) Dlouhodobý nedostatek finančních zdrojů na údržbu komunikací nižšího řádu vedoucí k trvalému zhoršení jejich stavu Změny klimatu zvyšující riziko živelních pohrom, zejména záplav (jak rozsáhlých záplav v okolí větších vodních toků, tak přívalových záplav na menších vodních tocích) Pokračující normativní způsob financování školství a chybějící reforma vysokého školství; malý důraz na kvalitu Nárůst počtu osob ohrožených ztrátou bydlení Další prohlubování procesu demografického stárnutí bez adekvátní odezvy do městské, sociální a zdravotní infrastruktury Snížování dostupnosti bydlení ve vazbě na deregulaci nájemného Nedostatečné legislativní řešení problematiky budování dopravních staveb veřejného významu (výkupy pozemků) Obtížný konsensus nad územním vedením významných dopravních staveb Globální změny klimatu vedoucí k nutnosti změn v hospodaření v krajině (nejen opatření k eliminaci dopadů katastrof, ale i k prevenci v podobě obnovy původních ekosystémů apod.) Neřízená komerční i rezidenční suburbanizace vedoucí k zastavování přírodně a zemědělsky hodnotných částí území Výhledová nedostačující kapacita zdrojů pitné vody (i v kontextu globálních změn klimatu), z nichž navíc všechny významné leží mimo území kraje Existence velkých kapacit ke skládkování, které není a v budoucnu nebude preferovaným způsobem nakládání s odpady Pokračování útlumu zájmu o nematuritní obory, především ve velkých městech Pokračující živelná suburbanizace ohrožující

<p>intervencím ESIF na VaV a konkurenceschopnost obecně v novém programovém období</p> <ul style="list-style-type: none"> • Další posílení pozice BMO z hlediska vědy a výzkumu v rámci České republiky a střední Evropy • Silná vazba na cíle regionální politiky EU v oblasti inteligentního růstu a rozvoje oborů s vysokou přidanou hodnotou • Reforma VŠ vzdělávání (z ní plynoucí zkvalitnění absolventské základny) • Příchod a vznik dalších investic napojených na VaV, včetně kreativních odvětví • Vysoký potenciál pro specifické formy cestovního ruchu (městská i venkovská turistika, kongresová turistika) • Revitalizace nevyužívaných území, včetně revitalizace brownfields • Růst mezinárodní mobility podporující příchod vzdělaných a kvalifikovaných obyvatel 	<p>koncepční a vyvážený hospodářský rozvoj jádrové oblasti BMO (dopravní a technická infrastruktura, občanská vybavenost)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neúplná transformace českého školství, které selhává při budování lidského kapitálu • Potíže s udržení financování velkých projektů podpořených ze SF 2007-2013 • Negativní populační vývoj a stárnutí obyvatelstva • Nárůst nezaměstnanosti, vysoký (a rostoucí) počet nezaměstnaných absolventů • Nárůst počtu osob ohrožených předlužením, i ve vazbě na nízkou finanční gramotnost
---	--

7.1.5. Souhrn výsledků analýz (analytické části)

Brněnská metropolitní oblast (BMO) zahrnuje sídla mající různou velikost a funkční specializaci. Na jedné straně se nachází Brno jako jedno z největších center v Česku s koncentrací hospodářských, obslužných a administrativních funkcí, na straně druhé se pak nacházejí menší města a vesnice, které se potýkají jak s typickými projevy svého venkovského charakteru (infrastrukturní deficit), tak s dopady exponované polohy v zázemí velkého města (nárůst dopravních intenzit, nárůst počtu obyvatel, suburbanizace a postupná proměna v sídla městského typu), případně s oběma typy problémů současně.

BMO má relativně dobré globální napojení na významná okolní centra. Disponuje postupně rozvíjeným integrovaným dopravním systémem. V posledních letech je kladen důraz na rozvoj udržitelných druhů dopravy, především pak dopravy cyklistické. Díky realizaci nových projektů se na řadě míst zvýšila bezpečnost v dopravě a byla odstraněna její bariérovost. Brněnské metropolitní oblasti na druhou stranu chybí kvalitnější napojení na hlavní dopravní tahy TEN-T (zejména silniční), což umocňuje i zhoršující se technický stav komunikací nižšího řádu. IDS postrádá dostatečně kapacitní, kvalitní a bezbariérové přestupní terminály, které by dále prohloubily integraci systému. Ve veřejné dopravě, ale i jiných druzích dopravy jsou dosud málo zavedené informační systémy a málo využita telematika. Rozvoj cyklistické dopravy vyžaduje zásadní infrastrukturní zlepšení, především výstavbu dalších potřebných úseků cyklistických stezek. V dopravě je řada konfliktních míst zhoršujících bezpečnost jejich účastníků.

V BMO dosud nejsou odkanalizovány některé venkovské obce, ale i části měst vč. Brna. V budoucnu je nezbytné navýšení kapacity ČOV v území a modernizace stávajícího systému čištění odpadních vod. Region se v budoucnosti může potýkat s nedostačující kapacitou, případně také zdrojů pitné vody (i v kontextu globálních změn klimatu). Rozšíření stávajících zdrojů pitné vody je proto významnou výzvou pro střednědobou až dlouhodobou budoucnost oblasti. V BMO se setkáváme s lokálními problémy znečištění povrchových a podzemních vod z průmyslových bodových zdrojů. Vedle toho jsou některé vodní toky a plochy silně eutrofizovány. Rostoucí četnost a rozsah rozsáhlých i lokálních záplav (a také dalších živelních katastrof, např. sucha) v důsledku globálních změn klimatu a nedostatečných investic k ochraně před nimi vyvolává nezbytnost pokračovat v integrovaném řešení

eliminace povodňového rizika v rámci celé BMO. Kvalitu ovzduší v oblasti výrazně zhoršuje vysoká a rostoucí lokální koncentrace prachových částic, příp. dalších znečišťujících látek v ovzduší (důsledek dopravy, větrné eroze, částečně také lokálního vytápění s nekvalitním spalováním pevných paliv, méně často pak dalších stacionárních zdrojů znečištění). Nezbytná je modernizace systémů pro centrální zásobování teplem, sítí zemního plynu a energetických sítí. Některé složky infrastruktury v oblasti odpadového hospodářství (většinou lokálně) chybějí. Řada sídel má nedostatek funkčních zelených ploch uvnitř intravilánu.

7.2. Návrhová část pro oblast volitelného tématu

7.2.1. Struktura návrhové části

Návrhová část je součástí Souhrnného dokumentu, který byl zpracován v rámci projektu "Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností". Byla zpracována realizačním týmem ve spolupráci se zástupci obcí SO ORP s podporou motivujících starostů.

V předchozích krocích byla zpracována analytická část, na jejímž základě byly připraveny Nástinů opatření. Návrhová část staví na všech dosud realizovaných aktivitách. Cílem návrhové části je reagovat na konkrétní potřeby území zjištěné analýzami a zároveň sloužit jako nástroj pro zefektivnění procesů v území. Pro rozvoj meziobecní spolupráce je nutné nastavit společnou vizi, dále rozpracovanou do úrovně cílů v nadefinovaných problémových oblastech.

Provedená analýza je stěžejním, nikoli však jediným vstupem pro definování návrhové části. Formulace vize byla navržena realizačním týmem jako podklad pro další diskusi zástupců dotčených obcí. Metodou brainstormingu a následnou diskusí o jednotlivých variantách byla zformulována vize meziobecní spolupráce ve správním obvodu ORP. Vize je formulována jako žádoucí budoucí stav meziobecní spolupráce. Je souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata.

Na základě analytické části (zejména SWOT analýzy) a následně zpracovaných Nástinů opatření a s ohledem na definovanou vizi byly realizačním týmem navrženy problémové okruhy. Jejich odborné názory byly klíčové pro upřesnění výstupů, které vzešly z analýzy dat, a obohatily tak pohled na téma rozvoje aglomerace s důrazem na dopravu a životní prostředí.

Stěžejním bodem návrhové části je definování cílů ve vymezených problémových tématech. Cíle byly podrobně popsány a byla navržena opatření k realizaci cílů. Pro sledování úrovně naplňování definovaných cílů byla nastavena sada indikátorů umožňující periodicky monitorovat pokrok při plnění cílů a případně přijímat opatření ke zlepšení žádoucího výsledku.

Návrhová část Souhrnného dokumentu je strukturována standardně dle principů strategického řízení.

Základní „střechou“ návrhové části je vize. Jejím formulováním je deklarováno, že území ORP bude usilovat o její naplnění. Následně se vize rozpadá do problémových okruhů, které budou naplňovány prostřednictvím sady několika málo cílů.

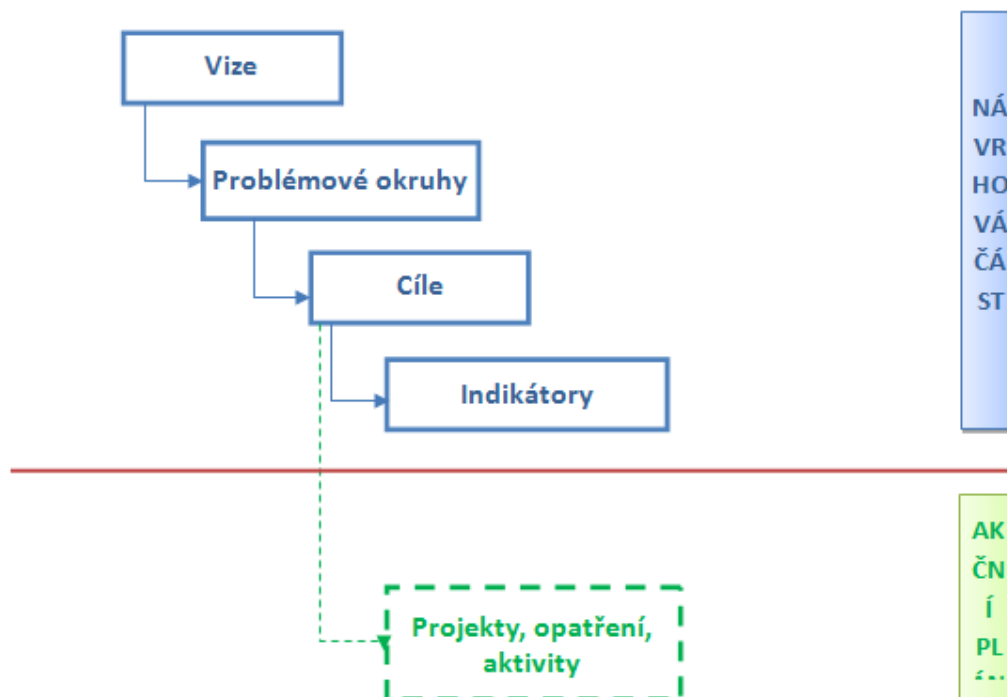
Jednotná vize poskytuje celkový rámec všem subjektům zapojeným do činnosti vymezeného území. Měla by udržet společné směřování všech zapojených subjektů od nejvyšších úrovní hierarchie až po nejnižší úroveň. Umožní lépe přenášet pravomoci na výkonné pracovníky a zároveň zajistit jednotnou filosofii, pro kterou jsou dílčí činnosti vykonávány. Bez vize by chyběl jasně vyjádřený směr, kterým se chceme vydat. Vize je formulována jako budoucí stav, kterého chceme realizací strategického řízení dosáhnout. Jedná se o společnou představu, jak by měly obce v území v budoucnu spolupracovat. Respektuje přání a potřeby místních občanů.

V podmínkách projektu je vize souhrnná pro spolupráci obcí v ORP pro všechna řešená témata. Vzhledem k zaměření projektu směřuje ke všem povinným tématům a ke zvolenému volitelnému tématu. Staví na silných stránkách identifikovaných ve SWOT analýze.

První verze struktury problémových okruhů byla vytvořena realizačním týmem na základě provedených analytických kroků a zpracovaných Nástinů opatření. Návrh problémových okruhů byl ověřen ve fokusních skupinách. Následně byly vytvořeny popisy cílů. Byli určeni garanti (správci)

jednotlivých cílů, kteří zpracovali návrhy popisů, které byly podrobeny vnitřnímu připomínkovému řízení. Realizační tým jednotlivé cíle vzájemně porovnal, sjednotil jejich strukturu a úroveň detailnosti. Byl kladen důraz na vzájemnou provázanost cílů a jejich doplňkovost. Součástí tohoto procesu bylo také nastavení indikátorů, jimiž bude plnění cílů sledováno a hodnoceno.

Grafické znázornění vztahů mezi vizí, problémovými oblastmi, cíli a indikátory je zobrazeno v následujícím obrázku.

Struktura problémových oblastí a cílů v tématu „Rozvoj aglomerace – doprava a dopravní infrastruktura a životní prostředí“ je uvedena v níže uvedeném schématu.

Rozvoj aglomerace – doprava a dopravní infrastruktura

Vize	Brněnská metropolitní oblast – prosperující, zdravá a dostupná metropole		
Problémové okruhy	1. Nedostavěná infrastruktura pro silniční a železniční dopravu	2. Nedostatečné zastoupení udržitelných forem dopravy	
Indikátory výsledku	<i>Indikátory zatím nebyly stanoveny – viz kap. Indikátory</i>		
Cíle	1.1 Zkvalitnit návaznost regionální silniční sítě na síť TEN-T v BMO a zkrátit jízdní dobu potřebnou k dosažení této sítě	1.2 Zvýšit plynulost dopravy a preferenci veřejné dopravy	2.1 Zvýšit využití veřejné dopravy jejím uživatelským zatraktivněním
Indikátory výstupu	<i>Indikátory zatím nebyly stanoveny – viz kap. Indikátory</i>		

Rozvoj aglomerace – životní prostředí

Vize	Brněnská metropolitní oblast – prosperující, zdravá a dostupná metropole				
Problémové okruhy	1. Nedobudovaná infrastruktura vodního hospodářství		2. Vysoká energetická náročnost regionu		3. Existence významných environmentálních rizik
Indikátory výsledku	<i>Indikátory zatím nebyly stanoveny – viz kap. Indikátory</i>				
Cíle	1.1 Stabilizovat zásobování pitnou vodou, zvýšit její kvalitu a snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových a podzemních vod	1.2 Snížit míru znečišťování povrchových a podzemních vod	2.1 Snížit energetickou náročnost objektů spravovaných veřejnou správou	3.1 Ochránit území před povodněmi a jejich následky	3.2 Rozšířit a zkvalitnit procesy a systém prevence před povodněmi
Indikátory výstupu	<i>Indikátory zatím nebyly stanoveny – viz kap. Indikátory</i>				

Návrhová část byla zpracována ve druhém pololetí roku 2014.

7.2.2. Vize a problémové oblasti (okruhy)

Vize rozvoje Brněnské metropolitní oblasti je formulována jako výrok, který vyjadřuje žádoucí budoucí stav, jehož má být naplněním strategie dosaženo. K naplnění vize dojde ve střednědobém až dlouhodobém časovém rámci (tj. vize nemusí být naplněna bezprostředně po ukončení projektu a k jejímu naplnění nevede pouze tato strategie). Strategie spočívající na 2 pilířích je nástinem „cesty“, kterou dojde k naplnění vize.

Brněnská metropolitní oblast – prosperující, zdravá a dostupná metropole

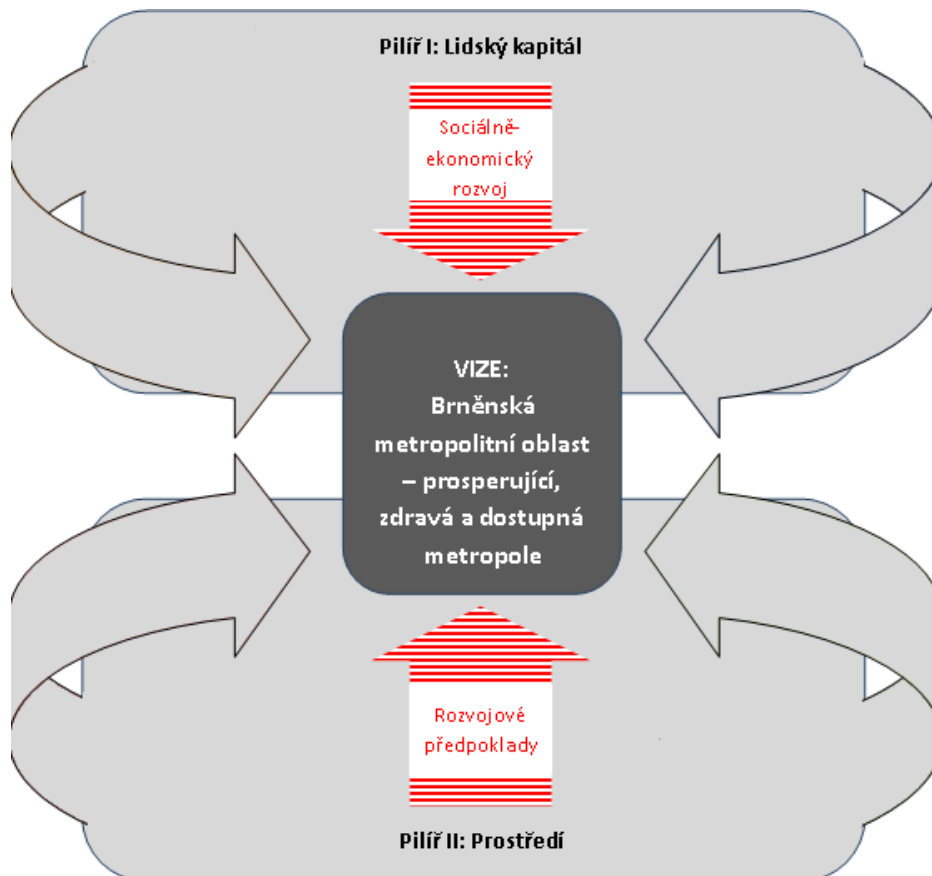
Rozšiřující komentář k vizi:

Brněnská metropolitní oblast překoná administrativní hranice jednotlivých obcí a klíčové komplexní problémy z oblasti dopravy, životního prostředí, vzdělávání a trhu práce i sociální oblasti řeší integrovaným způsobem a ve vzájemné koordinaci. Tam, kde je to účelné, při tom vhodně využívá evropských strukturálních a investičních fondů. Tím vzniká žádaný synergický efekt a dochází k efektivnímu nakládání s veřejnými prostředky.

Strategie zahrnuje 2 pilíře, které jsou pro budoucí rozvoj BMO nezbytné:

- I. Lidský kapitál provázaný s nezbytnou sociální soudržností a posílením konkurenceschopnosti regionu jako složky sociálně-ekonomického rozvoje oblasti
- II. Prostředí zahrnující infrastrukturu, vybavenost regionu a životní prostředí jako nezbytné předpoklady pro sociálně-ekonomický rozvoj oblasti

Obrázek: Logický rámec vize a pilířů strategie

7.2.3. Popis cílů v jednotlivých oblastech

Rozvoj aglomerace – doprava a dopravní infrastruktura

Problémový okruh 1	Nedostavěná infrastruktura pro silniční a železniční dopravu
Cíl 1.1	Zkvalitnit návaznost regionální silniční sítě na síť TEN-T v BMO a zkrátit jízdní dobu potřebnou k dosažení této sítě
Popis cíle	BMO má relativně dobré globální silniční a železniční napojení na většinu velkých okolních center, a to i díky výhodné poloze na významné dopravní křižovatce evropského významu. Dostupnost těchto významných komunikací (zejména silničních) se však odehrává často po zastaralých, podfinancovaných komunikacích nižšího řádu, což prodlužuje časovou dostupnost center a hlavních komunikací, snižuje plynulost dopravy a zvyšuje opotřebení vozidel, riziko nehod i environmentální zátěž z dopravy. V regionu chybí řada potřebných silničních obchvatů sídel i adekvátních silničních napojení nově rozvíjených lokalit na páteřní síť vč. postupně budovaného Velkého městského okruhu. Častým problémem je i přípravná fáze investičních akcí (zdlouhavé výkupy pozemků atd.).
Hlavní opatření	Opatření se zaměřuje na rozšíření, rekonstrukci a modernizaci silniční sítě navazující na síť TEN-T, včetně budování obchvatů sídel a možných synergických aktivit (např. protipovodňová ochrana jako součást dopravních staveb). Typovými aktivitami jsou: <ul style="list-style-type: none"> • Rekonstrukce, modernizace, popř. výstavba silnic navazujících na síť TEN-T vč. doplňující zeleně a prvků silniční infrastruktury snižujících fragmentaci krajiny • Budování obchvatů sídel na vybrané regionální silniční síti s cílem zvýšit konektivitu k síti TEN-T vč. doplňující zeleně a prvků silniční infrastruktury snižujících fragmentaci krajiny
Název indikátorů k hodnocení cíle	Výstupy: <ul style="list-style-type: none"> • Celková délka nově postavených silnic • Celková délka rekonstruovaných nebo modernizovaných silnic Výsledky: <ul style="list-style-type: none"> • Plocha území dostupného z TEN-T do 45 minut
Správce cíle	<i>Kancelář strategie města MMB</i>

Problémový okruh 1	Nedostavěná infrastruktura pro silniční a železniční dopravu
Cíl 1.2	Zvýšit plynulost dopravy a preferenci veřejné dopravy
Popis cíle	Veřejná doprava v BMO je organizována v rámci IDS Jihomoravského kraje. Tento dopravní systém na jedné straně nabízí tarifní provázanost a vzájemnou návaznost linek, resp. spojů, na druhé straně je dosud stále rozvíjen a má některé deficity organizační i technické povahy. Jedním z nich je dosud jen omezené využití moderních ICT systémů a telematiky, která by např. posílila preferenci veřejné dopravy na křižovatkách, zvýšila automatizaci dopravního systému a také informovanost a uživatelský komfort cestujících. Využití ICT systémů a telematiky tak může reálně přispět k vyššímu využití veřejné dopravy, a tedy ke snížení (nebo alespoň zbrzdění nárůstu) zátěže území individuální automobilovou dopravou.
Hlavní opatření	Typovými aktivitami/opatřeními jsou: <ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj systémů a služeb včetně inteligentních dopravních systémů (ITS) ve městech pro řízení dopravy a ovlivňování dopravních proudů na městské silniční síti • Podpora rozvoje infrastruktur prostorových dat a zavádění nových technologií a aplikací pro ochranu dopravní infrastruktury i optimalizaci dopravy, vč. aplikací založených na datech a službách družicových systémů (např. Galileo, EGNOS, Copernicus aj.) na městské úrovni včetně integrace na vyšších úrovních • Výstavba, rekonstrukce nebo modernizace inteligentních dopravních systémů (ITS) a dopravní telematiky pro veřejnou dopravu • Zavádění, modernizace a propojení řídicích, informačních, odbavovacích a platebních systémů pro veřejnou dopravu
Název indikátorů k hodnocení cíle	Výstupy: <ul style="list-style-type: none"> • Počet zařízení a služeb pro řízení dopravy (IROP) • Počet zařízení a služeb ITS (OPD) Výsledky: <ul style="list-style-type: none"> • Podíl veřejné osobní dopravy na celkových výkonech v osobní dopravě (IROP) • Zvýšení informovanosti řidičů (OPD)
Správce cíle	<i>Kancelář strategie města MMB</i>

Problémový okruh 2	Nedostatečné zastoupení udržitelných forem dopravy
Cíl 2.1	Zvýšit využití veřejné dopravy jejím uživatelským zatraktivněním
Popis cíle	V regionu je vytvořen IDS Jihomoravského kraje. Současně oblast disponuje širokou nabídkou dálkových autobusových i železničních spojů do Prahy, řady dalších českých měst, Vídně, ale i vzdálenějších destinací. Některá napojení ve veřejné dopravě však nejsou dostatečná, návaznost železniční dopravy na ostatní druhy veřejné dopravy (zejména v rámci MHD) i nad dopravu automobilovou (systémy P+R) není zdaleka úplná. V rámci IDS dosud existuje jen málo moderních přestupních terminálů. Zastávky a přestupní body veřejné dopravy jsou rovněž často bariérové. Vzhledem ke dlouho chystané modernizaci železničního uzlu Brno (vč. autobusového terminálu) a očekávanému vybudování železničního terminálu Letiště Brno je vhodné adekvátním způsobem zkvalitnit také další terminály a přestupní uzly v BMO. Očekávat lze pozvolný nárůst uživatelské preference veřejné dopravy a také společenského tlaku na rozvoj udržitelné dopravy, její nedostatečná infrastruktura však může způsobit naopak pokles zájmu o ni a další růst IAD především v nejbližším zázemí Brna jako jeden z důsledků suburbanizace.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Výstavba a modernizace přestupních terminálů pro veřejnou dopravu včetně doplňující zeleně • Výstavba nebo modernizace systémů pro přestup na veřejnou dopravu P+R, K+R, B+R včetně doplňující zeleně
Název indikátorů k hodnocení cíle	<p>Výstupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Počet nových nebo rekonstruovaných přestupních terminálů ve veřejné dopravě <p>Výsledky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podíl veřejné osobní dopravy na celkových výkonech v osobní dopravě
Správce cíle	<i>Kancelář strategie města MMB</i>

Pozn.: Z objektivních důvodů není žádoucí pro tento problémový okruh formulovat více než jen jeden cíl (stanovení většího množství podobně pregnantně formulovaných cílů v této oblasti by znamenalo tříštění úsilí, které mohlo být plně věnováno koncentraci a dotažení jednoho cíle).

Rozvoj aglomerace – životní prostředí

Problémový okruh 1	Nedobudovaná infrastruktura vodního hospodářství
Cíl 1.1	Stabilizovat zásobování pitnou vodou, zvýšit její kvalitu a snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových a podzemních vod
Popis cíle	BMO se vyznačuje vysokým podílem domácností napojených na vodovodní přípojku. Naopak zde dosud chybí odkanalizování některých venkovských obcí, ale i částí měst vč. Brna. Zásadní je tento problém zejména v rychle se rozvíjejících obcích v okolí Brna s nárůstem počtu obyvatel, který není vždy doprovázen adekvátním rozvojem technické infrastruktury. Vybudování kanalizace má přitom výrazně pozitivní dopad na kvalitu bydlení i na životní prostředí. V budoucnu bude nezbytné navýšení kapacity ČOV v území a modernizace stávajícího systému čištění odpadních vod instalací nových technologií. Region se v budoucnu může případně potýkat také s nedostačující kapacitou zdrojů pitné vody (i v kontextu globálních změn klimatu), přičemž všechny významné zdroje navíc leží mimo území Jihomoravského kraje. Rozšíření stávajících zdrojů pitné vody je proto významnou výzvou pro střednědobou až dlouhodobou budoucnost oblasti.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Výstavba a modernizace úpraven vody a zvyšování kvality zdrojů pitné vody, ochrana a zlepšování stavu zdrojů pitné vody • Výstavba, a dostavba přivaděčů a rozvodných sítí pitné vody včetně souvisejících objektů • Výstavba, modernizace a intenzifikace čistíren odpadních vod • Výstavba kanalizace ve vazbě na existenci čistírny odpadních vod nebo její výstavbu s cílem maximálně omezit zahlcení kanalizace a odlehčování nečištěných odpadních vod do řek při srážkových epizodách a s upřednostněním oddílné kanalizace (splaškové a dešťové) • Decentralizovaná řešení likvidace odpadních vod
Název indikátorů k hodnocení cíle	<p>Výstupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Počet obyvatel nově připojených na zlepšené zásobování vodou • Počet opatření realizovaných pro snížení eutrofizace • Počet obyvatel nově připojených na zlepšené čištění odpadních vod • Návrhová kapacita nově vybudovaných, a rekonstruovaných ČOV <p>Výsledky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podíl obyvatel zásobovaných vodou v odpovídající kvalitě z vodovodů pro veřejnou potřebu • Délka vybudovaných kanalizací • Množství vypouštěného znečištění v ukazateli P celk. • Množství čištěných splaškových odpadních vod

Správce cíle	<p><i>Bude upřesněno na dalších jednáních mezi těmito subjekty:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Statutární město Brno • Další města a obce v BMO • Jihomoravský kraj • Brněnské vodárny a kanalizace, a.s. • Vodárenská akciová společnost, a.s.
---------------------	--

Problémový okruh 1	Nedobudovaná infrastruktura vodního hospodářství
Cíl 1.2	Snížit míru znečišťování povrchových a podzemních vod
Popis cíle	V BMO se setkáváme s lokálními problémy znečištění povrchových a podzemních vod z průmyslových bodových zdrojů. Vedle toho jsou některé vodní toky a plochy silně eutrofizovány, a to především v důsledku intenzivní zemědělské výroby spojené s používáním chemických hnojiv, ale i s používáním čisticích prostředků v domácnostech.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Zavádění technologií k zamezení vypouštění prioritních látek z průmyslových bodových zdrojů znečištění a starých ekologických zátěží • Odstraňování příčin eutrofizace vod v ploše povodí • Likvidace nepotřebných vrtů v chráněných územích¹⁴
Název indikátorů k hodnocení cíle	<p>Výstupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Počet obyvatel nově připojených na zlepšené čištění odpadních vod • Návrhová kapacita nově vybudovaných, a rekonstruovaných ČOV <p>Výsledky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Délka vybudovaných kanalizací • Množství vypouštěného znečištění v ukazateli P celk. • Množství čištěných splaškových odpadních vod
Správce cíle	<i>Bude upřesněno na dalších jednáních.</i>

¹⁴ Dle registru Směrnice 2000/60/ES o vodní politice

Problémový okruh 2	Vysoká energetická náročnost regionu
Cíl 2.1	Snížit energetickou náročnost objektů spravovaných veřejnou správou
Popis cíle	<p>V rámci tohoto cíle by došlo nejprve k vytipování vhodných budov spravovaných veřejnou správou (úřady, školy, kulturní domy atd.) v Brněnské metropolitní oblasti a poté k realizaci rekonstrukcí, v rámci nichž by došlo ke snížení energetické náročnosti těchto budov. V dlouhodobém časovém horizontu by došlo ke značné finanční úspoře provozních nákladů (vytápění atd.), které by mohly být použity pro jiné potřebné investice.</p> <p>Tento cíl je rovněž v souladu s cíli strategie Evropa 2020, které snížení energetické náročnosti značně akcentují. Na tento cíl budou zaměřeny i opatření Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro využití nástroje ITI.</p>
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Vytipování vhodných budov pro provedení rekonstrukce a snížení energetické náročnosti • Postupná příprava jednotlivých projektů, které bude možné realizovat integrovaným způsobem
Název indikátorů k hodnocení cíle	<i>Indikátory k tomuto cíli budou stanoveny v průběhu jara 2015.</i>
Správce cíle	<i>Bude upřesněno na základě dalších jednání.</i>

Pozn.: Z objektivních důvodů není žádoucí pro tento problémový okruh formulovat více než jen jeden cíl (stanovení většího množství podobně pregnantně formulovaných cílů v této oblasti by znamenalo tříštění úsilí, které mohlo být plně věnováno koncentraci a dotažení jednoho cíle).

Problémový okruh 3	Existence významných environmentálních rizik
Cíl 3.1	Ochránit území před povodněmi a jejich následky
Popis cíle	V BMO je postupně realizován systém ochrany území (zejména města Brna) před povodněmi zahrnující vzájemně provázaná technická i přírodě blízká opatření. Tento systém však dosud není dokončen. Největšími zdroji povodňového nebezpečí jsou hlavní vodní toky v území (Svratka, Svitava), ale i toky menší, kde hrozí především riziko ničivých, obtížně předpověditelných přívalových (bleskových) povodní. Četnost a rozsah rozsáhlých i lokálních záplav (a také dalších živelních katastrof, např. sucha) v důsledku globálních změn klimatu a nedostatečných investic k ochraně před nimi přitom v posledních dekadách výrazně roste a vyvolává tak nezbytnost pokračovat v integrovaném řešení eliminace povodňového rizika v rámci celé BMO.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Zprůtočnění nebo zvýšení retenčního potenciálu koryt vodních toků a přilehlých niv • Zlepšení přirozených rozlivů vody v krajině a kompenzační opatření ke zlepšení protipovodňové ochrany současně zastavěných území • Zadržení srážkové vody v krajině a její další využití • Obnova, výstavba, rekonstrukce a modernizace vodních děl určených k povodňové ochraně • Stabilizace a sanace svahových nestabilit ohrožujících zdraví, majetek a bezpečnost¹⁵
Název indikátorů k hodnocení cíle	<p>Výstupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Délka řešených kilometrů toků • Počet obnovených, vystavěných a rekonstruovaných vodních děl sloužících k povodňové ochraně • Objem retardované dešťové vody • Počet obyvatel chráněných opatřeními proti povodním • Plocha nově stabilizovaných objektů svahových nestabilit v rámci OPŽP 2014+ <p>Výsledky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Počet obyvatel dotčených rozlivem Q100 • Snížení plochy území s identifikovanými svahovými nestabilitami • Nепropustně zpevněná plocha připojená na jednotnou kanalizaci
Správce cíle	<i>Bude upřesněno na dalších jednáních.</i>

¹⁵ Dle „Registru svahových nestabilit“

Problémový okruh 3	Existence významných environmentálních rizik
Cíl 3.2	Rozšířit a zkvalitnit procesy a systém prevence před povodněmi
Popis cíle	V BMO je postupně realizován systém ochrany území (zejména města Brna) před povodněmi zahrnující vzájemně provázaná technická i přírodě blízká opatření. Tento systém však dosud není dokončen. Největšími zdroji povodňového nebezpečí jsou hlavní vodní toky v území (Svratka, Svitava), ale i toky menší, kde hrozí především riziko ničivých, obtížně předpověditelných přívalových (bleskových) povodní. Četnost a rozsah rozsáhlých i lokálních záplav (a také dalších živelních katastrof, např. sucha) v důsledku globálních změn klimatu a nedostatečných investic k ochraně před nimi přitom v posledních dekáдах výrazně roste a vyvolává tak nezbytnost pokračovat v integrovaném řešení eliminace povodňového rizika v rámci celé BMO.
Hlavní opatření	<ul style="list-style-type: none"> • Analýza odtokových poměrů včetně návrhů možných protipovodňových opatření • Budování, rozšíření a zkvalitnění varovných, hlásných, předpovědních a výstražných systémů na lokální i celostátní úrovni • Digitální povodňové plány
Název indikátorů k hodnocení cíle	<p>Výstupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Počet obcí s digitálním povodňovým plánem • Počet studií v oblasti s potenciálním povodňovým rizikem s návrhem povodňové ochrany přírodě blízkým způsobem <p>Výsledky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Počet obcí s nedostatečnou povodňovou ochranou
Správce cíle	<i>Bude upřesněno na dalších jednáních.</i>

7.2.4. Indikátory

Tvorba Souhrnného dokumentu (SD) k projektu meziobecní spolupráce probíhá paralelně se vznikající Integrovanou strategií rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro uplatnění nástroje ITI (ISR BMO). Oba dokumenty mají určité průniky, které se snažíme co nejefektivněji využívat a vzájemně sdílet tak, aby nedocházelo ke „zdvojování“ aktivit, jak je ostatně doporučováno metodickým týmem projektu MOS. Toto platí především u tématu rozvoje aglomerace se zaměřením na oblast dopravy a životního prostředí.

K těmto dvěma oblastem se v rámci tvorby ISR BMO tvoří indikátorová soustava, která částečně zohledňuje metropolitní rovinu a projekty zde navržené. Indikátory jsou vybrány především z relevantních operačních programů, resp. z Národního číselníku indikátorů

2014+. Zatím nedošlo ke kvantifikaci předpokládaných výstupů a výsledků ISR BMO – k tomu dojde v průběhu jara 2015. Z výše uvedených důvodů rovněž v případě tohoto specifického tématu nedodržíme doporučenou strukturu „indikátorových karet“, ale uvádíme jen výčet relevantních indikátorů, protože jejich stádium rozpracovanosti se zatím vyvíjí a ne všechny kategorie indikátorových karet jsme schopni v současné chvíli naplnit.

Pro stanovení adekvátních indikátorů je nutné disponovat finančním plánem pro ISR BMO. Stanovení tohoto plánu však nabralo vlivem vlašného postoje některých řídicích orgánů k problematice integrovaných nástrojů zpoždění. Vyjasnění finančního plánu se předpokládá až ve druhé čtvrtině roku 2015. Do té doby tedy není možné indikátory za aglomerační téma kvantifikovat.

Dílčí cíl/ opatření	OP, specif. cíl	Název	Definice ¹⁶	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Zdroj a způsob měření
Doprava Okruh 1 Cíl 1.1	IROP, 1.1	Celková délka rekonstruovaných nebo modernizovaných silnic	Délka rekonstruovaných silnic v kilometrech, kde se zvýšila kvalita a/nebo kapacita (včetně bezpečnostních standardů). Pokud je zlepšení stavu silnice natolik významné, že se změní její kvalifikace a dá se považovat za novou silnici, bude započtena do indikátoru "Celková délka nově postavených silnic" a nikoliv do tohoto indikátoru.	km	0		žadatel/ příjemce
Doprava Okruh 1 Cíl 1.1	IROP, 1.1	Celková délka nově postavených silnic	Délka nových silnic (v km), kdy po dokončení projektu vznikne buď nová silnice na místě, kde dřív žádná silnice nebyla, nebo se kapacita a kvalita dříve existující silnice natolik zvýší, že se změní klasifikace silnice (např. ze silnice II. řádu na rychlostní silnici národního významu). Pokud nastane druhý případ, tato silnice se již nezapočítává do indikátoru "Celková délka rekonstruovaných nebo modernizovaných silnic".	km	0		žadatel/ příjemce
Doprava Okruh 1 Cíl 1.1	IROP, 1.1	Plocha území dostupného z TEN-T do 45 minut	Plocha území České republiky, která je ze sítě TEN-T dostupná po silniční síti do 45 minut. Je spočtena s využitím průměrných rychlostí rozlišených podle třídy komunikace, časových nároků průjezdů sídel, a to podle stavu (roku), ke kterému je indikátor vyhodnocován.	km ²	0		ŘO
Doprava Okruh 1 Cíl 1.2	IROP, 1.2	Počet zařízení a služeb pro řízení dopravy	Počet implementovaných nebo optimalizovaných zařízení / systémů / služeb (např. zabezpečovací, řídicí, odbavovací nebo informační) městské, příměstské a veřejné hromadné dopravy.	ks			žadatel/ příjemce

¹⁶ NČI, verze 9

Dílčí cíl/ opatření	OP, specif. cíl	Název	Definice ¹⁶	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Zdroj a způsob měření
Doprava Okruh 1 Cíl 1.2	IROP, 1.2	Podíl veřejné osobní dopravy na celkových výkonech v osobní dopravě	Podíl veřejné osobní dopravy (hromadné dopravy), vyjádřené jako součet „silniční a železniční dopravy“ měřené v osobokilometrech - na - celkových výkonech v osobní (např. individuální) dopravě měřené v osobokilometrech. Výsledná hodnota musí být uvedena v %.	%			statistika
Doprava Okruh 1 Cíl 1.2	OPD, 1.5	Počet zařízení a služeb ITS	Počet zařízení a služeb ITS na silniční síti TEN-T za účelem zvýšení plynulosti dopravy.	ks			žadatel/ příjemce
Doprava Okruh 1 Cíl 1.2	OPD, 1.5	Zvýšení informovanosti řidičů	Zvýšení informovanosti řidičů vyjádřené průměrným počtem informovaných osob/rok.	osoby/ rok	0		ŘO
Doprava Okruh 2 Cíl 2.1	IROP, 1.2	Počet nových nebo rekonstruovaných přestupních terminálů ve veřejné dopravě	Počet nových nebo zrekonstruovaných přestupních terminálů veřejné hromadné dopravy.	terminál y	0		žadatel/ příjemce
Doprava Okruh 2 Cíl 2.1	IROP, 1.2	Podíl veřejné osobní dopravy na celkových výkonech v osobní dopravě	Podíl veřejné osobní dopravy (hromadné dopravy), vyjádřené jako součet „silniční a železniční dopravy“ měřené v osobokilometrech - na - celkových výkonech v osobní (např. individuální) dopravě měřené v osobokilometrech. Výsledná hodnota musí být uvedena v %.	%			statistika

Dílčí cíl/ opatření	OP, specif. cíl	Název	Definice ¹⁷	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Zdroj a způsob měření
ŽP Okruh 1 Cíl 1.1	OPŽP, 1.2	Počet obyvatel nově připojených na zlepšené zásobování vodou	Počet obyvatel nově připojených na vodovod pro veřejnou spotřebu ve správě provozovatelů. Do tohoto indikátoru se započítávají skuteční odběratelé, nikoliv potenciální. Tento indikátor zahrnuje rekonstrukce zařízení, ale nezapočítávají se projekty na zavlažování.	osoby	0		žadatel/ příjemce
ŽP Okruh 1 Cíl 1.1	OPŽP, 1.2	Počet opatření realizovaných pro snížení eutrofizace	Počet opatření realizovaných ke snížení vypouštěného znečištění u prioritních látek. Opatření indikují stav produkce organické hmoty ve vodě, ke které dochází především na základě zvýšeného přísunu živin. Tento proces je nutné sledovat.	počet	0		žadatel/ příjemce
ŽP	OPŽP, 1.2	Podíl obyvatel zásobovaných	Podíl obyvatel zásobovaných z veřejných vodovodů vypovídá o úrovni vodohospodářské	%	93,5		ČSÚ

¹⁷ NČI, verze 9

Dílčí cíl/ opatření	OP, specif. cíl	Název	Definice ¹⁷	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Zdroj a způsob měření
Okruh 1 Cíl 1.1		vodou v odpovídající kvalitě z vodovodů pro veřejnou potřebu	infrastruktury, tedy o dostupnosti kvalitní pitné vody a jejím zásobování				
ŽP Okruh 1 Cíl 1.1 Cíl 1.2	OPŽP, 1.1	Počet obyvatel nově připojených na zlepšené čištění odpadních vod	Počet osob, jejichž odpadní vody jsou kanalizací dopravovány do čistíren odpadních vod v důsledku projektů na zlepšení systému čištění odpadních vod / zvýšení kapacity kanalizace vybudované v rámci projektu, a které dosud nebyly připojeny nebo byly připojeny k sub-standardní zařízení. To zahrnuje zlepšení úrovně čištění odpadních vod. Indikátor se vztahuje na osoby v domácnostech s aktuální (tj. ne potenciální) připojení k systému čištění odpadních vod.	ekvivalen tní obyvatel é	0		žadatel/ příjemce
ŽP Okruh 1 Cíl 1.1 Cíl 1.2	OPŽP, 1.1	Návrhová kapacita nově vybudovaných, a rekonstruovaných ČOV	Projektová kapacita čistírny je jedním ze základních ukazatelů, vyjadřuje počet ekvivalentní počet obyvatel, které je možné napojit na novou ČOV.	ekvivalen tní obyvatel é	0		žadatel/ příjemce
ŽP Okruh 1 Cíl 1.1 Cíl 1.2	OPŽP, 1.1	Délka vybudovaných kanalizací	Délka vybudovaných, obnovených a rekonstruovaných kanalizací pro veřejnou potřebu.	km	43 968		ČSÚ
ŽP Okruh 1 Cíl 1.1 Cíl 1.2	OPŽP, 1.1	Množství vypouštěného znečištění v ukazateli P celk.	Snížení hmotnosti celkového fosforu ve vypouštěných odpadních vodách u zdrojů podpořených z OP ŽP v tunách za rok, limity viz vodní zákon č. 254/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů.	t/rok	1 100		ČSÚ
ŽP Okruh 1 Cíl 1.1 Cíl 1.2	OPŽP, 1.1	Množství čištěných splaškových odpadních vod	Množství splaškových odpadních vod, které budou řádně čištěny dle rámcové směrnice o vodách (2000/60/ES).	mil. m3/rok	321		ČSÚ
ŽP Okruh 3 Cíl 3.1	OPŽP, 1.3	Délka řešených kilometrů toků	Celková délka řešeného úseku pro úpravu toku a přilehlé nivy s cílem zlepšení přirozených rozlivů, zprůtočnění koryt vodních toků a přilehlých niv a zajištění povodňové ochrany obyvatelstva.	km	0		žadatel/ příjemce
ŽP Okruh 3 Cíl 3.1	OPŽP, 1.3	Počet obnovených, vystavěných a rekonstruovaných vodních děl sloužících k povodňové ochraně	Počet obnovených, vystavěných a rekonstruovaných vodních děl dle zákona č. 256/2001 Sb. o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), které budou primárně sloužit k ochraně obyvatelstva před povodněmi.	ks	0		žadatel/ příjemce
ŽP Okruh 3 Cíl 3.1	OPŽP, 1.3	Objem retardované dešťové vody	Objem dešťové vody, u kterého je možné regulovat odtok do vodoteče, nebo který je možné vsakovat.	m3	0		žadatel/ příjemce
ŽP Okruh 3	OPŽP, 1.3	Počet obyvatel chráněných opatřeními proti	Počet obyvatel chráněných proti povodním pomocí daných opatření.	osoby	0		žadatel/ příjemce

Dílčí cíl/ opatření	OP, specif. cíl	Název	Definice ¹⁷	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Zdroj a způsob měření
Cíl 3.1		povodním					
ŽP Okruh 3 Cíl 3.1	OPŽP, 1.3	Plocha nově stabilizovaných objektů svahových nestabilit v rámci OPŽP 2014+	Plocha svahových nestabilit („sesuvů“) registrovaných na území ČR v ha, v rámci OPŽP2014+, které budou nově identifikovány jako potenciálně vysoce nebezpečné nebo vysoce rizikových sesuvy kat.III – ohrožující zdraví, majetek a bezpečnost a přírodní podmínky a úložná místa kat.I. Budou registrovány pouze objekty a plochy, které budou řešeny s finanční podporou OPŽP a to do rozsahu 0,5 ha (tzv. bodové sesuvy). Pro potřeby evidence OPŽP bude vedena samostatná evidence v rámci Registru sesuvů.	ha v kat. III	0		Registry České geologické služby - svahové nestability
ŽP Okruh 3 Cíl 3.1	OPŽP, 1.3	Počet obyvatel dotčených rozlivem Q100	Počet obyvatel, kteří realizací protipovodňových opatření nebudou nově dotčeni rozlivem stoleté povodně.	osoby			POVIS
ŽP Okruh 3 Cíl 3.1	OPŽP, 1.3	Snížení plochy území s identifikovanými svahovými nestabilitami	Snížení plochy rozsahu svahových nestabilit („sesuvů“) registrovaných na území ČR v ha, v rámci OPŽP2014+, které budou nově identifikovány jako potenciálně vysoce nebezpečné nebo vysoce rizikových sesuvy kat.III – ohrožující zdraví, majetek a bezpečnost a přírodní podmínky. Budou registrovány pouze objekty a plochy, které budou řešeny s finanční podporou OPŽP. Pro potřeby evidence OPŽP bude vedena samostatná evidence v rámci Registru sesuvů.	ha	32		Registry České geologické služby - svahové nestability
ŽP Okruh 3 Cíl 3.1	OPŽP, 1.3	Nepropustně zpevněná plocha připojená na jednotnou kanalizaci	Nepropustně zpevněná plocha zastavěného území obcí, původně napojená na jednotnou kanalizaci, která byla v důsledku realizace opatření hospodaření se srážkovými povrchovými vodami (vsakování, zpomalení odtoku nebo zadržení k následnému využití či odparu) od jednotné kanalizace odpojena. Odpojením se zde rozumí přerušení původního přímého napojení plochy, přičemž obvykle bývá z bezpečnostních důvodů zachováno napojení bezpečnostním přelivem. Nepropustně zpevněné plochy jsou zejména budovy (počítá se horizontální průmět střechy), asfaltové, betonové či dlážděné komunikace, chodníky, nádvoří apod.	ha	0		MŽP
ŽP Okruh 3 Cíl 3.2	OPŽP, 1.4	Počet obcí s digitálním povodňovým plánem	Počet zpracovaných digitálních povodňových plánů podpořených v rámci OPŽP, které jsou v souladu s metodikou pro tvorbu digitálních povodňových plánů, která je uveřejněna na www.povis.cz .	obce			žadatel/příjemce
ŽP Okruh 3 Cíl 3.2	OPŽP, 1.4	Počet studií v oblasti s potenciálním povodňovým rizikem s návrhem povodňové ochrany přírodě blízkým způsobem	Počet studií v oblasti s potenciálním povodňovým rizikem (potenciálním rizikem se rozumí oblasti s významným povodňovým rizikem dle směrnice 200760/ES a oblasti s rizikem přívalových povodní, tj. oblast s výskytem kritických bodů) s návrhem povodňové ochrany přírodě blízkým způsobem v souladu s Věstníkem MŽP 2008/11.	studie			žadatel/příjemce

Dílčí cíl/ opatření	OP, specif. cíl	Název	Definice ¹⁷	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Zdroj a způsob měření
ŽP Okruh 3 Cíl 3.2	OPŽP, 1.4	Počet obcí s nedostatečnou povodňovou ochranou	Počet obcí vystavených povodňovému riziku, kde zranitelnost klesla v důsledku podpořeného projektu.	obce			POVIS

7.3. Pravidla pro řízení strategie (implementační pravidla)

7.3.1. Systém monitorování a hodnocení realizace strategie

Pro řízení strategie bude ustaven **manažer strategie**. Manažer zodpovídá za celkovou koordinaci všech aktivit souvisejících s jejím řízením. Je zodpovědný za to, že se se schválenou strategií bude pracovat, že zodpovědné subjekty budou usilovat o její naplnění a že se bude vyhodnocovat, zda se daří přispívat k plnění stanovených cílů.

Manažer strategie je výkonnou a koordinační jednotkou, ale pro výkon své činnosti potřebuje součinnost orgánů, které mohou rozhodovat. Tím je **řídící skupina**. Řídící skupina činí klíčová rozhodnutí při naplňování strategie, zejména týkající se jejích změn a úprav, ale také schvalování akčního plánu. Řídící skupina schvaluje vyhodnocení strategie a přijímá opatření vyplývající ze závěrů hodnocení.

Pro oblast dopravy i pro oblast životního prostředí byly ustanoveny dvě samostatné pracovní skupiny. Tyto pracovní skupiny zároveň fungují v rámci tvorby Integrované strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro uplatnění nástroje ITI. Činnost pracovních skupin nebude ukončena schválením strategie, ale jejich setkávání bude pokračovat i nadále v horizontu cca každých 6 měsíců.

Složení řídicí skupiny Doprava		
	MMB	
Úsek technický	Ing. Ladislav Juříček	juricek.ladislav@brno.cz
Odbor dopravy	Ing. Vladimír Bielko	bielko.vladimir@brno.cz
Odbor dopravy	Ing. Zdeňka Šamánková	samankova.zdenka@brno.cz
Odbor územního plánování a rozvoje	Ing. Mgr. Kateřina Leopoldová	leopoldova.katerina@brno.cz
	JMK	
Odbor dopravy	Ing. Michal Franek	frank.michal@kr-jihomoravsky.cz
Odbor územního plánování a rozvoje	Ing. arch. Eva Hamrlová	hamrlova.eva@kr-jihomoravsky.cz
	ORP v zázemí	
OD – Kuřim	Ing. Vladimír Pančík	pancik.v@seznam.cz
OD – Rosice	Ing. Miloš Burian	burian@mesto.rosice.cz
OD - Šlapanice	Dr. Filip Chvátal	chvatal@slapanice.cz
OD – Slavkov u Brna	Bc. Dagmar Janebová	dagmar.janebova@meuslavko.cz

		V.CZ
OD - Židlochovice	Radek Šotnar	sotnar@zidlochovice.cz
ŘSD	Tomáš Vyhlídal	tomas.vyhlidal@rsd.cz
CDV	Ing. Jiří Jedlička	jiri.jedlicka@cdv.cz
	Ing. Jaroslav Martinek	jaroslav.martinek@cdv.cz
BKOM	Ing. Antonín Havlíček	havlicek@bkom.cz
	Jan Zavřel	zavrel@bkom.cz
	Mgr. Tomáš Hebký	hebky@bkom.cz
SŽDC	Jan Hloušek	hlousekjan@szdc.cz
DPMB	Ing. Jaromír Holec	jholec@dpmb.cz
	Ing. Josef Veselý	jvesely@dpmb.cz
Kordis	Ing. Jiří Horský	jhorsky@kordis-jmk.cz
SÚS JMK	Ing. Jan Zouhar	zouhar@susjmk.cz
	KMOS – meziobecní spolupráce	
Slavkov u Brna	Ing. Petr Lokaj	petr.lokaj@meuslavkov.cz
Slavkov u Brna (Křenovice)	Jaromír Konečný, Dis.	starosta@obec-krenovice.cz
Kuřim	Bc. Jana Švédová	jana.svedova@tiscali.cz
Židlochovice	Mgr. Jana Richterová	richterova@zidlochovice.cz
Rosice	PhDr. Ludvík Vaverka	vaverka@mikroregionkahan.cz
Pohořelice	Ing. Ivana Kohútová	ivana.kohutova@pohorelice.cz
	Ing. Martin Braun	martin.braun@pohorelice.cz

Složení řídicí skupiny Životní prostředí

	MMB	
Úsek technický	Ing. Ladislav Juříček	juricek.ladislav@brno.cz
OŽP	Ing. Martin Vaněček	vanecek.martin@brno.cz
OSM	Bc. Petr Gabriel	gabriel.petr@brno.cz
Odbor územního plánování a rozvoje	Ing. Mgr. Kateřina Leopoldová	leopoldova.katerina@brno.cz
OVLHZ	JUDr. Marta Kolková	kolkova.marta@brno.cz
	JMK	
OŽP	Ing. Jiří Hájek	hajek.jiri@kr-jihomoravsky.cz
Odbor územního plánování a rozvoje	Ing. arch. Eva Hamrlová	hamrlova.eva@kr-jihomoravsky.cz
	ORP v zázemí	
OŽP – Kuřim	Ing. Ivan Vávra	ivan.vavra8@gmail.com
OŽP – Rosice	RNDr. Dalibor Kolčava	kolcava@mesto.rosice.cz
OŽP – Šlapanice	Dr. Filip Chvátal	chvatal@slapanice.cz
OŽP – Slavkov u Brna	Ing. Miroslav Zavadil	miroslav.zavadil@meuslavkov.cz

		CZ
OŽP - Židlochovice	Ing. Milan Komenda	komenda@zidlochovice.cz
Zástupce neziskového sektoru (Nadace Partnerství, Veronica)	Jaromír Hron	info@annojmk.cz
	Další instituce	
SAKO	Ing. Jiří Kratochvíl	kratochvil@sako.cz
Povodí Moravy s. p.	Dr. Antonín Tůma	tuma@pmo.cz
	Ing. Kateřina Čudková	cudkova@pmo.cz
BVK	Ing. Ladislav Haška	haska@bvk.cz
TS Brno	Ing. Jaromír Machálek	sekretariat@tsb.cz
Teplárny	Ing. Petr Fajmon, MBA	diatkova@teplarny.cz
	KMOS – meziobecní spolupráce	
Slavkov u Brna	Ing. Petr Lokaj	petr.lokaj@meuslavkov.cz
Slavkov u Brna (Křenovice)	Jaromír Konečný, Dis.	starosta@obec-krenovice.cz
Kuřim	Bc. Jana Švédová	jana.svedova@tiscali.cz
Židlochovice	Mgr. Jana Richtrová	richterova@zidlochovice.cz
Rosice	PhDr. Ludvík Vaverka	vaverka@mikroregionkahan.cz
Pohořelice	Ing. Martin Braun	martin.braun@pohorelice.cz
	Ing. Ivana Kohútová	ivana.kohutova@pohorelice.cz

Pro řízení strategie jsou důležití **správci cílů**. Správce cíle není osoba, která by měla za úkol daný cíl samostatně zrealizovat. Jeho rolí je hlídat, aby se na plnění cíle nezapomnělo. Je to osoba, která bude v území iniciovat kroky směřující k plnění cíle, bude komunikovat s ostatními subjekty v území, bude dbát nad tím, aby se do budoucích akčních plánů dostávaly konkrétní kroky, které přispějí k plnění cíle, bude kontrolovat, že do příslušného rozpočtu budou zahrnuty prostředky určené k plnění cíle. Ostatní subjekty v území však mají společnou povinnost spolu s gestorem aktivně usilovat o plnění cíle. Správce cíle také bude v následujících letech sledovat prostřednictvím indikátorů, zda je cíle dosahováno. V další budoucí spolupráci bude tuto informaci poskytovat ostatním městům a obcím a společně budou hledat další řešení k přibližování se stanovenému cíli.

Rozvoj aglomerace – doprava a dopravní infrastruktura

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Zkvalitnit návaznost regionální silniční sítě na síť TEN-T v BMO a zkrátit jízdní dobu potřebnou k dosažení této sítě	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města MMB

1.2	Zvýšit plynulost dopravy a preferenci veřejné dopravy	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města MMB
2.1	Zvýšit využití veřejné dopravy jejím uživatelským ztraktivněním	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města MMB

Rozvoj aglomerace – životní prostředí

Správci cílů		
Číslo cíle	Název cíle	Správce cíle
1.1	Stabilizovat zásobování pitnou vodou, zvýšit její kvalitu a snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových a podzemních vod	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města MMB
1.2	Snížit míru znečišťování povrchových a podzemních vod	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města MMB
2.1	Snížit energetickou náročnost objektů spravovaných veřejnou správou	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města MMB
3.1	Ochránit území před povodněmi a jejich následky	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města MMB
3.2	Rozšířit a zkvalitnit procesy a systém prevence před povodněmi	Manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města MMB

Gestoři indikátorů jsou osoby, které zodpovídají za zjištění hodnot indikátoru v souladu se stanovenou definicí a metodikou výpočtu. Dodávají podklady příslušnému správci cíle.

Gestoři indikátorů
Gestorem všech výše uvedených indikátorů je manažer ITI a strategických projektů, Kancelář strategie města, MMB.

Strategie bude naplňována především projekty zařazenými do každoročně schvalovaného akčního plánu (viz kapitola 3.3.3 souhrnného dokumentu). Projekty zařazené do akčního plánu by pak měly naplňovat stanovené cíle.

Naplňování strategického dokumentu musí být měřeno a pravidelně vyhodnocováno. Pro jednotlivé cíle byly nastaveny indikátory a k nim nastavená metodika – tj. způsob sledování a

vyhodnocování daného indikátoru. Ke každému indikátoru je také nastaven jeho správce (gestor), který je zodpovědný za sledování jeho vývoje a porovnání s cílovou hodnotou.

Tabulka uvádí hlavní zodpovědnosti v procesu implementace strategie.

Činnost v rámci implementace	Zodpovědná osoba/subjekt	Termín
Koordinace implementačních aktivit	manažer strategie	průběžně
Návrh projektů do akčního plánu	správci cílů	každoročně v 1.-3. čtvrtletí
Výběr projektů do akčního plánu	řídící skupina	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Předložení akčního plánu ke schválení na následující rok	manažer strategie	každoročně dle termínů přípravy rozpočtu
Vyhodnocení indikátorů za předchozí rok	gestoři indikátorů	každoročně v 1. čtvrtletí
Vyhodnocení plnění akčního plánu za předchozí rok	manažer s využitím podkladů od gestorů indikátorů a správců cílů	každoročně v 1.-2. čtvrtletí
Projednání vyhodnocení indikátorů a plnění akčního plánu za předchozí rok	řídící skupina	každoročně v 2. čtvrtletí

7.3.2. Systém změn strategie

V průběhu realizace Strategie může dojít k objektivní potřebě dílčí změny tj. ve formě úpravy cíle, či indikátoru. Tato potřeba může být způsobena jak vnějšími (např. rozhodnutí vlády, či EU), tak vnitřními (potřeba změny vyvstane při průběžném monitorování cílů Strategie) faktory. Rozhodnutí, zda je nutné některé části Strategie upravit bude následovat každoročně po vyhodnocení indikátorů za předchozí rok a po vyhodnocení akčního plánu. Pokud se ukáže, že realizací projektů nedošlo k uspokojivému vývoji příslušného indikátoru, je nutné blíže zanalyzovat příčiny takového vývoje. Nejedná-li se o neočekávané vnější vlivy (povodeň, hospodářská krize apod.), pak může být příčina buď na straně chybně nastaveného cíle či přiřazeného indikátoru, anebo na straně nefunkčnosti projektu vzhledem ke stanovenému cíli. V obou případech je nutné, aby správce cíle navrhl opatření ke změně. Může se jednat buď o návrh vhodnějšího typu projektu do akčního plánu, nebo o přeformulování cíle. Takovou změnu je nutno důkladně prodiskutovat s dotčenými subjekty (ideálně v rámci fokusní skupiny) a následně změnu navrhnout řídící skupině. Řídící skupina rozhodne o schválení či neschválení změny.

7.3.3. Akční plán

Akční plán je dokumentem, jehož cílem je upřesnit strategický plán v krátkodobém časovém horizontu. Akční plán ze strategického plánu vychází a určuje, jakými konkrétními kroky či projekty budou naplňovány příslušné cíle uvedené ve strategickém plánu. Akční plán se zpracovává vždy na následující rok.

U každé aktivity musí být zřejmé, k naplnění jakého cíle přispívá. Sestavování akčního plánu musí být v souladu se strategickým plánem, ale také s připravovaným rozpočtem na následující rok. Projekty zařazené do akčního plánu musí být kryty rozpočtem nebo jiným (externím) zdrojem financování. Pokud nebude k projektům vybraným do akčního plánu jednoznačně přiřazen zdroj financování, budou z akčního plánu vyřazeny.

Proces přípravy akčního plánu je třeba vnímat jako **proces dlouhodobý a opakovaný**, postupující celým kalendářním rokem. Příprava akčního plánu probíhá souběžně s přípravou rozpočtu (dobrovolného svazku obcí nebo rozpočtů jednotlivých měst a obcí). Nejprve dochází ke sběru podnětů na realizaci projektů od jednotlivých měst a obcí. Následně dochází k výběru těch aktivit, které je z věcného, časového a finančního hlediska možné realizovat v příštím roce. Nakonec dochází k přijetí rozhodnutí o přehledu konkrétních aktivit zařazených do akčního plánu pro následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje pro realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho vyhodnocení.

Příklad harmonogramu procesů při přípravě, realizaci a vyhodnocení akčních plánů

Čtvrtletí	Rok 2015				Rok 2016				Rok 2017				Rok 2018	
	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.	3.	4.	1.	2.
Akční plán na r. 2016														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														
Akční plán na r. 2017														
Příprava														
Realizace														
Vyhodnocení														

Akční plán může být vypracován pomocí tabulky, která obsahuje číslo cíle, ke kterému se projekt váže, název projektu, orientační rozpočet, zdroj financování, harmonogram, nositel projektu, aktuální stav připravenosti.

Vzor tabulky akčního plánu

Cíl	Název projektu	Náklady	Zdroj financování	Termín realizace	Nositel projektu	Připravenost

Do tabulky se uvádějí následující informace:

Cíl – název a číslo cíle stanoveného ve strategii, k němuž se projekt váže

Název projektu – konkrétní název projektu či aktivity, která naplňuje (spolu s dalšími) daný cíl

Náklady – orientační finanční objem projektu; vzhledem k tomu, že se jedná o první hrubou verzi akčního plánu, je samozřejmé, že se ve většině případů bude jednat o odhad nákladů (stanovený expertním odhadem či na základě zkušenosti s obdobnými projekty). V dalších verzích akčního plánu budou náklady upřesňovány.

Zdroj financování – snahou je co nejefektivnější hospodaření, proto je vhodné uvést vhodný zdroj financování z konkrétního dotačního zdroje (národní granty, evropské fondy apod.). V tom případě je nutné do akčního plánu uvést také podíly financování (např. 85 % dotace, 15 % rozpočet DSO). Tam, kde budou projekty již dostatečně konkrétní, je možné hledat příslušnou dotační možnost v připravovaných operačních programech Evropských strukturálních a investičních fondů. Tam, kde je od počátku zřejmé, že zdrojem financování nemůže být žádný dotační program, je vhodné do zdroje financování uvést rozpočet té organizace, která financování projektu plánuje (konkrétní obec, více obcí, dobrovolný svazek obcí).

Termín realizace – jedná se o další údaj, který je v této fázi orientační a předpokládá se jeho postupné upřesňování. Pokud se jedná o víceleté projekty, je nutné uvést alespoň roky jeho realizace, vhodnější však je uvést i měsíce (zejména u akcí, které budou realizovány v rámci jednoho roku).

Nositel projektu – uvádí se subjekt, který bude mít realizaci projektu na starosti. V případě DSO to většinou bude svazek obcí, v případě neformální spolupráce obcí může jít o jednu konkrétní obec, která bude mít zodpovědnost za zpracování žádosti o dotaci a její realizaci, na jejímž území se bude projekt realizovat, která bude organizovat výběrové řízení apod. Samozřejmě se počítá s aktivní účastí ostatních obcí, nositel je však tzv. lead-partnerem.

Připravenost – pro doplnění informací o reálnosti projektu, přesnosti jeho rozpočtu a načasování je vhodné uvést, v jakém stavu se projekt nachází. Většinou se stručně uvádí, zda se jedná o projekt ve fázi záměru, nebo zda již byla vytvořena studie, která jej blíže popisuje. Dalšími milníky může být zpracovaná projektová dokumentace, vydané stavební povolení či vybraný zhotovitel na základě výběrového řízení.

Pokud bude cíl naplňován po dobu několika let, je možné do akčního plánu uvést také orientační **zásobník projektů/aktivit** (samostatná tabulka ve stejné struktuře), které nejsou financovatelné z rozpočtu příštího roku, ale s nimiž se uvažuje v dalších letech. Takový zásobník by byl pouze orientační a sloužil by jako jeden z podkladů pro sestavování akčních plánů na další roky. Je vhodný z toho důvodu, že při případných personálních změnách bude na jednom místě zaznamenáno, s čím projektový tým počítal jako s aktivitami vhodnými k realizaci za účelem dosažení cíle. Veškeré údaje by byly v tom případě orientační (harmonogram, náklady) a upřesňovaly by se při sestavování dalšího akčního plánu na následující rok.

V prvním pololetí roku, který následuje po realizaci akčního plánu, by mělo dojít k jeho **vyhodnocení**. V rámci vyhodnocení budou posouzeny jednotlivé projekty, které byly navrženy v akčním plánu k realizaci.

U zrealizovaných projektů bude posouzeno především to, zda byly udrženy náklady, které byly v akčním plánu orientačně uvedeny, a souladu skutečného harmonogramu s předpokládaným. V případě odchylek budou vyhodnoceny důvody, proč k nim došlo. Z takto učiněných vyhodnocení by měly být přijaty adekvátní závěry (např. do budoucna

zpřesnit odhady nákladů, zaměřit se na kvalitu výběrových řízení s důrazem na minimalizaci víceprací, při nastavování harmonogramu brát v potaz rizika, která mohou projekt zbrzdit apod.).

Zároveň je nutné znovu vyhodnotit, jak se vyvinuly hodnoty indikátorů po realizaci projektů. Tím dojdeme k dílčímu závěru, zda zrealizované projekty jsou vzhledem k vytyčeným cílům efektivní a účinné. V případě, že se hodnoty indikátorů nevyvíjejí příznivým směrem, je nutné přemýšlet o přehodnocení projektů, které jsou naplánovány k plnění cílů.

U nezrealizovaných projektů je nutné analyzovat důvody, proč k realizaci nedošlo (do akčního plánu by měly vstupovat jen reálné projekty a aktivity).

7.4. Závěr a postup zpracování

7.4.1. Shrnutí

Dynamický rozvoj BMO s sebou v posledních dekáдах přináší proměnu fyzických, sociálních a prostorových struktur této oblasti. Po roce 1989 došlo ke značné vnitřní diferenciaci území BMO. Vůdčí role města Brna se začala zvyšovat s přílivem investic soukromého i veřejného sektoru. Brno nyní představuje významný pól růstu nejen v Česku, ale také v celé střední Evropě. S růstem významnosti města a vnitřní diferenciaci BMO se ovšem objevují nové trendy a jevy, jejichž řešení vyžaduje integrovaný přístup. „Integrovaným přístupem“ se přitom rozumí jak věcná a územní integrace aktivit pro řešení komplexních problémů, tak také integrace organizační a finanční (koncentrace zdrojů).

Pro udržitelný rozvoj je nezbytné, aby byly úspěchy v oblasti hospodářského rozvoje doprovázeny kvalitním sociálním prostředím a životním prostředím, resp. aby hospodářský rozvoj nebyl realizován na jejich úkor. BMO má relativně příznivé **životní prostředí** (aspoň v té míře, do jaké to umožňuje hustě zalidněné území koncentrující řadu lidských činností). Přesto je možné v této oblasti vysledovat některé nepříznivé jevy a procesy. Jedním z těch zásadních je zhoršená kvalita ovzduší daná především dopravní zátěží, ale také větrnou erozí a znečištěním ze stacionárních zdrojů, zejména lokálních topenišť. Životní prostředí přinejmenším lokálně zhoršuje také chybějící technická infrastruktura, zejména pak odkanalizování částí sídel. Oblast jako celek je obecně energeticky velmi náročná a vyžaduje realizaci zásadních energetických úspor. Velkou výzvou do budoucna je eliminace environmentálních rizik, která vyplývají i z globálních změn klimatu. Pro BMO jsou podstatné jednak záplavy, které dnes představují ohrožení pro podstatnou část Česka, tak také hrozba sucha specifická právě pro oblast jižní Moravy a vyvolávající potřebu péče o omezené vodní zdroje.

Základním předpokladem dalšího ekonomického rozvoje a konkurenceschopnosti celé BMO je **rozvoj mobility na principech SMART**. Mezinárodní a nadregionální dostupnost představuje pro celou BMO obrovský problém (mj. i s ohledem na udržitelnost nově vybudovaných center excellence). Dobudování chybějící infrastruktury a postupné zavádění „chytrých“ řešení do oblasti dopravy je základním předpokladem pro mobilitu obyvatel, zboží a služeb na úrovni BMO i mimo ni a mimoto umožňuje eliminovat i některé negativní vlivy dopravy na životní prostředí. Jednotlivé dopravní módy jsou při zohlednění tohoto principu vzájemně provázané a koexistují na bázi kooperaci, nikoli konkurence. Průběžně musí být doplňován a modernizován vozový park veřejné dopravy.

7.4.2. Popis postupu tvorby strategie

Město Brno jako nositel integrovaného nástroje ITI zpracovává Integrovanou strategii rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro uplatnění nástroje ITI, jejíž výstupy se promítají i do aglomeračního

tématu souhrnného dokumentu projektu Meziobecní spolupráce. Strategie je zpracována ve spolupráci se společností SPF GROUP, s.r.o. od jara 2014. V rámci procesu tvorby Strategie byla zřízena Řídící skupina (politické projednání) a čtyři tematické pracovní skupiny (věcně obsahové zaměření strategie), přičemž pro souhrnný dokument jsou stěžejní oblasti Doprava a mobilita a Životní prostředí. Pracovní skupiny jsou složeny z tematických expertů všech relevantních stakeholderů – města Brna, Jihomoravského kraje, obcí ORP, neziskového sektoru, hospodářských komor aj. K prosinci 2014 proběhla již 4 jednání řídicí skupiny i všech pracovních skupin. Další kolo jednání je plánováno na jaro roku 2015. Kromě těchto setkání probíhá celá řada bilaterálních upřesňujících jednání, a to jak na úrovni jednání s jednotlivými řídicími orgány operačních programů, tak i na úrovni jednotlivých subjektů v Brněnské metropolitní oblasti.

8. Závěry, kontakty

Od roku 2003 vykonávají státní správu v území v rámci přenesené působnosti rovněž **obce s rozšířenou působností** (ORP). Do budoucna zde existuje možnost nárůstu významu a vlivu obcí s rozšířenou působností, budou-li jim přiřknuty i některé samosprávné kompetence pro celý správní obvod, jak se nyní uvažuje. Vymezení správních obvodů obcí ORP vycházelo jednak z odborných studií a návrhů, jednak zohledňovalo tzv. „mapu přání“ jednotlivých obcí ČR. Výsledkem je poměrně dobře vyvážená síť obcí ORP, která až na výjimky (převážně v zázemí největších měst) odpovídá spádovostním podmínkám území. Právě v zázemí Brna vzniklo několik „umělých“ správních obvodů obcí s rozšířenou působností (do očí bijící je např. ORP Šlapanice), které nerespektují spádovostní podmínky území a do značné míry znesnadňují rozvoj meziobecní/metropolitní spolupráce.

Správní obvod ORP Brno je tvořen jedinou obcí. Z tohoto důvodu je zapojení města Brna do projektu Meziobecní spolupráce specifické a individualizované. Město Brno zpracovalo prostřednictvím Kanceláře strategie města ve spolupráci s řadou dalších externích odborníků strategický dokument pro 3 povinná témata (odpadové hospodářství, školství a sociální oblast) primárně v rámci svého správního obvodu. Povinné téma rozvoje aglomerace (s důrazem na oblast dopravy a životního prostředí) je zpracováno pro širší metropolitní oblast. Páté téma bude volitelné a je zaměřeno na trh práce a vysoké školství.

Vzhledem k tomu, že město Brno (potažmo Brněnská metropolitní oblast), je jednou ze 7 metropolitních oblastí v ČR, kde se připravuje pro programové období 2014-2020 využití nástroje ITI, pro který rovněž vzniká intervenční integrované strategie, tam, kde je to účelné a vhodné, jsou výstupy integrované strategie sdíleny v projektu Meziobecní spolupráce.

Brněnská metropolitní oblast má šanci dlouhodobě obstát jako druhý nejvýznamnější pól rozvoje České republiky pouze tehdy, když bude Brno úzce spolupracovat se svým zázemím, se kterým vytváří prostor aglomerace. Je nutno překonat administrativní bariéru mezi městem a okolními sídly a spojit úsilí s cílem vytvoření fungující sídelní soustavy – aglomerace. Problémy Brna nejsou izolované, ale ovlivňují situaci v celé aglomeraci. Řadu z problémů nelze vyřešit bez zapojení okolních obcí. Jde zejména o řešení brněnského dopravního uzlu, o systémy technické infrastruktury, koordinaci výstavby v hraničních částech katastru, o spolupráci při zajišťování veřejných služeb a mnohé další.

Je nutné poznamenat, že některé pasáže souhrnného dokumentu (především některé kapitoly návrhové části) budou doplňovány, průběžně revidovány a následně upravovány tak, aby posloužily adekvátnímu naplňování vytyčených cílů.

Zpracovatelé dokumentu:

Magistrát města Brna
Kancelář strategie města
Tel.: 542 172 199
Husova 12
601 67 BRNO

Ing. Eva Kalová – kalova.eva@brno.cz (školství, formální stránka)

Ing. Iveta Štarhová – starhova.iveta@brno.cz (školství, volitelné téma)

Mgr. Jan Zvara, Ph.D. – zvara.jan@brno.cz (základní charakteristika, soc. oblast, aglomerace)

Ing. Petr Šašinka – sasinka.petr@brno.cz (základní charakteristika, odpady, aglomerace)

Mgr. Jan Holeček – holecek.jan@brno.cz (aglomerace)

Dr. Ing. Marie Zezůlková – zezulkova.marie@brno.cz (supervize)

Mgr. Eva Gregorová – gregorova.eva@brno.cz (sociální oblast)

Kromě uvedených osob se na zpracování souhrnného dokumentu přímo podílelo několik desítek externích odborníků a spolupracovníků, jimž tímto děkujeme.

Zároveň děkujeme za dosavadní dobrou spolupráci všem členům pracovních skupin a představitelům obcí Šlapanice, Kuřim, Rosice, Židlochovice a Slavkov u Brna.